BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, SANTA CRUZ
3 2106 01931 7632

ARISTOTELES
POLITICA

EDIDIT
O. IMMISCH

BG

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Quotations:
pp. 101. 102. 103. 114.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Hermann Fränkel
1923

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ARISTOTELIS POLITICA

POST FR. SUSEMIHLIUM

RECOGNOVIT

OTTO IMMISCH

MCMIX

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Univ. Library, Univ. Calif., Santa Cruz

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

VIRO PRIMARIO

GUILELMO WUNDT

PHILOSOPHO LIPSIENSI

S

ΜΑΚΑΡΙΟΝ · ΨΥΧΗϹ · ΦΩϹ

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

PRAEFATIO

(In citationibus pagina Bekkeriana duobus primis numeris omissis signata est: 52 a 1 pro 1252 a 1)

I

De huius editionis rationibus ac praesidiis.

Susemihlius editione critica anno 1872 emissa (Susem.^{1}) de Politicis Aristotelis procul dubio optime meritus est codicum notitia post Bekkerum aliosque magnopere aucta, duplici recensione Π^1 et Π^2 recte distincta, Guilelmi translatione adscripta, cuius ex ipsis fontibus repetendae taedium primus fortiter devoraverat. Saepius deinde ad has suas curas rediit homo opinionum suarum, ut erat acutulus et docilis, minime tenax, nimis tamen in eo laboriosus, ut vel eorum quae sentire desierat sive monumenta sive documenta posteris proderet. Atque in ea quidem editione, quam anno 1879 prolegomenis apparatu critico versione commentario adornatam publicavit (Susem.^{2}), quae de locis aut transpositis aut iteratis aut interpolatis sibi persuaserat, ea tam importuna sollertia in ipsum textum inculcavit, ut haec Aristotelis spineta indagantes magis impedivisse quam expedivisse videretur. Multo cautius egit, cum anno 1882 bibliothecae Teubnerianae textum a se tertium castigatum cum breviore apparatu insereret (Susem.^{3}), additis anno 1886 quaestionibus criticis in Fleckeiseni annal. suppl. XV p. 329 squ., quibus simul praeparata est eiusdem editionis nova impressio, quae prodiit anno 1894 (Susem.^{4}), correctior

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

quoad fieri potuit per stereotypa. Coeperat Susemihlius illo tempore intellegere vetustam translationem magnam cautelam habere ab ipso antea neglectam atque omnino a compluribus saepe monitus a familia Π^1, cui nimium initio tribuerat, aliquatenus recedebat, quamquam in universum aestimantibus principatum generi Π^1 esse deferendum credere numquam desiit. Paucis mensibus post idem fere textus Susem.[4] Londini editus est in libro „the Politics of Aristotle by Fr. Susemihl and R. D. Hicks, books I—V“ (i. e. I—III. VII. VIII). Quo in libro (Susem.[4a]) Hicksio propositum erat commentarium Susem.[2] et Anglorum usui accommodatum et ab ipso auctum textui Susem.[4] adiungere. Cuius recensionis libri tres priores cum prolegomenis iam impressi erant, cum anno 1887 prior pars emissa est editionis Newmanianae (vol. I. II). Hoc opus egregium, longo deinde intervallo absolutum (vol. III. IV Oxonii 1902) valde profuit his studiis. Maxima enim instructus et rerum et sermonis peritia Newmanus plurimis locis a nimia criticorum sollertia verba tradita vindicavit. Vel ea de causa, cum divenditis fere exemplaribus textus Teubnerianus post Susemihlii obitum (anno 1901) denuo esset perpoliendus, non erat acquiescendum in ea ratione, quam inierat Apeltius in Ethicorum Nicomacheorum editione Susemihliana retractanda (1903). Accedebant aliae eaeque magnae causae, quibus commotus bibliopola honestissimus meo rogatu omnino valere iussit stereotypa sua (artificium a nescio quo lucripeta inventum et in nostras quidem litteras invita Minerva illatum). Qua iactura facta largo limite mihi aperuit campum. Erat imprimis tandem aliquando ex molestissimis illis turbis emergendum, quae sine ullo fructu ex duplici librorum transpositione exortae sunt. Ut enim utraque iusta sit et vera, ecquis lucrabitur quicquam ex traditi ordinis mutatione? Nemo, opinor, nisi siquis octo libros saepe difficillimos una ut ita dicam sessione perlegerit. Quotus autem quisque hoc aut volet aut poterit facere? Si tamen volet, nonne poterit in traditi quoque ordinis exemplaribus

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

eam quam maluerit librorum seriem sequi? Ut igitur possent vel duo vel nemo genuinum illum tenorem atque cursum sine ulla confusionis memoria persentiscere, funditus conturbandi erant cum reliqui lectores tum infinitus numerus eorum, quos propter singulos quosdam locos Aristotelis opus evolvere oportet. Quod genus confusionis quam aut ridicule aut misere institutum sit, facile patet ex conspectu editionum, quae in usu nunc omnium versantur, quem conspectum hoc loco posui ea simul mente, ut quae quis diversa ex ratione alicubi citata apud nos quaerat, commode ad huius editionis ordinem possit revocare.

Traditus ordo		Schneider	Bekker[1]	Bekker[2] Susem.[1]	Susem.[2] squ.	Newman
I	A	A	A	A	A	A
II	B	B	B	B	B	B
III	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ
IV	Δ	Δ	Δ	Z (Δ)	H (Δ)	H (Δ)
V	E	E	E	H (E)	Θ (E)	Θ (E)
VI	Z	ΣΤ	Z	Δ (ς)	Δ (Z)	Δ (Z)
VII	H	Z	H	ς (Z)	Z (H)	E (H)
VIII	Θ	H	Θ	E (H)	E (Θ)	Z (Θ)

Atque libros VII. VIII quod post librum III traiciunt, id saltem non caret probis argumentis, de quibus quid sit statuendum alio loco exponam de Politicorum compositione fusius tractaturus (quam quaestionem post tot tantorum virorum studia minime profligatam esse Buechsenschuetzius recte dixit in luculenta dissertatione de Arii Didymi epitome, quem sequi Politicorum ordinem a tradito non diversum inter omnes constat: cf. Festschrift zu der zweiten Saecularfeier des Friedrich-Werderschen Gymnasiums, Berolini 1881, p. 26). Neque demum inde a saeculo XIV huius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

transpositionis ratio patefacta est, a Nicolao Oresmio aliisque (quorum de studiis narrat Onckenius, die Staatslehre des Aristoteles I, 1870, p. 85 squ.), sed in codicibus ipsis iam ab antiquitate propagata sunt huius sententiae certa vestigia (cf. app. crit. p. 117). Contra alterius transpositionis, quam secuti Hilario auctore (1837) librum VI ante librum V traicere recentiores coeperunt, parum omnino est ratio consectaria. Nam politiarum institutiones, de quibus ante libri V argumentum Aristoteles tractare se velle in exordio libri IV p. 1289 b 20 squ. dixerat, ad eas non est negandum philosophum iam in ipso libro IV cap. 14 squ. accedere: parum tamen explicitum locum supplemento egere cum intellegeret, hoc supplementum ipse postea ad libros IV. V in unum coniunctos addidit neque est, cur postliminii iure uti vetemus Aristotelem, praesertim cum in libro VI non unum, sed quattuor legantur scriptoris de libro V iam absoluto testimonia, quae aut delenda aut corrigenda sunt transpositoribus.

Altera causa, cur a Susemihlii rationibus aliquantum recedendum mihi esset, pertinebat ad ipsius recensionis fundamenta Qua de re ita tractandum videtur, ut summatim quae de potissimis recensionis meae praesidiis praefanda existimo hoc loco exponam.

Nitebatur Susemihlius duplici familiarum Π^1 et Π^2 testimonio: quam duplicitatem frustra conatus est ex ipsa antiquitate repetere nisus secundaria quae dicitur memoria parum copiosa, ita ut casum fortunamque minime excludat: cf. Susem.[3] XVII squ. et Fleckeiseni annal. 1878 p. 389 squ. Varietates quidem ipsas magnam partem antiquas esse nemo negabit: variantem textum in duas iam apud antiquos recensiones diductum esse, hoc nec demonstratum nec credibile mihi videtur. Ipsum quoque eorum qui exstant codicum Π^1 archetypon nimia vetustate honestavit Susemihlius, cum diceret saec. IX aut VIII id superavisse propter scripturas quasdam ex „maiusculis litteris“ repetendas. Quod enim 71 a 27 (cf. 72 a 2; b 34) *φιλίτια* legitur in Π^1 (*φιδίτια*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Π²Hᵃ), non errore, sed consulto scriptum est, recensionis grammaticae vestigium, qualia deteguntur aliquammulta in Π¹. Quod vero 85b 10 (cf. 16) pro *θυσιῶν* (Π²Hᵃ) genus Π¹ habet *οὐσιῶν*, haec vocabula etiam in aetatis infimae scriptura confusionem habent perfacilem. Adhaerescente enim, ut assolet, littera *υ* ad litterae *θ* superiorem partem, si litterae *θ* ductus initialis (i. e. simplex hasta paullulum obliqua) casu quodam aut defecit aut evanuit, admodum proclive est *ου* legere, id quod quivis concedet, qui ipsum locum 85b 10 in codice satis novicio Hᵃ fol. 124ᵃ ipse inspexerit.

Quae cum ita sint, integra nobis est quaestio de tempore, quo textus in Π¹ et Π² discedere coepit. Susemihlius ipse postremo concedere coactus est etiam post recensionum Π¹ et Π² discessum ex vetustioribus libris apographa propagata esse duplicis illius feturae quasi matricem communem referentia: cf. Susem.⁴ᵃ p. 454 squ. Prodierat enim testis, qui miscellam illam textus rationem conspicue offerebat, et erat tam antiquus, ut de novicia doctorum librariorum contaminatione ex Π¹ et Π² facta cogitare nemo posset (usi autem sunt postea consulto alterius recensionis codice Demetrius Chalcondyla (P¹), librarii codicis Athoi P² et codicis P⁴). Cui testi cum multo quidem recentiorem, sed eiusdem fere indolis novum ipsi addere possimus, de his duobus codicibus primum videtur agendum esse.

Vᵐ Vaticanus gr. 1298, saeculi XI ineuntis, Aristidis rhetoris codex bipartitus (cf. ed. Keilii II p. X), in exitu alterius voluminis suppletus est saec. XV partim chartis, partim membranis eisque rescriptis, in quibus 12 sunt folia (301—306. 309. 310. 330. 337—339), quae continent fragmenta saec. X scripta Politicorum inde a III 75 a 13 *τοιαύτης* usque ad IV 92b 20 *νόμοι*[1]). Vocabula raro sunt

[1]) ubi praesto est Vᵐ, ea de re monui inter apparatum et textum, partim ut commune siglum omnium codicum Π ad Vᵐ quoque pertineret, partim ut de scriptura Vᵐ vel e silentio

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

distincta, *ν* paragogicum semper scribitur, etiam ante consonas, accentus iotaque mutum passim, compendia raro. Quaedam aut supra versum addita aut correcta sunt ab ipso librario. Detexit hunc codicem omnium antiquissimum (quem longo intervallo sequitur saec. XIV Parisinus P^2, reliqui saec. XV. XVI. XVII: nam Parisinum P^3, quem Susemihlius saeculo XIV ineunti attribuit, saeculi potius XV dicit Omontius in indice II 181) Heylbutius, cuius commentatio est in mus. Rhen. XLII (1887) p. 102 squ.: cf. $Susem.^4$ p. XXVIII squ. et $Susem.^{4a}$ p. 454ff., ubi plura invenies. Perlustrantibus apparatum criticum eiusque supplementum (p. 333 squ.) facile nobis patet codicem per se minime bonum modo cum Π^1, modo cum Π^2 congruere. Quod ut intellegas, quoniam nunc fere constat Π^2 quasi vulgarem textus formam exhibere, recensionis vero Π^1 exemplaria rarissima esse, satis erit nonnullos locos significare, ubi in V^m scripturam Π^1 deprehendimus: 75 a 32 om. *ἂν*; 76 b 20 *κοινῶν*; 78 b 20 om. *οὐκ ἔλαττον* (ante haec verba *πολιτείας* pro *βοηθείας* cum ΓM^s); ibid. 24 *καὶ συνέχουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν* alio loco quam Π^2; 80 b 1 om. *τοῦ*; 86 b 31 om. *καὶ*; 87 b 18 *ὡς οὐκ ἂν ἄριστα ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν* alio loco quam Π^2; ibid. 26 *τ'*; ibid. 41 *τὰ παρὰ*; 88 a 13 *πολιτικὸν*; 90 a 32 *οὐδ' ὀλιγαρχίαν, ὅπου κύριοι ὀλίγοι τῆς πολιτείας* suo loco, dissonant inter se libri Π^2; 92 a 29 *πρόσκλησιν*; 92 b 1 *μακρῶν*; ibid. 14 *ἔθος*. Advertas etiam, quod 92 a 3 ex consensu inter V^m et Guilelmum, cui accedit vestigium in P^1 (M^s hoc loco lacunosus), efficitur scriptura *τἄλλα μὲν εἶναι* pro *τὸ πᾶσι μετεῖναι*, quae scriptura quamquam ex proximo *τἄλλα μὲν εἶναι αὐτά* errore est nata, tamen propria dici potest codicum V^m et Π^1, a Π^2 ignoratur.

---

ut aiunt concludere liceret (ratione scilicet habita eorum, quae in supplemento adnotationis p. 333 squ. composui). Qua data occasione moneo me apparatum omnino ita adornavisse, ut ubique ex silentio meo possis tuto concludere.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

H^a Hamiltonianus[1]) 41, de quo primus H. Rabeus monuit Susemihlium (cf. Susem.[4] p. XXX), a me collatus. Codex nunc est Berolinensis 397 (de Boor, Verzeichnis der griech. Hsr. zu Berlin XI 2, 1897, p. 229), olim Venetus (St. Michaelis), chartaceus, foliorum 188, a diversis manibus saec. XV (XVI potius Gardthauseno auctore) conscriptus scholiisque adornatus. Continet fol. 1^a—59^b Ethica Nicomachea cum scholiis. Subscriptio: *ἐγράφη ἐν τῶ μεδιολάνω τῇ νοεμβρίου κʹ τῶ λογιοτάτω καὶ ἀρίστω ἀνδρι κυρίω* (nomen periit in litura 12 fere litterarum, quarum in loco flosculi quidam sunt picti) *καὶ ἀληθεῖ τε φιλέλληνι. — τέλος τῶν ἀριστοτέλους ἠθικῶν.* Vacat quod sequitur fol. 60. Deinde fol. 61^a—73^a *ἀριστοτέλους ἠθικῶν ἐκδημείων* (sic) *ᾱ^{ον}*, sine scholiis, paucis marginalibus. Accedit fol. 73^a—84^a *ἀριστοτέλους ἠθικῶν μεγάλων β̄* eodem modo. Subscriptio: *τέλος εἴληφε τῇ νοεμβρίου κʹ πρὸς ἑσπέραν.* Vacant fol. 85 et 86. Sequuntur (non prorsus certum eademne manu conscripta, sed in eodem procul dubio chartae genere, ut elucet ex signis aquaticis quae dicuntur) Politica fol. 87^a—188^a, ita ut unum continuumque scribendi genus exhibeant in fol. 87^a—163^b libri I—VI 4, 18 b 15 *ὅπου ἂν μὴ ᾖ λήμματα*, quibus addita sunt duo supplementa, utrumque sine scholiis, unum fol. 163^b—167^a quod continet reliquam partem libri VI, alterum inde a fol. 167^a quo adduntur libri VII et VIII. Et hoc alterum quidem est a manu sine dubio diversa multoque recentiore additum. Cum ipso textu H^a omnino non cohaeret: deductum est ex aliquo proletario codice generis vulgaris Π^2. Quapropter inde ab initio libri VII desii codicis H^a varietatem adscribere. Contra prius illud supplementum (libri VI) additum videtur ex eodem fonte atque priora. Quamquam enim desunt in hoc exiguo spatio cum Π^1 communiones, nisi quod 19 a 22 *καὶ τὰς*

[1]) Siglum H^a posui, ut esset siglorum, in quibus novare nolui, quaedam aequalitas. Nec vereor, ne confundatur Hamiltonianus cum Bekkeri H^a, Marciano 214, cuius in Politicis nullae sunt partes.

(*τὰ* M^s) *πρὸς τὰ πολεμικὰ πράξεις* habet cum ΓM^s pro reliquorum *καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις*, tamen in ceteris rebus eadem est condicio huius memoriae quam antecedentium partium. Sunt nonnulla propria, ut 19 b 19 *ἔστι*, 22 a 1 *καὶ*, ibid. 33 *εἶναι*; discedit a $P^{2.3}$ cum 22 b 37 non *τὰς*, sed *ταῖς* cum Π^1 π^3 exhibet, idem tamen, ut solet omnino H^a, ubi est consensus Π^3 velut 23 a 3 *γενέσθαι*, cum $P^{2.3}$ (adnuentibus $M^s P^1$) exhibet *γίνεσθαι*. Maximo vero documento est novum fontem post libri VI supplementum esse accitum, quod fol. 166^b et 167^a in ultimis libri VI tertius ille scriba, antequam libros VII et VIII addidit, nonnulla correxit, nimirum suum codicem generis Π^2 curiose conferens cum extrema parte eorum quae suppleturus erat: 22 a 17 in *πραττομένους* compendium *ους* obscurum est, quod ne pro *ος* haberetur, *ου* superscripsit; 22 b 4 *ταύτης* corr. in *ταύτας*; 23 a 4 *γυναικονομία* corr. in *γυναικονόμου*, ut videtur. Quae cum ita sint, supplementum libri VII a me eadem ratione atque priora in apparatum receptum est, cautus tamen monui p. 213 de mutata codicis condicione.

Multa neglegenter librarius peccavit, sed idem saepe quae festinando commiserat diligenter ipse corrigebat (qua de re raro monui), interdum archetypi sui tam anxius imitator, ut 06 a 28 in *στρατιώταις* plene scripto terminationem deleret poneretque compendium». Accentus interdum deest, non raro falsus (neque ex nostra solum ratione falsus), enclisis saepe neglecta, *ἄλλό τι* et similia passim, frequentantur nota illa *μὲ̀ν δὲ̀*, *μὴ δὲ μίαν*, *ἶσος*, *ἱστᾶναι*, *μιγνῦναι*, *φθᾶσαι*, *διατρίβον*, *κρίναι*; iota mutum rarissime occurrit (subscriptum); spiritus saepe aut falsus aut incertus; scribitur *οὐχ'*, *ὅτ' ἂν*, *δι' ἀμφισβητοῦντες*, ab altera parte *καταφυλάς*, *ἐπικαθόδω*, *δηλονότι τουτέστιν* similia; compendia praeter sacra rariora quam plene scripta (in omnibus his rebus supplementum I eandem fere sequitur rationem, diversam supplementum II). Frequens erroris genus est in *ὧν* (*οὓς*) pro *τῶν* (*τοὺς*).

Cum communi omnium librorum memoria H^a quoque

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

laborat, velut in lacuna a Camerario patefacta 34 b 4, in corruptela *ἰσότης* pro *εἶς ὁ τῆς* 60 b 41. Cum uno Vaticano non concinit nisi 78 a 34 in *ἀστῶν*, quod Perizonius invenerat pro reliquorum librorum *αὐτῶν* (cf. 00 b 32 *ἀστούς* Π^2, *ἀοστούς* H^a, *ἀστούς* sed *στ* in ras. P^1, *αὐτούς* ΓM^s) et 87 a 34 om. *καὶ* et 90 b 34 *ληφθῶσιν*. Nihilominus eiusdem miscellae memoriae est H^a atque V^m, id quod in frequentissimo inter H^a et Π^2 consensu[1]) iterum satis erit nonnullis exemplis illustrare ex eorum numero, in quibus consentit H^a cum Π^1: 52 a 33 (ordo); ibid. b 2 *οἵ*; ibid. 5 *τὸ*; 53 a 7 *ἄζυξ ὢν*; 74 a 39 *ταφήν*; 77 b 23 *λάλος*; 78 b 24 (ordo, cum V^m); 87 b 18 (ordo, cum V^m); 90 a 32 (ordo, cum V^m); 08 a 40 (ordo). Sunt etiam loci, ubi cum $M^s P^1$ congruat H^a, velut 52 b 29 om. *οὖν*, 76 b 39 *ἑαυτὸν*; sunt, ubi cum ΓM^s, cum M^s, cum P^1. Ex vetusta autem memoria, non ex recensione Π^1 iam discreta, quaecumque codici H^a cum Π^1 communia sunt, deprompta esse discimus cum ex aliis tum ex loco 07 b 32 squ., ubi per homoeoteleuton (*λανθάνει γὰρ*) non parva lacuna hiat in $\Pi^2 H^a$, quam Victorius et auctor codicis novicii Par. 1858 Guilelmi ope studebant supplere, cuius tamen lacunae supplementum antiquum in mg. H^a legitur a manu prima et quidem rubro adscriptum idque minime prorsus congruum cum recensione Π^1.

Intermediam eam quam exspectamus in hac rerum condicione scripturam habemus e. g. in locis 63 b 32 (*πάντως* cum $\Pi^2 p^1$, *ἔσται* cum M^s pr. P^1); 82 a 32 (*ἄρχουσιν ἀπὸ μειζόνων* Π^1, *ἔχουσιν ἀπὸ μεγάλων* Π^2, *ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων* H^a); 85 a 20 (*τὰ ἤθη εἶναι* Π^1, *εἶναι τὰ ἔθνη* Π^2, *εἶναι τὰ ἤθη* H^a); 00 a 37 squ. in lacuna conspirat cum P^1, ita tamen ut cum Π^2 habeat 40 *ὀλιγαρχικόν*, quod abest a toto genere Π^1. Non pauca habet propria, unde apparet

---

1) Saepissime facit cum P^3 (cf. 83 a 21; ibid. b 5. 34 alii loci), raro admodum cum Π^3 (e. g. 52 a 15), ita ut inter codices Π^2 cum $P^{2 \cdot 3}$, non cum deteriorum turba sit coniungendus.

prorsus sui iuris esse hunc testem. Velut in ipsum textum recipienda videbantur 60 a 14 *ἀναγκαίως* (cf. Schneider II 70); 70 a 7 *ὑπὸ* (Coraes); ibid. b 22 *αὐτά*; 96 b 8: *ἐγγύτητα*. — 11 b 20 ubi *Πύθων* scribendum est, variant inter *πύρρων* (Π^1) et *πάρρων* (Π^2), superscripto olim correctionis causa *ϑ* unus H^a vestigium saltem verae scripturae conservavit cum corruptelam praebeat *πάρϑων*. Eodem modo fortasse 62 b 16 in corrupto *διώκειν* latet genuini aliquid et antiqui, ut suspicor *δὴ οἰκειοῦν*. De *ἀστῶν* 78 a 34, quod cum V^m habet, iam diximus. Scripturas adhuc ignotas etiam in mg. offert: de quibus videndum, cum de scholiis tractabimus. Proprietatem suam in futili quoque scriptura ostendit, quam solus exhibet, velut 66 b 21 *λήρους* pro *κλήρους*; 68 b 25 *ἐν πίστει* pro *ἐμπίπτει*; 69 a 5 *συγγενεῖς* pro *γηγενεῖς* (mox 7 recte *γηγενῶν*); ibid. 24 *καὶ νοῦς* pro *καινοὺς*; 71 b 20 *κριτικὴ* pro *Κρητικὴ*; 81 b 3 mira corruptela legitur *πρὸς* pro *δεῖπνα*. Neque interpolatione prorsus caret, velut 87 b 15 post *συμφράδμονες* supplet *εἶεν*; 88 b 6 post *σκέψιν* addit *ἐπιεικῶς*; glossam in textum recepit 64 a 38 *τῶν γεωργῶν* (qua tamen socordia ne optimus quidem generis Π^2 codex P^2 prorsus vacat: cf. 99 b 7).

Satis igitur stabilita videtur nostra de codice H^a sententia: quantumvis novicius et multifariam depravatus tamen eiusdem indolis est hic testis atque antiquissimus ille V^m. Medium locum obtinet inter Π^1 et Π^2. Quae memoriae genera si, quod saepe fit, ita dissonant, ut argumentis certaque ratione causam iudicare non possimus, H^a quasi calculum addit decretorium: vox enim huius testis magis succentiva est quam incentiva. Valet autem potissimum haec ratio et in ordine verborum constituendo et in levidensibus illis rebus, dico *ν* paragogicum, elisionem, *γίνομαι* et *γίγνομαι*, *οὕτω* et *οὕτως*, *οὐδείς* et *οὐϑείς*, quae omnia tacite secundum eam, quam significavi normam quam diligentissime constitui (in libris VII et VIII secundum Π^2, ubicumque consensus erat in hoc genere: nam libris I—VI recensitis evenit, ut familiae Π^2, si summam spectamus,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

maiorem quam familiae Π[1] addamus fidem). Ceterum ex eadem illa codicum $V^m H^a$ aestimatione consentaneum erat non omnia quae exhibent in apparatu adscribere, sed ea potissimum, in quibus dissensus est inter Π[1] et Π[2]; reliqua, ut facile cognosci posset quale esset horum testium negotium, in appendice apposui (p. 333 squ.), ita tamen, ut nonnulla, ex H^a maxime, quae memorabilia videbantur, in apparatum transferrem, etiamsi ad illud inter Π[1] et Π[2] discidium non pertinebant.

Sed tota haec ratio ea lege iusta est et recta, si demonstrari potest in $V^m H^a$ non modo inveniri utriusque recensionis vestigia, sed inesse in miscello illo textu, quamvis inconstantiam eius testetur ipsa varietas quae intercedit inter V^m et H^a, ipsum fontem communem, ex quo deductae sunt familiae Π[1] et Π[2]. Quod ut ostendatur, oportet primum de scholiis codicis H^a disserere (cf. appendix prior).

Haec scholia, quae nonnullas habent adnotationes criticas[1]), plures exegeticas, iam ante codicem H^a exaratum in tralaticiae farraginis condicionem abisse multa sunt indicia. Rubro sunt omnia ab ipso librario adscripta, saepius loco non idoneo[2]), nec accurata est omnino ratio eorum signorum, quibus cum textu scholia coniunguntur. Interdum verba in textu posita a scholiorum interpretatione aliena sunt[3]). Multa praeterea descripsit librarius iam mutila et depravata[4]), non desunt loci, ubi idem scholion aliis verbis ite-

---

[1]) 55 a 8; 69 b 12; 01 a 30; 01 b 27 (exemplum gravissimum); 04 b 28; 07 a 33; 08 b 19.

[2]) schol. 71 a 29 *ὄπισθεν ἐγεγράφη* i. e. in fol. 107 a pro 107 b; ad schol. 86 a 2 adglutinantur scholl. 86 a 37 et 38; perperam conflata sunt ad diversos locos spectantia 81 a 14 squ. (cf. 34), item scholl. 09 a 22 + 31; 12 b 6 + 11. Gravissimum id genus exemplum 01 b 27. Cf. etiam infra adnot. 4.

[3]) 75 a 26; 77 a 26; 78 b 23; 79 a 39; 80 b 10; 99 b 37; 08 b 19; 11 a 6; 17 b 23 (quibus in locis adnotationis supplementum saepius cum scholiis conferendum est).

[4]) 61 a 27; 65 a 10 (perperam insuper relatum ad 65 a 4); 84 a 22 (inepte adsutum ad schol. 84 a 17, quamquam inter-

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ratur[1]), nec fugere nos possunt vestigia, unde patet plenioris commentarii nos tenere misera frustula atque reliquias[2]).

Ne tamen credas posse haec scholia secundum ea quae exposuimus omnino ab illa textus forma seiungi, quam exhibet H^a, locum oppono gravissimum, ex quo manifestum est auctorem huius interpretationis ipsum quoque usum esse textu quem appellamus miscellum sive nondum diductum. Nam in schol. 93 b 22 squ. et H^a et schol. H^a comprobant *ὀνομαζομένης* cum Π^1 (*νομιζομένης* Π^2) statimque post in eadem sententia *ἄρτι ῥηθείσας* ut H^a ita schol. H^a cum Π^2 (*ἀποδοθείσας* Π^1).

Iam quaerendum est, quis aut quo tempore fuerit auctor illius commentarii, ex quo scholia excerpta sunt, qui commentarius adiunctus erat ad textum, si non in singulis ubique, universa tamen indole codicibus V^m et H^a simillimum. Peropportune accidit, quod etiam in hac misera scholiorum exilitate is locus exstat, unde certa ratione evincitur Michaelem Ephesium Politica quoque ut Ethica enarravisse eumque ipsum commentarium pro scholiorum H^a fonte esse habendum. Loquitur enim scholiographus ad 82 a 3 squ.: *τίνες δέ εἰσιν οἱ περὶ πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένοι, εἴρηται αὐτῷ ἐν τῷ προοιμίῳ εὐθὺς τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ περὶ ζῴων μορίων, εἴρηται δὲ καὶ ἐμοὶ ἐκεῖσε ἐξηγουμένῳ τὸ βιβλίον.* Locus citatus exstat in Michaelis comm. in libros de partibus animalium anno 1904 ab Hayduckio edito (comm. Berol. XXII 2) p. 1, 18 squ.: *πεπαιδευμένος δὲ λέγεται οἷον φέρε εἰπεῖν ἐπὶ γεωμετρίας κτλ.*

---

cedere debebant scholia quae sunt in proxima pagina ad 84 a 19. 21 squ.); 90 b 39; 91 a 14 (adiunctum ad schol. 91 a 10). Nonnulla videtur ut difficilia lectu omnino praeterisse: sunt enim interdum signa posita, quibus scholia sua desunt.

1) cf. maxime schol. 01 b 27.

2) cf. schol. ad 54 b 4 squ.; 56 a 7 squ. Quod in copioso commentario usitatum est, ut quaedam ex sequentibus praeripiamus, quaedam controversiarum causa inculcemus, id cum in scholia dissolveretur commentarius, saepius originem praebuit turbarum: cf. maxime schol. 81 a 34.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Aliter profecto nunc atque olim Goettlingius iudicabimus de testimonio Blasii Zanis e Colonia Cretensi Presbyteri, qui in libro 1697 edito narravit se invenisse in insula Cypro in monasterio *di Chico* (i. e. *Κύκκου*) codicem membranaceum, qui cum alia Aristotelis opera tum Politica continebat „*ove era inserito un assai erudito commento di un grammatico di Constantinopoli*" (cf. Goettlingii editio Politicorum p. XXXI). Quamquam enim codex Cyprius non iam exstat, ut ad me scripsit venerabilis praefectus celeberrimi illius monasterii, quod annis 1750 et 1830 gravissimis incendiis cum non paucis libris pretiosis fere deflagravit, tamen in dubitationem vocare Blasii Zanis testimonium nunc, ubi de Michaelis Ephesii commentario constat, nequaquam licet. Insunt autem in scholiis nonnulla, quae non sine fructu adduntur eis, quae de Michaelis vita et scriptis nuper composuit docte et perutiliter Praechter in actis erudit. Gotting. 1906 p. 861 squ. Quem si sequimur statuentes Michaelem Ephesium, Michaelis Pselli fortasse discipulum, in Academia Constantinopolitana a Constantino Monomacho saec. XI instaurata scholas suas de Politicis habuisse (cum auditoribus confabulari videtur e. g. schol. 70 b 23; 71 a 29), congrua videntur, quae praebet scholiographus haec: Ad 94 b 37 *ὡς νῦν οἱ Τοῦρκοι κτλ.* spectant fortasse ad ea quae Gelzer in Krumbacheri hist. litter. Byz.[2] p. 1013 de foedere inter Romaeos Turcosque anno 1074 facto narrat. Vicimagistros vel regionarios commemorat ad 99 b 14 *τοιαῦται ἦσαν ἐνταῦθα αἱ λεγόμεναι γειτοναρχίαι.* Qui tamen praefecti quo usque in usu fuerint aegre fero quod frustra a me quaesitum est. Contra prorsus concinunt cum saeculi illius moribus gravissimae de magistratuum avaritia querelae 73 b 1 (*οἱ καθ' ἡμῶν κόρακες*) et 91 a 35; fortasse etiam 03 b 28 ad *ἀρχή* male interpretandum odio officialium suae aetatis ductus est. Despotica est *ἡ καθ' ἡμῶν βασιλεία* 90 a 27. Malignorum hominum inter se invicem officiosa opitulatio probe est nota Michaeli: *πανάληθες* addit ad 14 a 5 suamque paulo post (21) opponit liberalitatem atque

fidem, quibus ex verbis simul discimus eum nequaquam ut Psellum in aulica magnificentia vixisse: *τοῦτο μάλιστα νῦν, φίλτατέ μοι Ἀριστότελες. διὰ τοῦτο πένης ἐγώ.*

In eis locis, ubi Aristoteles impugnat Platonem, non succurrit Platoni (cf. maxime schol. 63 b 32 squ.; 64 a 11 squ.), quem tamen probe novit: nam stemma regum Macedonum, quod profert 11 b 8, quoad non ex ipsius Aristotelis verbis sumptum est, composuit ex Platonis Gorgia 471 A squ. Fortasse etiam schol. 82 a 3 memor est Platonis de duplici genere medicorum disputantis Legg. IV 720 A squ. Crediderim etiam quod ad 16 a 5 in mg. p² adscriptum est (*περὶ τούτων καὶ Πρόκλῳ καὶ Πορφυρίῳ εἴρηται ἐν τῇ τούτων ἐξηγήσει*) ex Michaelis commentario nescio qua ratione haustum esse.

Ad moralem civilemque doctrinam Aristotelis provecta iam aetate videtur Michaelis accessisse, in physicis (cf. *φορβάδας* schol. 89 b 35) et metaphysicis antea versatus, ut dicit ipse in comm. in parva nat. (ed. P. Wendlandius 1903 in Comm. Berol. XXII 1) p. 149, 9 squ. Ethica, quorum in enarratione saepius praemonet de Politicis (cf. Susem.⁴ p. XVIII), ante Politica eum tractavisse apparet ex schol. 76 b 17 squ. (*ὡς ἐν τῷ κάππα τῶν ἠθικῶν μεμαθήκαμεν*). Neque indignum videtur scitu, quod hac ratione discitur: saeculo XI in Academia Byzantina resuscitatum esse disciplinae politicae studium. Apud Occidentales saeculo XII Averroes Aristotelis Politicos libros „nondum viderat“ (cf. studia mea philol. in Plat. II, 1903, p. 35), saeculo XIII a Guilelmo de Moerbeka latine translati per Thomam Aquinatem eiusque doctorem Albertum Magnum enarrati sunt, quae res notum est quantum valuerit ad solidiorem aliquam de societate atque civitate doctrinam condendam: cf. nunc post alios M. Maurenbrecher *Thomas von Aquino's Stellung zum Wirtschaftsleben seiner Zeit.* diss. Lips. 1898. Itaque, ut saeculi XV Platonismum initia sua primaque incrementa a Byzantinis duxisse nunc constat, ita memorabile est Politica peripatetica, unde mirum

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

quantum postea incitata sunt apud Occidentales civilis doctrinae studia (cf. etiam marginalia cod. Flor. C[4] apud Susem.[1] p. XXI), duobus saeculis ante iam apud Byzantinos enarrata atque tractata esse (cf. Barker *the political thought of Plato and Aristotle.* Lond. 1906 p. 500 squ.). Propter hanc ipsam rem vel miseras commentarii Byzantini lacinias, quae in scholiis codicis H[a] supersunt, dignas censui, quae publici iuris fierent, quibus addendae erant glossae in ed. Susem.[1] editae, ex parte saltem cum Michaelis interpretamentis coniunctae[1]). Profecto non sum nescius in hac farragine lectori me plurimas apinas tricasque offerre, sed nimis curiosum erat ex vilibus vilissima seponere: aut nihil erat promendum aut erant omnia. Ceterum in illa futilitate[2]) non desunt sanae et antiquioris doctrinae frustula: de scholiis criticis iam monui (supra p. XV not. 1), probum interpretem habes in schol. 81 a 14 squ. (quocum tamen conflata nunc sunt, quae ad 81 a 34 referuntur), etiam ad 81 a 41 traditae scripturae *ἀποϱίαν* patronus audiendus est, quamquam cum Wilamowitzio ego mutare malui *ἀπολογίαν*. In rebus grammaticis forma *μενέσται* schol. 69 a 37 paullo exquisitioris doctrinae tenue videtur vestigium. Res ipsas, antiquitates et historias, parum curare[3]) hominem infimae aetatis, interpretum Neoplatonicorum aemulum atque pedisequum, nemo in hoc genere litterarum non prorsus hospes aut mirabitur aut opprobrio illi vertet. Quamquam nescio an plura id genus et fortasse etiam docta quaedam fuerint in integro commentario a scholiographis et glossatoribus praetermissa: ipsa enim materia hic, ut in Ethicis atque adeo magis, rerum copiam afferebat. Itaque non videtur abiciendum propter manifestum temporum errorem, quod

---

1) quas praebet mg. rc. P[3], in Gallia cisalpina videntur appositae esse; cf. 16 a 38: *ἐν ʽΡηγίῳ] σημείωσαι ἕτεϱον ʽΡήγιον.*

2) cf. schol. 62 b 40; 75 a 26; 84 a 22; 93 b 22 squ.; 99 b 37.

3) cf. schol. 72 b 17 (nihil de loco b 20: *νεωστί τε πόλεμος ξενικὸς διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον*). Nugatur ad 11 b 37.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ex commentario illo Zanes referebat (cf. Goettlingius l. l.): *l'escavo dell' istmo di Leucadia seguì per una risoluzione degli stessi abitatori nell' anno secondo dell' olimpiade 93 (= 407), essendo preside dell' assemblea generale Eutifrone, a motivo di poter stabilire in caso di ogni attacco nell' isola con più sicurezza il centro delle lore forze.* Haec non video cur facta esse nequeant temporibus foederis Acarnanici (ca. 230—167, quo anno Leucas caput Acarnanum esse desiit) et quidem ante annum 218, quo tempore canalis ille iterum coeperat minus idoneus esse navigationi (cf. Polybius V 5). Aristotelis autem interpres aut ad 66 b 22 (*περὶ Λευκάδα*) aut ad 13 b 22 (propter Cypselidas) in hunc historiae locum excurrere facillime potuit.

Sed iam satis de Michaele Ephesio. Redeamus ad id, quod posuimus supra p. XVI, eius commentarium pertinuisse ad textum eiusdem indolis atque $V^m H^a$ i. e. ad textum formas Π^1 et Π^2 quasi complectentem. Accedit, quod ad 01 b 27 ubi ΓΠ praebent *οὐ μὴν* (H^a quoque ipsum) eamque scripturam explicare conatur schol. mg.[2] P^1, duas adhuc ignotas lectiones proponit scholiographus H^a, quarum in unam (*οὗ μὴ*) incidit postea Schneider, in alteram nuper Newmanus. Versabatur igitur iam Michaelis in ea textus condicione, cuius vestigia ubique etiam in noviciis codicibus deprehenduntur[1]): duae, aut plures adeo, lectiones (non ex iteratis Aristotelis ipsius editionibus, sed ex Peripateticorum Platonicorumque exegeticis studiis exortae) iam inde ab antiquitate in hoc quoque Aristotelis libro[2]) permultis locis ferebantur: frequens erat in hoc quoque margine illud *γράφεται.* Veluti 88 a 15 duplex est scriptura *εὐπόροις* (Π^1) et *ἀπόροις* ($\Pi^2 V^m H^a$): vertit Guilelmus *opulentis*, sed fuisse

---

[1]) cf. de eo generis Π^1 exemplari, quo usus est Demetrius Chalcondyla Susem.[1] p. VIII, idemque de archetypo codicis P^2 p. XIX.

[2]) cf. Dielsius, *zur Textgeschichte der arist. Physik, Abh. d. Berl. Academie 1882,* idemque in libro *Berliner Klassikertexte I, 1904, p. XLIII squ.*

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

in eius codice γρ. ἀπόροις eumque ipsum de hac scriptura monuisse testatur mg. rc. a: *seu egenis, ut dicit translator se invenisse* atque exstat ipsum illud γρ. in margine P[1]. Eiusmodi autem memoriam varia scriptura instructam pro librariorum varietate atque inconstantia ipsam quoque variare facile perspicitur: admodum enim diversa ratione illi solent apparatum antiquum aut conservare, sive integrum sive ex parte, aut abicere aut tacite quaedam inde depromere neque semper satis considerate: velut 22 a 25 pro μᾶλλον habet ἄλλων M[s], utrumque ἄλλων μᾶλλον exhibuit Γ teste Guilelmo (*aliorum magis*); 23 a 40 quod Lambinus restituit λαμβάνειν, id superscriptum fuisse videtur quondam super διαβαίνειν scripturam Π[1], unde contaminata est scriptura διαλαμβάνειν in Π[2] p[1]. Inde fit, ut vel eiusdem indolis exemplaria, velut V[m] et codex, unde H[a] originem repetit, inter se saepe dissideant. Hunc igitur in censum vocandum est etiam illud exemplar, quod continet generis deinde per Occidentales frequentissimi Π[2] communem originem, eiusdem scilicet stirpis nisi mavis dicere eundem codicem, unde saec. XIV descriptus est codex Athous, nunc Parisinus Coisl. 161 (P[2], apud Bekkerum I[b]), hic tamen iam ita descriptus, ut praeter archetypum suum librarius exemplar etiam alterius recensionis Π[1] consuleret, quae recensio interim exorta auctoritatem quandam videtur nacta esse. Referri enim recte ad recensores varietatem, quae est inter Π[1] et Π[2], id maxime inde efficitur, quod in rebus grammaticis orthographicisque interdum certa ratione alterum genus ab altero discedit, velut iam Newmanus (III p. XIX; cf. II p. LIII) monuit casus obliquos vocabuli μονάρχης (pro μόναρχος) non obtinere nisi in Π[1], eodemque modo distare inter se ὀψοποιϊκή (Π[2]) et ὀψοποιητική (Π[1]). Eiusdem notae videntur esse (quamquam casui magis ea attribuenda esse Newmanus existimat) ἄνοπλον (Π[2]) et ἄοπλον (Π[1]), φιδίτια (Π[2]) et φιλίτια (Π[1]), alia id genus complura. Sed etiam in οὐδείς μηδείς formae per ϑ scriptae multo constantius in Π[2] quam in Π[1] inveniuntur; γίγνεσϑαι praefert

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Π², γίνεσθαι Π¹; ὑγείαν etc. Π¹ (i. e. $M^s P^1$), ὑγίειαν Π². Interdum atticissantem grammaticum detegere mihi videor in Π¹: nam detrectat formam δυεῖν (cf. 01 b 35; 10 b 5); detrectat (ut videtur ductus altero loco 41 a 34) medium ἐπιχωριάζεται 35 a 16, quod medium monente Wilamowitzio Kaibelius retinuit in Nymphidis Heracleotae fragmento apud Athen. XIV 619f. Atticam formam ἀπεκτονότα pro ἀπεκταγκότα 24 b 16 habet saltem cod. P¹. Propensum vero omnino ad regulam animum alienumque ab omni libertate cernimus 12 b 5, ubi Aristoteli non concedens, ut liberius citet Hesiodum (κεραμεῖ κεραμεύς), secundum exemplaria Hesiodea inversum eumque tralaticium horum verborum ordinem revocat. Idem 22 b 2 καθίστανται ἀρχαί concinnius esse existimavit quam καθίσταται ἀρχή. Promptumque omnino fuisse ad tradita verba vel castiganda vel emendanda docet, ut exemplum proferam, locus 35 a 17 squ., ubi, postquam αἱ νέαι corruptum invenit in ἔνιαι, ut hoc aptius opponeretur vocabulo πλείους, traicere voculam τε non dubitavit. Similiter 38 b 4, ubi communis corruptela est πότερον pro πρότερον, Π¹ orationi laboranti ita succurrit, ut proximum εἶναι delere non vereatur. Maxime vero generis Π¹ auctorem in propagando textu suo arbitrio non nihil indulsisse argumento sunt ei loci librorum ΗΘ, ubi de hiatus fuga constat[1]): nam Π² ter peccavit (23 b 9; 28 b 4; 41 a 23) atque id ita, ut locus primus secundusque depravati sint, contra Π¹ ter decies hiatum admisit (23 b 15; 26 b 8; 27 a 9; 28 b 17; 30 b 27; 31 b 4; 32 b 8 (M^s et pr. P¹); 35 a 37; 37 a 2; 38 a 33; 39 a 18; 39 b 24; 41 a 24), quibus in locis[2]) unus habet corruptelam (35 a 37). Nihilo minus, quamquam contra Susemihlium cum eis consentio,

---

[1]) De hiatu quaerere instituerunt Newmanus II (1887) p. LV; Blassius, *die att. Beredsamkeit* II² (1892) 459; Hicksius, de quo tamen nihil mihi innotuit nisi quod legi apud Susem.⁴ p. XXXIV (cf. Burs. rel. ann. LXVII 144) et passim in adnotatione Susem.^4a^. Absolvam quaestionem in libro p. VII promisso.

[2]) 41 a 24 hiatum Π¹ ipsi auctori tribuerim.

qui in universum generi Π² principatum attribuunt, tamen fixum mihi est et stabilitum pariter utrumque genus ubique esse adhibendum. Nam ne Π² quidem caret illa, quam modo illustravi, interpolatione, veluti 38 b 26 (paulo post locum 38 b 4 supra contra Π¹ citatum) in fonte generis Π² pro *γυμνικοῖς* erat *γυμνασίοις*, unde vocabulum *ἀγῶσι* traiectum est post *πολεμικοῖς*. Egregie scribitur e. g. 08 b 17 in Π¹ *οὕτω ῥυθμίζειν*, in Π² *οὕτως ἄγειν* aut 20 a 39 in Π¹ *ἐμπορίας*, in Π² *εὐπορίας*. Neque audiendus Newmanus, qui ad 34 a 8 docte ipse cum demonstraverit *ἀνιᾶσιν* requirere dicendi usum, tamen mavult cum Π² *ἀφιᾶσιν* scribere, quia *the weight of MS. authority appears to be on the side of ἀφιᾶσιν* (III 116).

Utramque igitur familiam pari iure adhibui, in ambiguis tantum certaque ratione destitutis ad auctoritates me contuli ita, ut aut codicibus nondum diductae memoriae confiderem aut his deficientibus in Π² acquiescerem, maxime in rebus illis levidensibus, de quibus iam monui (cf. p. XIV).

Ut autem absolvam de rationibus meis, in rebus orthographicis constantiam neutiquam arbitratus sum affectandam. Longe longeque absum a Christii acerbissima diligentia, qui „versicolorem tunicam ut in vita ita in libris perosus priscas formas passim in codicibus optimis servatas ex constanti scribendi usu Aristotelis fluxisse“ sibi persuasit (in ed. Metaphys. p. XIV). At constantem hunc usum sibi fingere solent grammatici analogiae sectatores: ego omnino non video, quomodo demonstrari possit Aristotelem aliter de rebus orthographicis iudicavisse atque Goethium plurimosque, qui (ante publicam auctoritatem pro democratica saeculi indole his quoque rebus immixtam) illiberalis animi esse crediderunt quicquam in hoc genere praeter facilem lectoris captum sequi. Quidni vel in eodem enuntiato tam *οὐδείς* quam *οὐθείς* scripserit? Praesertim cum fieri possit, ut subtilitatem nostram fugiat aptius dici aut hoc aut illud modulo aliquo sonituque, veluti Vergilius et *tres* et *tris*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

posuit eodem in loco teste Valerio Probo, cuius memorabile est iudicium de hoc quaestionis genere apud Gellium XIII 21, 10 squ. Quae cum ita sint, integram codicum inconstantiam ad nullam normam nisi ad recensionis quam dicimus formulam coercitam iure mihi videor proposuisse. Esse autem codicum etiam in ipsa inconstantia fidem docet e. g. locus 88 b 11, ubi potiores omnes concinunt in *γινομέναις*, in V^m radendo idem effectum est, postquam errore scripsit librarius *γν*. Praebui igitur *αἰεί* et *ἀεί*, *ἠδύνατο* et *ἐδύνατο*, *υἱεῖς* et *υἱοί* similiaque prout codices suadebant; eandem rationem gaudeo secutum esse nuper Hicksium in egregia Psychologiae editione (Cantabr. 1907). Quod tamen cum alia quaedam tum *ἀνδρεία* constanter et invitis vel omnibus libris atque adeo tacite corrigendo restitui, nemo opinor vituperabit. Minus tutus a reprehensoribus fore me video, quod *μείξω* quidem similesque formas ipsas quoque libris invitis tacite reposui, sed ita, ut in eis me continerem, quae testimoniis idoneis non carent, arbitratus inde ab aoristo *ἐμίγην* fortasse iam bonis temporibus exoriri potuisse falsam aliquam analogiam, quae quam late valuerit quis est qui definire audeat? Atque Hudius quidem, quod *ἔμειξα* sed *μίγνυμι* scribendum censet, reprehenditur a Croenertio (mem. Herc. p. 308): idem mihi sustinendum erit, qui *μίξις*, *μιξολυδιστί* similia retinuerim, quae tamen sciant me non socordia, sed consulto commisisse. Utque addam, qua in re praeterea mihi fortasse magis quam aliis ratio mea placitura sit, nolui vel Wilamowitzio monente (griech. Lesebuch II^4 1, 112) de Susemihliana consuetudine decedere, ex qua in pronomine indefinito, ubi ictum habet (i. qu. *ein bestimmter*), enclisis tollitur. Opponit vir illustrissimus nos per gravem accentum non ictum illum, quem quaerimus, sed sonum depressum indicare. Audio, sed quoniam nos quidem omnino Graecorum accentus *δυναμικῶς*, non *τονικῶς* enuntiare solemus, non video, cur non abutamur hoc more ad significandum aliquid, quod non sine intellectus detrimento non significatur.

Ceterum non sum nescius apparatum meum eis, qui rerum causa Politica legunt, parum restrictum, eis qui Graecitatis documenta inde petunt, parum locupletem videri posse. Mihi vero non historicorum aut grammaticorum, sed philologorum ratio erat ineunda. Ad criticam enim interpretationem magnopere interest varietatem scripturae proponere eo nomine plenam, ut nihil desideretur, quod *generatim* exhibent fontes. Singulorum igitur librorum scripturae nisi raro certaque de causa omnino non erant afferendae. Quapropter deteriores illos codices generis Π^2, quos Susemihlius communi siglo Π^3 complectitur, singulos proferre desii, π^3 siglo a me novato usus, quo indicantur aut plures aut unus ex hac familia. Quorum textus ne plene quidem maximam partem erat collatus, sed carptim et speciminis causa. Ubi tamen, id quod rarissime factum est, ex eiusmodi codice aliquid in ipsum textum erat recipiendum, hunc testem adhibui non siglo sed suo nomine insignitum. Breviandi praeterea ita fui studiosus, ut nollem cum Susemihlio continuam textus Bekkeriani varietatem adnotare. Quod non feci, ut viro immortalis memoriae obtrectarem, sed cum brevitatis studio commotus tum quia saepius intellexi Bekkerianum a nonnullis iam pro textu aliquo recepto haberi. In coniecturis quoque afferendis parcior fui quam Susemihlius, in una fere acquiescens, quam aut recepi aut commendare volui, rarius plures afferens, ubi et dubitandi et eligendi relinquenda erat facultas. Interdum nulla alia de causa coniecturas adscripsi nisi ut ne iterum fierent, nimirum quia eas facere in proclivi erat. Utque hoc addam, nolui in eorum numero haberi, qui sanctas membranas venerando nefas esse credunt in ipsa auctoris verba quamvis depravata coniecturam recipere. Adest apparatus, nihilque cedendum eorum levitati, quibus sive rectum sive commodum videtur testatam scripturam non in apparatu sed in ipso textu oblatam tenere.

Bekkerianos versus, a quibus Susemihlius saepissime sine ulla causa recesserat, quantum omnino fieri potuit,

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

revocavi, ita ut tuto citare ex hac editione ubique fere liceat. Quae praeterea nova ratione adornavi, spero me non sine lectorum commodo novasse.

II

Conspectus codicum.

(Asterisco notantur, de quibus libris in editionibus Susemihlianis aut nihil aut non satis accurata inveniuntur).

Π

Hac littera indicantur codices graeci, quotquot collati sunt, etiam ei, qui memoriam nondum recensione diductam exhibent, **V**^{m} (supra p. IX) et ***H**^{a} (supra p. XI). Non continetur hoc siglo codex Γ, de quo vide, quae statim dicenda sunt.

Π^{1}

Hac littera indicatur ea recensio, quam exhibent ΓM^{s}P^{1}.

Γ (accedunt sigla Thom. et Alb.) codex deperditus, ex quo hausit saec. XIII Latinam translationem Guilelmus de Moerbeka, de cuius studiis nova quaedam et scitu digna nuper protulit Dittmeyer in editione bonae frugis plena Aristotelis de animalibus historiae (Lips. 1907) p. XVII squ. De libris mscr. reliquisque fontibus, e quibus Guilelmi translationem primus ratione critica repetivit Susemihlius, cf. Susem.^{1} p. XXXIV squ. Addidit eius copiis complura ex Anglorum bibliothecis Newmanus (II p. XLI squ., 60 squ., 408 squ.). Qua ratione utendum esset hoc fonte, post Susemihlium, qui nimium ei tribuerat, docuerunt Ad. Busseus in dissertatione sua *de praesidiis Aristotelis Politica emendandi* (Berol. 1881) et Newmanus in vol. II l. l. et III p. VII squ. Testes sunt vetustae translationis etiam Thomas Aquinas (cuius tamen commentarii super Politicis ab ipso non confecti sunt nisi usque ad III 6, reliqua

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

post obitum Thomae supplevit auctor ignotus) et Albertus Magnus, qui quamquam praeceptor Thomae fuit tamen post Thomam interpretatus est Politica. De utriusque editionibus cf. nunc post Susem.[1] p. XL squ. aliosque Maurenbrecher p. 24 squ. in dissertatione supra p. XVIII commemorata.

M[s] codex Mediolanensis Ambrosianus B ord. sup. 105, membr., saec. XV (Martini et Bassi catal. I, 1906, p. 136). Contulerunt post Hasium Studemundus et Rud. Schoellius.

P[1] codex Parisinus 2023, chart., saec. XV scr. a Demetrio Chalcondyla (Omont, invent. somm. II 180). Contulerunt post Hasium et Hilarium Dahmsius Patzigius Henningius, quorum opera usus distinxit Susemihlius inter correctiones et additamenta (quibus abundat hic codex, utique tamen factis ab uno Demetrio) varia genera haec: 1) corr.[1] et mg.[1] et mg. rubr.[1] ex ipso suo archetypo hausit Demetrius. 2) p[1] et mg. p[1] ex uno omnia libro eoque ab archetypo suo diverso deprompsit, maximam partem textum Π^2 exhibent. 3) mg. rubr.[2] ex tertio quodam codice, generis Π^2, derivavit. — Ubi nihil indicatur nisi corr. P[1] vel mg. P[1], utrum primum an secundum genus subsit, ignoratur.

*Codex Leidensis Scaligeranus n. 26, anno 1445 a Demetrio Sguropulo in usum Fr. Filelfi exaratus Mediolani (Omont, Centralbl. f. Bibliotheksw. IV 193). Speciminis instar contulit mihi nonnulla ex primo libro, qua est humanitate, vir cl. de Vries, ex quibus apparet generis Π^1 esse codicem, sed plurimis vitiis ita depravatum, ut vix operae pretium sit eum excutere. Non cohaeret cum eis Scaligeranis, quae publicavit Onckenius, Eos I (1864) 103 squ. 410 squ.

Codex Parisinus 963, chart., saec. XV (Omont, invent. somm. I 185), inter alias eclogas pauca ex Politicis praebet eaque recensionis Π^1.

Ad eandem recensionem revocaverat primo Susemihlius codicem P[5] sive Parisinum 1858, membr., saec. XV

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

(Omont, invent. somm. II 153; saeculi XVI dixerat Susem.). Quem ego codicem (qui Politica continet demum inde a 06 a 6 ἐπιχειροῦσί τι) omnino ex fontibus sepositum in subsidiorum numero habui, quoniam recte iam Busseus l. l. p. 47 squ. demonstravit ex Guilelmi translatione hunc codicem in eis saepius pendere, quae propria videtur habere. Frustra oblocutus est Susem.[3] p. VIII squ., recedens tamen aliquantum a priore sua sententia, ex qua ne siglum quidem Π^1 sed $\Gamma M^s P^1$ ponebat, ubicumque P^5 a tribus illis differebat. Postea doctam interpolationem ipse concessit codicique proprium quendam locum vindicavit; cf. maxime Sus.[4a] p. 5. Mihi vel Aretini versionem una cum Guilelmo interdum adhibuisse auctor codicis P^5 videtur (cf. 29 a 18; 37 b 16 squ., 27). Itaque, quamquam nonnulla fortasse primus recte perspexit, continuam adnotationem eius textus ratio recensionis non admittit.

Π^2

(Complectitur siglum Π^2 etiam sigla Π^3 et π^3).

Hac littera indicantur reliqui codices graeci, quotquot innotuerunt, omnes, praeterquam quod Susemihlius inde ab editione tertia ex librorum mscr. numero prorsus seposuit inter Bekkerianos cod. W^b sive Reginensem 125, chart., saec. XVI (Stevensoni catal. p. 89; saec. XV Susem.), ut descriptum ex Aldina, monente de hac re Wilamowitzio. Ab altera parte ego in siglum Π^2 recepi Aldinam ipsam, i. e. priorem (Venetiis 1498).

P^2 (Bekkerus: I^b) codex Parisinus Coislinianus 161, bomb., saec. XIV, olim Athous (Omont, invent. somm. III 146). Post Hasium Bekkerum Hilarium contulit Susemihlius. Correctiones, varias lectiones, glossas addidit omnes ipse librarius: 1) corr.[1] et mg.[1] eodem atramento usus atque in ipso codice scribendo. Spectare mihi videntur ad archetypum librarii, cuius inter varias scripturas erant etiam nonnullae ex genere Π^1. 2) corr.[2], nigriore atramento, a primo genere haud semper certa ratione discerni possunt.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Ad alterius recensionis Π^1 exemplar a librario inspectum revocanda sunt quae restant duo genera: 3) corr.^{3} et mg.^{3}, luteolo atramento. 4) rubricata p^2 et mg. p^2.

P^3 codex Parisinus 2026, saec. XV (Omont, invent. somm. II 181; saec. XIV ineuntis Susemihlius, qui post Hasium et Hilarium eum contulit). Passus est codex, libri P^2 simillimus, recentiorem manum, quae tamen in eodem memoriae genere versatur.

Accedit ad P$^{2.3}$ etiam cod. *Harleianus 6874, saec. XV, continens Pol. I usque ad 60 a 26 *ἀρετὴ ἢ* et IV 00 a 24 *κλήρῳ καὶ* usque ad 01 a 12 *δημοτικά* et V 02 a 3 *φαῦλον* usque ad 02 b 31 *μεγαρέων*. Contulit eum in usum Newmani Kenyonus; cf. Newmanus III 575 squ. Simillimus est codici P^3.

Π^3 et π^3.

His notis indicantur reliqui generis Π^2 libri, quorum est magnus numerus, ita ut vulgares eos dicere liceat. Eorum (quoad noti sunt) consensum a libris P^2 et P^3 (et Harl.) diversum designat Π^3; ubi dissentiunt inter se, siglum π^3 posui, quo aut unum aut plures huius generis testes comprehendi; cf. supra p. XXV. Praeter Aldinam deperditumque Camerarii codicem (C^c Susem., quem inter proletarios familiae Π^2 fuisse testatur e. g. locus 86 b 25, ubi cum pluribus libris π^3 a P$^{2.3}$ magnopere dissentit) in hunc censum sunt vocandi:

Ex Italis: Vaticano-Palatinus 160 (V^b Bekk.), saec. XV a Johanne Scutariota exaratus; cf. Stevensoni catal. p. 86. — Urbinas 46 (T^b Bekk.), saec. XV; cf. Stornajoli catal. p. 50. — *Vaticanus gr. 2238 (Column. 77), saec. XV (fol. 155 b: *Δημήτριος ..... ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ μετὰ τὴν ἅλλωσιν τῆς βασιλήας τῶν Ἑλλήνων ἔτος ιδ'*). Inspexit specimenque ad me misit, qui de hoc codice me monuit, Hugo Rabeus; nam in multa sua laude etiam de hac Politicorum editione bene mereri voluit. *Barberinianus gr. 215 (antea II 36), saec. XV. Specimen, unde vulgare memoriae genus

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

cognoscitur, debeo eidem Rabeo. — *Perusinus G 71, saec. XV (monuit de eo primus Schoellius; cf. Susem.[1] p. XXVI). Specimen misit Rabeus; cf. Mazzatinti invent. V (1895) p. 134. — Laurentiani tres, saec. XV: 81, 5 (Q^b Bekk.); 81, 6 (R^b Bekker) anno 1494 a Johanne Scutariota scriptus, liber Angeli Politiani; 81, 21 (S^b Bekk.). — Florentinus acquisitus 4, saec. XV; cf. Festa, stud. Ital. di filol. class. I (1893) p. 197. — Codices Bessarionei duo, saec. XV: Marcianus Venetus 200 (Q Bekk.) anno 1457 a Johanne Rhoso exaratus; Marcianus Venetus 213 (M^b Bekk.). — Accedit Marcianus Venetus, olim S. Johannis et Pauli, app. IV 3 (U^b Bekk.), anno 1494 Romae scriptus. — *Utinensis no. 5. Hunc codicem, quem generis vulgaris esse ex specimine novi, quod ad me misit Nicolaus Pojani, iniuria attribuit saeculo XVI Mazzatinti (invent. III, 1893, p. 232). Scriptus enim est manu Theodori Gazae fuitque postea Venetiis in bibliotheca S. Antonii a Dominico Grimano condita; cf. Cosattini stud. Ital. di filol. class. V (1897) p. 397. Est igitur codex Utinensis Gazae ille liber, quem desideravit Susem.[1] p. XXVI.

Ex Francogallis: P^4 sive Parisinus 2025, saec. XV (Omont, invent. II 181), ab ipso librario correctus secundum recensionem Π^1. — P^6 sive Parisinus 1857, a Johanne Rhoso Romae anno 1492 scriptus (Omont II 153). — Nihil mihi constat de duobus Parisinis, fortasse non recte huc relatis: *suppl. gr. 652, continens Pol. et Oec., chart., saec. XV (Omont III 290) et *bibl. de l'imprimerie nationale 65, continens una Politica, membr., saec. XVI scriptus ab Angelo Vergetio (Omont III 356). — Excerptorum codices sunt Parisini passim adhibiti ab Hilario 2041 saec. XVI; 2042 saec. XV; 2043 saec. XVI (Omont II 183).

Reliqui codices sunt:

Lipsiensis (L^s Susem.), in bibliotheca Universitatis 1335, saec. XV; cf. Gardthauseni catal. (Lips. 1898) p. 31. — *Oxoniensis corp. Christ. 112, saec. XV, similis Par.^{4}, si neglegis quae hic correxit ex Π^1. Adhibuit codicem (O^1)

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Newmanus (II 58 squ.). — Nihildum scimus de *cod. saec. XVI, in metochio Constantinopol. *τοῦ παναγίου τάφου*, no. 94 apud Papadopulum Cerameum *Ἱεροσ. βιβλ.* IV (1899) p. 448. Apud eundem p. 294 no. 319 referuntur inter libros patriarch. Hierosyl. *συνόψεις τῶν Ἀριστοτέλους πολιτικῶν* saec. XVIII.

Ex versionibus praeter Guilelmi vetustam cum alii tum Susemihlius Leonardi Aretini (Ar.) translationem diligenter et fere in fontium numero adhibuerunt. Cuius antiquissima videtur et longe superare eas, quas Schneider Susemihliusque adhibuerunt, editio Romana anni 1473, quo in libro fortasse primum omnino subiit prela Aristoteles. Plurimae editiones, quae sunt insecutae, non sine textus quadam inconstantia factae sunt, quae res iam pridem movit dubitationem, fueritne duplex huius versionis recensio (cf. Susem.[1] p. XXIX squ.). Quam dubitationem auxit Newmanus, qui codicibus inspectis (quorum unum dicit[1]) saec. XV medii) invenit discrepantia ab eis, quae Susemihlius praebet (II 58; cf. e. g. III 118 ad 35 b 21). Ego vero ut rarissime uterer Aretino, non modo ea re commotus sum, quod hic textus Latinus certa etiamnunc caret recensione, sed etiam quia mihi persuasi Aretinum, quem verbum ex verbo reddere iam Susemihlius negaverat, pro saeculi illius more omnino non in uno codice (Pallae Strozzi? cf. Oncken, Staatslehre I 78) acquievisse, sed praeter ipsius ingenium (cf. Newmanus III p. XXXI) etiam aliorum commenta consuluisse, veluti non casu mihi videtur factum esse, quod 71 b 40 cum Alberto Magno pro *Κάμικον*, quod Victorius invenit (*κάμινον*, *κάμεινον* codd.) exhibet *Camerinam*. Nec video, cur non Guilelmum quoque cognoverit, id quod iam Schneider posuit (I p. XXVII) deque Ethicis ipse dicit in loco a Buhleo op. Arist. I p. 209 citato confirmaturque e. g. loco 64 b 40,

[1]) Obiit Aretinus anno 1444. Politica vertit „per otium post vacationem apostolicae sedis in concilio Constantiensi subsecutum, cum ipse quoque ab officio vacaret“ (Buhleus op. Arist. I p. 210).

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ubi *τὸν λόγον* praetermittit cum Guilelmo. Quod non mirum videtur, si quidem saeculo post idem fecit Petrus Victorius, et ipsius Leonardi adulescentis aetate etiam in Platonicis mediaevalem translationem sibi describendam curabat Coluccius Salutatus (cf. mea stud. phil. in Plat. II 35). Omnino autem causam non perspicio, cur Aretini incertam memoriam respiciamus, aliorum versiones neglegamus. Veluti Ravennae exstat in bibl. Class. no. 409 versio Politicorum ab Augustino monacho Egidio (Columna) confecta saec. XIV, quam nemodum siquid video adhibuit (Mazzatinti, invent. IV, 1894, p. 233). Aetate superat Aretinum etiam Nicolaus Oresmius, de quo cf. Oncken Staatslehre I 77 squ. Aequalis est Aretini quamquam aetate minor Johannes Argyropulus, cuius versio impressa esse dicitur Venetiis 1506. Neque scio, an iniuria despexerit Goettlingius (praef. XXXII) Gallicam versionem, quae ex libris Caroli Audacis Burgundionum ducis pervenit in bibliothecam Jenensem.

III

Buhleus in praefatione op. Aristot. ed. Bipont. vol. I (1791) p. 202 squ. 248 squ. 272. — Stahrius Übersicht sämtlicher älteren und neueren krit. Ausgaben der Aristotel. Politik, Neue Jahrb. von Seebode, Jahn, Klotz XV (1835) 321 squ. — Schwabius Bibliographie d'Aristote. Parisiis 1896.

De editionibus reliquisque doctae lectionis subsidiis.

Aldina (prior) operum Aristotelis, Politica in vol. V, Venetiis 1498 (cf. supra p. XXVIII). Hic liber, iam Erasmi aetate perrarus, a Goettlingio accurate est collatus. — Item inter reliqua opera Aristot. praebet Politica Basileensis prima 1531, eiusque fere integra repetitio Basileensis altera 1539, utraque auctoribus Erasmo et Simone Grynaeo confecta, qui tamen in Politicis (vol. II) novis subsidiis carentes Aldinam secuti sunt. — Multo plus praestiterunt

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ab altera parte Genesii Sepulvedae Cordubensis Politicorum interpretatio latina et enarratio (Parisiis 1548) codicum nonnullorum praesidiis conspicua[1]), ab altera parte Basileensis tertia 1550, a Mich. Isengrinio adiutoribus amicis (inter quos erat Conr. Gesner) multifariam instructa, quibus in subsidiis erat etiam vetusta translatio. Hanc editionem post Sylburgium Stahrius diligentissime excussit. — Politica sola habet Victoriana prior (Flor. 1552), haec quidem sine versione commentarioque, sed non sine libris mscr. vetustaque translatione adornata (exemplari nunc Monacensi cum Victorii marginalibus autographis usus est Susem.[1] p. XLVIII). Discedit ab hac editione saepius Victoriana altera, quam longo post intervallo Petrus Victorius cum commentariis emisit Flor. 1576 apud Juntas. Ceterum ex priore Victoriana pendet editio Lutetiana Morelii (1556), Victorianam alteram e Lambini suisque copiis auctam repetivit Theod. Zwinger, Basileae 1582. Prodierant enim interim et operum Arist. editio Aldina altera (sive minor) a Joh. Bapt. Camotio adornata, in Politicis (vol. V, Venetiis 1553) nullo fere incremento conspicua, et Politicorum versio latina, quam vir merito saepe laudatus confecit Dionysius Lambinus (Parisiis 1567), quam repetivit Bekkerus in Aristotele Berolinensi III 627 squ. Eidem aetati debetur etiam Camerarii librorum I—VII interpretatio latina cum explicationibus post mortem auctoris a filiis edita Francofurti 1581. Camerarius praeter codicem suum nunc deperditum (supra p. XXIX) etiam Guilelmum Aretinumque adhibuit, optime tamen meritus est ubi de sua ipsius ingenio doctrinaque hausit. — Sequitur editio operum Aristot. Sylburgiana, cuius in vol. XI (Francofurti 1587) Politica inveniuntur ad Morelii exemplar edita, quocum contulit Bas.[3] Camotium Zwingerum. Multa suo ingenio

[1]) accuratiore notitia fortasse digna est etiam versio Itala, quam curavit Bernardus Segni, Flor. 1549; cf. Newmanus III 92. 105.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

correxit addiditque in „notarum libello" aliorum quoque varia commenta. Eius textum repetiverunt Politicorum editores Dan. Heinsius (cum paraphrasi, Lugd. Bat. 1621) et, qui propter asteriscorum abusum (lacunas signantium) famosus est, Conringius (Helmstadii 1656). — Omnium operum Aristot. editio est praestantissima, quam curavit Isaacus Casaubonus duobus voll. (Politica in secundo), Lugd. 1590. Collegit in marginalibus, quae alii ante eum censuerant, addiditque versionem Lambini. — De Antonii Montecatini studiis in libr. I—III sub exitum saeculi XVI collatis cf. Schneideri praef. vol. I p. V squ. (Schwabius p. 267 refert ad annos 1587. 94. 97). — Afferendi sunt praeterea Petrus Ramus philosophus clarissimus, cuius prodiit latina Politicorum versio Francofurti 1601; Obertus Gifanius (Hubert van Giffen), qui iurisconsultus laudatissimus vertit notisque et criticis et exegeticis instruxit libros I—VII med., quod opus post mortem auctoris editum est Francofurti 1608; Scaligerana iam attulimus supra p. XXVII; Mich. Piccartus Francus commentarium Politicorum edidit Lips. 1615. — Longo intervallo sequitur Reizius, qui ultimam operis partem (*περὶ τῆς πόλεως μακαρίας*, *περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι*, *περὶ τῶν τῆς πόλεως ἀρετῶν*, *περὶ τῆς γαμικῆς ὁμιλίας*, *περὶ τῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς καὶ παιδείας* adnotatione critica instruxit Lips. 1776. — Addendae sunt germanicae versiones Schlosseri (Lubec. et Lips. 1798) et Garvei (ed. a Füllebornio, Vrat. 1799 squ.; novis curis ed. M. Brasch Lips. 1893).

Complexus autem est antiquiora haec omnia vir probus et praeditus tam doctrina solida quam iudicio sano Joh. Gottlob Schneider Saxo in Politicorum editione utilissima, duobus voll. Francof. ad Viadrum 1809 (Berol. 1825). Cuius quasi fundamentis nititur ea editio, quam Coraes curavit, Parisiis 1821, qua erat sermonis graeci peritia verae saepe lectionis felicissimus restitutor. Secutus est Fr. Thurotus, qui Politica cum Ethicis Gallice vertit Parisiis 1823. — Goettlingii vero editio (Jenae 1824),

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Goethio dedicata, eo nomine est insignis, quod primus adhibuit ab Hasio acceptas scripturas codicum $M^s P^{1.2.3.4.5}$, ita ut principales libros generum Π^1 et Π^2 omnes iam apud eum adessent, quamquam carptim magis quam continue excussi. Sed hoc ne Bekkerus quidem praestitit (ed. acad. vol. II 1831; Oxon. vol. X 1837; ed. separata — apud nos $Bk.^2$ — 1831. 1855. 1878), qui praeter codicem P^2 sive J^b, quem imprimis sequitur (parum tamen accurate vel hunc enotatum) nullos nisi eiusdem generis deteriores libros mscr. inspexit. — Iam sequuntur libri, quos emiserunt Barthélemy-St. Hilaire (quem cum aliis brevitatis causa Hilarium appellavi), duob. voll. Parisiis 1837, qui Parisinorum codicum notitiam aliquammulto pleniorem publicavit, quam ex eius opere exscripsit Ad. Stahrius in sua Politicorum editione (Lips. 1839 cum versione Germanica) p. IX squ.; C. H. Weise, auctor Tauchnitianae (Lips. 1843) uno volumine totum Aristotelem complectentis; Duebnerus in editione Aristoteliorum Didotiana vol. I (Parisiis 1862) cum versione latina; C. Thurotus, cuius in *études sur Aristote* (Parisiis 1860) difficillimi loci plurimi ita tractantur, ut fere pro commentario critico sit hic liber; Eaton, qui Oxon. 1855 textum Bekkerianum Anglicis notis illustravit; Congreveus Lond. 1855 (iterum 1874); Broughton Lond. 1876. — Addantur his versiones Germanica librorum I—III Jac. Bernaysii (Berol. 1872) et anglicae Welldonii (Lond. 1888) et Jowettii (1885), cuius liber nuper prodiit secundis curis editus a Davisio Oxon. 1905.

De editionibus vero Susemihlianis, Newmaniana, Hicksiana dictum est iam supra p. V squ. — Partes Politicorum critica ratione castigatas exhibuerunt nuper Vahlenus (locum de catharsi, in poeticorum editione III Lips. 1885, p. 81); Bywater (eundem locum, in poeticorum editione Oxon. 1897, p. 47), Dielsius (de Phalea et Hippodamo, *Fragmente der Vorsokratiker*, Berol. 1903, p. 236 squ. sive I^2 1906, p. 227 squ.), Wilamowitzius (eclogas librorum I III IV, *griechisches Lesebuch* I^4 1 Berol. 1904,

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

p. 148 squ.; cf. *Erläuterungen* II 1, 105 squ.), J. Burnet (Arist. on education. Extract from the ethics and politics. Lond. 1903).

Quae recentiore aetate de singulis locis Politicorum scripta sunt, eorum magnam partem commode indicant relationes annuae a Susemihlio apud Bursianum eiusque successores factae, quae sunt editionum simul illius viri utilissima supplementa: 1874/75 vol. III 372 squ.; 76 vol. V 278 squ.; 77 vol. IX 354 squ.; 78. 9 vol. XVII 279 squ.; 80—82 vol. XXX 64 squ.; 83 vol. XXXIV 40 squ.; 84. 5 vol. XLII 35 squ.; 252 squ.; 86 vol. L 11 squ.; 87—91 vol. LXVII 137 squ. (cf. LXXV 56); 92 vol. LXXIX 113 squ.; 93 ib. 258 squ.; 270 squ.; 94 vol. LXXXVIII 23 squ. — De eis quaestionibus, quae Atheniensium Politia detecta ad Politica quoque transferebantur, rettulit Val. de Schoeffer (de annis 1891—95) vol. LXXV 1 squ. et LXXXIII 181 squ. Eas relationes continuare non huius videtur loci esse: satis habeo addere indicem eorum nominum, quae (in praefatione nondum commemorata) versantur in apparatu:

Argyriades *διορθώσεις εἰς τὰ Ἀριστοτέλους Πολιτικά* I. Athenis 1893. — Bender kritische und exegetische Bemerkungen zu Arist. Politik. progr. Hersfeldense 1876 (etiam per litteras nonnulla Bender communicavit cum Susemihlio; cf. huius quaest. crit. 1886, p. 331). — Bergkius opusc. philol. ed. Peppmueller II, Halis 1886. — Boecker de quibusdam politicor. Arist. locis. diss. Gryph. 1867. — Boiesenius Bitrag til fortolkningen af Aristoteles' Boger om Staten. I 1844 II 1845 (Soroe). — Bonitzius, Aristot. Studien II. III. IV in act. Acad. Vindob. XLI. XLII. LII (1863. 1866); Herm. VII (1873) 102 squ. — Brandisius Handbuch der Geschichte der griech. röm. Philosophie II 2 (1857) 1633. — Budaeus Comm. lingu. Graec. (1519) p. 527. — Buecheler: cf. Susem.[1] p. L (et XLVIII). — Bywater, Journal of philol. XIV (1885) 42 — Chandler miscellaneous emendations and suggestions. Lond. 1866. —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Cobetus Mnemos. IX (1860) 423. — Diebitschius de rerum conexu in Aristot. libro de republica. diss. Vratisl. 1875. — Ellisius Hermath. XXVIII (1902) 288 squ. — Engelhardtius loci Platonici, quorum Arist. in conscribendis Politicis videtur memor fuisse. progr. Gedanense 1858. — Flachius annal. Fleckeis. 1883, 832 squ.; 1884, 544. — Freudenthalius sua cum Susemihlio per litteras communicaverat. — Gomperzius Beiträge zur Kritik und Erklärung griech. Schriftsteller, act. Vindob. 1890. — Hampkeus krit. u. exeget. Bemerkungen über das erste Buch der Politik des Arist. progr. Lyckiense 1863; Philol. XIX (1863) 614 squ.; XXI (1864) 541 squ.; XXIV (1866) 170 squ.; XXV (1867) 162 squ. — Hayduckius: cf. Sus.[1] p. L. — Hercher Herm. VII (1873) 467 squ. — Chr. G. Heyneus opusc. acad. II 211; 235. — Hildenbrandius Geschichte und System der Rechts- und Staatsphilosophie I, Lips. 1860. — Jackson Journal of philol. VII (1877) 236 squ.; X (1882) 311 squ.; Cambr. Philol. Transactions 1883, 111 squ.; cf. etiam Susem. quaest crit. (1886) 331. — Klugeus Aristoteles de politia Carthaginiensium. Vratisl. 1824. — Lindauius Aristoteles' Lehrvorträge über die Staatskunst. Oelsii 1843. — Madvigius advers. crit. I (1871) 461 squ. — M. H. E. Meier hist. iuris Attici de bonis damnatorum et fiscalium debitorum (Berol. 1819) p. 85. — Ed. Mueller Geschichte der Theorie der Kunst bei den Alten. 2 Voll. Vratisl. 1834. 1837. — Muretus: de eo refert Sylburgius; cf. etiam eius Variar. Lect. l. XIX ed. F. A. Wolfius et Faesius, 2 voll. Halis 1791. 1828. — Nickesius de Arist. Polit. libris. Bonn 1851. — Niebuhrius hist. Rom. II p. 346 n. 702. — Niemeyer annal. Fleckeis. 1891, 412 squ.; cf. Susemihlius ind. lect. Gryph. 1892 p. XVIII squ. — Nordenius; cf. Susemihlius in Burs. rel. annuis LXXIX 273. — Onckenius Emendationum in Aristotelis Eth. Nic. et Politica spec. I. Heidelb. 1861; Die Staatslehre des Arist. 2 voll. Lips. 1870. 1873. — Orellius Aristoteles' Pädagogik.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Philol. Beitr. aus der Schweiz. Turici 1819. — Perizonius ad Aeliani Var. Hist. VI 10. — Plattius Journ. of Philol. XXV (1897) 26 squ. — Postgateus Notes on the text and matter of the Pol. of Arist. Cambr. 1877; Cambr. Philol. Transactions 1883, p. 119 squ. — Rassovius observ. criticae in Arist. progr. Berol. 1858; Bemerkungen über einige Stellen der Pol. d. Arist. progr. Vimariense 1864; cf. eiusdem progr. Vimar. 1861. 1862. — Reiskius; cf. Schneideri edit. II 471 squ. — Richardsius sua communicavit cum Newmano. — Ridgewayus Cambr. Univ. Reporter 1882 p. 355 squ. cf. Sus.[3] XXIV et Berl. phil. Wochenschrift 1882, 1456; Cambr. Philol. Transactions 1883, 124 squ., Journ. of Philol. XV (1886) 164. — Rieseus annal. Fleckeis. 1874, 171 squ. — Sauppeus; cf. Susem.[1] p. LVIII. — Schmidinger in libro conventui philologorum Monacensi a Seminarii Monac. sodalibus oblato: Commentationes Philologicae (Monachii 1891) p. 107 squ. — Maur. Schmidtius recensio libri I in ind. lect. Jen. 1882 et 1882/3; annal. Fleckeis. 1882, 801 squ.; cf. Susem.[1] p. LIX. — A. Schottius: cf. D. Heinsii paraphr. p. 1044. — Spengelius über d. Pol. d. Arist., acta Acad. Bav. V 1849; Aristot. Studien II. III in eisdem actis X (1865) et XI (1868). — Stoehrius in libro supra sub nomine Schmidingeri citato p. 97 squ. — Susemihlius ex plurimis quae conscripsit, hoc loco adscribere satis est quaestion. Aristotelearum crit. et exeget. pars I (ind. lect. Gryph.) 1892 p. XV squ.; pars II (ind. lect. Gryph.) 1893 p. I squ.; Herm. XIX (1884) 576 squ.; annal. Fleckeis. 1887, 801 squ.; 1893, 192 et 817 squ.; 1894, 801 squ.; de quaestionibus criticis in annal. Fleckeis. suppl. XV iam monui supra p. V. — Teggeus quaestionum de Dion. Hal. usu praepositionum spec. I. diss. Gryph. 1876. Thesis II p. 40. — Thompson Class. Review XVI (1902) 416; cf. Sus.[3] p. XXI. — Trieber Forschungen zur spart. Verfassungsgeschichte. Berol. 1871; cf. Sus. quaest. crit. 1886 p. 331. — Twiningius ad Aristot. Poet. (Lond. 1789) p. 243. —

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Tyrrellius Hermath. VII (1881) 39; XII (1886) 19 squ.; XIV (1887) 329 squ. — Tyrwhittus ad Aristot. Poet. (Oxon. 1794) p. 142 squ. — Vahlenus Ztschr. für d. österr. Gymn. XVIII (1867) 721 squ.; XIX (1868) 11 squ.; 253 squ.; XXI (1870) 829 squ. — Vermehrenus; cf. Sus.^{1} p. LIX. — Wilamowitzius Aristoteles und Athen. 2 voll. Berol. 1893. — Wilson Journ. of philol. X (1882) 80 squ.; cf. Class. Rev. X (1896) 184 squ.; Archiv f. Gesch. d. Philos. XI (1898) 246 squ.; XII (1898) 50 squ. — Ueberwegius: cf. Susem. quaest. crit. 1886 p. 402.

Notarum index.

Π	vide	p. XXVI	V^m	vide	p. IX
Π^1	„	p. XXVI	H^a	„	p. XI
Π^2	„	p. XXVIII	M^s	„	p. XXVII
Π^3	„	p. XXIX	P^1	„	p. XXVII
π^3	„	p. XXIX	P^2	„	p. XXVIII
Γ	„	p. XXVI	P^3	„	p. XXIX

In margine supremo posui: ad laevam capita et paginas editionis academicae Bekkerianae, ad dextram capita paragraphosque editionis Schneiderianae. Cancellati numeri, quos adscriptos invenies, pertinent ad Bekkeri editionem minorem (Bk.^{2}), qua tamen ut desinant ad citationes uti valde est optandum. Susemihlianas scripturas, ubi nihil monui, pro eis habeto, in quibus ille ultimum (Sus.^{4} aut Sus. 4^a) acquievit.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Α

1252a **1** Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὁρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ I πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἡ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική. Ὅσοι μὲν οὖν οἴονται πολιτικὸν 2 καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν εἶναι τὸν αὐτόν, οὐ καλῶς λέγουσιν· πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότητι νομίζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ εἴδει τούτων ἕκαστον, οἷον ἂν μὲν ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικόν, ὡς οὐδὲν διαφέρουσαν μεγάλην οἰκίαν ἢ μικρὰν πόλιν· καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ βασιλικόν, ὅταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκῃ, βασιλικόν, ὅταν δὲ κατὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης κατὰ μέρος ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν· ταῦτα δ' οὐκ ἔστιν ἀληθῆ· 3 δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐπισκοποῦσι κατὰ τὴν ὑφηγημένην μέθοδον. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν (ταῦτα γὰρ ἐλά-

1252a5 καὶ prius om. $\Pi^1\pi^3$ || πασῶν post κυριωτάτη M^sP^1 7 Plat. Pol. 258 E squ. 8 εἶναι om. Π^1 (add. post τὸν rc. M^s) || ταὐτὸν ΓH^a 15 τοὺς om. $H^a\Pi^3$

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

χιστα μόρια τοῦ παντός), οὕτω καὶ πόλιν ἐξ ὧν σύγκειται σκοποῦντες, ὀψόμεθα καὶ περὶ τούτων μᾶλλον, τί τε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ εἴ τι τεχνικὸν ἐνδέχεται λαβεῖν περὶ ἕκαστον τῶν ῥηθέντων.

(p. 2) **2** Εἰ δή τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φυόμενα βλέψειεν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τούτοις κάλλιστ' ἂν οὕτω
4 θεωρήσειεν. ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν (καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι, οἷον αὐτό, τοιοῦτον καταλιπεῖν ἕτερον), ἄρχον δὲ φύσει καὶ ἀρχόμενον διὰ τὴν σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεσπόζον φύσει, τὸ δὲ δυνάμενον ταῦτα τῷ σώματι ποιεῖν ἀρχόμενον καὶ φύσει
5 δοῦλον· διὸ δεσπότῃ καὶ δούλῳ ταὐτὸ συμφέρει. φύσει μὲν οὖν διώρισται τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον (οὐθὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοιοῦτον οἷον οἱ χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μάχαιραν, πενιχρῶς, ἀλλ' ἓν πρὸς ἕν· οὕτω γὰρ ἂν ἀποτελοῖτο κάλλιστα τῶν ὀργάνων ἕκαστον, μὴ πολλοῖς ἔργοις ἀλλ' ἑνὶ δουλεῦον)· ἐν δὲ τοῖς βαρβάροις τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ φύσει ἄρχον οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ γίνεται ἡ κοινωνία αὐτῶν δούλης καὶ δούλου. διό φασιν οἱ ποιηταὶ "βαρβάρων δ' Ἕλληνας ἄρχειν εἰκός,"
6 ὡς ταὐτὸ φύσει βάρβαρον καὶ δοῦλον ὄν. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη, καὶ ὀρθῶς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας "οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα," ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησίν ἐστιν. Ἡ μὲν οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν

28 *γεννήσεως* Stobaeus (II 148 W.) **30** *φύσει* post **31** *ἀρχόμενον* Π^1 **33** *ταῦτα τῷ σώματι ποιεῖν* $\Pi^1 H^a$, *τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν* Π^2, *τῷ σώματι διαπονεῖν* Gomperzius **1252b 2** *οἱ* om. Π^2 **5** *τὸ* alterum om. Π^2 **8** Eurip. Iph. Aul. 1400 **9** *ὂν* om. $M^s P^1$ **10** Op. 405

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

οἶκός ἐστιν, οὓς Χαρώνδας μὲν καλεῖ ὁμοσιπύους, Ἐπιμενίδης
δὲ ὁ Κρὴς ὁμοκάπους· ἡ δ᾽ ἐκ πλειόνων οἰκιῶν κοινωνία 7
πρώτη χρήσεως ἕνεκεν μὴ ἐφημέρου κώμη. μάλιστα δὲ
κατὰ φύσιν ἔοικεν ἡ κώμη ἀποικία οἰκίας εἶναι, οὓς κα-
λοῦσί τινες ὁμογάλακτας, παῖδάς τε καὶ παίδων παῖδας.
διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ
ἔθνη· ἐκ βασιλευομένων γὰρ συνῆλθον· πᾶσα γὰρ οἰκία
βασιλεύεται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου, ὥστε καὶ αἱ ἀποικίαι διὰ
τὴν συγγένειαν. καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶν ὃ λέγει Ὅμηρος "θεμιστεύει (p. 3)
δὲ ἕκαστος παίδων ἠδ᾽ ἀλόχων." σποράδες γάρ· καὶ οὕτω
τὸ ἀρχαῖον ᾤκουν. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ διὰ τοῦτο πάντες φασὶ
βασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν οἱ δὲ τὸ
ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο, ὥσπερ δὲ καὶ τὰ εἴδη ἑαυτοῖς ἀφο-
μοιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τοὺς βίους τῶν θεῶν. Ἡ δ᾽ ἐκ 8
πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἤδη πάσης ἔχουσα
πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν οὖν τοῦ
ζῆν ἕνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἐστίν,
εἴπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωνίαι· τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων,
ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν· οἷον γὰρ ἕκαστόν ἐστι τῆς γενέσεως
τελεσθείσης, ταύτην φαμὲν τὴν φύσιν εἶναι ἑκάστου, ὥσπερ
ἀνθρώπου ἵππου οἰκίας. ἔτι τὸ οὗ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος βέλ-
1258a τιστον· ἡ δ᾽ αὐτάρκεια καὶ τέλος καὶ βέλτιστον. ἐκ τούτων οὖν 9
φανερὸν ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὅτι ἄνθρωπος
φύσει πολιτικὸν ζῷον, καὶ ὁ ἄπολις διὰ φύσιν καὶ οὐ διὰ
τύχην ἤτοι φαῦλός ἐστιν ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος· ὥσπερ
καὶ ὁ ὑφ᾽ Ὁμήρου λοιδορηθεὶς "ἀφρήτωρ ἀθέμιστος ἀνέστιος"·
ἅμα γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμου ἐπιθυμητής, ἅτε περ

14 οὓς ὁ μὲν Χαρώνδας M^{s}P^{1} 15 ὁμοκάπνους Π^{1} et (partim corr.) π^{3} 16 μάλιστα δ᾽ ἔοικε κατὰ φύσιν ἡ κώμη ΓM^{s}, om. pr. P^{1} 20 συνῆλθον om. Π^{1} (add. mg. p^{1}) 21 αἱ om. M^{s}P^{1} 22 ι 114 28 ἤδη ΓP^{1}H^{a}, ἡ δὴ M^{s}P$^{2.3}$ π^{3}, ἡ δὲ π^{3} 29 οὖν om. M^{s}P^{1}H^{a} 33 ἑκάστου εἶναι M^{s}P^{1} **1258a** 1 καὶ τέλος] τέλος Π^{1} 2 ὁ ἄνθρωπος Π^{1} 3 ζῷόν ἐστι ΓM^{s} 5 *I* 63 6 ἐπιθυμητής] ἐραστής H^{a} || ⟨κρείττων δ᾽⟩

10 ἄζυξ ὢν ὥσπερ ἐν πεττοῖς. διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος
ζῷον πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῴου μᾶλλον,
δῆλον. οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἡ φύσις ποιεῖ· λόγον
δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῴων· ἡ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ
λυπηροῦ καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρ-
χει ζῴοις (μέχρι γὰρ τούτου ἡ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ
ἔχειν αἴσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν
ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστι τὸ συμφέρον καὶ
11 τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον· τοῦτο γὰρ
πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ
καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἴσθησιν
ἔχειν· ἡ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν. Καὶ
(p. 4) πρότερον δὲ τῇ φύσει πόλις ἢ οἰκία καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐστιν.
τὸ γὰρ ὅλον πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ μέρους· ἀναιρου-
μένου γὰρ τοῦ ὅλου οὐκ ἔσται ποὺς οὐδὲ χείρ, εἰ μὴ ὁμω-
νύμως, ὥσπερ εἴ τις λέγει τὴν λιθίνην· διαφθαρεῖσα γὰρ ἔσται
τοιαύτη, πάντα δὲ τῷ ἔργῳ ὥρισται καὶ τῇ δυνάμει, ὥστε
μηκέτι τοιαῦτα ὄντα οὐ λεκτέον τὰ αὐτὰ εἶναι ἀλλ᾽ ὁμώ-
12 νυμα. ὅτι μὲν οὖν ἡ πόλις καὶ φύσει καὶ πρότερον ἢ ἕκα-
στος, δῆλον· εἰ γὰρ μὴ αὐτάρκης ἕκαστος χωρισθείς, ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἕξει πρὸς τὸ ὅλον, ὁ δὲ μὴ δυνάμε-
νος κοινωνεῖν ἢ μηδὲν δεόμενος δι᾽ αὐτάρκειαν οὐθὲν μέρος
πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός. Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν
πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας

ἅτε περ Immischius 7 ἄζυξ ὢν $\Pi^1 H^a$, om. in lac. pr. P^2 (suppl. corr.^{3}) et P^3 et (partim sine lac. et eras. vel om. ἅτε περ) π^3, ἄζυξ (partim suppl. rc) π^3, ex Guil. *sine iugo existens* ἄνευ ζυγοῦ τυγχάνων (partim rc.) π^3 || πεττοῖς] πετεινοῖς mg. p^1 et γρ. π^3, *volatilibus* Guil. 8 ζῷον ante 7 ὁ ἄνθρωπος Π^1 11 ἡδέος καὶ λυπηροῦ Π^1 12 προῆλθεν (ἐλήλυθεν Ald.) ὥστε αἰσθάνεσθαι τοῦ λυπηροῦ π^3 19 δὲ H^a (Schneider), δὴ cet. 22 λέγοι $P^2 H^a$, *dicat* Guil. 25 καὶ ante φύσει om. Π^1 et Par. 963, post φύσει om. P^2 et ut vid. Guil. || πρότερον] *prior* Guil., προτέρα (vel πρότερα) vel προτέρῳ π^3 28 οὐδὲ $M^s P^1$

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθὲν βέλτιστον τῶν ζῴων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθὲν νόμου καὶ δίκης χείριστον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τἀναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χείριστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν· ἡ δὲ δίκη τοῦ δικαίου κρίσις.

1253b **3** Ἐπεὶ δὲ φανερὸν ἐξ ὧν μορίων ἡ πόλις συνέστηκεν, II ἀναγκαῖον πρῶτον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν· πᾶσα γὰρ σύγκειται πόλις ἐξ οἰκιῶν. οἰκονομίας δὲ μέρη, ἐξ ὧν πάλιν οἰκία συνέστηκεν· οἰκία δὲ τέλειος ἐκ δούλων καὶ ἐλευθέρων. ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἕκαστον ζητητέον, πρῶτα δὲ καὶ ἐλάχιστα μέρη οἰκίας δεσπότης καὶ δοῦλος, καὶ πόσις καὶ ἄλοχος, καὶ πατὴρ καὶ τέκνα, περὶ τριῶν ἂν τούτων σκεπτέον εἴη τί ἕκαστον καὶ ποῖον δεῖ εἶναι. ταῦτα δ' ἐστὶ 2 δεσποτική, καὶ γαμική (ἀνώνυμον γὰρ ἡ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς σύζευξις), καὶ τρίτον πατρική (καὶ γὰρ αὕτη οὐκ ὠνόμασται ἰδίῳ ὀνόματι). ἔστωσαν δὴ αὗται τρεῖς ἃς εἴπομεν. ἔστι δέ τι μέρος ὃ δοκεῖ τοῖς μὲν εἶναι οἰκονομία,

32 *ὁ ἄνθρωπος* $M^s P^1$ et suppl. mg. π^3 **34** *φρονήσει καὶ ἀρετῇ*] secl. Conringius, *φρονήσει* Schneider, *χρήσει κατ' ἀρετήν* Onckenius, *φρονήσει καὶ καρτερίᾳ*? Susem., *φρονήσει καὶ τέχνῃ* Freudenthalius **38** *ἡ — κρίσις* secl. Hampkeus ‖ *δίκη* (*δικαιοσύνη* ci. Reiskeus) secl. Spengelius **1253b 1** squ. respicit Mich. Eph. in libr. V Eth. Nic. p. 43, 22 Hayd.
2 *ἀναγκαῖον* — **4** *συνέστηκεν* om. π^3 ‖ *ἀναγκαῖον* (vel *ἀνάγκη*) *περὶ οἰκονομίας* (*οἰκίας* cum codd. Sepulvedae Bk.[2]) *εἰπεῖν πρότερον* et mox *σύγκειται* post **3** *οἰκιῶν*, deinde *οἰκίας δὲ μέρη* Bk. cum π^3 (*domus autem partes* etiam Guil.) **3** *πάλιν οἰκία* $P^{2.3}$ $H^a \pi^3$, *rursum domus* Guil., *ἡ οἰκία πάλιν* $M^s P^1$, *αὖθις οἰκία* Bk. cum π^3 **4** *συνίσταται* Bk. cum π^3 **7** *ἂν* post **8** *σκεπτέον* Π^1 **10** *πατρική* (cf. 1259a 38) Ar., *τεκνοποιητική* ΓΠ **11** *δή* Susem., *δ'* ΓΠ **12** *δ' ἔτι τέταρτόν τι* (i. e. *δ' ἔτι δ̄ τι*) Schmidtius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τοῖς δὲ μέγιστον μέρος αὐτῆς· ὅπως δ' ἔχει, θεωρητέον·
(p. 5) λέγω δὲ περὶ τῆς καλουμένης χρηματιστικῆς. Πρῶτον δὲ περὶ δεσπότου καὶ δούλου εἴπωμεν, ἵνα τά τε πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν ἴδωμεν, κἂν εἴ τι πρὸς τὸ εἰδέναι περὶ αὐτῶν δυναίμεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπολαμβανομέ-
3 νων. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη τέ τις εἶναι ἡ δεσποτεία, καὶ ἡ αὐτὴ οἰκονομία καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βασιλική, καθάπερ εἴπομεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν τὸ δεσπόζειν· νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δοῦλον εἶναι τὸν δ' ἐλεύθερον, φύσει δ' οὐθὲν διαφέρειν· διόπερ οὐδὲ δίκαιον· βίαιον γάρ.

4 Ἐπεὶ οὖν ἡ κτῆσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ καὶ ἡ κτητικὴ μέρος τῆς οἰκονομίας (ἄνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον
4 καὶ ζῆν καὶ εὖ ζῆν), ὥσπερ δὲ ταῖς ὡρισμέναις τέχναις ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα ὄργανα, εἰ μέλλει ἀποτελεσθήσεσθαι τὸ ἔργον, [οὕτω καὶ τῷ οἰκονομικῷ] τῶν δ' ὀργάνων τὰ μὲν ἄψυχα τὰ δὲ ἔμψυχα (οἷον τῷ κυβερνήτῃ ὁ μὲν οἴαξ ἄψυχον ὁ δὲ πρῳρεὺς ἔμψυχον· ὁ γὰρ ὑπηρέτης ἐν ὀργάνου εἴδει ταῖς τέχναις ἐστίν), οὕτω καὶ ⟨τῷ οἰκονομικῷ⟩ τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζωήν ἐστι, καὶ ἡ κτῆσις πλῆθος ὀργάνων ἐστί, καὶ ὁ δοῦλος κτῆμά τι ἔμψυχον. καὶ ὥσπερ
5 ὄργανον πρὸ ὀργάνων πᾶς ὑπηρέτης. εἰ γὰρ ἠδύνατο ἕκαστον τῶν ὀγράνων κελευσθὲν ἢ προαισθανόμενον ἀποτελεῖν τὸ αὑτοῦ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαιδάλου φασὶν ἢ τοὺς τοῦ Ἡφαίστου τρίποδας, οὕς φησιν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον

14 πρῶτον — 1254b 39 σώματος respicit anonymus in Eth. Nic. p. 190, 4 squ. Heylb. **17** δυναίμεθα ΓP[2. 3]H[a]π[3], δυνάμεθα M[s]P[1]π[3] **19** ἡ om. H[a] et pr. P[3] (suppl. rc.) **23** καὶ — 24 οἰκονομίας secl Susem. **25** καί εὖ ζῆν om. Π[1] (suppl. mg. P[1]) ‖ δὲ] om π[3], δὲ ἐν π[3], δὴ Susem.[3] **27** οὕτω καὶ τῷ οἰκονομικῷ secl. et 30 οὕτω καὶ ⟨τῷ οἰκονομικῷ⟩ scr. Rassovius ‖ τῷ οἰκονομικῷ Π[1]π[3], τῶν οἰκονομικῶν P[2. 3]π[3], τῶ οἰκονομικῶν (sed ῶν e corr.) H[a] **33** πᾶς M[s]H[a] et e corr. π[3], πᾶς ὁ cet. **35** αὐτοῦ Π **36** *Σ* 376

δύεσθαι ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ καὶ τὰ
πλῆκτρα ἐκιθάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν
1254a ὑπηρετῶν οὔτε τοῖς δεσπόταις δούλων. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα
ὄργανα ποιητικὰ ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ
μὲν γὰρ τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν χρῆσιν
αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλίνης ἡ χρῆσις μό-
νον. ἔτι δ' ἐπεὶ διαφέρει ἡ ποίησις εἴδει καὶ ἡ πρᾶξις, 6
καὶ δέονται ἀμφότεραι ὀργάνων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν
αὐτὴν ἔχειν διαφοράν. ὁ δὲ βίος πρᾶξις, οὐ ποίησίς ἐστιν·
διὸ καὶ ὁ δοῦλος ὑπηρέτης τῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν. Τὸ δὲ (p. 6)
κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ μόριον· τό τε γὰρ μόριον οὐ
μόνον ἄλλου ἐστὶ μόριον, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἄλλου, ὁμοίως δὲ
καὶ τὸ κτῆμα. διὸ ὁ μὲν δεσπότης τοῦ δούλου δεσπότης μό-
νον, ἐκείνου δ' οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μόνον δεσπότου δοῦ-
λός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐκείνου. Τίς μὲν οὖν ἡ φύσις τοῦ 7
δούλου καὶ τίς ἡ δύναμις, ἐκ τούτων δῆλον· ὁ γὰρ μὴ αὑτοῦ φύ-
σει ἀλλ' ἄλλου ἄνθρωπος ὤν, οὗτος φύσει δοῦλός ἐστιν, ἄλλου
δ' ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ἂν κτῆμα ᾖ ἄνθρωπος ὤν, κτῆμα δὲ
ὄργανον πρακτικὸν καὶ χωριστόν. **5** Πότερον δ' ἐστί τις φύσει
τοιοῦτος ἢ οὔ, καὶ πότερον βέλτιον καὶ δίκαιόν τινι δουλεύειν
ἢ οὔ, ἀλλὰ πᾶσα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστί, μετὰ ταῦτα
σκεπτέον. οὐ χαλεπὸν δὲ καὶ τῷ λόγῳ θεωρῆσαι καὶ ἐκ 8
τῶν γινομένων καταμαθεῖν. τὸ γὰρ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι

37 *ὑποδύεσθαι* ΓM^{s} || *οὕτως*] *sic si* Guil. || *αὐταὶ* rc. π^{3} (*per se* Guil.), *αὗται* cet. **1254a 6** *καὶ δέονται*] *δέονται δ'* π^{3} **10** ὅλως Π^{2}H^{a}, ἁπλῶς ὅλως M^{s} P^{1}, ἁπλῶς Γp^{2} (ἁπλῶς ἑρμηνεία *ἐστὶ τοῦ* ὅλως mg.^{3} P^{2}) **14** *ὁ* — **15** *ἐστιν* respiciunt Alex. in Metaph. p. 17, 7 Hayd. et anonymus in Eth. Nic. p. 190, 4 Heylb. || *αὑτοῦ* M^{s} H^{a} π^{3} **15** *ὤν* Π^{1} et Par. 963 et Alex. (ut videtur) et mg. π^{3}, *δέ* (sed eras. in P^{3}) Π^{2} et *γρ.* mg. p^{1}, om. H^{a}, *ἐστὶν* rc. π^{3} || *ἄλλου δ'*] *ἀλλ' οὐδ'* P^{1} π^{3}, *ἀλλ' οὐδὲν* M^{s} **16** *ᾖ*] *ἢ* ΓM^{s} || *ἄνθρωπος ὤν* p^{1} et *γρ.* mg.^{1} P$^{2.3}$ et (partim mg.) π^{3}, *δοῦλος ὤν* pr. P^{1} et M^{s} et (ut videtur) Γ et pr. P$^{2.3}$ et H^{a} π^{3}, *ἄνθρωπος ὢν δοῦλος ὤν* π^{3}

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

οὐ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀλλὰ καὶ τῶν συμφερόντων ἐστί. καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἔνια διέστηκε τὰ μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι τὰ δ' ἐπὶ τὸ ἄρχειν. καὶ εἴδη πολλὰ καὶ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ἐστίν (καὶ ἀεὶ βελτίων ἡ ἀρχὴ ἡ τῶν βελτιόνων ἀρχομένων, οἷον ἀνθρώπου ἢ θηρίου· τὸ γὰρ ἀποτελούμενον ἀπὸ τῶν βελτιόνων βέλτιον ἔργον· ὅπου δὲ τὸ μὲν ἄρχει

9 *τὸ δ' ἄρχεται, ἔστι τι τούτων ἔργον)· ὅσα γὰρ ἐκ πλειόνων συνέστηκε καὶ γίνεται ἕν τι κοινόν, εἴτε ἐκ συνεχῶν εἴτε ἐκ διῃρημένων, ἐν ἅπασιν ἐμφαίνεται τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἁπάσης φύσεως ἐνυπάρχει τοῖς ἐμψύχοις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ μετέχουσι ζωῆς ἔστι τις ἀρχή, οἷον ἁρμονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξωτερικωτέ-*

10 *ρας ἐστὶ σκέψεως· τὸ δὲ ζῷον πρῶτον συνέστηκεν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ὧν τὸ μὲν ἄρχον ἐστὶ φύσει τὸ δ' ἀρχόμενον. δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσι μᾶλλον τὸ φύσει, καὶ μὴ ἐν τοῖς διεφθαρμένοις. διὸ καὶ τὸν βέλτιστα διακείμενον καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄνθρωπον θεωρητέον, ἐν ᾧ τοῦτο δῆλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν ἢ*
(p. 7) *μοχθηρῶς ἐχόντων δόξειεν ἂν ἄρχειν πολλάκις τὸ σῶμα*

11 *τῆς ψυχῆς διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν. ἔστι δ' οὖν, ὥσπερ λέγομεν, πρῶτον ἐν ζῴῳ θεωρῆσαι καὶ δεσποτικὴν ἀρχὴν καὶ πολιτικήν· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τοῦ σώματος ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νοῦς τῆς ὀρέξεως πολιτικὴν καὶ βασιλικήν· ἐν οἷς φανερόν ἐστιν ὅτι κατὰ φύσιν καὶ συμφέρον τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ τῷ παθητικῷ μορίῳ ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ μορίου τοῦ*

25 prius *ἡ* secl. Coraes **27** *ὑπὸ* Bk.[2] **35** post *ἀρχόμενον* auctore Bonitzio signum interruptae orationis Sus. **39** *μοχθηρῶν ἢ μοχθηρῶς ἐχόντων*] *pestilentium et prave se habentium* Guil. (unde *φαύλως* huc refert ex proximo *φαύλως καὶ* Buecheler), *μοχθηρῶν* Studemundius, *μοχθηρῶς ἐχόντων* Schmidtius **1254b 1** *πολλάκις* — **2** *ἔχειν* om. H[a] **2** *καὶ παρὰ φύσιν* om. M[s] et pr. P[1] (suppl. mg. p[1]) || *περὶ* P[2. 3] || *ἕτερον*, sed mg. *γρ. ἔστι* H[a] **6** *καὶ βασιλικήν* secl. Onckenius

λόγον ἔχοντος· τὸ δ' ἐξ ἴσου ἢ ἀνάπαλιν βλαβερὸν πᾶσιν.
πάλιν ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις ὡσαύτως· τὰ 12
μὲν γὰρ ἥμερα τῶν ἀγρίων βελτίω τὴν φύσιν, τούτοις δὲ
πᾶσι βέλτιον ἄρχεσθαι ὑπ' ἀνθρώπου· τυγχάνει γὰρ σω-
τηρίας οὕτως. ἔτι δὲ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει τὸ μὲν
κρεῖττον τὸ δὲ χεῖρον καὶ τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ' ἀρχόμενον. τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἐπὶ πάντων ἀνθρώ-
πων. ὅσοι μὲν οὖν τοσοῦτον διεστᾶσιν ὅσον ψυχὴ σώματος 13
καὶ ἄνθρωπος θηρίου (διάκεινται τοῦτον τὸν τρόπον ὅσων
ἐστὶν ἔργον ἡ τοῦ σώματος χρῆσις, καὶ τοῦτ' ἔστ' ἀπ' αὐτῶν
βέλτιστον), οὗτοι μέν εἰσι φύσει δοῦλοι, οἷς βέλτιόν ἐστιν
ἄρχεσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, εἴπερ καὶ τοῖς εἰρημένοις. ἔστι
γὰρ φύσει δοῦλος ὁ δυνάμενος ἄλλου εἶναι (διὸ καὶ ἄλλου
ἐστίν) καὶ ὁ κοινωνῶν λόγου τοσοῦτον ὅσον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ
μὴ ἔχειν· τὰ γὰρ ἄλλα ζῷα οὐ λόγῳ αἰσθανόμενα ἀλλὰ
παθήμασιν ὑπηρετεῖ. καὶ ἡ χρεία δὲ παραλλάττει μικρόν· 14
ἡ γὰρ πρὸς τἀναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνεται παρ'
ἀμφοῖν, παρά τε τῶν δούλων καὶ παρὰ τῶν ἡμέρων ζῴων.
βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέροντα
ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων, τὰ μὲν ἰσχυρὰ
πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς
τὰς τοιαύτας ἐργασίας ἀλλὰ χρήσιμα πρὸς πολιτικὸν
βίον (οὗτος δὲ καὶ γίνεται διῃρημένος εἴς τε τὴν πολεμικὴν
χρείαν καὶ τὴν εἰρηνικήν)· συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τοὐ- (p. 8)
ναντίον, τοὺς μὲν τὰ σώματα ἔχειν ἐλευθέρων τοὺς δὲ τὰς
ψυχάς· ἐπεὶ τοῦτό γε φανερόν, ὡς εἰ τοσοῦτον γένοιντο διά- 15
φοροι τὸ σῶμα μόνον ὅσον αἱ τῶν θεῶν εἰκόνες, τοὺς ὑπο-

14 χεῖρον καὶ $\Pi^1 H^a$, χεῖρον Π^2 16 διεστᾶσι τοσοῦτον M^s, διεστᾶσι τοιοῦτον P^1 17 διάκεινται δὲ Γ et corr.² P^2 et π^3 20 ἔστιν ἄρα? Susem. 23 λόγου Π^2 28 ποιεῖν Π^1 et corr.² P^2 et π^3, ποιεῖ cet. || τὰ μὲν ⟨ταπεινὰ καὶ⟩ vel similiter Schmidtius 31 οὗτος δὲ καὶ (οὗτος δὲ π^3) — 32 εἰρηνικήν addubitat Schneider

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

λειπομένους πάντες φαῖεν ἂν ἀξίους εἶναι τούτοις δουλεύειν. εἰ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦτ' ἀληθές, πολὺ δικαιότερον ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦτο διωρίσθαι· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ῥᾴδιον ἰδεῖν τό τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος. Ὅτι μὲν 1255a τοίνυν εἰσὶ φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ δοῦλοι, φανερόν, οἷς καὶ συμφέρει τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιόν ἐστιν·

16 **6** Ὅτι δὲ καὶ οἱ τἀναντία φάσκοντες τρόπον τινὰ λέγουσιν ὀρθῶς, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν καὶ ὁ δοῦλος. ἔστι γάρ τις καὶ κατὰ νόμον δοῦλος καὶ δουλεύων· ὁ γὰρ νόμος ὁμολογία τίς ἐστιν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ πόλεμον κρατούμενα τῶν κρατούντων εἶναί φασιν. τοῦτο δὴ τὸ δίκαιον πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ὥσπερ ῥήτορα γράφονται παρανόμων, ὡς δεινὸν εἰ τοῦ βιάσασθαι δυναμένου καὶ κατὰ δύναμιν κρείττονος ἔσται δοῦλον καὶ ἀρχόμενον τὸ βιασθέν. καὶ τοῖς μὲν οὕτως δοκεῖ τοῖς δ' ἐκείνως, καὶ

17 τῶν σοφῶν. αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως, καὶ ὃ ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, ὅτι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγχάνουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ ἔστιν ἀεὶ τὸ κρατοῦν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθοῦ τινος, ὥστε δοκεῖν μὴ ἄνευ ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ περὶ τοῦ δικαίου μόνον εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν (διὰ γὰρ τοῦτο τοῖς μὲν εὔνοια δοκεῖ τὸ δίκαιον εἶναι, τοῖς δ' αὐτὸ τοῦτο δίκαιον, τὸ τὸν κρείττονα ἄρχειν)· ἐπεὶ διαστάντων γε χωρὶς τούτων τῶν λόγων οὔτε ἰσχυρὸν οὐθὲν ἔχουσιν οὔτε πιθανὸν ἅτεροι λόγοι, ὡς

18 οὐ δεῖ τὸ βέλτιον κατ' ἀρετὴν ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. ὅλως δ' ἀντεχόμενοί τινες, ὡς οἴονται, δικαίου τινός (ὁ γὰρ νόμος δίκαιόν τι) τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τιθέασι δικαίαν, ἅμα δ' οὔ φασιν. τήν τε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δι-

1255a 1 *ὅτι* — b4 *δύναται* citat Ps. Plut. de nobil. 6 p. 932 B squ. (vel potius eius editor Chr. Wolfius) **5** *τις καὶ*] *τις* $\Pi^1 H^a$ et pr. P^3 (suppl. rc.) et π^3 **6** *ἐν ᾗ* Bas.[3], *ἐφ' ᾧ* ci. et 7 *φασιν* secl. Bernaysius **17** *εὔνοια*] *μετ' εὐνοίας* ci. Schneider **24** *ἅμα* $P^{2.3} H^a \pi^3$ et *γρ.* mg. p^1, *ὅλως* $\Pi^1 \pi^3$

Digitized by Google · Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/ucl.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

καίαν εἶναι τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν οὐδαμῶς ἂν φαίη τις δοῦλον εἶναι· εἰ δὲ μή, συμβήσεται τοὺς (p. 9) εὐγενεστάτους εἶναι δοκοῦντας δούλους εἶναι καὶ ἐκ δούλων, ἐὰν συμβῇ πραθῆναι ληφθέντας. διόπερ αὐτοὺς οὐ βούλονται λέγειν δούλους, ἀλλὰ τοὺς βαρβάρους. καίτοι ὅταν τοῦτο λέγωσιν, οὐθὲν ἄλλο ζητοῦσιν ἢ τὸ φύσει δοῦλον, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν· ἀνάγκη γὰρ εἶναί τινας φάναι τοὺς μὲν πανταχοῦ δούλους τοὺς δ' οὐδαμοῦ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ 19
περὶ εὐγενείας· αὐτοὺς μὲν γὰρ οὐ μόνον παρ' αὐτοῖς εὐγενεῖς ἀλλὰ πανταχοῦ νομίζουσιν, τοὺς δὲ βαρβάρους οἴκοι μόνον, ὡς ὄν τι τὸ μὲν ἁπλῶς εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον τὸ δ' οὐχ ἁπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡ Θεοδέκτου Ἑλένη φησὶ

"θείων δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων
τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν;"

ὅταν δὲ τοῦτο λέγωσιν, οὐθενὶ ἀλλ' ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διορίζουσι τὸ δοῦλον καὶ ἐλεύθερον καὶ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς δυσγενεῖς. ἀξιοῦσι γάρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπον καὶ ἐκ θηρίων γίνεσθαι θηρίον, οὕτω καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθόν· ἡ δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν πολλάκις, οὐ μέντοι δύναται. Ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ λόγον ἡ ἀμφισβήτησις, καὶ οὐκ εἰσὶν οἱ μὲν φύσει δοῦλοι οἱ δ' ἐλεύθεροι, δῆλον, καὶ ὅτι ἔν τισι διώρισται τὸ τοιοῦτον, ὧν συμφέρει τῷ μὲν τὸ 20
δουλεύειν τῷ δὲ τὸ δεσπόζειν καὶ δίκαιον, καὶ δεῖ τὸ μὲν

32 πανταχοῦ Π^{2}H^{a}, ἁπανταχοῦ γρ. mg. p^{1}, ἐξ ἀρχῆς Π^{1} **33** αὐτοὺς Π^{1}H^{a}π^{3}, αὐτοῖς pr. P^{2} (em. corr.^{2}) et P^{3}π^{3} || παρ' αὐτοῖς Π^{1}H^{a} **35** καὶ om. Π^{2} (suppl. π^{3}) **36** ἑλελόγη ΓM^{s} **37** ἔκγονον Ar. et corr. P^{1}, ἔκγονοιν pr. P^{1}, ἐκγόνοιν ΓM^{s}P^{3}π^{3}, ἐκ γόνοιν P^{2}π^{3}, ἐκ γόνων H^{a}, ἐκγόνοι π^{3} **38** ἀξιώσειε M^{s}P$^{1.2}$ et rc. P^{3} et π^{3} **39** οὐδὲν Π^{1} **1255b 2** γενέσθαι M^{s}P^{1}π^{3}, γίγνεσθαι H^{a} **3** τοῦτο post ποιεῖν M^{s}P^{1} || ποιεῖν, πολλάκις μέντοι οὐ Ar. **5** οὐκ εἰσὶν] εἰσὶν π^{3}, ⟨εἰσὶ καὶ⟩ οὐκ εἰσὶν Camotius, οὐκ ⟨ἀεὶ⟩ εἰσιν? Susem., οὐκ εἰσὶν add. vel ⟨ἀναμφισβητήτως⟩ vel ⟨ἁπανταχοῦ⟩ Schmidtius || φύσει om M^{s} et pr. P^{1} (suppl. mg. p^{1}) **7** τὸ prius om. Π^{2}H^{a}

ἄρχεσθαι τὸ δ' ἄρχειν, ἣν πεφύκασιν ἀρχὴν ἄρχειν, ὥστε καὶ δεσπόζειν, τὸ δὲ κακῶς ἀσυμφόρως ἐστὶν ἀμφοῖν (τὸ γὰρ αὐτὸ συμφέρει τῷ μέρει καὶ τῷ ὅλῳ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, ὁ δὲ δοῦλος μέρος τι τοῦ δεσπότου, οἷον ἔμψυχόν τι
21 τοῦ σώματος κεχωρισμένον δὲ μέρος· διὸ καὶ συμφέρον ἐστί τι καὶ φιλία δούλῳ καὶ δεσπότῃ πρὸς ἀλλήλους τοῖς φύσει τούτων ἠξιωμένοις, τοῖς δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλὰ κατὰ νόμον καὶ βιασθεῖσι, τοὐναντίον).

7 Φανερὸν δὲ καὶ ἐκ τούτων, ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι δεσποτεία
(p. 10) καὶ πολιτική, οὐδὲ πᾶσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαί, ὥσπερ τινές φασιν. ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει ἡ δὲ δούλων ἐστίν, καὶ ἡ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία (μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος),
22 ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. ὁ μὲν οὖν δεσπότης οὐ λέγεται κατ' ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῷ τοιόσδ' εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐλεύθερος· ἐπιστήμη δ' ἂν εἴη καὶ δεσποτικὴ καὶ δουλική, δουλικὴ μὲν οἵαν περ ὁ ἐν Συρακούσαις ἐπαίδευεν· ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων τις μισθὸν ἐδίδασκε τὰ ἐγκύκλια διακονήματα τοὺς παῖδας· εἴη δ' ἂν καὶ ἐπὶ πλεῖον τῶν τοιούτων μάθησις, οἷον ὀψοποιικὴ καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα γένη τῆς διακονίας. ἔστι γὰρ ἕτερα ἑτέρων τὰ μὲν ἐντιμότερα ἔργα τὰ δ' ἀναγκαιότερα, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν "δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δε-
23 σπότου." αἱ μὲν οὖν τοιαῦται πᾶσαι δουλικαὶ ἐπιστῆμαί εἰσι· δεσποτικὴ δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ χρηστικὴ δούλων. ὁ γὰρ δεσπότης οὐκ ἐν τῷ κτᾶσθαι τοὺς δούλους, ἀλλ' ἐν τῷ χρῆσθαι δούλοις. ἔστι δ' αὕτη ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα οὐδὲ σεμνόν· ἃ γὰρ τὸν δοῦλον ἐπίστασθαι δεῖ ποιεῖν, ἐκεῖνον δεῖ

8 ἄρχειν τὸ δ' ἄρχεσθαι M^s P^1 12 τοῦ σώματος post μέρος iterant Π^1 (del. corr. P^1) 23 μὲν] μὲν γὰρ H^a ‖ ἐν] ἐν ταῖς M^s P^1 24 ἐπαίδευσεν M^s P^1 26 τῶν τοιούτων] τούτων M^s P^1 ‖ ὀψοποιητική Π^1, idem sed ητ eras. H^a 27 ἕτερα] ἔργα Π^2 (crx. rc. P^3 et γρ. mg. π^3) 29 adagium ex Philemone petitum? cf. fragm. com. IV 17 M. (II 492 K.)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ταῦτα ἐπίστασθαι ἐπιτάττειν. διὸ ὅσοις ἐξουσία μὴ αὐτοὺς κακοπαθεῖν, ἐπίτροπος λαμβάνει ταύτην τὴν τιμήν, αὐτοὶ δὲ πολιτεύονται ἢ φιλοσοφοῦσιν. ἡ δὲ κτητικὴ ἑτέρα ἀμφοτέρων τούτων, οἷον ἡ δικαία πολεμική τις οὖσα ἢ θηρευτική. Περὶ μὲν οὖν δούλου καὶ δεσπότου τοῦτον διωρίσθω τὸν τρόπον.

1256a **8** **Ὅλως δὲ περὶ πάσης κτήσεως καὶ χρηματιστικῆς θεωρήσωμεν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον, ἐπείπερ καὶ ὁ δοῦλος τῆς κτήσεως μέρος τι ἦν. πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν ἄν τις πότερον ἡ χρηματιστικὴ ἡ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ ἐστιν ἢ μέρος τι ἢ ὑπηρετική, καὶ εἰ ὑπηρετική, πότερον ὡς ἡ κερκιδοποιικὴ τῇ ὑφαντικῇ ἢ ὡς ἡ χαλκουργικὴ τῇ ἀνδριαντοποιίᾳ (οὐ γὰρ ὡσαύτως ὑπηρετοῦσιν, ἀλλ' ἡ μὲν ὄργανα παρέχει, ἡ δὲ τὴν ὕλην· λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τι ἀποτελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντῃ μὲν ἔρια ἀνδριαντοποιῷ δὲ χαλκόν).** III

2 **Ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡ αὐτὴ οἰκονομικὴ τῇ χρηματιστικῇ, δῆλον (τῆς μὲν γὰρ τὸ πορίσασθαι, τῆς δὲ τὸ χρήσασθαι· τίς γὰρ ἔσται ἡ χρησομένη τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν παρὰ τὴν οἰκονομικήν;)· πότερον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστί τι ἢ ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν· εἰ γάρ ἐστι τοῦ χρηματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ κτῆσις ἔσται. ἡ δὲ κτῆσις πολλὰ περιείληφε μέρη καὶ ὁ πλοῦτος, ὥστε πρῶτον ἡ γεωργικὴ πότερον μέρος τι τῆς οἰκονομικῆς ἢ ἕτερόν τι γένος; καὶ καθόλου ἡ περὶ τὴν τροφὴν ἐπιμέλεια καὶ κτῆσις.**

3 **Ἀλλὰ μὴν εἴδη γε πολλὰ τροφῆς, διὸ καὶ βίοι πολλοὶ καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσίν· οὐ γὰρ οἷόν τε ζῆν ἄνευ τροφῆς, ὥστε αἱ διαφοραὶ**

37 ἡ — **38** *θηρευτική* addubitat Conringius **1256 a 1** *θεωρήσομεν* Π[1]π[3] **6** *κερκιδοποιητικὴ* M[s]P[1] || ἡ om. P[1]H[a] **9** *ἔριον* P[1], *lana* Guil. **10** *χαλκός* ΓP[1], incerto compendio M[s], *χαλκοῦν* ut videtur H[a] || ἡ *οἰκονομικὴ* Bk. cum corr.[2]P[2] || *τῇ οἰκονομικῇ ἡ χρηματιστική* Sylburgius **13** *παρὰ*] *περὶ* M[s]P[3]π[3] **14** *δι' ἀμφισβήτησιν* P[2]H[a] **17** *οἰκονομικῆς* Garveus, *χρηματιστικῆς* ΓΠ

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

*τῆς τροφῆς τοὺς βίους πεποιήκασι διαφέροντας τῶν ζῴων.
τῶν τε γὰρ θηρίων τὰ μὲν ἀγελαῖα τὰ δὲ σποραδικά ἐστιν,
ὁποτέρως συμφέρει πρὸς τὴν τροφὴν αὐτοῖς, διὰ τὸ τὰ μὲν
ζῳοφάγα τὰ δὲ καρποφάγα τὰ δὲ παμφάγα αὐτῶν εἶναι,
ὥστε πρὸς τὰς ῥαστώνας καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν τούτων ἡ φύσις τοὺς
βίους αὐτῶν διώρισεν. ἐπεὶ δ' οὐ ταὐτὸ ἑκάστῳ ἡδὺ κατὰ φύ-
σιν ἀλλὰ ἕτερα ἑτέροις, καὶ αὐτῶν τῶν ζῳοφάγων καὶ τῶν*
4 *καρποφάγων οἱ βίοι πρὸς ἄλληλα διεστᾶσιν· ὁμοίως δὲ
καὶ τῶν ἀνθρώπων. πολὺ γὰρ διαφέρουσιν οἱ τούτων βίοι.
οἱ μὲν οὖν ἀργότατοι νομάδες εἰσίν (ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμέ-
ρων τροφὴ ζῴων ἄνευ πόνου γίνεται σχολάζουσιν· ἀναγκαίου
δ' ὄντος μεταβάλλειν τοῖς κτήνεσι διὰ τὰς νομάς, καὶ
αὐτοὶ ἀναγκάζονται συνακολουθεῖν, ὥσπερ γεωργίαν ζῶσαν
γεωργοῦντες)· οἱ δ' ἀπὸ θήρας ζῶσι, καὶ θήρας ἕτεροι ἑτέ-
ρας, οἷον οἱ μὲν ἀπὸ λῃστείας, οἱ δ' ἀφ' ἁλιείας, ὅσοι λί-
μνας καὶ ἕλη καὶ ποταμοὺς ἢ θάλατταν τοιαύτην προσοι-
κοῦσιν, οἱ δ' ἀπ' ὀρνίθων ἢ θηρίων ἀγρίων· τὸ δὲ πλεῖστον
γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς γῆς ζῇ καὶ τῶν ἡμέρων καρ-*
5 *πῶν. οἱ μὲν οὖν βίοι τοσοῦτοι σχεδόν εἰσιν, ὅσοι γε αὐτό-*
(p. 12) *φυτον ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ κα-
πηλείας πορίζονται τὴν τροφήν, νομαδικὸς γεωργικὸς λῃ-
στρικὸς ἁλιευτικὸς θηρευτικός, οἱ δὲ καὶ μιγνύντες ἐκ τού-
των ἡδέως ζῶσι, προσαναπληροῦντες τὸν ἐνδεέστερον βίον, ᾗ
τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶναι, οἷον οἱ μὲν
νομαδικὸν ἅμα καὶ λῃστρικόν, οἱ δὲ γεωργικὸν καὶ θηρευ-
τικόν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους· ὡς ἂν ἡ χρεία*
6 *συναναγκάζῃ, τοῦτον τὸν τρόπον διάγουσιν. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη*

22 *πεποιήκασι* post *διαφέροντας* M[s]P[1] **25** *τὰ δὲ παμφάγα* om. pr. P[1] (suppl. mg. p[1]), *τὰ δὲ* om M[s] **26** *καὶ*] *κατὰ* Bernaysius **33** *μεταβάλλειν* post *τοῖς κτήνεσι* M[s]P[1] **1256b 1** *κομίζονται* M[s]P[1], *ferunt* Guil. || *γεωργικὸς* om. ΓM[s], post 2. *θηρευτικὸς* tri. Spengelius **2** *μιγνῦντες* M[s] H[a] **3** *ἐνδεέστερον* Bernaysius, *ἐνδεέστατον* ΓΠ (vitium detexit Bas.[3]: *τὸ ἐνδεὲς τοῦ βίου*)

κτῆσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως διδομένη πᾶσιν,
ὥσπερ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν εὐθύς, οὕτω καὶ τελειω-
θεῖσιν. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τὰ μὲν συνεκ-
τίκτει τῶν ζῴων τοσαύτην τροφὴν ὡς ἱκανὴν εἶναι μέχρις
οὗ ἂν δύνηται αὐτὸ αὑτῷ πορίζειν τὸ γεννηθέν, οἷον ὅσα
σκωληκοτοκεῖ ἢ ᾠοτοκεῖ· ὅσα δὲ ζῳοτοκεῖ, τοῖς γεννωμένοις
ἔχει τροφὴν ἐν αὑτοῖς μέχρι τινός, τὴν τοῦ καλουμένου γά-
λακτος φύσιν. ὥστε ὁμοίως δῆλον, ὅτι καὶ γενομένοις οἰη- 7
τέον, τά τε φυτὰ τῶν ζῴων ἕνεκεν εἶναι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα
τῶν ἀνθρώπων χάριν, τὰ μὲν ἥμερα καὶ διὰ τὴν χρῆσιν
καὶ διὰ τὴν τροφήν, τῶν δ' ἀγρίων, εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ
τά γε πλεῖστα τῆς τροφῆς καὶ ἄλλης βοηθείας ἕνεκεν, ἵνα
καὶ ἐσθὴς καὶ ἄλλα ὄργανα γίνηται ἐξ αὐτῶν. εἰ οὖν ἡ
φύσις μηθὲν μήτε ἀτελὲς ποιεῖ μήτε μάτην, ἀναγκαῖον
τῶν ἀνθρώπων ἕνεκεν αὐτὰ πάντα πεποιηκέναι τὴν φύσιν.
διὸ καὶ ἡ πολεμικὴ φύσει κτητική πως ἔσται (ἡ γὰρ θη- 8
ρευτικὴ μέρος αὐτῆς), ᾗ δεῖ χρῆσθαι πρός τε τὰ θηρία καὶ
τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πεφυκότες ἄρχεσθαι μὴ θέλουσιν, ὡς
φύσει δίκαιον τοῦτον ὄντα τὸν πόλεμον. Ἓν μὲν οὖν εἶδος
κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστίν, καθὸ δεῖ
ἤτοι ὑπάρχειν ἢ πορίζειν αὐτὴν ὅπως ὑπάρχῃ, ὧν ἐστι θη-
σαυρισμὸς χρημάτων πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων
εἰς κοινωνίαν πόλεως ἢ οἰκίας. καὶ ἔοικεν ὅ γ' ἀληθινὸς 9
πλοῦτος ἐκ τούτων εἶναι. ἡ γὰρ τῆς τοιαύτης κτήσεως

8 δεδομένη $M^s P^1$, *data* Guil. 11 μέχρι H^a 13 γενομένοις $\Pi^2 H^a$ 14 αὐτοῖς $M^s H^a$ 15 γενομένοις οἰητέον scil. ὑπὸ τῆς φύσεως δίδοσθαι (γεννωμένοις P^1, sed ἄλλως γενομένοις mg.^{1} P^1) 18 πάντα] τὰ ἄλλα (τ' ἄλλα P^1) πάντα Π^1, τὰ πάντα corr. π^3 20 γένηται $M^s P^1$ 26 τοῦτον ὄντα τὸν πόλεμον $\Pi^2 H^a$, ὄντα τοῦτον τὸν θηρευτικὸν πόλεμον πρῶτον Π^1 (nisi quod θηρευτικὸν om. P^1, τὸν θηρευτικὸν supra τοῦτον p^2; πρῶτον etiam corr. P^2, *primum* vel *et primum* Guil.) 27 κτητικῆς post κατὰ φύσιν $M^s P^1$ || καθὸ Bernaysius, ὃ ΓΠ 28 ὧν] ἐξ ὧν H^a

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

αὐτάρκεια πρὸς ἀγαθὴν ζωὴν οὐκ ἄπειρός ἐστιν, ὥσπερ Σόλων φησὶ ποιήσας "πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται." (p. 13) κεῖται γὰρ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις· οὐδὲν γὰρ ὄργανον ἄπειρον οὐδεμιᾶς ἐστι τέχνης οὔτε πλήθει οὔτε μεγέθει, ὁ δὲ πλοῦτος ὀργάνων πλῆθός ἐστιν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν. Ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι τις κτητικὴ κατὰ φύσιν τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, δῆλον·

10 **9** Ἔστι δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἣν μάλιστα καλοῦσι, καὶ δίκαιον αὐτὸ καλεῖν, χρηματιστικήν, δι' ἣν οὐδὲν δοκεῖ πέρας εἶναι πλούτου καὶ κτήσεως. ἣν ὡς μίαν καὶ τὴν 1257a αὐτὴν τῇ λεχθείσῃ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γειτνίασιν· ἔστι δ' οὔτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ οὔτε πόρρω ἐκείνης. ἔστι δ' ἡ μὲν φύσει ἡ δ' οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας τινὸς καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον. λάβωμεν δὲ περὶ αὐτῆς

11 τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν. ἑκάστου γὰρ κτήματος διττὴ ἡ χρῆσίς ἐστιν, ἀμφότεραι δὲ καθ' αὑτὸ μὲν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως καθ' αὑτό, ἀλλ' ἡ μὲν οἰκεία ἡ δ' οὐκ οἰκεία τοῦ πράγματος, οἷον ὑποδήματος ἥ τε ὑπόδεσις καὶ ἡ μεταβλητική. ἀμφότεραι γὰρ ὑποδήματος χρήσεις· καὶ γὰρ ὁ ἀλλαττόμενος τῷ δεομένῳ ὑποδήματος ἀντὶ νομίσματος ἢ τροφῆς χρῆται τῷ ὑποδήματι ᾗ ὑπόδημα, ἀλλ' οὐ τὴν οἰκείαν χρῆσιν· οὐ γὰρ ἀλλαγῆς ἕνεκεν γέγονε. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων κτημάτων. ἔστι γὰρ ἡ μεταβλητικὴ πάντων, ἀρξαμένη τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν, τῷ τὰ μὲν πλείω τὰ δὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν

12 ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους. ᾗ καὶ δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι φύσει τῆς χρηματιστικῆς ἡ καπηλική· ὅσον γὰρ ἱκανὸν αὐτοῖς, ἀναγ-

32 ἀγαθῶν pr. P[1] (ἀγαθὴν corr.[1]) et P[2. 3]H[a]π[3] || fragm. 13, 71 Be.[4] **33** οὐθὲν Π[2]H[a] **34** κεῖται prius om. M[s], κεῖται γὰρ om. pr. P[1] (suppl. mg. p[1]) **36** πλῆθος] πλοῦτος H[a] || οἰκονομικῷ καὶ πολιτικῷ Γ **1257a 6** χρήματος ΓM[s] et mg. p[1] (respicit huc Eudem. 1231b 38 squ.) **9** ὑπόδησις M[s]P[1] **18** χρηματιστικῆς] μεταβλητικῆς Bernaysius

καῖον ἦν ποιεῖσθαι τὴν ἀλλαγήν. ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ
κοινωνίᾳ (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκία) φανερὸν ὅτι οὐδέν ἐστιν ἔργον
αὐτῆς, ἀλλ' ἤδη πλείονος τῆς κοινωνίας οὔσης. οἱ μὲν γὰρ
τῶν αὐτῶν ἐκοινώνουν πάντων, οἱ δὲ κεχωρισμένοι πολλῶν
πάλιν καὶ ἑτέρων ὧν κατὰ τὰς δεήσεις ἀναγκαῖον ποιεῖ-
σθαι τὰς μεταδόσεις, καθάπερ ἔτι πολλὰ ποιεῖ καὶ τῶν (p. 14)
βαρβαρικῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἀλλαγήν. αὐτὰ γὰρ τὰ
χρήσιμα πρὸς αὐτὰ καταλλάττονται, ἐπὶ πλέον δ' οὐθέν,
οἷον οἶνον πρὸς σῖτον διδόντες καὶ λαμβάνοντες, καὶ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων ἕκαστον. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη μεταβλη- 13
τικὴ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε χρηματιστικῆς ἐστιν εἶδος οὐδέν
(εἰς ἀναπλήρωσιν γὰρ τῆς κατὰ φύσιν αὐταρκείας ἦν)· ἐκ
μέντοι ταύτης ἐγένετ' ἐκείνη κατὰ λόγον. ξενικωτέρας γὰρ
γενομένης τῆς βοηθείας τῷ εἰσάγεσθαι ὧν ἐνδεεῖς καὶ ἐκ-
πέμπειν ὧν ἐπλεόναζον, ἐξ ἀνάγκης ἡ τοῦ νομίσματος ἐπο-
ρίσθη χρῆσις. οὐ γὰρ εὐβάστακτον ἕκαστον τῶν κατὰ φύσιν
ἀναγκαίων· διὸ πρὸς τὰς ἀλλαγὰς τοιοῦτόν τι συνέθεντο 14
πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διδόναι καὶ λαμβάνειν, ὃ τῶν χρησίμων
αὐτὸ ὂν εἶχε τὴν χρείαν εὐμεταχείριστον πρὸς τὸ ζῆν, οἷον
σίδηρος καὶ ἄργυρος κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, τὸ μὲν πρῶ-
τον ἁπλῶς ὁρισθὲν μεγέθει καὶ σταθμῷ, τὸ δὲ τελευταῖον
καὶ χαρακτῆρα ἐπιβαλλόντων, ἵνα ἀπολύσῃ τῆς μετρή-
σεως αὐτούς· ὁ γὰρ χαρακτὴρ ἐτέθη τοῦ ποσοῦ σημεῖον. πο- 15
1257 b ρισθέντος οὖν ἤδη νομίσματος ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀλλαγῆς
θάτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς ἐγένετο, τὸ καπηλικόν, τὸ

22 τῶν om. Π^1 (suppl. mg. p^1) || αὐτῶν et κεχωρισμένων Immischius **23** ἑτέρων * * Fuellebornius, ἑτέρων ἐδέοντο Schneider, ⟨ἕτεροι⟩ ἑτέρων Bernaysius, ἐδέοντο Welldon || ἀναγκαῖον ⟨ἦν⟩ Coraes **24** καὶ non vertit Guil., καὶ ⟨νῦν⟩ ci. Schmidtius et Bernaysius **25** squ. respicit Michael Ephes. in Eth. Nic. V p. 40, 2 Hayd. **32** γενομένης Coraes, γινομένης Π **36** ὃ] οὐ H^a **37** αὐτὸ] καὶ αὐτὸ H^a, αὐτὸ ⟨οὐκ⟩ Coraes || ἀμεταχείριστον H^a || ζῆν] ⟨μετακομί⟩ζειν Reiskeus, ⟨βαστά⟩ζειν Bernaysius, πρὸς τὸ ζῆν ante εἶχε? Plattius **40** ἐπιβαλόντων P^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μὲν πρῶτον ἁπλῶς ἴσως γινόμενον, εἶτα δι' ἐμπειρίας ἤδη τεχνικώτερον, πόθεν καὶ πῶς μεταβαλλόμενον πλεῖστον ποιήσει κέρδος. διὸ δοκεῖ ἡ χρηματιστικὴ μάλιστα περὶ τὸ νόμισμα εἶναι, καὶ ἔργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι πόθεν ἔσται πλῆθος χρημάτων· ποιητικὴ γὰρ εἶναι τοῦ πλούτου
16 *καὶ χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν πλοῦτον πολλάκις τιθέασι νομίσματος πλῆθος, διὰ τὸ περὶ τοῦτ' εἶναι τὴν χρηματιστικὴν καὶ τὴν καπηλικήν. ὁτὲ δὲ πάλιν λῆρος εἶναι δοκεῖ τὸ νόμισμα καὶ νόμος παντάπασι, φύσει δ' οὐθέν, ὅτι μεταθεμένων τε τῶν χρωμένων οὐθενὸς ἄξιον, οὔτε χρήσιμον πρὸς οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων ἐστὶ καὶ νομίσματος πλουτῶν πολλάκις ἀπορήσει τῆς ἀναγκαίας τροφῆς· καίτοι ἄτοπον τοιοῦτον*
(p. 15) *εἶναι πλοῦτον οὗ εὐπορῶν λιμῷ ἀπολεῖται, καθάπερ καὶ τὸν Μίδαν ἐκεῖνον μυθολογοῦσι διὰ τὴν ἀπληστίαν τῆς εὐχῆς*
17 *πάντων αὐτῷ γιγνομένων τῶν παρατιθεμένων χρυσῶν. διὸ ζητοῦσιν ἕτερόν τι τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χρηματιστικήν, ὀρθῶς ζητοῦντες. ἔστι γὰρ ἑτέρα ἡ χρηματιστικὴ καὶ ὁ πλοῦτος ὁ κατὰ φύσιν, καὶ αὕτη μὲν οἰκονομική, ἡ δὲ καπηλικὴ ποιητικὴ χρημάτων οὐ πάντως, ἀλλ' ἢ διὰ χρημάτων μεταβολῆς. καὶ δοκεῖ περὶ τὸ νόμισμα αὕτη εἶναι· τὸ γὰρ νόμισμα στοιχεῖον καὶ πέρας τῆς ἀλλαγῆς ἐστιν. καὶ ἄπειρος δὴ οὗτος ὁ πλοῦτος ὁ ἀπὸ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς. ὥσπερ γὰρ ἡ ἰατρικὴ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς ἄπειρόν ἐστι καὶ ἑκάστη τῶν τεχνῶν τοῦ τέλους εἰς ἄπειρον (ὅτι μάλιστα γὰρ ἐκεῖνο βούλονται ποιεῖν), τῶν δὲ πρὸς τὸ τέλος οὐκ εἰς ἄπειρον (πέρας γὰρ τὸ τέλος πάσαις), οὕτω καὶ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς οὐκ ἔστι τοῦ τέλους πέρας, τέλος δὲ ὁ τοιοῦτος*

1257b 3 *μὲν*] *μὲν οὖν* Π[1] et suppl. π[3] **7** *χρημάτων* secl. Gifanius || *γὰρ*] *δ'* Bernaysius || *εἶναι* om. Π[1] || *τοῦ* om. M[s], secl. Coraes **8** *καὶ* ⟨*γὰρ*⟩ *χρημάτων* Bernaysius || *πολλάκις* post *τιθέασι* M[s]P[1] **9** *διὰ τὸ*] *διὸ*? Susem. **11** *νόμῳ* Lambinus
12 *οὔτε*] *ὅν τε* H[a], *οὐδὲ* Bk. **20** comma post *καπηλική* Susem. **24** *δὲ* Gifanius || *οὗτος* om. Π[1]

πλοῦτος καὶ χρημάτων κτῆσις. τῆς δ' οἰκονομικῆς οὐ χρη- 18
ματιστικῆς ἔστι πέρας· οὐ γὰρ τοῦτο τῆς οἰκονομικῆς ἔργον. διὸ τῇ μὲν φαίνεται ἀναγκαῖον εἶναι παντὸς πλούτου πέρας, ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ὁρῶμεν συμβαῖνον τοὐναντίον· πάντες γὰρ εἰς ἄπειρον αὔξουσιν οἱ χρηματιζόμενοι τὸ νόμισμα. αἴτιον δὲ τὸ σύνεγγυς αὐτῶν. ἐπαλλάττει γὰρ ἡ χρῆσις τοῦ αὐτοῦ οὖσα ἑκατέρας τῆς χρηματιστικῆς. τῆς γὰρ αὐτῆς ἐστι κτήσεως χρῆσις, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτόν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἕτερον τέλος, τῆς δ' ἡ αὔξησις. ὥστε δοκεῖ τισι τοῦτ' εἶναι τῆς οἰκονομικῆς ἔργον, καὶ διατελοῦσιν ἢ σῴζειν οἰόμενοι
δεῖν ἢ αὔξειν τὴν τοῦ νομίσματος οὐσίαν εἰς ἄπειρον. αἴτιον 19
δὲ ταύτης τῆς διαθέσεως τὸ σπουδάζειν περὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ
1258a μὴ τὸ εὖ ζῆν· εἰς ἄπειρον οὖν ἐκείνης τῆς ἐπιθυμίας οὔσης, καὶ τῶν ποιητικῶν ἀπείρων ἐπιθυμοῦσιν. ὅσοι δὲ καὶ τοῦ εὖ ζῆν ἐπιβάλλονται, τὸ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς ζητοῦσιν, ὥστ' ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐν τῇ κτήσει φαίνεται ὑπάρ-
χειν, πᾶσα ἡ διατριβὴ περὶ τὸν χρηματισμόν ἐστι, καὶ τὸ (p. 16)
ἕτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς διὰ τοῦτ' ἐλήλυθεν. ἐν ὑπερβολῇ γὰρ οὔσης τῆς ἀπολαύσεως, τὴν τῆς ἀπολαυστικῆς ὑπερβολῆς ποιητικὴν ζητοῦσιν· κἂν μὴ διὰ τῆς χρηματιστικῆς δύνωνται πορίζειν, δι' ἄλλης αἰτίας τοῦτο πειρῶνται,
ἑκάστῃ χρώμενοι τῶν δυνάμεων οὐ κατὰ φύσιν. ἀνδρείας 20
γὰρ οὐ χρήματα ποιεῖν ἐστιν ἀλλὰ θάρσος, οὐδὲ στρατηγικῆς καὶ ἰατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νίκην τῆς δ' ὑγίειαν. οἱ δὲ πάσας ποιοῦσι χρηματιστικάς, ὡς τοῦτο τέλος ὄν, πρὸς δὲ

30 *οὐ*] *αὖ* Bernaysius, *οὔσης* Schmidtius, secl. Boiesenus ‖ *οὐ χρηματιστικῆς* secl. Reiskeus ‖ *χρηματιστικὴ* corr.² P² **31** *πέρας*] *τέλος* Hᵃ **33** *ὁρῶμεν*] *videmus* e corr. cod. Phillippsianus et fort. pr. cod. Oxon. Guilelmi, *ὁρῶ* cum ceteris codd. Guilelmi Π **36** *ἑκατέρας τῆς χρηματιστικῆς* Ar. et codices Sepulvedae, *ἑκατέρα* (*ἑκατέρᾳ* Schneider) *τῆς χρηματιστικῆς* Γ Π, *ἑκατέρᾳ τῇ χρηματιστικῇ* Bernaysius **37** *κτήσεως χρῆσις* Goettlingius, *χρήσεως κτῆσις* Γ Π **39** *οἰκονομίας* π³ et (corr. in *οἰκονομικῆς*) Hᵃ **1258a 2** *ὅσοι* — 3 *ἐπιβάλλονται* respicit Eustath. in Iliad. p. 625, 36 **4** *ὑπάρχον* Coraes

τὸ τέλος ἅπαντα δέον ἀπαντᾶν. Περὶ μὲν οὖν τῆς τε μὴ ἀναγκαίας χρηματιστικῆς, καὶ τίς, καὶ δι' αἰτίαν τίνα ἐν χρείᾳ ἐσμὲν αὐτῆς, εἴρηται, καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας, ὅτι ἑτέρα μὲν αὐτῆς οἰκονομικὴ δὲ κατὰ φύσιν ἡ περὶ τὴν τροφήν, οὐχ ὥσπερ αὐτὴ ἄπειρος ἀλλὰ ἔχουσα ὅρον.

21 **10** Δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐξ ἀρχῆς, πότερον τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐστιν ἡ χρηματιστικὴ ἢ οὔ, ἀλλὰ δεῖ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν (ὥσπερ γὰρ καὶ ἀνθρώπους οὐ ποιεῖ ἡ πολιτική, ἀλλὰ λαβοῦσα παρὰ τῆς φύσεως χρῆται αὐτοῖς, οὕτω καὶ τροφὴν τὴν φύσιν δεῖ παραδοῦναι γῆν ἢ θάλατταν ἢ ἄλλο τι), ἐκ δὲ τούτων, ὡς δεῖ ταῦτα διαθεῖναι προσήκει τὸν οἰκονόμον. οὐ γὰρ τῆς ὑφαντικῆς ἔρια ποιῆσαι, ἀλλὰ χρήσασθαι αὐτοῖς, καὶ γνῶναι δὲ τὸ ποῖον
22 χρηστὸν καὶ ἐπιτήδειον ἢ φαῦλον καὶ ἀνεπιτήδειον. καὶ γὰρ ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ τί ἡ μὲν χρηματιστικὴ μόριον τῆς οἰκονομίας, ἡ δ' ἰατρικὴ οὐ μόριον· καίτοι δεῖ ὑγιαίνειν τοὺς κατὰ τὴν οἰκίαν ὥσπερ ζῆν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων. ἐπεὶ δὲ ἔστι μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἄρχοντος καὶ περὶ ὑγιείας ἰδεῖν, ἔστι δ' ὡς οὔ, ἀλλὰ τοῦ ἰατροῦ, οὕτω καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἔστι μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου, ἔστι δ' ὡς οὔ, ἀλλὰ τῆς ὑπηρετικῆς· μάλιστα δέ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δεῖ φύσει τοῦτο ὑπάρχειν. φύσεως γάρ ἐστιν ἔργον τροφὴν τῷ γεννηθέντι παρέχειν· παντὶ γάρ, ἐξ οὗ γίνεται, τροφὴ τὸ
(p. 17) λειπόμενόν ἐστι. διὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ χρηματιστικὴ
23 πᾶσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζῴων. Διπλῆς δ' οὔσης αὐτῆς, ὥσπερ εἴπομεν, καὶ τῆς μὲν καπηλικῆς τῆς δ' οἰκονομικῆς, καὶ ταύτης μὲν ἀναγκαίας καὶ ἐπαινουμένης, τῆς δὲ μεταβλητικῆς ψεγομένης δικαίως (οὐ γὰρ κατὰ φύσιν 1258b
ἀλλ' ἀπ' ἀλλήλων ἐστίν), εὐλογώτατα μισεῖται ἡ ὀβολο-

29 **δεῖ** post ὑγιαίνειν $M^s P^1$, **δεῖν** π^3 31 **καὶ τοῦ — 32 ἰδεῖν** om. H^a 32 **ἀλλὰ τοῦ ἰατροῦ — 33 δ' ὡς οὔ** om. $H^a \pi^3$ 1258b 1 **μεταβολικῆς** M^s et pr. P^1 (crx. γρ. mg. p^1)

στατικὴ διὰ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος εἶναι τὴν κτῆσιν καὶ οὐκ ἐφ' ὅπερ ἐπορίσθη. μεταβολῆς γὰρ ἐγένετο χάριν, ὁ δὲ τόκος αὐτὸ ποιεῖ πλέον. ὅθεν καὶ τοὔνομα τοῦτ' εἴληφεν· ὅμοια γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννῶσιν αὐτά ἐστιν, ὁ δὲ τόκος γίνεται νόμισμα ἐκ νομίσματος. ὥστε καὶ μάλιστα παρὰ φύσιν οὗτος τῶν χρηματισμῶν ἐστιν.

11 Ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν διωρίκαμεν ἱκανῶς, τὰ IV πρὸς τὴν χρῆσιν δεῖ διελθεῖν. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα τὴν μὲν θεωρίαν ἐλεύθερον ἔχει, τὴν δ' ἐμπειρίαν ἀναγκαίαν. ἔστι δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα· τὸ περὶ τὰ κτήματα ἔμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς, οἷον ἵππων κτῆσις ποία τις ἢ βοῶν ἢ προβάτων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων (δεῖ γὰρ ἔμπειρον εἶναι πρὸς ἄλληλά τε τούτων τίνα λυσιτελέστατα, καὶ ποῖα ἐν ποίοις τόποις· ἄλλα γὰρ ἐν ἄλλαις εὐθηνεῖ χώραις), εἶτα περὶ γεωργίας, καὶ ταύτης ἤδη ψιλῆς τε καὶ πεφυτευμένης, καὶ μελιττουργίας, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῶν πλωτῶν ἢ πτηνῶν, ἀφ' ὅσων ἔστι τυγχάνειν βοηθείας. τῆς μὲν οὖν οἰκειοτάτης χρη- 2
ματιστικῆς ταῦτα μόρια καὶ πρῶτα, τῆς δὲ μεταβλητικῆς μέγιστον μὲν ἐμπορία (καὶ ταύτης μέρη τρία, ναυκληρία φορτηγία παράστασις· διαφέρει δὲ τούτων ἕτερα ἑτέρων τῷ τὰ μὲν ἀσφαλέστερα εἶναι, τὰ δὲ πλείω πορίζειν τὴν ἐπικαρπίαν), δεύτερον δὲ τοκισμός, τρίτον δὲ μισθαρνία (ταύτης δ' ἡ μὲν τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἡ δὲ τῶν ἀτέχνων καὶ τῷ σώματι μόνῳ χρησίμων)· τρίτον δὲ εἶδος χρηματιστικῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πρώτης (ἔχει γὰρ καὶ τῆς κατὰ φύσιν τι μέρος καὶ τῆς μεταβλητικῆς), ὅσα ἀπὸ γῆς

3 ὑπ' Bk.², ἐπ' Iackson 4 ἐφ' ᾧπερ ἐπορισάμεθα Π^1 7 ἐκ om. $\Pi^2 H^a$ (suppl. π^3) 9 Cap. 11 additicium censet Newmanus, novit tamen auctor libri II Oecon. (cf. adnot. ad 1259a 3 et 6) 12 τῆς χρηματιστικῆς $M^s P^1$ ‖ κτήματα] κτήνη Bernaysius 26 τεχνιτῶν Vermehrenus 27 τέταρτον Π^1 et corr. π^3 (ἄλλως τρίτον mg. p^1) 29 ὅσα] οὖσα Bernaysius

(p. 18) *καὶ τῶν ἀπὸ γῆς γιγνομένων, ἀκάρπων μὲν χρησίμων δέ,*
οἷον ὑλοτομία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτική. αὕτη δὲ πολλὰ
ἤδη περιείληφε γένη· πολλὰ γὰρ εἴδη τῶν ἐκ γῆς μεταλ-
3 *λευομένων ἐστίν. περὶ ἑκάστου δὲ τούτων καθόλου μὲν εἴρηται*
καὶ νῦν, τὸ δὲ κατὰ μέρος ἀκριβολογεῖσθαι χρήσιμον μὲν
πρὸς τὰς ἐργασίας, φορτικὸν δὲ τὸ ἐνδιατρίβειν. εἰσὶ δὲ
τεχνικώταται μὲν τῶν ἐργασιῶν ὅπου ἐλάχιστον τύχης,
βαναυσόταται δ' ἐν αἷς τὰ σώματα λωβῶνται μάλιστα,
δουλικώταται δὲ ὅπου τοῦ σώματος πλεῖσται χρήσεις, ἀγεννέ-
4 *σταται δὲ ὅπου ἐλάχιστον προσδεῖ ἀρετῆς. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἐνίοις*
γεγραμμένα περὶ τούτων, οἷον Χάρητι δὴ τῷ Παρίῳ καὶ
Ἀπολλοδώρῳ τῷ Λημνίῳ περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς καὶ 1259a
πεφυτευμένης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοις περὶ ἄλλων, ταῦτα
μὲν ἐκ τούτων θεωρείτω ὅτῳ ἐπιμελές· ἔτι δὲ καὶ τὰ λε-
γόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζό-
μενοι, δεῖ συλλέγειν. πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς
5 *τιμῶσι τὴν χρηματιστικήν, οἷον καὶ τὸ Θάλεω τοῦ Μιλησίου·*
τοῦτο γάρ ἐστι κατανόημά τι χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκείνῳ
μὲν διὰ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι
ὄν. ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς
τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαιῶν
φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος
εὐπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων, ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν
ἐλαιουργείων τῶν τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγου μι-
σθωσάμενον ἅτ' οὐθενὸς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς

31 *ἡ λατομία* Thomas Aquinas **33** *περὶ* — 35 *ἐνδιατρίβειν* Montecatino auctore post 39. *ἀρετῆς* tri. Susem. (*περὶ ἑκάστου δὴ* mutans) **36** *τῆς τύχης* Bk. cum π³ **38** *ἀγενέσταται* MˢP¹Hᵃπ³ **40** *Χάρητι δὴ*] *χάριτι δὴ* ΓMˢ, *χαρίτια* ‖ *δῆ* (*ῆ* ut vid. corr. ex *ὴ*) Hᵃ (in mg. *χαριτιάδης ὁ πάριος* m. 2), *Χαρητίδῃ* Susem. **1259a 3** cf. Oec. II 1346a 26 **6** Thaletis commentum hinc novisse videtur Hieronymus Rhodius ap. Laert. Diog. I 26 **13** *ἐλαιουργείων* P¹ (et Hieron.?), *ἐλαιουργίων* P²·³π³, *ἐλαιουργιῶν* (*ἐλεουργιῶν* π³) MˢHᵃπ³, *ἐλαιούργων* π³ (*olivarum cultoribus* Guil.)

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἧκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθοῦντα ὃν
τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα, ἐπιδεῖξαι,
ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βούλωνται, ἀλλ'
οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσιν. Θαλῆς μὲν οὖν λέγεται τοῦτον 6
τὸν τρόπον ἐπίδειξιν ποιήσασθαι τῆς σοφίας· ἔστι δ', ὥσπερ
εἴπομεν, καθόλου τὸ τοιοῦτον χρηματιστικόν, ἐάν τις δύνηται
μονοπωλίαν αὑτῷ κατασκευάζειν. διὸ καὶ τῶν πόλεων ἔνιαι (p. 19)
τοῦτον ποιοῦνται τὸν πόρον, ὅταν ἀπορῶσι χρημάτων· μονο-
πωλίαν γὰρ τῶν ὠνίων ποιοῦσιν. ἐν Σικελίᾳ δέ τις, τεθέντος 7
παρ' αὐτῷ νομίσματος, συνεπρίατο πάντα τὸν σίδηρον ἐκ
τῶν σιδηρείων, μετὰ δὲ ταῦτα ὡς ἀφίκοντο ἐκ τῶν ἐμπο-
ρίων οἱ ἔμποροι, ἐπώλει μόνος, οὐ πολλὴν ποιήσας ὑπερβο-
λὴν τῆς τιμῆς· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις
ἐπέλαβεν ἑκατόν. τοῦτο μὲν οὖν ὁ Διονύσιος αἰσθόμενος, τὰ 8
μὲν χρήματα ἐκέλευσεν ἐκκομίσασθαι, μὴ μέντοι γε ἔτι
μένειν ἐν Συρακούσαις, ὡς πόρους εὑρίσκοντα τοῖς αὑτοῦ
πράγμασιν ἀσυμφόρους· τὸ μέντοι ὅραμα Θάλεω καὶ τοῦτο
ταὐτόν ἐστιν· ἀμφότεροι γὰρ ἑαυτοῖς ἐτέχνασαν γενέσθαι
μονοπωλίαν. χρήσιμον δὲ γνωρίζειν ταῦτα καὶ τοῖς πολι-
τικοῖς. πολλαῖς γὰρ πόλεσι δεῖ χρηματισμοῦ καὶ τοιούτων
πόρων, ὥσπερ οἰκίᾳ, μᾶλλον δέ. διόπερ τινὲς καὶ πολι-
τεύονται τῶν πολιτευομένων ταῦτα μόνον.

12 Ἐπεὶ δὲ τρία μέρη τῆς οἰκονομικῆς ἦν, ἓν μὲν δε- V
σποτική, περὶ ἧς εἴρηται πρότερον, ἓν δὲ πατρική, τρίτον δὲ
γαμική· καὶ γὰρ γυναικὸς ἄρχειν καὶ τέκνων, ὡς ἐλευθέ-
ρων μὲν ἀμφοῖν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ 2
1259b γυναικὸς μὲν πολιτικῶς τέκνων δὲ βασιλικῶς· τό τε γὰρ
ἄρρεν φύσει τοῦ θήλεος ἡγεμονικώτερον, εἰ μή που συνέ-

25 ἐμποριῶν $P^{2.3}$ πορίων M^s 28 τοῦτο $H^a\pi^3$, τοῦτον cet. || ὁ om. $M^sP^1H^a$ 30 αὐτοῦ Susem. 31 ὅραμα] εὕρημα Camerarius, θεώρημα? Coraes, δρᾶμα Campbellius || Θάλεω καὶ τοῦτο, *Thali et huic* Guil. 37 μέρη om. $P^{2.3}\pi^3$ 39 lacun. ante καὶ γὰρ Conringius 1259b 2 που] πως Π^1 (crx. p^1)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

στηκε παρὰ φύσιν, καὶ τὸ πρεσβύτερον καὶ τέλειον τοῦ νεωτέρου καὶ ἀτελοῦς. ἐν μὲν οὖν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς ταῖς πλείσταις μεταβάλλει τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον (ἐξ ἴσου γὰρ εἶναι βούλεται τὴν φύσιν καὶ διαφέρειν μηδέν), ὅμως δέ, ὅταν τὸ μὲν ἄρχῃ τὸ δ' ἄρχηται, ζητεῖ διαφορὰν εἶναι καὶ σχήμασι καὶ λόγοις καὶ τιμαῖς, ὥσπερ καὶ Ἄμασις εἶπε τὸν περὶ τοῦ ποδανιπτῆρος λόγον· τὸ δ' ἄρρεν ἀεὶ πρὸς τὸ θῆλυ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἡ δὲ τῶν τέκνων ἀρχὴ βασιλική· τὸ γὰρ γεννῆσαν καὶ κατὰ φιλίαν ἄρχον καὶ κατὰ πρεσβείαν ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ βασιλικῆς εἶδος ἀρχῆς. διὸ καλῶς Ὅμηρος τὸν Δία προσηγόρευσεν, εἰπὼν "πατὴρ ἀν-
(p. 20) *δρῶν τε θεῶν τε", τὸν βασιλέα τούτων ἁπάντων. φύσει γὰρ τὸν βασιλέα διαφέρειν μὲν δεῖ, τῷ γένει δ' εἶναι τὸν αὐτόν· ὅπερ πέπονθε τὸ πρεσβύτερον πρὸς τὸ νεώτερον καὶ ὁ γεννήσας πρὸς τὸ τέκνον.*

3 **13** *Φανερὸν τοίνυν ὅτι πλείων ἡ σπουδὴ τῆς οἰκονομίας περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ περὶ τὴν τῶν ἀψύχων κτῆσιν, καὶ περὶ τὴν ἀρετὴν τούτων ἢ περὶ τὴν τῆς κτήσεως, ὃν καλοῦμεν πλοῦτον, καὶ τῶν ἐλευθέρων μᾶλλον ἢ δούλων. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ δούλων ἀπορήσειεν ἄν τις, πότερον ἔστιν ἀρετή τις δούλου παρὰ τὰς ὀργανικὰς καὶ διακονικὰς ἄλλη τιμιωτέρα τούτων, οἷον σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἕξεων, ἢ οὐκ ἔστιν οὐδεμία παρὰ τὰς σωματικὰς ὑπηρεσίας. ἔχει γὰρ ἀπορίαν ἀμφοτέρως· εἴτε γὰρ ἔστιν, τί διοίσουσι τῶν ἐλευθέρων; εἴτε μὴ ἔστιν, ὄντων*
4 *ἀνθρώπων καὶ λόγου κοινωνούντων ἄτοπον. σχεδὸν δὴ ταὐτόν ἐστι τὸ ζητούμενον καὶ περὶ γυναικὸς καὶ παιδός, πότερα καὶ τούτων εἰσὶν ἀρεταί, καὶ δεῖ τὴν γυναῖκα εἶναι σώφρονα καὶ ἀνδρείαν καὶ δικαίαν, καὶ παῖς ἐστι καὶ ἀκό-*

8 Herod. II 172 **14** *ἁπάντων*] *ἁπάντων πατέρα εἰπών* ΓΜ[s] (*δηλονότι πατέρα εἰπών* glossa p[2]) **28** *δή*] *δὲ* pr. P[2] (em. corr.[2]), *autem* Guil. **30** *εἶναι* post **31** *σώφρονα* Π[1] **31** *ἐστι καί*] *ἐστι* Π[1]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

λαστος καὶ σώφρων, ἢ οὔ; καὶ καθόλου δὴ τοῦτ' ἐστὶν ἐπισκε-
πτέον περὶ ἀρχομένου φύσει καὶ ἄρχοντος, πότερον ἡ αὐτὴ
ἀρετὴ ἢ ἑτέρα. εἰ μὲν γὰρ δεῖ ἀμφοτέρους μετέχειν καλο-
καγαθίας, διὰ τί τὸν μὲν ἄρχειν δέοι ἂν τὸν δὲ ἄρχεσθαι
καθάπαξ; (οὐδὲ γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον οἷόν τε διαφέ-
ρειν· τὸ μὲν γὰρ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν εἴδει διαφέρει, τὸ
δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον οὐδέν)· εἰ δὲ τὸν μὲν δεῖ τὸν δὲ μή, 5
θαυμαστόν· εἴτε γὰρ ὁ ἄρχων μὴ ἔσται σώφρων καὶ δί-
καιος, πῶς ἄρξει καλῶς; εἴθ' ὁ ἀρχόμενος, πῶς ἀρχθή-
1260 a σεται καλῶς; ἀκόλαστος γὰρ ὢν καὶ δειλὸς οὐδὲν ποιήσει
τῶν προσηκόντων. φανερὸν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μὲν μετέχειν
ἀμφοτέρους ἀρετῆς, ταύτης δ' εἶναι διαφοράς, ὥσπερ καὶ
τῶν φύσει ἀρχομένων. καὶ τοῦτο εὐθὺς ὑφήγηται περὶ τὴν
ψυχήν· ἐν ταύτῃ γάρ ἐστι φύσει τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ'
ἀρχόμενον, ὧν ἑτέραν φαμὲν εἶναι ἀρετήν, οἷον τοῦ λόγου (p. 21)
ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου. δῆλον τοίνυν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον 6
ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥστε φύσει τὰ πλείω ἄρχοντα
καὶ ἀρχόμενα. ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ ἐλεύθερον τοῦ δούλου
ἄρχει καὶ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος καὶ ἀνὴρ παιδός. καὶ πᾶσιν
ἐνυπάρχει μὲν τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐνυπάρχει δια-
φερόντως. ὁ μὲν γὰρ δοῦλος ὅλως οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν,
τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μέν, ἀλλ' ἄκυρον, ὁ δὲ παῖς ἔχει μέν,
ἀλλ' ἀτελές. ὁμοίως τοίνυν ἀναγκαίως ἔχειν καὶ περὶ τὰς 7
ἠθικὰς ἀρετὰς ὑποληπτέον, δεῖν μὲν μετέχειν πάντας,
ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὅσον ἑκάστῳ πρὸς τὸ αὐτοῦ

32 καὶ καθόλου] καθόλου ΓMˢ 1260a 4 ἀρχομένων] ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων mg.[1] Oxon. corp. Christ. 112 (postea exp.), *principantium et subiectorum* pars codd. Guilelmi || ὑφηγεῖται Π[1] (ὑφήγηται mg. p[1]) 6 ἑτέραν] ἑτέραν μὲν MˢP[1] corr. π[3] || φαμὲν post εἶναι MˢP[1] 8 φύσει τὰ πλείω] πλείω τὰ φύσει Hᵃ, φύσει πλείω τὰ Ramus 14 ὁμοίως — 17 ἔργον post 20 αὐτοῖς tri. Thurotus, cf. ad 17 || ἀναγκαίως Hᵃ, ἀναγκαῖον cet. 15 ἀρετὰς ὑποληπτέον Sylburgius, colon post ἀρετάς Bk. aliique cum Ald. 16 αὐτοῦ Bk., αὑτοῦ ΓΠ

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἔργον. διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελέαν ἔχειν δεῖ τὴν ἠθικὴν ἀρετήν (τὸ γὰρ ἔργον ἐστὶν ἁπλῶς τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὁ δὲ λόγος ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον, ὅσον ἐπιβάλλει

8 *αὐτοῖς. ὥστε φανερὸν ὅτι ἐστὶν ἠθικὴ ἀρετὴ τῶν εἰρημένων πάντων, καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ σωφροσύνη γυναικὸς καὶ ἀνδρός, οὐδ' ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη, καθάπερ ᾤετο Σωκράτης, ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχικὴ ἀνδρεία ἡ δ' ὑπηρετική, ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἄλλας. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοποῦσιν· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς ὅτι τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετή, ἢ τὸ ὀρθοπραγεῖν, ἤ τι τῶν τοιούτων· πολὺ γὰρ ἄμεινον λέγουσιν οἱ ἐξαριθμοῦντες τὰς ἀρετάς, ὥσπερ Γοργίας, τῶν οὕτως ὁριζομένων. διὸ δεῖ, ὥσπερ ὁ ποιητὴς εἴρηκε περὶ γυναικός, οὕτω νομίζειν ἔχειν περὶ πάντων· "γυναικὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει," ἀλλ' ἀνδρὶ*

9 *οὐκέτι τοῦτο. ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ἀτελής, δῆλον ὅτι τούτου μὲν καὶ ἡ ἀρετὴ οὐκ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν ἐστιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος καὶ τὸν ἡγούμενον. ὁμοίως δὲ καὶ δούλου πρὸς δεσπότην. Ἔθεμεν δὲ πρὸς τἀναγκαῖα χρήσιμον εἶναι τὸν δοῦλον, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ἀρετῆς δεῖται μικρᾶς, καὶ τοσαύτης ὅπως μήτε*

10 *δι' ἀκολασίαν μήτε διὰ δειλίαν ἐλλείψῃ τῶν ἔργων. ἀπο-*

(p. 22) *ρήσειε δ' ἄν τις, τὸ νῦν εἰρημένον εἰ ἀληθές, ἆρα καὶ τοὺς τεχνίτας δεήσει ἔχειν ἀρετήν· πολλάκις γὰρ δι' ἀκολασίαν ἐλλείπουσι τῶν ἔργων. ἢ διαφέρει τοῦτο πλεῖστον; ὁ μὲν γὰρ δοῦλος κοινωνὸς ζωῆς, ὁ δὲ πορρώτερον, καὶ τοσοῦτον ἐπιβάλλει ἀρετῆς ὅσον περ καὶ δουλείας· ὁ γὰρ βάναυσος τεχνίτης ἀφωρισμένην τινὰ ἔχει δουλείαν, καὶ ὁ μὲν δοῦλος τῶν φύσει, σκυτοτόμος δ' οὐθείς, οὐδὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν.*

11 *φανερὸν τοίνυν ὅτι τῆς τοιαύτης ἀρετῆς αἴτιον εἶναι δεῖ τῷ*

17 *διανοητικὴν* Thurotus (cf. 14) 21 *ἁπάντων* M^{s}P^{1}π^{3} 22 *ὁ Σωκράτης* π^{3} 26 *ἢ τὸ* Π^{1}H^{a}π^{3}, *τὸ* P$^{2.3}$π^{3}, *καὶ τὸ* π^{3} 27 *τῶν τοιούτων*] *τοιοῦτον* M^{s}P^{1} (*talium* Guil.) 28 Plat. Meno 71 D 30 Soph. Ai. 293 31 *δ' ὁ*] *δὲ* M^{s}P^{1} 32 *τὸν τέλειον* Bk. cum π^{3} 36 *ἐλλείψει* pr. P^{3} (em. corr.^{1}) π^{3}, *ἐλλείψειν* H^{a} 37 *ἄρα* ΓΠ^{2}H^{a} 39 *τούτων* Π^{1} (crx. p^{1})

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δούλῳ τὸν δεσπότην, ἀλλ' οὐ τὴν διδασκαλικὴν ἔχοντα τῶν ἔργων δεσποτικήν. διὸ λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ λόγου τοὺς δούλους ἀποστεροῦντες καὶ φάσκοντες ἐπιτάξει χρῆσθαι μόνον· νουθετητέον γὰρ μᾶλλον τοὺς δούλους ἢ τοὺς παῖδας.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δ' ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πατρός, τῆς τε περὶ ἕκαστον αὐτῶν ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμιλίας, τί τὸ καλῶς καὶ μὴ καλῶς ἐστι, καὶ πῶς δεῖ τὸ μὲν εὖ διώκειν τὸ δὲ κακῶς φεύγειν, ἐν τοῖς περὶ τὰς πολιτείας ἀναγκαῖον ἐπελθεῖν. ἐπεὶ γὰρ οἰκία μὲν πᾶσα μέρος πόλεως, 12
ταῦτα δ' οἰκίας, τὴν δὲ τοῦ μέρους πρὸς τὴν τοῦ ὅλου δεῖ βλέπειν ἀρετήν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πολιτείαν βλέποντας παιδεύειν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας, εἴπερ τι διαφέρει πρὸς τὸ τὴν πόλιν εἶναι σπουδαίαν καὶ τοὺς παῖδας εἶναι σπουδαίους καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαίας. ἀναγκαῖον δὲ διαφέρειν· αἱ μὲν γὰρ γυναῖκες ἥμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων, ἐκ δὲ τῶν παίδων οἱ κοινωνοὶ γίνονται τῆς πολιτείας. ὥστ' ἐπεὶ περὶ μὲν τούτων διώρισται, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐν ἄλλοις λεκτέον, ἀφέντες ὡς τέλος ἔχοντας τοὺς νῦν λόγους, ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγωμεν, καὶ πρῶτον ἐπισκεψώμεθα περὶ τῶν ἀποφηναμένων περὶ τῆς πολιτείας τῆς ἀρίστης.

B

1 Ἐπεὶ δὲ προαιρούμεθα θεωρῆσαι περὶ τῆς κοινωνίας τῆς I
πολιτικῆς, τίς κρατίστη πασῶν τοῖς δυναμένοις ζῆν ὅτι μάλι- (p. 23)
στα κατ' εὐχήν, δεῖ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκέψασθαι πολιτείας, αἷς τε χρῶνταί τινες τῶν πόλεων τῶν εὐνομεῖσθαι

1260b 4 τὴν] τὸν Scaliger, ⟨τὸν⟩τὴν Schneider 5 δεσποτικήν secl. Gifanius, ἐπιστήμην ci. Coraes, δουλικήν Bender 12 τὰς secl. Nickesius 17 καὶ om. $\Pi^1 H^a$ 19 οἱ κοινωνοί] οἰκονόμοι Susem. (*dispensatores* Guil.) 24 ἀρίστης πολιτείας Π^1 **Lib. II** (respicitur a Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 619, 14 Heylb.) **1260b 27** ἐπεὶ δὲ Π^2, ἐπειδὴ H^a, ἐπεὶ Π^1 28 τίς $M^s P^1$ et corr. π^3, ἢ $\Pi^2 H^a$

λεγομένων, κἂν εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνουσιν ὑπὸ τινῶν εἰρημέναι καὶ δοκοῦσαι καλῶς ἔχειν, ἵνα τό τ' ὀρθῶς ἔχον ὀφθῇ καὶ τὸ χρήσιμον, ἔτι δὲ τὸ ζητεῖν τι παρ' αὐτὰς ἕτερον μὴ δοκῇ πάντως εἶναι σοφίζεσθαι βουλομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἔχειν ταύτας τὰς νῦν ὑπαρχούσας, διὰ τοῦτο ταύτην
2 *δοκῶμεν ἐπιβαλέσθαι τὴν μέθοδον. Ἀρχὴν δὲ πρῶτον ποιητέον, ἥ περ πέφυκεν ἀρχὴ ταύτης τῆς σκέψεως. ἀνάγκη γὰρ ἤτοι πάντας πάντων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας, ἢ μηδενός, ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ μή. τὸ μὲν οὖν μηδενὸς κοινωνεῖν φανερὸν ὡς ἀδύνατον (ἡ γὰρ πολιτεία κοινωνία τίς ἐστι, καὶ πρῶτον ἀνάγκη τοῦ τόπου κοινωνεῖν· ὁ μὲν γὰρ τόπος εἷς ὁ τῆς μιᾶς πόλεως, οἱ δὲ πολῖται κοινωνοὶ τῆς μιᾶς πόλεως)·*
3 *ἀλλὰ πότερον ὅσων ἐνδέχεται κοινωνῆσαι, πάντων βέλτιον κοινωνεῖν τὴν μέλλουσαν οἰκήσεσθαι πόλιν καλῶς, ἢ τινῶν μὲν τινῶν δ' οὒ βέλτιον; ἐνδέχεται γὰρ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν καὶ κτημάτων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας ἀλλήλοις, ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος· ἐκεῖ γὰρ ὁ Σωκράτης φησὶ δεῖν κοινὰ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι καὶ τὰς κτήσεις. τοῦτο δὴ πότερον ὡς νῦν οὕτω βέλτιον ἔχειν, ἢ κατὰ τὸν ἐν τῇ Πολιτείᾳ γεγραμμένον νόμον;*

3 **2** *Ἔχει δὴ δυσχερείας ἄλλας τε πολλὰς τὸ πάντων εἶναι τὰς γυναῖκας κοινάς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν φησὶ δεῖν νενομοθετῆσθαι τὸν τρόπον τοῦτον ὁ Σωκράτης, οὐ φαίνεται συμβαῖνον ἐκ τῶν λόγων. ἔτι δὲ πρὸς τὸ τέλος ὅ φησι τῇ πόλει δεῖν ὑπάρχειν, ὡς μὲν*

31 *τυγχάνουσιν* pr. P^3 et H^a, *τυγχάνωσιν* cum cet. rc. P^3 **32** *τ'* om. M^sP^1 **33** *τι* om ΓM^s **36** *ἐπιβάλλεσθαι* M^sP^1 **40** *πολιτεία*] *civitas* Guil. **41** *τοῦ τόπου* post *κοινωνεῖν* M^sP^1 || *εἷς ὁ τῆς* Γ, *ἰσότης* Π **1261a 2** *ἀλλὰ* — b 15 *αἱρετώτερον* refutare conatur anon. *π. πολ. ἐπιστ.* in A. Maï script. vet. nov. coll. Vat II p. 571 squ. || *ὅσον* $M^sH^a\pi^3$ **6** *ἐν τῇ πλάτωνος πολιτείᾳ* M^sP^1, *ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ πλάτωνος* π^3 **10** *ἔχει* — 1269a 27 *διαφοράν* respicit Mich. Eph. in Eth. p. 610, 16; 619, 14 squ. 18 squ. Heylb. || *δὴ*] *δὲ* M^s **13** *ἔστι δὲ πρὸς τὸ* H^a, *ἔτι δὲ πρός, τὸ* Bernaysius, *ἔτι δὲ πρὸς ὃ* (om. ὃ post *τέλος*) Busseus

εἴρηται νῦν, ἀδύνατον, πῶς δὲ δεῖ διελθεῖν, οὐδὲν διώρισται. λέγω δὲ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ὡς ἄριστον ὂν ὅτι μάλιστα πᾶσαν· λαμβάνει γὰρ ταύτην ὑπόθεσιν ὁ Σωκράτης. Καίτοι φανε- 4
ρόν ἐστιν ὡς προϊοῦσα καὶ γινομένη μία μᾶλλον οὐδὲ πόλις ἔσται· πλῆθος γάρ τι τὴν φύσιν ἐστὶν ἡ πόλις, γινομένη τε μία μᾶλλον οἰκία μὲν ἐκ πόλεως, ἄνθρωπος δ' ἐξ οἰκίας (p. 24)
ἔσται· μᾶλλον γὰρ μίαν τὴν οἰκίαν τῆς πόλεως φαίημεν ἄν, καὶ τὸν ἕνα τῆς οἰκίας· ὥστ' εἰ καὶ δυνατός τις εἴη τοῦτο δρᾶν, οὐ ποιητέον· ἀναιρήσει γὰρ τὴν πόλιν. οὐ μόνον δ' ἐκ πλειόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἐξ εἴδει διαφερόντων, οὐ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. ἕτερον γὰρ συμμαχία καὶ πόλις· τὸ μὲν γὰρ τῷ ποσῷ χρήσιμον, κἂν ᾖ τὸ αὐτὸ τῷ εἴδει (βοηθείας γὰρ χάριν ἡ συμμαχία πέφυκεν), ὥσπερ ἂν εἰ σταθμὸς πλεῖον ἑλκύσει (διοίσει δὲ τῷ 5
τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθνους, ὅταν μὴ κατὰ κώμας ὦσι κεχωρισμένοι τὸ πλῆθος, ἀλλ' οἷον Ἀρκάδες)· ἐξ ὧν δὲ δεῖ ἓν γενέσθαι, εἴδει διαφέρει. διόπερ τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς σῴζει τὰς πόλεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται πρότερον. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ ἴσοις ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι· ἅμα γὰρ οὐχ οἷόν τε πάντας ἄρχειν, ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ κατά τινα ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον. καὶ συμβαίνει δὴ τὸν τρόπον τοῦτον ὥστε πάντας ἄρχειν, ὥσπερ ἂν εἰ μετέβαλλον οἱ σκυτεῖς καὶ οἱ τέκτονες καὶ μὴ ἀεὶ οἱ αὐτοὶ σκυτοτόμοι καὶ τέκτονες ἦσαν (ἐπεὶ δὲ * * βέλτιον οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ 6

14 *διήρηται* Zwinger || *δεῖ διελθεῖν* M^{s}P$^{2.3}$π^3, *διελεῖν* Γ pr. P^1 et H^a, *δεῖ διελεῖν* corr.^{1} P^1 et π^3 **15** *ὂν* om. Π^2 (suppl. π^3) **16** *πᾶσαν* ante 15 *ὡς* Π^2 (em. rc. π^3) **17** *οὐδὲ* (*neque* Guil.)] *οὐ* M^{s}P^1 **18** *τι*] *τοι* H^a || *ἡ* om. M^{s}P^1 **21** *εἰ καὶ*] *εἰ* ΓM^s **22** *δ' ἐκ*] *δὲ* Π^1 **27** *ἑλκύσει* P^1 (*trahet* Guil.), *ἑλκύσῃ* Π^2, *ἑλκύσῃ* M^{s}H^a, *ἑλκύσειε* vel *ἑλκύσαι* Coraes **29** cf. Hicksius p. 322 squ. **30** *εἴδει* ⟨*δεῖ*⟩ *διαφέρειν* Buecheler (*διαφέρειν* M^s) **31** cf. Eth. Nic. 1132b 33 **33** *γὰρ*] *δὲ* ΓM^s **35** *μετέβαλον* M^{s}P^1 **36** *ἀεὶ οἱ αὐτοὶ* Π^1, *οἱ αὐτοὶ* pr. P^3, *οἱ αὐτοὶ αὐτοὶ* H^a, *οἱ αὐτοὶ ἀεὶ* cum cet. rc. P^3 **37** *ἐπεὶ δὲ* * * Conringius, *ἐκεῖ δὲ* (colon post *ἔχειν*, del. *τὰ*, sine incisione post *πολιτικὴν*) Bernaysius ||

τὴν κοινωνίαν τὴν πολιτικήν, δῆλον ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ βέλ-
τιον ἄρχειν, εἰ δυνατόν· ἐν οἷς δὲ μὴ δυνατὸν διὰ τὸ τὴν
φύσιν ἴσους εἶναι πάντας, ἅμα δὴ καὶ δίκαιον, εἴτ᾽ ἀγαθὸν 1261 b
εἴτε φαῦλον τὸ ἄρχειν, πάντας αὐτοῦ μετέχειν· τοῦτο δὲ
μιμεῖται τὸ ἐν μέρει τοὺς ἴσους εἴκειν τό θ᾽ ὡς ὁμοίους εἶναι
ἔξω ἀρχῆς)· οἱ μὲν γὰρ ἄρχουσιν οἱ δ᾽ ἄρχονται κατὰ μέρος
ὥσπερ ἂν ἄλλοι γενόμενοι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἀρχόντων
7 ἕτεροι ἑτέρας ἄρχουσιν ἀρχάς. φανερὸν τοίνυν ἐκ τούτων ὡς
οὔτε πέφυκε μίαν οὕτως εἶναι τὴν πόλιν ὥσπερ λέγουσί τινες,
καὶ τὸ λεχθὲν ὡς μέγιστον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι τὰς
πόλεις ἀναιρεῖ· καίτοι τό γε ἑκάστου ἀγαθὸν σῴζει ἕκαστον.
ἔστι δὲ καὶ κατ᾽ ἄλλον τρόπον φανερὸν ὅτι τὸ λίαν ἑνοῦν ζη-
τεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἄμεινον. οἰκία μὲν γὰρ αὐταρκέστε-
(p. 25) ρον ἑνός, πόλις δ᾽ οἰκίας, καὶ βούλεταί γ᾽ ἤδη τότε εἶναι πόλις,
ὅταν αὐτάρκη συμβαίνῃ τὴν κοινωνίαν εἶναι τοῦ πλήθους·
εἴπερ οὖν αἱρετώτερον τὸ αὐταρκέστερον, καὶ τὸ ἧττον ἓν τοῦ
μᾶλλον αἱρετώτερον.
8 **3** Ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ εἰ τοῦτο ἄριστόν ἐστι, τὸ μίαν ὅτι μά-
λιστ᾽ εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ τοῦτο ἀποδείκνυσθαι φαίνεται
κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν πάντες ἅμα λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ
μὴ ἐμόν· τοῦτο γὰρ οἴεται ὁ Σωκράτης σημεῖον εἶναι τοῦ τὴν
πόλιν τελέως εἶναι μίαν. τὸ γὰρ πάντες διττόν. εἰ μὲν οὖν
ὡς ἕκαστος, τάχ᾽ ἂν εἴη μᾶλλον ὃ βούλεται ποιεῖν ὁ Σω-
κράτης (ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ φήσει τὸν αὐτὸν καὶ γυ-

⟨οὐχ⟩ οὕτως Schlosser **1261 b 1** δὴ Susem., δὲ ΓΠ, δεῖ Bas.^{3} **2** τὸ] τῷ Susem., ⟨πρὸς⟩ τὸ Thurotus ‖ τοῦτο δὲ μιμεῖται] ἐν τούτοις δὲ μιμεῖσθαι Π^{2}H^a et γρ. mg. p^1 **3** τὸ ἐν] τῷ ἐν Schottius ‖ εἴκειν] οἰκεῖν P^{2}H^{a}π^3, om. in lac. pr. P^3 (·ικεῖν rc.), οἰκεῖον corr. π^3 ‖ τό θ᾽ ὡς ὁμοίους εἶναι ἔξω Immischius, τὸ δ᾽ (τόδ᾽ Γ) ὡς ὁμοίους εἶναι ἐξ Π^1, ὁμοίους τοῖς ἐξ P$^{2.3}$, ὁμοίως τοῖς ἐξ H^{a}π^3 et γρ. mg. p^1, ὁμοίως τῆς ἐξ π^3, τὸ ἀνομοίους (δυσομοίους Schmidtius) εἶναι ἐξ Susem. **4** κατὰ μέρος om. Π^1, παρὰ μέρος Victorius **5** τὸν] καὶ τὸν Π^1
7 οὔτε] οὐ Π^1 ‖ οὕτως post εἶναι M^{s}P^1 **10** καὶ om. M^{s}H^a
19 ὁ om. M^{s}P^1; cf. Plat. Resp. V 462 C

ναῖκα δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ ἑκάστου
δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως)· νῦν δ' οὐχ οὕτως φήσουσιν οἱ 9
κοιναῖς χρώμενοι ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, ἀλλὰ πάν-
τες μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν
πάντες μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. ὅτι μὲν τοίνυν παρα-
λογισμός τίς ἐστι τὸ λέγειν πάντας, φανερόν (τὸ γὰρ πάν-
τες καὶ ἀμφότερα καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια διὰ τὸ διττὸν καὶ
ἐν τοῖς λόγοις ἐριστικοὺς ποιεῖ συλλογισμούς· διό ἐστι τὸ πάν-
τας τὸ αὐτὸ λέγειν ὡδὶ μὲν καλὸν ἀλλ' οὐ δυνατόν, ὡδὶ
δ' οὐδὲν ὁμονοητικόν)· πρὸς δὲ τούτοις ἑτέραν ἔχει βλάβην τὸ 10
λεγόμενον. ἥκιστα γὰρ ἐπιμελείας τυγχάνει τὸ πλείστων
κοινόν· τῶν γὰρ ἰδίων μάλιστα φροντίζουσιν, τῶν δὲ κοινῶν
ἧττον, ἢ ὅσον ἑκάστῳ ἐπιβάλλει· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὡς
ἑτέρου φροντίζοντος ὀλιγωροῦσι μᾶλλον, ὥσπερ ἐν ταῖς οἰκε-
τικαῖς διακονίαις οἱ πολλοὶ θεράποντες ἐνίοτε χεῖρον ὑπηρε-
τοῦσι τῶν ἐλαττόνων. γίνονται δ' ἑκάστῳ χίλιοι τῶν πολιτῶν 11
υἱοί, καὶ οὗτοι οὐχ ὡς ἑκάστου, ἀλλὰ τοῦ τυχόντος ὁ τυχὼν
1262a ὁμοίως ἐστὶν υἱός· ὥστε πάντες ὁμοίως ὀλιγωρήσουσιν. ἔτι οὕτως
ἕκαστος ἐμὸς λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς,
ὁπόστος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὤν, οἷον ἐμὸς ἢ τοῦ δεῖνος, τοῦ-
τον τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἡ
πόλις ἐστί, καὶ τοῦτο διστάζων· ἄδηλον γὰρ ᾧ συνέβη γενέ- (p. 26)
σθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. καίτοι πότερον οὕτω 12
κρεῖττον τὸ ἐμὸν λέγειν ἕκαστον, τὸ αὐτὸ μὲν προσαγορεύον-
τας δισχιλίων καὶ μυρίων, ἢ μᾶλλον ὡς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι
τὸ ἐμὸν λέγουσιν; ὁ μὲν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ ὁ δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ

25 **τοῖς** om. $M^s P^1$ 26 **ὁμοίως — 27 δ' αὐτῶν** om. in lac. M^s, om. $H^a \pi^3$ 27 **πάντες** om. ΓP^1 28 **τίς** om. $M^s P^1$ 30 **ἐστι**] ἔστη $P^{2.3} \pi^3$ 1262a 1 **ἔτι**] ἐπεὶ Buecheler, ὅτι Susem.; cf. Plat. 463 E 2 *dicet* Guil. 3 ὁπόσος $M^s H^a \pi^3$ || τῶν ἀριθμῶν pr. $P^{1.2}$ et $P^3 \pi^3$ || ὢν om. $\Pi^2 H^a$ || τοῦ δεῖνος, *huius filius* Guil. 7 **μὲν**] ὄνομα Bonitzius, μηδὲν (commate post τὸ αὐτό traiecto) et προσαγορεύοντα Bernaysius 8 **καὶ**] *aut* Guil. 9 **αὐτοῦ** bis (item 12) fontes paene omnes

προσαγορεύει τὸν αὐτόν, ὁ δ' ἀνεψιόν, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ συγγένειαν, ἢ πρὸς αἵματος ἢ κατ' οἰκειότητα καὶ κηδείαν αὐτοῦ πρῶτον ἢ τῶν αὐτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις ἕτερος φράτορα φυλέτην. κρεῖττον γὰρ ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἢ τὸν τρόπον τοῦ-
13 τον υἱόν. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ διαφυγεῖν δυνατὸν τὸ μή τινας ὑπολαμβάνειν ἑαυτῶν ἀδελφούς τε καὶ παῖδας καὶ πατέρας καὶ μητέρας· κατὰ γὰρ τὰς ὁμοιότητας, αἳ γίνονται τοῖς τέκνοις πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ἀναγκαῖον λαμβάνειν περὶ ἀλλήλων τὰς πίστεις. ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς τῶν τὰς τῆς γῆς περιόδους πραγματευομένων· εἶναι γάρ τισι τῶν ἄνω Λιβύων κοινὰς τὰς γυναῖκας, τὰ μέντοι γενόμενα τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας. εἰσὶ δέ τινες καὶ γυναῖκες καὶ τῶν ἄλλων ζῴων, οἷον ἵπποι καὶ βόες, αἳ σφόδρα πεφύκασιν ὅμοια ἀποδιδόναι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν, ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῳ κληθεῖσα Δικαία ἵππος.

14 **4** Ἔτι δὲ καὶ τὰς τοιαύτας δυσχερείας οὐ ῥᾴδιον εὐλαβηθῆναι τοῖς ταύτην κατασκευάζουσι τὴν κοινωνίαν, οἷον αἰκίας καὶ φόνους ἀκουσίους τοὺς δὲ ἑκουσίους καὶ μάχας καὶ λοιδορίας· ὧν οὐδὲν ὅσιόν ἐστι γίνεσθαι πρὸς πατέρας καὶ μητέρας καὶ τοὺς μὴ πόρρω τῆς συγγενείας ὄντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ἄποθεν· ἀλλὰ καὶ πλεῖον συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἀγνοούντων ἢ γνωριζόντων, καὶ γενομένων τῶν μὲν γνωριζόντων ἐνδέχεται τὰς
15 νομιζομένας γίνεσθαι λύσεις, τῶν δὲ μηδεμίαν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ κοινοὺς ποιήσαντα τοὺς υἱοὺς τὸ συνεῖναι μόνον ἀφελεῖν τῶν ἐρώντων, τὸ δ' ἐρᾶν μὴ κωλῦσαι, μηδὲ τὰς χρήσεις τὰς ἄλλας, ἃς πατρὶ πρὸς υἱὸν εἶναι πάντων ἐστὶν ἀπρεπέστατον καὶ ἀδελφῷ πρὸς ἀδελφόν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐρᾶν

12 ἕτερος Lindauius, ἕτερον ΓΠ, ἕτεροι Bernaysius, ἑταῖρον Spengelius **13** *aut contribulem* Guil., ἢ φυλέτην Bas.³, at cf. 1331b 4 et Theophr. char. 25, 6 **24** cf. hist. anim. 586ᵃ 12 (Hesiod. op. 182. 235) **27** τοὺς δὲ ἑκουσίους om. P^{2} **29** ἄπωθεν $P^{2\cdot3}H^{a}\pi^{3}$ **30** ἀλλὰ] ἃ Π^{1} (crx. mg.¹ P^{1}) **32** cf. Plat. 403 B **33** ποιήσαντας Γ et pr. M^{s} **35** εἶναι om. M^{s} et pr. P^{1} (suppl. p^{1})

μόνον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὴν συνουσίαν ἀφελεῖν δι' ἄλλην (p. 27) μὲν αἰτίαν μηδεμίαν, ὡς λίαν δὲ ἰσχυρᾶς τῆς ἡδονῆς γινομένης· ὅτι δ' ὁ μὲν πατὴρ ἢ υἱός, οἱ δ' ἀδελφοὶ ἀλλήλων, μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν. ἔοικε δὲ μᾶλλον τοῖς γεωργοῖς εἶναι χρήσιμον τὸ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖ- 1262b δας ἢ τοῖς φύλαξιν· ἧττον γὰρ ἔσται φιλία κοινῶν ὄντων τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν, δεῖ δὲ τοιούτους εἶναι τοὺς ἀρχομένους πρὸς τὸ πειθαρχεῖν καὶ μὴ νεωτερίζειν. ὅλως δὲ 16 συμβαίνειν ἀνάγκη τοὐναντίον διὰ τὸν τοιοῦτον νόμον ὧν προσήκει τοὺς ὀρθῶς κειμένους νόμους αἰτίους γίνεσθαι, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὁ Σωκράτης οὕτως οἴεται δεῖν τάττειν τὰ περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας. φιλίαν τε γὰρ οἰόμεθα μέγιστον εἶναι τῶν ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν (οὕτως γὰρ ἂν ἥκιστα στασιάζοιεν), καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ἐπαινεῖ μάλισθ' ὁ Σωκράτης, ὃ καὶ δοκεῖ κἀκεῖνος εἶναί φησι τῆς φιλίας ἔργον, καθάπερ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς λόγοις ἴσμεν λέγοντα τὸν Ἀριστοφάνην ὡς τῶν ἐρώντων διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν ἐπιθυμούντων συμφυῆναι καὶ γενέσθαι ἐκ δύο ὄντων ἀμφοτέρους ἕνα· ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀναγκαῖον ἀμφοτέρους ἐφθάρθαι †ἢ τὸν ἕνα, 17 ἐν δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν ἀναγκαῖον ὑδαρῆ γίνεσθαι διὰ τὴν κοινωνίαν τὴν τοιαύτην, καὶ ἥκιστα λέγειν τὸν ἐμὸν ἢ υἱὸν πατέρα ἢ πατέρα υἱόν. ὥσπερ γὰρ μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ ὕδωρ μειχθὲν ἀναίσθητον ποιεῖ τὴν κρᾶσιν, οὕτω συμβαίνει καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τούτων, διαφροντίζειν ἥκιστα ἀναγκαῖον ὂν ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ τοιαύτῃ ἢ πατέρα ὡς υἱῶν ἢ υἱὸν ὡς πατρός, ἢ ὡς

1262b 6 *οὕτως* om. M^{s}P^1 **7** *τε* om. M^{s}P^1, *quidem* (*γε*?) Guil. **11** Symp. 191 A **13** *συμφυῆναι* M^{s}P^{1}H^a, *συμφῦναι* P$^{2.3}$π^3 *συμφυῆαι* (corr. *συμφυνῆαι*) π^3 **14** *ἀναγκαῖον* P^1, *ἀνάγκη* cet., *ἀνάγκη τοὺς*? Newmanus (III 315) ‖ *εἰ τὸν ἕνα* ⟨*συμβαίνει*? add. Susem.⟩ Conringius, *εἰς τὸν ἕνα* Tyrrellius **16** *λέγειν*] *διώκειν* H^a: an *δὴ οἰκειοῦν* pro *λέγειν τὸν ἐμὸν*? Immischius **19** *καὶ*] *κατὰ* Lambinus, *καὶ κατὰ* Bernaysius et dubitanter Vahlenus (*εἶναι πρὸς* pro *τὴν πρὸς* Spengelius) **21** *υἱῶν* P$^{2.3}$ et (corr. man. 1, ex *υἱόν* ut vid.) H^a et π^3, *υἱοῦ* Π^{1}π^3

ἀδελφοὺς ἀλλήλων. δύο γάρ ἐστιν ἃ μάλιστα ποιεῖ κήδεσθαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ φιλεῖν, τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν· ὧν
18 οὐδέτερον οἷόν τε ὑπάρχειν τοῖς οὕτω πολιτευομένοις. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ μεταφέρειν τὰ γινόμενα τέκνα, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν εἰς τοὺς φύλακας, τὰ δ' ἐκ τούτων εἰς ἐκείνους, πολλὴν ἔχει ταραχὴν, τίνα ἔσται τρόπον·
(p. 28) καὶ γινώσκειν ἀναγκαῖον τοὺς διδόντας καὶ μεταφέροντας τίσι τίνας διδόασιν. ἔτι δὲ καὶ τὰ πάλαι λεχθέντα μᾶλλον ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμβαίνειν, οἷον αἰκίας ἔρωτας φόνους· οὐ γὰρ ἔτι προσαγορεύουσιν ἀδελφοὺς καὶ τέκνα καὶ πατέρας καὶ μητέρας τοὺς φύλακας οἵ τε εἰς τοὺς ἄλλους πολίτας δοθέντες καὶ πάλιν οἱ παρὰ τοῖς φύλαξι τοὺς ἄλλους πολίτας, ὥστ' εὐλαβεῖσθαι τῶν τοιούτων τι πράττειν διὰ τὴν συγγένειαν. Περὶ μὲν οὖν τῆς περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας κοινωνίας διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

II 5 Ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶν ἐπισκέψασθαι περὶ τῆς κτήσεως, τίνα τρόπον δεῖ κατασκευάζεσθαι τοῖς μέλλουσι πολιτεύεσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν, πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν εἶναι τὴν κτῆσιν. τοῦτο δ' ἄν τις καὶ χωρὶς σκέψαιτο ἀπὸ τῶν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νενομοθετημένων, λέγω δὲ τὰ περὶ τὴν κτῆσιν πότερον κἂν ᾖ ἐκεῖνα χωρίς, καθ' 1263a
ὃν νῦν τρόπον ἔχει πᾶσι, τάς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι βέλτιον καὶ τὰς χρήσεις * *, οἷον τὰ μὲν γήπεδα χωρίς, τοὺς δὲ

25 γενόμενα Susem.; cf. Plat. 415 BC, 423 C 28 καὶ ⟨γὰρ⟩ γινώσκειν Bernaysius 31 προσαγορεύσουσιν Coraes 32 τοὺς φύλακας om. $M^s P^1$, post δοθέντες *custodes* (aut φύλακες aut τοὺς φύλακας) Guil. 33 φύλαξιν εἰς τοὺς $Π^2 H^a p^1$ 38 κατασκευάσασθαι P^1, κατασκευάσασι H^a 39 ἢ μὴ κοινὴν post 40 εἶναι $M^s P^1$ 1263a 1 τὰ περὶ τὴν κτῆσιν secl. Susem. 2 ἔχει, πάσας Γ, ἔχει πασῶν M^s, ἔχειν πᾶσιν H^a || lacun. ante τάς τε κτήσεις Spengelius, post 3 τὰς χρήσεις Busseus Freudenthaliusque: ille suppl. τὰς κτήσεις ἢ τὰς χρήσεις ἢ vel sim., hi ἢ τὰς κτήσεις μόνον ἢ τὰς χρήσεις vel sim. (3 χρήσεις ⟨ἢ⟩ Heinsius) || τε] γε (et ἢ pro 3 καὶ) Coraes, γε (et κατὰ pro 3 καὶ) Bernaysius

*καρποὺς εἰς τὸ κοινὸν φέροντας ἀναλίσκειν (ὅπερ ἔνια ποιεῖ
τῶν ἐθνῶν)· ἢ τοὐναντίον τὴν μὲν γῆν κοινὴν εἶναι καὶ γεωρ-
γεῖν κοινῇ, τοὺς δὲ καρποὺς διαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἰδίας χρή-
σεις (λέγονται δέ τινες καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κοινωνεῖν τῶν
βαρβάρων)· ἢ καὶ τὰ γήπεδα καὶ τοὺς καρποὺς κοινούς. ἑτέ-* 2
*ρων μὲν οὖν ὄντων τῶν γεωργούντων ἄλλος ἂν εἴη τρόπος καὶ
ῥᾴων· αὐτῶν δ' αὑτοῖς διαπονούντων, τὰ περὶ τὰς κτήσεις
πλείους ἂν παρέχοι δυσκολίας. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι
καὶ ἐν τοῖς ἔργοις μὴ γινομένων ἴσων ἀλλ' ἀνίσων, ἀναγκαῖον
ἐγκλήματα γίνεσθαι πρὸς τοὺς ἀπολαύοντας μὲν ἢ λαμβάνον-
τας πολλά, ὀλίγα δὲ πονοῦντας τοῖς ἐλάττω μὲν λαμβάνουσι,
πλείω δὲ πονοῦσιν. ὅλως δὲ τὸ συζῆν καὶ κοινωνεῖν τῶν ἀν-* 3
*θρωπικῶν πάντων χαλεπόν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων.
δηλοῦσι δ' αἱ τῶν συναποδήμων κοινωνίαι· σχεδὸν γὰρ οἱ
πλεῖστοι διαφερόμενοι ἐκ τῶν ἐν ποσὶ καὶ ἐκ μικρῶν προσ-
κρούοντες ἀλλήλοις, ἔτι δὲ τῶν θεραπόντων τούτοις μάλιστα* (p. 29)
*προσκρούομεν οἷς πλεῖστα προσχρώμεθα πρὸς τὰς διακονίας
τὰς ἐγκυκλίους. τὸ μὲν οὖν κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις ταύτας
τε καὶ ἄλλας τοιαύτας ἔχει δυσχερείας· ὃν δὲ νῦν τρόπον* 4
*ἔχει καὶ ἐπικοσμηθὲν ἤθεσι καὶ τάξει νόμων ὀρθῶν, οὐ μι-
κρὸν ἂν διενέγκαι. ἕξει γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν,
λέγω δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἐκ τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς κτή-
σεις καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἰδίας. δεῖ γὰρ πὼς μὲν εἶναι κοινάς, ὅλως
δ' ἰδίας. αἱ μὲν γὰρ ἐπιμέλειαι διῃρημέναι τὰ ἐγκλήματα
πρὸς ἀλλήλους οὐ ποιήσουσιν, μᾶλλον δ' ἐπιδώσουσιν ὡς πρὸς
ἴδιον ἑκάστου προσεδρεύοντος· δι' ἀρετὴν δ' ἔσται πρὸς τὸ χρῆ-
σθαι κατὰ τὴν παροιμίαν 'κοινὰ τὰ φίλων.' ἔστι δὲ καὶ νῦν* 5

12 *ἀλλ' ἀνίσων* om. Π^2 (suppl. mg. π^3) **13** *μὲν ἢ λαμβάνοντας* om H^a (post *ἀπολάβοντας* pro *ἀπολαύοντας*) et π^3, *ἢ λαμβάνοντας* secl. Congreveus **18** *διαφέρονται* Coraes || *προσκρούουσιν* Congreveus **22** *νῦν* post *τρόπον ἔχει* $M^s P^1$ **23** *καὶ* post *ἔχει* om $\Pi^1 H^a$ || *ἔθεσι* Π^1 **24** *ἀγαθῶν* pr. M^s et pr. H^a **28** *μᾶλλόν τε*? Susem. **29** *ἑκάστῳ προσεδρεύοντες* ΓM^s **30** *τὰ* in ras. H^a, *τὰ τῶν* M^s

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὸν τρόπον τοῦτον ἐν ἐνίαις πόλεσιν οὕτως ὑπογεγραμμένον, ὡς οὐκ ὂν ἀδύνατον, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς καλῶς οἰκουμέναις τὰ μὲν ἔστι τὰ δὲ γένοιτ' ἄν· ἰδίαν γὰρ ἕκαστος τὴν κτῆσιν ἔχων τὰ μὲν χρήσιμα ποιεῖ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ χρῆται κοινοῖς, οἷον καὶ ἐν Λακεδαίμονι τοῖς τε δούλοις χρῶνται τοῖς ἀλλήλων ὡς εἰπεῖν ἰδίοις, ἔτι δ' ἵπποις καὶ κυσίν, κἂν δεηθῶσιν ἐφοδίων, ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὴν χώραν. φανερὸν τοίνυν ὅτι βέλτιον εἶναι μὲν ἰδίας τὰς κτήσεις, τῇ δὲ χρήσει ποιεῖν κοινάς· ὅπως δὲ γίνωνται τοιοῦτοι, τοῦ νομοθέτου
6 τοῦτ' ἔργον ἴδιόν ἐστιν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἡδονὴν ἀμύθητον ὅσον διαφέρει τὸ νομίζειν ἴδιόν τι. μὴ γὰρ οὐ μάτην τὴν πρὸς αὑτὸν αὐτὸς ἔχει φιλίαν ἕκαστος, ἀλλ' ἔστι τοῦτο φυσικόν. τὸ δὲ φίλαυτον εἶναι ψέγεται δικαίως· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο τὸ φιλεῖν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ φιλεῖν, καθάπερ καὶ τὸν φιλοχρήματον, ἐπεὶ φιλοῦσί γε πάντες ὡς εἰπεῖν ἕκαστον τῶν τοιούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ χαρίσασθαι καὶ
7 βοηθῆσαι φίλοις ἢ ξένοις ἢ ἑταίροις ἥδιστον· ὃ γίνεται τῆς κτήσεως ἰδίας οὔσης. ταῦτά τε δὴ οὐ συμβαίνει τοῖς λίαν ἓν ποιοῦσι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τούτοις ἀναιροῦσιν ἔργα δυοῖν ἀρεταῖν φανερῶς, σωφροσύνης μὲν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας
(p. 30) (ἔργον γὰρ καλὸν ἀλλοτρίας οὔσης ἀπέχεσθαι διὰ σωφροσύνην), ἐλευθεριότητος δὲ τὸ περὶ τὰς κτήσεις· οὔτε γὰρ ἔσται φανερὸς ἐλευθέριος ὤν, οὔτε πράξει πρᾶξιν ἐλευθέριον οὐδε-
8 μίαν· ἐν τῇ γὰρ χρήσει τῶν κτημάτων τὸ τῆς ἐλευθεριότητος ἔργον ἐστίν.

Εὐπρόσωπος μὲν οὖν ἡ τοιαύτη νομοθεσία καὶ φιλάν-

37 τοῖς (vel πᾶσι τοῖς) ante κατὰ add. Sauppeus, ante ἐν Susem. || ἐν secl. Onckenius || ἐν ταῖς ἄγραις Busseus (κατὰ τὴν θήραν potius Buecheler) **39** γίνονται $M^s H^a$ et pr. P^3
1263 b 1 αὐτὸς om. Π^1 **3** τὸ om. pr. P^2 (suppl. corr.^{3}) et π^3 **4** τὸν] τὸ P^1 **5** ἕκαστος Π^2 (em. corr.^{3} P^2) **6** ἑτέροις Π^1 (crx. p^1) **7** οὐ om. Π^1 **9** τὸ om. $M^s P^1$ **11** ἐλευθεριότητα P^1, ἐλευθεριότατα M^s || τὸ om. Π^1 **13** ἐν γὰρ τῇ $H^a \pi^3$ || χρήσει] κτήσει $M^s H^a$

θρωπος ἂν εἶναι δόξειεν· ὁ γὰρ ἀκροώμενος ἄσμενος ἀποδέ-
χεται, νομίζων ἔσεσθαι φιλίαν τινὰ θαυμαστὴν πᾶσι πρὸς
ἅπαντας, ἄλλως τε καὶ ὅταν κατηγορῇ τις τῶν νῦν ὑπαρ-
χόντων ἐν ταῖς πολιτείαις κακῶν ὡς γινομένων διὰ τὸ μὴ
κοινὴν εἶναι τὴν οὐσίαν, λέγω δὲ δίκας τε πρὸς ἀλλήλους
περὶ συμβολαίων καὶ ψευδομαρτυριῶν κρίσεις καὶ πλουσίων
κολακείας. ὧν οὐδὲν γίνεται διὰ τὴν ἀκοινωνησίαν ἀλλὰ 9
διὰ τὴν μοχθηρίαν, ἐπεὶ καὶ τοὺς κοινὰ κεκτημένους καὶ κοι-
νωνοῦντας πολλῷ διαφερομένους μᾶλλον ὁρῶμεν ἢ τοὺς χωρὶς
τὰς οὐσίας ἔχοντας· ἀλλὰ θεωροῦμεν ὀλίγους τοὺς ἐκ τῶν κοι-
νωνιῶν διαφερομένους πρὸς πολλοὺς συμβάλλοντες τοὺς κεκτη-
μένους ἰδίᾳ τὰς κτήσεις. ἔτι δὲ δίκαιον μὴ μόνον λέγειν
ὅσων στερήσονται κακῶν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσων
ἀγαθῶν· φαίνεται δ' εἶναι πάμπαν ἀδύνατος ὁ βίος. Αἴτιον
δὲ τῷ Σωκράτει τῆς παρακρούσεως χρὴ νομίζειν τὴν ὑπόθε-
σιν οὐκ οὖσαν ὀρθήν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναί πως μίαν καὶ τὴν
οἰκίαν καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐ πάντως. ἔστι μὲν γὰρ ὡς οὐκ
ἔσται, προϊοῦσα, πόλις· ἔστι δ' ὡς ἔσται μέν, ἐγγὺς δ' οὖσα
τοῦ μὴ πόλις εἶναι, χείρων πόλις· ὥσπερ κἂν εἴ τις τὴν
συμφωνίαν ποιήσειεν ὁμοφωνίαν ἢ τὸν ῥυθμὸν βάσιν μίαν.
ἀλλὰ δεῖ πλῆθος ὄν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διὰ τὴν παι- 10
δείαν κοινὴν καὶ μίαν ποιεῖν· καὶ τόν γε μέλλοντα παιδείαν
εἰσάγειν καὶ νομίζοντα διὰ ταύτης ἔσεσθαι τὴν πόλιν σπου-
δαίαν, ἄτοπον τοῖς τοιούτοις οἴεσθαι διορθοῦν, ἀλλὰ μὴ τοῖς
ἔθεσι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις· ὥσπερ τὰ περὶ
τὰς κτήσεις ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ τοῖς συσσιτίοις ὁ
1264 a νομοθέτης ἐκοίνωσε. δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο αὐτὸ ἀγνοεῖν, ὅτι χρὴ (p. 31)

16 ἂν post δόξειεν $M^s P^1$ **17** φιλίαν τινὰ] τινὰ φιλίαν P^1, τινὶ φιλίαν M^s **28** στερήσωνται pr. P^3 et (corr. m.[1] ex στερήσαντες) H^a **31** πως μίαν] πρὸς μίαν M^s, περιμίαν H^a **32** πάντη M^s et pr. P^1 (πάντως p^1) || ἔστι] ἔσται M^s et pr. P^1 et H^a **34** εἶναι ⟨ἔσται⟩ Victorius **39** ⟨δεῖν⟩ διορθοῦν Spengelius **41** συσιτίοις (itidem 1264 a 8) pr. P^3 et H^a **1264 a 1** ἐκοινώνησε M^s et pr. P^1 || μὴ $Π^1$, μὴ superscr. δὲ H^a

προσέχειν τῷ πολλῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτεσιν, ἐν οἷς οὐκ ἂν ἔλαθεν, εἰ ταῦτα καλῶς εἶχεν· πάντα γὰρ σχεδὸν εὕρηται μέν, ἀλλὰ τὰ μὲν οὐ συνῆκται, τοῖς δ' οὐ χρῶνται
11 *γινώσκοντες. μάλιστα δ' ἂν γένοιτο φανερόν, εἴ τις τοῖς ἔργοις ἴδοι τὴν τοιαύτην πολιτείαν κατασκευαζομένην· οὐ γὰρ δυνήσεται μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων ποιῆσαι τὴν πόλιν, τὰ μὲν εἰς συσσίτια τὰ δὲ εἰς φατρίας καὶ φυλάς. ὥστε οὐδὲν ἄλλο συμβήσεται νενομοθετημένον πλὴν μὴ γεωργεῖν τοὺς φύλακας· ὅπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς ὅλης πολιτείας τίς ἔσται τοῖς κοινωνοῦσιν, οὔτ' εἴρηκεν ὁ Σωκράτης οὔτε ῥᾴδιον εἰπεῖν. καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλλων πολιτῶν γίνεται πλῆθος, περὶ ὧν οὐδὲν διώρισται, πότερον καὶ τοῖς γεωργοῖς κοινὰς εἶναι δεῖ τὰς κτήσεις ἢ [καὶ] καθ' ἕκαστον ἰδίας, ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἰδίους*
12 *ἢ κοινούς. εἰ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον κοινὰ πάντα πάντων, τί διοίσουσιν οὗτοι ἐκείνων τῶν φυλάκων; ἢ τί πλεῖον τοῖς ὑπομένουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἢ τί μαθόντες ὑπομενοῦσι τὴν ἀρχήν, ἐὰν μή τι σοφίζωνται τοιοῦτον οἷον Κρῆτες; ἐκεῖνοι γὰρ τἆλλα ταὐτὰ τοῖς δούλοις ἐφέντες μόνον ἀπειρήκασι τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν ὅπλων κτῆσιν. εἰ δέ, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ παρ' ἐκείνοις ἔσται τὰ τοιαῦτα, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῆς κοινωνίας; ἐν μιᾷ γὰρ πόλει δύο πόλεις ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ ταύτας ὑπεναντίας ἀλλήλαις. ποιεῖ γὰρ τοὺς μὲν φύλακας οἷον φρουρούς, τοὺς δὲ*
13 *γεωργοὺς καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας. ἐγκλή-*

2 *ἔθεσιν* Ar., *ἔθνεσιν* Bernaysius **7** *αὐτὰ* integrum: ut Poet. 1448a 29 et b 22 aliisque locis **15** *καὶ* post *ἢ* non vert. Guil., secl. Susem. **16** *καὶ* post *δὲ* om. $\Pi^1 H^a$
18 *ἢ τί* — **19** *ἀρχὴν* om. et 19 *αὐτῶν* post 20 *ἀρχὴν* tr. Bernaysius (*ἄρχουσι* vel sim. pro 19 *ὑπομένουσι* Lambinus)
19 *παθόντες* ΓM^s et corr. π^3 || *ὑπομενοῦσι* post Ar. Camerarius, *ὑπομένουσι* ΓΠ **21** *ἀφῃρήκασι* $M^s P^1$ et corr. π^3, *negant* (*ἀπείρηκασι* ut vid.) Guil.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ματα δὲ καὶ δίκαι, καὶ ὅσα ἄλλα ταῖς πόλεσιν ὑπάρχειν
φησὶ κακά, πάνθ' ὑπάρξει καὶ τούτοις. καίτοι λέγει ὁ Σω-
κράτης ὡς οὐ πολλῶν δεήσονται νομίμων διὰ τὴν παιδείαν,
οἷον ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων, ἀποδιδοὺς μόνον τὴν παιδείαν τοῖς φύλαξιν. ἔτι δὲ
κυρίους ποιεῖ τῶν κτημάτων τοὺς γεωργοὺς ἀποφορὰν φέρον- (p. 32)
τας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰκὸς εἶναι χαλεποὺς καὶ φρονη-
μάτων πλήρεις ἢ τὰς παρ' ἐνίοις εἱλωτείας τε καὶ πενεστείας
καὶ δουλείας. ἀλλὰ γὰρ εἴτ' ἀναγκαῖα ταῦθ' ὁμοίως εἴτε 14
μή, νῦν γε οὐδὲν διώρισται, καὶ περὶ τῶν ἐχομένων, τίς ἥ
τούτων τε πολιτεία καὶ παιδεία καὶ νόμοι τίνες. ἔστι δ' οὔθ'
εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε τὸ διαφέρον μικρόν, τὸ ποίους τινὰς εἶναι
τούτους, πρὸς τὸ σώζεσθαι τὴν τῶν φυλάκων κοινωνίαν. ἀλλὰ
1264b μὴν εἴ γε τὰς μὲν γυναῖκας ποιήσει κοινὰς τὰς δὲ κτήσεις
ἰδίας, τίς οἰκονομήσει ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἱ ἄνδρες
αὐτῶν; κἂν εἰ κοιναὶ αἱ κτήσεις καὶ αἱ τῶν γεωργῶν γυ-
ναῖκες * *. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιεῖσθαι τὴν πα- 15
ραβολήν, ὅτι δεῖ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας τοῖς
ἀνδράσιν, οἷς οἰκονομίας οὐδὲν μέτεστιν. ἐπισφαλὲς δὲ καὶ
τοὺς ἄρχοντας ὡς καθίστησιν ὁ Σωκράτης. ἀεὶ γὰρ ποιεῖ τοὺς
αὐτοὺς ἄρχοντας· τοῦτο δὲ στάσεως αἴτιον γίνεται καὶ παρὰ
τοῖς μηδὲν ἀξίωμα κεκτημένοις, ἤπουθεν δὴ παρά γε θυ-
μοειδέσι καὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν. ὅτι δ' ἀναγκαῖον αὐτῷ
ποιεῖν τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας, φανερόν· οὐ γὰρ ὁτὲ μὲν ἄλλοις
ὁτὲ δὲ ἄλλοις μέμεικται ταῖς ψυχαῖς ὁ παρὰ τοῦ θεοῦ χρυ-
σὸς ἀλλ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς. φησὶ δὲ τοῖς μὲν εὐθὺς γινομέ-

29 Plat. 425 D **35** ἡλωτείας M^{s}, εἱλωτίας P^{2}, εἰλωτίας $P^{3}H^{a}$ || πενιστείας $P^{2.3}$ $H^{a}\pi^{3}$ **38** τούτων] τῶν γεωργῶν τούτων H^{a} **39** ποιούς $P^{2.3}$ π^{3} || εἶναι ⟨δεῖ⟩ Scaliger, ⟨δεῖ⟩ εἶναι Spengelius **1264b 3** κἂν εἰ — γυναῖκες ante 2 ὥσπερ Π^{1} (crx. mg. p^{1}) et H^{a}, secl. Sylburgius, lac. post γυναῖκες Thurotus **4** Plat. 451 D **9** εἴπουθεν δὴ ΓM^{s}, ἤπουθεν δὴ P^{1}, ἢ πουθεν δὴ pr. P^{2} ἤ (ἢ π^{3}) πουθεν δὴ $P^{3}H^{a}\pi^{3}$, ἤ πού γε δὴ Victorius, ἤ που δῆθεν ci. Goettlingius, ἢ δήπουθέν γε Spengelius || γε] om. H^{a}, τε Coraes **13** Plat. 415 A || εὐθὺ corr. P^{1} et $\Pi^{2}H^{a}\pi^{3}$

νοις μεῖξαι χρυσόν, τοῖς δ' ἄργυρον, χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον 16 *τοῖς τεχνίταις μέλλουσιν ἔσεσθαι καὶ γεωργοῖς. ἔτι δὲ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀφαιρούμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ δεῖν εὐδαίμονα ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην. ἀδύνατον δὲ εὐδαιμονεῖν ὅλην, μὴ τῶν πλείστων ἢ μὴ πάντων μερῶν ἢ τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν. οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν τὸ εὐδαιμονεῖν ὧνπερ τὸ ἄρτιον· τοῦτο μὲν γὰρ ἐνδέχεται τῷ ὅλῳ ὑπάρχειν, τῶν δὲ μερῶν μηδετέρῳ, τὸ δὲ εὐδαιμονεῖν ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν εἰ οἱ φύλακες μὴ εὐδαίμονες, τίνες ἕτεροι; οὐ γὰρ δὴ οἵ γε τεχνῖται καὶ τὸ πλῆθος τὸ τῶν βαναύσων. Ἡ μὲν οὖν πολιτεία περὶ ἧς ὁ Σωκράτης εἴρηκεν, ταύτας* (p. 33) *τε τὰς ἀπορίας ἔχει καὶ τούτων οὐκ ἐλάττους ἑτέρας.*

III **6** *Σχεδὸν δὲ παραπλησίως καὶ τὰ περὶ τοὺς Νόμους ἔχει τοὺς ὕστερον γραφέντας, διὸ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα πολιτείας ἐπισκέψασθαι μικρὰ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐν τῇ Πολιτείᾳ περὶ ὀλίγων πάμπαν διώρικεν ὁ Σωκράτης, περί τε γυναικῶν καὶ τέκνων κοινωνίας, πῶς ἔχειν δεῖ, καὶ περὶ κτήσεως, καὶ τῆς πολιτείας τὴν τάξιν (διαιρεῖται γὰρ εἰς δύο μέρη τὸ πλῆθος τῶν οἰκούντων, τὸ μὲν εἰς τοὺς γεωργούς, τὸ δὲ εἰς τὸ προπολεμοῦν μέρος, τρίτον δ' ἐκ τούτων τὸ βουλευόμενον καὶ κύριον τῆς πόλεως), περὶ δὲ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν, πότερον οὐδεμιᾶς ἢ μετέχουσί τινος ἀρχῆς, καὶ πότερον ὅπλα δεῖ κεκτῆσθαι καὶ τούτους καὶ συμπολεμεῖν ἢ μή, περὶ τούτων οὐδὲν διώρικεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναῖκας οἴεται δεῖν συμπολεμεῖν καὶ παιδείας μετέχειν τῆς αὐτῆς τοῖς φύλαξιν, τὰ δ' ἄλλα τοῖς ἔξωθεν λόγοις πεπλήρωκε τὸν λόγον καὶ περὶ τῆς παιδείας, ποίαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι* 2 *τῶν φυλάκων. τῶν δὲ νόμων τὸ μὲν πλεῖστον μέρος νόμοι* 1265a

16 Plat. 419 A squ. **18** Plat. Leg. 766 A (*μὴ ἱκανῶς ἢ μὴ καλῶς*) contulit Newmanus **20** *ὥσπερ* M[s] et pr. P[1] (crx. p[1]) et corr.[1] P[2], *quorum et* Guil. **26** *τὰ* om Π[2] **31** *γὰρ*] *δὲ* Π[1] **39** *λόγοις* om. M[s]P[1] (40 *τὸν λόγον* non vert. Guil.) **1265a 4** *πρὸς*] *εἰς* M[s]P[1], *ad* Guil.

τυγχάνουσιν ὄντες, ὀλίγα δὲ περὶ τῆς πολιτείας εἴρηκεν. καὶ ταύτην βουλόμενος κοινοτέραν ποιεῖν ταῖς πόλεσι, κατὰ μικρὸν περιάγει πάλιν πρὸς τὴν ἑτέραν πολιτείαν. ἔξω γὰρ τῆς τῶν γυναικῶν κοινωνίας καὶ τῆς κτήσεως, τὰ ἄλλα ταὐτὰ ἀποδίδωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πολιτείαις· καὶ γὰρ παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ τὸ τῶν ἔργων τῶν ἀναγκαίων ἀπεχομένους ζῆν, καὶ περὶ συσσιτίων ὡσαύτως. πλὴν ἐν ταύτῃ φησὶ δεῖν εἶναι συσσίτια καὶ γυναικῶν, καὶ τὴν μὲν χιλίων τῶν ὅπλα κεκτημένων, ταύτην δὲ πεντακισχιλίων. Τὸ μὲν 3
οὖν περιττὸν ἔχουσι πάντες οἱ τοῦ Σωκράτους λόγοι καὶ τὸ κομψὸν καὶ τὸ καινοτόμον καὶ τὸ ζητητικόν, καλῶς δὲ πάντα ἴσως χαλεπόν, ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον πλῆθος δεῖ μὴ λανθάνειν ὅτι χώρας δεήσει τοῖς τοσούτοις Βαβυλωνίας ἤ τινος ἄλλης ἀπεράντου τὸ πλῆθος, ἐξ ἧς ἀργοὶ πεντακισχίλιοι θρέψονται, καὶ περὶ τούτους γυναικῶν καὶ θεραπόντων ἕτερος ὄχλος πολλαπλάσιος. δεῖ μὲν οὖν ὑποτίθεσθαι (p. 34)
κατ' εὐχήν, μηδὲν μέντοι ἀδύνατον. λέγεται δ' ὡς δεῖ τὸν 4
νομοθέτην πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους, πρός τε τὴν χώραν καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἔτι δὲ καλῶς ἔχει προσθεῖναι καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας τόπους, πρῶτον μὲν εἰ δεῖ τὴν πόλιν ζῆν βίον πολιτικὸν μὴ μονωτικόν· οὐ γὰρ μόνον ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὴν τοιούτοις χρῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον ὅπλοις ἃ χρήσιμα κατὰ τὴν οἰκείαν χώραν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τόπους· εἰ δέ τις μὴ τοιοῦτον ἀποδέχεται βίον, μήτε τὸν ἴδιον μήτε τὸν κοινὸν τῆς πόλεως, ὅμως οὐδὲν ἧττον δεῖ φοβεροὺς

9 *καὶ* ante *γυναικῶν* om. Γ (ut vid.) et pr. P^1 (suppl. corr.[1]); cf. Leg. 780 E et Resp. 423 A, Leg. 737 E **12** *τὸ* ante *ζητητικόν* om. M^sP^1 **14** *δεήσει τοῖς τοσούτοις* post 15 *ἀπεράντου* Guil. **16** *περὶ*] *παρὰ* Γp^1 **18** *μηδὲν*] *μὴ* M^sP^1, om. π^3 || cf. Leg. 704 A squ. **19** *τε τὴν*] *τὴν* P^1, om. M^s
21 *πρῶτον μὲν* om. Π^2 (suppl. π^3) **22** *πολιτικὸν μὴ μονωτικόν* (sed *μονωστικόν* Γ, *μονώτερον* M^s) Π^1 et H^a et (*μονοτικόν*) mg. π^3, ⟨*τὸν*⟩ *πολιτικὸν μὴ μονωτικόν*? Immischius, *πολιτικόν* Π^2 (suppl. mg. π^3), *πολεμικόν* Muretus, *ὁπλιτικόν* Montecatinus

*εἶναι τοῖς πολεμίοις, μὴ μόνον ἐλθοῦσιν εἰς τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ
5 ἀπελθοῦσιν. καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῆς κτήσεως ὁρᾶν δεῖ, μή ποτε
βέλτιον ἑτέρως διορίσαι, τῷ σαφῶς μᾶλλον. τοσαύτην γὰρ
εἶναί φησι δεῖν ὥστε ζῆν σωφρόνως, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἶπεν
ὥστε ζῆν εὖ, τοῦτο γάρ ἐστι καθόλου μᾶλλον· ἔτι δ᾽ ἔστι σωφρόνως μὲν ταλαιπώρως δὲ ζῆν. ἀλλὰ βελτίων ὅρος τὸ σωφρόνως καὶ ἐλευθερίως (χωρὶς γὰρ ἑκάτερον τὸ μὲν τῷ τρυφᾶν ἀκολουθήσει, τὸ δὲ τῷ ἐπιπόνως), ἐπεὶ μόναι γ᾽ εἰσὶν [ἕξεις] ἀρεταὶ περὶ τὴν τῆς οὐσίας χρῆσιν αὗται, οἷον οὐσίᾳ πράως ἢ ἀνδρείως χρῆσθαι οὐκ ἔστιν, σωφρόνως δὲ καὶ ἐλευθερίως ἔστιν, ὥστε καὶ τὰς ἕξεις ἀναγκαῖον περὶ
6 αὐτὴν εἶναι ταύτας. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὰς κτήσεις ἰσάζοντα τὸ περὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν μὴ κατασκευάζειν, ἀλλ᾽ ἀφεῖναι τὴν τεκνοποιίαν ἀόριστον, ὡς ἱκανῶς ἂν ὁμαλισθησομένην εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος διὰ τὰς ἀτεκνίας ὁσωνοῦν γεννωμένων,
ὅτι δοκεῖ τοῦτο καὶ νῦν συμβαίνειν περὶ τὰς πόλεις. δεῖ δὲ* 1265b
*τοῦτ᾽ οὐχ ὁμοίως ἀκριβῶς ἔχειν περὶ τὰς πόλεις τότε καὶ νῦν· νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀπορεῖ διὰ τὸ μερίζεσθαι τὰς οὐσίας εἰς ὁποσονοῦν πλῆθος, τότε δὲ ἀδιαιρέτων οὐσῶν ἀνάγκη τοὺς παράζυγας μηδὲν ἔχειν, ἐάν τ᾽ ἐλάττους ὦσι τὸ πλῆθος ἐάν τε
7 πλείους. μᾶλλον δὲ δεῖν ὑπολάβοι τις ἂν ὡρίσθαι τῆς οὐσίας τὴν τεκνοποιίαν, ὥστε ἀριθμοῦ τινὸς μὴ πλείονα γεννᾶν· τοῦτο*
(p. 35) *δὲ τιθέναι τὸ πλῆθος ἀποβλέποντα πρὸς τὰς τύχας, ἂν συμβαίνῃ τελευτᾶν τινας τῶν γεννηθέντων, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀτεκνίαν. τὸ δ᾽ ἀφεῖσθαι, καθάπερ ἐν ταῖς*

28 *ἀπ[ελθ]οῦσιν* Bender **30** cf. Leg. 737 D || *εἰ* om. $M^s P^1$ **33** *τῷ μὲν τὸ* (sed *τῷ μὲν τῷ* pr. M^s) Π^1; itemque 34 *τῷ δὲ τὸ* Π^1 (*τὸ δὲ τὸ* π^3) **34** *ἐπιπόνως*] *laboriose vivere* Guil. **35** *ἕξεις* secl. Susem. || *αἱρεταὶ* Victorius, secludendum ci. Schneider || *χρῆσιν*] *ἕξιν* Π^1 **36** *πράως*] *πράως μὲν* $M^s P^1$ **37** *ἕξεις* Susem., *χρήσεις* ΓΠ, *αἱρέσεις* Madvigius **38** *εἶναι* post 37 *ἀναγκαῖον* $M^s P^1$ || Leg. 740 B **40** *ἂν*] *δὴ* Richardsius (coniunxerat *ἀνομαλισθησομένην* Madvigius) **1265b 4** *περίζυγας* $M^s P^1$ (crx. p^1) et H^a, *iugarios* vel *deiectos* vel *diectos* codd. Guil.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πλείσταις πόλεσι, πενίας ἀναγκαῖον αἴτιον γίνεσθαι τοῖς πο-
λίταις, ἡ δὲ πενία στάσιν ἐμποιεῖ καὶ κακουργίαν. Φείδων
μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὢν νομοθέτης τῶν ἀρχαιοτάτων, τοὺς
οἴκους ἴσους ᾠήθη δεῖν διαμένειν καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν,
καὶ εἰ τὸ πρῶτον τοὺς κλήρους ἀνίσους εἶχον πάντες κατὰ μέ-
γεθος· ἐν δὲ τοῖς νόμοις τούτοις τοὐναντίον ἐστίν. ἀλλὰ περὶ
μὲν τούτων πῶς οἰόμεθα βέλτιον ἂν ἔχειν, λεκτέον ὕστερον·
ἐλλέλειπται δὲ τοῖς νόμοις τούτοις καὶ τὰ περὶ τοὺς ἄρχον- 8
τας πῶς ἔσονται διαφέροντες τῶν ἀρχομένων. φησὶ γὰρ
δεῖν, ὥσπερ ἐξ ἑτέρου τὸ στημόνιον ἐρίου γίνεται τῆς κρόκης,
οὕτω καὶ τοὺς ἄρχοντας ἔχειν δεῖν πρὸς τοὺς ἀρχομένους. ἐπεὶ
δὲ τὴν πᾶσαν οὐσίαν ἐφίησι γίνεσθαι μείζονα μέχρι πεντα-
πλασίας, διὰ τί τοῦτ' οὐκ ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τινός;
καὶ τὴν τῶν οἰκοπέδων δὲ διαίρεσιν δεῖ σκοπεῖν, μή ποτ' οὐ
συμφέρει πρὸς οἰκονομίαν· δύο γὰρ οἰκόπεδα ἑκάστῳ ἔνειμε
διελὼν χωρίς, χαλεπὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν. ἡ δὲ σύνταξις 9
ὅλη βούλεται μὲν εἶναι μήτε δημοκρατία μήτε ὀλιγαρχία,
μέση δὲ τούτων, ἣν καλοῦσι πολιτείαν· ἐκ γὰρ τῶν ὁπλι-
τευόντων ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ὡς κοινοτάτην ταύτην κατασκευά-
ζει ταῖς πόλεσι τῶν ἄλλων πολιτειῶν, καλῶς εἴρηκεν ἴσως·
εἰ δ' ὡς ἀρίστην μετὰ τὴν πρώτην πολιτείαν, οὐ καλῶς. τάχα
γὰρ τὴν τῶν Λακώνων ἄν τις ἐπαινέσειε μᾶλλον, ἢ κἂν
ἄλλην τινὰ ἀριστοκρατικωτέραν. ἔνιοι μὲν οὖν λέγουσιν ὡς δεῖ 10
τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐξ ἁπασῶν εἶναι τῶν πολιτειῶν μεμειγ-
μένην, διὸ καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινοῦσιν (εἶναι
γὰρ αὐτὴν οἱ μὲν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ μοναρχίας καὶ δημο-
κρατίας φασίν, λέγοντες τὴν μὲν βασιλείαν μοναρχίαν, τὴν
δὲ τῶν γερόντων ἀρχὴν ὀλιγαρχίαν, δημοκρατεῖσθαι δὲ

11 πλείσταις] ἄλλαις ΓM^s 14 καὶ] κατὰ Bernaysius 15 τοὺς κλήρους post ἀνίσους M^sP^1 17 ἂν post πῶς M^sP^1 19 ὅπως Π^2 || Leg. 734 E 21 δεῖ $\Pi^1H^a\pi^3$ 22 Leg. 744 E 25 συμφέρῃ π^3 et corr.^{1} P^2 et rc. P^3 || Leg. 745 E 27 μὲν post ὅλη M^sP^1 30 πολιτείαν Π^2 (sed πολιτειῶν γρ. mg.^{1} P^2 et rc. P^3) 32 τις ἂν M^sP^1 35 τὴν τῶν] τῶν M^s, τὴν P^1

κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν διὰ τὸ ἐκ τοῦ δήμου εἶναι τοὺς
(p. 36) ἐφόρους· οἱ δὲ τὴν μὲν ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα, δημοκρα-
τεῖσθαι δὲ κατά τε τὰ συσσίτια καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν
11 καθ' ἡμέραν). ἐν δὲ τοῖς Νόμοις εἴρηται τούτοις ὡς δέον συγ- 1266a
κεῖσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐκ δημοκρατίας καὶ τυραννί-
δος, ἃς ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἄν τις θείη πολιτείας ἢ χειρίστας
πασῶν. βέλτιον οὖν λέγουσιν οἱ πλείους μιγνύντες· ἡ γὰρ ἐκ
πλειόνων συγκειμένη πολιτεία βελτίων. ἔπειτ' οὐδ' ἔχουσα
φαίνεται μοναρχικὸν οὐδέν, ἀλλ' ὀλιγαρχικὰ καὶ δημοκρα-
τικά· μᾶλλον δ' ἐγκλίνειν βούλεται πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν.
δῆλον δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως· τὸ μὲν γὰρ
ἐξ αἱρετῶν κληρωτοὺς κοινὸν ἀμφοῖν, τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορω-
τέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἄρχοντας
ἤ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τοὺς δ' ἀφεῖσθαι, τοῦτο δ'
ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ πειρᾶσθαι πλείους ἐκ τῶν εὐπόρων εἶναι
τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὰς μεγίστας ἐκ τῶν μεγίστων τιμημά-
12 των. ὀλιγαρχικὴν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῆς βουλῆς αἵρεσιν. αἱροῦν-
ται μὲν γὰρ πάντες ἐπάναγκες ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτου τιμή-
ματος, εἶτα πάλιν ἴσους ἐκ τοῦ δευτέρου, εἶτ' ἐκ τῶν τρίτων,
πλὴν οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες ἦν τοῖς ἐκ τῶν τρίτων ἢ τετάρτων,
ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου [τῶν τετάρτων] μόνοις ἐπάναγκες τοῖς πρώ-
τοις καὶ τοῖς δευτέροις· εἶτ' ἐκ τούτων ἴσον ἀφ' ἑκάστου τιμή-
ματος ἀποδεῖξαί φησι δεῖν ἀριθμόν. ἔσονται δὴ πλείους οἱ
ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων καὶ βελτίους, διὰ τὸ ἐνίους μὴ
13 αἱρεῖσθαι τῶν δημοτικῶν διὰ τὸ μὴ ἐπάναγκες. ὡς μὲν οὖν

39 *τῶν* om. $M^s P^1$ **40** *ἐφορίαν* pr. P^3 (crx. rc.) et $H^a \Pi^3$ **1266a 1** Leg. 693 D squ., sed cf. 712 C **3** *χειρίστους* P^2 et pr. P^3 (crx. rc.) **9** Leg. 756 E, 763 E, 765 B squ. **10** Leg. 764 A, 765 C **14** Leg. 756 B squ. **17** *praeterquam quod non omnibus necessarium erat circa eos, qui ex tertia aut quarta classe (eligendi):* ita Newmanus (nec pugnat cum Leg. 756 C) collato dativo 1256b 34 *ταῖς ἄλλαις τέχναις* et Bonitzii ind. 166 b 26 **18** *τῶν τεττάρων* codd. Sepulvedae; aut *τῶν τετάρτων* (cum Engelhardtio) aut *τοῦ τετάρτου* (cum Sylburgio) secludendum **20** *δὲ* Π^1 (crx. p^1)

οὐκ ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας δεῖ συνιστάναι τὴν τοιαύτην πολιτείαν, ἐκ τούτων φανερὸν καὶ τῶν ὕστερον ῥηθησομένων, ὅταν ἐπιβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης πολιτείας ἡ σκέψις· ἔχει δὲ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων τὸ ἐξ αἱρετῶν αἱρετοὺς ἐπικίνδυνον. εἰ γάρ τινες συστῆναι θέλουσι καὶ μέτριοι τὸ πλῆθος, αἰεὶ κατὰ τὴν τούτων αἱρεθήσονται βούλησιν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς νόμοις τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

7 Εἰσὶ δέ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν ἰδιωτῶν αἱ IV (p. 37)
δὲ φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν, πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυιῶν καὶ καθ' ἃς πολιτεύονται νῦν ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφοτέρων. οὐδεὶς γὰρ οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς γυναῖκας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, οὔτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἄρχονται μᾶλλον. δοκεῖ γάρ τισι τὸ περὶ τὰς οὐσίας εἶναι μέγιστον τετάχθαι καλῶς· περὶ γὰρ τούτων ποιεῖσθαί φασι τὰς στάσεις πάντας. διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσήνεγκε πρῶτος· φησὶ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν. τοῦτο 2
δὲ κατοικιζομέναις μὲν εὐθὺς οὐ χαλεπὸν ᾤετο ποιεῖν, τὰς δ' ἤδη κατοικουμένας ἐργωδέστερον μέν, ὅμως δὲ τάχιστ' ἂν ὁμαλισθῆναι τῷ τὰς προῖκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι μὲν λαμβάνειν δὲ μή, τοὺς δὲ πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβάνειν δέ. Πλάτων δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μέν τινος ᾤετο δεῖν ἐᾶν, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι τῆς ἐλαχίστης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσασθαι, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. Δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν τοὺς 3
οὕτω νομοθετοῦντας, ὃ λανθάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τάττοντας πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν·

23 *οὐκ* om. Π[1] (suppl. p[1]) || *συνεστάναι* Π[1] et pr. P[3] (crx. corr.[1]) et corr.[1] P[2] **37** *ἀναγκαῖον* post *εἶναι* add Π[1] (del. p[1]) **39** *φαλλέας* Π[1] et sic semper || *πρῶτον* π[3] **1266b 2** *δ' ἤδη* (*autem iam* Guil.) Γ, *δὴ* P[1]Π[2]H[a], *δὲ* M[s] (et corr. π[3]) **3** *τὰς* om. M[s]P[1] **6** *ἐᾶν* om. Π[1]

ἐὰν γὰρ ὑπεραίρῃ τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὁ τῶν τέκνων ἀριθμός, ἀνάγκη τόν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χωρὶς τῆς λύσεως φαῦλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσίων γίνεσθαι πένητας· ἔργον
4 γὰρ μὴ νεωτεροποιοὺς εἶναι τοὺς τοιούτους. διότι μὲν οὖν ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ τῆς οὐσίας ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες, οἷον καὶ Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ' ἄλλοις ἔστι νόμος ὃς κωλύει κτᾶσθαι γῆν ὁπόσην ἂν βούληταί τις, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥσπερ ἐν Λοκροῖς νόμος ἐστὶ μὴ πωλεῖν, ἐὰν μὴ φανερὰν ἀτυχίαν δείξῃ συμβεβηκυῖαν, ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς κλήρους διασῴζειν (τοῦτο δὲ λυθὲν καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πολιτείαν
(p. 38) αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὡρισμένων τιμημά-
5 των εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν)· ἀλλ' ἔστι τὴν ἰσότητα μὲν ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δ' ἢ λίαν εἶναι πολλήν, ὥστε τρυφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην, ὥστε ζῆν γλίσχρως. δῆλον οὖν ὡς οὐχ ἱκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ τοῦ μέσου στοχαστέον. ἔτι δ' εἴ τις καὶ τὴν μετρίαν τάξειεν οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος· μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς ἐπιθυμίας ὁμαλίζειν ἢ τὰς οὐσίας, τοῦτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παιδευομένοις
6 ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων. ἀλλ' ἴσως ἂν εἴπειεν ὁ Φαλέας ὅτι ταῦτα τυγχάνει λέγων αὐτός· οἴεται γὰρ δυοῖν τούτοιν ἰσότητα δεῖν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, κτήσεως καὶ παιδείας. ἀλλὰ τήν τε παιδείαν ἥτις ἔσται δεῖ λέγειν, καὶ τὸ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν οὐδὲν ὄφελος· ἔστι γὰρ τὴν αὐτὴν μὲν εἶναι καὶ μίαν, ἀλλὰ ταύτην εἶναι τοιαύτην ἐξ ἧς ἔσονται προαιρετικοὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἢ χρημάτων ἢ τιμῆς ἢ συναμ-

12 *τόν γε νόμον*] *τὸν γενόμενον* $M^s\pi^3$, *τόν τε νόμον* Bas.^{3} 18 *ὁπόσην* $H^a\pi^3$, *ὁπόστην* $P^{2.3}\pi^3$, *ὅσην* M^sP^1 19 *οἱ νόμοι*] *ἔνιοι* Buecheler 24 *ἔστι τὴν*] *εἰς τὸ τὴν* pr. P^2 (crx. *γρ.* mg.^{3}) et $P^3H^a\pi^3$, *εἰς τὴν* π^3, *ἔστιν* M^s et *γρ.* mg.^{1} H^a 28 *τάξει* M^sP^1 31 *ἂν εἴποιεν* M^s, *εἴποι ἂν* Π^2 (*εἴποιεν* pr. P^3, sed *εἴποι ἂν* rc.) et H^a || *φαλλέας* P^1H^a, *ἐφαλλέας* M^s *felleas* codd. Guil. plerique

φοτέρων. ἔτι στασιάζουσιν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνισότητα τῆς 7
κτήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν τιμῶν, τοὐναντίον δὲ περὶ
ἑκάτερον· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διὰ τὸ περὶ τὰς κτήσεις ἄνι-
1267a σον, οἱ δὲ χαρίεντες περὶ τῶν τιμῶν, ἐὰν ἴσαι· ὅθεν καὶ "ἐν
δὲ ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός". οὐ μόνον δ' οἱ
ἄνθρωποι διὰ τἀναγκαῖα ἀδικοῦσιν, ὧν ἄκος εἶναι νομίζει
τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας, ὥστε μὴ λωποδυτεῖν διὰ τὸ ῥιγοῦν ἢ
πεινῆν, ἀλλὰ καὶ ὅπως χαίρωσι καὶ μὴ ἐπιθυμῶσιν· ἐὰν
γὰρ μείζω ἔχωσιν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγκαίων, διὰ τὴν
ταύτης ἰατρείαν ἀδικήσουσιν, οὐ τοίνυν διὰ ταύτην μόνον,
ἀλλὰ καὶ [ἂν ἐπιθυμοῖεν], ἵνα χαίρωσι ταῖς ἄνευ λυπῶν
ἡδοναῖς. τί οὖν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; τοῖς μὲν οὐσία βρα- 8
χεῖα καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη· τρίτον δ', εἴ τινες
βούλοιντο δι' αὑτῶν χαίρειν, οὐκ ἂν ἐπιζητοῖεν εἰ μὴ παρὰ
φιλοσοφίας ἄκος, αἱ γὰρ ἄλλαι ἀνθρώπων δέονται. ἐπεὶ
ἀδικοῦσί γε τὰ μέγιστα διὰ τὰς ὑπερβολάς, ἀλλ' οὐ διὰ
τὰ ἀναγκαῖα (οἷον τυραννοῦσιν οὐχ ἵνα μὴ ῥιγῶσιν· διὸ καὶ
αἱ τιμαὶ μεγάλαι, ἂν ἀποκτείνῃ τις οὐ κλέπτην ἀλλὰ (p. 39)
τύραννον)· ὥστε πρὸς τὰς μικρὰς ἀδικίας βοηθητικὸς μόνον
ὁ τρόπος τῆς Φαλέου πολιτείας. ἔτι τὰ πολλὰ βούλεται 9
κατασκευάζειν ἐξ ὧν τὰ πρὸς αὐτοὺς πολιτεύσονται καλῶς,
δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας καὶ τοὺς ἔξωθεν πάντας.
ἀναγκαῖον ἄρα τὴν πολιτείαν συντετάχθαι πρὸς τὴν πολε-
μικὴν ἰσχύν, περὶ ἧς ἐκεῖνος οὐδὲν εἴρηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ
περὶ τῆς κτήσεως. δεῖ γὰρ οὐ μόνον πρὸς τὰς πολιτικὰς
χρήσεις ἱκανὴν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν κιν-
δύνους· διόπερ οὔτε τοσοῦτον δεῖ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ

38 *ἔτι*] *ἐπεὶ* Spengelius **39** *διὰ τὴν* om. M^s, *διὰ* om. P^1 **1267a 1** Hom. *I* 319 **2** *δὲ* π^3, *δ'* $M^sP^{1.2.3}H^a$
8 *ἂν ἐπιθυμοῖεν* secl. Bernaysius, *ἂν μὴ ἐπιθυμῶσιν* Lambino auctore Schneiderus, *ἄνευ ἐπιθυμιῶν* (vel *ἀνεπιθύμητοι*) Boiesenus, *ἂν ἀδικοῖεν*? Newmanus **11** *βούλοιντο*] *δύναιντο* ΓM^s *αὑτῶν* P^1H^a, *αὐτῶν* cet. **12** *ἐπεὶ* ⟨*δ'*⟩ vel *ἔτι* Rassovius
18 *αὐτοὺς* P^2H^a **20** *ἄρα*] *ἔτι* H^a, *γὰρ* Coraes

*πλησίον καὶ κρείττους ἐπιθυμήσουσιν, οἱ δὲ ἔχοντες ἀμύνειν
οὐ δυνήσονται τοὺς ἐπιόντας, οὔθ᾽ οὕτως ὀλίγην ὥστε μὴ δύνα-
σθαι πόλεμον ὑπενεγκεῖν μηδὲ τῶν ἴσων καὶ τῶν ὁμοίων.*
10 *ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐδὲν διώρικεν, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὅτι
συμφέρει πλῆθος οὐσίας. ἴσως οὖν ἄριστος ὅρος τὸ μὴ λυσι-
τελεῖν τοῖς κρείττοσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν πολεμεῖν, ἀλλ᾽
οὕτως ὡς ἂν καὶ μὴ ἐχόντων τοσαύτην οὐσίαν. οἷον Εὔβου-
λος, Αὐτοφραδάτου μέλλοντος Ἀταρνέα πολιορκεῖν, ἐκέλευ-
σεν αὐτόν, σκεψάμενον ἐν πόσῳ χρόνῳ λήψεται τὸ χωρίον,
λογίσασθαι τοῦ χρόνου τούτου τὴν δαπάνην· ἐθέλειν γὰρ ἔλατ-
τον τούτου λαβὼν ἐκλιπεῖν ἤδη τὸν Ἀταρνέα· ταῦτα δ᾽
εἰπὼν ἐποίησε τὸν Αὐτοφραδάτην σύννουν γενόμενον παύσα-*
11 *σθαι τῆς πολιορκίας. ἔστι μὲν οὖν τι τῶν συμφερόντων τὸ
τὰς οὐσίας ἴσας εἶναι τοῖς πολίταις πρὸς τὸ μὴ στασιάζειν
πρὸς ἀλλήλους, οὐ μὴν μέγα οὐδὲν ὡς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἂν οἱ
χαρίεντες ἀγανακτοῖεν ἂν ὡς οὐκ ἴσων ὄντες ἄξιοι, διὸ καὶ
φαίνονται πολλάκις ἐπιτιθέμενοι καὶ στασιάζοντες· ἔτι δ᾽
ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἄπληστον, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἱκα-* 1267b
*νὸν διωβολία μόνον, ὅταν δ᾽ ἤδη τοῦτ᾽ ᾖ πάτριον, ἀεὶ δέον-
ται τοῦ πλείονος, ἕως εἰς ἄπειρον ἔλθωσιν. ἄπειρος γὰρ ἡ
τῆς ἐπιθυμίας φύσις, ἧς πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν οἱ πολλοὶ*
12 *ζῶσιν. τῶν οὖν τοιούτων ἀρχή, μᾶλλον τοῦ τὰς οὐσίας ὁμα-*
(p. 40) *λίζειν, τὸ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς τῇ φύσει τοιούτους παρασκευά-
ζειν ὥστε μὴ βούλεσθαι πλεονεκτεῖν, τοὺς δὲ φαύλους ὥστε μὴ
δύνασθαι· τοῦτο δ᾽ ἐστίν, ἂν ἥττους τε ὦσι καὶ μὴ ἀδικῶν-*

25 *ἐπιθυμοῦ* M^s, *ἐπιθυμοῦσιν* P^1 **28** *ὅτι*] *τί* Conringius, *ὅ τι* Stahrius **32** *αὐταρνέα* pr. P^2 (em. corr.^{2}) et (iterum 35) H^a **35** *ἐκλείπειν* M^{s}P^1, *ἐκλειπεῖν* H^a **38** *ἴσας εἶναι* M^{s}P^1 et (post ε coeptum deletumque a man.^{1}) H^a, *εἶναι ἴσας* Π^2 **39** *μέγα*] *μέγα γ᾽* H^a, *μέγ᾽* Π^2 **40** *ἂν* om. M^{s}P^1
1267b 2 *διωβολία* (*διοβωλία* H^a) etiam pap. *Ἀθ. πολ.* 28,3
3 *ἕως ἂν* H^a || *ἄπειρον γὰρ* H^a **5** *ἀρχή*] *ἄκη* Scaliger, *ἄκος* Schneider, *ἀρωγή* Vermehrenus, *ἀλκή* Madvigius, ⟨*ἀπαλλαγῆς*⟩ vel ⟨*ἰατρείας*⟩ *ἀρχή* Schmidtius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ται. οὐ καλῶς δὲ οὐδὲ τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας εἴρηκεν. περὶ
γὰρ τὴν τῆς γῆς κτῆσιν ἰσάζει μόνον, ἔστι δὲ καὶ δούλων
καὶ βοσκημάτων πλοῦτος καὶ νομίσματος, καὶ κατασκευὴ
πολλὴ τῶν καλουμένων ἐπίπλων· ἢ πάντων οὖν τούτων ἰσό-
τητα ζητητέον ἢ τάξιν τινὰ μετρίαν, ἢ πάντα ἐατέον. φαί- 13
νεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν πόλιν μι-
κράν, εἴ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται καὶ μὴ
πλήρωμά τι παρέξονται τῆς πόλεως. ἀλλ' εἴπερ δεῖ δη-
μοσίους εἶναι, τοὺς τὰ κοινὰ ἐργαζομένους δεῖ (καθάπερ ἐν
Ἐπιδάμνῳ τε, καὶ Διόφαντός ποτε κατεσκεύαζεν Ἀθή-
νησι) τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον. Περὶ μὲν οὖν τῆς Φαλέου πο-
λιτείας σχεδὸν ἐκ τούτων ἄν τις θεωρήσειεν, εἴ τι τυγχά-
νει καλῶς εἰρηκὼς ἢ μὴ καλῶς.

8 Ἱππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος (ὃς καὶ τὴν τῶν V
πόλεων διαίρεσιν εὗρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος
καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν οὕτως
ὥστε δοκεῖν ἐνίοις ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλήθει καὶ
κόσμῳ πολυτελεῖ, ἔτι δὲ ἐσθῆτος εὐτελοῦς μὲν ἀλεεινῆς δὲ
οὐκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς θερινοὺς χρό-
νους, λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βουλόμενος)
πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας
εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. κατεσκεύαζε δὲ τὴν πόλιν τῷ πλήθει 2
μὲν μυρίανδρον, εἰς τρία δὲ μέρη διῃρημένην· ἐποίει γὰρ
ἓν μὲν μέρος τεχνίτας, ἓν δὲ γεωργούς, τρίτον δὲ τὸ προ-
πολεμοῦν καὶ τὰ ὅπλα ἔχον. διῄρει δ' εἰς τρία μέρη τὴν

16 παρέξωνται M^s et pr. P^3 et H^a || δεῖ δημοσίους Π^1, δὴ δημοσίους Π^2 (em. corr.[1] P^2), δήμοσίους H^a **17** distinximus secundum Welldonum; sine commate post εἶναι, incidens post ἐργαζομένους Bk.; ἀλλ' εἴπερ, δεῖ . . . et καὶ (pro δεῖ) καθάπερ Bernaysius **18** καὶ ⟨ὡς⟩ Morelius **20** τι] τις $\Pi^2 H^a$ **23** πειρεᾶ $P^{2.3} \pi^3$ **26** κόσμω πολυτελεῖ $\Pi^2 H^a$ et γρ. mg. p^1, κόμης Π^1 || ἔτι δὲ] om. π^3 et codd. Sepulvedae, ἐπ' Bernaysius **28** λόγος $P^{2.3} H^a \pi^3$ (σπουδαῖος e coni. π^3) **33** τὰ cod. Lipsiensis (et corr. π^3), τὸ cet.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

χώραν, τὴν μὲν ἱερὰν τὴν δὲ δημοσίαν τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν μὲν τὰ νομιζόμενα ποιήσουσι πρὸς τοὺς θεούς, ἱεράν, ἀφ' ὧν δ' οἱ προπολεμοῦντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν ἰδίαν. ᾤετο δ' εἴδη καὶ τῶν νόμων εἶναι τρία μόνον· περὶ ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν,
(p.41) 3 *ὕβριν βλάβην θάνατον. ἐνομοθέτει δὲ καὶ δικαστήριον ἓν τὸ κύριον, εἰς ὃ πάσας ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρίσθαι δοκούσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκεύαζεν ἐκ τινῶν γερόντων αἱρετῶν. τὰς δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ ψηφοφορίας ᾤετο γίγνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πινάκιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ καταδικάζοι ἁπλῶς, τὴν δίκην, εἰ δ' ἀπολύοι ἁπλῶς, κενόν, εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, τοῦτο διορίζειν. νῦν γὰρ οὐκ ᾤετο νενομοθετῆσθαι καλῶς· ἀναγκά-*
4 *ζειν γὰρ ἐπιορκεῖν ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. ἔτι δὲ νόμον ἐτίθει περὶ τῶν εὑρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγχάνωσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὡς οὔπω τοῦτο παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος ὁ νόμος νῦν καὶ ἐν ἑτέραις τῶν πόλεων. τοὺς δ' ἄρχοντας αἱρετοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐποίει τὰ τρία μέρη τῆς πόλεως· τοὺς δ' αἱρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοινῶν καὶ ξενικῶν καὶ ὀρφανικῶν. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα καὶ τὰ μάλιστα ἀξιόλογα τῆς Ἱπποδάμου τάξεως ταῦτ' ἐστίν·*
5 *ἀπορήσειε δ' ἄν τις πρῶτον μὲν τὴν διαίρεσιν τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν. οἵ τε γὰρ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας πάντες, οἱ μὲν*

35 *ἱερά* pr. P^2 (em. corr.²) et $P^3H^a\pi^3$ **40** *δεῖ* Π^1
1268a 3 *καταδικάζει* P^1 et pr. $P^{2\cdot 3}$ (em. corr.¹) || *τὴν δίκην* om Π^1; distinxit Dielsius **4** *ἀπολύει* $M^sP^1\pi^3$ || *κενόν* (scil. *φέρειν*, Dielsius)] *κενὸν ἐὰν* Meier **6** *ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα*] *ταῦτα ἢ ταῦτα* ΓM^s, *ἢ ταῦτα* pr. P^1 (suppl. p^1) et π^3 || *ἔτι δὲ νόμον ἐτίθει*] *ἐτίθει δὲ νόμον* $P^{2\cdot 3}H^a\pi^3$, *ἔτι δὲ νόμον* (*ἔτι δὲ ἐτίθει νόμον* mg.) π^3 **11** *ἑτέροις* Π^2 (em. corr.² P^2) et H^a
12 *αἱρετοὺς* post *δήμου* Π^1 **14** *καὶ ξενικῶν* om. M^s et pr. P^1 (suppl. mg. p^1), habet cum cet. Guil. **17** *καὶ γεωργοὶ* M^sP^1

γεωργοὶ οὐκ ἔχοντες ὅπλα, οἱ δὲ τεχνῖται οὔτε γῆν οὔτε ὅπλα,
ὥστε γίνονται σχεδὸν δοῦλοι τῶν τὰ ὅπλα κεκτημένων. μετ-
έχειν μὲν οὖν πασῶν τῶν τιμῶν ἀδύνατον (ἀνάγκη γὰρ ἐκ
τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων καθίστασθαι καὶ στρατηγοὺς καὶ πο-
λιτοφύλακας καὶ τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς ὡς εἰπεῖν)· μὴ
μετέχοντας δὲ τῆς πολιτείας, πῶς οἷόν τε φιλικῶς ἔχειν
πρὸς τὴν πολιτείαν; ἀλλὰ δεῖ καὶ κρείττους εἶναι τοὺς τὰ ὅπλα 6
γε κεκτημένους ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· τοῦτο δ' οὐ ῥᾴδιον μὴ
πολλοὺς ὄντας· εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, τί δεῖ τοὺς ἄλλους μετέχειν
τῆς πολιτείας καὶ κυρίους εἶναι τῆς τῶν ἀρχόντων καταστά-
σεως; ἔτι οἱ γεωργοὶ τί χρήσιμοι τῇ πόλει; τεχνίτας μὲν (p. 42)
γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι (πᾶσα γὰρ δεῖται πόλις τεχνιτῶν),
καὶ δύνανται διαγίγνεσθαι καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλε-
σιν ἀπὸ τῆς τέχνης· οἱ δὲ γεωργοὶ πορίζοντες μὲν τοῖς τὰ
ὅπλα κεκτημένοις τὴν τροφὴν εὐλόγως ἂν ἦσάν τι τῆς
πόλεως μέρος, νῦν δ' ἰδίαν ἔχουσιν καὶ ταύτην ἰδίᾳ γεωρ-
γήσουσιν. ἔτι δὲ τὴν κοινήν, ἀφ' ἧς οἱ προπολεμοῦντες ἕξουσι 7
τὴν τροφήν, εἰ μὲν αὐτοὶ γεωργήσουσιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ μά-
χιμον ἕτερον καὶ τὸ γεωργοῦν, βούλεται δ' ὁ νομοθέτης· εἰ
δ' ἕτεροί τινες ἔσονται τῶν τε τὰ ἴδια γεωργούντων καὶ τῶν
μαχίμων, τέταρτον αὖ μόριον ἔσται τοῦτο τῆς πόλεως, οὐδε-
νὸς μετέχον, ἀλλὰ ἀλλότριον τῆς πολιτείας· ἀλλὰ μὴν εἴ
τις τοὺς αὐτοὺς θήσει τούς τε τὴν ἰδίαν καὶ τοὺς τὴν κοινὴν
γεωργοῦντας, τό τε πλῆθος ἄπορον ἔσται τῶν καρπῶν ἐξ ὧν
1268 b ἕκαστος γεωργήσει δύο οἰκίας, καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθὺς
ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν αὐτῶν κλήρων αὐτοῖς τε τὴν τροφὴν

20 μετέχειν — 26 κεκτημένους om. H^a **25** καὶ om Π^2 **26** γε om. M^sP^1 **34** ἰδίᾳ] ἰδίαν Π^1 || γεωργοῦσιν Bk. (*colunt* Ar.) **37** γεωργεῖν M^sP^1 || ἕτερον εἶναι post νομοθέτης add. ΓM^s (τούτους ἑτέρους εἶναι glossa mg. p^2) **39** αὖ] οὖν Π^3 (superscr. αὖ π^3) || τοῦτο post τῆς πόλεως M^sP^1

1268b 1 γεωργήσει] *ministrabit* Guil., ὑπουργήσει Victorius || δύο οἰκίας] δύο οἰκείας H^a, δυσὶν οἰκίαις Camerarius, εἰς δύο οἰκίας Bernaysius **2** τῆς <αὐτῆς> Boecker,

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

8 λήψονται καὶ τοῖς μαχίμοις παρέξουσιν; ταῦτα δὴ πάντα
πολλὴν ἔχει ταραχήν. οὐ καλῶς δ' οὐδ' ὁ περὶ τῆς κρίσεως
ἔχει νόμος, τὸ κρίνειν ἀξιοῦν διαιροῦντα τῆς δίκης ἁπλῶς
γεγραμμένης καὶ γίνεσθαι τὸν δικαστὴν διαιτητήν. τοῦτο δὲ
ἐν μὲν τῇ διαίτῃ καὶ πλείοσιν ἐνδέχεται (κοινολογοῦνται
γὰρ ἀλλήλοις περὶ τῆς κρίσεως), ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐκ
ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον τούτου τῶν νομοθετῶν οἱ πολλοὶ
παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται πρὸς
9 ἀλλήλους. ἔπειτα πῶς οὐκ ἔσται ταραχώδης ἡ κρίσις, ὅταν
ὀφείλειν μὲν ὁ δικαστὴς οἴηται, μὴ τοσοῦτον δ' ὅσον ὁ δι-
καζόμενος; ὁ μὲν γὰρ εἴκοσι μνᾶς, ὁ δὲ δικαστὴς κρινεῖ
δέκα μνᾶς (ἢ ὁ μὲν πλέον ὁ δ' ἔλασσον), ἄλλος δὲ πέντε,
ὁ δὲ τέτταρας (καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον δῆλον ὅτι μεριοῦ-
σιν), οἱ δὲ πάντα καταδικάσουσιν, οἱ δ' οὐδέν. τίς οὖν ὁ τρό-
πος ἔσται τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων; ἔτι δ' οὐδεὶς ἐπιορκεῖν
ἀναγκάζει τὸν ἁπλῶς ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα,
εἴπερ ἁπλῶς τὸ ἔγκλημα γέγραπται, δικαίως· οὐ γὰρ μη-
(p. 43) δὲν ὀφείλειν ὁ ἀποδικάσας κρίνει, ἀλλὰ τὰς εἴκοσι μνᾶς·
ἀλλ' ἐκεῖνος ἤδη ἐπιορκεῖ ὁ καταδικάσας μὴ νομίζων ὀφεί-
10 λειν τὰς εἴκοσι μνᾶς. περὶ δὲ τοῦ τοῖς εὑρίσκουσί τι τῇ πό-
λει συμφέρον ὡς δεῖ γίνεσθαί τινα τιμήν, οὐκ ἔστιν ἀσφα-
λὲς τὸ νομοθετεῖν, ἀλλ' εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι μόνον· ἔχει
γὰρ συκοφαντίας καὶ κινήσεις, ἂν τύχῃ, πολιτείας. ἐμ-
πίπτει δ' εἰς ἄλλο πρόβλημα καὶ σκέψιν ἑτέραν· ἀποροῦσι
γάρ τινες πότερον βλαβερὸν ἢ συμφέρον ταῖς πόλεσι τὸ

⟨ὅλης⟩ τῆς Madvigius, καὶ potius secl. Bernaysius || αὐτοῖς $M^{s}H^{a}\pi^{3}$ 5 διαιροῦντας $\Pi^{1}\pi^{3}$ || δίκης] κρίσεως $\Pi^{2}H^{a}$
6 τοῦτο δὲ] τοῦτ' H^{a}, τοῦτο γὰρ ex Ar. Susem. 9 καὶ om. ΓM^{s} || τούτου] τούτω $P^{2.3}H^{a}\pi^{3}$ et p^{1}, τούτων (om. τῶν) π^{3}
12 μὲν ὁ] ὁ μὲν $\Pi^{2}H^{a}$ || δ' om. ΓM^{s} 13 κρινεῖ Bk^{2}., κρίνει $\Gamma\Pi$ 15 τέσσαρας H^{a} 16 οὐδέν] οὔ Π^{1} (crx. mg. P^{1})
17 δ' om. Π^{1} 19 δικαίως (om. Ar.) scil. ἢ ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα ἁπλῶς, vulgo γέγραπται δικαίως coniungitur
21 ἀλλ' — 22 μνᾶς om. M^{s} || ἤδη om. ΓP^{1} (suppl. corr.[1])
23 γενέσθαι $M^{s}P^{1}$

κινεῖν τοὺς πατρίους νόμους, ἂν ᾖ τις ἄλλος βελτίων. διόπερ
οὐ ῥᾴδιον τῷ λεχθέντι ταχὺ συγχωρεῖν, εἴπερ μὴ συμφέ-
ρει κινεῖν, ἐνδέχεται δ' εἰσηγεῖσθαί τινας νόμων λύσιν ἢ
πολιτείας ὡς κοινὸν ἀγαθόν. ἐπεὶ δὲ πεποιήμεθα μνείαν, 11
ἔτι μικρὰ περὶ αὐτοῦ διαστείλασθαι βέλτιον. ἔχει γάρ,
ὥσπερ εἴπομεν, ἀπορίαν, καὶ δόξειεν ἂν βέλτιον εἶναι τὸ
κινεῖν. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦτο συνενήνοχεν,
οἷον ἰατρικὴ κινηθεῖσα παρὰ τὰ πάτρια καὶ γυμναστικὴ
καὶ ὅλως αἱ τέχναι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις, ὥστ' ἐπεὶ μίαν
τούτων θετέον καὶ τὴν πολιτικήν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ταύτην
ἀναγκαῖον ὁμοίως ἔχειν. σημεῖον δ' ἂν γεγονέναι φαίη τις
ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων· τοὺς γὰρ ἀρχαίους νόμους λίαν ἁπλοῦς
εἶναι καὶ βαρβαρικούς. ἐσιδηροφοροῦντό τε γὰρ οἱ Ἕλλη-
νες, καὶ τὰς γυναῖκας ἐωνοῦντο παρ' ἀλλήλων, ὅσα τε 12
λοιπὰ τῶν ἀρχαίων ἐστί που νομίμων, εὐήθη πάμπαν ἐστίν,
1269a οἷον ἐν Κύμῃ περὶ τὰ φονικὰ νόμος ἐστίν, ἂν πλῆθός τι
παράσχηται μαρτύρων ὁ διώκων τὸν φόνον τῶν αὑτοῦ συγ-
γενῶν, ἔνοχον εἶναι τῷ φόνῳ τὸν φεύγοντα. ζητοῦσι δ'
ὅλως οὐ τὸ πάτριον ἀλλὰ τἀγαθὸν πάντες· εἰκός τε τοὺς
πρώτους, εἴτε γηγενεῖς ἦσαν εἴτ' ἐκ φθορᾶς τινος ἐσώθησαν,
ὁμοίους εἶναι καὶ τοὺς τυχόντας καὶ τοὺς ἀνοήτους, ὥσπερ καὶ
λέγεται κατὰ τῶν γηγενῶν, ὥστε ἄτοπον τὸ μένειν ἐν τοῖς
τούτων δόγμασιν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τοὺς γεγραμμένους ἐᾶν
ἀκινήτους βέλτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας, (p. 44)
καὶ τὴν πολιτικὴν τάξιν ἀδύνατον ἀκριβῶς πάντα γραφῆ-
ναι· καθόλου γὰρ ἀναγκαῖον γράφειν, αἱ δὲ πράξεις περὶ
τῶν καθ' ἕκαστόν εἰσιν. ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερὸν ὅτι κινη-
τέοι καὶ τινὲς καὶ ποτὲ τῶν νόμων εἰσίν· ἄλλον δὲ τρόπον 13

30 δ'] γὰρ Spengelius **32** μικρὸν Π[1] **1296a 1** κόμη ΓM[s] **4** ὅλως] ὅμως H[a] **6** ὁμοίως Π[1] **11** γράφειν] γραφῆναι Π[2]H[a] **12** ἐκ — **13** εἰσίν om. pr. P[1] (suppl. mg.[1]) || κινητέον pr. P[3] (crx. man. ead.) et H[a] **13** τινάς (superscr. ε man. ead.) H[a]

ἐπισκοποῦσιν εὐλαβείας ἂν δόξειεν εἶναι πολλῆς. ὅταν γὰρ ᾖ τὸ μὲν βέλτιον μικρόν, τὸ δ' ἐθίζειν εὐχερῶς λύειν τοὺς νόμους φαῦλον, φανερὸν ὡς ἐατέον ἐνίας ἁμαρτίας καὶ τῶν νομοθετῶν καὶ τῶν ἀρχόντων· οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελήσεται κινήσας, ὅσον βλαβήσεται τοῖς ἄρχουσιν ἀπειθεῖν ἐθισθείς.
14 *ψεῦδος δὲ καὶ τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τῶν τεχνῶν· οὐ γὰρ ὅμοιον τὸ κινεῖν τέχνην καὶ νόμον· ὁ γὰρ νόμος ἰσχὺν οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ ἔθος, τοῦτο δ' οὐ γίνεται εἰ μὴ διὰ χρόνου πλῆθος, ὥστε τὸ ῥᾳδίως μεταβάλλειν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων εἰς ἑτέρους νόμους καινοὺς ἀσθενῆ ποιεῖν ἐστι τὴν τοῦ νόμου δύναμιν. ἔτι δ' εἰ καὶ κινητέοι, πότερον πάντες καὶ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ, ἢ οὔ; καὶ πότερον τῷ τυχόντι ἢ τισίν; ταῦτα γὰρ ἔχει μεγάλην διαφοράν. Διὸ νῦν μὲν ἀφῶμεν ταύτην τὴν σκέψιν· ἄλλων γάρ ἐστι καιρῶν.*

VI 9 *Περὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ τῆς Κρητικῆς, σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, δύο εἰσὶν αἱ σκέψεις, μία μὲν εἴ τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς πρὸς τὴν ἀρίστην νενομοθέτηται τάξιν, ἑτέρα δ' εἴ τι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸν τρόπον ὑπεναντίως τῆς προκειμένης αὐτοῖς*
2 *πολιτείας. Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τῇ μελλούσῃ καλῶς πολιτεύεσθαι τὴν τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν σχολήν, ὁμολογούμενόν ἐστιν· τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχειν, οὐ ῥᾴδιον λαβεῖν. ἥ τε γὰρ Θετταλῶν πενεστεία πολλάκις ἐπέθετο τοῖς Θετταλοῖς, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν οἱ εἵλωτες (ὥσπερ γὰρ ἐφε-*
3 *δρεύοντες τοῖς ἀτυχήμασι διατελοῦσιν)· περὶ δὲ τοὺς Κρῆτας οὐδέν πω τοιοῦτον συμβέβηκεν. αἴτιον δ' ἴσως τὸ τὰς γειτνιώ-*

18 *κινήσας*] *τις κινήσας* $M^s P^1$, *qui mutaverit* Guil. || *ὑπάρχουσιν* Bernaysius **21** *παρὰ* Π^1, *παρὰ* et superscr. (a corr.^{1}) *πλὴν* $P^{2.3}$, *πλὴν παρὰ* Bk. cum $H^a \Pi^3$ **23** *νόμον* pr. P^2 (em. corr.^{2}) et $P^3 \pi^3$ **25** *καὶ κινητέοι*] *κινητέοι* ΓM^s, *καὶ κινητέον* Π^3 || *πότερον καὶ πάντες* Bk. cum. π^3 **33** *ὑπεναντίας* H^a, ⟨*ἢ*⟩ *ὑπεναντίως* Scaliger || *αὐτῆς* $M^s \pi^3$, *αὐτῷ* P^1 et corr. π^3, *ipsis* Guil. **38** *οἱ* om. $M^s P^1 \pi^3$

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

1269 b σας πόλεις, καίπερ πολεμούσας ἀλλήλαις, μηδεμίαν εἶναι
σύμμαχον τοῖς ἀφισταμένοις διὰ τὸ μὴ συμφέρειν καὶ (p. 45)
αὐταῖς κεκτημέναις περιοίκους, τοῖς δὲ Λάκωσιν οἱ γειτνιῶν-
τες ἐχθροὶ πάντες ἦσαν, Ἀργεῖοι καὶ Μεσήνιοι καὶ Ἀρ-
κάδες· ἐπεὶ καὶ τοῖς Θετταλοῖς κατ' ἀρχὰς ἀφίσταντο διὰ
τὸ πολεμεῖν ἔτι τοῖς προσχώροις, Ἀχαιοῖς καὶ Περραιβοῖς
καὶ Μάγνησιν. ἔοικε δὲ καὶ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλὰ τό γε 4
τῆς ἐπιμελείας ἐργῶδες εἶναι, τίνα δεῖ πρὸς αὐτοὺς ὁμιλῆ-
σαι τρόπον· ἀνιέμενοί τε γὰρ ὑβρίζουσι καὶ τῶν ἴσων ἀξιοῦ-
σιν ἑαυτοὺς τοῖς κυρίοις, καὶ κακοπαθῶς ζῶντες ἐπιβουλεύουσι
καὶ μισοῦσιν. δῆλον οὖν ὡς οὐκ ἐξευρίσκουσι τὸν βέλτιστον
τρόπον, οἷς τοῦτο συμβαίνει περὶ τὴν εἱλωτείαν. ἔτι δ' ἡ 5
περὶ τὰς γυναῖκας ἄνεσις καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πο-
λιτείας βλαβερὰ καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως. ὥσπερ γὰρ
οἰκίας μέρος ἀνὴρ καὶ γυνή, δῆλον ὅτι καὶ πόλιν ἐγγὺς
τοῦ δίχα διῃρῆσθαι δεῖ νομίζειν εἴς τε τὸ τῶν ἀνδρῶν πλῆ-
θος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν, ὥστ' ἐν ὅσαις πολιτείαις φαύλως
ἔχει τὸ περὶ τὰς γυναῖκας, τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως εἶναι δεῖ
νομίζειν ἀνομοθέτητον. ὅπερ ἐκεῖ συμβέβηκεν· ὅλην γὰρ
τὴν πόλιν ὁ νομοθέτης εἶναι βουλόμενος καρτερικήν, κατὰ
μὲν τοὺς ἄνδρας φανερός ἐστι τοιοῦτος ὤν, ἐπὶ δὲ τῶν γυναι-
κῶν ἐξημέληκεν· ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκο-
λασίαν καὶ τρυφερῶς. ὥστ' ἀναγκαῖον ἐν τῇ τοιαύτῃ πολι- 6
τείᾳ τιμᾶσθαι τὸν πλοῦτον, ἄλλως τε κἂν τύχωσι γυναι-
κοκρατούμενοι, καθάπερ τὰ πολλὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ

3 περὶ οἴκους ΓM[s] 5 ἀφίστανται H[a] 6 περαιβοῖς Π[1] 10 κακοπαθοῦντες (γρ. κακοπαθῶς ζῶντες mg.[1]) P[1] 12 περὶ τὴν εἱλωτείαν (εἰλωτείαν M[s]H[a])] γρ. καὶ περὶ τὴν πολιτείαν mg. H[a] || ἔτι δ' — 1270 a 8 πάλιν: similia ex Aristotele Plut. Lyc. 14, haud dubie e Lacedaemoniorum Politia 14 εὐδαιμονίαν] εὐνομίαν mg. p[1] et π[3] et superscr. (a corr.[1]) P[2.3] 16 εἴς τε] ὥστε M[s], *ut ad* Guil. 18 εἶναι post 19 νομίζειν ΓM[s] 21 φανερός ἐστι τοιοῦτος ὤν] τοιοῦτός ἐστιν Π[1] 24 τυγχάνωσι H[a]π[3] et superscr. (a corr.[1]) P[2.3], τύχωσι καὶ M[s]

πολεμικῶν γενῶν, ἔξω Κελτῶν ἢ κἂν εἴ τινες ἕτεροι φανερῶς τετιμήκασι τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίαν. ἔοικε γὰρ ὁ μυθολογήσας πρῶτος οὐκ ἀλόγως συζεῦξαι τὸν Ἄρην πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἢ γὰρ πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται κατακώχιμοι πάντες
7 *οἱ τοιοῦτοι. διὸ παρὰ τοῖς Λάκωσι τοῦθ' ὑπῆρχεν, καὶ πολλὰ διῳκεῖτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. καίτοι τί διαφέρει γυναῖκας ἄρχειν ἢ τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τῶν* (p. 46) *γυναικῶν ἄρχεσθαι; ταὐτὸ γὰρ συμβαίνει. χρησίμου δ' οὔσης τῆς θρασύτητος πρὸς οὐδὲν τῶν ἐγκυκλίων, ἀλλ' εἴπερ, πρὸς τὸν πόλεμον, βλαβερώταται καὶ πρὸς ταῦθ' αἱ τῶν Λακώνων ἦσαν. ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς· χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἑτέραις πόλεσιν,*
8 *θόρυβον δὲ παρεῖχον πλείω τῶν πολεμίων. ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν ἔοικε συμβεβηκέναι τοῖς Λάκωσιν εὐλόγως ἡ τῶν γυναικῶν ἄνεσις. ἔξω γὰρ τῆς οἰκείας διὰ τὰς στρατείας ἀπεξενοῦντο πολὺν χρόνον, πολεμοῦντες τόν τε πρὸς Ἀργείους πόλεμον καὶ πάλιν τὸν πρὸς Ἀρκάδας καὶ Μεσηνίους· σχολάσαντες δὲ αὑτοὺς μὲν παρεῖχον τῷ νομοθέτῃ προωδοπεποιημένους διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον (πολλὰ γὰρ ἔχει μέρη τῆς ἀρετῆς), τὰς δὲ γυναῖκάς φασι μὲν ἄγειν ἐπιχειρῆσαι τὸν Λυκοῦργον ὑπὸ τοὺς νόμους, ὡς δ' ἀντέκρουον,*
9 *ἀποστῆναι πάλιν. αἰτίαι μὲν οὖν εἰσιν αὗται τῶν γενομένων, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἁμαρτίας· ἀλλ' ἡμεῖς οὐ τοῦτο σκοποῦμεν, τίνι δεῖ συγγνώμην ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς. τὰ δὲ περὶ τὰς γυναῖκας ἔχοντα μὴ καλῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, οὐ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐτῆς*

26 *φανερῶς* om. Π^1 (add. mg. p^1) **28** *πρώτως* $M^s P^1$ ‖ *ἄρη* $P^{2.3} \pi^3$ **32** *διώκητο* $M^s P^1$ **37** *τῆς τῶν Θηβαίων* $M^s H^a$ **1270a 1** *τῆς οἰκείας* om. M^s et (suppl. mg. p^1) P^1 **4** *αὐτοὺς* $M^s H^a$ **7** *ὑπὸ* H^a (Coraes), *ἐπὶ* cet. **8** *γινομένων* $M^s P^1$ **12** *ἔοικεν* om. ΓM^s **13** *αὐτὴν* $M^s \Pi^2 H^a$

καθ' αὐτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαί τι πρὸς τὴν φιλοχρη-
ματίαν. μετὰ γὰρ τὰ νῦν ῥηθέντα τοῖς περὶ τὴν ἀνωμα- 10
λίαν τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσειεν ἄν τις. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν
συμβέβηκε κεκτῆσθαι πολλὴν λίαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμ-
παν μικράν· διόπερ εἰς ὀλίγους ἧκεν ἡ χώρα. τοῦτο δὲ καὶ
διὰ τῶν νόμων τέτακται φαύλως· ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ
πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν ἐποίησεν οὐ καλόν, ὀρθῶς ποιήσας,
διδόναι δὲ καὶ καταλείπειν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις·
καίτοι ταὐτὸ συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνως τε καὶ οὕτως.
ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν 11
πέντε μερῶν τὰ δύο, τῶν τ' ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων,
καὶ διὰ τὸ προῖκας διδόναι μεγάλας. καίτοι βέλτιον ἦν
μηδεμίαν ἢ ὀλίγην ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. * * νῦν δ' ἔξεστι (p. 17)
δοῦναί τε τὴν ἐπίκληρον ὅτῳ ἂν βούληται· κἂν ἀποθάνῃ
μὴ διαθέμενος, ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν
θέλῃ δίδωσιν. τοιγαροῦν δυναμένης τῆς χώρας χιλίους ἱπ-
πεῖς τρέφειν καὶ πεντακοσίους καὶ ὁπλίτας τρισμυρίους, οὐδὲ
χίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν. γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν 12
δῆλον ὅτι φαύλως αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην·
μίαν γὰρ πληγὴν οὐχ ὑπήνεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπώλετο
διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν. λέγουσι δ' ὡς ἐπὶ μὲν τῶν προτέ-
ρων βασιλέων μετεδίδοσαν τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐ γίνεσθαι
τότε ὀλιγανθρωπίαν πολεμούντων πολὺν χρόνον, καί φασιν
εἶναί ποτε τοῖς Σπαρτιάταις καὶ μυρίους· οὐ μὴν ἀλλ' εἴτ'
ἐστὶν ἀληθῆ ταῦτα εἴτε μή, βέλτιον τὸ διὰ τῆς κτήσεως
ὡμαλισμένης πληθύειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ὑπεναντίος δὲ 13
καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιίαν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διόρθω-

15 γὰρ] δὲ Zwinger 17 λίαν om. M^{s}P^1 ‖ τοῖς] τὸν M^s, τῶν P^1 20 οὐκ ante ἐποίησεν (ἐποίει M^s) add. Π^1 (del. corr. P^1) 21 καταλιπεῖν M^{s}P^1 22 ταὐτὸ Π^1, τοῦτο Π^{2}H^a 23 καὶ om. Π^{1}H^a 25 ἦν om. Π^1 26 lac. Buecheler 27 τε om. M^{s}P^1 34 μὲν om. Π^1 37 ποτε om. H^a ‖ τοὺς Σπαρτιάτας Buecheler

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

σιν. βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς πλείστους εἶναι τοὺς 1270 Σπαρτιάτας, προάγεται τοὺς πολίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι παῖδας· ἔστι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱοὺς ἄφρουρον εἶναι, τὸν δὲ τέτταρας ἀτελῆ πάντων. καίτοι φανερὸν ὅτι πολλῶν γινομένων, τῆς δὲ χώρας οὕτω **14** διῃρημένης, ἀναγκαῖον πολλοὺς γίνεσθαι πένητας. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ τὴν ἐφορείαν ἔχει φαύλως. ἡ γὰρ ἀρχὴ κυρία μὲν αὐτὴ τῶν μεγίστων αὐτοῖς ἐστιν, γίνονται δ' ἐκ τοῦ δήμου παντός, ὥστε πολλάκις ἐμπίπτουσιν ἄνθρωποι σφόδρα πένητες εἰς τὸ ἀρχεῖον, οἳ διὰ τὴν ἀπορίαν ὤνιοι ἦσαν. ἐδήλωσαν δὲ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον, καὶ νῦν δὲ ἐν τοῖς Ἀνδρίοις· διαφθαρέντες γὰρ ἀργυρίῳ τινές, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅλην τὴν πόλιν ἀπώλεσαν. καὶ διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν εἶναι λίαν μεγάλην καὶ ἰσοτύραννον δημαγωγεῖν αὐτοὺς ἠναγκάζοντο καὶ οἱ βασιλεῖς, ὥστε καὶ ταύτῃ συνεπιβλάπτεσθαι τὴν πολιτείαν· δημοκρατία γὰρ ἐξ ἀριστο- **15** κρατίας συνέβαινεν. συνέχει μὲν οὖν τὴν πολιτείαν τὸ ἀρ- (p. 48) χεῖον τοῦτο (ἡσυχάζει γὰρ ὁ δῆμος διὰ τὸ μετέχειν τῆς μεγίστης ἀρχῆς, ὥστ' εἴτε διὰ τὸν νομοθέτην εἴτε διὰ τύχην τοῦτο συμπέπτωκεν, συμφερόντως ἔχει τοῖς πράγμασιν· δεῖ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν μέλλουσαν σῴζεσθαι πάντα βούλεσθαι τὰ μέρη τῆς πόλεως εἶναι καὶ διαμένειν αὐτά· οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς διὰ τὴν αὐτῶν τιμὴν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ διὰ τὴν γερουσίαν — ἆθλον γὰρ ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀρετῆς ἐστιν —, ὁ δὲ δῆμος διὰ τὴν ἐφορείαν — κα-

1270b 2 *προάγει* Spengelius || *τοὺς πολίτας* om. M[s]P[1] **7** *ἐφορίαν* M[s] et pr. P[3] (crx. rc.) et H[a] **8** *αὐτὴ* om. ΓM[s], *αὕτη* Ar. || *ἐστιν* om. M[s]P[1] **9** *παντός* Sauppeus, *πάντες* ΓΠ **12** *Ἀνδρίοις* Victorius, *ἀνδρίοις* (*ἀνδρείοις* pr. P[3]) Π[2] et γρ. mg. p[1], *ἀνρίοις* superscr. *δ* man. ead. H[a], *ἀνρείοις* superscr. (in rasura) *δ* P[1], *ἀντρείοις* M[s], *antriis* Guil.; cf. 1272a 3 **19** *διὰ τὴν τύχην* M[s]P[1] **22** *αὐτά* (i. e. sponte) H[a], *ταῦτα* Γπ[3], *ταὐτά* cet., *τὴν αὐτήν* (nisi mavis secludere) ci. Schneider, *κατὰ ταὐτά* Bernaysius **23** *αὐτῶν* M[s]P[2]H[a], *ipsorum* Guil.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ϑίσταται γὰρ ἐξ ἁπάντων —) ἀλλ' αἱρετὴν ἔδει τὴν ἀρχὴν 16
εἶναι ταύτην ἐξ ἁπάντων μέν, μὴ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον ὃν
νῦν (παιδαριώδης γάρ ἐστι λίαν). ἔτι δὲ καὶ κρίσεών εἰσι μεγά-
λων κύριοι, ὄντες οἱ τυχόντες, διόπερ οὐκ αὐτογνώμο-
νας βέλτιον κρίνειν ἀλλὰ κατὰ γράμματα καὶ τοὺς
νόμους. ἔστι δὲ καὶ ἡ δίαιτα τῶν ἐφόρων οὐχ ὁμολογουμένη
τῷ βουλήματι τῆς πόλεως· αὐτὴ μὲν γὰρ ἀνειμένη λίαν
ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ὑπερβάλλει ἐπὶ τὸ σκλη-
ρόν, ὥστε μὴ δύνασϑαι καρτερεῖν ἀλλὰ λάϑρᾳ τὸν νόμον
ἀποδιδράσκοντας ἀπολαύειν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. ἔχει 17
δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν οὐ καλῶς αὐτοῖς.
ἐπιεικῶν μὲν γὰρ ὄντων καὶ πεπαιδευμένων ἱκανῶς πρὸς
ἀνδραγαϑίαν, τάχ' ἂν εἴπειέ τις συμφέρειν τῇ πόλει, καί-
τοι τό γε διὰ βίου κυρίους εἶναι κρίσεων μεγάλων ἀμφι-
σβητήσιμον (ἔστι γάρ, ὥσπερ καὶ σώματος, καὶ διανοίας
1271 a γῆρας)· τὸν τρόπον δὲ τοῦτον πεπαιδευμένων ὥστε καὶ τὸν
νομοϑέτην αὐτὸν ἀπιστεῖν ὡς οὐκ ἀγαϑοῖς ἀνδράσιν, οὐκ
ἀσφαλές. φαίνονται δὲ καὶ καταδωροδοκούμενοι καὶ κα- 18
ταχαριζόμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν οἱ κεκοινωνηκότες τῆς
ἀρχῆς ταύτης. διόπερ βέλτιον αὐτοὺς μὴ ἀνευϑύνους εἶναι·
νῦν δ' εἰσίν. δόξειε δ' ἂν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ πάσας εὐϑύ-
νειν τὰς ἀρχάς· τοῦτο δὲ τῇ ἐφορείᾳ μέγα λίαν τὸ δῶρον,
καὶ τὸν τρόπον οὐ τοῦτον λέγομεν διδόναι δεῖν τὰς εὐϑύνας.
ἔτι δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν ἣν ποιοῦνται τῶν γερόντων, κατά τε
τὴν κρίσιν ἐστὶ παιδαριώδης, καὶ τὸ αὐτὸν αἰτεῖσϑαι τὸν (p.49)
ἀξιωϑησόμενον τῆς ἀρχῆς οὐκ ὀρϑῶς ἔχει· δεῖ γὰρ καὶ βου-
λόμενον καὶ μὴ βουλόμενον ἄρχειν τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς.
νῦν δ' ὅπερ καὶ περὶ τὴν ἄλλην πολιτείαν ὁ νομοϑέτης 19

26 ἔδει] ἤδη M^{s}P^1 **28** κρίσεων μεγάλων εἰσὶ Π^1 **30** κατὰ τὰ γράμματα Bk. cum Π^3 **32** τῆς πόλεως] κατὰ τῆς πόλεως H^a, τῆς πολιτείας Scaliger ‖ αὔτη Π^{1}H^a **38** εἴπειέ (sed έ eras.) P^2, εἴποιε pr. P^3 (crx. rc.) et π^3, εἴποιέν H^a, εἴποι P^1, εἴπῃ M^s et corr. π^3 **1271 a 5** ἀνυπευϑύνους Sylburgius

φαίνεται ποιῶν· φιλοτίμους γὰρ κατασκευάζων τοὺς πολίτας τούτῳ κέχρηται πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν γερόντων· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἄρχειν αἰτήσαιτο μὴ φιλότιμος ὤν. καίτοι τῶν γ' ἀδικημάτων τῶν ἑκουσίων τὰ πλεῖστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ
20 *φιλοτιμίαν καὶ διὰ φιλοχρηματίαν τοῖς ἀνθρώποις. περὶ δὲ βασιλείας εἰ μὲν μὴ βέλτιόν ἐστιν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν ἢ βέλτιον, ἄλλος ἔστω λόγος· ἀλλὰ μὴν βέλτιόν γε μὴ καθάπερ νῦν ἀλλὰ κατὰ τὸν αὑτοῦ βίον ἕκαστον κρίνεσθαι τῶν βασιλέων. ὅτι δ' ὁ νομοθέτης οὐδ' αὐτὸς οἴεται δύνασθαι ποιεῖν καλοὺς κἀγαθούς, δῆλον· ἀπιστεῖ γοῦν ὡς οὐκ οὖσιν ἱκανῶς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν· διόπερ ἐξέπεμπον συμπρεσβευτὰς τοὺς ἐχθρούς, καὶ σωτηρίαν ἐνόμιζον τῇ πόλει εἶναι*
21 *τὸ στασιάζειν τοὺς βασιλεῖς. οὐ καλῶς δ' οὐδὲ περὶ τὰ συσσίτια τὰ καλούμενα φιδίτια νενομοθέτηται τῷ καταστήσαντι πρῶτον. ἔδει γὰρ ἀπὸ κοινοῦ μᾶλλον εἶναι τὴν σύνοδον, καθάπερ ἐν Κρήτῃ· παρὰ δὲ τοῖς Λάκωσιν ἕκαστον δεῖ φέρειν, καὶ σφόδρα πενήτων ἐνίων ὄντων καὶ τοῦτο τὸ ἀνάλωμα οὐ δυναμένων δαπανᾶν, ὥστε συμβαίνει τοὐναντίον τῷ νομοθέτῃ τῆς προαιρέσεως. βούλεται μὲν γὰρ δημοκρατικὸν εἶναι τὸ κατασκεύασμα τῶν συσσιτίων, γίνεται δ' ἥκιστα δημοκρατικὸν οὕτω νενομοθετημένον. μετέχειν μὲν γὰρ οὐ ῥᾴδιον τοῖς λίαν πένησιν, ὅρος δὲ τῆς πολιτείας οὗτός ἐστιν αὐτοῖς ὁ πάτριος, τὸν μὴ δυνάμενον τοῦτο τὸ*
22 *τέλος φέρειν μὴ μετέχειν αὐτῆς. τῷ δὲ περὶ τοὺς ναυάρχους νόμῳ καὶ ἕτεροί τινες ἐπιτετιμήκασιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντες. στάσεως γὰρ γίνεται αἴτιος· ἐπὶ γὰρ τοῖς βασιλεῦσιν*

15 *τούτοις* $p^1\Pi^2$ (corr. π^3) **16** *ἂν* om. $M^s P^1$ **17** *τῶν* om. $\Pi^2 H^a$ **18** *διὰ* om. M^s, non vert. Guil. **19** *μὴ* om. et 20 *μὴ βέλτιον* Π^1 **20** *sed et si melius* (*ἀλλὰ κἂν βέλτιον*?) Guil. **21** *μὴ καθάπερ νῦν* sc. *κατὰ τὸ γένος* Goettlingius || *αὐτοῦ* Bk. **27** *φιλίτια* Π^1 (em. corr. P^1) **31** *συμβαίνειν* Bk. cum π^3 **36** *ἐστιν* (*ἔστιν* M^s) ante *οὗτος* M^s et pr. P^1 (em. corr.^{1}) **37** *αὐτῶν* P^2, *αὐτοῦ* pr. P^3 (crx. rc.), *αὐτοῖς* Π^3

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

οὖσι στρατηγοῖς ἀιδίοις, ἡ ναυαρχία σχεδὸν ἑτέρα βασιλεία καθέστηκεν.[34] καὶ ὡδὶ δὲ τῇ ὑποθέσει τοῦ νομοθέτου ἐπιτιμή- (p. 50)
1271 b σειεν ἄν τις, ὅπερ καὶ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις ἐπιτετίμηκεν· πρὸς γὰρ μέρος ἀρετῆς ἡ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστί, τὴν πολεμικήν, αὕτη γὰρ χρησίμη πρὸς τὸ κρατεῖν. τοιγαροῦν ἐσῴζοντο μὲν πολεμοῦντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες, διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι σχολάζειν μηδὲ ἠσκηκέναι μηδεμίαν ἄσκησιν ἑτέραν κυριωτέραν τῆς πολεμικῆς.[35] τούτου δὲ 23 ἁμάρτημα οὐκ ἔλαττον· νομίζουσι μὲν γὰρ γίνεσθαι τἀγαθὰ τὰ περιμάχητα δι' ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακίας, καὶ τοῦτο μὲν καλῶς, ὅτι μέντοι ταῦτα κρείττω τῆς ἀρετῆς ὑπολαμβάνουσιν, οὐ καλῶς.[36] φαύλως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰ κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιάταις. οὔτε γὰρ ἐν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἔστιν οὐδὲν πολέμους μεγάλους ἀναγκαζομένοις πολεμεῖν, εἰσφέρουσί τε κακῶς· διὰ γὰρ τὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἶναι τὴν πλείστην γῆν, οὐκ ἐξετάζουσιν ἀλλήλων τὰς εἰσφοράς.[37] ἀποβέβηκέ τε τοὐναντίον τῷ νομοθέτῃ τοῦ συμφέροντος· τὴν μὲν γὰρ πόλιν πεποίηκεν ἀχρήματον, τοὺς δ' ἰδιώτας φιλοχρημάτους. Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω, ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ μάλιστ' ἄν τις ἐπιτιμήσειεν.

10 Ἡ δὲ Κρητικὴ πολιτεία πάρεγγυς μέν ἐστι ταύτης, VII ἔχει δὲ μικρὰ μὲν οὐ χεῖρον, τὸ δὲ πλεῖον ἧττον γλαφυρῶς. καὶ γὰρ ἔοικε καὶ λέγεται δὲ τὰ πλεῖστα μεμιμῆσθαι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν ἡ τῶν Λακώνων, τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἧττον διήρθρωται τῶν νεωτέρων.[2] φασὶ γὰρ τὸν Λυκοῦργον, ὅτε τὴν ἐπιτροπείαν τὴν Χαρίλλου τοῦ

40 *ἀίδιος* Π^2 et *ἄλλως* mg. p^1 **1271 b 1** cf. 625 C squ., maxime 630 E **3** *αὐτὴ* $M^s P^1$ **5** *ἠσκηκέναι*] *ad virtutem exercitari* Guil. **6** *τοῦτο* pr. P^2 (em. corr.^{1}) et π^3, *τούτο* P^1, *hoc* Guil. **7** *μὲν* om. $\Gamma M^s H^a$ || *γίνεσθαι* post *τἀγαθὰ* $M^s P^1$ || respicere vid. Eudemus 1248 b 37 squ. **12** *ἀναγκαζομένους* $P^{2.3} H^a \pi^3$ **22** *δὲ*] *τε* $M^s P^1$, *γε* H^a, *quidem* Guil. **25** *ἐπιτροπίαν* pr. M^s et P^1 et pr. P^3 (crx. rc.) et H^a || *Χαριλάου* (cf.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*βασιλέως καταλιπὼν ἀπεδήμησεν, τότε τὸν πλεῖστον δια-
τρῖψαι χρόνον περὶ Κρήτην διὰ τὴν συγγένειαν, ἄποι-
κοι γὰρ οἱ Λύκτιοι τῶν Λακώνων ἦσαν· κατέλαβον δ' οἱ
πρὸς τὴν ἀποικίαν ἐλθόντες τὴν τάξιν τῶν νόμων ὑπάρχου-
σαν ἐν τοῖς τότε κατοικοῦσιν, διὸ καὶ νῦν οἱ περίοικοι τὸν
αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς, ὡς κατασκευάσαντος Μίνω*
2 *πρώτου τὴν τάξιν τῶν νόμων. δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς*
(p.51) *τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς·
πάσῃ γὰρ ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων
ἱδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων· ἀπέχει γὰρ τῇ μὲν
τῆς Πελοποννήσου μικρόν, τῇ δὲ τῆς Ἀσίας τοῦ περὶ Τριόπιον
τόπου καὶ Ῥόδου. διὸ καὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχὴν κατέ-
σχεν ὁ Μίνως, καὶ τὰς νήσους τὰς μὲν ἐχειρώσατο τὰς
δ' ᾤκισεν, τέλος δὲ ἐπιθέμενος τῇ Σικελίᾳ τὸν βίον ἐτελεύ-*
3 *τησεν ἐκεῖ περὶ Καμικόν. Ἔχει δ' ἀνάλογον ἡ Κρητικὴ τά-
ξις πρὸς τὴν Λακωνικήν. γεωργοῦσί τε γὰρ τοῖς μὲν εἵλω-
τες τοῖς δὲ Κρησὶν οἱ περίοικοι, καὶ συσσίτια παρ' ἀμφο-
τέροις ἔστιν, καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ φι-
δίτια ἀλλὰ ἄνδρια, καθάπερ οἱ Κρῆτες, ᾗ καὶ δῆλον ὅτι
ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἡ τάξις. οἱ μὲν
γὰρ ἔφοροι τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς ἐν τῇ Κρήτῃ
καλουμένοις κόσμοις, πλὴν οἱ μὲν ἔφοροι πέντε τὸν ἀριθ-
μὸν οἱ δὲ κόσμοι δέκα εἰσίν· οἱ δὲ γέροντες τοῖς γέρουσιν,
οὓς καλοῦσιν οἱ Κρῆτες βουλήν, ἴσοι· βασιλεία δὲ πρότερον
μὲν ἦν, εἶτα κατέλυσαν οἱ Κρῆτες, καὶ τὴν ἡγεμονίαν οἱ*

1316a 34) Bas.[1] **26** *τότε* om. Π[1] **27** *περὶ τὴν Κρήτην* Bk. cum Π[3] **28** *Λύκτιοι*] *κρῆτες* Π[1] (*ἄλλως λύκτιοι* mg p[1]) **30** *ἐν τοῖς*] *ἐν ᾧ* H[a] **34** *πάσῃ* — 35 *πάντων* respicit Theod. Metoch. Miscell. p 644 Kiessl. **35** *τῇ μὲν τῆς*] *τῆς μὲν* ΓM[s] **37** *ῥόδου* Π[1] et ut vid. H[a], *ῥόδον* Π[2] **40** *Καμικόν* mg. Bas.[1], *Κάμικον* Victorius, *κάμινον* (*κάμεινον* π[3]) ΓΠ, *Camerinam* Albertus Magnus **41** *τε* om. M[s]P[1], non vert. Guil. **1272a 2** *φιλίτια* Π[1] (crx. p[1]) **3** *ἄνδρια* Π[2]H[a] et *ἄλλως* mg. p[1], *ἀντρεῖα* M[s], *ἀνδρεῖα* ΓP[1] (*ἀνδρείων* Alcm. fr. 22, 2 Be.[4]); cf. 1270b 12

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

κόσμοι τὴν κατὰ πόλεμον ἔχουσιν· ἐκκλησίας δὲ μετέχουσι 4
πάντες, κυρία δ' οὐδενός ἐστιν ἀλλ' ἢ συνεπιψηφίσαι τὰ δό-
ξαντα τοῖς γέρουσι καὶ τοῖς κόσμοις. Τὰ μὲν οὖν τῶν συσ-
σιτίων ἔχει βέλτιον τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσιν· ἐν μὲν
γὰρ Λακεδαίμονι κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει τὸ τε-
ταγμένον, εἰ δὲ μή, μετέχειν νόμος κωλύει τῆς πολιτείας,
καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον· ἐν δὲ Κρήτῃ κοινοτέρως·
ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν γινομένων καρπῶν τε καὶ βοσκημά-
*των ἐκ τῶν δημοσίων καὶ * * φόρων οὓς φέρουσιν οἱ περί-*
οικοι, τέτακται μέρος τὸ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὰς κοι-
νὰς λειτουργίας, τὸ δὲ τοῖς συσσιτίοις, ὥστ' ἐκ κοινοῦ τρέ-
φεσθαι πάντας, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἄνδρας·
πρὸς δὲ τὴν ὀλιγοσιτίαν ὡς ὠφέλιμον πολλὰ πεφιλο- 5
σόφηκεν ὁ νομοθέτης, καὶ πρὸς τὴν διάζευξιν τῶν γυναι-
κῶν, ἵνα μὴ πολυτεκνῶσι, τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας ποιήσας (p. 52)
ὁμιλίαν, περὶ ἧς εἰ φαύλως ἢ μὴ φαύλως, ἕτερος ἔσται
τοῦ διασκέψασθαι καιρός. ὅτι δὴ τὰ περὶ τὰ συσσίτια βέλ-
τιον τέτακται τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσι, φανερόν· τὰ
δὲ περὶ τοὺς κόσμους ἔτι χεῖρον τῶν ἐφόρων. ὃ μὲν γὰρ
ἔχει κακὸν τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον, ὑπάρχει καὶ τούτοις
(γίνονται γὰρ οἱ τυχόντες)· ὃ δ' ἐκεῖ συμφέρει πρὸς τὴν
πολιτείαν, ἐνταῦθ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ μὲν γάρ, διὰ τὸ τὴν αἵρε-
σιν ἐκ πάντων εἶναι, μετέχων ὁ δῆμος τῆς μεγίστης ἀρχῆς
βούλεται μένειν τὴν πολιτείαν· ἐνταῦθα δ' οὐκ ἐξ ἁπάντων
αἱροῦνται τοὺς κόσμους ἀλλ' ἐκ τινῶν γενῶν, καὶ τοὺς γέρον-
τας ἐκ τῶν κεκοσμηκότων, περὶ ὧν τοὺς αὐτοὺς ἄν τις εἴ- 6
πειε λόγους καὶ περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γινομένων (τὸ

18 *ἐκ*] *καὶ ἐκ* Lambinus cum π^3, *et ex* pauci codd. Guil. ‖ *καὶ* ⟨*ἀπὸ μορίου τῶν*⟩ vel *καὶ* ⟨*ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν*⟩ ? Susem., *καὶ* ⟨*ἐκ τῶν*⟩ ci. Congreveus, *καὶ* secl. Lambinus **26** *δὴ* Lambinus, *δὲ* ΓΠ **29** *τούτοις* Π^1, *τούτων* $\Pi^2 H^a$ (*τῷ τούτων* Bernaysius), *τούτῳ* ci. Sylburgius **35** *τῶν*] *ὧν* (ut saepe) H^a, *τινων* Π^1 ‖ *εἴπειεν* pr. P^3 (crx. rc.), *εἴποιε* $M^s P^1 H^a \pi^3$, *εἴποι* corr.[2] P^2 et π^3 **36** *τῶν* Bas.[3], *ὧν* Π (in H^a saepe *ὧν* pro

γὰρ ἀνυπεύθυνον καὶ τὸ διὰ βίου μεῖζόν ἐστι γέρας τῆς ἀξίας αὐτοῖς, καὶ τὸ μὴ κατὰ γράμματα ἄρχειν ἀλλ' αὐτογνώμονας ἐπισφαλές). τὸ δ' ἡσυχάζειν μὴ μετέχοντα τὸν δῆμον οὐδὲν σημεῖον τοῦ τετάχθαι καλῶς. οὐδὲν γὰρ λήμματός τι τοῖς κόσμοις ὥσπερ τοῖς ἐφόροις, πόρρω γ' ἀποικοῦσιν ἐν νήσῳ τῶν διαφθερούντων. ἣν δὲ ποιοῦνται τῆς ἁμαρτίας ταύτης ἰατρείαν, ἄτοπος καὶ οὐ πολιτικὴ ἀλλὰ
7 *δυναστευτική. πολλάκις γὰρ ἐκβάλλουσι συστάντες τινὲς τοὺς κόσμους ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν ἢ τῶν ἰδιωτῶν· ἔξεστι δὲ καὶ μεταξὺ τοῖς κόσμοις ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν. ταῦτα δὴ πάντα βέλτιον γίνεσθαι κατὰ νόμον ἢ κατ' ἀνθρώπων βούλησιν· οὐ γὰρ ἀσφαλὴς ὁ κανών. πάντων δὲ φαυλότατον τὸ τῆς ἀκοσμίας, ἣν καθιστᾶσι πολλάκις οἳ ἂν μὴ δίκας βούλωνται δοῦναι τῶν δυνατῶν· ᾗ καὶ δῆλον ὡς ἔχει τι πολιτείας ἡ τάξις, ἀλλ' οὐ πολιτεία ἐστὶν ἀλλὰ δυναστεία μᾶλλον. εἰώθασι δὲ διαλαμβάνοντες τὸν δῆμον καὶ τοὺς φίλους ἀναρχίαν ποιεῖν καὶ στασιάζειν καὶ μάχεσθαι πρὸς*
8 *ἀλλήλους· καίτοι τί διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἢ διά τινος χρόνου*
(p. 53) *μηκέτι πόλιν εἶναι τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ λύεσθαι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν; Ἔστι δ' ἐπικίνδυνος οὕτως ἔχουσα πόλις, τῶν βουλομένων ἐπιτίθεσθαι καὶ δυναμένων. ἀλλὰ καθάπερ εἴρηται, σῴζεται διὰ τὸν τόπον· ξενηλασίας γὰρ τὸ πόρρω πεποίηκεν. διὸ καὶ τὸ τῶν περιοίκων μένει τοῖς Κρησίν, οἱ δ' εἵλωτες ἀφίστανται πολλάκις. οὔτε γὰρ ἐξωτερι-*

τῶν) || *γινομένων* (*γενομένων* π^3)] *γερόντων* Congreveus **40** *οὐδὲ γὰρ* Bk. (*neque enim* Guil.) **41** *γ'*] *δ'* H^a, *enim* Guil. **1272b 1** *διαφερόντων* ΓM^s, *διαφερούντων* pr. π^3 **7** *ἀσφαλὲς* et mox *πάντων γὰρ* (sic) *φαυλότατον ὁ τῆς ἀκοσμίας, ἣν* H^a
8 *οἳ ἂν* Coraes, *ὅταν* ΓΠ **9** *τῶν δυνατῶν* (sed post 8 *τῆς ἀκοσμίας*) Π^2 et mg. p^1, *τῶν δυναστῶν* Π^1 (crx. mg. p^1), *τῶν δικαστῶν* H^a || *ᾗ καὶ* ΓM^s || *ὡς*] *ὅτι* M^s, *ὅτι ὡς* P^1, *quod* Guil.
12 *ἀναρχίαν* Bernaysius, *μοναρχίαν* ΓΠ **15** *ἐπικίνδυνος*] *valde periculosa* Guil. **16** *τῶν βουλομένων* et *δυναμένων* (*cum qui volunt . . . . ii etiam possint* Lambinus) $\Pi^2 H^a$, idem praemisso *ὄντων* Bas.^{3}, *τοῖς βουλομένοις* et *δυναμένοις* Π^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

κῆς ἀρχῆς κοινωνοῦσιν οἱ Κρῆτες, νεωστί τε πόλεμος ξενικὸς διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον, ὃς πεποίηκε φανερὰν τὴν ἀσθένειαν τῶν ἐκεῖ νόμων. Περὶ μὲν οὖν ταύτης εἰρήσθω τοσαῦθ' ἡμῖν τῆς πολιτείας.

11 Πολιτεύεσθαι δὲ δοκοῦσι καὶ Καρχηδόνιοι καλῶς καὶ πολλὰ περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, μάλιστα δ' ἔνια παραπλησίως τοῖς Λάκωσιν. αὗται γὰρ αἱ πολιτεῖαι τρεῖς ἀλλήλαις τε σύνεγγύς πώς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρουσιν, ἥ τε Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων ἡ τῶν Καρχηδονίων. καὶ πολλὰ τῶν τεταγμένων ἔχει παρ' αὐτοῖς καλῶς· σημεῖον δὲ πολιτείας συντεταγμένης τὸ τὸν δῆμον ἑκούσιον διαμένειν ἐν τῇ τάξει τῆς πολιτείας, καὶ μήτε στάσιν, ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, γεγενῆσθαι μήτε τύραννον. Ἔχει δὲ παραπλήσια τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ τὰ μὲν συσσίτια τῶν ἑταιριῶν τοῖς φιδιτίοις, τὴν δὲ τῶν ἑκατὸν καὶ τεττάρων ἀρχὴν τοῖς ἐφόροις (πλὴν οὐ χεῖρον· οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν τυχόντων εἰσί, ταύτην δ' αἱροῦνται τὴν ἀρχὴν ἀριστίνδην), τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τὴν γερουσίαν ἀνάλογον τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι καὶ γέρουσιν, καὶ βέλτιον δὲ τοὺς βασιλεῖς μήτε κατὰ τὸ αὐτὸ εἶναι γένος μήτε τοῦτο τὸ τυχόν, εἴ τε διαφέρον * * ἐκ τούτων αἱρετοὺς μᾶλλον ἢ καθ' ἡλι-

VIII (right margin, beside line 24); 2 (right margin, beside line 33)

22 *εἰρήσθω* post 23 *ἡμῖν* ΓM^s 24 *καὶ καρχηδόνιοι* post *καλῶς* $M^s P^1$ 28 *καὶ ἡ*] *καὶ* $Π^1$ 30 *bene institutae* Ar., ⟨*εὖ*⟩ *συντεταγμένης* Schneider, *εὖ τεταγμένης* Bergkius 31 *ἑκούσιον* Spengelius, *ἔχουσαν* $Π^2$Γ, om. $M^s P^1 H^a$ ‖ *ἐν* om. $M^s P^1$, del. p^2 34 *φιλιτίοις* $Π^1$ (crx. p^1) ‖ *τὴν* — 35 *ἀρχὴν* respicit Theod. Metoch. Misc. p. 667 Kiessl. 36 *γὰρ* om. $P^{2.3} π^3$ (unde 35 *πλήν*, ⟨*ὅ*⟩ *οὐ χεῖρον, οἱ μὲν* Bernaysius) 39 *κατὰ τὸ αὐτὸ* $Π^2 p^1$, *κατ' αὐτὸ* pr. P^1, *καταυτὸ* (corr. ex *κανταυτὸ*) M^s, *καταυτὸ* (mg. *ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ*) H^a, *καθ' αὐτὸ* Γ et *γρ.* mg. p^1 ‖ *μήτε* Schneider, *μηδὲ* Π 40 *εἴ τε* $M^s Π^2 H^a$ et mg. p^1 et fortasse etiam Γ (nam pro codd. *si quid, si quod, sed quod, sed quae, se que* coniecit *sique* Newmanus), *ἢ* pr. P^1, sed neutrum sanum; quasi *εἰ δέ τι* vertit Victorius, ⟨*ἀλλ'*⟩ *εἴ τι* Goettlingius, at desiderari in proximis senatores (fortasse iam post *τὸ τυχόν*) intellexit Conringius

κίαν. μεγάλων γὰρ κύριοι καθεστῶτες, ἂν εὐτελεῖς ὦσι, μεγάλα βλάπτουσι, καὶ ἔβλαψαν ἤδη τὴν πόλιν τὴν τῶν 1273a
3 Λακεδαιμονίων. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἐπιτιμηθέντων ἂν διὰ τὰς παρεκβάσεις κοινὰ τυγχάνει πάσαις ὄντα ταῖς εἰρημέναις πολιτείαις· τῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας, τὰ μὲν εἰς δῆμον ἐκκλίνει
(p. 54) μᾶλλον, τὰ δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. τοῦ μὲν γὰρ τὰ μὲν προσάγειν τὰ δὲ μὴ προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον, οἱ βασιλεῖς κύριοι μετὰ τῶν γερόντων, ἂν ὁμογνωμονῶσι πάντες, εἰ δὲ μή, καὶ τούτων ὁ δῆμος. ἃ δ' ἂν εἰσφέρωσιν οὗτοι, οὐ διακοῦσαι μόνον ἀποδιδόασι τῷ δήμῳ τὰ δόξαντα τοῖς ἄρχουσιν, ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ καὶ τῷ βουλομένῳ τοῖς εἰσφερομένοις ἀντειπεῖν ἔξεστιν, ὅπερ ἐν ταῖς ἑτέραις πολι-
4 τείαις οὐκ ἔστιν. τὸ δὲ τὰς πενταρχίας, κυρίας οὔσας πολλῶν καὶ μεγάλων, ὑφ' αὑτῶν αἱρετὰς εἶναι, καὶ τὴν τῶν ἑκατὸν ταύτας αἱρεῖσθαι τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἔτι δὲ ταύτας πλείονα ἄρχειν χρόνον τῶν ἄλλων (καὶ γὰρ ἐξεληλυθότες ἄρχουσι καὶ μέλλοντες) ὀλιγαρχικόν· τὸ δὲ ἀμίσθους καὶ μὴ κληρωτὰς ἀριστοκρατικὸν θετέον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, καὶ τὸ τὰς δίκας ὑπὸ τῶν ἀρχείων δικάζεσθαι πάσας (καὶ μὴ ἄλλας ὑπ' ἄλλων, καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι).
5 παρεκβαίνει δὲ τῆς ἀριστοκρατίας ἡ τάξις τῶν Καρχηδονίων μάλιστα πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν κατά τινα διάνοιαν ἣ συνδοκεῖ τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ μόνον ἀριστίνδην ἀλλὰ καὶ

1273a 3 *τὰς τῆς ἀρίστης τάξεως* vel similia post *παρεκβάσεις* excidisse putat (Fuellebornio duce) Susem. **4** *ὑπόθεσιν* <*ὑπεναντίων*> Bernaysius **5** *τοῖς Καρχηδονίοις* post *ἐκκλίνει* add. Thurotus (post *πολιτείας* Susem.) **7** *τὰ* $Π^1 H^a π^3$, *τὸ* $P^{2\,3} π^3$ (unde etiam 6 *τὸ μὲν* Morelius) **9** *καὶ τούτον* Bernaysius, *τούτων καὶ* Susem. ‖ *εἰσφέρουσιν* (em. corr. $^1P^2$) *οὗτοι* $Π^2 H^a$, *εἰσφέρωσιν* $Π^1$ **10** *τὰ δόξαντα* | *τάξαντα* $Π^1$ **12** *ἀντιπεῖν* $M^s H^a π^3$ **16** *πλέον* M^s, *πλέονα* P^1, *πλείονας* pr. P^3 (em. rc.) **19** *τῶν ἀρχείων πάντων* $π^3$, *τῶν* <*αὐτῶν*> *ἀρχείων* Victorius, *τινῶν ἀρχείων* Coraes

πλουτίνδην οἴονται δεῖν αἱρεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας· ἀδύνατον
γὰρ τὸν ἀποροῦντα καλῶς ἄρχειν καὶ σχολάζειν. εἴπερ οὖν
τὸ μὲν αἱρεῖσθαι πλουτίνδην ὀλιγαρχικὸν τὸ δὲ κατ' ἀρε-
τὴν ἀριστοκρατικόν, αὕτη τις ἂν εἴη τάξις τρίτη, καθ' ἥν-
περ συντέτακται καὶ τοῖς Καρχηδονίοις τὰ περὶ τὴν πο-
λιτείαν· αἱροῦνται γὰρ εἰς δύο ταῦτα βλέποντες, καὶ μά-
λιστα τὰς μεγίστας, τούς τε βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς.
δεῖ δὲ νομίζειν ἁμάρτημα νομοθέτου τὴν παρέκβασιν εἶναι 6
τῆς ἀριστοκρατίας ταύτην. ἐξ ἀρχῆς γὰρ τοῦθ' ὁρᾶν ἐστι
τῶν ἀναγκαιοτάτων, ὅπως οἱ βέλτιστοι δύνωνται σχολάζειν
καὶ μηδὲν ἀσχημονεῖν, μὴ μόνον ἄρχοντες ἀλλὰ μηδ'
ἰδιωτεύοντες. εἰ δὲ δεῖ βλέπειν καὶ πρὸς εὐπορίαν χάριν
σχολῆς, φαῦλον τὸ τὰς μεγίστας ὠνητὰς εἶναι τῶν ἀρχῶν,
τήν τε βασιλείαν καὶ τὴν στρατηγίαν. ἔντιμον γὰρ ὁ νόμος (p. 55)
οὗτος ποιεῖ τὸν πλοῦτον μᾶλλον τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν πόλιν
ὅλην φιλοχρήματον. ὅ τι δ' ἂν ὑπολάβῃ τίμιον εἶναι τὸ 7
κύριον, ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολιτῶν δόξαν ἀκο-
λουθεῖν τούτοις· ὅπου δὲ μὴ μάλιστα ἀρετὴ τιμᾶται, ταύτην
1273b οὐχ οἷόν τε βεβαίως ἀριστοκρατεῖσθαι τὴν πολιτείαν. ἐθίζε-
σθαι δ' εὔλογον κερδαίνειν τοὺς ὠνουμένους, ὅταν δαπανήσαν-
τες ἄρχωσιν· ἄτοπον γὰρ εἰ πένης μὲν ὢν ἐπιεικὴς δὲ
βουλήσεται κερδαίνειν, φαυλότερος δ' ὢν οὐ βουλήσεται δα-
πανήσας. διὸ δεῖ τοὺς δυναμένους ἄριστ' ἄρχειν, τούτους ἄρχειν.
βέλτιον δ', εἰ καὶ προεῖτο τὴν εὐπορίαν τῶν ἐπιεικῶν ὁ νο-
μοθέτης, ἀλλὰ ἀρχόντων γε ἐπιμελεῖσθαι τῆς σχολῆς.
Φαῦλον δ' ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν 8
ἄρχειν, ὅπερ εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις· ἓν γὰρ

28 καὶ Aretino duce secl. Susem., post περ tri. Congreveus, καὶ ⟨παρεκβέβηκε⟩ Thurotus 33 βέλτιστον $P^{2.3}$ 35 δεῖ] δὴ δεῖ $P^{2.3}$, δὴ H^a (in exitu versus) et π^3 39 δ'] γὰρ Aretino duce Susem. 40 πολιτειῶν ΓM^s 1273b 1 οἷόν τ' (τε H^a) εἶναι βεβαίως ἀριστοκρατικὴν $\Pi^2 H^a$ 2 τοὺς] τοῦτ' Π^1 (crx. mg. p^1) 3 γὰρ] μὲν γὰρ Π^1 4 ὢν] ἂν ΓM^s 5 ἄριστ' ἄρχειν Spengelius, ἀρισταρχεῖν ΓΠ 6 ἀπορίαν ΓM^s

ὑφ' ἑνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται. δεῖ δ' ὅπως γίνηται τοῦθ' δρᾶν τὸν νομοθέτην, καὶ μὴ προστάττειν τὸν αὐτὸν αὐλεῖν καὶ σκυτοτομεῖν. ὥσθ' ὅπου μὴ μικρὰ πόλις, πολιτικώτερον πλείονας μετέχειν τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον· κοινότερόν τε γάρ, καθάπερ εἴπομεν, καὶ κάλλιον ἕκαστον ἀποτελεῖται τῶν αὐτῶν καὶ θᾶττον. δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν πολεμικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν· ἐν τούτοις γὰρ ἀμφοτέροις διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν διελήλυθε τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχε-
9 *σθαι. Ὀλιγαρχικῆς δ' οὔσης τῆς πολιτείας, ἄριστα ἐκφεύγουσι τῷ πλουτεῖν, αἰεί τι τοῦ δήμου μέρος ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς πόλεις, τούτῳ γὰρ ἰῶνται καὶ ποιοῦσι μόνιμον τὴν πολιτείαν. ἀλλὰ τουτί ἐστι τύχης ἔργον, δεῖ δὲ ἀστασιάστους εἶναι διὰ τὸν νομοθέτην. νῦν δέ, ἂν ἀτυχία γένηταί τις καὶ τὸ πλῆθος ἀποστῇ τῶν ἀρχομένων, οὐδέν ἐστι φάρμακον διὰ τῶν νόμων τῆς ἡσυχίας. Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ Κρητικῆς καὶ τῆς Καρχηδονίων, αἵπερ δικαίως εὐδοκιμοῦσι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.*

IX **12** *Τῶν δὲ ἀποφηναμένων τι περὶ πολιτείας, ἔνιοι μὲν οὐκ*
(p. 56) *ἐκοινώνησαν πράξεων πολιτικῶν οὐδ' ὡντινωνοῦν, ἀλλὰ διετέλεσαν ἰδιωτεύοντες τὸν βίον, περὶ ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴρηται σχεδὸν περὶ πάντων· ἔνιοι δὲ νομοθέται γεγόνασιν, οἱ μὲν ταῖς οἰκείαις πόλεσιν οἱ δὲ καὶ τῶν ὀθνείων τισί, πολιτευθέντες αὐτοί· καὶ τούτων οἱ μὲν νόμων ἐγένοντο δημιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ καὶ πολιτείας, οἷον καὶ Λυκοῦργος καὶ Σόλων· οὗτοι γὰρ καὶ νόμους καὶ πολιτείας κατέστησαν.*

14 *καθάπερ εἴπομεν* post *καὶ* tri. Susem. **15** *τῶν αὐτῶν*] *ὑπὸ τῶν αὐτῶν* (*ab eisdem* Guil.) Bas.[3], om. Ar., *τῶν ἔργων* Bernaysius; an breviter pro *ἢ τῶν αὐτῶν ἀποτελούντων* (cf. *τῶν νηφόντων* 1274 b 20)? Immischius **18** ⟨*καὶ*⟩ *τῆς* π[3] ‖ ⟨*στάσιν*⟩ *ἐκφεύγουσι* Bernaysius **19** *τῷ πλουτίζειν* Schneider (*inditando* Guil.) **24** *περὶ μὲν οὖν* squ. cum capite 12 secl. Goettlingius, Aristotelia huic loco non destinata censet Amsdorfius, vindicavit (post Spengelium) Wilamowitzius **25** *κρήτης* M[s]P[1] **27** *τι* om. Π[1] **32** *νόμων* om. et 33 *νόμων* pro *μόνον* Π[1]

περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων εἴρηται, Σόλωνα δ' ἔνιοι 2
μὲν οἴονται νομοθέτην γενέσθαι σπουδαῖον. ὀλιγαρχίαν τε
γὰρ καταλῦσαι λίαν ἄκρατον οὖσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν
δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστῆσαι τὴν πάτριον,
μείξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ βουλὴν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἱρετὰς ἀρι-
στοκρατικόν, τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν. ἔοικε δὲ Σόλων
1274a ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον οὐ καταλῦσαι, τήν τε βου-
λὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστῆσαι,
τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων. διὸ καὶ μέμφονταί 3
τινες αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον, κύριον ποιήσαντα τὸ δικα-
στήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. ἐπεὶ γὰρ τοῦτ' ἴσχυσεν, ὥσπερ
τυράννῳ τῷ δήμῳ χαριζόμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τὴν νῦν
δημοκρατίαν κατέστησαν· καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βου-
λὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς, τὰ δὲ δικαστήρια
μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὔξων εἰς τὴν νῦν δη-
μοκρατίαν. φαίνεται δ' οὐ κατὰ τὴν Σόλωνος γενέσθαι τοῦτο
προαίρεσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ συμπτώματος (τῆς ναυαρ- 4
χίας γὰρ ἐν τοῖς Μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος ἐφρο-
νηματίσθη καὶ δημαγωγοὺς ἔλαβε φαύλους ἀντιπολιτευο-
μένων τῶν ἐπιεικῶν), ἐπεὶ Σόλων γε ἔοικε τὴν ἀναγκαιο-
τάτην ἀποδιδόναι τῷ δήμῳ δύναμιν, τὸ τὰς ἀρχὰς αἱρεῖ-
σθαι καὶ εὐθύνειν (μηδὲ γὰρ τούτου κύριος ὢν ὁ δῆμος
δοῦλος ἂν εἴη καὶ πολέμιος), τὰς δ' ἀρχὰς ἐκ τῶν γνωρί-

36 *νομοθέτην* post *γενέσθαι* Π[1] **37** *γὰρ* om. M[s]P[1] **41** *τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν* in mg. add. (man. 1 ut vid.) H[a], *τὸ δὲ δικαστήριον δημοτικόν* Π[1] **1274a 2** *τὴν τῶν ἀρχῶν*] *τῶν ἀρχαίων* H[a], *τὴν τῶν ἀρχόντων* π[3] **4** *θατέραν* Π[1], *θάτερα* Coraes **5** *ἴσχυεν* Π[2] **7** *μετέστησαν* Teggeus **8** *ἐκώλυσε* Γ H[a] et (*ἐκόλυσε*) π[3], *ἐκόλουσε* (sed *λ* in ras.) P[3] || *καὶ Περικλῆς*: confert de rep. Ath. 27, 1 Wilamowitzius || *τὰ δὲ* — **9** *Περικλῆς* om. Γ M[s] **14** *ἀντὶ πολιτευομένων* Γ P[2], *ἀντίπολιτευομένων* H[a] **17** *κύριος* post *δῆμος* M[s]P[1]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

(p. 57) *μων καὶ τῶν εὐπόρων κατέστησε πάσας, ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίμνων καὶ ζευγιτῶν καὶ τρίτου τέλους τῆς καλουμένης ἱππάδος· τὸ δὲ τέταρτον θητικόν, οἷς οὐδεμιᾶς ἀρχῆς μετῆν.*

5 *Νομοθέται δ' ἐγένοντο Ζάλευκός τε Λοκροῖς τοῖς ἐπιζεφυρίοις, καὶ Χαρώνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὑτοῦ πολίταις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. πειρῶνται δέ τινες καὶ συνάγειν ὡς Ὀνομακρίτου μὲν γενομένου πρώτου δεινοῦ περὶ νομοθεσίαν, γυμνασθῆναι δ' αὐτὸν ἐν Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα κατὰ τέχνην μαντικήν· τούτου δὲ γενέσθαι Θάλητα ἑταῖρον, Θάλητος δ' ἀκροατὴν Λυκοῦργον καὶ Ζάλευκον, Ζαλεύκου δὲ Χαρώνδαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγουσιν ἀσκεπτότερον τῷ χρόνῳ λέγοντες·*

6 *ἐγένετο δὲ καὶ Φιλόλαος ὁ Κορίνθιος νομοθέτης Θηβαίοις. ἦν δ' ὁ Φιλόλαος τὸ μὲν γένος τῶν Βακχιαδῶν, ἐραστὴς δὲ γενόμενος Διοκλέους τοῦ νικήσαντος Ὀλυμπίασιν, ὡς ἐκεῖνος τὴν πόλιν ἔλιπε διαμισήσας τὸν ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλκυόνης, ἀπῆλθεν εἰς Θήβας· κἀκεῖ τὸν βίον ἐτελεύτησαν ἀμφότεροι. καὶ νῦν ἔτι δεικνύουσι τοὺς τάφους αὐτῶν ἀλλήλοις μὲν εὐσυνόπτους ὄντας, πρὸς δὲ τὴν τῶν Κορινθίων χώραν τοῦ μὲν συνόπτου τοῦ δ' οὐ συνόπτου·*

7 *μυθολογοῦσι γὰρ αὐτοὺς οὕτω τάξασθαι τὴν ταφήν, τὸν μὲν Διοκλέα διὰ τὴν ἀπέχθειαν τοῦ πάθους, ὅπως μὴ ἄποπτος ἔσται ἡ Κορινθία ἀπὸ τοῦ χώματος, τὸν δὲ Φιλόλαον, ὅπως ἄποπτος. ᾤκησαν μὲν οὖν διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν παρὰ* 1274b *τοῖς Θηβαίοις, νομοθέτης δ' αὐτοῖς ἐγένετο Φιλόλαος περί τ' ἄλλων τινῶν καὶ περὶ τῆς παιδοποιίας, οὓς καλοῦσιν*

19 *ἐμπόρων* $P^{2.3}$ π^3 ‖ *πεντακοσίων μεδίμνων* $\Gamma M^s H^a$ **21** *τὸ* post *τέταρτον* add. Π^1 **22** *νομοθέται* squ. usque ad exitum libri secl. Boiesenius **23** *αὐτοῦ* $M^s \Pi^2 H^a$ **25** *δέ*] *δὲ καί* Π^2 **28** *μαντικήν* om. ΓM^s ‖ *θέλητα* et mox *θέλητος* ΓM^s **30** *τῷ χρόνῳ λέγοντες*] *τῶν χρόνων λέγοντες* Schneider (Aretino duce), *τῶν χρόνων ἔχοντες* Susem. **33** *βακχιδῶν* ΓM^s **39** *ταφήν*] *γραφήν* (crx. mg. π^3) Π^2 **1274b 1** *τήν* om. $P^{2.3} H^a$

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἐκεῖνοι νόμους θετικούς· καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἰδίως ὑπ' ἐκείνου νενομοθετημένον, ὅπως ὁ ἀριθμὸς σῴζηται τῶν κλήρων. 8 Χαρώνδου δ' ἴδιον μὲν οὐδέν ἐστι πλὴν αἱ δίκαι τῶν ψευδομαρτυριῶν (πρῶτος γὰρ ἐποίησε τὴν ἐπίσκηψιν), τῇ δ' ἀκριβείᾳ τῶν νόμων ἐστὶ γλαφυρώτερος καὶ τῶν νῦν νομοθετῶν. Φαλέου δ' ἴδιον ἡ τῶν οὐσιῶν ἀνομάλωσις, Πλάτωνος δ' ἥ (p. 58) τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς οὐσίας κοινότης καὶ τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἔτι δ' ὁ περὶ τὴν μέθην νόμος, τὸ τοὺς νήφοντας συμποσιαρχεῖν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἄσκησιν ὅπως ἀμφιδέξιοι γίνωνται κατὰ τὴν μελέτην, ὡς δέον μὴ τὴν μὲν χρήσιμον εἶναι τοῖν χεροῖν τὴν δὲ ἄχρηστον. 9 Δράκοντος δὲ νόμοι μὲν εἰσί, πολιτείᾳ δ' ὑπαρχούσῃ τοὺς νόμους ἔθηκεν· ἴδιον δ' ἐν τοῖς νόμοις οὐδέν ἐστιν ὅ τι καὶ μνείας ἄξιον, πλὴν ἡ χαλεπότης διὰ τὸ τῆς ζημίας μέγεθος. ἐγένετο δὲ καὶ Πιττακὸς νόμων δημιουργὸς ἀλλ' οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἴδιος αὐτοῦ τὸ τοὺς μεθύοντας, ἄν τι πταίσωσι, πλείω ζημίαν ἀποτίνειν τῶν νηφόντων· διὰ γὰρ τὸ πλείους ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας οὐ πρὸς τὴν συγγνώμην ἀπέβλεψεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον. ἐγένετο δὲ καὶ Ἀνδροδάμας Ῥηγῖνος νομοθέτης Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης, οὗ περί τε τὰ φονικὰ καὶ τὰς ἐπικλήρους ἐστίν· οὐ μὴν ἀλλὰ ἴδιόν γε οὐδὲν αὐτοῦ λέγειν ἔχοι τις ἄν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας,

5 *σῴζεται* Buecheler **6** *ἴδιον μὲν*] *ἴδιον* π^3 et post *οὐδέν ἐστιν* Π^1 || *ψευδομαρτυριῶν* et mox *ἐπίσκηψιν* Scaliger et Bentleius, *ψευδομαρτύρων* et *ἐπίσκεψιν* ΓΠ **8** *τῶν νόμων* om. Π^1 **9** *Φαλέου* — 15 *ἄχρηστον* secl. (cum Newmano) etiam Wilamowitzius, sed in parenthesi addi ab Aristotele videntur propter *τὰ ἰδίως* nunc demum (1274 b 4 squ.) ponderata || *φαλέου* corr.¹ $P^{2\cdot3}$, *φιλολάου* cet. || *ἀνομάλωσις* Bk., *ἀνωμάλωσις* Π **13** *γίνονται* $P^{2\cdot3}H^a\pi^3$ **14** *ταῖν* $P^1\pi^3$ et (corr. ex *τὴν*) M^s **20** *τί πταίσωσι* cod Lipsiensis 1335, *τι πταίωσι* cod. Camerarii, *τυπτήσωσι* $\Gamma P^{1\cdot2\cdot3}H^a\pi^3$, *τυπήσωσι* M^s, *τυπτέσωσι* π^3 || *ἀποτίννειν* P^2, *ἀποτείνειν* $M^sP^{1\cdot3}H^a\pi^3$ **24** *περί*] *τὰ περὶ* H^a (Coraes)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τάς τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημένας, ἔστω τεθεωρημένα τὸν τρόπον τοῦτον.

Γ

I 1 *Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἑκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτέ ἐστιν ἡ πόλις. νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν,*
2 *ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὅλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθός ἐστιν.*
(p. 59) *ὥστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκε-* 1275a *πτέον. καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γάρ τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις*
3 *οὐκ ἔστι πολίτης. τοὺς μὲν οὖν ἄλλως πως τυγχάνοντας ταύτης τῆς προσηγορίας, οἷον τοὺς ποιητοὺς πολίτας, ἀφετέον· ὁ δὲ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως), οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν — καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει —· πολλαχοῦ μὲν οὖν οὐδὲ τούτων τελέως οἱ μέτοικοι μετέχουσιν, ἀλλὰ νέμειν*

26 *τὰ μὲν οὖν* — **28** *τοῦτον* initium libri III esse maluit Susem. **Lib. III 1274b 38** *ἐστιν* post *τάξις τίς* M[s]P[1] **1275a 10** *καὶ τοῖς ⟨μετοίκοις καὶ τοῖς⟩* Buecheler **11** *καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει* om. Π[1] **12** *ἀλλὰ* — **13** *μετέχουσι* om. π[3] (partim add. mg.), et ante et post ea verba habet *τῆς τοιαύτης κοινωνίας* H[a]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἀνάγκη προστάτην, ὥστε ἀτελῶς πως μετέχουσι τῆς τοιαύτης
κοινωνίας), ἀλλὰ καθάπερ καὶ παῖδας τοὺς μήπω δι' ἡλι- 4
κίαν ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους
φατέον εἶναι μέν πως πολίτας, οὐχ ἁπλῶς δὲ λίαν ἀλλὰ
προστιθέντας ⸢τοὺς μὲν ἀτελεῖς τοὺς δὲ παρηκμακότας⸣ ἤ τι
τοιοῦτον ἕτερον (οὐδὲν γὰρ διαφέρει· δῆλον γὰρ τὸ λεγόμε-
νον). ζητοῦμεν γὰρ τὸν ἁπλῶς πολίτην καὶ μηδὲν ἔχοντα
τοιοῦτον ἔγκλημα διορθώσεως δεόμενον, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν
ἀτίμων καὶ φυγάδων ἔστι τὰ τοιαῦτα καὶ διαπορεῖν καὶ
λύειν. πολίτης δ' ἁπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὁρίζεται μᾶλ-
λον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. τῶν δ' ἀρχῶν αἵ
μέν εἰσι διῃρημέναι κατὰ χρόνον, ὥστ' ἐνίας μὲν ὅλως δὶς
τὸν αὐτὸν οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν, ἢ διὰ τινῶν ὡρισμένων χρό-
νων· ὁ δ' ἀόριστος, οἷον ὁ δικαστὴς καὶ ἐκκλησιαστής. τάχα 5
μὲν οὖν ἂν φαίη τις οὐδ' ἄρχοντας εἶναι τοὺς τοιούτους, οὐδὲ
μετέχειν διὰ ταῦτ' ἀρχῆς· καίτοι γελοῖον τοὺς κυριωτάτους
ἀποστερεῖν ἀρχῆς. ἀλλὰ διαφερέτω μηδέν· περὶ ὀνόματος
γὰρ ὁ λόγος· ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ
ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν· ἔστω δὴ διορισμοῦ
χάριν ἀόριστος ἀρχή. τίθεμεν δὴ πολίτας τοὺς οὕτω μετέ-
χοντας. Ὁ μὲν οὖν μάλιστ' ἂν ἐφαρμόσας πολίτης ἐπὶ πάν- (p. 60)
τας τοὺς λεγομένους πολίτας σχεδὸν τοιοῦτός ἐστιν· δεῖ δὲ 6
μὴ λανθάνειν ὅτι τῶν πραγμάτων ἐν οἷς τὰ ὑποκείμενα
διαφέρει τῷ εἴδει, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐστι πρῶτον τὸ δὲ
δεύτερον τὸ δ' ἐχόμενον, ἢ τὸ παράπαν οὐδ' ἔνεστιν, ἢ

V^m: 1275a 13 *τοιαύτης* — 1275b 33 *τῶν πρώτων οἰκη(σάντων)*

16 *λίαν* secl. Coraes, *πολίτας* ci. Spengelius **17** *ἀτελεῖν* $P^{2.3}\pi^3$ **19** *γὰρ τὸν ἁπλῶς*] *γαρ* | *απλως* (*λ* s. v.) V^m, *δὲ τὸν ἁπλῶς* Conringius **23** *κρίσεως καὶ*] *πολιτικῆς* Stobaeus (II 150, 5 W.), secl. Thurotus **24** *διωρισμέναι* Scaliger **27** *ἂν φαίη* $\Gamma P^1 V^m \pi^3$, *φαίη* M^s, *ἀντιφαίη* $P^{2.3} H^a \pi^3$ **28** *καίτοι* — **29** *ἀρχῆς* om. Π^1 (suppl. mg.[1] P^1) **37** *οὐδ' ἔνεστιν* Madvigius, *οὐδέν ἐστιν* ΓΠ ‖ *ἢ τοιαῦτα*] *ἢ τοιαῦτα* $H^a \pi^3$, secl. Bas.[2]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τοιαῦτα, τὸ κοινόν, ἢ γλίσχρως. τὰς δὲ πολιτείας ὁρῶμεν εἴδει διαφερούσας ἀλλήλων, καὶ τὰς μὲν ὑστέρας τὰς δὲ προτέρας οὔσας· τὰς γὰρ ἡμαρτημένας καὶ παρεκβεβηκυίας 1275b ἀναγκαῖον ὑστέρας εἶναι τῶν ἀναμαρτήτων (τὰς δὲ παρεκβεβηκυίας πῶς λέγομεν, ὕστερον ἔσται φανερόν). ὥστε καὶ τὸν πολίτην ἕτερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν καθ' ἑκάστην πολιτείαν. διόπερ ὁ λεχθεὶς ἐν μὲν δημοκρατίᾳ μάλιστ' ἐστὶ

7 πολίτης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐνδέχεται μέν, οὐ μὴν ἀναγκαῖον. ⟨ἐν⟩ ἐνίαις γὰρ οὐκ ἔστι δῆμος, οὐδ' ἐκκλησίαν νομίζουσιν ἀλλὰ συγκλήτους, καὶ τὰς δίκας δικάζουσι κατὰ μέρος, οἷον ἐν Λακεδαίμονι τὰς τῶν συμβολαίων δικάζει τῶν ἐφόρων ἄλλος ἄλλας, οἱ δὲ γέροντες τὰς φονικάς, ἑτέρα δ' ἴσως ἀρχή τις ἑτέρας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ Καρχηδόνα· πάσας γὰρ ἀρχαί τινες κρίνουσι τὰς δίκας.

8 ἀλλ' ἔχει γὰρ διόρθωσιν ὁ τοῦ πολίτου διορισμός. ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις πολιτείαις οὐχ ὁ ἀόριστος ἄρχων ἐκκλησιαστής ἐστι καὶ δικαστής, ἀλλὰ ὁ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὡρισμένος· τούτων γὰρ ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἀποδέδοται τὸ βουλεύεσθαι καὶ δικάζειν ἢ περὶ πάντων ἢ περὶ τινῶν. τίς μὲν οὖν ἐστιν ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ᾧ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς ἢ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν.

9 **2** Ὁρίζονται δὲ πρὸς τὴν χρῆσιν πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν καὶ μὴ θατέρου μόνον, οἷον πατρὸς ἢ μητρός, οἱ δὲ καὶ

V^m: 1275a 13 *τοιαύτης* — 1275b 33 *τῶν πρώτων οἰκη(σάντων)*

1275b 2 *ἀναγκαῖον — παρεκβεβηκυίας* om. M^s H^a **7** *ἐν* add. Coraes **11** *⟨οὐ⟩ τὸν* post Schneiderum Coraes: cf. 1273a 20 **13** *γὰρ* prius om. P^1 et (partim in ras.) π^3 **16** *τούτων* — **17** *πάντων* om. H^a **16** *βούλεσθαι* Π^2 V^m (corr. in π^3) **17** *περὶ τινῶν*] *τινῶν* M^s P^1 **19** *ἢ*] *καὶ* Ar. (Spengelius) **22** *δὲ*] *autem* (sed *etiam* i. e. *δὴ* codd. plures) Guil., *δὴ* Π || *τὸν*] *τῶν* M^s H^a

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τοῦτ' ἐπὶ πλέον ζητοῦσιν, οἷον ἐπὶ πάππους δύο ἢ τρεῖς ἢ πλείους. οὕτω δὲ ὁριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν τρίτον ἐκεῖνον ἢ τέταρτον, πῶς ἔσται πολίτης. Γοργίας μὲν (p. 61) οὖν ὁ Λεοντῖνος, τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν τὰ δ' εἰρωνευόμενος, ἔφη, καθάπερ ὅλμους εἶναι τοὺς ὑπὸ τῶν ὁλμοποιῶν πεποιημένους, οὕτω καὶ Λαρισαίους τοὺς ὑπὸ τῶν δημιουργῶν πεποιημένους· εἶναι γάρ τινας λαρισοποιούς. ἔστι δ' ἁπλοῦν. εἰ γὰρ μετεῖχον κατὰ τὸν ῥηθέντα διορισμὸν τῆς πολιτείας, ἦσαν πολῖται· καὶ γὰρ οὐδὲ δυνατὸν ἐφαρμόττειν τὸ ἐκ πολίτου ἢ ἐκ πολίτιδος ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκησάντων ἢ κτισάντων. Ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνο μᾶλλον ἔχει ἀπορίαν, ὅσοι 10
μετέσχον μεταβολῆς γενομένης πολιτείας, οἷον Ἀθήνησιν ἐποίησε Κλεισθένης μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκβολήν· πολλοὺς γὰρ ἐφυλέτευσε ξένους καὶ δούλους μετοίκους. τὸ δ' ἀμφισβήτημα πρὸς τούτους ἐστὶν οὐ τίς πολίτης, ἀλλὰ πότερον ἀδίκως ἢ δικαίως. καίτοι κἂν τοῦτό τις ἔτι προσαπορήσειεν,
1276a ἆρ' εἰ μὴ δικαίως πολίτης, οὐ πολίτης, ὡς ταὐτὸ δυναμένου τοῦ τ' ἀδίκου καὶ τοῦ ψευδοῦς. ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν καὶ ἄρχοντάς τινας ἀδίκως, οὓς ἄρχειν μὲν φήσομεν ἀλλ' οὐ δικαίως, ὁ

V^m 1275a 13 τοιαύτης — 1275b 33 τῶν πρώτων οἰκη(σάντων)

25 δὴ $P^3\Pi^3$ ‖ παχέως Camerarius (πολιτικῶς, [καὶ] ταχέως ἀποροῦσί dubitanter Spengelius, nec opus videtur in eius distinctione καὶ delere) **29** λαρισαιους V^m, λαρισσαίους cet.
30 λαρισσοποιούς ΓΠ, *Larissaeorum factores* Ar., λαρισαιοποιούς Camerarius **32** ἦσαν $\Pi^1 V^m$ et (in ras.) π^3, ἦσαν ἂν $P^{2.3} H^a \pi^3$, ἢ ἂν π^3 ‖ οὐδὲν H^a, οὐ π^3 **33** ἐκ om. P^1 et fort. Γ
34 ἐκεῖνο et ἔχει Victorius (in ed. prioris exemplari Monac.) et corr. Aldinae Monac., ἐκείνην et ἔχει codd. (sed ἐκείνη corr. $P^1\pi^3$ et fort. M^s, ἐκεῖνοι ut vid. pr. P^3), *illi* et *habent* Guil., ἐκεῖνοι et ἔχουσι Victorius **35** οἷον ⟨ἃ⟩ Chandler, οἷον ⟨οὓς⟩ Richardsius **37** δούλους καὶ ξένους pr. M^s, ξένους καὶ δούλους ⟨καὶ⟩ cum Ar. Lambinus aliique (malebant ξένους μετοίκους καὶ δούλους Niebuhrius, μετοίκους ξένους καὶ δούλους Spengelius) **39** κἂν Bk.², καὶ ΓΠ ‖ τοῦτο pr. M^s et π^3, τούτων ut vid. H^a, τούτῳ cet. **1276a 3** ἀδίκως] ω partim in ras. P^1, ἀδίκους H^a

δὲ πολίτης ἀρχῇ τινὶ διωρισμένος ἐστίν (ὁ γὰρ κοινωνῶν τῆς τοιᾶσδε ἀρχῆς πολίτης ἐστίν, ὡς ἔφαμεν), δῆλον ὅτι πολίτας
3 *μὲν εἶναι φατέον καὶ τούτους, περὶ δὲ τοῦ δικαίως ἢ μὴ δικαίως συνάπτει πρὸς τὴν εἰρημένην πρότερον ἀμφισβήτησιν· ἀποροῦσι γάρ τινες πόθ' ἡ πόλις ἔπραξε καὶ πότε οὐχ ἡ πόλις, οἷον ὅταν ἐξ ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδος γένηται δημοκρατία. τότε γὰρ οὔτε τὰ συμβόλαια ἔνιοι βούλονται διαλύειν, ὡς οὐ τῆς πόλεως ἀλλὰ τοῦ τυράννου λαβόντος, οὔτ' ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἐνίας τῶν πολιτειῶν τῷ*
11 *κρατεῖν οὔσας, ἀλλὰ οὐ διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον. εἴπερ οὖν καὶ δημοκρατοῦνταί τινες κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὁμοίως τῆς πόλεως φατέον εἶναι ταύτης τὰς τῆς πολιτείας ταύτης πράξεις καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος. ἔοικε δ' οἰκεῖος ὁ λόγος εἶναι τῆς ἀπορίας ταύτης, πῶς ποτὲ χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν*
(p. 62) *αὐτὴν ἀλλ' ἑτέραν. ἡ μὲν οὖν ἐπιπολαιοτάτη τῆς ἀπορίας ζήτησις περὶ τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐστίν· ἐνδέχεται γὰρ διαζευχθῆναι τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς μὲν ἕτερον τοὺς δ' ἕτερον οἰκῆσαι τόπον. ταύτην μὲν οὖν πραοτέραν θετέον τὴν ἀπορίαν (πολλαχῶς γὰρ τῆς πόλεως*
12 *λεγομένης, ἐστί πως εὐμάρεια τῆς τοιαύτης ζητήσεως)· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τὸν αὐτὸν κατοικούντων ἀνθρώπων πότε δεῖ νομίζειν μίαν εἶναι τὴν πόλιν; οὐ γὰρ δὴ τοῖς τείχεσιν· εἴη γὰρ ἂν Πελοποννήσῳ περιβαλεῖν ἓν τεῖχος. τοιαύτη δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλὼν καὶ πᾶσα ἥτις ἔχει περιγραφὴν*

4 *τῆς* om. $M^s P^1$ **5** *φαμέν* ΓM^s **14** *καὶ δημοκρατοῦνται*] *in democratiam versae fuerunt* (vel *fuerint*) Guil. || *ὁμοίως* ⟨*οὐ*⟩ Hayduckius **16** interrogative *τυραννίδος*; Coraes **17** *οἰκεῖος* post *ὁ λόγος* ΓM^s **20** *ἐνδέχεται* — **21** *ἀνθρώπους* om. H^a **21** *τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους* secl. Susem., *τὸν τόπον καὶ* secl. Buecheler **22** *ταύτην*] *τὴν* H^a **23** *προτέραν* H^a, *πρωτέραν* π^3 **25** *τῶν τὸν αὐτὸν*] *τῶν τῶν αὐτῶν* H^a, *eundem locum* Guil., *τῶν τὸν αὐτὸν τόπον* vel *τὸν αὐτὸν τόπον* vel *τὸν τόπον* π^3 **26** *μίαν* post *εἶναι* $M^s P^1$ **27** *πελοπονήσῳ* $\Gamma M^s P^3 H^a$

μᾶλλον ἔθνους ἢ πόλεως· ἧς γέ φασιν ἑαλωκυίας τρίτην ἡμέραν οὐκ αἰσθέσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς ἀπορίας εἰς ἄλλον καιρὸν χρήσιμος ἡ σκέψις (περὶ γὰρ μεγέθους τῆς πόλεως, τό τε πόσον καὶ πότερον ἔθνος ἓν ἢ πλείω συμφέρει, δεῖ μὴ λανθάνειν τὸν πολιτικόν)· ἀλλὰ τῶν αὐτῶν κατοικούντων τὸν αὐτὸν τόπον, **13** πότερον ἕως ἂν ᾖ τὸ γένος ταὐτὸ τῶν κατοικούντων, τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον πόλιν, καίπερ αἰεὶ τῶν μὲν φθειρομένων τῶν δὲ γινομένων, ὥσπερ καὶ ποταμοὺς εἰώθαμεν λέγειν τοὺς αὐτοὺς καὶ κρήνας τὰς αὐτάς, καίπερ ἀεὶ τοῦ μὲν ἐπιγινομένου νάματος τοῦ δ' ὑπεξιόντος, ἢ τοὺς μὲν ἀνθρώπους φατέον εἶναι τοὺς αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν δὲ 1276b πόλιν ἑτέραν; εἴπερ γάρ ἐστι κοινωνία τις ἡ πόλις, ἔστι δὲ κοινωνία πολιτῶν πολιτείας, γινομένης ἑτέρας τῷ εἴδει καὶ διαφερούσης τῆς πολιτείας, ἀναγκαῖον εἶναι δόξειεν ἂν καὶ τὴν πόλιν εἶναι μὴ τὴν αὐτήν, ὥσπερ γε καὶ χορὸν ὁτὲ μὲν κωμικὸν ὁτὲ δὲ τραγικὸν ἕτερον εἶναί φαμεν, τῶν αὐτῶν πολλάκις ἀνθρώπων ὄντων, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσαν **14** ἄλλην κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἑτέραν, ἂν εἶδος ἕτερον ᾖ τῆς συνθέσεως, οἷον ἁρμονίαν τῶν αὐτῶν φθόγγων ἑτέραν εἶναι λέγομεν, ἂν ὁτὲ μὲν ᾖ Δώριος ὁτὲ δὲ Φρύγιος. εἰ δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερὸν ὅτι μάλιστα λεκτέον τὴν αὐτὴν πόλιν εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὄνομα δὲ κα- (p. 63) λεῖν ἕτερον ἢ ταὐτὸν ἔξεστι καὶ τῶν αὐτῶν κατοικούντων αὐτὴν καὶ πάμπαν ἑτέρων ἀνθρώπων. εἰ δὲ δίκαιον διαλύειν ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἑτέραν μεταβάλῃ πολιτείαν ἡ πόλις, λόγος ἕτερος.

32 *ποσὸν* M^s P¹ **33** *ἔθνος ἓν*] *ὂν ἔθνος* M^s, *ἓν* Π² H^a et (cum lacuna maiore) P¹ **1276b 2** *πολιτεία* Congreveus **3** *ἂν* om. M^s P¹ **7** *ᾖ* post *τῆς συνθέσεως* Π¹ **8** *φθόγγων*: cf. *καίπερ τῶν αὐτῶν χορδῶν οὐσῶν* schol. H^a **9** *λέγομεν* (*dicimus*) Alb., *dicemus* Guil., *λέγοιμεν* Π (adiungit proximum *ἂν* omisso *ᾖ* H^a): an 8 *ἑτέραν* ⟨*ἂν*⟩ ? Newmanus **14** *μεταβάλῃ* (*μεταβάλλῃ* Π³) *πολιτείαν* Π² H^a, *πολιτείαν μεταβάλῃ* Π¹

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

II **4** *Τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι
πότερον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπου-
δαίου θετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε τοῦτο τυ-
χεῖν δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπῳ τινὶ πρῶτον λη-
πτέον. ὥσπερ οὖν ὁ πλωτὴρ εἷς τις τῶν κοινωνῶν ἐστιν, οὕτω
καὶ τὸν πολίτην φαμέν. τῶν δὲ πλωτήρων καίπερ ἀνο-
μοίων ὄντων τὴν δύναμιν (ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἐρέτης, ὁ δὲ
κυβερνήτης, ὁ δὲ πρῳρεύς, ὁ δ' ἄλλην τιν' ἔχων τοιαύτην
ἐπωνυμίαν) δῆλον ὡς ὁ μὲν ἀκριβέστατος ἑκάστου λόγος
ἴδιος ἔσται τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἐφαρμόσει
πᾶσιν. ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας ἔργον ἐστὶν αὐτῶν*
2 *πάντων· τούτου γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτήρων. ὁμοίως
τοίνυν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτη-
ρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστί, κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία·
διὸ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολι-
τείαν. εἴπερ οὖν ἔστι πλείω πολιτείας εἴδη, δῆλον ὡς οὐκ
ἐνδέχεται τοῦ σπουδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τε-
λείαν· τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα φαμὲν κατὰ μίαν ἀρετὴν εἶναι
τὴν τελείαν. ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται πολίτην ὄντα σπουδαῖον μὴ*
3 *κεκτῆσθαι τὴν ἀρετὴν καθ' ἣν σπουδαῖος ἀνήρ, φανερόν· οὐ
μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔστι διαποροῦντας ἐπελ-
θεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας. εἰ γὰρ
δυνατὸν ἐξ ἁπάντων σπουδαίων ὄντων εἶναι πόλιν, δεῖ δ'*

V^m: 1276b 17 *καὶ* — 1277b 1 *τεχνίτης*

16 *τῶν δὲ* — 1278b 5 *ἐπιμελείας* respicit anon. in Eth. Nic. p. 214, 36 squ. (215, 2) Heylb. **17** *ἀνδρὸς* et post *πότερον* et post *ἀρετὴν* H^a, post *ἀγαθοῦ* M^s et fort. Γ **19** *πρῶτον* om. pr. P^1 (suppl. mg.^1), *πρώτω* H^a **20** *κοινῶν* Π^1 H^a **25** *ὅμως* Victorius **28** *καὶ* om. Γ M^s **30** *διόπερ* Γ M^s **33** *τὸν δ'* — **34** *τελείαν* hab. Γ P^1 et corr.^3 P^2 et mg. π^3, om. cet., novit Ar. || *μίαν* om. Alb. et Thom. **34** *τὴν* om. pr. P^1 (suppl. corr.^1) s. v. mg. π^3 **35** *οὐ μὴν ἀλλὰ* Π^2 p^1 et Γ (*quin immo* Guil.), *οὐ μὴν* M^s et pr. P^1 (suppl. p^1) et V^m, *ἀλλὰ* H^a **38** *δυνατὸν* Bernaysius, *ἀδύνατον* Γ Π

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἕκαστον τὸ καθ' αὑτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν, τοῦτο δὲ ἀπ' ἀρετῆς·
ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον ὁμοίους εἶναι πάντας τοὺς πολίτας, οὐκ ἂν
1277a εἴη μία ἀρετὴ πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ
σπουδαίου πολίτου δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην
ἀναγκαῖον εἶναι τὴν πόλιν), τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀγαθοῦ (p. 64)
ἀδύνατον, εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς ἐν
τῇ σπουδαίᾳ πόλει πολίτας. ἔτι ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ἡ πόλις, 4
ὥσπερ ζῷον εὐθὺς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ψυχὴ ἐκ
λόγου καὶ ὀρέξεως, καὶ οἰκία ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, καὶ
κτῆσις ἐκ δεσπότου καὶ δούλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πόλις
ἐξ ἁπάντων τε τούτων καὶ πρὸς τούτοις ἐξ ἄλλων ἀνομοίων
συνέστηκεν εἰδῶν· ἀνάγκη μὴ μίαν εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν
πάντων ἀρετήν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν χορευτῶν κορυφαίου καὶ
παραστάτου. διότι μὲν τοίνυν ἁπλῶς οὐχ ἡ αὐτή, φανερὸν 5
ἐκ τούτων· ἀλλ' ἆρα ἔσται τινὸς ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πολίτου τε
σπουδαίου καὶ ἀνδρὸς σπουδαίου; φαμὲν δὴ τὸν ἄρχοντα τὸν
σπουδαῖον ἀγαθὸν εἶναι καὶ φρόνιμον, τὸν δὲ πολιτικὸν
ἀναγκαῖον εἶναι φρόνιμον. καὶ τὴν παιδείαν δ' εὐθὺς ἑτέ-
ραν εἶναι λέγουσί τινες ἄρχοντος, ὥσπερ καὶ φαίνονται
οἱ τῶν βασιλέων υἱεῖς ἱππικὴν καὶ πολεμικὴν παιδευόμενοι,
καὶ Εὐριπίδης φησὶ "μή μοι τὰ κόμψ', ἀλλ' ὧν πόλει
δεῖ", ὡς οὖσάν τινα ἄρχοντος παιδείαν. εἰ δὲ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ 6
ἄρχοντός τε ἀγαθοῦ καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πολίτης δ' ἐστὶ καὶ

Vᵐ: 1276b 17 *καὶ* — 1277b 1 *τεχνίτης*

39 *αὐτὸν* Π² Vᵐ, *ἑαυτὸν* Mˢ P¹ Hᵃ, *αὑτὸν* Γ **40** *ἐπεὶ δὲ*] *ἐπειδὴ* Γ Mˢ, *ἐπειδὴ δὲ* P¹, *ἐπεὶ* Spengelius ‖ *ὁμοίως* Hᵃ π³ **1277a 1** *μία* post *ἀρετὴ* Π¹ **3** *πολιτείαν* pr. P¹ (*γρ. πόλιν* mg.¹) *πολιτην* (om. proximo *τὴν*) Vᵐ **4** *ἀγαθοὺς*] *ὁμοίους* Bernaysius **8** *κτῆσις* secl. Bernaysius, *κτῆσις ἐκ* secl. Welldon **12** *ἁπλῶς* om. Π¹ **15** *ἀγαθὸν* post *εἶναι* Π¹ ‖ *πολιτικὸν*] *πολίτην οὐκ* Congreveus **17** *ἄρχοντος*] *τοῦ ἄρχοντος* Π³ **19** in Aeolo fr. 16 N.² (Stob. flor. 45, 13) ‖ *κομψὰ* Mˢ P¹, *κομψὰ . . . .* secundum Euripidem Spengelius **20** *δὲ ἡ*] *δὴ ἡ* Π¹, *δὲ* Vᵐ ‖ *ἀρετὴ* om. Π¹

ὁ ἀρχόμενος, οὐχ ἡ αὐτὴ ἁπλῶς ἂν εἴη πολίτου καὶ ἀνδρός, τινὸς μέντοι πολίτου· οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ ἄρχοντος καὶ πολίτου, καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως Ἰάσων ἔφη πεινῆν ὅτε μὴ τυραννοῖ, ὡς
7 οὐκ ἐπιστάμενος ἰδιώτης εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἐπαινεῖταί γε τὸ δύνασθαι ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, καὶ πολίτου δοκεῖ που ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ δύνασθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι καλῶς. εἰ οὖν τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τίθεμεν ἀρχικήν, τὴν δὲ τοῦ πολίτου ἄμφω, οὐκ ἂν εἴη ἄμφω ἐπαινετὰ ὁμοίως. ἐπεὶ οὖν ποτε δοκεῖ ἀμφότερα καὶ οὐ ταὐτὰ δεῖν τὸν ἄρχοντα μανθάνειν καὶ τὸν ἀρχόμενον, τὸν δὲ πολίτην ἀμφότερ' ἐπίστασθαι καὶ μετέχειν ἀμφοῖν, ** τοὐντεῦθεν ἂν κατίδοι τις.
8 ἔστι γὰρ ἀρχὴ δεσποτική· ταύτην δὲ τὴν περὶ τὰ ἀναγκαῖα
(p. 65) λέγομεν, ἃ ποιεῖν ἐπίστασθαι τὸν ἄρχοντα οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ χρῆσθαι μᾶλλον· θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες. λέγω δὲ θάτερον τὸ δύνασθαι καὶ ὑπηρετεῖν τὰς διακονικὰς πράξεις. δούλου δ' εἴδη πλείω λέγομεν· αἱ γὰρ ἐργασίαι πλείους. ὧν ἓν μέρος κατέχουσιν οἱ χερνῆτες· οὗτοι δ' εἰσίν, ὥσπερ σημαίνει καὶ τοὔνομ' αὐτούς, οἱ ζῶντες ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἐν οἷς ὁ βάναυσος τεχνίτης ἐστίν. διὸ παρ' ἐνίοις οὐ μετεῖχον οἱ δημιουργοὶ τὸ παλαιὸν ἀρχῶν, πρὶν
9 δῆμον γενέσθαι τὸν ἔσχατον. τὰ μὲν οὖν ἔργα τῶν ἀρχομένων οὕτως οὐ δεῖ τὸν ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν πολιτικὸν οὐδὲ τὸν

V^m: 1276b 17 καὶ — 1277b 1 τεχνίτης

22 ἁπλῶς post ἂν εἴη Π¹ 23 μέντοι τοῦ δυναμένου ἄρχειν μόνον πολίτου Π¹ et γρ. mg. π³ (sed μόνον π³, μόνον superscr. P¹) 24 ἴσως om. Π¹ (suppl. corr. P¹) ‖ τυραννεῖ Π¹ et pr. P² (em. corr.¹) et H^a (sed corr. ut vid. ex τυραννοῖ deletaque in principio proximi versus syllaba νεῖν) 26 δοκεῖ που Iackson (δοκεῖ μὲν Zwingerus), δοκίμου ΓΠ, ⟨δοκεῖ⟩ δοκίμου Bernaysius; fort. rectius εἴη ἂν (Scaliger) vel ἐστι (Ar.) pro 27 εἶναι 30 ἄμφω ἕτερα Bernaysius, ἕτερα Coraes 32 lacun. Susem. ‖ κἀντεῦθεν ΓP¹, κατένθεν M^s 34 λέγομεν, ἃ Lambinus, λεγόμενα ΓΠ (etiam ut vid. V^m) 38 χερνῆται p¹ et corr. π³ 39 αὐτούς] scil. εἶναι Newmanus, αὐτῶν vel αὐτό Montecatinus, αὐτοῖς Richardsius

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πολίτην τὸν ἀγαθὸν μανθάνειν, εἰ μή ποτε χρείας χάριν
αὑτῷ πρὸς αὑτόν· οὐ γὰρ ἔτι συμβαίνει γίνεσθαι τοτὲ μὲν
δεσπότην τοτὲ δὲ δοῦλον. ἀλλ' ἔστι τις ἀρχὴ καθ' ἣν ἄρχει
τῶν ὁμοίων τῷ γένει καὶ τῶν ἐλευθέρων. ταύτην γὰρ λέ-
γομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, ἣν δεῖ τὸν ἄρχοντα ἀρ-
χόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρχεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν
στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρχήσαντα καὶ λοχαγήσαντα. διὸ
λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, ὡς οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξαι μὴ
ἀρχθέντα. τούτων δὲ ἀρετὴ μὲν ἑτέρα, δεῖ δὲ τὸν πολίτην 10
τὸν ἀγαθὸν ἐπίστασθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ
ἄρχειν, καὶ αὕτη ἀρετὴ πολίτου, τὸ τὴν τῶν ἐλευθέρων
ἀρχὴν ἐπίστασθαι ἐπ' ἀμφότερα. καὶ ἀνδρὸς δὴ ἀγαθοῦ
ἄμφω, καὶ εἰ ἕτερον εἶδος σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης
ἀρχικῆς. καὶ γὰρ ἀρχομένου μὲν ἐλευθέρου δὲ δῆλον ὅτι οὐ
μία ἂν εἴη τοῦ ἀγαθοῦ ἀρετή, οἷον δικαιοσύνη, ἀλλ' εἴδη
ἔχουσα καθ' ἃ ἄρξει καὶ ἄρξεται, ὥσπερ ἀνδρὸς καὶ γυ-
ναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία (δόξαι γὰρ ἂν εἶναι
δειλὸς ἀνήρ, εἰ οὕτως ἀνδρεῖος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία, καὶ
γυνὴ λάλος, εἰ οὕτω κοσμία εἴη ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός·
ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός· τοῦ μὲν
γὰρ κτᾶσθαι τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν). ἡ δὲ φρόνησις 11
ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνη. τὰς γὰρ ἄλλας ἔοικεν ἀναγ-
καῖον εἶναι κοινὰς καὶ τῶν ἀρχομένων καὶ τῶν ἀρχόντων, (p. 66)
ἀρχομένου δέ γε οὐκ ἔστιν ἀρετὴ φρόνησις, ἀλλὰ δόξα
ἀληθής· ὥσπερ αὐλοποιὸς γὰρ ὁ ἀρχόμενος, ὁ δ' ἄρχων

1277b 6 *αὐτόν* $M^s H^a$ || *οὐ γὰρ*] *οὐδὲ* H^a || *τοτὲ* (etiam 7) Rieseus, *τὸν* (etiam 7) ΓΠ **10** *στρατηγεῖν*] *et exercitum ducere* Guil. **11** *διὸ καὶ* Bk. cum $π^3$ **14** *ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι* $Π^1$ **17** squ. resp. anon in Eth. Nic. p. 231, 38 squ. (232, 2) Heylb. **18** *γὰρ* ⟨*ἄρχοντος καὶ*⟩ Bernaysius (*καὶ ἄρχοντος* pro 19 *τοῦ ἀγαθοῦ* Rassovius) **19** *τοῦ ἀγαθοῦ*] *τοῦ ἤθους* Susem., om. codd. Sepulvedae **20** *ὡς γὰρ* (*ἄλλως ὥσπερ* mg. p^1) $Π^1$ **23** *λάλος* $Π^1 H^a$, *ἄλλος* $P^{2\cdot 3} π^3$, *ἄλαλος* $π^3$, *ἄλλως* $π^3$, *ἀκόλαστος* (*inhonesta* Ar.) Susem. **29** *γὰρ* ante *αὐλοποιὸς* $Π^1$ et corr. $π^3$

αὐλητὴς ὁ χρώμενος. Πότερον μὲν οὖν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου ἢ ἑτέρα, καὶ πῶς ἡ αὐτὴ καὶ πῶς ἑτέρα, φανερὸν ἐκ τούτων.

III 5 Περὶ δὲ τὸν πολίτην ἔτι λείπεταί τις τῶν ἀποριῶν. ὡς ἀληθῶς γὰρ πότερον πολίτης ἐστὶν ᾧ κοινωνεῖν ἔξεστιν ἀρχῆς, ἢ καὶ τοὺς βαναύσους πολίτας θετέον; εἰ μὲν οὖν καὶ τούτους θετέον οἷς μὴ μέτεστιν ἀρχῶν, οὐχ οἷόν τε παντὸς εἶναι πολίτου τὴν τοιαύτην ἀρετήν (οὗτος γὰρ πολίτης)· εἰ δὲ μηδεὶς τῶν τοιούτων πολίτης, ἐν τίνι μέρει θετέος ἕκαστος; οὐδὲ γὰρ μέτοικος οὐδὲ ξένος. ἢ διά γε τοῦτον τὸν λόγον οὐδὲν φήσομεν συμβαίνειν ἄτοπον; οὐδὲ γὰρ οἱ δοῦλοι 1278a

2 τῶν εἰρημένων οὐδέν, οὐδ' οἱ ἀπελεύθεροι. τοῦτο γὰρ ἀληθές, ὡς οὐ πάντας θετέον πολίτας ὧν ἄνευ οὐκ ἂν εἴη πόλις, ἐπεὶ οὐδ' οἱ παῖδες ὡσαύτως πολῖται καὶ οἱ ἄνδρες, ἀλλ' οἱ μὲν ἁπλῶς οἱ δ' ἐξ ὑποθέσεως· πολῖται μὲν γάρ εἰσιν, ἀλλ' ἀτελεῖς. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις παρ' ἐνίοις ἦν δοῦλον τὸ βάναυσον ἢ ξενικόν, διόπερ οἱ πολλοὶ τοιοῦτοι καὶ νῦν· ἡ δὲ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει βάναυσον πολίτην. εἰ δὲ καὶ οὗτος πολίτης, ἀλλὰ πολίτου ἀρετὴν ἣν εἴπομεν λεκτέον οὐ παντός, οὐδ' ἐλευθέρου μόνον, ἀλλ' ὅσοι τῶν ἔργων

3 εἰσὶν ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων. τῶν δ' * ἀναγκαίων οἱ μὲν ἑνὶ λειτουργοῦντες τὰ τοιαῦτα δοῦλοι, οἱ δὲ κοινῇ βάναυσοι καὶ θῆτες. φανερὸν δ' ἐντεῦθεν μικρὸν ἐπισκεψαμένοις πῶς ἔχει περὶ αὐτῶν· αὐτὸ γὰρ φανὲν τὸ λεχθὲν ποιεῖ δῆλον. ἐπεὶ γὰρ πλείους εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι, καὶ εἴδη πολίτου ἀναγκαῖον εἶναι πλείω, καὶ μάλιστα τοῦ ἀρχομένου

37 οὗτος i. e. ᾧ μὴ μέτεστιν ἀρχῶν Newmanus, contra ὁ δυνάμενος μετέχειν glossa Hª (ibid. antea ad τὴν τοιαύτην ἀρετήν glossa τὸ δύνασθαι ἄρχειν); οὗτος γὰρ πολίτης non vertit Ar. **1278a 5** ἐκ προσθέσεως Casaubonus **11** δ' * ἀναγκαίων] δὲ ⟨μὴ ἀφειμένων τῶν⟩ ἀναγκαίων Congreveo duce Susem. (idem vel δ' [ἀναγκαίων] vel δὲ μὴ), δ' ἄλλων Bernaysius **12** κοινοὶ Π²Hª **14** φανὲν non vertit Ar., ἐπάνω? Susem., ⟨τὸ⟩φανὲν Schmidtius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*πολίτου, ὥστ' ἐν μὲν τινὶ πολιτείᾳ τὸν βάναυσον ἀναγκαῖον
εἶναι καὶ τὸν θῆτα πολίτας, ἐν τισὶ δ' ἀδύνατον, οἷον εἴ
τίς ἐστιν ἣν καλοῦσιν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἐν ᾗ κατ' ἀρετὴν
αἵ τιμαὶ δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν· οὐ γὰρ οἷόν τ' ἐπιτηδεῦ-* (p. 67)
σαι τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βάναυσον ἢ θητικόν. ἐν δὲ 4
*ταῖς ὀλιγαρχίαις θῆτα μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι πολίτην
(ἀπὸ τιμημάτων γὰρ μακρῶν αἵ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν),
βάναυσον δὲ ἐνδέχεται· πλουτοῦσι γὰρ καὶ [οἱ] πολλοὶ τῶν
τεχνιτῶν. ἐν Θήβαις δὲ νόμος ἦν τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπε-
σχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς. ἐν πολλαῖς δὲ
πολιτείαις προσεφέλκεται καὶ τῶν ξένων ὁ νόμος· ὁ γὰρ
ἐκ πολίτιδος ἔν τισι δημοκρατίαις πολίτης ἐστίν, τὸν αὐτὸν* 5
*δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς νόθους παρὰ πολλοῖς. οὐ
μὴν ἀλλ' ἐπεὶ δι' ἔνδειαν τῶν γνησίων πολιτῶν ποιοῦνται
πολίτας τοὺς τοιούτους (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὕτω χρῶνται
τοῖς νόμοις), εὐποροῦντες δὴ ὄχλου κατὰ μικρὸν παραιροῦν-
ται τοὺς ἐκ δούλου πρῶτον ἢ δούλης, εἶτα τοὺς ἀπὸ γυναικῶν,
τέλος δὲ μόνον τοὺς ἐξ ἀμφοῖν ἀστῶν πολίτας ποιοῦσιν. ὅτι* 6
*μὲν οὖν εἴδη πλείω πολίτου, φανερὸν ἐκ τούτων, καὶ ὅτι λέ-
γεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥσπερ καὶ
Ὅμηρος ἐποίησεν "ὡς εἴ τιν' ἀτίμητον μετανάστην·" ὥσπερ
μέτοικος γάρ ἐστιν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων. ἀλλ' ὅπου*

**V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλι-
γαρχικὸς***

24 *οἱ* Schneidero auctore secl. Susem. **25** *τὸν*] *τῶν* pr. P^2 (em. corr.^{1}) et π^3 **26** *ἀρχῆς*] *ἀρετῆς* ΓM^s **27** *τοὺς ξένους* π^3 **29** *τοὺς*, sed *οὺς* in ras. P^1, *τον* V^m **31** *διὰ γὰρ*] *παρ'* Bernaysius (inde a *παρ'* apodosis, mox *εὐποροῦντες δ'*)
32 *ἀποροῦντες* ΓM^s || *δὴ* Susem., *δ'* Π, non vertit Guil., secl. Sylburgius **34** *ἀστῶν* V^{m}H^a (Perizonius), *αὐτῶν* Π$^{1.2}$
36 *I* 648 || *ὥσπερ* — 38 *μετέχων* hoc loco Demetrius Chalcondylas (i. e. corr.^{1} P^1), eadem verba post 40 *ἐστίν* pr. P^1 et V^{m}H^a et corr. π^3 (sed 36 *ὥς που* et om. 37 *ὥσπερ* H^a), contra verba 37 *ὡς εἴ* — 38 *μετέχων* post 40 *ἐστίν* Π^2, verba 37 *ὥσπερ* — 38 *μετέχων* post 40 *ἐστίν* ΓM^s

τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν συνοι-
κούντων ἐστίν. Πότερον μὲν οὖν ἑτέραν ἢ τὴν αὐτὴν θετέον,
καθ' ἣν ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι καὶ πολίτης σπουδαῖος, δῆλον ἐκ 1278b
τῶν εἰρημένων, ὅτι τινὸς μὲν πόλεως ὁ αὐτὸς τινὸς δ' ἕτε-
ρος, κἀκεῖνος οὐ πᾶς ἀλλ' ὁ πολιτικὸς καὶ κύριος ἢ δυνά-
μενος εἶναι κύριος, ἢ καθ' αὑτὸν ἢ μετ' ἄλλων, τῆς τῶν
κοινῶν ἐπιμελείας.
IV 6 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διώρισται, τὸ μετὰ ταῦτα σκεπτέον,
πότερον μίαν θετέον πολιτείαν ἢ πλείους, κἂν εἰ πλείους, τί-
νες καὶ πόσαι, καὶ διαφοραὶ τίνες αὐτῶν εἰσιν. ἔστι δὲ πο-
λιτεία πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα
τῆς κυρίας πάντων. κύριον μὲν γὰρ πανταχοῦ τὸ πολί-
τευμα τῆς πόλεως, πολίτευμα δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία. λέγω
δ' οἷον ἐν μὲν ταῖς δημοκρατικαῖς κύριος ὁ δῆμος, οἱ δ'
(p.68) ὀλίγοι τοὐναντίον ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις. φαμὲν δὲ καὶ πο-
λιτείαν ἑτέραν εἶναι τούτων. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐροῦμεν λό-
2 γον καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ὑποθετέον δὴ πρῶτον τίνος χάριν
συνέστηκε πόλις, καὶ τῆς ἀρχῆς εἴδη πόσα τῆς περὶ ἄν-
θρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ζωῆς. Εἴρηται δὴ κατὰ
τοὺς πρώτους λόγους, ἐν οἷς περὶ οἰκονομίας διωρίσθη καὶ δε-
σποτείας, [καὶ] ὅτι φύσει μέν ἐστιν ἄνθρωπος ζῷον πολιτικόν. —

V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλι-γαρχικὸς*

1278b 1 *ἐκ τῶν εἰρημένων* om. Π^1 (suppl. mg. P^1) **3** *κἀκεῖνος*] correxit in P^1 *κἀκείνης* Demetrius Chalcondylas, sed addidit *ο* super *η* || *οὐ*] *δ' οὐ* Π^1 || *ἢ* — **4** *κύριος* om. pr. P^3 (suppl. mg., sed postea abstersa) et π^3 (partim suppl.) **7** *καὶ εἰ πλείους* P^1, om. M^s **10** *κύριον* — **15** *ἄλλων* respicere videtur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 504, 8 squ. Heylb. **12** *δημοκρατίαις* (*δημοκρατιαῖς* π^3) Sylburgius **13** *δὴ* Spengelius **15** *δὲ* Bk. cum π^3 **17** *καὶ*] *κατὰ* Bernaysius || *δὲ* Π^{1}π^3 || *καὶ κατὰ* P^1 et (partim e corr.) π^3 **19** *καὶ* non vertit Guil., om. Victorius aliique || *ὁ ἄνθρωπος* M^{s}P^1, *ἄνθρωπος* Stoehrius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

διὸ καὶ μηδὲν δεόμενοι τῆς περὶ ἀλλήλων βοηθείας [οὐκ
ἔλαττον] ὀρέγονται τοῦ συζῆν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινῇ 3
συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος ἑκάστῳ τοῦ
ζῆν καλῶς. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτ' ἐστὶ τέλος, καὶ κοινῇ πᾶσι
καὶ χωρίς· συνέρχονται δὲ καὶ τοῦ ζῆν ἕνεκεν αὐτοῦ καὶ
συνέχουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἴσως γὰρ ἔνεστί τι τοῦ κα-
λοῦ μόριον καὶ κατὰ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, ἂν μὴ τοῖς χα-
λεποῖς κατὰ τὸν βίον ὑπερβάλλῃ λίαν, δῆλον δ' ὡς καρ-
τεροῦσι πολλὴν κακοπάθειαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων γλι-
χόμενοι τοῦ ζῆν, ὡς ἐνούσης τινὸς εὐημερίας ἐν αὐτῷ καὶ
γλυκύτητος φυσικῆς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς ἀρχῆς γε τοὺς λε- 4
γομένους τρόπους ῥᾴδιον διελεῖν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς
λόγοις διοριζόμεθα περὶ αὐτῶν πολλάκις. ἡ μὲν γὰρ δε-
σποτεία, καίπερ ὄντος κατ' ἀλήθειαν τῷ τε φύσει δούλῳ
καὶ τῷ φύσει δεσπότῃ ταὐτοῦ συμφέροντος, ὅμως ἄρχει
πρὸς τὸ τοῦ δεσπότου συμφέρον οὐδὲν ἧττον, πρὸς δὲ τὸ τοῦ
δούλου κατὰ συμβεβηκός (οὐ γὰρ ἐνδέχεται φθειρομένου τοῦ
δούλου σῴζεσθαι τὴν δεσποτείαν)· ἡ δὲ τέκνων ἀρχὴ καὶ 5
γυναικὸς καὶ τῆς οἰκίας πάσης, ἣν δὴ καλοῦμεν οἰκονομικήν,
ἤτοι τῶν ἀρχομένων χάριν ἐστὶν ἢ κοινοῦ τινὸς ἀμφοῖν, καθ'
αὐτὸ μὲν τῶν ἀρχομένων, ὥσπερ ὁρῶμεν καὶ τὰς ἄλλας
279a τέχνας, οἷον ἰατρικὴν καὶ γυμναστικήν, κατὰ συμβεβηκὸς
δὲ κἂν αὐτῶν εἶεν. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν παιδοτρίβην ἕνα
τῶν γυμναζομένων ἐνίοτ' εἶναι καὶ αὐτόν, ὥσπερ ὁ κυβερ-

V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλιγαρχικὸς*

20 *διὸ* — **21** *συζῆν* novisse videtur Eudemus 1242a 8 ‖ *περὶ*] *παρ'* corr. P^1 (*ab* Guil.) et editores plerique ‖ *βοηθείας*] *πολιτείας* $\Gamma M^s V^m$ ‖ *οὐκ ἔλαττον* om. $\Pi^1 V^m$ (add. mg.^{1} P^1) **24** *καὶ συνέχουσι τὴν πολ. κοινωνίαν* post **26** *μόριον* Π^2 et corr. (corr.^{1} ut vid.) P^1 **27** *ὑπερβάλῃ* $P^{2.3} V^m H^a \pi^3$, *ὑπερβάλλει* $P^1 \pi^3$ **30** *γε* om. $\Pi^1 \pi^3$ **39** *ἢ*] om. V^m, *ἢ εἰ* Susem. **40** *ὥσπερ*] *ὡς* $M^s P^1$ **1279a 2** *ἕνα*] *εἶναι* (omisso infinitivo post **3** *ἐνίοτε*) Π^1

(p. 69) νήτης εἷς ἐστιν ἀεὶ τῶν πλωτήρων· ὁ μὲν οὖν παιδοτρίβης ἢ κυβερνήτης σκοπεῖ τὸ τῶν ἀρχομένων ἀγαθόν, ὅταν δὲ τούτων εἷς γένηται καὶ αὐτός, κατὰ συμβεβηκὸς μετέχει τῆς ὠφελείας. ὁ μὲν γὰρ πλωτήρ, ὁ δὲ τῶν γυμναζομέ-
6 νων εἷς γίνεται παιδοτρίβης ὤν. διὸ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ὅταν ᾖ κατ' ἰσότητα τῶν πολιτῶν συνεστηκυῖα καὶ καθ' ὁμοιότητα, κατὰ μέρος ἀξιοῦσιν ἄρχειν, πρότερον μέν, ᾗ πέφυκεν, ἀξιοῦντες ἐν μέρει λειτουργεῖν, καὶ σκοπεῖν τινα πάλιν τὸ αὑτοῦ ἀγαθόν, ὥσπερ πρότερον αὐτὸς ἄρχων ἐσκόπει τὸ ἐκείνου συμφέρον· νῦν δὲ διὰ τὰς ὠφελείας τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀρχῆς βούλονται συνεχῶς ἄρχειν, οἷον εἰ συνέβαινεν ὑγιαίνειν ἀεὶ τοῖς ἄρχουσι νοσακεροῖς οὖσιν· καὶ γὰρ ἂν οὕτως ἴσως ἐδίωκον τὰς ἀρχάς.
7 Φανερὸν τοίνυν ὡς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινῇ συμφέρον σκοποῦσιν, αὗται μὲν ὀρθαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἁπλῶς δίκαιον· ὅσαι δὲ τὸ σφέτερον μόνον τῶν ἀρχόντων, ἡμαρτημέναι καὶ πᾶσαι παρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν· δεσποτικαὶ γάρ, ἡ δὲ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν.

7 Διωρισμένων δὲ τούτων ἐχόμενόν ἐστι τὰς πολιτείας ἐπισκέψασθαι πόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ τίνες εἰσί, καὶ πρῶτον τὰς ὀρθὰς αὐτῶν· καὶ γὰρ αἱ παρεκβάσεις ἔσονται
V φανεραὶ τούτων διορισθεισῶν. ἐπεὶ δὲ πολιτεία μὲν καὶ τὸ πολίτευμα σημαίνει ταὐτόν, πολίτευμα δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῶν πόλεων, ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ἕνα ἢ ὀλίγους ἢ τοὺς πολλούς· ὅταν μὲν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἄρχωσι, ταύτας μὲν ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ πλήθους παρεκβάσεις. ἢ γὰρ οὐ πολίτας φατέον

V^m: **1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλιγαρχικὸς**

12 αὑτοῦ $P^1\pi^3$ 18 αὗται ΓM^s 20 καὶ πᾶσαι] πᾶσαι καὶ Π^2 25 διωρισθεισῶν $M^s P^3 V^m H^a$ || τὸ om. $\Pi^2 H^a$ 27 ὀλίγον M^s, *paucum* plurimi codd. Guilelmi

εἶναι τοὺς μετέχοντας, ἢ δεῖ κοινωνεῖν τοῦ συμφέροντος. κα- 2
λεῖν δ' εἰώθαμεν τῶν μὲν μοναρχιῶν τὴν πρὸς τὸ κοινὸν
ἀποβλέπουσαν συμφέρον βασιλείαν, τὴν δὲ τῶν ὀλίγων μὲν
πλειόνων δ' ἑνὸς ἀριστοκρατίαν (ἢ διὰ τὸ τοὺς ἀρίστους ἄρχειν, (p. 70)
ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸ ἄριστον τῇ πόλει καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν
αὐτῆς), ὅταν δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύηται συμ-
φέρον, καλεῖται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν τῶν πολιτειῶν,
πολιτεία. (συμβαίνει δ' εὐλόγως· ἕνα μὲν γὰρ διαφέρειν 3
κατ' ἀρετὴν ἢ ὀλίγους ἐνδέχεται, πλείους δ' ἤδη χαλεπὸν
1279b ἠκριβῶσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν, ἀλλὰ μάλιστα τὴν πολε-
μικήν· αὕτη γὰρ ἐν πλήθει γίγνεται· διόπερ κατὰ ταύτην
τὴν πολιτείαν κυριώτατον τὸ προπολεμοῦν καὶ μετέχουσιν
αὐτῆς οἱ κεκτημένοι τὰ ὅπλα.) παρεκβάσεις δὲ τῶν εἰρη- 4
μένων τυραννὶς μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχία δὲ ἀριστοκρατίας,
δημοκρατία δὲ πολιτείας. ἡ μὲν γὰρ τυραννίς ἐστι μοναρ-
χία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τοῦ μοναρχοῦντος, ἡ δ' ὀλιγαρ-
χία πρὸς τὸ τῶν εὐπόρων, ἡ δὲ δημοκρατία πρὸς τὸ συμ-
φέρον τὸ τῶν ἀπόρων· πρὸς δὲ τὸ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦν
οὐδεμία αὐτῶν.

8 *Δεῖ* δὲ μικρῷ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν τίς ἑκάστη τούτων
τῶν πολιτειῶν ἐστιν· καὶ γὰρ ἔχει τινὰς ἀπορίας, τῷ δὲ
περὶ ἑκάστην μέθοδον φιλοσοφοῦντι καὶ μὴ μόνον ἀποβλέ-
ποντι πρὸς τὸ πράττειν οἰκεῖόν ἐστι τὸ μὴ παρορᾶν μηδέ
τι καταλείπειν, ἀλλὰ δηλοῦν τὴν περὶ ἕκαστον ἀλήθειαν.
ἔστι δὲ τυραννὶς μὲν μοναρχία, καθάπερ εἴρηται, δεσπο- 5
τικὴ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὀλιγαρχία δ' ὅταν ὦσι κύ-
ριοι τῆς πολιτείας οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, δημοκρατία δὲ
τοὐναντίον ὅταν οἱ μὴ κεκτημένοι πλῆθος οὐσίας ἀλλ' ἄποροι.
πρώτη δ' ἀπορία πρὸς τὸν διορισμόν ἐστιν. εἰ γὰρ εἶεν οἱ

V[m]: **1278a 24** *τῶν τεχνιτῶν* — **1281a 37** *ὀλι-
γαρχικὸς*

32 ⟨*μὴ*⟩ *μετέχοντας* Bernaysius **34** *τῶν* om. M[s]P[1]
1279b 6 *γὰρ*] *igitur* Guil. **15** *τι* om. Π[1]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πλείους ὄντες εὔποροι κύριοι τῆς πόλεως, δημοκρατία δ' ἐστὶν ὅταν ᾖ κύριον τὸ πλῆθος, ὁμοίως δὲ πάλιν κἂν εἴ που συμβαίνοι τοὺς ἀπόρους ἐλάττους μὲν εἶναι τῶν εὐπόρων, κρείττους δ' ὄντας κυρίους εἶναι τῆς πολιτείας, ὅπου δ' ὀλίγον κύριον πλῆθος, ὀλιγαρχίαν εἶναί φασιν· οὐκ ἂν καλῶς δόξειεν
6 διωρίσθαι περὶ τῶν πολιτειῶν. ἀλλὰ μὴν κἂν ⟨εἴ⟩ τις συνθεὶς
(p. 71) τῇ μὲν εὐπορίᾳ τὴν ὀλιγότητα τῇ δ' ἀπορίᾳ τὸ πλῆθος οὕτω προσαγορεύοι τὰς πολιτείας, ὀλιγαρχίαν μὲν ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οἱ εὔποροι ὀλίγοι τὸ πλῆθος ὄντες, δημοκρατίαν δὲ ἐν ᾗ οἱ ἄποροι πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες, ἄλλην ἀπορίαν ἔχει. τίνας γὰρ ἐροῦμεν τὰς ἄρτι λεχθείσας πολιτείας, τὴν ἐν ᾗ πλείους εὔποροι καὶ ἐν ᾗ ἐλάττους οἱ ἄποροι, κύριοι δ' ἑκάτεροι τῶν πολιτειῶν, εἴπερ μηδεμία
7 ἄλλη πολιτεία παρὰ τὰς εἰρημένας ἔστιν; ἔοικε τοίνυν ὁ λόγος ποιεῖν δῆλον ὅτι τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλοὺς εἶναι κυρίους συμβεβηκός ἐστιν, τὸ μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸ δὲ ταῖς δημοκρατίαις, διὰ τὸ τοὺς μὲν εὐπόρους ὀλίγους, πολλοὺς δ' εἶναι τοὺς ἀπόρους πανταχοῦ (διὸ καὶ οὐ συμβαίνει τὰς ῥηθείσας αἰτίας γίνεσθαι διαφορᾶς), ᾧ δὲ διαφέρουσιν ἥ τε δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία ἀλλήλων, πενία καὶ πλοῦτός ἐστιν, καὶ ἀναγκαῖον μέν, ὅπου ἂν ἄρχωσι διὰ πλοῦτον ἄν τ' ἐλάττους ἄν τε πλείους, εἶναι ταύτην ὀλιγαρχίαν, ὅπου δ' οἱ ἄποροι, δημοκρατίαν, ἀλλὰ συμβαίνει, καθάπερ εἴπομεν, τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλούς. εὐποροῦσι μὲν γὰρ ὀλίγοι, τῆς δὲ ἐλευθερίας μετέχουσι πάντες. δι' ἃς αἰτίας ἀμφισβητοῦσιν ἀμφότεροι τῆς πολιτείας.

V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλιγαρχικὸς*

22 ᾖ] *εἴη* M^s P^1 || *συμβαίνοι* Schneider, *συμβαίνει* P^1 π^3, *συμβαίνῃ* cet. (cf. Newmanus II 227) 25 *δόξειε* M^s P^1 et (ε corr. m. 1 ex εν) H^a 26 *κἂν* ⟨*εἰ*⟩ Susem., *ἐάν* M^s, *κἂν* P^1 Π^2 V^m H^a 28 *προσαγορεύει* V^m π^3, *προσαγορεύῃ* Morelius 32 *οἱ εὔποροι* Sylburgius 39 *διαφορὰς* P^1·^3 H^a π^3 || *ὧδε* M^s H^a

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

9 *Ληπτέον δὲ πρῶτον τίνας ὅρους λέγουσι τῆς ὀλιγαρχίας* 8 *καὶ δημοκρατίας, καὶ τί τὸ δίκαιον τό τε ὀλιγαρχικὸν καὶ δημοκρατικόν. πάντες γὰρ ἅπτονται δικαίου τινός, ἀλλὰ μέχρι τινὸς προέρχονται, καὶ λέγουσιν οὐ πᾶν τὸ κυρίως δίκαιον. οἷον δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἴσοις· καὶ τὸ ἄνισον δοκεῖ δίκαιον εἶναι, καὶ γὰρ ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνίσοις· οἱ δὲ τοῦτ' ἀφαιροῦσι, τὸ οἷς, καὶ κρίνουσι κακῶς. τὸ δ' αἴτιον ὅτι περὶ αὐτῶν ἡ κρίσις· σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι φαῦλοι κριταὶ περὶ τῶν οἰκείων. ὥστ' ἐπεὶ τὸ δίκαιον τισίν, καὶ διῄρηται* 9 *τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπί τε τῶν πραγμάτων καὶ οἷς, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς ἠθικοῖς, τὴν μὲν τοῦ πράγ-* (p. 72) *ματος ἰσότητα ὁμολογοῦσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφισβητοῦσι, μάλιστα μὲν διὰ τὸ λεχθὲν ἄρτι, διότι κρίνουσι τὰ περὶ αὑτοὺς κακῶς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἑκατέρους δίκαιόν τι νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἁπλῶς. οἱ μὲν γὰρ ἂν κατά τι ἄνισοι ὦσιν, οἷον χρήμασιν, ὅλως οἴονται ἄνισοι εἶναι, οἱ δ' ἂν κατά τι ἴσοι, οἷον ἐλευθερίᾳ, ὅλως ἴσοι. τὸ δὲ κυριώτατον οὐ λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ τῶν κτη-* 10 *μάτων χάριν ἐκοινώνησαν καὶ συνῆλθον, τοσοῦτον μετέχουσι τῆς πόλεως ὅσον περ καὶ τῆς κτήσεως, ὥσθ' ὁ τῶν ὀλιγαρχικῶν λόγος δόξειεν ἂν ἰσχύειν (οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον ἴσον μετέχειν τῶν ἑκατὸν μνῶν τὸν εἰσενέγκαντα μίαν μνᾶν τῷ δόντι τὸ λοιπὸν πᾶν, οὔτε τῶν ἐξ ἀρχῆς οὔτε τῶν ἐπιγινο-*

V[m]: **1278a 24** *τῶν τεχνιτῶν* — **1281a 37** *ὀλιγαρχικὸς*

1280a 7 lacunam ante *ληπτέον* Conringius: an pro transitu verba 5 *δι' ἃς κτλ.*? **12** *καὶ τὸ* — **13** *ἀνίσοις* om. ΓM[s] **15** *φαῦλοι* post *κριταὶ* Π[1] **18** p. 1131a 14sq. **22** *νομίζουσι* ⟨*τὸ*⟩ Spengelius **24** *ἐλευθερίᾳ* (*secundum libertatem* Guil.) Sepulveda, *ἐλευθερίῃ* M[s], *ἐλεύθεροι* P[1], *ελευθεριοι* (sed iota prius s. v.) V[m], *ἐλευθέριοι* Π[2]H[a] **25** *εἰ*] *οἱ* H[a] (cf. schol.) **26** *καὶ* om. H[a] **29** *μνῶν*] *ταλάντων* Γ || *εἰσενεγκόντα* M[s]P[1] || *μίαν* om. H[a]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μένων)· εἰ δὲ μήτε τοῦ ζῆν μόνον ἕνεκεν ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ εὖ ζῆν (καὶ γὰρ ἂν δούλων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἦν πόλις· νῦν δ' οὐκ ἔστι διὰ τὸ μὴ μετέχειν εὐδαιμονίας μηδὲ τοῦ ζῆν κατὰ προαίρεσιν), μήτε συμμαχίας ἕνεκεν, ὅπως ὑπὸ μηδενὸς ἀδικῶνται, μήτε διὰ τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν χρῆσιν τὴν πρὸς ἀλλήλους — καὶ γὰρ ἂν Τυρρηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, καὶ πάντες οἷς ἔστι σύμβολα πρὸς ἀλλήλους, ὡς
11 μιᾶς ἂν πολῖται πόλεως ἦσαν. εἰσὶ γοῦν αὐτοῖς συνθῆκαι περὶ τῶν εἰσαγωγίμων καὶ σύμβολα περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας· ἀλλ' οὔτ' ἀρχαὶ πᾶσιν ἐπὶ τούτοις κοιναὶ καθεστᾶσιν, ἀλλ' ἕτεραι παρ' ἑκατέροις, οὔτε τοῦ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ φροντίζουσιν ἅτεροι τοὺς ἑτέρους, οὐδ' ὅπως μηδεὶς ἄδικος ἔσται τῶν ὑπὸ τὰς συνθήκας μηδὲ μοχθηρίαν ἕξει μηδεμίαν, ἀλλὰ μόνον ὅπως μηδὲν ἀδικήσουσιν ἀλλήλους. περὶ δ' ἀρετῆς καὶ κακίας πολιτικῆς διασκοποῦσιν ὅσοι φροντίζουσιν εὐνομίας. ᾗ καὶ φανερὸν ὅτι δεῖ περὶ ἀρετῆς ἐπιμελὲς εἶναι τῇ γ' ὡς ἀληθῶς ὀνομαζομένῃ πόλει, μὴ λόγου χάριν. γίγνεται γὰρ ἡ κοινωνία συμμαχία τῶν ἄλλων τόπῳ διαφέρουσα μόνον τῶν ἄποθεν συμμάχων. καὶ ὁ νόμος συνθήκη καί, καθάπερ ἔφη Λυ-

V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλιγαρχικὸς*

31 *ἕνεκεν* (om. pr. P^1) ante *μόνον* Π^1 **34** *ἕνεκα* M^sP^1 **36** post *ἀλλήλους* interruptam orationem indicabant Thurotus et Bonitzius: secundum ipsam sententiam apodosis sequitur 1281a 4 squ. *διόπερ ὅσοι* || *τυρηννοι* V^m, *τυρηννοί* π^3, *τύραννοι* $P^{2.3}H^a$ et (partim corr.) π^3 **38** *συνθῆκαι*] *σωθῆναι* P^2 et (partim corr.) π^3 **40** *πᾶσιν* de duobus: cf. 1280a 9 **1280b 1** *ἑκατέροις*] *ἑκατέρων* H^a, *ἑτέροις* (duce Ar.) Sylburgius || *τοῦ*] *τὸ* H^a, om. Π^1V^m **2** *ποιούς τινας* M^sH^a || *ἕτεροι* M^sP^1 || *τοῖς ἑτέροις* H^a **4** *ἕξειν* $P^{2.3}H^a$ et (partim corr.) π^3 || *ἀδικήσουσιν* Morelius, *ἀδικήσωσιν* Π, *iniuste agant* Guil. **5** *πολιτικῆς* om. Π^1 (add. post *ἀρετῆς* mg. p^1) || *διακοποῦσιν* pr. P^1 (crx. p^1), *διακονοῦσιν* ΓM^sV^m **7** *ἐπιμελ* cum siglo incerto M^s, *ἐπιμέλειαν* P^1 **9** *απωθε* V^m, *ἄπωθεν* pr. P^2 (em. corr.[1]) **10** *συμμαχιῶν* Conringius

κόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητὴς ἀλλήλοις τῶν δικαίων, ἀλλ' (p. 73)
οὐχ οἷος ποιεῖν ἀγαθοὺς καὶ δικαίους τοὺς πολίτας. ὅτι δὲ 12
τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν. εἰ γάρ τις καὶ συναγάγοι
τοὺς τόπους εἰς ἕν, ὥστε ἅπτεσθαι τὴν Μεγαρέων πόλιν καὶ
Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως οὐ μία πόλις. οὐδ' εἰ πρὸς
ἀλλήλους ἐπιγαμίας ποιήσαιντο· καίτοι τοῦτο τῶν ἰδίων ταῖς
πόλεσι κοινωνημάτων ἐστίν. ὁμοίως δ' οὐδ' εἴ τινες οἰκοῖεν
χωρὶς μέν, μὴ μέντοι τοσοῦτον ἄποθεν ὥστε μὴ κοινωνεῖν,
ἀλλ' εἴησαν αὐτοῖς νόμοι τοῦ μὴ σφᾶς αὐτοὺς ἀδικεῖν περὶ
τὰς μεταδόσεις, οἷον εἰ ὁ μὲν εἴη τέκτων ὁ δὲ γεωργὸς
ὁ δὲ σκυτοτόμος ὁ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον, καὶ τὸ πλῆθος εἶεν
μύριοι, μὴ μέντοι κοινωνοῖεν ἄλλου μηδενὸς ἢ τῶν τοιούτων,
οἷον ἀλλαγῆς καὶ συμμαχίας, οὐδ' οὕτω πω πόλις. διὰ 13
τίνα δή ποτ' αἰτίαν; οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸ μὴ σύνεγγυς τῆς
κοινωνίας· εἰ γὰρ καὶ συνέλθοιεν οὕτω κοινωνοῦντες (ἕκαστος
μέντοι χρῷτο τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ ὥσπερ πόλει) καὶ σφίσιν αὐτοῖς
ὡς ἐπιμαχίας οὔσης βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας μόνον,
οὐδ' οὕτως ἂν εἶναι δόξειεν πόλις τοῖς ἀκριβῶς θεωροῦσιν, εἴπερ
ὁμοίως ὁμιλοῖεν συνελθόντες καὶ χωρίς. φανερὸν τοίνυν ὅτι
ἡ πόλις οὐκ ἔστι κοινωνία τόπου καὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν σφᾶς
αὐτοὺς καὶ τῆς μεταδόσεως χάριν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀναγ-
καῖον ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσται πόλις, οὐ μὴν οὐδ' ὑπαρχόντων
τούτων ἁπάντων ἤδη πόλις, ἀλλ' ἡ τοῦ εὖ ζῆν κοινωνία καὶ
ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς γένεσι, ζωῆς τελείας χάριν καὶ αὐτάρ-
κους. οὐκ ἔσται μέντοι τοῦτο μὴ τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κατοικούν- 14
των τόπον καὶ χρωμένων ἐπιγαμίαις. διὸ κηδεῖαί τ' ἐγέ-
νοντο κατὰ τὰς πόλεις καὶ φατρίαι καὶ θυσίαι καὶ δια-

V^m: 1278a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281a 37 *ὀλι-γαρχικὸς*

13 *συνάγοι* Π³ **18** *αποθεν* V^m **19** *εἴησαν* P¹(V^m?), *εἰ ἦσαν* cet. **22** *μυρίοι* H^a π³ **23** *πω* (*ne sic quidem civitas adhuc foret* Ar.) Bk., *πον* Π, *neque sic quidem civitas* Guil. **30** *ἡ πόλις* post *οὐκ ἔστιν* Π¹ **34** *τελέας* M^s P¹ V^m

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

γωγαὶ τοῦ συζῆν. τὸ δὲ τοιοῦτον φιλίας ἔργον· ἡ γὰρ τοῦ συζῆν προαίρεσις φιλία. τέλος μὲν οὖν πόλεως τὸ εὖ ζῆν, ταῦτα δὲ τοῦ τέλους χάριν. πόλις δὲ ἡ γενῶν καὶ κωμῶν κοινωνία ζωῆς τελείας καὶ αὐτάρκους ⟨χάριν⟩. τοῦτο δ' ἐστίν, ὡς 1281 a
(p. 74) *φαμέν, τὸ ζῆν εὐδαιμόνως καὶ καλῶς. τῶν καλῶν ἄρα πράξεων χάριν θετέον εἶναι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἀλλ'*
15 *οὐ τοῦ συζῆν. διόπερ ὅσοι συμβάλλονται πλεῖστον εἰς τὴν τοιαύτην κοινωνίαν, τούτοις τῆς πόλεως μέτεστι πλεῖον ἢ τοῖς κατὰ μὲν ἐλευθερίαν καὶ γένος ἴσοις ἢ μείζοσι κατὰ δὲ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν ἀνίσοις, ἢ τοῖς κατὰ πλοῦτον ὑπερέχουσι κατ' ἀρετὴν δ' ὑπερεχομένοις. Ὅτι μὲν οὖν πάντες οἱ περὶ τῶν πολιτειῶν ἀμφισβητοῦντες μέρος τι τοῦ δικαίου λέγουσι, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων.*

VI **10** *Ἔχει δ' ἀπορίαν, τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως. ἢ γάρ τοι τὸ πλῆθος, ἢ τοὺς πλουσίους, ἢ τοὺς ἐπιεικεῖς, ἢ τὸν βέλτιστον ἕνα πάντων, ἢ τύραννον. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἔχειν φαίνεται δυσκολίαν. τί γάρ; ἂν οἱ πένητες διὰ τὸ πλείους εἶναι διανέμωνται τὰ τῶν πλουσίων, τοῦτ' οὐκ ἄδικόν ἐστιν; ἔδοξε γὰρ νὴ Δία τῷ κυρίῳ δικαίως. τὴν οὖν ἀδικίαν τί χρὴ λέγειν τὴν ἐσχάτην; πάλιν τε πάντων ληφθέντων, οἱ πλείους τὰ τῶν ἐλαττόνων ἂν διανέμωνται, φανερὸν ὅτι φθείρουσι τὴν πόλιν. ἀλλὰ μὴν οὐχ ἥ γ' ἀρετὴ φθείρει τὸ ἔχον αὐτήν, οὐδὲ τὸ δίκαιον πόλεως φθαρτικόν· ὥστε δῆλον*
2 *ὅτι καὶ τὸν νόμον τοῦτον οὐχ οἷόν τ' εἶναι δίκαιον. ἔτι καὶ τὰς πράξεις ὅσας ὁ τύραννος ἔπραξεν, ἀναγκαῖον εἶναι πάσας δικαίας· βιάζεται γὰρ ὢν κρείττων, ὥσπερ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς πλουσίους. ἀλλ' ἆρα τοὺς ἐλάττους δίκαιον ἄρχειν*

V^m: 1278 a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — 1281 a 37 *ὀλιγαρχικὸς*

40 *δὴ ἡ* aut *δὴ* Susem. **1281 a 1** *χάριν* add. Scaliger, idem om. post 3 *πράξεων* cum Π¹ (sed add. corr.¹ P¹) **16** *γὰρ*] *γὰρ ἂν* Γ M^s **17** *χρὴ*] *δεῖ* M^s P¹ **24** *ἀλλ' ἆρα* pr. M^s (*ergone* Guil.), Π² H^a || *δίκαιον* post *ἄρχειν* Π¹

καὶ τοὺς πλουσίους; ἂν οὖν κἀκεῖνοι ταῦτα ποιῶσι καὶ διαρ-
πάζωσι καὶ τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τοῦ πλήθους, τοῦτ' ἐστὶ
δίκαιον; καὶ θάτερον ἄρα. ταῦτα μὲν τοίνυν ὅτι πάντα
φαῦλα καὶ οὐ δίκαια, φανερόν· ἀλλὰ τοὺς ἐπιεικεῖς ἄρ- 3
χειν δεῖ καὶ κυρίους εἶναι πάντων; οὐκοῦν ἀνάγκη τοὺς ἄλλους
ἀτίμους εἶναι πάντας, μὴ τιμωμένους ταῖς πολιτικαῖς ἀρ-
χαῖς· τιμὰς γὰρ λέγομεν εἶναι τὰς ἀρχάς, ἀρχόντων δ'
αἰεὶ τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἄλλους ἀτίμους. ἀλλ'
ἕνα τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν βέλτιον; ἀλλ' ἔτι τοῦτο ὀλι- (p. 75)
γαρχικώτερον· οἱ γὰρ ἄτιμοι πλείους. ἀλλ' ἴσως φαίη τις
ἂν τὸ κύριον ὅλως ἄνθρωπον εἶναι ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον,
ἔχοντά γε τὰ συμβαίνοντα πάθη περὶ τὴν ψυχήν. ἂν οὖν
ᾖ νόμος μὲν ὀλιγαρχικὸς δὲ ἢ δημοκρατικός, τί διοίσει
περὶ τῶν ἠπορημένων; συμβήσεται γὰρ ὁμοίως τὰ λεχθέντα
11 *πρότερον. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔστω τις ἕτερος λόγος·* 4
ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους
μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λύεσθαι καί τιν' ἔχειν ἀπολογίαν,
τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. τοὺς γὰρ πολλούς, ὧν ἕκαστός ἐστιν
1281 b *οὐ σπουδαῖος ἀνήρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελ-*
τίους ἐκείνων, οὐχ ὡς ἕκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας, οἷον τὰ
συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων·
πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόριον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρο-
νήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων ὥσπερ ἕνα ἄνθρωπον τὸ
πλῆθος, πολύποδα καὶ πολύχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ'
αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἤθη καὶ τὴν διάνοιαν. διὸ καὶ

V^m: 1278 a 24 *τῶν τεχνιτῶν* — **1281 a 37** *ὀλιγαρχικὸς*

25 *ταῦτα* moxque *καὶ* explicativum cum Wilamowitzio] *ταὐτὰ* (*li medesimi danni*) Segnius aliique **27** *πάντα* post 28 *φαῦλα* Π[1] **28** *δίκαια*] *σπουδαῖα* Π[1] **35** *ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον* post 36 *ψυχὴν* ΓM[s] **41** *τινος* ΓM[s] || *ἔχει* pr. M[s] || *ἀπολογίαν* Wilamowitzius, *ἀπορίαν* ΓΠ, *εὐπορίαν* Coraes **1281 b 1** *οὐ*] *ὁ* P[2.3]π[3] **3** *δεῖπνα*] *πρὸς* H[a] **5** *συνελθόντας* corr.[1] P[2.3] et Π[3] **7** *περὶ*] *quae circa* Guil. (an *τὰ περὶ* Γ?) || *τὴν*] *περὶ τὴν* Γ(?) et M[s]

κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόριον, πάντα δὲ
5 πάντες. ἀλλὰ τούτῳ διαφέρουσιν οἱ σπουδαῖοι τῶν ἀνδρῶν ἑκάστου τῶν πολλῶν, ὥσπερ καὶ τῶν μὴ καλῶν τοὺς καλούς φασι καὶ τὰ γεγραμμένα διὰ τέχνης τῶν ἀληθινῶν, τῷ συνῆχθαι τὰ διεσπαρμένα χωρὶς εἰς ἕν, ἐπεὶ κεχωρισμένων γε κάλλιον ἔχειν τοῦ γεγραμμένου τουδὶ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν ἑτέρου δέ τινος ἕτερον μόριον. εἰ μὲν οὖν περὶ πάντα δῆμον καὶ περὶ πᾶν πλῆθος ἐνδέχεται ταύτην εἶναι τὴν διαφορὰν τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ὀλίγους σπουδαίους, ἄδηλον, ἴσως δὲ νὴ Δία δῆλον ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον (ὁ γὰρ αὐτὸς κἂν ἐπὶ τῶν θηρίων ἁρμόσειε λόγος· καίτοι τί διαφέρουσιν ἔνιοι τῶν θηρίων ὡς ἔπος εἰπεῖν;)· ἀλλὰ περὶ τί
6 πλῆθος οὐδὲν εἶναι κωλύει τὸ λεχθὲν ἀληθές. διὸ καὶ τὴν πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν λύσειεν ἄν τις διὰ τούτων καὶ
(p. 76) τὴν ἐχομένην αὐτῆς, τίνων δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς ἐλευθέρους καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὅσοι μήτε πλούσιοι μήτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς μηδὲ ἕν. τὸ μὲν γὰρ μετέχειν αὐτοὺς τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων οὐκ ἀσφαλές (διά τε γὰρ ἀδικίαν καὶ δι' ἀφροσύνην τὰ μὲν ἀδικεῖν ἂν τὰ δ' ἁμαρτάνειν αὐτούς)· τὸ δὲ μὴ μεταδιδόναι μηδὲ μετέχειν φοβερόν (ὅταν γὰρ ἄτιμοι πολλοὶ καὶ πένητες ὑπάρχωσι, πολεμίων ἀναγκαῖον εἶναι πλήρη τὴν πόλιν ταύτην). λείπεται δὴ τοῦ βουλεύεσθαι καὶ κρίνειν μετέχειν αὐτούς.
7 διόπερ καὶ Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νομοθετῶν τάττουσιν ἐπί τε τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, ἄρχειν δὲ κατὰ μόνας οὐκ ἐῶσιν. πάντες μὲν γὰρ ἔχουσι συνελθόντες ἱκανὴν αἴσθησιν, καὶ μιγνύμενοι τοῖς

8 *κρίνουσιν*] *κρίης* ΓM^s **11** *ἕκαστοι* Thurotus **13** *κεχωρισμένον* (*καὶ χωρισμένον* M^s) ΓM^s **19** *καίτοι*] *καὶ* Wilamowitzius **24** *μήτε πλούσιοι* om. ΓM^s **27** *ἂν*] *ἀνάγκη* Rassovius **33** *ἐπί τε* ⟨*ταῦτα αὐτοὺς καὶ ἐπὶ*⟩ *τὰς* Wilamowitzius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

βελτίοσι τὰς πόλεις ὠφελοῦσιν, καθάπερ ἡ μὴ καθαρὰ τροφὴ μετὰ τῆς καθαρᾶς τὴν πᾶσαν ποιεῖ χρησιμωτέραν τῆς ὀλίγης· χωρὶς δ' ἕκαστος ἀτελὴς περὶ τὸ κρίνειν ἐστίν. ἔχει 8
δ' ἡ τάξις αὕτη τῆς πολιτείας ἀπορίαν πρώτην μὲν ὅτι δόξειεν ἂν τοῦ αὐτοῦ εἶναι τὸ κρῖναι τίς ὀρθῶς ἰάτρευκεν, οὗπερ καὶ τὸ ἰατρεῦσαι καὶ ποιῆσαι ὑγιᾶ τὸν κάμνοντα τῆς νόσου τῆς παρούσης· οὗτος δ' ἐστὶν ἰατρός. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ
1282a *περὶ τὰς ἄλλας ἐμπειρίας καὶ τέχνας. ὥσπερ οὖν ἰατρὸν δεῖ διδόναι τὰς εὐθύνας ἐν ἰατροῖς, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ἐν τοῖς ὁμοίοις. ἰατρὸς δ' ὅ τε δημιουργὸς καὶ ὁ ἀρχιτεκτονικὸς καὶ τρίτος ὁ πεπαιδευμένος περὶ τὴν τέχνην (εἰσὶ γάρ τινες τοιοῦτοι καὶ περὶ πάσας ὡς εἰπεῖν τὰς τέχνας)· ἀποδίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἧττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ τοῖς εἰδόσιν. ἔπειτα καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τὸν αὐτὸν ἂν* 9
δόξειεν ἔχειν τρόπον. καὶ γὰρ τὸ ἑλέσθαι ὀρθῶς τῶν εἰδότων ἔργον ἐστίν, οἷον γεωμέτρην τε τῶν γεωμετρικῶν καὶ κυβερνήτην τῶν κυβερνητικῶν. εἰ γὰρ καὶ περὶ ἐνίων ἔργων καὶ τεχνῶν μετέχουσι καὶ τῶν ἰδιωτῶν τινες, ἀλλ' οὔ τι τῶν εἰδότων γε μᾶλλον. ὥστε κατὰ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ἂν εἴη τὸ πλῆθος ποιητέον κύριον οὔτε τῶν ἀρχαιρεσιῶν οὔτε (p. 77)
τῶν εὐθυνῶν. ἀλλ' ἴσως οὐ πάντα ταῦτα λέγεται καλῶς 10
διά τε τὸν πάλαι λόγον, ἂν ᾖ τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἀνδραποδῶδες (ἔσται γὰρ ἕκαστος μὲν χείρων κριτὴς τῶν εἰδότων, ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ οὐ χείρους), καὶ ὅτι περὶ ἐνίων οὔτε μόνον ὁ ποιήσας οὔτ' ἄριστ' ἂν κρίνειεν, ὅσων τἄργα γινώσκουσι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν τέχνην, οἷον οἰκίαν οὐ μόνον ἐστὶ γνῶναι τοῦ ποιήσαντος, ἀλλὰ καὶ βέλτιον ὁ χρώμενος αὐτῇ κρινεῖ (χρῆται δ' ὁ οἰκονόμος), καὶ

38 *ἀτελὴς παρὰ τὸ κρίνειν* Hᵃ, *περὶ τὸ κρίνειν ἀτελής* Π¹ **42** *ὁ ἰατρός* MˢP¹ ‖ *δὲ*] *δὲ καὶ* ΓMˢ **1282a 5** *καί*] ante *τοιοῦτοι* MˢP¹, non vertit Guil. **7** *καί* om. Π¹ ‖ *δόξειε* post **8** *ἔχειν* Hᵃ **9** *τε* om. P¹Hᵃπ³ **11** *οὔ τι*: cf. Ind. Arist. 539b 18 **17** *ἢ* prius om. Π¹ **18** *solus* Guil. **21** *αὐτοῦ* P²·³ et (*o* ut vid. ex corr.) Hᵃ et π³ ‖ *κρίνει* Π¹

πηδάλιον κυβερνήτης τέκτονος, καὶ θοίνην ὁ δαιτυμὼν ἀλλ' οὐχ ὁ μάγειρος. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τάχα δόξειέ
11 *τις ἂν οὕτω λύειν ἱκανῶς· ἄλλη δ' ἐστὶν ἐχομένη ταύτης. δοκεῖ γὰρ ἄτοπον εἶναι τὸ μειζόνων εἶναι κυρίους τοὺς φαύλους τῶν ἐπιεικῶν, αἱ δ' εὔθυναι καὶ αἱ τῶν ἀρχῶν αἱρέσεις εἰσὶ μέγιστον· ἃς ἐν ἐνίαις πολιτείαις, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς δήμοις ἀποδιδόασιν· ἡ γὰρ ἐκκλησία κυρία πάντων τῶν τοιούτων ἐστίν. καίτοι τῆς μὲν ἐκκλησίας μετέχουσι καὶ βουλεύουσι καὶ δικάζουσιν ἀπὸ μικρῶν τιμημάτων καὶ τῆς τυχούσης ἡλικίας, ταμιεύουσι δὲ καὶ στρατηγοῦσι καὶ τὰς*
12 *μεγίστας ἀρχὰς ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων. ὁμοίως δή τις ἂν λύσειε καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν. ἴσως γὰρ ἔχει καὶ ταῦτ' ὀρθῶς. οὐ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐδ' ὁ βουλευτὴς οὐδ' ὁ ἐκκλησιαστὴς ἄρχων ἐστίν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος· τῶν δὲ ῥηθέντων ἕκαστος μόριόν ἐστι τούτων (λέγω δὲ μόριον τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸν δικαστήν)· ὥστε δικαίως κύριον μειζόνων τὸ πλῆθος· ἐκ γὰρ πολλῶν ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δικαστήριον. καὶ τὸ τίμημα δὲ πλεῖον τὸ πάντων τούτων ἢ τὸ τῶν καθ' ἕνα καὶ κατ'*
13 *ὀλίγους μεγάλας ἀρχὰς ἀρχόντων. ταῦτα μὲν οὖν διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον· ἡ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία ποιεῖ φανερὸν οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὡς ὅτι δεῖ τοὺς νόμους εἶναι κυρίους*
(p. 78) *κειμένους ὀρθῶς, τὸν ἄρχοντα δέ, ἄν τε εἷς ἄν τε πλείους ὦσι, περὶ τούτων εἶναι κυρίους περὶ ὅσων ἐξαδυνατοῦσιν οἱ νόμοι λέγειν ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ῥᾴδιον εἶναι καθόλου διορίσαι περὶ πάντων. ὁποίους μέντοι τινὰς εἶναι δεῖ τοὺς ὀρθῶς*

26 *εὐθύναι* M[s]H[a]π[3], *εὐθῦναι* cet. (cf. *εὔθυνα* Par. A in Rhet. 1411b 20) **27** *μέγιστα* Γ, *μέγιστοι* M[s], *μέγισται* P[1]π[3] ‖ *ἐν* om. M[s]P[1] **32** *ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων* H[a], *ἄρχουσιν* (*ἄρχωσιν* M[s]) *ἀπὸ μειζόνων* Π[1], *ἔχουσιν ἀπὸ μεγάλων* Π[2] ‖ *δέ* Spengelius (*δή* e corr. m. 1 H[a]) **40** *τὸ πάντων τούτων* Π[2]H[a], *τούτων πάντων* Π[1] **41** *ἀρχὰς ἐχόντων* Π[2]H[a] **1282b 1** *τοῦτον* post *τὸν τρόπον* M[s]P[1] **5** *διορίσαι*] *δηλῶσαι* Π[2] H[a] **6** *εἶναι* post *δεῖ* Π[1]

Digitized by Google · Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 · Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

κειμένους νόμους, οὐδέν πω δῆλον, ἀλλ' ἔτι μένει τὸ πάλαι διαπορηθέν. ἅμα γὰρ καὶ ὁμοίως ταῖς πολιτείαις ἀκάγκη καὶ τοὺς νόμους φαύλους ἢ σπουδαίους εἶναι καὶ δικαίους ἢ ἀδίκους. πλὴν τοῦτό γε φανερὸν ὅτι δεῖ πρὸς τὴν πολιτείαν κεῖσθαι τοὺς νόμους. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο, δῆλον ὅτι τοὺς μὲν κατὰ τὰς ὀρθὰς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δικαίους τοὺς δὲ κατὰ τὰς παρεκβεβηκυίας οὐ δικαίους.

12 Ἐπεὶ δ' ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τέχναις VII
ἀγαθὸν τὸ τέλος, μέγιστον δὲ καὶ μάλιστα ἐν τῇ κυριωτάτῃ πασῶν, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πολιτικὴ δύναμις, ἔστι δὲ πολιτικὸν ἀγαθὸν τὸ δίκαιον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κοινῇ συμφέρον, δοκεῖ δὴ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μέχρι γέ τινος ὁμολογοῦσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις ἐν οἷς διώρισται περὶ τῶν ἠθικῶν· τὶ γὰρ καὶ τισὶ τὸ δίκαιον, καὶ δεῖν τοῖς ἴσοις ἴσον εἶναί φασιν· ποίων δ' ἰσότης ἐστὶ καὶ ποίων ἀνισότης, δεῖ μὴ λανθάνειν. ἔχει γὰρ τοῦτ' ἀπορίαν καὶ φιλοσοφίαν πολιτικήν. ἴσως γὰρ ἂν φαίη τις κατὰ 2
παντὸς ὑπεροχὴν ἀγαθοῦ δεῖν ἀνίσως νενεμῆσθαι τὰς ἀρχάς, εἰ πάντα τὰ λοιπὰ μηδὲν διαφέροιεν ἀλλ' ὅμοιοι τυγχάνοιεν ὄντες· τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτ' ἀληθές, ἔσται καὶ κατὰ χρῶμα καὶ κατὰ μέγεθος καὶ καθ' ὁτιοῦν τῶν ἀγαθῶν πλεονεξία τις τῶν πολιτικῶν δικαίων τοῖς ὑπερέχουσιν. ἢ τοῦτο ἐπιπόλαιον τὸ ψεῦδος; φανερὸν δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· τῶν γὰρ ὁμοίων αὐλητῶν

8 *ἅμα γὰρ καὶ* Bernaysius, *ἀλλὰ γὰρ κἂν* M^{s}P^1, *sed* vel *sed si* Guil., *ἀλλὰ γὰρ καὶ* Π^{2}H^a (*ἀλλὰ γὰρ* — 10 *ἀδίκους* post 11 *νόμους* Congreveus) **14** cap. 12. 13 Bernaysius putat alteram recensionem esse et capitum 9. 10. 11 et capitum 16. 17 (haeserat iam Schlosser) **15** *δὴ* Π^1 **16** *ἔστι δὴ* Scaliger **18** *δὴ* Immischius, *δὲ* ΓΠ **20** cf. adnot. ad 1280 a 18 **21** *δ'* om. π^3 (om. vel ci. *τ'* Spengelius), *δή*? Bonitzius **23** *ἴσως* — 1283 b 32 *δίκαιον* citat Pseudo-Plut. de nobil. 8 p. 937 A squ. (eius editor potius, Chr. Wolfius)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὴν τέχνην οὐ δοτέον πλεονεξίαν τῶν αὐλῶν τοῖς εὐγενεστέ-
ροις· οὐδὲν γὰρ αὐλήσουσι βέλτιον, δεῖ δὲ τῷ κατὰ τὸ ἔρ-
3 γον ὑπερέχοντι διδόναι καὶ τῶν ὀργάνων τὴν ὑπεροχήν. εἰ
(p. 79) δὲ μήπω δῆλον τὸ λεγόμενον, ἔτι μᾶλλον αὐτὸ προαγα-
γοῦσιν ἔσται φανερόν. εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχων μὲν κατὰ
τὴν αὐλητικήν, πολὺ δ' ἐλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ κάλ-
λος, εἰ καὶ μεῖζον ἕκαστον ἐκείνων ἀγαθόν ἐστι τῆς αὐλη-
τικῆς (λέγω δὲ τήν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος), καὶ κατὰ
τὴν ἀναλογίαν ὑπερέχουσι πλέον τῆς αὐλητικῆς ἢ ἐκεῖνος
κατὰ τὴν αὐλητικήν· ὅμως τούτῳ δοτέον τοὺς διαφέροντας
τῶν αὐλῶν. δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν ὑπερ- 1283a
οχὴν καὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας, συμβάλλονται δ'
4 οὐδέν. ἔτι κατά γε τοῦτον τὸν λόγον πᾶν ἀγαθὸν πρὸς πᾶν
ἂν εἴη συμβλητόν. εἰ γὰρ μᾶλλον τὸ τὶ μέγεθος, καὶ
ὅλως ἂν τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον εἴη καὶ πρὸς πλοῦτον καὶ
πρὸς ἐλευθερίαν. ὥστ' εἰ πλεῖον ὁδὶ διαφέρει κατὰ μέγεθος
ἢ ὁδὶ κατ' ἀρετήν, ⟨εἰ⟩ καὶ πλεῖον ὑπερέχει ὅλως ἀρετὴ με-
γέθους, εἴη ἂν συμβλητὰ πάντα. τοσόνδε γὰρ [μέγεθος] εἰ
5 κρεῖττον τοσοῦδε, τοσόνδε δῆλον ὡς ἴσον. ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἀδύ-
νατον, δῆλον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εὐλόγως οὐ κατὰ
πᾶσαν ἀνισότητ' ἀμφισβητοῦσι τῶν ἀρχῶν (εἰ γὰρ οἱ μὲν
βραδεῖς οἱ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον
τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἡ τού-
των διαφορὰ λαμβάνει τὴν τιμήν)· ἀλλ' ἐξ ὧν πόλις συν-
έστηκεν, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν.

33 *οὐδὲ* ΓM[s] **1283a 4** *μᾶλλον* scil. *ἀγαθὸν* (Newmanus), secl. Ridgewayus, *ἐνάμιλλον* Ingramus **7** *ἢ — μεγέθους* om. π[3] || *εἰ καὶ — μεγέθους* Bernaysius (*et si antecellit* Lambinus, sed is: *virtuti magnitudo*), *καὶ πλεῖον ἀρετῆς μέγεθος ὅλως ὑπερέχειν* (*ὑπερέχει* corr. P[1] et fort. Γ) Π[1], *καὶ πλεῖον ὑπερέχειν ὅλως ἀρετῆς μέγεθος* P[2.3]H[a]π[3] et (*ὑπερέχει*) Plut. **8** *συμβλητὰ*] *συμβολῆς* H[a] || *πάντα. τοσόνδε γὰρ*] *τὸ* (incidens post *μέγεθος*) H[a]: *πάντα* secludebat Bernaysius; sed cf. adnot. ad 1280a 40 || *μέγεθος*] secl. Susem., *ἀγαθὸν*? Newmanus **10** *καὶ* om. Π[1] **11** *ἰσότητ'* (*ἰσότητα* pr. P[1]) Π[1]H[a], sed em. p[1]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

*διόπερ εὐλόγως ἀντιποιοῦνται τῆς τιμῆς οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐλεύ-
θεροι καὶ πλούσιοι. δεῖ γὰρ ἐλευθέρους τ' εἶναι καὶ τίμημα
φέροντας (οὐ γὰρ ἂν εἴη πόλις ἐξ ἀπόρων πάντων, ὥσπερ
οὐδ' ἐκ δούλων)· ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ τούτων, δῆλον ὅτι καὶ* 6
*δικαιοσύνης καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς. οὐδὲ γὰρ ἄνευ
τούτων οἰκεῖσθαι πόλιν δυνατόν· πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προ-
τέρων ἀδύνατον εἶναι πόλιν, ἄνευ δὲ τούτων οἰκεῖσθαι καλῶς.*
13 *Πρὸς μὲν οὖν τὸ πόλιν εἶναι δόξειεν ἂν ἢ πάντα ἢ
ἔνιά γε τούτων ὀρθῶς ἀμφισβητεῖν, πρὸς μέντοι ζωὴν ἀγα-
θὴν ἡ παιδεία καὶ ἡ ἀρετὴ μάλιστα δικαίως ἂν ἀμφισ-
βητοίησαν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ἐπεὶ δ' οὔτε* 7 (p. 80)
*πάντων ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἕν τι μόνον ὄντας οὔτε
ἄνισον τοὺς ἀνίσους καθ' ἕν, ἀνάγκη πάσας εἶναι τὰς
τοιαύτας πολιτείας παρεκβάσεις. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρό-
τερον ὅτι διαμφισβητοῦσι τρόπον τινὰ δικαίως πάντες,
ἁπλῶς δ' οὐ πάντες δικαίως. οἱ πλούσιοι μὲν ὅτι πλεῖον
μέτεστι τῆς χώρας αὐτοῖς, ἡ δὲ χώρα κοινόν, ἔτι πρὸς τὰ
συμβόλαια πιστοὶ μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ πλέον· οἱ δὲ ἐλεύ-
θεροι καὶ εὐγενεῖς ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων (πολῖται γὰρ μᾶλ-
λον οἱ γενναιότεροι τῶν ἀγεννῶν, ἡ δ' εὐγένεια παρ' ἑκά-
στοις οἴκοι τίμιος· ἔτι διότι βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτιόνων,
εὐγένεια γάρ ἐστιν ἀρετὴ γένους)· ὁμοίως δὴ φήσομεν δι-* 8
*καίως καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητεῖν, κοινωνικὴν γὰρ ἀρετὴν
εἶναί φαμεν τὴν δικαιοσύνην, ᾗ πάσας ἀναγκαῖον ἀκολου-
θεῖν τὰς ἄλλας· ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ πλείους πρὸς τοὺς ἐλάτ-
τους, καὶ γὰρ κρείττους καὶ πλουσιώτεροι καὶ βελτίους εἰσίν,*

16 *εὐγενεῖς*] *συγγενεῖς* π[3], *ἐπιεικεῖς* Susem. ‖ *καὶ ἐλεύθεροι* post **17** *καὶ πλούσιοι* Π[1] **17** *τ'* om. Π[1] **20** *πολιτικῆς* (em. in *πολεμικῆς* a m. 1) pr. H[a] et π[3] Plut. **21** *πρότερον* P[1] et ut vid. pr. P[3] (corr. ead. man.) et H[a] (sed *προτέρων* schol.) **27** *ἴσων* ut vid. Π[2] (partim em. in π[3]) et p[1], *ἴσων ἴσον* mg. P[1]π[3] **32** *τὰ* om. M[s]P[1] **35** *ἀγενῶν* P[3]H[a] et Plut. **37** *δὴ*] *δὲ* Plut., *autem* vel (maior pars codd. et Alb.) *etiam* (i. e. *δή*) Guil.

ὡς λαμβανομένων τῶν πλειόνων πρὸς τοὺς ἐλάττους. ἆρ' οὖν
εἰ πάντες εἶεν ἐν μιᾷ πόλει, λέγω δ' οἷον οἵ τ' ἀγαθοὶ 1283b
καὶ οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς, ἔτι δὲ πλῆθος ἄλλο τι πολι-
τικόν, πότερον ἀμφισβήτησις ἔσται τίνας ἄρχειν δεῖ, ἢ οὐκ
9 ἔσται; καθ' ἑκάστην μὲν οὖν πολιτείαν τῶν εἰρημένων ἀναμ-
φισβήτητος ἡ κρίσις τίνας ἄρχειν δεῖ (τοῖς γὰρ κυρίοις δια-
φέρουσιν ἀλλήλων, οἷον ἡ μὲν τῷ διὰ πλουσίων ἡ δὲ τῷ
διὰ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη
τὸν αὐτὸν τρόπον)· ἀλλ' ὅμως σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν
10 αὐτὸν ταῦθ' ὑπάρχῃ χρόνον, πῶς διοριστέον. εἰ δὴ τὸν
ἀριθμὸν εἶεν ὀλίγοι πάμπαν οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα
δεῖ διελεῖν τρόπον; ἢ τὸ ὀλίγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκο-
πεῖν, εἰ δυνατοὶ διοικεῖν τὴν πόλιν ἢ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος
ὥστ' εἶναι πόλιν ἐξ αὐτῶν; ἔστι δὲ ἀπορία τις πρὸς ἅπαν-
τας τοὺς διαμφισβητοῦντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. δό-
ξαιεν γὰρ ⟨ἂν⟩ οὐδὲν λέγειν δίκαιον οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἀξι-
(p. 81) οῦντες ἄρχειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένος· δῆλον γὰρ ὡς εἴ
τις πάλιν εἷς πλουσιώτερος ἁπάντων ἐστί, δηλονότι κατὰ
τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἄρχειν τὸν ἕνα ἁπάντων δεήσει,
ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενείᾳ διαφέροντα τῶν ἀμφισβητούν-
11 των δι' ἐλευθερίαν. ταὐτὸ δὲ τοῦτο ἴσως συμβήσεται καὶ
περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· εἰ γάρ τις εἷς ἀμεί-
νων ἀνὴρ εἴη τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι σπουδαίων
ὄντων, τοῦτον εἶναι δεῖ κύριον κατὰ ταὐτὸ δίκαιον. οὐκοῦν εἰ
καὶ τὸ πλῆθος εἶναί γε δεῖ κύριον διότι κρείττους εἰσὶ τῶν
ὀλίγων, κἂν εἷς ἢ πλείους μὲν τοῦ ἑνὸς ἐλάττους δὲ τῶν

42 λαμβανομένων: cf. 1281a 17 **1283b** 2 τι om. Π^1 5 τοὺς γὰρ κυρίους pr. P^3 (corr. ead. man.) et H^a 8 σκοπῶμεν mg. Bas.^{3}, σκοπήσομεν ci. Sylburgius 9 ὑπαρ^χ' M^s, ὑπάρχει P^1 10 ἀρετὴν] ἀρχὴν H^a 12 δυνατὸν H^a 14 δόξειαν P^1, δόξειε M^s, δόξειεν et δόξαιε π^3 15 ἂν add. Coraes

17 δηλονότι aut cum Spengelio [δῆλον] ὅτι Vahlenus, [δῆλον ὅτι] Camerarius 20 τοῦτο (τοῦτ' π^3) ἴσως Π^2 Plut., τούτοις Π^1, τοῦτο H^a

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

πολλῶν κρείττους ὦσι τῶν ἄλλων, τούτους ἂν δέοι κυρίους
εἶναι μᾶλλον ἢ τὸ πλῆθος. πάντα δὴ ταῦτ' ἔοικε φανε- 12
ρὸν ποιεῖν ὅτι τούτων τῶν ὅρων οὐδεὶς ὀρθός ἐστι, καθ' ὃν
ἀξιοῦσιν αὐτοὶ μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ σφῶν ἄρχε-
σθαι πάντας. καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν
ἀξιοῦντας κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
κατὰ πλοῦτον, ἔχοιεν ἂν λέγειν τὰ πλήθη λόγον τινὰ δί-
καιον· οὐδὲν γὰρ κωλύει ποτὲ τὸ πλῆθος εἶναι βέλτιον τῶν
ὀλίγων καὶ πλουσιώτερον, οὐχ ὡς καθ' ἕκαστον ἀλλ' ὡς
ἀθρόους. διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἣν ζητοῦσι καὶ προβάλ- 13
λουσί τινες, ἐνδέχεται τοῦτον τὸν τρόπον ἀπαντᾶν (ἀποροῦσι
γάρ τινες πότερον τῷ νομοθέτῃ νομοθετητέον, βουλομένῳ
τίθεσθαι τοὺς ὀρθοτάτους νόμους, πρὸς τὸ τῶν βελτιόνων συμ-
φέρον ἢ πρὸς τὸ τῶν πλειόνων), ὅταν συμβαίνῃ τὸ λεχθέν.
τὸ δ' ὀρθὸν ληπτέον ἴσως· τὸ δ' ἴσως ὀρθὸν πρὸς τὸ τῆς
πόλεως ὅλης συμφέρον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τὸ τῶν πολι-
τῶν· πολίτης δὲ κοινῇ μὲν ὁ μετέχων τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρ-
1284 a χεσθαί ἐστι, καθ' ἑκάστην δὲ πολιτείαν ἕτερος, πρὸς δὲ τὴν
ἀρίστην ὁ δυνάμενος καὶ προαιρούμενος ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν
πρὸς τὸν βίον τὸν κατ' ἀρετήν. Εἰ δέ τίς ἐστιν εἷς τοσοῦτον VIII
διαφέρων κατ' ἀρετῆς ὑπερβολήν, ἢ πλείους μὲν ἑνὸς μὴ
μέντοι δυνατοὶ πλήρωμα παρασχέσθαι πόλεως, ὥστε μὴ (p. 82)
συμβλητὴν εἶναι τὴν τῶν ἄλλων ἀρετὴν πάντων μηδὲ τὴν
δύναμιν αὐτῶν τὴν πολιτικὴν πρὸς τὴν ἐκείνων, εἰ πλείους,
εἰ δ' εἷς, τὴν ἐκείνου μόνον, οὐκέτι θετέον τούτους μέρος πόλεως·
ἀδικήσονται γὰρ ἀξιούμενοι τῶν ἴσων, ἄνισοι τοσοῦτον κατ'
ἀρετὴν ὄντες καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν· ὥσπερ γὰρ θεὸν
ἐν ἀνθρώποις εἰκὸς εἶναι τὸν τοιοῦτον. ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ 2

27 φανερὸν post 28 ποιεῖν Π[1] **30** δὴ] δεῖ H[a] **34** ἄλλως pr. P[3] (crx. ut vid. rc.) et H[a] **35** ἀθρόους corr.[2] P[2] et rc. P[3] **36** ἀπαντᾶν — 39 λεχθέν: distinxit Bernaysius **40** δ' prius γὰρ Susem. **1284 a 3** εἷς] εἰς Π[1] (em. corr. P[1]) et π[3] **5** δυνατὸν Γ M[s] ‖ παρασχέσθαι (παραχεσθαι H[a])] παρέχεσθαι M[s] P[1]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

τὴν νομοθεσίαν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ τοὺς ἴσους καὶ τῷ γένει
καὶ τῇ δυνάμει, κατὰ δὲ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος· αὐτοὶ
γάρ εἰσι νόμος· καὶ γὰρ γελοῖος ἂν εἴη νομοθετεῖν τις
πειρώμενος κατ' αὐτῶν. λέγοιεν γὰρ ἂν ἴσως ἅπερ Ἀντι-
σθένης ἔφη τοὺς λέοντας δημηγορούντων τῶν δασυπόδων καὶ
τὸ ἴσον ἀξιούντων πάντας ἔχειν. διὸ καὶ τίθενται τὸν ὀστρα-
κισμὸν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν·
αὗται γὰρ δὴ δοκοῦσι διώκειν τὴν ἰσότητα μάλιστα πάντων,
ὥστε τοὺς δοκοῦντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ πλοῦτον ἢ πολυ-
φιλίαν ἤ τινα ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν ὠστράκιζον καὶ με-
3 *θίστασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὡρισμένους. μυθολογεῖται*
δὲ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τὸν Ἡρακλέα καταλιπεῖν διὰ
τοιαύτην αἰτίαν· οὐ γὰρ ἐθέλειν αὐτὸν ἄγειν τὴν Ἀργὼ
μετὰ τῶν ἄλλων, ὡς ὑπερβάλλοντα πολὺ τῶν πλωτήρων.
διὸ καὶ τοὺς ψέγοντας τὴν τυραννίδα καὶ τὴν Περιάνδρου
Θρασυβούλῳ συμβουλίαν οὐχ ἁπλῶς οἰητέον ὀρθῶς ἐπιτιμᾶν
(φασὶ γὰρ τὸν Περίανδρον εἰπεῖν μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν πεμ-
φθέντα κήρυκα περὶ τῆς συμβουλίας, ἀφαιροῦντα δὲ τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν σταχύων ὁμαλῦναι τὴν ἄρουραν· ὅθεν
ἀγνοοῦντος μὲν τοῦ κήρυκος τοῦ γιγνομένου τὴν αἰτίαν, ἀπαγ-
γείλαντος δὲ τὸ συμπεσόν, συννοῆσαι τὸν Θρασύβουλον ὅτι
4 *δεῖ τοὺς ὑπερέχοντας ἄνδρας ἀναιρεῖν). τοῦτο γὰρ οὐ μόνον*
συμφέρει τοῖς τυράννοις, οὐδὲ μόνον οἱ τύραννοι ποιοῦσιν,
ἀλλ' ὁμοίως ἔχει καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας καὶ τὰς δη-
μοκρατίας· ὁ γὰρ ὀστρακισμὸς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν
(p. 83) *τρόπον τινὰ τῷ κολούειν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ φυγαδεύειν.*
τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ
κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι μὲν περὶ Σαμίους καὶ
Χίους καὶ Λεσβίους (ἐπεὶ γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν

19 *δοκοῦσι* om. Π¹ (inde *persecuntur* Guil. et *ταύτας γὰρ δεῖ* P¹, fortasse e coni. Demetrii Chalc.) **28** cf. Herod. V 92 **37** *τῷ*] *τὸ* ΓM^s Π³ || *κολούειν* P¹ et *γρ.* mg. P² et mg. rc. P³, *κωλύειν* cet. || *καὶ*: explicativum **39** cf. rep. Ath. 24, 2

Digitized by Google · Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 / Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἀρχήν, ἐταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας), ὁ δὲ Περ-
1284b *σῶν βασιλεὺς Μήδους καὶ Βαβυλωνίους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς*
πεφρονηματισμένους διὰ τὸ γενέσθαι ποτ' ἐπ' ἀρχῆς ἐπέ-
κοπτε πολλάκις. τὸ δὲ πρόβλημα καθόλου περὶ πάσας 5
ἐστὶ τὰς πολιτείας, καὶ τὰς ὀρθάς· αἱ μὲν γὰρ παρεκβε-
βηκυῖαι πρὸς τὸ ἴδιον ἀποσκοποῦσαι τοῦτο δρῶσιν, οὐ μὴν
ἀλλὰ περὶ τὰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐπισκοπούσας τὸν αὐτὸν
ἔχει τρόπον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν
καὶ ἐπιστημῶν· οὔτε γὰρ γραφεὺς ἐάσειεν ἂν τὸν ὑπερ-
βάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας ἔχειν τὸ ζῷον, οὐδ' εἰ
διαφέροι τὸ κάλλος, οὔτε ναυπηγὸς πρύμναν ἢ τῶν ἄλλων
τι μορίων τῶν τῆς νεώς, οὐδὲ δὴ χοροδιδάσκαλος τὸν μεῖ-
ζον καὶ κάλλιον τοῦ παντὸς χοροῦ φθεγγόμενον ἐάσει συγ-
χορεύειν. ὥστε διὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν κωλύει τοὺς μονάρχους 6
συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν, εἰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ὠφελίμου
ταῖς πόλεσιν οὔσης τοῦτο δρῶσιν. διὸ κατὰ τὰς ὁμολογουμέ-
νας ὑπεροχὰς ἔχει τι δίκαιον πολιτικὸν ὁ λόγος ὁ περὶ
τὸν ὀστρακισμόν. βέλτιον μὲν οὖν τὸν νομοθέτην ἐξ ἀρχῆς
οὕτω συστῆσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ δεῖσθαι τοιαύτης
ἰατρείας· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἂν συμβῇ, πειρᾶσθαι τοιούτῳ
τινὶ διορθώματι διορθοῦν. ὅπερ οὐκ ἐγίγνετο περὶ τὰς πόλεις·
οὐ γὰρ ἔβλεπον πρὸς τὸ τῆς πολιτείας τῆς οἰκείας συμ-
φέρον, ἀλλὰ στασιαστικῶς ἐχρῶντο τοῖς ὀστρακισμοῖς. ἐν
μὲν οὖν ταῖς παρεκβεβηκυίαις πολιτείαις ὅτι μὲν ἰδίᾳ συμ-
φέρει καὶ δίκαιόν ἐστι, φανερόν, ἴσως δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἁπλῶς
δίκαιον, καὶ τοῦτο φανερόν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας 7
ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, οὐ κατὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τὴν
ὑπεροχήν, οἷον ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ πολυφιλίας, ἀλλὰ (p. 84)

41 *παρὰ*] *περὶ* $P^{2\cdot 3}\pi^3$ **1284b 6** *ἀλλὰ καὶ περὶ* H^a (Coraes) **10** *ναυπηγὸς* post *πρύμναν* Π^1 **11** *τι* om. Π^1 **13** *ὥστε* — 15 *δρῶσιν* post 20 *διορθοῦν* tri. Thurotus, ante 7 *δῆλον* Bernaysius **13** *μονάρχας* Π^1 **24** *οὐχ* secl. Bernaysius **25** *ἐπὶ*] *ἐπεὶ* $P^{2\cdot 3}$

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἄν τις γένηται διαφέρων κατ' ἀρετήν, τί χρὴ ποιεῖν; οὐ γὰρ δὴ φαῖεν ἂν δεῖν ἐκβάλλειν καὶ μεθιστάναι τὸν τοιοῦτον· ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἄρχειν γε τοῦ τοιούτου· παραπλήσιον γὰρ κἂν εἰ τοῦ Διὸς ἄρχειν ἀξιοῖεν, μερίζοντες τὰς ἀρχάς. λείπεται τοίνυν, ὅπερ ἔοικε πεφυκέναι, πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ πάντας ἀσμένως, ὥστε βασιλέας εἶναι τοὺς τοιούτους ἀιδίους ἐν ταῖς πόλεσιν.

IX **14** *Ἴσως δὲ καλῶς ἔχει μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους μεταβῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας· φαμὲν γὰρ τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν μίαν εἶναι ταύτην. σκεπτέον δὲ πότερον συμφέρει τῇ μελλούσῃ καλῶς οἰκήσεσθαι καὶ πόλει καὶ χώρᾳ βασιλεύεσθαι, ἢ οὔ, ἀλλ' ἄλλη τις πολιτεία μᾶλλον, ἢ τισὶ μὲν συμφέρει τισὶ δ' οὐ συμφέρει. δεῖ δὲ πρῶτον διελέσθαι πότερον ἕν τι γένος ἐστὶν αὐτῆς ἢ πλείους*
2 *ἔχει διαφοράς. Ῥᾴδιον δὴ τοῦτό γε καταμαθεῖν, ὅτι πλείω τε γένη περιέχει καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τρόπος ἐστὶν οὐχ εἷς πασῶν. ἡ γὰρ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ δοκεῖ μὲν εἶναι βασιλεία μάλιστα τῶν κατὰ νόμον, οὐκ ἔστι δὲ κυρία πάντων, ἀλλ' ὅταν ἐξέλθῃ τὴν χώραν, ἡγεμών ἐστι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον, ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀποδέδοται τοῖς βασιλεῦσιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ βασιλεία οἷον στρατηγία τις αὐτοκρατόρων καὶ ἀίδιός ἐστιν· κτεῖναι γὰρ οὐ κύριος, εἰ μὴ ἔν τινι ἐλάσει (καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐν ταῖς πολεμικαῖς ἐξόδοις, ἐν χειρὸς νόμῳ· δηλοῖ δ' Ὅμηρος· ὁ γὰρ Ἀγαμέμνων κακῶς μὲν ἀκούων ἠνείχετο ἐν ταῖς ἐκ-*

31 *ἀξιοῖ μὲν* M[s], *velimus* Guil. **32** *ὅπερ*] *quod et* Guil. **33** *βασιλείας* P[2.3]H[a]π[3] **35** *εἰρημένους*] *ὡρισμένους* ΓM[s] **40** *δεῖ δὲ* Π[3], *δεῖ δὴ* cet. **41** *ἓν τὸ* Π[2]H[a] ‖ *αὐτῶν* Π[2] **1285a 1** *ῥᾶον* M[s]P[1] **6** *τοὺς* om. M[s]P[1] **8** *αὐτοκράτωρ* (*imperialis*) Γ **9** *ἔν τινι ἐλάσει* Immischius, *ἔν τινι βασιλείᾳ* ΓΠ, non vertit Ar., *ἐν τινὶ* Bernaysius et Susem., *ἕνεκα δειλίας* Bywater, alii aliter **10** *νομῷ* Faesius ‖ *ὁ γὰρ Ἀγαμέμνων*] *Ἀγαμέμνων γὰρ* M[s]P[1] **11** *μὲν*] *γὰρ* H[a] (moxque 12 om. *δὲ* et *λέγει γοῦν*)

κλησίαις, ἐξελθόντων δὲ καὶ κτεῖναι κύριος ἦν. λέγει γοῦν
"ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης . ., οὔ οἱ ἄρκιον ἐσσεῖται
φυγέειν κύνας ἠδ' οἰωνούς· πὰρ γὰρ ἐμοὶ θάνατος"). ἓν μὲν 3
οὖν τοῦτ' εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίου, τούτων δ' αἱ
μὲν κατὰ γένος εἰσὶν αἱ δ' αἱρεταί· παρὰ ταύτην δ' ἄλλο
μοναρχίας εἶδος, οἷαι παρ' ἐνίοις εἰσὶ βασιλεῖαι τῶν βαρ-
βάρων. ἔχουσι δ' αὗται τὴν δύναμιν πᾶσαι παραπλησίαν
τυραννίσιν, εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ νόμον καὶ πατρικαί· διὰ (p. 85)
γὰρ τὸ δουλικώτεροι εἶναι τὰ ἤθη φύσει, οἱ μὲν βάρβαροι
τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώ-
πην, ὑπομένουσι τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν οὐδὲν δυσχεραίνοντες.
τυραννικαὶ μὲν οὖν διὰ τὸ τοιοῦτόν εἰσιν, ἀσφαλεῖς δὲ διὰ
τὸ πάτριαι καὶ κατὰ νόμον εἶναι. καὶ ἡ φυλακὴ δὲ βα- 4
σιλικὴ καὶ οὐ τυραννικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, οἱ γὰρ πο-
λῖται φυλάττουσιν ὅπλοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς δὲ τυράννους
ξενικόν· οἱ μὲν γὰρ κατὰ νόμον καὶ ἑκόντων οἱ δ' ἀκόν-
των ἄρχουσιν. ὥσθ' οἱ μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν οἱ δ' ἐπὶ
τοὺς πολίτας ἔχουσι τὴν φυλακήν. δύο μὲν οὖν εἴδη ταῦτα
μοναρχίας, ἕτερον δ' ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν, 5

12 *γοῦν*] *γὰρ* Π^1, *οὖν* π^3 || B 391; cf. Eth. Nic. 1116 a 33 13 *μάχης*] *νοήσω* pr. P^1, *μάχης νοήσω* corr.[1] P^1 (*quem ego videro fugientem e proelio* Guil.) || *ἐσεῖται* $M^s P^3 H^a \pi^3$ 14 *πὰρ γὰρ ἐμοὶ θάνατος* nunc non fertur in loco citato 16 *αἱρεταί*] in ras. P^3, *ἀρεταί* $M^s H^a \pi^3$ 17 *στρατηγίας* (mg. *μοναρχίας*) H^a 18 *παραπλησίαν* Π^1 et (corr. a man. 1 ex *παραπλαισίαν*) P^3 et $H^a \pi^3$, *παραπλησίως* pr. P^2 (em. corr.[3]) et π^3 19 *τυραννίσιν εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ* Susem., *τυραννίσι* et sine lacuna *καὶ* (om. P^1) et *κατὰ* Π^1, *τυραννι* et post lacunam *κατὰ* $P^{2.3} \pi^3$ (idem, sed ante lacunam *τυραννίσι* corr.[3] P^2, *τυραννικ* π^3, *τυραννικαί* π^3), *τυραννισ* et sine lacuna *καὶ κατὰ* H^a, *τυραννικῇ* (vel *τυραννικὴν* praevio *παραπλησίως*) *εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ* π^3 || *πατρικάς* ΓM^s, *πατρικά* π^3, *πάτριοι* Spengelius 20 *δουλικώτερα* π^3 || *εἶναι τὰ ἤθη* H^a (Bk.), *τὰ ἤθη εἶναι* Π^1, *εἶναι τὰ ἔθνη* Π^2 24 *πάτριοι* $M^s P^1$, *πατρικαὶ* Schneider 25 *οὐ* om. H^a || *τὴν αὐτὴν*] *talem* Guil. 30 *ἕτερον* squ. novit Theophrastus *π. βασιλείας*, apud Dion. Hal. ant. Rom. V 73

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

οὓς καλοῦσιν αἰσυμνήτας. ἔστι δὲ τοῦθ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν αἱρετὴ τυραννίς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πάτριος εἶναι μόνον. ἦρχον δ' οἱ μὲν διὰ βίου τὴν ἀρχὴν ταύτην, οἱ δὲ μέχρι τινῶν ὡρισμένων χρόνων ἢ πράξεων, οἷον εἵλοντό ποτε Μυτιληναῖοι Πιττακὸν πρὸς τοὺς φυγάδας ὧν προειστήκεσαν Ἀντιμενίδης καὶ

6 Ἀλκαῖος ὁ ποιητής. δηλοῖ δ' Ἀλκαῖος ὅτι τύραννον εἵλοντο τὸν Πιττακὸν ἔν τινι τῶν σκολιῶν μελῶν· ἐπιτιμᾷ γὰρ ὅτι "τὸν κακοπάτριδα Πίττακον πόλιος τᾶς ἀχόλω καὶ βαρυδαίμονος ἐστάσαντο τύραννον μέγ' ἐπαινέοντες ἀόλλεες." 1285b αὗται μὲν οὖν εἰσί τε καὶ ἦσαν διὰ μὲν τὸ δεσποτικαὶ εἶναι

7 τυραννικαί, διὰ δὲ τὸ αἱρεταὶ καὶ ἑκόντων βασιλικαί· τέταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους, ἑκούσιαί τε καὶ πάτριαι γιγνόμεναι κατὰ νόμον. διὰ γὰρ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τοῦ πλήθους εὐεργέτας κατὰ τέχνας ἢ πόλεμον, ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν ἢ πορίσαι χώραν, ἐγίγνοντο βασιλεῖς ἑκόντων καὶ τοῖς παραλαμβάνουσι πάτριοι. κύριοι δ' ἦσαν τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγεμονίας καὶ τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαί, καὶ πρὸς τού- (p. 86) τοις τὰς δίκας ἔκρινον. τοῦτο δ' ἐποίουν οἱ μὲν οὐκ ὀμνύοντες οἱ δ' ὀμνύοντες· ὁ δ' ὅρκος ἦν τοῦ σκήπτρου ἐπανάτασις.

35 οἷαν M^s P^1 H^a et (οἷαν) π^3 || μιτυληναῖοι ΓΠ (sed cf. 1304a 4 et Rhet. 1398b 12) || φιττακὸν (postea quoque) Π^1 **36** προειστέκεσαν pr. M^s, προειστήκεσαν (ει in ras.) P^3, προιστήκεισαν H^a **38** σκολίων Goettlingius **39** πιττακὸν (vel φιττακὸν) et mox ἀολλέες ut vid. Π || πόλιος Schneidewinus, πόλεως Π || τῆς M^s H^a || ἀσχόλω (crx. mg. m. 1 ut vid.) H^a, ci. Camerarius **1285b 1** μέγ'] μὲν Π^1 (em. corr. P^1) || post ἀόλλεες ex Plut. Amat. c. 18 add. ἀθρόᾳ . . φώνᾳ Reiskius **2** δεσποτικαὶ εἶναι τυραννικαί Sepulveda, τυραννικαὶ (-ὸν H^a) εἶναι δεσποτικαί (-όν H^a) ΓΠ **3** αἱρετὰ H^a **5** ἑκούσιοί τε καὶ πάτριοι M^s P^1 **10** θυσιῶν] οὐσιῶν Π^1 et γρ. π^3 (cf. infra 16) **12** ἐπανάτασις P^2 et corr.^1 P^3 et π^3, ἐπανάστασις M^s P^1 et pr. P^3 et (corr. m. 1 ex ἐπανάστησις) H^a et π^3, ἀνάστασις γρ. mg.^1 P^2 et γρ. P^3 et π^3, *elevatio* Guil. (1302b 33 πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως *ante insurrectionem*)

οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ τὰ κατὰ πόλιν 8 *καὶ τὰ ἔνδημα καὶ τὰ ὑπερόρια συνεχῶς ἦρχον· ὕστερον δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παριέντων τῶν βασιλέων, τὰ δὲ τῶν ὄχλων παραιρουμένων, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν αἱ θυσίαι κατελείφθησαν τοῖς βασιλεῦσι μόνον, ὅπου δ' ἄξιον εἰπεῖν εἶναι βασιλείαν, ἐν τοῖς ὑπερορίοις τῶν πολεμικῶν τὴν ἡγεμονίαν μόνον εἶχον.*

Βασιλείας μὲν οὖν εἴδη ταῦτα, τέτταρα τὸν ἀριθμόν, X *μία μὲν ἡ περὶ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους (αὕτη δ' ἦν ἑκόντων μέν, ἐπὶ τισὶ δ' ὡρισμένοις· στρατηγός τε γὰρ ἦν καὶ δικαστὴς ὁ βασιλεύς, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος), δευτέρα δ' ἡ βαρβαρική (αὕτη δ' ἐστὶν ἐκ γένους ἀρχὴ δεσποτικὴ κατὰ νόμον), τρίτη δὲ ἣν αἰσυμνητείαν προσαγορεύουσιν (αὕτη δ' ἐστὶν αἱρετὴ τυραννίς), τετάρτη δ' ἡ Λακωνικὴ τούτων (αὕτη δ' ἐστὶν ὡς εἰπεῖν ἁπλῶς στρατηγία κατὰ γένος ἀίδιος). αὗται μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διαφέρουσιν ἀλλήλων· πέμπτον δ' εἶδος βασιλείας, ὅταν ᾖ πάντων* 2 *κύριος εἷς ὤν, ὥσπερ ἕκαστον ἔθνος καὶ πόλις ἑκάστη τῶν κοινῶν, τεταγμένη κατὰ τὴν οἰκονομικήν· ὥσπερ γὰρ ἡ οἰκονομικὴ βασιλεία τις οἰκίας ἐστίν, οὕτως ἡ παμβασιλεία πό-* **15** *λεως καὶ ἔθνους ἑνὸς ἢ πλειόνων οἰκονομία. Σχεδὸν δὴ δύο ἐστὶν ὡς εἰπεῖν εἴδη βασιλείας περὶ ὧν σκεπτέον, αὕτη τε καὶ ἡ Λακωνική. τῶν γὰρ ἄλλων αἱ πολλαὶ μεταξὺ τού-*

13 *καὶ* secl. Hilarius 16 *αἱ θυσίαι* Hᵃ, *θυσίαι* Π², *αἱ πάτριοι* (*πάτριαι* Mˢ) *οὐσίαι* Π¹ (cf. supra 10), *αἱ πάτριοι θυσίαι* Susem. 17 *μόνον ὅπου δ'* — 18 *ἡγεμονίαν* om. Hᵃ (omissa inde ab *ὅπου δ'* add. in mg., m. rc. ut vid.) 22 *ὡρισμένων* MˢΠ² ‖ *τε γὰρ* MˢP¹, *γὰρ* Π², *δ'* Hᵃ 27 *εἰπεῖν* post *ἁπλῶς* Π¹ 30 *εἷς* om. ΓMˢπ³ ‖ *ὥνπερ* Buecheler (*ὥσπερ — ἑκάστη* secl. Conringius) 32 *παμβασιλεία* Susem. (secl. 33 *καὶ — πλειόνων*), *βασιλεία* ΓΠ; cf. infra 36 33 *καὶ*] *ἢ* Mˢ ‖ *πλειόνων οἰκονομία* ΓP¹Hᵃ et corr.¹ P², *πλείονος οἰκονομία* Mˢ, *πλείονος οἰκονομίας* pr. P²·³ et Π³, *πλειόνων οἰκονομίας* corr.¹ P³ 33 cap. 15. 16 ad duplicem recensionem revocabat Wilsonus, transponendo passim succurrebat Susem.

των εἰσίν, ἐλαττόνων μὲν γὰρ κύριοι τῆς παμβασιλείας,
πλειόνων δ' εἰσὶ τῆς Λακωνικῆς. ὥστε τὸ σκέμμα σχεδὸν
περὶ δυοῖν ἐστιν, ἓν μὲν πότερον συμφέρει ταῖς πόλεσι στρα-
τηγὸν ἀίδιον εἶναι, καὶ τοῦτον ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ αἵρεσιν,
ἢ οὐ συμφέρει, ἓν δὲ πότερον ἕνα συμφέρει κύριον εἶναι 1286 a
3 *πάντων, ἢ οὐ συμφέρει. τὸ μὲν οὖν περὶ τῆς τοιαύτης στρα-*
τηγίας ἐπισκοπεῖν νόμων ἔχει μᾶλλον εἶδος ἢ πολιτείας
(p. 87) *(ἐν ἁπάσαις γὰρ ἐνδέχεται γίγνεσθαι τοῦτο ταῖς πολιτείαις),*
ὥστ' ἀφείσθω τὴν πρώτην· ὁ δὲ λοιπὸς τρόπος τῆς βασι-
λείας πολιτείας εἶδός ἐστιν, ὥστε περὶ τούτου δεῖ θεωρῆσαι
καὶ τὰς ἀπορίας ἐπιδραμεῖν τὰς ἐνούσας. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς
ζητήσεως αὕτη, πότερον συμφέρει μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου
4 *ἀνδρὸς ἄρχεσθαι ἢ ὑπὸ τῶν ἀρίστων νόμων. δοκοῦσι δὴ τοῖς*
νομίζουσι συμφέρειν βασιλεύεσθαι τὸ καθόλου μόνον οἱ νόμοι
λέγειν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ προσπίπτοντα ἐπιτάττειν, ὥστ' ἐν
ὁποιᾳοῦν τέχνῃ τὸ κατὰ γράμματ' ἄρχειν ἠλίθιον· καί πως ἐν
Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν τετρήμερον κινεῖν ἔξεστι τοῖς ἰατροῖς,
(ἐὰν δὲ πρότερον, ἐπὶ τῷ αὑτοῦ κινδύνῳ). φανερὸν τοίνυν ὡς
οὐκ ἔστιν ἡ κατὰ γράμματα καὶ νόμους ἀρίστη πολιτεία
διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνον δεῖ ὑπάρχειν
τὸν λόγον τὸν καθόλου τοῖς ἄρχουσιν. κρεῖττον δ' ᾧ μὴ
πρόσεστι τὸ παθητικὸν ὅλως ἢ ᾧ συμφυές· τῷ μὲν οὖν
νόμῳ τοῦτο οὐχ ὑπάρχει, ψυχὴν δ' ἀνθρωπίνην ἀνάγκη τοῦτ'
5 *ἔχειν πᾶσαν. ἀλλ' ἴσως ἂν φαίη τις ὡς ἀντὶ τούτου βου-*
λεύσεται περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κάλλιον. ὅτι μὲν τοίνυν
ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν εἶναι, δῆλον, καὶ κεῖσθαι νόμους,
ἀλλὰ μὴ κυρίους ᾗ παρεκβαίνουσιν, ἐπεὶ περί τῶν γ' ἄλλων

36 *βασιλείας* Π[1] 39 *αἵρεσιν* π[3], *μέρος* cet., *ἀρετὴν* mg. Bas.[3] **1286 a** 1 *πότερόν ποτε ἕνα* Π[1] 9 *δοκοῦσι* Bas.[3], *δοκεῖ* ΓΠ 12 *καί πως*] *καὶ πῶς* M[s], *καὶ ὡς* H[a], *καὶ* P[2.3]π[3] 13 *τριήμερον* ΓM[s] 14 *αὑτοῦ* Γ, *αὐτῷ* M[s]H[a], *αὐτοῦ* P[1]Π[2] 17 *λόγον*] *νόμον* H[a] 19 *τούτῳ* pr. P[2] (em. corr.[1]) et P[3]H[a]π[3] 21 *ὅτι* — 22 *δῆλον* respicere videtur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 616, 7 Heylb.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

εἶναι δεῖ κυρίους· ὅσα δὲ μὴ δυνατὸν τὸν νόμον κρίνειν ἢ
ὅλως ἢ εὖ, πότερον ἕνα τὸν ἄριστον δεῖ ἄρχειν ἢ πάντας;
καὶ γὰρ νῦν συνιόντες δικάζουσι καὶ βουλεύονται καὶ κρί-
νουσιν, αὗται δ' αἱ κρίσεις εἰσὶ πᾶσαι περὶ τῶν καθ' ἕκα-
στον. καθ' ἕνα μὲν οὖν συμβαλλόμενος ὁστισοῦν ἴσως χείρων·
ἀλλ' ἐστὶν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν, ὥσπερ ἑστίασις συμφορητὸς
καλλίων μιᾶς καὶ ἁπλῆς. διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον
ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὁστισοῦν. ἔτι μᾶλλον ἀδιάφθορον τὸ 6
πολύ· καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν
ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον· τοῦ δ' ἑνὸς ὑπ' ὀργῆς κρατηθέντος
ἤ τινος ἑτέρου πάθους τοιούτου ἀναγκαῖον διεφθάρθαι τὴν κρί-
σιν· ἐκεῖ δ' ἔργον ἅμα πάντας ὀργισθῆναι καὶ ἁμαρτεῖν.
ἔστω δὲ τὸ πλῆθος οἱ ἐλεύθεροι, μηδὲν παρὰ τὸν νόμον (p. 88)
πράττοντες, ἀλλ' ἢ περὶ ὧν ἐκλείπειν ἀναγκαῖον αὐτόν.
εἰ δὲ δὴ τοῦτο μὴ ῥᾴδιον ἐν πολλοῖς, ἀλλ' εἰ πλείους εἶεν
ἀγαθοὶ καὶ ἄνδρες καὶ πολῖται, πότερον ὁ εἷς ἀδιαφθορώ-
τερος ἄρχων, ἢ μᾶλλον οἱ πλείους μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀγαθοὶ
δὲ πάντες; ἢ δῆλον ὡς οἱ πλείους; ἀλλ' οἱ μὲν στασιάσουσιν
ὁ δὲ εἷς ἀστασίαστος. ἀλλὰ πρὸς τοῦτ' ἀντιθετέον ἴσως ὅτι
σπουδαῖοι τὴν ψυχήν, ὥσπερ κἀκεῖνος ὁ εἷς. εἰ δὴ τὴν μὲν 7
τῶν πλειόνων ἀρχὴν ἀγαθῶν δ' ἀνδρῶν πάντων ἀριστοκρα-
τίαν θετέον, τὴν δὲ τοῦ ἑνὸς βασιλείαν, αἱρετώτερον ἂν εἴη ταῖς
πόλεσιν ἀριστοκρατία βασιλείας, καὶ μετὰ δυνάμεως καὶ
χωρὶς δυνάμεως οὔσης τῆς ἀρχῆς, ἂν ᾖ λαβεῖν πλείους ὁμοίους.
καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως ἐβασιλεύοντο πρότερον, ὅτι σπάνιον ἦν εὑρεῖν
ἄνδρας πολὺ διαφέροντας κατ' ἀρετήν, ἄλλως τε καὶ τότε
μικρὰς οἰκοῦντας πόλεις. ἔτι δ' ἀπ' εὐεργεσίας καθίστασαν

25 **πάντας**] **πάνυ** $P^{2.3}\pi^3$ et γρ. mg p^1, **πολλούς** (Aretino duce) Camotius **27** **αἱ κρίσεις** post **εἰσὶν** Π^1 **30** **κρίνειν** $M^s\Pi^3$ **32** **καθάπερ γὰρ** Bk.[2] **33** **δ'**] **γὰρ** Susem. **37** **ὧν**] **ὃν** $P^{2.3}\pi^3$, **ὂν** π^3 **38** **τοῦτο** post **μὴ** Π^1 **1286b 1** **δὲ πάντες**] **δ' ἄνδρες** ΓM^s ‖ **στασιάζουσι** H^a **7** **ὁμοίως** $\Gamma H^a \Pi^3$ **9** **πολὺ**] ***plures*** Ar., **πολλοὺς** ci. Sylburgius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τοὺς βασιλεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ συνέβαινε γίγνεσθαι πολλοὺς ὁμοίους πρὸς ἀρετήν, οὐκέτι ὑπέμενον ἀλλ' ἐζήτουν κοινόν τι καὶ πολιτείαν καθίστασαν.
8 *ἐπεὶ δὲ χείρους γιγνόμενοι ἐχρηματίζοντο ἀπὸ τῶν κοινῶν, ἐντεῦθέν ποθεν εὔλογον γενέσθαι τὰς ὀλιγαρχίας· ἔντιμον γὰρ ἐποίησαν τὸν πλοῦτον. ἐκ δὲ τούτων πρῶτον εἰς τυραννίδας μετέβαλλον, ἐκ δὲ τῶν τυραννίδων εἰς δημοκρατίαν· αἰεὶ γὰρ εἰς ἐλάττους ἄγοντες δι' αἰσχροκέρδειαν, ἰσχυρότερον τὸ πλῆθος κατέστησαν, ὥστ' ἐπιθέσθαι καὶ γενέσθαι δημοκρατίας. ἐπεὶ δὲ καὶ μείζους εἶναι συμβέβηκε τὰς πόλεις, ἴσως οὐδὲ ῥᾴδιον ἔτι γίγνεσθαι πολιτείαν ἑτέραν παρὰ*
9 *δημοκρατίαν. εἰ δὲ δή τις ἄριστον θείη τὸ βασιλεύεσθαι ταῖς πόλεσιν, πῶς ἕξει τὰ περὶ τῶν τέκνων; πότερον καὶ τὸ γένος δεῖ βασιλεύειν; ἀλλὰ γιγνομένων ὁποῖοί τινες ἔτυχον, βλαβερόν. ἀλλ' οὐ παραδώσει κύριος ὢν τοῖς τέκνοις. ἀλλ' οὐκ ἔτι τοῦτο ῥᾴδιον πιστεῦσαι· χαλεπὸν γάρ,*
(p. 89) 10 *καὶ μείζονος ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν. ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ περὶ τῆς δυνάμεως, πότερον ἔχειν δεῖ τὸν μέλλοντα βασιλεύειν ἰσχύν τινα περὶ αὑτόν, ᾗ δυνήσεται βιάζεσθαι τοὺς μὴ βουλομένους πειθαρχεῖν, ἢ πῶς ἐνδέχεται τὴν ἀρχὴν διοικεῖν; εἰ γὰρ καὶ κατὰ νόμον εἴη κύριος, μηδὲν πράττων κατὰ τὴν αὑτοῦ βούλησιν παρὰ τὸν νόμον, ὅμως ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῷ δύναμιν ᾗ φυλάξει τοὺς νόμους.*

Vm: 1286b 16 *ἐκ δὲ* **— 1288b 37** *τὴν ἀ(ρίστην)*

12 *ὁμοίως* Ha et (partim em.) π3 **14** *γενόμενοι* MsP1 **17** *δημοκρατίας* Ha **18** *αἰσχροκέρδιαν* MsHa et (absque prosodia) Vm **22** *εἰ δὲ δή* — **27** *φύσιν* citat Iulianus ep. ad Them. 260 D squ. **24** *ὁποῖον* pr. P2 (*ν* rasura in iota mutatum) et P3π3, *ὁποίων* π3 **25** *ἀλλ'* — **26** *τέκνοις*] *ἀλλ' οὐ καταλείψει τοὺς υἱεῖς διαδόχους ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐξουσίας ἔχων τοῦτο ποιῆσαι* π3 (plerique), om. π3 ‖ *τοῖς*] om. Iul., *huiusmodi* (*τοιούτοις*) Ar. **26** *ῥᾴδιον τοῦτο* Iul. **29** *αὑτὸν* Bas.3, *αὐτὸν* ΓΠ ‖ *ᾗ*] *ἢ* MsP2. 3π3, *η* Vm **31** *καὶ* Π2Ha, om. Π1Vm ‖ *εἴη* — **32** *νόμον* om. Ha **32** *αὑτοῦ* Γ, *αὐτοῦ* Π **33** *φυλάξει* π3, *φυλάξεται* MsP1, *φυλάξαι* P2. 3VmHaπ3

τάχα μὲν οὖν τὰ περὶ τὸν βασιλέα τὸν τοιοῦτον οὐ χαλεπὸν διορίσαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν ἰσχύν, εἶναι δὲ τοσαύτην τὴν ἰσχὺν ὥστε ἑκάστου μὲν καὶ ἑνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω τοῦ δὲ πλήθους ἥττω, καθάπερ οἵ τ' ἀρχαῖοι τὰς φυλακὰς ἐδίδοσαν, ὅτε καθισταῖέν τινα τῆς πόλεως ὃν ἐκάλουν αἰσυμνήτην ἢ τύραννον, καὶ Διονυσίῳ τις, ὅτ' ᾔτει τοὺς φύλακας, συνεβούλευε τοῖς Συρακουσίοις διδόναι τοσούτους τοὺς φύλακας.

1287 a **16** Περὶ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ κατὰ τὴν αὑτοῦ βούλησιν πάντα πράττοντος ὅ τε λόγος ἐφέστηκε νῦν καὶ ποιητέον τὴν σκέψιν. ὁ μὲν γὰρ κατὰ νόμον λεγόμενος βασιλεὺς οὐκ ἔστιν εἶδος, καθάπερ εἴπομεν, πολιτείας (ἐν πάσαις γὰρ ὑπάρχειν ἐνδέχεται στρατηγίαν ἀίδιον, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ, καὶ πολλοὶ ποιοῦσιν ἕνα κύριον τῆς διοικήσεως· τοιαύτη γὰρ ἀρχή τις ἔστι καὶ περὶ Ἐπίδαμνον, καὶ περὶ Ὀποῦντα δὲ κατά τι μέρος ἔλαττον)· περὶ δὲ τῆς παμβασιλείας καλουμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρχει πάντων κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὁ βασιλεύς. δοκεῖ δέ τισιν οὐδὲ κατὰ φύσιν εἶναι τὸ κύριον ἕνα πάντων εἶναι τῶν πολιτῶν, ὅπου συνέστηκεν ἐξ ὁμοίων ἡ πόλις· τοῖς γὰρ ὁμοίοις φύσει τὸ αὐτὸ δίκαιον ἀναγκαῖον καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν κατὰ φύσιν εἶναι, ὥστ' εἴπερ καὶ τὸ ἴσην ἔχειν τοὺς ἀνίσους τροφὴν ἢ ἐσθῆτα βλαβερὸν τοῖς σώμασιν, οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ τὰς

(XI at "Περὶ δὲ τοῦ βασιλέως"; 2 at "περὶ δὲ τῆς παμβασιλείας")

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

34 *βασιλέα τὸν τοιοῦτον* om. V^m **36** *ἑκάστου*] *singulorum* Guil. **1287 a 4** *πολιτείας* Victorius, *βασιλείας* ΓΠ, om. Iulianus l. l. 261 A **8** *ἐλάττων* Schneider ‖ *περὶ δὲ* — **14** *εἶναι* citat Iulianus l. l. 261 B **9** *πάντων* Iul. (*πᾶν* cod. Voss.), *πάντα* Π, (*principatur*) *omnibus* Guil. **10** *αὑτοῦ* (*αὐτοῦ* Hertleinius) Iul. ‖ post *βασιλεύς* add. *λεκτέον* Γ, *κατὰ κοινοῦ τὸ λεκτέον* glossa p² ‖ *δέ*] om. Iul., *δή* (et comma post *βασιλεύς*) Sylburgius ‖ *οὐδὲ τὸ κατὰ* Iul. **11** *κύριον εἶναι πάντων τῶν πολιτῶν ἕνα* ΓM^s ‖ *ὅπου* — **12** *πόλις* et **13** *καὶ τὴν* — *φύσιν* om. Iul. **15** *ἔχειν* Schneider (praeterea *ὥσπερ γὰρ* pro 14 *ὥστ' εἴπερ*), *ἔχει* ΓΠ ‖ *τὰ*] *τὸ* cum π³ Bk.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

3 τιμάς, ὁμοίως τοίνυν καὶ τὸ ἄνισον τοὺς ἴσους· διόπερ οὐδένα
μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἄρχεσθαι δίκαιον, καὶ τὸ ἀνὰ μέρος τοί-
(p. 90) νυν ὡσαύτως. τοῦτο δ' ἤδη νόμος· ἡ γὰρ τάξις νόμος. τὸν
ἄρα νόμον ἄρχειν αἱρετώτερον μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν ἕνα
τινά, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῦτον, κἂν εἴ τινας ἄρχειν
βέλτιον, τούτους καταστατέον νομοφύλακας καὶ ὑπηρέτας τοῖς
νόμοις· ἀναγκαῖον γὰρ εἶναί τινας ἀρχάς, ἀλλ' οὐχ ἕνα τοῦ-
4 τον εἶναί φασι δίκαιον ὁμοίων γε ὄντων πάντων. ἀλλὰ μὴν
ὅσα γε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, οὐδ' ἄνθρωπος
ἂν δύναιτο γνωρίζειν. ἀλλ' ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος
ἐφίστησι τὰ λοιπὰ τῇ δικαιοτάτῃ γνώμῃ κρίνειν καὶ διοικεῖν
τοὺς ἄρχοντας. ἔτι δ' ἐπανορθοῦσθαι δίδωσιν, ὅ τι ἂν δόξῃ
πειρωμένοις ἄμεινον εἶναι τῶν κειμένων. ὁ μὲν οὖν τὸν νό-
μον κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τὸν νοῦν
μόνους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθησι καὶ θηρίον· ἥ τε γὰρ
ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας διαστρέφει καὶ τοὺς
5 ἀρίστους ἄνδρας. διόπερ ἄνευ ὀρέξεως νοῦς ὁ νόμος ἐστίν. τὸ
δὲ τῶν τεχνῶν εἶναι δοκεῖ παράδειγμα ψεῦδος, ὅτι τὸ κατὰ
γράμματα ἰατρεύεσθαι φαῦλον, ἀλλὰ καὶ αἱρετώτερον

V^m: 1286b 16 *ἐκ δὲ* — 1288b 37 *τὴν ἀ(ρίστην)*

16 *τοίνυν* om. Π^1 || *οὐδένα* Bernaysius, *οὐδὲν* ΓΠ **22** *ἀρχάς*] *ἄρχειν* H^a **23** *ὁμοίως* Π^2 **24** *οὐδ'*] *ὁ δ'* Ar. **25** *ἐπίτηδες παιδεύσας*] *ἐπίτηδες* $M^s P^1$, *universale* (*τὸ καθόλου* ut vid.) Guil. **28** *ὁ μὲν* — **32** *ἐστίν* citat Iulianus l. l. 261 B squ. **29** *δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν* om. cod. Voss. Iul. || *τὸν νοῦν μόνους* cod. Voss. Iul., *τοὺς νόμους* ΓΠ ceteri codd. Iul. (*νοῦν* pro 28 *νόμον* Γ et codd. Iul. praeter Voss., contra ad 29 *θεὸν* addunt *γρ. νοῦν* mg.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2 et *ἄλλως νοῦν* mg. π^3) **30** *θηρία* cod. Voss. Iul. || *ἥ τε*] *ὅ τε* M^s, *ὅτε* Γ (moxque ut vid. *ἄρχον, τέλος* pro 31 *ἄρχοντας*) **31** *τοῦτον* cod. Voss. Iul. || *ἄρχοντας* om. Iul. || *διαστρέφει*] *διαφθείρει* (*φθείρει* P^1, *interimet* Guil.) post 32 *ἄνδρας* Π^1 (em. mg. p^1) **32** *νοῦς* post *ὁ* M^s et pr. P^1 et V^m et (*μόνος* pro *νόμος* cod. Voss.) Iul. **34** *γράμμα* $M^s P^1 V^m$ || *ἀλλὰ καὶ*] *ἀλλὰ* $V^m H^a$ (Susem.), *καὶ* Aretino duce Schneider

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

χρῆσθαι τοῖς ἔχουσι τὰς τέχνας. οἱ μὲν γὰρ οὐδὲν διὰ φι-
λίαν παρὰ τὸν λόγον ποιοῦσιν, ἀλλ' ἄρνυνται τὸν μισθὸν τοὺς
κάμνοντας ὑγιάσαντες· οἱ δ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς
πολλὰ πρὸς ἐπήρειαν καὶ χάριν εἰώθασι πράττειν, ἐπεὶ καὶ
τοὺς ἰατροὺς ὅταν ὑποπτεύωσι πεισθέντας τοῖς ἐχθροῖς δια-
φθείρειν διὰ κέρδος, τότε τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θεραπείαν
ζητήσαιεν ἂν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν εἰσάγονταί γ' ἐφ' ἑαυτοὺς 6
1287b οἱ ἰατροὶ κάμνοντες ἄλλους ἰατροὺς καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυ-
μναζόμενοι παιδοτρίβας, ὡς οὐ δυνάμενοι κρίνειν τὸ ἀληθὲς
διὰ τὸ κρίνειν περί τε οἰκείων καὶ ἐν πάθει ὄντες. ὥστε δῆλον
ὅτι τὸ δίκαιον ζητοῦντες τὸ μέσον ζητοῦσιν· ὁ γὰρ νόμος τὸ
μέσον. ἔτι κυριώτεροι καὶ περὶ κυριωτέρων τῶν κατὰ γράμ-
ματα νόμων οἱ κατὰ τὰ ἔθη εἰσίν, ὥστ' εἰ τῶν κατὰ γράμ-
ματα ἄνθρωπος ἄρχων ἀσφαλέστερος, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ τὸ
ἔθος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ῥᾴδιον ἐφορᾶν πολλὰ τὸν ἕνα· δεήσει 7 (p. 91)
ἄρα πλείονας εἶναι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ καθισταμένους ἄρχοντας,
ὥστε τί διαφέρει τοῦτο ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὑπάρχειν ἢ τὸν ἕνα
καταστῆσαι τοῦτον τὸν τρόπον; ἔτι, ὃ καὶ πρότερον εἰρημένον
ἐστίν, εἴπερ ὁ ἀνὴρ ὁ σπουδαῖος, διότι βελτίων, ἄρχειν δί-
καιος, τοῦ δὲ ἑνὸς οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
"σύν τε δύ' ἐρχομένω" καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος "τοιοῦ-
τοι δέκα μοι συμφράδμονες". εἰσὶ δὲ καὶ νῦν περὶ ἐνίων αἱ

V^m: 1286b 16 *ἐκ δὲ* — 1288b 37 *τὴν ἀ(ρίστην)*

35 *διὰ φιλίαν οὐδὲν* H^a (*propter amicitias nihil* Guil.) **36** *ἀρνοῦνται* M^s et ut vid. pr. P^1 **39** *πεισθέντας* (*persuasos* Guil.) Schneider, *πιστευθέντες* H^a, *πιστευθέντας* cet. **1287b 2** *τὸ ἀληθὲς διὰ τὸ κρίνειν* om. $H^a\pi^3$ **4** *γὰρ*] *δὲ* Thurotus **5** *ἔτι κυριώτερον* H^a **6** *ὥστ' εἰ*] *ὥστε* $\Pi^2 H^a$ **8** *πολλὰ* om. pr. P^3 (suppl. mg. rc.) et (partim suppl.) Π^3 **11** *πρότερον*] *πρῶτον* pr. P^3 (ut vid.) et H^a, *ποτερον* V^m **14** *K* 224 || *δύ' ἐρχομένω*] *δι' ἐρχομένω* (i. e. *διερχομένω*) $H^a\pi^3$, *δύ' ἐρχομένων* $M^s V^m$, *duobus venientibus* Guil. || *B* 372 **15** *δέκα*] *δέ* M^s, non vertit Guil. || *συμφράδμονες*] *συμφράδμονες εἶεν* H^a, *συμφράδμονες, ὡς οὐχ ἵνα* (sic) *λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον* M^r, *sodales, ut non iam principari iustum* Guil. (*ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὡς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον* glossa mg. rubr. P^1 et p^2)

ἀρχαὶ κύριαι κρίνειν, ὥσπερ ὁ δικαστής, περὶ ὧν ὁ νόμος
ἀδυνατεῖ διορίζειν, ἐπεὶ περὶ ὧν γε δυνατός, οὐδεὶς ἀμφισβη-
τεῖ περὶ τούτων ὡς οὐκ ἂν ἄριστα ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν.
8 *ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν ἐνδέχεται περιληφθῆναι τοῖς νόμοις τὰ*
δὲ ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν καὶ ζητεῖν πότερον
τὸν ἄριστον νόμον ἄρχειν αἱρετώτερον ἢ τὸν ἄνδρα τὸν ἄρι-
στον. περὶ ὧν γὰρ βουλεύονται νομοθετῆσαι τῶν ἀδυνάτων
ἐστίν. οὐ τοίνυν τοῦτό γ' ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ἄν-
θρωπον εἶναι τὸν κρινοῦντα περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ
ἕνα μόνον ἀλλὰ πολλούς. κρίνει γὰρ ἕκαστος ἄρχων πεπαι-
9 *δευμένος ὑπὸ τοῦ νόμου καλῶς, ἄτοπον τ' ἴσως ἂν εἶναι δό-*
ξειεν εἰ βέλτιον ἴδοι τις δυοῖν ὄμμασι καὶ δυσὶν ἀκοαῖς
κρίνων, καὶ πράττων δυσὶ ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ πολ-
λοῖς· ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς πολλοὺς οἱ μόναρχοι ποιοῦσιν
αὐτῶν καὶ ὦτα καὶ χεῖρας καὶ πόδας. τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ
καὶ αὐτοὺς φίλους ποιοῦνται συνάρχους. μὴ φίλοι μὲν οὖν ὄντες
οὐ ποιήσουσι κατὰ τὴν τοῦ μονάρχου προαίρεσιν· εἰ δὲ φίλοι
κἀκείνου καὶ τῆς ἀρχῆς, ὅ γε φίλος ἴσος καὶ ὅμοιος, ὥστ' εἰ
τούτους οἴεται δεῖν ἄρχειν, τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους ἄρχειν οἴεται
δεῖν ὁμοίως. Ἃ μὲν οὖν οἱ διαμφισβητοῦντες πρὸς τὴν βασι-
10 **17** *λείαν λέγουσι, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. Ἀλλ' ἴσως ταῦτ' ἐπὶ*
μὲν τινῶν ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπὶ δὲ τινῶν οὐχ οὕτως. ἔστι

V^m: 1286b 16 *ἐκ δὲ* — 1288b 37 *τὴν ἀ(ρίστην)*

17 *ὧν γε* $M^s P^1 V^m$, *τῶν γε* H^a, *ὧν* (*ὃν* pr. P^3) $Π^2$ **18** *ὡς οὐκ ἂν* — *κρίνειεν* ante 17 *ἐπεὶ* $Π^2$ || *ἄριστα* post *ὁ νόμος* H^a || *καὶ* om. Γ et pr. P^1 (suppl. p^1) **19** *ἐπεὶ* $M^s P^1$ **22** *νομοθετῆσαι*] *νομοθετεῖσθαι* sive potius *νενομοθετῆσθαι* (Coraes) ut vid. Γ (*lege statuta esse* Guil.) **26** *ἄτοπον* — 31 *συνάρχους* citat Musurus in schol. Aristoph. Ach. 92 || *τ'* $Π^1 V^m$, *δ'* $Π^2 H^a$ Mus. **27** *ἴδοι* (cf. *εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι* 1268b 24 et alia, ut 1336b 30)] *ἔχοι* Susem. **28** *πράττοι* Conringius **29** *μονάρχαι* $Π^1$ **30** *αὐτῶν* Morelius, *αὑτῶν* Π Mus.. *sibi* Guil. **31** *αὐτοὺς* (ipsos quoque) H^a, *αὑτοῦ* cet. (sed *αὐτοῦ* fort. P^1, prob. Susem.), *αὑτοῖς* Mus., *αὐτοῖς* $Bk.^2$ **33** *φίλους ἴσως* Γ M^s

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

γάρ τι φύσει δεσποστὸν, καὶ ἄλλο βασιλευτὸν, καὶ ἄλλο πολι-
τικὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον· τυραννικὸν δ' οὐκ ἔστι κατὰ (p. 92)
φύσιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρεκβάσεις εἰσί·
ταῦτα γὰρ γίνεται παρὰ φύσιν. ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων
1288 a γε φανερὸν ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον
ἐστὶν οὔτε δίκαιον ἕνα κύριον εἶναι πάντων, οὔτε μὴ νόμων ὄν-
των, ἀλλ' αὐτὸν ὡς ὄντα νόμον, οὔτε νόμων ὄντων, οὔτε ἀγαθὸν
ἀγαθῶν οὔτε μὴ ἀγαθῶν μὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἂν κατ' ἀρετὴν
ἀμείνων ᾖ, εἰ μὴ τρόπον τινά. τίς δ' ὁ τρόπος, λεκτέον·
εἴρηται δέ πως ἤδη καὶ πρότερον. πρῶτον δὲ διοριστέον τί τὸ 11
βασιλευτὸν καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ τί τὸ πολιτικόν.
βασιλευτὸν μὲν οὖν τὸ τοιοῦτόν ἐστι πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν
γένος ὑπερέχον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικήν, ἀρι-
στοκρατικὸν δὲ πλῆθος [ὃ πέφυκε φέρειν πλῆθος] ἄρχεσθαι
δυνάμενον τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἀρετὴν
ἡγεμονικῶν πρὸς πολιτικὴν ἀρχήν, πολιτικὸν δὲ πλῆθος [ἐν
ᾧ πέφυκε ἐγγίγνεσθαι πλῆθος] πολεμικόν, δυνάμενον ἄρχε-
σθαι καὶ ἄρχειν κατὰ νόμον τὸν κατ' ἀξίαν διανέμοντα
τοῖς εὐπόροις τὰς ἀρχάς. ὅταν οὖν ἢ γένος ὅλον ἢ καὶ τῶν 12

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

38 δεσποστὸν Sylburgius, δεσποτικὸν (*despotum* codd. pauci Guil.) Π¹ et (δεσπωτικὸν) H^a, δεσποτὸν Π² (em. ικὸν π³) et V^m || καὶ ἄλλο βασιλευτὸν Π² (em. ευτικὸν π³) et V^m, καὶ ἄλλο βασιλευτικὸν H^a et corr. π³, om. Π¹ (suppl. καὶ ἄλλο βασιλικὸν tertio atramenti genere mg. P¹) 41 παρὰ] τὰ παρὰ Π¹V^m
1288 a 3 ἀλλ' — νόμον om. π³ (fort. Π³) || νόμον ὄντα H^a
6 ἤδη om. Π¹ 10 ὃ πέφυκε φέρειν πλῆθος secl. Victorius (9 γένος — 10 φέρειν om. H^a) || πλῆθος ἄρχεσθαι δυνάμενον secl. Aretino duce Schneider 11 ἀρχὴν om. M^s P¹ 12 ἐν ᾧ — 13 πλῆθος secl. Spengelius, ἐν ᾧ — 13 πολεμικὸν secl. Hercher 13 πέφυκε καὶ ἐν ἐγγ. i. e. κε εν per dittographiam add. Π²H^a (ενγιγνεσθαι V^m) || πλῆθος πολεμικὸν Π²H^a, πλῆθος πολιτικὸν Π¹ (em. corr. P¹) et V^m, ἦθος πολεμικόν Hayduckius || ἄρχειν (καὶ ἄρχειν M^s) καὶ ἄρχεσθαι Π¹ 15 ἀπόροις Π²V^mH^a et γρ. Γ (*seu egenis, ut dicit translator se invenisse, et bene* mg. rc. in Guil. cod. Par. a) et γρ. mg. P¹ (εὐπόροις em. et in mg. γρ. ἀπόροις add. corr.³ P²) || ἢ] ᾖ cum ΓM^s Sus. (de V^m non constat)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἄλλων ἕνα τινὰ συμβῇ διαφέροντα γενέσθαι κατ' ἀρετὴν τοσοῦτον ὥσθ' ὑπερέχειν τὴν ἐκείνου τῆς τῶν ἄλλων πάντων, τότε δίκαιον τὸ γένος εἶναι τοῦτο βασιλικὸν καὶ κύριον πάντων καὶ βασιλέα τὸν ἕνα τοῦτον. καθάπερ γὰρ εἴρηται πρότερον, οὐ μόνον οὕτως ἔχει κατὰ τὸ δίκαιον, ὃ προφέρειν εἰώθασιν οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες, οἵ τε τὰς ἀριστοκρατικὰς καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχικὰς καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικάς· πάντῃ γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ ὑπεροχὴν οὐ τὴν
13 αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν. οὔτε γὰρ κτείνειν ἢ φυγαδεύειν οὐδ' ὀστρακίζειν δή που τὸν τοιοῦτον πρέπον ἐστίν, οὔτ' ἀξιοῦν ἄρχεσθαι κατὰ μέρος· οὐ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος ὑπερέχειν τοῦ παντός, τῷ δὲ τὴν τηλικαύτην ὑπερβολὴν ἔχοντι
(p. 93) τοῦτο συμβέβηκεν. ὥστε λείπεται μόνον τὸ πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ καὶ κύριον εἶναι μὴ κατὰ μέρος τοῦτον ἀλλ' ἁπλῶς. Περὶ μὲν οὖν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφοράς, καὶ πότερον οὐ συμφέρει ταῖς πόλεσιν ἢ συμφέρει, καὶ τίσι, καὶ πῶς, διωρί-
XII **18** σθω τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐπεὶ δὲ τρεῖς φαμεν εἶναι τὰς ὀρθὰς πολιτείας, τούτων δ' ἀναγκαῖον ἀρίστην εἶναι τὴν ὑπὸ τῶν ἀρίστων οἰκονομουμένην, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἐν ᾗ συμβέβηκεν ἢ ἕνα τινὰ συμπάντων ἢ γένος ὅλον ἢ πλῆθος ὑπερέχον εἶναι κατ' ἀρετήν, τῶν μὲν ἄρχεσθαι δυναμένων τῶν δ' ἄρχειν πρὸς τὴν αἱρετωτάτην ζωήν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδείχθη λόγοις ὅτι τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι καὶ πολίτου τῆς πόλεως τῆς ἀρίστης· φανερὸν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνήρ τε γίνεται σπουδαῖος καὶ πόλιν συ-

V^m: 1286b 16 *ἐκ δὲ* — 1288b 37 *τὴν ἀ(ρίστην)*

16 *τινὰ* om. Π¹ **21** *ἀριστοκρατίας* et **22** *ὀλιγαρχίας* et (*ικάς* corr. M^s) *δημοκρατίας* Γ M^s **23** *πάντες* Π² H^a (em. π³) **24** *ἀλλὰ*] *ἀλλὰ καὶ* ut vid. Γ (*immo* Guil., ut 1282a 20), referens ad 20 *οὐ μόνον* **27** *τὴν* om. Bk. cum (?Γ) M^s π³ **29** *τοῦτον* om. Π¹ **32** cap. 18 ut imperfectum et ab Aristotele ipso sepositum libri H exordium secl. Hildenbrandius **36** *ἄρχεσθαι* ⟨*καὶ ἄρχειν*⟩ sive 37 ⟨*ἄρχεσθαι καὶ*⟩ *ἄρχειν* Spengelius **39** *τῆς ἀρίστης πόλεως* Π¹ **40** *τὸν αὐτὸν* pr. M^s et H^a, *per eandem* (*τὴν αὐτὴν*?) codd. plerique Guil.

στήσειεν ἄν τις ἀριστοκρατουμένην ἢ βασιλευομένην, ὥστ' ἔσται 2
1288 b καὶ παιδεία καὶ ἔθη ταὐτὰ σχεδὸν τὰ ποιοῦντα σπουδαῖον ἄνδρα καὶ τὰ ποιοῦντα πολιτικὸν καὶ βασιλικόν. διωρισμένων δὲ τούτων περὶ τῆς πολιτείας ἤδη πειρατέον λέγειν τῆς ἀρίστης, τίνα πέφυκε γίγνεσθαι τρόπον καὶ καθίστασθαι πῶς. [Ἀνάγκη δὴ τὸν μέλλοντα περὶ αὐτῆς ποιήσασθαι τὴν προσήκουσαν σκέψιν]

Δ

(p. 145)

1 Ἐν ἁπάσαις ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς I
μὴ κατὰ μόριον γινομέναις, ἀλλὰ περὶ γένος ἕν τι τελείαις οὔσαις, μιᾶς ἐστι θεωρῆσαι τὸ περὶ ἕκαστον γένος ἁρμόττον, οἷον ἄσκησις σώματι ποία τε ποίῳ συμφέρει, καὶ τίς ἀρίστη (τῷ γὰρ κάλλιστα πεφυκότι καὶ κεχορηγημένῳ τὴν ἀρίστην

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

41 ⟨ἄριστ' ἢ⟩ἀριστοκρατουμένην Buecheler ‖ ἢ βασιλευομένην moxque 62 καὶ βασιλικόν secl. Spengelius
1288 b 1 σχεδὸν] om. M^s, σχεδὸν γὰρ H^a **2** καὶ βασιλικὸν ⟨καὶ ἀριστοκρατικόν⟩ Conringius, καὶ βασιλευτόν Nickesius, secl. Susem. (cf. a 41) **3** δη V^m (δὴ Conringius) **4** καθίστασθαί πως $Π^2 H^a$ **5** Ἀνάγκη κτλ.] Verba exordium libri Η nonnisi leviter variatum huc referentia admonentis sunt de diverso huius acroaseos cursu, secundum quem librum Γ excepturi fuerint libri ΗΘ. Eadem ratio coniungendi libros occurrit in cod. A^b Metaphysicorum in exitu libr. ΓΗΙ (cf. ed. Christ. p. VII) et in codicibus Hist. anim. in exitu libr. ΖΗ et ut vid. Ε. Certant librarii frustulum adiectum contextui accommodare: ἀνάγκη γὰρ et om. τὸν μέλλοντα $π^3$; erant autem, qui cum καθίστασθαι πῶς coniungerent: οὕτω συντακτέον· καὶ πῶς ἀνάγκη δὴ τοὺς περὶ αὐτῶν ἐπισκεψομένους καθίστασθαι ἤτοι ποία ἀρχῇ λόγου χρήσασθαι ἀνάγκη mg.[3] P^2 (ultima, inde ab ἤτοι, etiam mg. rubr.[1] P^1); *necesse utique facturum de ipsa convenientem speculationem* Guil., qui videtur subaudire ex versu 3 λέγειν, nec diversam rationem sequitur H^a, qui praebet ἀνάγκη δὴ γὰρ et post σκέψιν add. ἐπιεικῶς **Lib. IV 1288 b 12** γένος secl. Spengelius **13** σώματος $M^s H^a$

ἀναγκαῖον ἁρμόττειν), καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσιν (καὶ γὰρ τοῦτο τῆς γυμναστικῆς ἔργον ἐστίν), ἔτι δ' ἐάν τις μὴ τῆς ἱκνουμένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἕξεως μήτ' ἐπιστήμης τῶν περὶ τὴν ἀγωνίαν μηθὲν ἧττον, τοῦ παιδοτρίβου καὶ τοῦ γυμναστικοῦ πα-
2 ρασκευάσαι γε καὶ ταύτην ἐστὶ τὴν δύναμιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ περὶ ἰατρικὴν καὶ περὶ ναυπηγίαν καὶ ἐσθῆτα καὶ περὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην δρῶμεν συμβαῖνον. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πολιτείαν τῆς αὐτῆς ἐστιν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην θεωρῆσαι τίς ἐστι, καὶ ποία τις ἂν οὖσα μάλιστ' εἴη κατ' εὐχὴν μηδενὸς ἐμποδίζοντος τῶν ἐκτός, καὶ τίς τίσιν ἁρμόττουσα (πολλοῖς γὰρ τῆς ἀρίστης τυχεῖν ἴσως ἀδύνατον, ὥστε τὴν κρατίστην τε ἁπλῶς καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην οὐ δεῖ λεληθέναι τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν), ἔτι δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως (δεῖ γὰρ καὶ τὴν δοθεῖσαν δύνασθαι θεωρεῖν, ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο, καὶ γενομένη τίνα τρόπον ἂν σῴζοιτο πλεῖστον χρόνον· λέγω δὲ οἷον εἴ τινι πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πολιτείαν ἀχορήγητόν τε εἶναι καὶ τῶν ἀναγκαίων, μήτε τὴν ἐνδε-
3 χομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλά τινα φαυλοτέραν), παρὰ πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν ἁρμόττουσαν δεῖ γνωρίζειν. ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀποφαινομένων περὶ πολιτείας, καὶ εἰ τἆλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρησίμων διαμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν δυνατήν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ῥᾴω καὶ κοινοτέραν

V^m: 1286b 12 ἐκ δὲ — 1288b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

16 ἔργον om. Π² (suppl. mg. π³) ‖ μὴ i. qu. μὴ **μόνον** 18 μηθὲν ἧττον ad praecedentia rettulit Immischius, cum τοῦ παιδοτρίβου κτλ. coniungunt vulgo (inde οὐδὲν ἧττον Bk.²) 19 γε καὶ Coraes, τε καὶ (*et* Guil.) Π, ἔσται Thurotus ‖ ἐστὶ] ἔτι Π¹ et mg. π³ 24 ἁρμόζουσα M^sP¹ (34 ἁρμόζουσαν P¹, 1289a 13 ἁρμόζοντας H^a) 27 ἀγαθὸν om. Π² (suppl. mg. π³) 32 τε] δὲ Richardsius ‖ καὶ om. pr. P¹ (suppl. corr.¹), secl. Coraes 35 ὡς] καὶ ὡς H^a, ὥσθ' Susem. 38 κοινωτέραν M^sP¹H^a

ἁπάσαις· νῦν δ' οἱ μὲν τὴν ἀκροτάτην καὶ δεομένην πολ- (p. 146)
λῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον, οἱ δὲ μᾶλλον κοινήν τινα λέγοντες τὰς ὑπαρχούσας ἀναιροῦντες πολιτείας τὴν Λακωνικὴν
1289 a ἤ τινα ἄλλην ἐπαινοῦσι· χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσηγεῖσθαι τάξιν 4
ἣν ῥᾳδίως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθήσονται καὶ δυνήσονται κινεῖν, ὡς ἔστιν οὐκ ἔλαττον ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι πολιτείαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μεταμανθάνειν ἢ μανθάνειν ἐξ ἀρχῆς· διὸ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν πολιτικόν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἀγνοοῦντα πόσα πολιτείας ἔστιν εἴδη. νῦν δὲ μίαν δημοκρατίαν οἴονταί τινες εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ
τοῦτ' ἀληθές. ὥστε δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν 5
πολιτειῶν, πόσαι, καὶ συντίθενται ποσαχῶς. μετὰ δὲ τῆς αὐτῆς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους τοὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τοὺς ἑκάστῃ τῶν πολιτειῶν ἁρμόττοντας. πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας τοὺς νόμους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' οὐ τὰς πολιτείας πρὸς τοὺς νόμους. πολιτεία μὲν γάρ ἐστι τάξις ταῖς πόλεσιν ἡ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ τί τὸ κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἑκάστης τῆς κοινωνίας ἐστίν· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν, καθ' οὓς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τοὺς
παραβαίνοντας αὐτούς. ὥστε δῆλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγ- 6
καῖον καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἑκάστης καὶ πρὸς τὰς τῶν νόμων θέσεις· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς νόμους συμ-

1289 a 1 ἐπαινοῦμεν Π[1] (em. corr. P[1]) **3** κινεῖν (i. e. mutando efficere) M[s] et pr. P[1] et corr. P[2], *prosequi* Guil., κοινωνεῖν mg. p[1] et Π[2]H[a] (sed κοινω oblitt. p[2]), καινοῦν vel καινοτομεῖν Madvigius **5** ἢ μανθάνειν Π[1], τοῦ μανθάνειν Π[2], om. H[a] (sed 4 ὥσπερ — 5 ἐξ ἀρχῆς add. m. 1 in mg.) **7** τοῦτο δὲ et quae sequ. respicere videtur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 615, 22 Heylb. **8** δὲ] γὰρ ΓM[s], γὰρ δὴ P[1], δὲ γὰρ H[a] **11** μετὰ δὲ ⟨ταῦτα⟩ anon. in mg. ed Morelianae, qua usus est Stahrius **17** ἑκάστοις ΓP[1]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

φέρειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις, εἴπερ εἴδη πλείω καὶ μὴ μία δημοκρατία μηδὲ ὀλιγαρχία μόνον ἔστιν.

II 2 *Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διειλόμεθα τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστοκρατίαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραν-*
(p. 147) *νίδα μὲν βασιλείας ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας δημοκρατίαν δὲ πολιτείας, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας εἴρηται (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταὐτὸ καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ ἑκατέρα κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχορηγημένην), ἔτι δὲ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε δεῖ βασιλείαν νομίζειν, διώρισται πρότερον· λοιπὸν περὶ πολιτείας διελθεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνόματι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημο-*
2 *κρατίας καὶ τυραννίδος. φανερὸν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν παρεκβάσεων τίς χειρίστη καὶ δευτέρα τίς· ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρέκβασιν εἶναι χειρίστην, τὴν δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τοὔνομα μόνον ἔχειν οὐκ οὖσαν, ἢ διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν εἶναι τὴν τοῦ βασιλεύοντος·* 1289b
ὥστε τὴν τυραννίδα χειρίστην οὖσαν πλεῖστον ἀπέχειν πολιτείας, δεύτερον δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν (ἡ γὰρ ἀριστοκρατία διέστηκεν ἀπὸ ταύτης πολὺ τῆς πολιτείας), μετριωτάτην δὲ
3 *τὴν δημοκρατίαν. ἤδη μὲν οὖν τις ἀπεφήνατο καὶ τῶν πρότερον οὕτως, οὐ μὴν εἰς ταὐτὸ βλέψας ἡμῖν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔκρινε πασῶν μὲν οὐσῶν ἐπιεικῶν, οἷον ὀλιγαρχίας τε χρηστῆς καὶ τῶν ἄλλων, χειρίστην δημοκρατίαν, φαύλων δὲ*
4 *ἀρίστην· ἡμεῖς δὲ ὅλως ταύτας ἐξημαρτημένας εἶναί φαμεν, καὶ βελτίω μὲν ὀλιγαρχίαν ἄλλην ἄλλης οὐ καλῶς ἔχει*

24 *εἴδη πλείω* Spengelius, *δὴ πλείω* Π²Hª, *δὴ πλείους* (*plures* Guil.) Π¹ et corr. P² **26** *περὶ* om. Π¹ **1289 b 5** Plat. Pol. 303 A squ.

*λέγειν, ἧττον δὲ φαύλην. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης κρί-
σεως ἀφείσθω τὰ νῦν· ἡμῖν δὲ πρῶτον μὲν διαιρετέον πόσαι
διαφοραὶ τῶν πολιτειῶν, εἴπερ ἔστιν εἴδη πλείονα τῆς τε δη-
μοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἔπειτα τίς κοινοτάτη καὶ
τίς αἱρετωτάτη μετὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν, κἂν εἴ τις ἄλλη
τετύχηκεν ἀριστοκρατικὴ καὶ συνεστῶσα καλῶς, ἀλλὰ ταῖς
πλείσταις ἁρμόττουσα πόλεσι, τίς ἐστιν, ἔπειτα καὶ τῶν ἄλ-* 5
*λων τίς τίσιν αἱρετή (τάχα γὰρ τοῖς μὲν ἀναγκαία δημο-
κρατία μᾶλλον ὀλιγαρχίας, τοῖς δ' αὕτη μᾶλλον ἐκείνης),
μετὰ δὲ ταῦτα τίνα τρόπον δεῖ καθιστάναι τὸν βουλόμενον* (p. 148)
*ταύτας τὰς πολιτείας, λέγω δὲ δημοκρατίας τε καθ' ἕκα-
στον εἶδος καὶ πάλιν ὀλιγαρχίας, τέλος δέ, πάντων τούτων
ὅταν ποιησώμεθα συντόμως τὴν ἐνδεχομένην μνείαν, πειρα-
τέον ἐπελθεῖν τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν
καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἑκάστης, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ταῦτα
μάλιστα γίνεσθαι πέφυκεν.*

3 [*Τοῦ μὲν οὖν εἶναι πλείους πολιτείας αἴτιον ὅτι πάσης ἐστὶ* III
*μέρη πλείω πόλεως τὸν ἀριθμόν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ οἰκιῶν
συγκειμένας πάσας ὁρῶμεν τὰς πόλεις, ἔπειτα πάλιν τούτου
τοῦ πλήθους τοὺς μὲν εὐπόρους ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς δ' ἀπόρους
τοὺς δὲ μέσους, καὶ τῶν εὐπόρων δὲ καὶ τῶν ἀπόρων τὸ μὲν
ὁπλιτικὸν τὸ δὲ ἄνοπλον. καὶ τὸν μὲν γεωργικὸν δῆμον ὁρῶ-
μεν ὄντα, τὸν δ' ἀγοραῖον, τὸν δὲ βάναυσον. καὶ τῶν γνω-
ρίμων εἰσὶ διαφοραὶ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ μεγέθη
τῆς οὐσίας, οἷον ἱπποτροφίας (τοῦτο γὰρ οὐ ῥᾴδιον μὴ πλου-
τοῦντας ποιεῖν· διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαις πόλε-* 2
*σιν ἐν τοῖς ἵπποις ἡ δύναμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις
ἦσαν· ἐχρῶντο δὲ πρὸς τοὺς πολέμους ἵπποις πρὸς τοὺς ἀστυ-*

12 *μὲν* om. ΓM[s] **13** *πολιτειῶν εἰσιν* Π[1] **16** *ἀλλ'* ⟨*οὐ*⟩ Coraes, maluit 17 ⟨*ἧττον*⟩ *ἁρμόττουσα* Susem. **25** *ἑκάστου* Π[2] ‖ *ταύτας* Π[2] **27** *Τοῦ μὲν* — 1291 b 13 *ὀλιγαρχία* secl. Susem.: cf. adn. ad 1290 b 22 **29** *πάσας* post *ὁρῶμεν* Π[1] **32** *δ' ἄοπλον* M[s]P[1] **38** *πολέμους* Γ (cf. 1330 a 18), *πολεμίους* Π

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

γείτονας, οἷον Ἐρετριεῖς καὶ Χαλκιδεῖς καὶ Μάγνητες οἱ ἐπὶ
Μαιάνδρῳ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσίαν) ἔτι πρὸς
ταῖς κατὰ πλοῦτον διαφοραῖς ἐστιν ἡ μὲν κατὰ γένος ἡ δὲ
κατ' ἀρετὴν κἂν εἴ τι δὴ τοιοῦτον ἕτερον εἴρηται πόλεως εἶναι 1290 a
μέρος ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν· ἐκεῖ γὰρ διείλομεν
ἐκ πόσων μερῶν ἀναγκαίων ἐστὶ πᾶσα πόλις· τούτων γὰρ
τῶν μερῶν ὁτὲ μὲν πάντα μετέχει τῆς πολιτείας ὁτὲ δ'
3 ἐλάττω ὁτὲ δὲ πλείω. φανερὸν τοίνυν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον
εἶναι πολιτείας, εἴδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ'
εἴδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν. πολιτεία μὲν γὰρ ἡ
τῶν ἀρχῶν τάξις ἐστί, ταύτην δὲ διανέμονται πάντες ἢ κατὰ
τὴν δύναμιν τῶν μετεχόντων ἢ κατά τιν' αὐτῶν ἰσότητα
(p. 149) κοινήν, λέγω δ' οἷον τῶν ἀπόρων ἢ τῶν εὐπόρων [ἢ κοινήν
τιν' ἀμφοῖν]. ἀναγκαῖον ἄρα πολιτείας εἶναι τοσαύτας ὅσαι-
περ τάξεις κατὰ τὰς ὑπεροχάς εἰσι καὶ κατὰ τὰς διαφο-
4 ρὰς τῶν μορίων. μάλιστα δὲ δοκοῦσιν εἶναι δύο, καθάπερ
ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια τὰ δὲ νότια, τὰ
δ' ἄλλα τούτων παρεκβάσεις, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν δύο,
δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. τὴν γὰρ ἀριστοκρατίαν τῆς ὀλιγαρ-
χίας εἶδος τιθέασιν ὡς οὖσαν ὀλιγαρχίαν τινά, καὶ τὴν κα-
λουμένην πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἐν τοῖς πνεύμασι
τὸν μὲν ζέφυρον τοῦ βορέου, τοῦ δὲ νότου τὸν εὖρον. ὁμοίως
δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἁρμονίας, ὥς φασί τινες· καὶ γὰρ ἐκεῖ
τίθενται εἴδη δύο, τὴν δωριστὶ καὶ φρυγιστί, τὰ δ' ἄλλα
5 συντάγματα τὰ μὲν Δώρια τὰ δὲ Φρύγια καλοῦσιν. μά-
λιστα μὲν οὖν εἰώθασιν οὕτως ὑπολαμβάνειν περὶ τῶν πολι-
τειῶν· ἀληθέστερον δὲ καὶ βέλτιον ὡς ἡμεῖς διείλομεν, δυοῖν

39 *μάνητες* ΓM^s et (em. m. 1) H^a **1290 a 1** *κἂν*] *καὶ* M^sP^1, ** *κἂν* Susem. || *δὴ*] *δεῖ* $M^s\Pi^2$ (em. corr. $P^2\pi^3$) **2** *διείλομεν* Goettlingius (*διειλόμεν* in ras. π^3), *διειλόμεθα* P^1, *divisimus* Guil., *διειλόμην* M^s et Π^2 (sed em. π^3), *κατὰ γένος διειλόμην* H^a **10** *ἢ κοινήν τιν' ἀμφοῖν* secl. Ramus **21** *δύο* ante *εἴδη* ΓM^s, ante *τίθενται* P^1 || *καὶ*] *καὶ τὴν* cum π^3 Bk.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἢ μιᾶς οὔσης τῆς καλῶς συνεστηκυίας, τὰς ἄλλας εἶναι παρεκβάσεις, τὰς μὲν τῆς εὖ κεκραμένης ἁρμονίας τὰς δὲ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ὀλιγαρχικὰς μὲν τὰς συντονωτέρας καὶ δεσποτικωτέρας, τὰς δ' ἀνειμένας καὶ μαλακὰς δημοτικάς.

4 Οὐ δεῖ δὲ τιθέναι δημοκρατίαν, καθάπερ εἰώθασί τινες 6
νῦν, ἁπλῶς οὕτως, ὅπου κύριον τὸ πλῆθος (καὶ γὰρ ἐν ταῖς
ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχοῦ τὸ πλέον μέρος κύριον), οὐδ' ὀλι-
γαρχίαν, ὅπου κύριοι ὀλίγοι τῆς πολιτείας. εἰ γὰρ εἴησαν
οἱ πάντες χίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ τούτων οἱ χίλιοι πλού-
σιοι, καὶ μὴ μεταδιδοῖεν ἀρχῆς τοῖς τριακοσίοις καὶ πένησιν
ἐλευθέροις οὖσι καὶ τἆλλα ὁμοίοις, οὐθεὶς ἂν φαίη δημοκρα-
τεῖσθαι τούτους· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πένητες μὲν ὀλίγοι εἶεν,
κρείττους δὲ τῶν εὐπόρων πλειόνων ὄντων, οὐδεὶς ἂν ὀλιγαρ-
χίαν προσαγορεύσειεν οὐδὲ τὴν τοιαύτην, εἰ τοῖς ἄλλοις οὖσι
πλουσίοις μὴ μετείη τῶν τιμῶν. μᾶλλον τοίνυν λεκτέον ὅτι 7
δῆμος μέν ἐστιν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι κύριοι ὦσιν, ὀλιγαρχία
δ' ὅταν οἱ πλούσιοι, ἀλλὰ συμβαίνει τοὺς μὲν πολλοὺς εἶναι (p. 150)
τοὺς δ' ὀλίγους· ἐλεύθεροι μὲν γὰρ πολλοί, πλούσιοι δ' ὀλίγοι.
καὶ γὰρ ἂν εἰ κατὰ μέγεθος διενέμοντο τὰς ἀρχάς, ὥσπερ
ἐν Αἰθιοπίᾳ φασί τινες, ἢ κατὰ κάλλος, ὀλιγαρχία ἦν ἄν·
ὀλίγον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῶν καλῶν καὶ τὸ τῶν με-
γάλων. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τούτοις μόνον ἱκανῶς ἔχει διωρίσθαι 8
τὰς πολιτείας ταύτας· ἀλλ' ἐπεὶ πλείονα μόρια καὶ τοῦ
δήμου καὶ τῆς ὀλιγαρχίας εἰσίν, ἔτι διαληπτέον ὡς οὔτ' ἂν οἱ
ἐλεύθεροι ὀλίγοι ὄντες πλειόνων καὶ μὴ ἐλευθέρων ἄρχωσι,

V^m: 1290a 36 *ὁμοίοις* — 1292b 20 *νόμοι*

32 *οὐδ'* — **33** *ὀλίγοι τῆς πολιτείας* (*τῆς πολιτείας ὀλίγοι* ΓM^s et corr. π^3) hoc loco $\Pi^1 V^m H^a$ et mg. π^3, post 37 *τούτους* $P^2 \pi^3$ et mg. rc. P^3, post 39 *προσαγορεύσειεν* in ras. pr. P^3 **35** *μεταδοῖεν* $M^s H^a$ **37** *εἰ*] *οἱ* $M^s H^a \pi^3$ **1290b 2** *πολλοὺς*] *πλείους* Π^1 **5** *τινας*? Susem **8** *πλείονα μέτρια* H^a, *μόρια πλείονα* Π^1 **10** *καὶ μὴ ἐλευθέρων* secl. Boiesenius

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ὀλιγαρχία, οἷον ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ ἐν τῷ Ἰονίῳ καὶ ἐν Θήρᾳ (ἐν τούτων γὰρ ἑκατέρᾳ τῶν πόλεων ἐν ταῖς τιμαῖς ἦσαν οἱ διαφέροντες κατ' εὐγένειαν καὶ πρῶτοι κατασχόντες τὰς ἀποικίας, ὀλίγοι ὄντες πολλῶν), οὔτε ἂν οἱ πλούσιοι διὰ τὸ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν, δῆμος, οἷον ἐν Κολοφῶνι τὸ παλαιόν (ἐκεῖ γὰρ ἐκέκτηντο μακρὰν οὐσίαν οἱ πλείους πρὶν γενέσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λυδούς), ἀλλ' ἔστι δημοκρατία μὲν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι καὶ ἄποροι πλείους ὄντες κύριοι τῆς ἀρχῆς ὦσιν, ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενέστεροι ὀλίγοι ὄντες.

9 Ὅτι μὲν οὖν πολιτεῖαι πλείους, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, εἴρηται· διότι δὲ πλείους τῶν εἰρημένων, καὶ τίνες καὶ διὰ τί, λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην πρότερον. ὁμολογοῦμεν γὰρ οὐχ ἓν μέρος ἀλλὰ πλείω πᾶσαν ἔχειν πόλιν. ὥσπερ οὖν εἰ ζῴου προῃρούμεθα λαβεῖν εἴδη, πρῶτον ἂν ἀποδιωρίζομεν ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῷον, οἷον ἔνιά τε τῶν αἰσθητηρίων καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐργαστικὸν καὶ δεκτικόν, οἷον στόμα καὶ κοιλίαν, πρὸς δὲ τούτοις, οἷς κινεῖται μορίοις
10 ἕκαστον αὐτῶν — εἰ δὴ τοσαῦτα εἴη μόνον, τούτων δ' εἶεν διαφοραί (λέγω δ' οἷον στόματός τινα πλείω γένη καὶ κοιλίας καὶ τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν κινητικῶν μορίων) ὁ τῆς συζεύξεως τῆς τούτων ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης ποιήσει

V^m: 1290a 36 ὁμοίοις — 1292b 20 νόμοι

11 ὀλιγαρχία (et 15 δῆμος) Garveus, δῆμος ΓΠ **15** δῆμος] ὀλιγαρχία (et 11 δῆμος) Boiesenius || οἷον] οἷον ἂν $Π^2$ (del. ἂν corr. $π^3$) et $V^m H^a$ **19** ὀλιγαρχίαι $Π^2 H^a$ **22** διότι — 1291b 15 πρότερον secl. Congreveus: cf. adn. ad 1289b 27 **23** λέγομεν ΓM^s **24** πᾶσαν post ἔχειν $Π^1$ **25** προῃρήμεθα M^s, προῃρούμεθα (ηρου in ras.) P^1, *vellemus* Guil. || πρῶτον] πρῶτον μὲν $Π^1$ **26** ἅπερ (vel ὅσαπερ Richardsius) Spengelius **29** δὴ] δεῖ pr. M^s, δὲ Thurotus || εἴη praeeunte Newmano Wilamowitzius, εἴδη ΓΠ, secl. Spengelius, εἶναι δεῖ Bonitzius || μόνων (μόνον P^1) δ' εἶεν διαφοραὶ τούτων (em. ut vid. corr.[1] P^1)$Π^1$

πλείω γένη ζῴων (οὐ γὰρ οἷόν τε ταὐτὸν ζῷον ἔχειν πλείους (p. 151) στόματος διαφοράς, ὁμοίως δὲ οὐδ' ὤτων), ὥσθ' ὅταν ληφθῶσιν, τούτων πάντες οἱ ἐνδεχόμενοι συνδυασμοί, ποιήσουσιν εἴδη ζῴου, καὶ τοσαῦτ' εἴδη τοῦ ζῴου ὅσαι περ αἱ συζεύξεις τῶν ἀναγκαίων μορίων εἰσίν — τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν 11 εἰρημένων πολιτειῶν. καὶ γὰρ αἱ πόλεις οὐκ ἐξ ἑνὸς ἀλλ' ἐκ πολλῶν σύγκεινται μερῶν, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις. ἓν μὲν οὖν ἐστι τὸ περὶ τὴν τροφὴν πλῆθος, οἱ καλούμενοι γεωρ-
1291a γοί, δεύτερον δὲ τὸ καλούμενον βάναυσον (ἔστι δὲ τοῦτο τὸ περὶ τὰς τέχνας ὧν ἄνευ πόλιν ἀδύνατον οἰκεῖσθαι· τούτων δὲ τῶν τεχνῶν τὰς μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν δεῖ, τὰς δὲ εἰς τρυφὴν ἢ τὸ καλῶς ζῆν), τρίτον δ' ἀγοραῖον (λέγω δ' ἀγοραῖον τὸ περὶ τὰς πράσεις καὶ τὰς ὠνὰς καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ καπηλείας διατρῖβον), τέταρτον δὲ τὸ θητικόν, πέμπτον δὲ γένος τὸ προπολεμῆσον, ὃ τούτων οὐθὲν ἧττόν ἐστιν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, εἰ μέλλουσι μὴ δουλεύσειν τοῖς ἐπιοῦσιν. μὴ γὰρ ἓν τῶν ἀδυνάτων ᾖ πόλιν ἄξιον εἶναι καλεῖν τὴν φύσει δούλην· αὐτάρκης γὰρ ἡ πόλις, τὸ δὲ δοῦλον οὐκ αὔταρκες. διόπερ 12 ἐν τῇ Πολιτείᾳ κομψῶς τοῦτο, οὐχ ἱκανῶς δὲ εἴρηται. φησὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἐκ τεττάρων τῶν ἀναγκαιοτάτων πόλιν συγκεῖσθαι, λέγει δὲ τούτους ὑφάντην καὶ γεωργὸν καὶ σκυτοτόμον καὶ οἰκοδόμον· πάλιν δὲ προστίθησιν, ὡς οὐκ αὐταρκων τούτων, χαλκέα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις βοσκήμασιν, ἔτι δ' ἔμπορόν τε καὶ κάπηλον· καὶ ταῦτα πάντα γί-

V^m: 1290a 36 *ὁμοίοις* — 1292b 20 *νόμοι*

33 *ταὐτὸ* M^s et ut vid. corr. π^3, *ταυτό* P^1 **34** *ληφθῶσιν* V^{m}H^a, *ληφθῶσι* ut vid. cet.: inde post *ληφθῶσιν* distinxit Immischius, non post 35 *συνδυασμοί* ut vulgo **37** *δὴ* Coraes **39** *σύγκεινται*] *ν* superscr. M^{s}H^a, *συγκητε* V^m || *μορίων* M^{s}P^1 **1291a 1** *τὸ* post *τοῦτο* cum Π^3 om. Bk. **4** *δ'*] *tertia autem quae* (vel *haec quae*) *circa forum* Guil. (*δὲ τὸ* ut vid. Γ) **7** *ἐστιν* post *ἀναγκαῖον* Π^1 **9** *ᾖ* ΓM^s, *ἡ* pr. P^3, *ἧ* H^a, *ῆ̃* π^3 **12** Plat. Resp. II 369 D squ. || *τήν γ' ἀναγκαιοτάτην* e Plat. post C. E. Chr. Schneiderum Spengelius

νεται πλήρωμα τῆς πρώτης πόλεως, ὡς τῶν ἀναγκαίων τε χάριν πᾶσαν πόλιν συνεστηκυῖαν, ἀλλ' οὐ τοῦ καλοῦ μᾶλλον,
13 *ἴσον τε δεομένην σκυτέων τε καὶ γεωργῶν. τὸ δὲ προπολεμοῦν οὐ πρότερον ἀποδίδωσι μέρος πρὶν ἢ τῆς χώρας αὐξομένης καὶ τῆς τῶν πλησίον ἁπτομένης εἰς πόλεμον καταστῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι καὶ τοῖς ὁποσοισοῦν κοινωνοῖς ἀναγκαῖον εἶναί τινα τὸν ἀποδώσοντα καὶ κρινοῦντα*
(p. 152) *τὸ δίκαιον. εἴπερ οὖν καὶ ψυχὴν ἄν τις θείη ζῴου μόριον μᾶλλον ἢ σῶμα, καὶ πόλεων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον θετέον τῶν εἰς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν συντεινόντων, τὸ πολεμικὸν καὶ τὸ μετέχον δικαιοσύνης δικαστικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τὸ βουλευόμενον, ὅπερ ἐστὶ συνέσεως πολιτικῆς ἔργον. καὶ ταῦτ' εἴτε κεχωρισμένως ὑπάρχει τισὶν εἴτε τοῖς αὐτοῖς, οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὸν λόγον· καὶ γὰρ ὁπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν*
14 *συμβαίνει τοῖς αὐτοῖς πολλάκις. ὥστε εἴπερ καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα θετέα μόρια τῆς πόλεως, φανερὸν ὅτι τό γε ὁπλιτικὸν ἀναγκαῖόν ἐστι μόριον τῆς πόλεως. ἕβδομον δὲ τὸ ταῖς οὐσίαις λειτουργοῦν, ὃ καλοῦμεν εὐπόρους. ὄγδοον δὲ τὸ δημιουργικὸν καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν, εἴπερ ἄνευ ἀρχόντων ἀδύνατον εἶναι πόλιν. ἀναγκαῖον οὖν εἶναί τινας τοὺς δυναμένους ἄρχειν καὶ λειτουργοῦντας ἢ συνεχῶς ἢ κατὰ μέρος τῇ πόλει ταύτην τὴν λειτουργίαν. λοιπὰ δὲ περὶ ὧν τυγχάνομεν διωρικότες ἀρτίως, τὸ βουλευόμενον καὶ κρῖνον*

V^m: 1290 a 36 *ὁμοίοις* — 1292 b 20 *νόμοι*

17 *τε*] *τὸ* M^s, *γε* (corr. m. 1 ex *τε*) H^a et Π^3 **19** *ἴσων* Γ et (*δεομένων* quoque) M^s **21** *ἁπτομένων* Π^2 V^m H^a: an igitur *καὐτῆς* pro *καὶ τῆς*? Immischius (*τῆς* non vertit Guil.) **29** *οὐθὲν*] *ουθεν γαρ* V^m, *οὐδὲν γὰρ* M^s P^1, *nihil enim* Guil. **33** *μόριον* post *τῆς πόλεως* Π^1 ‖ ⟨*ἕκτον δὲ οἱ ἱερεῖς.*⟩ *ἕβδομον* vel simile quid Conringius, *ἕκτον* (et 34 *ἕβδομον*) Nickesius **34** *ὃ*] *ὅπερ* M^s P^1 **39** *ἀρτίως*] *perfecte* Guil. (*ἀκριβῶς*?) ‖ *βουλευσόμενον* Π^1 ‖ *κρῖνον* Π^3 (et glossa p^2 ad 31 *ταῦτα*), *κρίνον* P^{2.3} H^a, *κρινοῦν* P^1 V^m, *κινοῦν* M^s, *communicat* (vl. *convincat*) Guil. (*κοινοῦν* aut *κοινωνοῦν* ut vid. Γ)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

περὶ τῶν δικαίων τοῖς ἀμφισβητοῦσιν. εἴπερ οὖν ταῦτα δεῖ γενέσθαι ταῖς πόλεσι καὶ καλῶς γενέσθαι καὶ δικαίως, 1291 b ἀναγκαῖον καὶ μετέχοντας εἶναί τινας ἀρετῆς τῶν πολιτικῶν. τὰς μὲν οὖν ἄλλας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν 15 ἐνδέχεσθαι δοκεῖ πολλοῖς, οἷον τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοὺς προπολεμοῦντας καὶ γεωργοῦντας καὶ τεχνίτας, ἔτι δὲ τοὺς βουλευομένους τε καὶ κρίνοντας, ἀντιποιοῦνται δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς πάντες, καὶ τὰς πλείστας ἀρχὰς ἄρχειν οἴονται δύνασθαι· ἀλλὰ πένεσθαι καὶ πλουτεῖν τοὺς αὐτοὺς ἀδύνατον. διὸ ταῦτα μέρη μάλιστα εἶναι δοκεῖ πόλεως, οἱ εὔποροι καὶ οἱ ἄποροι. ἔτι δὲ διὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλούς, ταῦτα ἐναντία μέρη φαίνεται τῶν τῆς πόλεως μορίων. ὥστε καὶ τὰς πολιτείας κατὰ τὰς ὑπεροχὰς τούτων καθιστᾶσι, καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν εἶναι, δημοκρατία καὶ ὀλιγαρχία.]

Ὅτι μὲν οὖν εἰσὶ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ὅτι δὲ ἔστι καὶ δημοκρατίας εἴδη (p. 153) πλείω καὶ ὀλιγαρχίας, λέγωμεν. φανερὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐκ IV τῶν εἰρημένων. εἴδη γὰρ πλείω τοῦ τε δήμου καὶ τῶν λεγομένων γνωρίμων ἔστιν, οἷον δήμου μὲν εἴδη ἓν μὲν οἱ γεωργοί, ἕτερον δὲ τὸ περὶ τὰς τέχνας, ἄλλο δὲ τὸ ἀγοραῖον τὸ περὶ ὠνὴν καὶ πρᾶσιν διατρῖβον, ἄλλο δὲ τὸ περὶ τὴν θάλατταν, καὶ τούτου τὸ μὲν πολεμικὸν τὸ δὲ χρηματιστικὸν τὸ δὲ πορθμευτικὸν τὸ δ' ἁλιευτικόν (πολλαχοῦ γὰρ ἕκαστα τούτων

V^m: 1290 a 36 *ὁμοίοις* — 1292 b 20 *νόμοι*

41 καλῶς γενέσθαι Schneider, καλῶς γίνεσθαι Π
1291 b 1 ἀρετῆς ⟨τῆς⟩ Richardsius **3** τοὺς post εἶναι om. Π³ **6** ἀρχὰς om. Π² (τὰς πλείστας ἀρχὰς habet P², sed in ras.) **8** οἱ ante ἄποροι om. pr. P¹·² (suppl. corr.¹) **10** μέρη] μόνα Wilamowitzius **14** Ὅτι — 1292 a 38 τοῦτον et 1292 b 22 Ὅτι — 1293 a 10 νόμοι respicit Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 620, 10 squ. Heylb. **16** φανερὸν — 30 διαφοράν secl. Congreveus ‖ τοῦτο καί] τοῦτο M^s P¹, καὶ τοῦτο Susem. **20** τὴν om. Bk. cum π³

*πολύοχλα, οἷον ἁλιεῖς μὲν ἐν Τάραντι καὶ Βυζαντίῳ, τριη-
ρικὸν δὲ Ἀθήνησιν, ἐμπορικὸν δὲ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Χίῳ, πορ-
θμικὸν ἐν Τενέδῳ), πρὸς δὲ τούτοις τὸ χερνητικὸν καὶ τὸ
μικρὰν ἔχον οὐσίαν ὥστε μὴ δύνασθαι σχολάζειν, ἔτι τὸ
μὴ ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν ἐλεύθερον, κἂν εἴ τι τοιοῦτον
ἕτερον πλήθους εἶδος, τῶν δὲ γνωρίμων πλοῦτος εὐγένεια
ἀρετὴ παιδεία καὶ τὰ τούτοις λεγόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν*
2 *διαφοράν. Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστι πρώτη μὲν ἡ λεγομένη
μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος ὁ τῆς
τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπό-
ρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι ὁποτερουσοῦν, ἀλλ᾽
ὁμοίους ἀμφοτέρους. εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστ᾽ ἐστὶν ἐν δη-
μοκρατίᾳ, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως
ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἁπάντων μάλιστα τῆς πολι-
τείας ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν
τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. ἓν μὲν οὖν*
3 *εἶδος δημοκρατίας τοῦτο· [ἄλλο δὲ] τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμη-
μάτων εἶναι, βραχέων δὲ τούτων ὄντων· δεῖ δὲ τῷ κτωμένῳ
ἐξουσίαν εἶναι μετέχειν καὶ τὸν ἀποβάλλοντα μὴ μετέχειν·
ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν ἅπαντας τοὺς πολίτας* 1292 a
ὅσοι ἀνυπεύθυνοι, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον δὲ εἶδος δη-

V^m: 1290 a 36 *ὁμοίοις* — 1292 b 20 *νόμοι*

24 *πορθμευτικὸν* Camerarius, *πορθμικὸν δ᾽* fort. Γ **25** *τὸ* post *καὶ* secludendum? Immischius **27** *μὴ*] *μὲν* $Π^1$ (em. corr. P^1) **28** *ἕτερον* (Ar.) ci. Sylburgius, *ἑτέρου* ΓΠ **30** *πρώτη μὲν* secl. Schlosser (cf. 39): *πρώτη* i. qu. ipsa per se; obversantur autem iam nunc Aristotelis animo, quae dicturus est 1292 b 25 — 1293 a 1 (*ἡ τελευταία*) **32** *ὑπερέχειν* $P^1π^3$, *ὑπάρχειν* cet., *ἄρχειν* (coll. 1318 a 7) Victorius **36** *μάλιστα* alterum secl. Coraes (37 *ὁμοίως* om. H^a) **39** *τοῦτο* i. e. quod sequitur || *ἄλλο δὲ* secl. Schlosser, *τοῦτο, ἄλλο δὲ* secl. Welldon
1292 a 1 *ἕτερον δὲ εἶδος* P^1 (*ἕτερον* — *μετέχειν* om. pr. P^2) || *τὸ μετέχειν* — **4** *δημοκρατίας* om. M^s **2** *ἂν ὑπεύθυνοι* $ΓH^aπ^3$ || *ἕτερον* sine *δὲ* P^3

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μοκρατίας τὸ πᾶσι μετεῖναι τῶν ἀρχῶν, ἐὰν μόνον ᾖ πολί-
της, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τἆλλα
μὲν εἶναι ταὐτά, κύριον δ' εἶναι τὸ πλῆθος καὶ μὴ τὸν νό- (p. 151)
μον. τοῦτο δὲ γίνεται ὅταν τὰ ψηφίσματα κύρια ᾖ ἀλλὰ 4
μὴ ὁ νόμος, συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τοὺς δημαγωγούς. ἐν
μὲν γὰρ ταῖς κατὰ νόμον δημοκρατουμέναις οὐ γίνεται δη-
μαγωγός, ἀλλ' οἱ βέλτιστοι τῶν πολιτῶν εἰσιν ἐν προεδρίᾳ·
ὅπου δ' οἱ νόμοι μή εἰσι κύριοι, ἐνταῦθα γίνονται δημαγω-
γοί. μόναρχος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται, σύνθετος εἷς ἐκ πολ-
λῶν· οἱ γὰρ πολλοὶ κύριοί εἰσιν οὐχ ὡς ἕκαστος ἀλλὰ πάν-
τες. Ὅμηρος δὲ ποίαν λέγει οὐκ ἀγαθὸν εἶναι πολυκοιρανίην,
πότερον ταύτην ἢ ὅταν πλείους ὦσιν οἱ ἄρχοντες ὡς ἕκαστος,
ἄδηλον. ὁ δ' οὖν τοιοῦτος δῆμος, ἅτε μόναρχος ὤν, ζητεῖ μο- 5
ναρχεῖν διὰ τὸ μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ νόμου, καὶ γίνεται δεσπο-
τικός, ὥστε οἱ κόλακες ἔντιμοι, καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος δῆμος
ἀνάλογον τῶν μοναρχιῶν τῇ τυραννίδι. διὸ καὶ τὸ ἦθος τὸ
αὐτό, καὶ ἄμφω δεσποτικὰ τῶν βελτιόνων, καὶ τὰ ψη-
φίσματα ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ἐπιτάγματα, καὶ ὁ δημαγωγὸς
καὶ ὁ κόλαξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀνάλογον. καὶ μάλιστα δ' ἑκά-
τεροι 〈παρ'〉 ἑκατέροις ἰσχύουσιν, οἱ μὲν κόλακες παρὰ τοῖς τυράν-
νοις, οἱ δὲ δημαγωγοὶ τοῖς δήμοις τοῖς τοιούτοις. αἴτιοι 6
δέ εἰσι τοῦ εἶναι τὰ ψηφίσματα κύρια ἀλλὰ μὴ τοὺς νόμους
οὗτοι, πάντα ἀνάγοντες εἰς τὸν δῆμον· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς
γίνεσθαι μεγάλοις διὰ τὸ τὸν μὲν δῆμον πάντων εἶναι κύ-
ριον, τῆς δὲ τοῦ δήμου δόξης τούτους· πείθεται γὰρ τὸ πλῆθος

Vᵐ: 1290 a 36 *ὁμοίοις* — 1292 b 20 *νόμοι*

3 *τὸ πᾶσι μετεῖναι*] *alia quidem esse* (*eadem* add. pars codd.) Guil., *ταλλα μεν ειναι* Vᵐ, *τὸ πᾶσι* in ras. et *μετ* supra versum P¹: cf. mox 4/5 **4** *ἕτερον δὲ* Γπ³ **13** B 204 || *ἀγαθὴν* Π¹ et pr. P²·³ (em. corr.¹) et Vᵐ **17** *ὥστε*] *quare et* Guil. || *τοιοῦτος δῆμος*] *δῆμος οὗτος* Π¹ **20** an haec respicit schol. in Aristoph. Vesp. 684? **22** *παρ'* add. Victorius idemque **23** *παρὰ τοῖς δήμοις* (*apud utrosque*, ut 23 *apud populos* Guil.) || *τοῖς* om. Bk. cum Π³ (suppl. π³)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τούτοις. ἔτι δ' οἱ ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες τὸν δῆμόν φασι δεῖν κρίνειν, ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόκλησιν· ὥστε κα-
7 ταλύονται πᾶσαι αἱ ἀρχαί. εὐλόγως δὲ ἂν δόξειεν ἐπιτιμᾶν ὁ φάσκων τὴν τοιαύτην εἶναι δημοκρατίαν οὐ πολιτείαν. ὅπου γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολιτεία. δεῖ γὰρ τὸν μὲν νόμον ἄρχειν πάντων, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ἀρχάς, καὶ ταύτην πολιτείαν κρίνειν. ὥστ' εἴπερ ἐστὶ δημοκρατία μία τῶν πολιτειῶν, φανερὸν ὡς ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἐν ᾗ ψη-
(p. 155) φίσμασι πάντα διοικεῖται, οὐδὲ δημοκρατία κυρίως· οὐθὲν γὰρ ἐνδέχεται ψήφισμα εἶναι καθόλου. Τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας εἴδη διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

V 5 Ὀλιγαρχίας δὲ εἴδη ἓν μὲν τὸ ἀπὸ τιμημάτων εἶναι τὰς ἀρχὰς τηλικούτων ὥστε τοὺς ἀπόρους μὴ μετέχειν πλείους ὄντας, ἐξεῖναι δὲ τῷ κτωμένῳ μετέχειν τῆς πολιτείας, ἄλλο δέ, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων μακρῶν ὦσιν αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱρῶνται αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας (ἂν μὲν οὖν ἐκ πάντων τούτων τοῦτο ποιῶσι, δοκεῖ τοῦτ' εἶναι μᾶλλον ἀριστοκρατικόν, ἐὰν δὲ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, ὀλιγαρχικόν)· ἕτερον εἶδος ὀλιγαρχίας, ὅταν παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσίῃ· τέταρτον δ', ὅταν ὑπάρχῃ τό τε νῦν λεχθὲν καὶ ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες. καὶ ἔστιν ἀντίστροφος αὕτη ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ὥσπερ ἡ τυραννὶς ἐν ταῖς μοναρχίαις καὶ περὶ ἧς τελευταίας εἴπαμεν δημοκρατίας ἐν ταῖς δημοκρατίαις· καὶ καλοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν.

2 Ὀλιγαρχίας μὲν οὖν εἴδη τοσαῦτα καὶ δημοκρατίας· οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι πολλαχοῦ συμβέβηκεν ὥστε τὴν μὲν

V^m: 1290a 36 *ὁμοίοις* — 1292b 20 *νόμοι*

29 *πρόσκλησιν* Π[1] (sed ϛ P[1]) et V^m **32** *ἄρχωσιν* corr. m. 1 H^a **34** *καὶ ταύτην* Madvigius, *καὶ τὴν* ΓΠ, *κατὰ τὴν* (et 33 *τὰ* pro *τῶν*) Bernaysius Phokion p. 94, item 33 *τὰ* sed mox *καὶ τὴν ἐκκλησίαν κρίνειν* Wilamowitzius **35** *ᾗ*] *οἷς* H^a ‖ *ψηφίσματα* Γ et fort. pr. P[1] (*σι* in ras.) **1292b 1** *μικρῶν* (*ι* in ras. π[3]) Π[2]H^a **5** *εἰσίῃ*] *εἲς εἴη* Π[1] (crx. γρ. mg.[1] P[1]) ‖ *δ'* om. H^a **9** *εἴπομεν* M^sP[1]

πολιτείαν τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοτικὴν εἶναι, διὰ δὲ τὸ ἔθος καὶ τὴν ἀγωγὴν πολιτεύεσθαι δημοτικῶς, ὁμοίως δὲ πάλιν παρ' ἄλλοις τὴν μὲν κατὰ τοὺς νόμους εἶναι πολιτείαν δημοτικωτέραν, τῇ δ' ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἔθεσιν ὀλιγαρχεῖσθαι μᾶλλον. συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα μετὰ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν· οὐ γὰρ εὐθὺς μεταβαίνουσιν, ἀλλὰ ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα μικρὰ πλεονεκτοῦντες παρ' ἀλλήλων, ὥσθ' οἱ μὲν νόμοι διαμένουσιν οἱ προϋπάρχοντες, κρατοῦσι δ' οἱ μεταβάλλοντες τὴν πολιτείαν.

6 Ὅτι δ' ἔστι τοσαῦτα εἴδη δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας, **3**
ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων φανερόν ἐστιν· ἀνάγκη γὰρ ἢ πάντα τὰ εἰρημένα μέρη τοῦ δήμου κοινωνεῖν τῆς πολιτείας, ἢ τὰ μὲν τὰ δὲ μή. ὅταν μὲν οὖν τὸ γεωργικὸν καὶ τὸ κε- (p. 156)
κτημένον μετρίαν οὐσίαν κύριον ᾖ τῆς πολιτείας, πολιτεύονται κατὰ νόμους· ἔχουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν, οὐ δύνανται δὲ σχολάζειν, ὥστε τὸν νόμον ἐπιστήσαντες ἐκκλησιάζουσι τὰς ἀναγκαίας ἐκκλησίας. τοῖς δὲ ἄλλοις μετέχειν ἔξεστιν, ὅταν κτήσωνται τὸ τίμημα τὸ διωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων· διὸ πᾶσι τοῖς κτησαμένοις ἔξεστι μετέχειν· ὅλως μὲν γὰρ τὸ μὲν μὴ ἐξεῖναι πᾶσιν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι σχολάζειν ἀδύνατον μὴ προσόδων οὐσῶν. τοῦτο μὲν οὖν εἶδος ἓν δημοκρατίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας· ἕτερον δὲ εἶδος διὰ τὴν **4**
ἐχομένην διαίρεσιν· ἔστι γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι τοῖς ἀνυπευ-

V^{m}: 1290 a 36 *ὁμοίοις* — 1292 b 20 *νόμοι*

13 *δὲ* post *διὰ* om. et post 14 *πολιτεύεσθαι* add. V^{m} **14** *ἦθος* Π^{2} **15** *κατὰ νόμον* M^{s}, *κατὰ νόμους* P^{1}H^{a}π^{3} **21** *οἱ*] *οὐ* et superscr. *οἱ* M^{s}, in ras. P^{1} **22** *Ὅτι* — 1293 a 10 *νόμοι*: cf. adn. ad 1291 b 14 **29** *ἀναγκαίας*] *necessariissimas* Guil. **30** *διὸ* — 31 *μετέχειν* (cf. 1291 b 40 squ.) om. Π^{2}H^{a}, tri. inter 32 *τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι* ⟨*δημοκρατικόν*⟩ et *σχολάζειν* ⟨*δ'*⟩ Rassovius, post 33 *οὐσῶν* Thurotus **31** *κτωμένοις* Victorius || *τὸ μὲν*] *τὸ* Π^{1} **32** *ἐξεῖναι* alterum secl. Thurotus **33** *εἶδος* post *ἓν* Π^{1} **35** *διαίρεσιν* Spengelius, *αἵρεσιν* ΓΠ, *αἰτίαν* Boiesenius || *ἐξεῖναι* scil. *μετέχειν*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

θύνοις κατὰ τὸ γένος, μετέχειν μέντοι δυναμένους σχολά-
ζειν· διόπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ δημοκρατίᾳ οἱ νόμοι ἄρχουσι,
διὰ τὸ μὴ εἶναι πρόσοδον. τρίτον δ' εἶδος τὸ πᾶσιν ἐξεῖναι,
ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι ὦσι, μετέχειν τῆς πολιτείας, μὴ μέντοι
μετέχειν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὥστ' ἀναγκαῖον καὶ
ἐν ταύτῃ ἄρχειν τὸν νόμον· τέταρτον δὲ εἶδος δημοκρατίας
5 ἡ τελευταία τοῖς χρόνοις ἐν ταῖς πόλεσι γεγενημένη. διὰ 1293a
γὰρ τὸ μείζους γεγονέναι πολὺ τὰς πόλεις τῶν ἐξ ὑπαρχῆς
καὶ προσόδων ὑπάρχειν εὐπορίας, μετέχουσι μὲν πάντες τῆς
πολιτείας διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους, κοινωνοῦσι δὲ καὶ
πολιτεύονται διὰ τὸ δύνασθαι σχολάζειν καὶ τοὺς ἀπόρους
λαμβάνοντας μισθόν. καὶ μάλιστα δὲ σχολάζει τὸ τοιοῦτον
πλῆθος· οὐ γὰρ ἐμποδίζει αὐτοὺς οὐθὲν ἡ τῶν ἰδίων ἐπιμέ-
λεια, τοὺς δὲ πλουσίους ἐμποδίζει, ὥστε πολλάκις οὐ κοινωνοῦσι
τῆς ἐκκλησίας οὔτε τοῦ δικάζειν. διὸ γίνεται τὸ τῶν ἀπόρων
πλῆθος κύριον τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχ οἱ νόμοι. Τὰ μὲν οὖν
τῆς δημοκρατίας εἴδη τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διὰ ταύτας τὰς
6 ἀνάγκας ἐστίν, τὰ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας· ὅταν μὲν πλείους
ἔχωσιν οὐσίαν, ἐλάττω δὲ καὶ μὴ πολλὴν λίαν, τὸ τῆς
πρώτης ὀλιγαρχίας εἶδός ἐστιν· ποιοῦσι γὰρ ἐξουσίαν μετέχειν
τῷ κτωμένῳ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος εἶναι τῶν μετεχόντων τοῦ
(p. 157) πολιτεύματος ἀνάγκη μὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ τὸν νόμον
εἶναι κύριον (ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχωσι τῆς μοναρχίας,
καὶ μήτε τοσαύτην ἔχωσιν οὐσίαν ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦν-
τες, μήθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε τρέφεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως,
ἀνάγκη τὸν νόμον ἀξιοῦν αὐτοῖς ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ αὐτούς)·
7 ἐὰν δὲ δὴ ἐλάττους ὦσιν οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες ἢ οἱ τὸ πρό-

36 *δυναμένοις* Π[1] et (partim e corr.) π[3] **1293 a 3** *προσόδων ὑπάρχειν*] *πρόσοδον ὑπάρχειν καὶ* Π[1] (em. corr.[1] P[1]), *πρόσοδον ὑπάρχειν* H[a] **6** *σχολάζειν* M[s] et pr. H[a] (corr. m. 1) **7** *οὐ*] *οὐδὲ* Π[1], *οὐδ* pr. H[a] (corr. m. 1) || *οὐθὲν*] *οὐδὲ* Γ M[s], *οὐδὲν* P[1] **9** *οὔτε*] *οὐδὲ* Bk. || *εὐπόρων* M[s] H[a] **12** *τὰ*] *τάδε* Boiesenius **18** *ἀμελοῦντες* Spengelius, *ἀμελοῦντας* Π **21** *ἢ οἱ τὸ* H[a] et e corr. π[3], *ἢ οἱ τὸ* vel *ἢ οἱ* Γ, *ἢ οἱ* M[s] P[1], *εἰ μὲν τὸ* Π[2] (em. π[3])

τερον, πλείω δέ, τὸ τῆς δευτέρας ὀλιγαρχίας γίνεται εἶδος·
μᾶλλον γὰρ ἰσχύοντες πλεονεκτεῖν ἀξιοῦσιν, διὸ αὐτοὶ μὲν
αἱροῦνται ἐκ τῶν ἄλλων τοὺς εἰς τὸ πολίτευμα βαδίζοντας,
διὰ δὲ τὸ μήπω οὕτως ἰσχυροὶ εἶναι ὥστ' ἄνευ νόμου ἄρχειν
τὸν νόμον τίθενται τοιοῦτον. ἐὰν δ' ἐπιτείνωσι τῷ ἐλάττονες 8
ὄντες μείζονας οὐσίας ἔχειν, ἡ τρίτη ἐπίδοσις γίνεται τῆς
ὀλιγαρχίας, τὸ δι' αὐτῶν μὲν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, κατὰ νό-
μον δὲ τὸν κελεύοντα τῶν τελευτώντων διαδέχεσθαι τοὺς
υἱεῖς. ὅταν δὲ ἤδη πολὺ ὑπερτείνωσι ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς
πολυφιλίαις, ἐγγὺς ἡ τοιαύτη δυναστεία μοναρχίας ἐστίν, καὶ
κύριοι γίνονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐχ ὁ νόμος, καὶ τὸ τέ-
ταρτον εἶδος τῆς ὀλιγαρχίας τοῦτ' ἐστίν, ἀντίστροφον τῷ τε-
λευταίῳ τῆς δημοκρατίας.

7 Ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ 9
ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν λέγουσί τε πάντες καὶ εἴρη-
ται τῶν τεττάρων πολιτειῶν εἶδος ἕν (λέγουσι δὲ τέτταρας
μοναρχίαν ὀλιγαρχίαν δημοκρατίαν, τέταρτον δὲ τὴν κα-
λουμένην ἀριστοκρατίαν)· πέμπτη δ' ἐστὶν ἣ προσαγορεύεται
τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν (πολιτείαν γὰρ καλοῦσιν), ἀλλὰ διὰ
τὸ μὴ πολλάκις γίνεσθαι λανθάνει τοὺς πειρωμένους ἀριθμεῖν
τὰ τῶν πολιτειῶν εἴδη, καὶ χρῶνται ταῖς τέτταρσι μόνον
93 b (ὥσπερ Πλάτων) ἐν ταῖς πολιτείαις. ἀριστοκρατίαν μὲν οὖν 10
καλῶς ἔχει καλεῖν περὶ ἧς διήλθομεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
γοις (τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων ἁπλῶς κατ' ἀρετὴν πολιτείαν
καὶ μὴ πρὸς ὑπόθεσίν τινα ἀγαθῶν ἀνδρῶν μόνην δίκαιον
προσαγορεύειν ἀριστοκρατίαν· ἐν μόνῃ γὰρ ἁπλῶς ὁ αὐτὸς (p. 158)

24 *ἄλλων*] *πολλῶν* Π¹: cf. 1292b 2 **25** *δὲ τὸ*] *τὸ* Π² (suppl. rc. π³), *τό γέ δε* Hᵃ **26** *τοιοῦτον* i. e. *ἄρχοντα* || *τῷ*] *τὸ* Π¹ **28** *αὐτῶν* ΓP¹ || *μὲν* om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹) et Hᵃ **36** *τε* om. pr. P¹ (suppl. corr.¹), *τε πάντες* om. in lacuna 4 fere litterarum Hᵃ (sed novit schol. ad 1294a 25) **37** *τέτταρας*] *τέτταρα* MˢP¹ **1293b 1** distinximus secundum interpretationem Spengelii (cf. Eth. Nic. 1181b 7), coniungunt vulgo *Πλ. ἐν ταῖς πολ.* **3** *κατ' ἀρετὴν* post *πολιτείαν* Π¹

ἀνὴρ καὶ πολίτης ἀγαθός ἐστιν, οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἀγαθοὶ πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσὶ τὴν αὑτῶν) οὐ μὴν ἀλλ' εἰσί τινες αἳ πρός τε τὰς ὀλιγαρχουμένας ἔχουσι διαφορὰς καὶ καλοῦνται ἀριστοκρατίαι καὶ πρὸς τὴν καλουμένην πολιτείαν, ὅπου γε μὴ μόνον πλουτίνδην ἀλλὰ καὶ ἀριστίνδην αἱροῦνται

11 *τὰς ἀρχάς. αὕτη ἡ πολιτεία διαφέρει τε ἀμφοῖν καὶ ἀριστοκρατικὴ καλεῖται. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μὴ ποιουμέναις κοινὴν ἐπιμέλειαν ἀρετῆς εἰσὶν ὅμως τινὲς οἱ εὐδοκιμοῦντες καὶ δοκοῦντες εἶναι ἐπιεικεῖς. ὅπου οὖν ἡ πολιτεία βλέπει εἴς τε πλοῦτον καὶ ἀρετὴν καὶ δῆμον, οἷον ἐν Καρχηδόνι, αὕτη ἀριστοκρατική ἐστιν, καὶ ἐν αἷς εἰς τὰ δύο μόνον, οἷον ἡ Λακεδαιμονίων, εἴς τε ἀρετὴν καὶ δῆμον, καὶ ἔστι μίξις τῶν δύο τούτων, δημοκρατίας τε καὶ ἀρετῆς. Ἀριστοκρατίας μὲν οὖν παρὰ τὴν πρώτην τὴν ἀρίστην πολιτείαν ταῦτα δύο εἴδη καὶ τρίτον ὅσαι τῆς καλουμένης πολιτείας ῥέπουσι πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον.*

VI 8 *Λοιπὸν δ' ἐστὶν ἡμῖν περί τε τῆς ὀνομαζομένης πολιτείας εἰπεῖν καὶ περὶ τυραννίδος. ἐτάξαμεν δ' οὕτως οὐκ οὖσαν οὔτε ταύτην παρέκβασιν οὔτε τὰς ἄρτι ῥηθείσας ἀριστοκρατίας, ὅτι τὸ μὲν ἀληθὲς πᾶσαι διημαρτήκασι τῆς ὀρθοτάτης πολιτείας, ἔπειτα καταριθμοῦνται μετὰ τούτων, εἰσί τ' αὐτῶν αὗται παρεκβάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν εἴπομεν. τελευταῖον δὲ περὶ τυραννίδος εὔλογόν ἐστι ποιήσασθαι μνείαν διὰ τὸ πασῶν ἥκιστα ταύτην εἶναι πολιτείαν, ἡμῖν δὲ τὴν μέθοδον εἶναι περὶ πολιτείας. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν τέτακται*

7 *αὐτῶν* P^1, *αὑτῶν* cet. 8 *καὶ καλοῦνται ἀριστοκρατίαι* post 9 *πολιτείαν* tr. Thurotus, secl. Jackson 10 *ὅπου* — 11 *ἀρχάς* subiungit verbis *αὕτη ἡ πολιτεία κτλ.* Susem. ‖ *γε*] *γὰρ* M^s, *vero* (*δὲ* vel *δὲ δὴ* vel *μέντοι*) Guil. 15 *οἷον* — 17 *δῆμον* om. H^a 17 *τε* post *ἀρετήν* Π^2 20 *καὶ* — 21 *μᾶλλον* secl. Susem.: at cf. 35 et 1307a 15 22 *νομιζομένης* (*ὀνομαζομένης* corr. π^3) Π^2 24 *ἀποδοθείσας* (*ἄρτι ῥηθείσας* γρ. mg. p^1) Π^1 27 *ὥσπερ*] *ἅσπερ* Diebitschius

τὸν τρόπον τοῦτον, εἴρηται· νῦν δὲ δεικτέον ἡμῖν περὶ πολι-
τείας. φανερωτέρα γὰρ ἡ δύναμις αὐτῆς διωρισμένων τῶν 2
περὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. ἔστι γὰρ ἡ πολιτεία ὡς
ἁπλῶς εἰπεῖν μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. Εἰώθασι
δὲ καλεῖν τὰς μὲν ἀποκλινούσας ὡς πρὸς τὴν δημοκρατίαν
πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον ἀριστοκρα-
τίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν παιδείαν καὶ εὐγένειαν τοῖς (p. 159)
εὐπορωτέροις. ἔτι δὲ δοκοῦσιν ἔχειν οἱ εὔποροι ὧν ἕνεκεν οἱ
ἀδικοῦντες ἀδικοῦσιν· ὅθεν καὶ καλοὺς κἀγαθοὺς καὶ γνωρίμους
τούτους προσαγορεύουσιν. ἐπεὶ οὖν ἡ ἀριστοκρατία βούλεται τὴν 3
ὑπεροχὴν ἀπονέμειν τοῖς ἀρίστοις τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς ὀλι-
γαρχίας εἶναί φασιν ἐκ τῶν καλῶν κἀγαθῶν μᾶλλον. δο-
1294a *κεῖ δ' εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὸ εὐνομεῖσθαι τὴν μὴ ἀριστοκρα-*
τουμένην πόλιν ἀλλὰ πονηροκρατουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἀρι-
στοκρατεῖσθαι τὴν μὴ εὐνομουμένην. οὐκ ἔστι δὲ εὐνομία τὸ εὖ
κεῖσθαι τοὺς νόμους, μὴ πείθεσθαι δέ. διὸ μίαν μὲν εὐνομίαν
ὑποληπτέον εἶναι τὸ πείθεσθαι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἑτέραν
δὲ τὸ καλῶς κεῖσθαι τοὺς νόμους οἷς ἐμμένουσιν (ἔστι γὰρ πεί-
θεσθαι καὶ κακῶς κειμένοις). τοῦτο δὲ ἐνδέχεται διχῶς· ἢ
γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχομένων αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἁπλῶς
ἀρίστοις. δοκεῖ δὲ ἀριστοκρατία μὲν εἶναι μάλιστα τὸ τὰς 4
τιμὰς νενεμῆσθαι κατ' ἀρετήν· ἀριστοκρατίας μὲν γὰρ ὅρος
ἀρετή, ὀλιγαρχίας δὲ πλοῦτος, δήμου δ' ἐλευθερία (τὸ δ' ὅ τι
ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, ἐν πάσαις ὑπάρχει· καὶ γὰρ ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις, ὅ τι ἂν δόξῃ τῷ
πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τοῦτ' ἐστὶ κύριον).

31 *δεικτέον*] *λεκτέον* Coraes **32** *φανερωτάτη* Π[1] **39** *καὶ ἀγαθοὺς* M[s]P[1] **1294 a 1** *μὴ* post *τὴν* Thurotus, post *τὸ* ΓΠ (maluit 2 ⟨*μὴ*⟩ *πονηροκρατουμένην* Aretino duce Bk.[2], *πονηροκρατεῖσθαι* aut cum Schneidero *ἀλλὰ πονηροκρατουμένην* secludenda ci. Iowettus, *ἀλλὰ πονηροκρατουμένην* post 3 *εὐνομουμένην* tri. Spengelius) **4** *δέ*] *δέον* H[a] **7** *καλῶς* (*κακῶς* corr.[1] P[1]) Π[1] **9** lac. ante *δοκεῖ* Conringius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἐν μὲν οὖν ταῖς πλείσταις πόλεσι τὸ τῆς πολιτείας εἶδος καλλωπίζεται· μόνον γὰρ ἡ μίξις στοχάζεται τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πλούτου καὶ ἐλευθερίας· σχεδὸν γὰρ παρὰ τοῖς πλείστοις οἱ εὔποροι τῶν καλῶν κἀγαθῶν δοκοῦσι κατέχειν χώραν)·

5 ἐπεὶ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀμφισβητοῦντα τῆς ἰσότητος τῆς πολιτείας, ἐλευθερία πλοῦτος ἀρετή (τὸ γὰρ τέταρτον, ὃ καλοῦσιν εὐγένειαν, ἀκολουθεῖ τοῖς δυσίν· ἡ γὰρ εὐγένειά ἐστιν ἀρχαῖος πλοῦτος καὶ ἀρετή), φανερὸν ὅτι τὴν μὲν τοῖν δυοῖν μίξιν, τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πολιτείαν λεκτέον, τὴν δὲ τῶν τριῶν ἀριστοκρατίαν μάλιστα τῶν ἄλλων παρὰ τὴν (p. 160) ἀληθινὴν καὶ πρώτην. Ὅτι μὲν οὖν ἔστι καὶ ἕτερα πολιτείας εἴδη παρὰ μοναρχίαν τε καὶ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν, εἴρηται, καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων αἵ τ' ἀριστοκρατίαι καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι οὐ πόρρω αὗται ἀλλήλων, φανερόν.

VII 9 Τίνα δὲ τρόπον γίνεται παρὰ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν ἡ καλουμένη πολιτεία, καὶ πῶς αὐτὴν δεῖ καθιστάναι, λέγωμεν ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. ἅμα δὲ δῆλον ἔσται καὶ οἷς ὁρίζονται τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν· ληπτέον γὰρ τὴν τούτων διαίρεσιν, εἶτα ἐκ τούτων ἀφ' ἑκατέρας

2 ὥσπερ σύμβολον λαμβάνοντας συνθετέον. εἰσὶ δὲ ὅροι τρεῖς τῆς συνθέσεως καὶ μίξεως. ἢ γὰρ ἀμφότερα ληπτέον ὧν ἑκάτεραι νομοθετοῦσιν, οἷον περὶ τοῦ δικάζειν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς εὐπόροις ζημίαν τάττουσιν, ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις οὐδένα μισθόν, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις τοῖς μὲν ἀπόροις μισθόν, τοῖς δ' εὐπόροις οὐδεμίαν ζη-

15 *εἶδος καλλωπίζεται* (cf. 1330b 34) Immischius, *εἶδος καλεῖται* ΓΠ (*εἶδος κεῖται* Schlosser, *εἶδος ὑπόκειται* et antea *τοῦτο τὸ* Schneider plura tamen excidisse suspicatus, *εἶδος τοῦτο πολιτεία καλεῖται* Coraes, *εἶδος ἀριστοκρατία καλεῖται* Welldon, *εἶδος κακῶς* (add. *τοῦτο* Susem.) *ἀριστοκρατία καλεῖται* Bartschius; satis habuit antea *ἐν μὲν οὖν* scribere Goettlingius) 18 ⟨*τὴν*⟩ *τῶν* Coraes 22 *ἀρετὴ καὶ πλοῦτος ἀρχαῖος* $Π^1$ 36 *ὧν ἑκάτεραι*] *ἃ ἑκάτεροι* $Π^1$

μίαν· κοινὸν δὲ καὶ μέσον τούτων ἀμφότερα ταῦτα, διὸ καὶ
294 b πολιτικόν, μέμεικται γὰρ ἐξ ἀμφοῖν. εἷς μὲν οὖν οὗτος τοῦ
συνδυασμοῦ τρόπος, ἕτερος δὲ τὸ μέσον λαμβάνειν ὧν ἑκά- 3
τεροι τάττουσιν, οἷον ἐκκλησιάζειν οἱ μὲν ἀπὸ τιμήματος
οὐθενὸς ἢ μικροῦ πάμπαν, οἱ δ' ἀπὸ μακροῦ τιμήματος, κοι-
νὸν δέ γε οὐδέτερον, ἀλλὰ τὸ μέσον ἑκατέρου τιμήματος τού-
των. τρίτον δ' ἐκ δυοῖν ταγμάτοιν, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ὀλιγαρ-
χικοῦ νόμου τὰ δ' ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ. λέγω δ' οἷον δοκεῖ
δημοκρατικὸν μὲν εἶναι τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς, τὸ
δ' αἱρετὰς ὀλιγαρχικόν, καὶ δημοκρατικὸν μὲν τὸ μὴ ἀπὸ
τιμήματος, ὀλιγαρχικὸν δὲ τὸ ἀπὸ τιμήματος· ἀριστοκρα-
τικὸν τοίνυν καὶ πολιτικὸν τὸ ἐξ ἑκατέρας ἑκάτερον λαβεῖν,
ἐκ μὲν τῆς ὀλιγαρχίας τὸ αἱρετὰς ποιεῖν τὰς ἀρχάς, ἐκ δὲ
τῆς δημοκρατίας τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος. ὁ μὲν οὖν τρόπος τῆς
μίξεως οὗτος· τοῦ δ' εὖ μεμεῖχθαι δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν 4
ὅρος, ὅταν ἐνδέχηται λέγειν τὴν αὐτὴν πολιτείαν δημοκρα-
τίαν καὶ ὀλιγαρχίαν. δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο πάσχουσιν οἱ λέ- (p. 161)
γοντες διὰ τὸ μεμεῖχθαι καλῶς· πέπονθε δὲ τοῦτο καὶ τὸ
μέσον, ἐμφαίνεται γὰρ ἑκάτερον ἐν αὐτῷ τῶν ἄκρων. ὅπερ
συμβαίνει περὶ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν. πολλοὶ γὰρ 5
ἐγχειροῦσι λέγειν ὡς δημοκρατίας οὔσης διὰ τὸ δημοκρατικὰ
πολλὰ τὴν τάξιν ἔχειν, οἷον πρῶτον τὸ περὶ τὴν τροφὴν τῶν
παίδων, ὁμοίως γὰρ οἱ τῶν πλουσίων τρέφονται τοῖς τῶν
πενήτων, καὶ παιδεύονται τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ἂν δύναιντο
καὶ τῶν πενήτων οἱ παῖδες· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐχομέ-
νης ἡλικίας, καὶ ὅταν ἄνδρες γένωνται, τὸν αὐτὸν τρόπον,
οὐθὲν γὰρ διάδηλος ὁ πλούσιος καὶ ὁ πένης, οὕτω τὰ περὶ τὴν
τροφὴν ταὐτὰ πᾶσιν ἐν τοῖς συσσιτίοις, καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ
πλούσιοι τοιαύτην οἵαν ἄν τις παρασκευάσαι δύναιτο καὶ

1294 b 1 οὖν om. H^a π^3 **5** τίμημα ΓP^1π^3 **8** τὸ κληρωτὰς P^1H^a (de Γ non constat), κληρωτὰς cet. **14** οὗτος: cf. adnot. ad 1296 b 34 et 1297 a 6 **26** ἄδηλος Π^2 (em. mg.^1 P^2 et γρ. mg. rc. P^3 et π^3)

τῶν πενήτων ὁστισοῦν, ἔτι τῷ δύο τὰς μεγίστας ἀρχὰς τὴν μὲν αἱρεῖσθαι τὸν δῆμον, τῆς δὲ μετέχειν (τοὺς μὲν γὰρ γέροντας αἱροῦνται, τῆς δ' ἐφορείας μετέχουσιν)· οἱ δ' ὀλιγαρχίαν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν ὀλιγαρχικά, οἷον τὸ πάσας αἱρετὰς εἶναι καὶ μηδεμίαν κληρωτήν, καὶ ὀλίγους εἶναι κυρίους
6 *θανάτου καὶ φυγῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. δεῖ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ μεμειγμένῃ καλῶς ἀμφότερα δοκεῖν εἶναι καὶ μηδέτερον, καὶ σῴζεσθαι δι' αὑτῆς καὶ μὴ ἔξωθεν, καὶ δι' αὑτῆς μὴ τῷ πλείους ἔξωθεν εἶναι τοὺς βουλομένους (εἴη γὰρ ἂν καὶ πονηρᾷ πολιτείᾳ τοῦθ' ὑπάρχον) ἀλλὰ τῷ μηδ' ἂν βούλεσθαι πολιτείαν ἑτέραν μηθὲν τῶν τῆς πόλεως μορίων ὅλως. Τίνα μὲν οὖν τρόπον δεῖ καθιστάναι πολιτείαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀριστοκρατίας, νῦν εἴρηται.*

VIII **10** *Περὶ δὲ τυραννίδος ἦν ἡμῖν λοιπὸν εἰπεῖν, οὐχ ὡς ἐνούσης πολυλογίας περὶ αὐτήν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τῆς μεθόδου τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τίθεμεν τῶν πολιτειῶν τι μέρος. περὶ μὲν οὖν βασιλείας διωρίσαμεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, ἐν οἷς περὶ τῆς μάλιστα λεγομένης βασιλείας ἐποιούμεθα τὴν σκέψιν, πότερον ἀσύμφορος ἢ συμφέρει ταῖς πό-*
(p. 162) 2 *λεσιν, καὶ τίνα καὶ πόθεν δεῖ καθιστάναι, καὶ πῶς· τυραννίδος δ' εἴδη δύο μὲν διείλομεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπεσκοποῦμεν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἐπαλλάττειν πως αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν, διὰ τὸ κατὰ νόμον εἶναι ἀμφοτέρας ταύτας τὰς ἀρχάς (ἔν τε γὰρ τῶν βαρβάρων τισὶν αἱροῦνται αὐτοκράτορας μονάρχους, καὶ τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐγίγνοντό τινες μόναρχοι τὸν τρόπον τοῦτον,*

29 *τῷ*] *τῶν* $M^s\Pi^2H^a$ **34** *δεῖ δὴ* Susem. **36** *μηδέτερον*] *μὴ θάτερον* Boltensternius ‖ *αὑτῆς* ΓP^2 et corr. P^3 (37 *αὑτῆς* $\Gamma P^{1.2.3}\pi^3$), *αὐτοῦ* pr. P^3 **37** *ἔξωθεν* secl. Thurotus, *ἐξ ὧν ἔστιν* ci. Rassovius: cf. schol. **38** *τῷ*] *τὸ* Π^2 **39** *πόλεως*] *πολιτείας* Π^1 **40** *ὅλως*: cf. adnot. ad 1296b 34 et 1297b 1 ‖ *δεῖ*] *δοκεῖ* ΓM^s **41** *νομιζομένας* ΓM^s **1295 a 1** *ἡμῖν* post *λοιπὸν* Π^1 **6** *ἀσύμφορον* Bk. cum Π^3 **12** *μονάρχας* M^sP^1 **13** *μονάρχαι* Γ et corr.[1] aut corr.[2] P^2 et rc. P^3, *μοναρχοιῶν* π^3

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

οὓς ἐκάλουν αἰσυμνήτας), ἔχουσι δέ τινας πρὸς ἀλλήλας αὗται
διαφοράς, ἦσαν δὲ διὰ μὲν τὸ κατὰ νόμον βασιλικαὶ καὶ
διὰ τὸ μοναρχεῖν ἑκόντων, τυραννικαὶ δὲ διὰ τὸ δεσποτικῶς
ἄρχειν κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην· τρίτον δὲ εἶδος τυραννίδος, 3
ἥπερ μάλιστ' εἶναι δοκεῖ τυραννίς, ἀντίστροφος οὖσα τῇ παμ-
βασιλείᾳ. τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τυραννίδα τὴν μο-
ναρχίαν, ἥτις ἀνυπεύθυνος ἄρχει τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων
πάντων πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς
τὸ τῶν ἀρχομένων. διόπερ ἀκούσιος· οὐθεὶς γὰρ ἑκὼν ὑπομέ-
νει τῶν ἐλευθέρων τὴν τοιαύτην ἀρχήν. Τυραννίδος μὲν οὖν
εἴδη ταῦτα καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.
11 Τίς δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἄριστος βίος ταῖς πλεί- IX
σταις πόλεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς
ἀρετὴν συγκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν
ἣ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχηρᾶς, μήτε πρὸς πολι-
τείαν τὴν κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς
πλείστοις κοινωνῆσαι δυνατὸν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας
πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν; καὶ γὰρ ἃς καλοῦσιν ἀριστο- 2
κρατίας, περὶ ὧν νῦν εἴπομεν, τὰ μὲν ἐξωτέρω πίπτουσι ταῖς
πλείσταις τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειτνιῶσι τῇ καλουμένῃ πολι-
τείᾳ (διὸ περὶ ἀμφοῖν ὡς μιᾶς λεκτέον). ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ
ἁπάντων τούτων ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐστίν. εἰ γὰρ καλῶς
ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ'
ἀρετὴν ἀνεμπόδιστον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετήν, τὸν μέσον
ἀναγκαῖον εἶναι βίον βέλτιστον, τῆς ἑκάστοις ἐνδεχομένης (p. 163)
τυχεῖν μεσότητος· τοὺς δὲ αὐτοὺς τούτους ὅρους ἀναγκαῖον εἶναι 3
καὶ πόλεως ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας, ἡ γὰρ πολι-

17 *et secundum suam* (καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν? Γ) Guil. **20** ἀρχὴ Π[1], ἄρχη pr. P[3] (crx. rc.) et H[a] (η fort. corr. m. 1 ex ει) et π[3] **28** ἣ π[3], ἃ cet. **31** post μετασχεῖν (sine interrogandi signo) lacunam Conringius **36** cf. Eth. Nic. 1101 a 14 et passim saepius **38** βίον εἶναι Bk. cum P[2] ‖ τῆς] τῆς δὲ Π[1], τῆς δ' (δ' suppl. γρ. mg.) π[3] **39** γρ. καὶ χωρὶς τοῦ δέ mg.[3] P[2], del. δ' corr. π[3]

τεία βίος τίς ἐστι πόλεως. Ἐν ἁπάσαις δὴ ταῖς πόλεσιν ἔστι τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὔποροι σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολογεῖται τὸ μέτριον ἄριστον καὶ τὸ μέσον, φανερὸν ὅτι καὶ τῶν 1295b
4 εὐτυχημάτων ἡ κτῆσις ἡ μέση βελτίστη πάντων. ῥᾴστη γὰρ τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν, ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερευγενῆ ἢ ὑπερπλούσιον, ἢ τἀναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον ἢ ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖν· γίγνονται γὰρ οἱ μὲν ὑβρισταὶ καὶ μεγαλοπόνηροι μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι καὶ μικροπόνηροι λίαν, τῶν δ' ἀδικημάτων τὰ μὲν γίγνεται δι' ὕβριν τὰ δὲ διὰ κακουργίαν. ἔτι δὲ ἥκισθ' οὗτοι φυγαρχοῦσι καὶ σπουδαρχοῦσι· ταῦτα δ'
5 ἀμφότερα βλαβερὰ ταῖς πόλεσιν. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν ἐν ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες, ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ φίλων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἄρχεσθαι οὔτε βούλονται οὔτε ἐπίστανται (καὶ τοῦτ' εὐθὺς οἴκοθεν ὑπάρχει παισὶν οὖσιν· διὰ γὰρ τὴν τρυφὴν οὐδ' ἐν τοῖς διδασκαλείοις ἄρχεσθαι σύνηθες αὐτοῖς), οἱ δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τούτων ταπεινοὶ λίαν. ὥσθ' οἱ μὲν ἄρχειν οὐκ ἐπίστανται ἀλλ' ἄρχεσθαι δουλικὴν ἀρχήν, οἱ δ' ἄρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, ἄρχειν
6 δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν. γίνεται οὖν δούλων καὶ δεσποτῶν πόλις, ἀλλ' οὐκ ἐλευθέρων, καὶ τῶν μὲν φθονούντων τῶν δὲ καταφρονούντων· ἃ πλεῖστον ἀπέχει φιλίας καὶ κοινωνίας πολιτικῆς, ἡ γὰρ κοινωνία φιλικόν, οὐδὲ γὰρ ὁδοῦ βούλονται κοινωνεῖν τοῖς ἐχθροῖς. βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέ-

1295b 2 τῆς om. $M^s P^1$ 8 καὶ] *aut* Guil.   12 φυγαρχοῦσι et (cum Corae) σπουδαρχοῦσι Bernaysius, φιλαρχοῦσι (sed φυλαρχοῦσι P^1 et corr.[1] $P^{2.3}$ et π^3, partim e corr.; confundit utramque formam schol. H^a) et βουλαρχοῦσι ΓΠ; ἔτι — βουλαρχοῦσι secl. post Giphanium Susem. (pergens ταῦτα δή)
16 ὑπάρχειν H^a 17 οὐδὲ τοῖς διδασκάλοις Π^1 20 οὐδεμίαν ἀρχήν Spengelius || ἄρχειν] ἄρχεσθαι ΓM^s 21 καὶ ante δούλων add. $\Pi^2 H^a$

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

σοις. ὥστ' ἀναγκαῖον ἄριστα πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν ἐστίν, ἐξ ὧν φαμεν φύσει τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. καὶ 7
σῴζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. οὔτε (p.164)
γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν ἀκινδύνως διάγουσιν. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο Φωκυλίδης "πολλὰ μέσοισιν ἄριστα· μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι." δῆλον 8
ἄρα ὅτι καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτικὴ ἀρίστη ἡ διὰ τῶν μέσων, καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις, ἐν αἷς δὴ πολὺ τὸ μέσον καὶ κρεῖττον, μάλιστα μὲν ἀμφοῖν, εἰ δὲ μή, θατέρου μέρους· προστιθέμενον γὰρ ποιεῖ ῥοπὴν καὶ κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. διόπερ εὐτυχία μεγίστη τοὺς πολιτευομένους οὐσίαν ἔχειν μέσην καὶ ἱκανήν,
1296a ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφόδρα κέκτηνται οἱ δὲ μηθέν, ἢ δῆμος ἔσχατος γίγνεται ἢ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννὶς δι' ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολάς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίγνεται τυραννίς, ἐκ δὲ τῶν μέσων καὶ τῶν σύνεγγυς πολὺ ἧττον. τὴν δ' αἰτίαν ὕστερον ἐν τοῖς περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν ἐροῦμεν.
ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστασίαστος· 9
ὅπου γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσου, ἥκιστα στάσεις καὶ διαστάσεις γίγνονται τῶν πολιτῶν. καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις ἀστασια-

27 ἄριστα] μάλιστα pr. M[s] et H[a] || πόλιν ἐστίν] πόλιν ΓM[s], πόλιν ᾗ συνέστη Lambino duce Schneider, πόλιν ἐστίν, ⟨ἐν ᾗ πλεῖστοί εἰσιν⟩ Thurotus, πόλιν, ⟨ἐν ᾗ πολὺ τὸ μέσον καὶ κράτιστον τῶν μερῶν⟩ ἐστιν Rassovius **31** τῆς τῶν πλουσίων post οἱ πένητες Π[1] **34** fr. 12 Be.[4]: cf. Alexander in Top. p. 223, 12 (321, 12) Wall. || θέλων M[s]P[2] et (ν eras.) P[3] et H[a]π[3] **36** ἐνδέχεσθαι M[s] et pr. H[a] (corr. m. 1) **40** τοὺς om. M[s]P[1] **1296 a 5** aut τὴν — 6 ἐροῦμεν aut 6 ὕστερον secl. Amsdorfius **7** δ'] δή? Susem. **8** στάσεις καὶ] *conturbationes et* Guil., συστάσεις καὶ Schneider, del. Wilamowitzius (at διαστάσεις specialiter id quod mox est διαλαβεῖν εἰς δύο) **9** πολιτῶν ut vid. Ar., πολιτειῶν ΓΠ

στότεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ῥᾴδιόν τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντας, ὥστε μηθὲν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὔποροί εἰσι. καὶ αἱ δημοκρατίαι δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν εἰσι καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους (πλείους τε γάρ εἰσι καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις), ἐπεὶ ὅταν ἄνευ τούτων τῷ πλήθει ὑπερτείνωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται
10 ταχέως. σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τοὺς βελτίστους νομοθέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τούτων
(p. 165) (δηλοῖ δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκοῦργος (οὐ γὰρ ἦν βασιλεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τῶν ἄλλων. Φανερὸν δ' ἐκ τούτων καὶ διότι αἱ πλεῖσται πολιτεῖαι αἱ μὲν δημοκρατικαί εἰσιν αἱ δ' ὀλιγαρχικαί. διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὁπότεροι ἂν ὑπερέχωσιν, εἴθ' οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον ἐκβαίνοντες καθ' αὑτοὺς ἄγουσι τὴν πολιτείαν, ὥστε ἢ δῆμος
11 γίγνεται ἢ ὀλιγαρχία. πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὸ στάσεις γίγνεσθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις, ὁποτέροις ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, οὐ καθιστᾶσι κοινὴν πολιτείαν οὐδ' ἴσην, ἀλλὰ τῆς νίκης ἆθλον τὴν ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἱ μὲν δημοκρατίαν οἱ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ γενομένων τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν παρ' αὑτοῖς ἑκάτεροι πολιτείαν ἀποβλέποντες, οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι καθίστασαν οἱ δ' ὀλιγαρχίας, οὐ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ-
12 φέρον σκοποῦντες ἀλλὰ πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥστε διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἢ μηδέποτε τὴν μέσην γίνεσθαι πολιτείαν ἢ ὀλιγάκις καὶ παρ' ὀλίγοις· εἷς γὰρ ἀνὴρ συνεπεί-

17 ἄποροι] ἄνθρωποι ΓMˢ 28 καὶ τὰς μάχας MˢP¹
32 ἔτι] ἔστι Π² (em. corr.¹ P²) 33 αὑτοῖς P¹, αὐτοῖς cet.
35 καθίστασαν ΓP² et rc. P³ et π³, καθιστῶσιν Mˢ, καθιστᾶσιν P¹ et (sine ν) π³, καθίστασιν pr. P³ et Hᵃπ³ || τῆς πόλεως ΓMˢ

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

σθη μόνος τῶν πρότερον [ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων] ταύτην
ἀποδοῦναι τὴν τάξιν, ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος
1296b *καθέστηκε μηδὲ βούλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἢ ἄρχειν ζητεῖν ἢ*
κρατουμένους ὑπομένειν. Τίς μὲν οὖν ἀρίστη πολιτεία, καὶ διὰ
τίν' αἰτίαν, ἐκ τούτων φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολιτειῶν, 13
ἐπειδὴ πλείους δημοκρατίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φαμὲν
εἶναι, ποίαν πρώτην θετέον καὶ δευτέραν καὶ τοῦτον δὴ τὸν
τρόπον ἐχομένην τῷ τὴν μὲν εἶναι βελτίω τὴν δὲ χείρω,
διωρισμένης τῆς ἀρίστης οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. ἀεὶ γὰρ ἀναγκαῖον
εἶναι βελτίω τὴν ἐγγύτητα ταύτης, χείρω δὲ τὴν ἀφεστη-
κυῖαν τοῦ μέσου πλεῖον, ἂν μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρίνῃ τις. λέγω
δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὔσης ἄλλης πολιτείας
αἱρετωτέρας ἐνίοις οὐδὲν κωλύει συμφέρειν ἑτέραν μᾶλλον (p. 166)
εἶναι πολιτείαν.

12 *Τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποία συμφέρει ποίοις, ἐχό-* X
μενόν ἐστι τῶν εἰρημένων διελθεῖν. ληπτέον δὴ πρῶτον περὶ
πασῶν καθόλου ταὐτόν· δεῖ γὰρ κρεῖττον εἶναι τὸ βουλόμενον
μέρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βουλομένου μένειν τὴν πολιτείαν.
ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἔκ τε τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ. λέγω δὲ
ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλοῦτον παιδείαν εὐγένειαν, ποσὸν
δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπεροχήν. ἐνδέχεται δὲ τὸ μὲν ποιὸν 2
ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστηκε μερῶν
ἡ πόλις, ἄλλῳ δὲ μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τὸν ἀρι-
θμὸν εἶναι τῶν γενναίων τοὺς ἀγεννεῖς ἢ τῶν πλουσίων τοὺς
ἀπόρους, μὴ μέντοι τοσοῦτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ὅσον λεί-
πεσθαι τῷ ποιῷ. διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκριτέον. Ὅπου
μὲν οὖν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος τὴν εἰρημένην ἀνα-

39 *ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων* secl. Iowettus **1296b 4** *ἔφαμεν* Π¹π³ **7** *ἀεὶ* Spengelius, *δεῖ* ΓΠ (sed mox *ἀναγκαίως* P¹) **8** *ἐγγύτητα* H^a, *ἐγγύτατα* cet., *ἐγγυτέρω* Spengelius **11** *κωλύσει* Bk. cum Π³ **13** *συμφέρει* post *ποίοις* Π¹ **24** *ἄλλα* ΓM^s

λογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν, καὶ ἕκαστον εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δήμου ἑκάστου, οἷον ἐὰν μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλῆθος, τὴν πρώτην δημοκρατίαν, ἐὰν δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μισθαρνούντων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς
3 *μεταξὺ τούτων· ὅπου δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων μᾶλλον ὑπερτείνει τῷ ποιῷ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐνταῦθα δὲ ὀλιγαρχίαν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστον εἶδος κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πλήθους. δεῖ δ' ἀεὶ τὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τοὺς μέσους· ἄν τε γὰρ ὀλιγαρχικοὺς τοὺς νόμους τιθῇ, στοχάζεσθαι χρὴ τῶν μέσων, ἐάν τε δημοκρατικούς, προσάγεσθαι τοῖς*
4 *νόμοις τούτους. ὅπου δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλῆθος ἢ συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ καὶ θατέρου μόνον, ἐνταῦθ' ἐνδέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. οὐθὲν γὰρ φοβερὸν μή ποτε συμφωνήσωσιν οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους· οὐδέποτε γὰρ ἅτεροι βουλήσονται δουλεύειν τοῖς ἑτέροις, κοι-* (p. 167) *νοτέραν δ', ἂν ζητῶσιν, οὐδεμίαν εὑρήσουσιν ἄλλην ταύτης. ἐν μέρει γὰρ ἄρχειν οὐκ ἂν ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους· πανταχοῦ δὲ πιστότατος ὁ διαιτητής, διαιτητὴς δ' ὁ μέσος. Ὅσῳ δ' ἂν ἄμεινον ἡ πολιτεία μει-*
5 *χθῇ, τοσούτῳ μονιμωτέρα. διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ τῶν τὰς ἀριστοκρατικὰς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ μόνον ἐν τῷ πλεῖον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ*

26 *ἐνταῦθα* om. M[s] et (partim suppl.) π[3] || post *δημοκρατίαν* add. *εἰ μὲν γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι, γίνεται ἡ τῶν γεωργῶν δημοκρατία* Γ M[s], quam glossam habet mg.[3] P[2] **31** *μᾶλλον* π[3], om. cet. **32** *δὲ* om. Π[1] **34** *δεῖ* — 38 *τούτους* et 1297 a 6 *Ὅσῳ* — b 1 *μόνον* ante 1294 b 14 *τοῦ* tri. Buecheler (idemque 1297 b 1 *δεῖ* — 28 *ἄρχεσθαι* post 1294 b 40 *ὅλως*) **36** *τοὺς* om. M[s] P[1] **38** *πλήθει* ut vid. Γ **40** *νόμιμον* Π[1] (crx. p[1]) **1297 a 1** *τούτω* (incerto compendio M[s]) Π[1] **2** *τοῖς ἑτέροις* om. Π[1] **6** *Ὅσῳ κτλ.*: cf. adnot. ad 1296 b 34 **9** *ἐν* (alterum) om. M[s] P[1]

παρακρούεσθαι τὸν δῆμον. ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν
ψευδῶς ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονε-
ξίαι τῶν πλουσίων ἀπολλύουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ
τοῦ δήμου.

13 Ἔστι δ' ὅσα προφάσεως χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σο- 6
φίζονται πρὸς τὸν δῆμον πέντε τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλη-
σίαν, περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὅπλισιν, περὶ
γυμνασίαν· περὶ ἐκκλησίαν μὲν τὸ ἐξεῖναι ἐκκλησιάζειν πᾶσι,
ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι τοῖς εὐπόροις, ἐὰν μὴ ἐκκλη-
σιάζωσιν, ἢ μόνοις ἢ μείζω πολλῷ· περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς
τὸ τοῖς μὲν ἔχουσι τίμημα μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ'
ἀπόροις ἐξεῖναι, καὶ περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις
εἶναι ζημίαν, ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ
τοῖς μὲν μεγάλην τοῖς δὲ μικράν, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρών-
δου νόμοις. ἐνιαχοῦ δ' ἔξεστι μὲν πᾶσιν ἀπογραψαμένοις 7
ἐκκλησιάζειν καὶ δικάζειν, ἐὰν δὲ ἀπογραψάμενοι μήτ'
ἐκκλησιάζωσι μήτε δικάζωσιν, ἐπίκεινται μεγάλαι ζημίαι
τούτοις, ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι,
διὰ δὲ τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μηδ' ἐκκλησιά-
ζωσιν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοῦ ὅπλα κεκτῆσθαι
καὶ τοῦ γυμνάζεσθαι νομοθετοῦσιν. τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις
ἔξεστι μὴ κεκτῆσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτη-
μένοις, κἂν μὴ γυμνάζωνται, τοῖς μὲν οὐδεμία ζημία, τοῖς
δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον, ὅπως οἱ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέ-
χωσιν, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχωσιν. ταῦτα
μὲν οὖν ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας· ἐν δὲ ταῖς 8
δημοκρατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντισοφίζονται. τοῖς μὲν γὰρ (p. 168)

10 παρακούεσθαι ΠM^s **11** ψευσσθῶν (prius σ eras.) H^a, ψευδῶν Ar. (?), Victorius **12** ἀπολλύασι H^a **14** ὅσα] ὅσα τε M^sP^1 **17** (τὰ M^s) γυμνάσια $Π^1$ ‖ ἐκκλησιάζειν πᾶσι $Π^2$, πᾶσιν ἐκκλησιάζειν $Π^1$, ἐξουσιάζειν (crx. mg. rc.) πᾶσι H^a **19** μόνον M^s, *solum* codd. plerique Guil. **24** δ' ἔξεστιν post ἀπογραψαμένοις repet. $Π^1π^3$ **35** τὰ om. Bk. cum $Π^3$

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*ἀπόροις μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιάζουσι καὶ δικάζουσιν, τοῖς
δ' εὐπόροις οὐδεμίαν τάττουσι ζημίαν. ὥστε φανερὸν ὅτι εἴ
τις βούλεται μιγνύναι δικαίως, δεῖ τὰ παρ' ἑκατέροις συν-
άγειν, καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν· οὕτω
γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, ἐκείνως δ' ἡ πολιτεία γίγνεται
τῶν ἑτέρων μόνον. δεῖ δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν* 1297b
*τὰ ὅπλα ἐχόντων μόνον· τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος
ἁπλῶς μὲν ὁρισαμένους οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοσοῦτον ὑπάρχειν,
ἀλλὰ σκεψαμένους τὸ ποῖον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε
τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ μετε-*
9 *χόντων, τοῦτο τάττειν. ἐθέλουσι γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ μετ-
έχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν, ἐὰν μήτε ὑβρίζῃ τις
αὐτοὺς μήτε ἀφαιρῆται μηθὲν τῆς οὐσίας. ἀλλὰ τοῦτο οὐ
ῥᾴδιον· οὐ γὰρ ἀεὶ συμβαίνει χαρίεντας εἶναι τοὺς μετέχον-
τας τοῦ πολιτεύματος. καὶ εἰώθασι δέ, ὅταν πόλεμος ᾖ,
ὀκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνωσι τροφήν, ἄποροι δὲ ὦσιν· ἐὰν*
10 *δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν. ἔστι δὲ ἡ
πολιτεία παρ' ἐνίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν ὁπλιτευόντων ἀλλὰ
καὶ ἐκ τῶν ὡπλιτευκότων· ἐν Μαλιεῦσι δὲ ἡ μὲν πολι-
τεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ᾑροῦντο ἐκ τῶν στρατευο-
μένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο
μετὰ τὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἐξ ἀρχῆς
ἐκ τῶν ἱππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς
ἱππεῦσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἄνευ μὲν γὰρ συντάξεως ἄχρη-
στον τὸ ὁπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι καὶ
τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις οὐχ ὑπῆρχον, ὥστ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν
εἶναι τὴν ἰσχύν), αὐξανομένων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν*

40 *τοῖς δὲ μὴ ζημίαν* Π^1 (em. corr. P^1) et H^a **41** *ἂν* om. Π^1 **1297b 1** *μόνων* ΓM^s || *δεῖ κτλ.*: cf. adnot. ad 1296b 34 **2** *μόνων* Π^1 **3** *ὡρισμένου* ut vid. Γ, *ὡρισαμένου* M^s, *ὡρισαμένους* H^a **4** *ποῖον*] *πόσον* Lindauius **7** *ἐὰν*] *ἂν* $M^s P^1$ || *μήτε*] *μὴ* Π^2 (em. in π^3) **9** *ἀεὶ* post *συμβαίνει* ΓM^s **11** *ὀκνεῖν*] *κινεῖν* Π^1 (crx. mg. p^1)

τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον, πλείους μετεῖχον τῆς πο-
λιτείας. διόπερ ἃς νῦν καλοῦμεν πολιτείας, οἱ πρότερον ἐκά-
λουν δημοκρατίας· ἦσαν δὲ αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι εὐλόγως 11
ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί. δι' ὀλιγανθρωπίαν γὰρ οὐκ
εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥστ' ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος καὶ (p. 169)
κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἄρχεσθαι. Διὰ
τίνα μὲν οὖν εἰσιν αἰτίαν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί
παρὰ τὰς λεγομένας ἕτεραι (δημοκρατία τε γὰρ οὐ μία
τὸν ἀριθμόν ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνες αἱ
διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τούτοις
τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, καὶ
τῶν ἄλλων ποία ποίοις ἁρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται·
14 Πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἑκάστης λέγωμεν XI
περὶ τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν.
ἔστι δὴ τρία μόρια τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεω-
ρεῖν τὸν σπουδαῖον νομοθέτην ἑκάστῃ τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόν-
των καλῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς
πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἕκαστον τού-
των. 2 ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μέν τι τὸ βουλευόμενον
98a περὶ τῶν κοινῶν, δεύτερον δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς (τοῦτο δ' ἐστὶν
ἃς δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποίαν τινὰ δεῖ γίνε-
σθαι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν), τρίτον δέ τι τὸ δικάζον. 3 Κύριον
δ' ἐστὶ τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ συμ-
μαχίας καὶ διαλύσεως, καὶ περὶ νόμων, καὶ περὶ θανάτου
καὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως, καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως καὶ τῶν εὐθυ-

25 αἱ] καὶ αἱ ΓM^s, καὶ P^1 **28** ⟨ἀσθενεῖς⟩ μᾶλλον ci. Schneider, φαῦλοι Madvigius, ⟨φαῦλοι⟩ μᾶλλον? Susem. **29** εἰσὶν post αἰτίαν Π^1 **30** ἑτέρας P^2, ἑτέρας vel ἑτέρα P^3, ἑτέρα $H^a\pi^3$ **33** ὡς — 34 πολιτειῶν om. ΓM^s **35** post πάλιν δὲ add. *cum dixerimus* Guil. (in proximis potius περὶ δὲ τῶν H^a) ‖ λέγωμεν Γ et pr. P^2 et π^3, λέγομεν cum cet. corr.[1] P^2 **37** δὲ M^sH^a **41** μέν τι (cf. 1298a 3)] μέν τοι P^2 (em. corr.[1]) et $P^3H^a\pi^3$, μὲν τί Congreveus **1298a 2** γενέσθαι M^s, γίνεσθαι in ras. P^1, *fieri* Guil. **3** τί $M^sP^1\pi^3$ **6** καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως om. Π^2 (suppl. mg. π^3) et H^a

2 νῶν. ἀναγκαῖον δ' ἤτοι πᾶσι τοῖς πολίταις ἀποδίδοσθαι πάσας
ταύτας τὰς κρίσεις ἢ τισὶ πάσας (οἷον ἀρχῇ τινὶ μιᾷ ἢ πλείοσιν)
ἢ ἑτέροις ἑτέρας ἢ τινὰς μὲν αὐτῶν πᾶσι τινὰς δὲ τισίν. Τὸ
μὲν οὖν πάντας καὶ περὶ ἁπάντων δημοτικόν· τὴν τοιαύτην
3 γὰρ ἰσότητα ζητεῖ ὁ δῆμος. εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι τοῦ πάντας
πλείους, εἷς μὲν τὸ κατὰ μέρος ἀλλὰ μὴ πάντας ἀθρόους
(ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἐστὶ τοῦ Μιλησίου· καὶ
ἐν ἄλλαις δὲ πολιτείαις βουλεύονται αἱ συναρχίαι συνιοῦ-
σαι, εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς βαδίζουσι πάντες κατὰ μέρος ἐκ
τῶν φυλῶν καὶ τῶν μορίων τῶν ἐλαχίστων παντελῶς, ἕως
(p. 170) ἂν διεξέλθῃ διὰ πάντων), συνιέναι δὲ μόνον περί τε νόμων
θέσεως καὶ τῶν περὶ τῆς πολιτείας, καὶ τὰ παραγγελλό-
4 μενα ἀκουσομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ
πάντας ἀθρόους, συνιέναι δὲ μόνον πρός τε τὰς ἀρχαιρε-
σίας [αἱρησομένους] καὶ πρὸς τὰς νομοθεσίας καὶ περὶ πο-
λέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνας, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρ-
χὰς βουλεύεσθαι τὰς ἐφ' ἑκάστοις τεταγμένας, αἱρετὰς
οὔσας ἐξ ἁπάντων ἢ κληρωτάς· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ περὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς εὐθύνας ἀπαντᾶν τοὺς πολίτας, καὶ
περὶ πολέμου βουλευσομένους καὶ συμμαχίας, τὰ δ' ἄλλα
τὰς ἀρχὰς διοικεῖν αἱρετὰς οὔσας, ὅσας ἐνδέχεται, τοιαῦ-
5 ται δ' εἰσὶν ὅσας ἄρχειν ἀναγκαῖον τοὺς ἐπισταμένους· τέ-
ταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βουλεύεσθαι συν-
ιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηθενὸς κρίνειν ἀλλὰ μόνον
προανακρίνειν, ὅνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖ-

7 ἀποδεδόσθαι $P^1 \Pi^2 H^a$ 9 ἑτέροις cod. Camerarii, ἑτέραις cet. 13 Τηλεκλέους om. Γ et in lac. M^s (suppl. rc.) 17 ἐξέλθῃ M^s, διέλθῃ (ελ in ras. P^3) Π^2, *pertranseat* (1300a 26 pro διέλθῃ) Guil. 21 αἱρησομένους secl. Susem. ‖ καὶ περὶ — 22 εὐθύνας secl. Spengelius 24 περὶ] ἐπὶ Bk.^{2} 27 ἐνδέχεται] ⟨οὐκ⟩ ἐνδέχεται ⟨κληρωτάς⟩ Schneider, ⟨κληρωτὰς οὐκ⟩ ἐνδέχεται? Susem.; ἐνδέχεται οἷον κυβερνᾶν ὁ ἄριστα ἐπιστάμενος τοῦτο M^s glossamque exhibet mg.^{3} P^2 31 ανακρίνειν M^s, ἀνακρίνειν (spir. eras. et in mg. add. προ) P^1, *referre* Guil.

ται τρόπον, ἣν ἀνάλογόν φαμεν εἶναι ὀλιγαρχίᾳ τε δυ-
ναστευτικῇ καὶ μοναρχίᾳ τυραννικῇ. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι
δημοκρατικοὶ πάντες· τὸ δὲ τινὰς περὶ πάντων ὀλιγαρχι- 6
κόν. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο διαφορὰς πλείους. ὅταν μὲν γὰρ
ἀπὸ τιμημάτων μετριωτέρων αἱρετοί τε ὦσι καὶ πλείους
διὰ τὴν μετριότητα τοῦ τιμήματος, καὶ περὶ ὧν ὁ νόμος
ἀπαγορεύει μὴ κινῶσιν ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἐξῇ κτωμένῳ
τὸ τίμημα μετέχειν, ὀλιγαρχία μὲν πολιτικὴ δέ ἐστιν ἡ
τοιαύτη διὰ τὸ μετριάζειν· ὅταν δὲ μὴ πάντες τοῦ βουλεύε-
1298b σθαι μετέχωσιν ἀλλὰ πρόκριτοι, κατὰ νόμον δ' ἄρχωσιν ὥσ-
περ καὶ πρότερον, ὀλιγαρχικόν· ὅταν δὲ καὶ αἱρῶνται
αὐτοὶ αὑτοὺς οἱ κύριοι τοῦ βουλεύεσθαι, καὶ ὅταν παῖς ἀντὶ
πατρὸς εἰσίῃ καὶ κύριοι τῶν νόμων ὦσιν, ὀλιγαρχικὴν ἀναγ-
καῖον εἶναι τὴν τάξιν ταύτην. ὅταν δὲ τινῶν [τινές], οἷον 7
πολέμου μὲν καὶ ὑπὲρ εἰρήνης καὶ εὐθυνῶν, πάντες, τῶν δὲ ἄλ-
λων ἄρχοντες, καὶ οὗτοι αἱρετοί [ἢ κληρωτοί], ἀριστοκρατία
ἡ πολιτεία. ἐὰν δ' ἐνίων μὲν αἱρετοὶ ἐνίων δὲ κληρωτοί,
καὶ κληρωτοὶ ἢ ἁπλῶς ἢ ἐκ προκρίτων, ἢ κοινῇ αἱρετοὶ (p. 171)
καὶ κληρωτοί, τὰ μὲν πολιτείας ἀριστοκρατικῆς ἐστι τούτων,
τὰ δὲ πολιτείας αὐτῆς. Διήρηται μὲν οὖν τὸ βουλευόμενον
πρὸς τὰς πολιτείας τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ διοικεῖ ἑκάστη
πολιτεία κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν· συμφέρει δὲ δη- 8
μοκρατίᾳ τε τῇ μάλιστ' εἶναι δοκούσῃ δημοκρατίᾳ νῦν (λέγω

1298 b 1 ἀλλὰ πρόκριτοι Immischius, ἀλλ' αἱρετοί ΓΠ **3** αὐτοὺς ΓM^{s}H^{a}π^3 **4** ὀλιγαρχικωτέραν Garveus, ⟨μᾶλλον⟩ ὀλιγαρχικὴν Spengelius, δυναστευτικὴν ci. Schneider, ὀλιγαρχικωτάτην vel ὀλιγαρχί⟨αν δυναστευτι⟩κὴν Coraes, ⟨δυναστείαν⟩ ὀλιγαρχικὴν Schmidtius **5** τινές] om. codd. plerique Guilelmi, secl. Camerarius, ⟨μὲν πάντες τινῶν δὲ⟩ τινές Spengelius **6** καὶ ὑπὲρ] καὶ ὥσπερ M^s, ὥσπερ καὶ Γ, ὑπὲρ P^2, καὶ Victorius **7** ἢ κληρωτοί] secl. Brandisius, μὴ κληρωτοί? Newmanus **8** ἡ] ἢ P$^{2.3}$π^{3}H^a, μὲν ἢ π^3, μὲν ἡ Bk. **11** αὐτοῖς M^{s}π^3, om. π^3 **12** *disponitur* (διοικεῖται?) Guil., διοίσει Congreveus **13** διορισμόν] τρόπον Π^1 (sed post δημοκρατία pr. P^1, crx. mg. p^1) **14** τε addubitante Schneidero del. Coraes || νῦν] ἡ νῦν Π^{1}H^a, τῇ νῦν Schneider

δὲ τοιαύτην ἐν ᾗ κύριος ὁ δῆμος καὶ τῶν νόμων ἐστίν) πρὸς τὸ βουλεύεσθαι βέλτιον τὸ αὐτὸ ποιεῖν ὅπερ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις (τάττουσι γὰρ ζημίαν τούτοις οὓς βούλονται δικάζειν, ἵνα δικάζωσιν, οἱ δὲ δημοτικοὶ μισθὸν τοῖς ἀπόροις), τοῦτο δὲ καὶ περὶ τὰς ἐκκλησίας ποιεῖν (βουλεύσονται γὰρ βέλτιον κοινῇ βουλευόμενοι πάντες, ὁ μὲν δῆμος μετὰ τῶν γνωρίμων, οὗτοι δὲ μετὰ τοῦ πλήθους), συμφέρει δὲ καὶ τὸ αἱρετοὺς εἶναι τοὺς βουλευομένους ἢ κληρωτοὺς ἴσους ἐκ τῶν μορίων, συμφέρει δὲ κἂν ὑπερβάλλωσι πολὺ κατὰ τὸ πλῆθος οἱ δημοτικοὶ τῶν πολιτικῶν, ἢ μὴ πᾶσι διδόναι μισθόν, ἀλλ' ὅσοι σύμμετροι πρὸς τὸ τῶν γνωρί-
9 μων πλῆθος, ἢ ἀποκληροῦν τοὺς πλείους· ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἢ προσαιρεῖσθαί τινας ἐκ τοῦ πλήθους, ἢ κατασκευάσαντας ἀρχεῖον οἷον ἐν ἐνίαις πολιτείαις ἐστὶν οὓς καλοῦσι προβούλους καὶ νομοφύλακας, [καὶ] περὶ τούτων χρηματίζειν, περὶ ὧν ἂν οὗτοι προβουλεύσωσιν (οὕτω γὰρ μεθέξει ὁ δῆμος τοῦ βουλεύεσθαι, καὶ λύειν οὐθὲν δυνήσεται τῶν περὶ τὴν πολιτείαν), ἔτι ἢ ταὐτὰ ψηφίζεσθαι τὸν δῆμον ἢ μηθὲν ἐναντίον τοῖς εἰσφερομένοις, ἢ τῆς συμβουλῆς μὲν μεταδιδό-
10 ναι πᾶσι, βουλεύεσθαι δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸ ἀντικείμενον δὲ τοῦ ἐν ταῖς πολιτείαις γιγνομένου δεῖ ποιεῖν. ἀποψηφιζόμενον μὲν γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν τὸ πλῆθος, καταψηφιζόμενον δὲ μὴ κύριον, ἀλλ' ἐπαναγέσθω πάλιν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. ἐν γὰρ ταῖς πολιτείαις ἀνεστραμμένως
(p. 172) ποιοῦσιν· οἱ γὰρ ὀλίγοι ἀποψηφισάμενοι μὲν κύριοι, κα-

16 τὸ αὐτὸ Ar., τε αὐτὸ ΓΠ 19 δὴ Richardsius 20 βουλεύονται Π¹ 23 ἴσως Π²p¹ 27 προσαιρεῖσθαί Susem., προαιρεῖσθαί ΓΠ 28 ἐν om. Π² 29 καὶ secl. Coraes 32 ἢ prius om. Π¹ 35 ἀποψηφιζόμενον μὲν γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν Π¹, ἀποψηφιζόμενον γὰρ δεῖ κύριον εἶναι ποιεῖν (sed post 36 τὸ πλῆθος) P² et in mg. (rc., postea eras.) P³, om. pr. P³ et HᵃΠ³ (ἀποψηφιζόμενον γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν, suppl. ut vid. mg. rc. π³) 38 ἀνεστραμμένους Hᵃ, ἀντεστραμμένως Bk. cum π³

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ταψηφισάμενοι δὲ οὐ κύριοι, ἀλλ' ἐπανάγεται εἰς τοὺς πλεί-
1299a στους αἰεί. Περὶ μὲν οὖν τοῦ βουλευομένου καὶ τοῦ κυρίου XII
δεῖ τῆς πολιτείας τοῦτον διωρίσθαι τὸν τρόπον.

15 Ἐχομένη δὲ τούτων ἐστὶν ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς διαίρεσις.
ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς πολιτείας πολλὰς δια-
φοράς, πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριαι τίνων, καὶ περὶ χρόνου,
πόσος ἑκάστης ἀρχῆς (οἵ μὲν γὰρ ἑξαμήνους, οἵ δὲ δι'
ἐλάττονος, οἵ δ' ἐνιαυσίας, οἵ δὲ πολυχρονιωτέρας ποιοῦσι
τὰς ἀρχάς), καὶ πότερον εἶναι δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀιδίους ἢ
πολυχρονίους ἢ μηδέτερον ἀλλὰ πλεονάκις τοὺς αὐτούς, ἢ
μὴ τὸν αὐτὸν δὶς ἀλλ' ἅπαξ μόνον· ἔτι δὲ περὶ τὴν κα- 2
τάστασιν τῶν ἀρχῶν, ἐκ τίνων δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνων
καὶ πῶς. περὶ πάντων γὰρ τούτων δεῖ δύνασθαι διελεῖν
κατὰ πόσους ἐνδέχεται γενέσθαι τρόπους, κἄπειτα προσαρ-
μόσαι, ποίαις ποῖαι πολιτείαις συμφέρουσιν. ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο
διορίσαι ῥᾴδιον, ποίας δεῖ καλεῖν ἀρχάς· πολλῶν γὰρ ἐπι-
στατῶν ἡ πολιτικὴ κοινωνία δεῖται, διόπερ ⟨οὐ⟩ πάντας οὔτε τοὺς
αἱρετοὺς οὔτε τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας θετέον, οἷον τοὺς ἱερεῖς
πρῶτον (τοῦτο γὰρ ἕτερόν τι παρὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς
θετέον), ἔτι δὲ χορηγοὶ καὶ κήρυκες, αἱροῦνται δὲ καὶ πρεσ-
βευταί. εἰσὶ δὲ αἵ μὲν πολιτικαὶ τῶν ἐπιμελειῶν, ἢ πάν- 3
των τῶν πολιτῶν πρός τινα πρᾶξιν, οἷον στρατηγὸς στρα-
τευομένων, ἢ κατὰ μέρος, οἷον ὁ γυναικονόμος ἢ παιδονό-
μος· αἵ δ' οἰκονομικαί (πολλάκις γὰρ αἱροῦνται σιτομέτρας)·
αἵ δ' ὑπηρετικαὶ καὶ πρὸς ἅς, ἂν εὐπορῶσι, τάττουσι δούλους.
μάλιστα δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀρχὰς λεκτέον ταύτας ὅσαις
ἀποδέδοται βουλεύσασθαί τε περὶ τινῶν καὶ κρῖναι καὶ ἐπι-

40 πλείους ΓM^s **1299a 2** δὴ (pro δεῖ) et διωρίσθω Γπ^3 (2 τοῦτον — 4 πολιτείας om. M^s, in quo tamen est 2 δεῖ) **8** καὶ — ἀρχὰς om. Π^1 (suppl. mg. P^1) **14** ποίαις ποῖαι πολιτείαις Ar. et corr. (1 ut vid.) P^1, ποίαις ποῖαι πολιτεῖαι $\Pi^1 P^{2.3} H^a$, ποῖαι πολιτεῖαι Π^3 (suppl. in π^3), ποίαις ποῖοι (vel ποῖα) πολιτείαις ci. Susem. **16** οὐ add. Rassovius **19** ἔτι δὲ] ἔτι δὲ καὶ Π^1 **20** πρεσβευτάς Congreveus **24** καὶ om. Victorius

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

τάξαι, καὶ μάλιστα τοῦτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτερόν ἐστιν. ἀλλὰ ταῦτα διαφέρει πρὸς μὲν τὰς χρήσεις οὐδὲν ὡς εἰπεῖν (οὐ γάρ πω κρίσις γέγονεν ἀμφισβητούντων περὶ (p. 173) *τοῦ ὀνόματος), ἔχει δέ τιν' ἄλλην διανοητικὴν πραγματείαν.*

4 [5] *ποῖαι δ' αἱ ἀρχαὶ καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι εἰ ἔσται πόλις, καὶ ποῖαι ἀναγκαῖαι μὲν οὒ χρήσιμοι δὲ πρὸς σπουδαίαν πολιτείαν, μᾶλλον ἄν τις ἀπορήσειε πρὸς ἅπασάν τε δὴ πολιτείαν καὶ δὴ καὶ τὰς μικρὰς πόλεις.* [6] *ἐν μὲν γὰρ δὴ ταῖς μεγάλαις ἐνδέχεταί τε καὶ δεῖ μίαν τετάχθαι πρὸς ἓν ἔργον (πολλούς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐνδέχεται βαδίζειν διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς πολίτας, ὥστε τὰς μὲν διαλείπειν πολὺν χρόνον τὰς δ' ἅπαξ ἄρχειν, καὶ βέλτιον ἕκαστον ἔργον τυγχάνει τῆς ἐπιμελείας μονοπραγματούσης*
5 *ἢ πολυπραγματούσης)* [7] *ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ἀνάγκη συνάγειν* 1299b
εἰς ὀλίγους πολλὰς ἀρχάς (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὐ ῥᾴδιόν ἐστι πολλοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι· τίνες γὰρ οἱ τούτους ἔσονται διαδεξόμενοι πάλιν;). δέονται δ' ἐνίοτε τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ νόμων αἱ μικραὶ ταῖς μεγάλαις· πλὴν αἱ μὲν δέονται πολλάκις τῶν αὐτῶν, ταῖς δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ τοῦτο συμβαίνει. [8] *διόπερ οὐθὲν κωλύει πολλὰς ἐπιμελείας ἅμα προστάττειν (οὐ γὰρ ἐμποδιοῦσιν ἀλλήλαις), καὶ πρὸς τὴν ὀλιγανθρωπίαν ἀναγκαῖον τὰ ἀρχεῖα οἷον*

6 *ὀβελισκολύχνια ποιεῖν. ἐὰν οὖν ἔχωμεν λέγειν πόσας ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πάσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγκαῖον μὲν δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥᾷον ἄν τις εἰδὼς ταῦτα συνάγοι ποίας ἁρμόττει συνάγειν ἀρχὰς εἰς μίαν ἀρχήν.*

27 *ἀρχικώτατον* Bk.^{2} **30** *τοῦ*] om. P^1, *τὸν* pr. P^2 **31** *δ' αἱ*] *δὲ* $M^s P^1$ *δ'* Π^3 **34** *μὲν* om. ΓM^s **37** *τοὺς μὲν* moxque **38** *τοὺς δ'* Victorius **1299b 3** *ἐστιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς πολλοὺς εἶναι* Π^1 **6** *τῶν* secl. Fr. Thurotus **7** *συμβαίνει*] *διὰ τὸ διὰ πολλοῦ συμβαίνειν τὴν τούτων χρῆσιν* glossam add. P^2 **12** *δεῖ*] haesit Camerarius, *λυσιτελεῖ* vel *ἐπωφελεῖ* Schmidtius, *ἁρμόττει* (et **13** *δεῖ*) Welldon, *ἐνδέχεται* Nordenius || *συνάγῃ* M^s et pr. P^1 (em. corr.^{1}) *συνάγει* π^3, *colligit* codd. plerique Guilelmi

ἁρμόττει δὲ καὶ τοῦτο μὴ λεληθέναι, ποίων δεῖ κατὰ τόπον
ἀρχεῖα πολλὰ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ποίων πανταχοῦ μίαν
ἀρχὴν εἶναι κυρίαν, οἷον εὐκοσμίας πότερον ἐν ἀγορᾷ μὲν
ἀγορανόμον, ἄλλον δὲ κατ' ἄλλον τόπον, ἢ πανταχοῦ τὸν
αὐτόν· καὶ πότερον κατὰ τὸ πρᾶγμα δεῖ διαιρεῖν ἢ κατὰ
τοὺς ἀνθρώπους, λέγω δ' οἷον ἕνα τῆς εὐκοσμίας, ἢ παίδων
ἄλλον καὶ γυναικῶν. καὶ κατὰ τὰς πολιτείας δέ, πότερον 7
διαφέρει καθ' ἑκάστην καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν γένος ἢ οὐθέν, οἷον
ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μο-
ναρχίᾳ πότερον αἱ αὐταὶ μέν εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι, οὐκ ἐξ (p. 174)
ἴσων δ' οὐδ' ἐξ ὁμοίων, ἀλλ' ἑτέρων ἐν ἑτέραις, οἷον ἐν μὲν
ταῖς ἀριστοκρατίαις ἐκ πεπαιδευμένων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρ-
χίαις ἐκ τῶν πλουσίων, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐκ τῶν
ἐλευθέρων, ἢ τυγχάνουσι μέν τινες ⟨διαφέρ⟩ουσαι καὶ κατ' αὐτὰς
τὰς διαφορὰς τῶν ἀρχῶν, ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσιν αἱ αὐταὶ
καὶ ὅπου διαφέρουσαι (ἔνθα μὲν γὰρ ἁρμόττει μεγάλας
ἔνθα δ' εἶναι μικρὰς τὰς αὐτάς). οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἴδιαί 8
τινες εἰσίν, οἷον ἡ τῶν προβούλων, αὕτη γὰρ οὐ δημοκρα-
τική, βουλὴ δὲ δημοτικόν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναί τι τοιοῦτον ᾧ
ἐπιμελὲς ἔσται τοῦ δήμου προβουλεύειν, ὅπως ἀσχολῶν ἔσται,
τοῦτο δ', ἐὰν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ὦσιν, ὀλιγαρχικόν· τοὺς

14 ἁρμόττει] δεῖ (moxque ἁρμόττει pro δεῖ) Ar., ἢ μὴ ἁρμόττει, δεῖ Camerarius, δεῖ vel χρὴ ci. Newmanus ‖ ποίων et 15 πολλὰ Thurotus, ποῖα et 15 πολλῶν ΓΠ **22** καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μοναρχίᾳ om. H^a, καὶ μοναρχίᾳ addubitat Newmanus **23** πότερον κτλ.: cf. schol. **24** δ' οὐδ' π^3, δ' οὐδὲ P^1, οὐδ' Γ$M^s H^a \pi^3$, δ' οὐκ $P^{2.3}\pi^3$ ‖ ἑτέρων pr. P^1, ἕτεραι cum cet. γρ. mg. p^1 **27** τινες coni. cum τῶν ἀρχῶν et διαφέρουσαι pro οὖσαι (ΓΠ) scr. Immischius intellegens 28 τὰς διαφορὰς τῶν πολιτειῶν ‖ κατ' αὐτὰς] κατὰ ταύτας Π^1 (em. mg. p^1) et γρ. mg.$^3P^2$ **28** τὰς διαφορὰς] διαφοραὶ Victorius **29** διαφέρουσαι (scil. συμφέρουσιν i. e. prosunt) Immischius, διαφέρουσιν $\Pi^2 H^a$ (suspectaverat Bonitzius, Ind. Ar. 191a 59), διαφέρουσι διὰ ταύτας $M^s P^1$ (del. διὰ ταύτας corr. P^1), *differunt propter hoc* (vel *haec*) Guil. **33** ἄσχολον M^s, ἀσχολον P^1, *non vacans* Guil., ἀσχόλων π^3 **34** δὲ ἂν $P^1\pi^3$, δὲ ἐπὰν ΓM^s

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δὲ προβούλους ὀλίγους ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πλῆθος, ὥστ' ὀλιγαρχικόν. ἀλλ' ὅπου ἄμφω αὗται αἱ ἀρχαί, οἱ πρόβουλοι καθεστᾶσιν ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς· ὁ μὲν γὰρ βουλευτὴς δη-
9 μοτικόν, ὁ δὲ πρόβουλος ὀλιγαρχικόν. καταλύεται δὲ καὶ τῆς βουλῆς ἡ δύναμις ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἐν αἷς αὐτὸς συνιὼν ὁ δῆμος χρηματίζει περὶ πάντων. τοῦτο δὲ συμβαίνειν εἴωθεν, ὅταν εὐπορία τις ᾖ μισθοῦ τοῖς ἐκκλησιάζουσιν· σχολάζοντες γὰρ συλλέγονταί τε πολλάκις καὶ ἅπαντα αὐτοὶ κρίνουσιν. παιδονόμος δὲ καὶ γυναικονόμος, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄρχων κύριός ἐστι τοιαύτης ἐπιμελείας, ἀριστοκρατικόν, δημοκρατικὸν δ' οὔ (πῶς γὰρ οἷόν τε κωλύειν ἐξιέναι τὰς τῶν ἀπόρων;) οὐδ' ὀλιγαρχικόν (τρυφῶσι γὰρ αἱ τῶν ὀλιγαρχούντων). ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
10 ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω νῦν, περὶ δὲ τὰς τῶν ἀρχῶν καταστάσεις πειρατέον ἐξ ἀρχῆς διελθεῖν. εἰσὶ δ' αἱ διαφοραὶ ἐν τρισὶν ὅροις, ὧν συντιθεμένων ἀναγκαῖον πάντας εἰλῆφθαι τοὺς τρόπους. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μὲν τίνες οἱ καθιστάντες τὰς ἀρχάς, δεύτερον δὲ ἐκ τίνων, λοιπὸν δὲ τίνα τρόπον. ἑκάστου δὲ τῶν τριῶν τούτων διαφοραὶ τρεῖς
(p. 175) εἰσιν· ἢ γὰρ πάντες οἱ πολῖται καθιστᾶσιν ἢ τινές, καὶ ἢ ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, οἷον ἢ τιμήματι ἢ γένει ἢ ἀρετῇ ἤ τινι τοιούτῳ ἄλλῳ (ὥσπερ ἐν Μεγάροις ἐκ τῶν συγκατελθόντων καὶ συμμαχεσαμένων πρὸς τὸν δῆ-
11 μον), καὶ ταῦτα ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ· πάλιν ταῦτα συνδυαζόμενα, λέγω δὲ τὰς μὲν τινὲς τὰς δὲ πάντες, καὶ

36 αὗται αἱ Ar., αἱ αὐταὶ Π¹Hᵃ, αὐταὶ αἱ Π² et γρ. mg. p¹ 37 post βουλευταῖς neque πολιτικὸν cum Spengelio neque similia addenda esse docuit Newmanus IV 263 1300a 2 εὐπορία τις ᾖ μισθοῦ Spengelius, εὐπορία τις ᾖ ἢ μισθὸς P¹Π²Hᵃ, ἀπορία τις ᾖ ἢ μισθὸς ΓMˢ 13 δὲ ἐκ τινων Mˢ, δὲ ἐκ τινῶν P¹ 15 ἢ γὰρ — 1300b 5 ἀριστοκρατικόν: locus conclamatus, qui quomodo sit constituendus non constat. Vide praeter editores maxime Thuroti études p. 75 squ., Spengelii arist. Studien III p. 53 squ., Rabei comm. in annal. Fleckeis. 1894, p. 450 squ.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, καὶ τὰς μὲν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. τούτων δ' ἑκάστης ἔσονται τῆς διαφορᾶς τρόποι τέτταρες. ἢ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἱρέσει, ἢ πάντες ἐκ πάντων κλήρῳ (καὶ [ἢ] ἐξ ἁπάντων ἢ ὡς ἀνὰ μέρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φατρίας, ἕως ἂν διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ ἀεὶ ἐξ ἁπάντων) * *, ἢ καὶ τὰ μὲν οὕτως τὰ δὲ ἐκείνως. πάλιν εἰ τινὲς οἱ καθιστάντες, ἢ ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρῳ, ἢ ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ, ἢ τὰ μὲν οὕτως τὰ δὲ ἐκείνως, λέγω δὲ τὰ μὲν [ἐκ πάντων] αἱρέσει τὰ δὲ κλήρῳ. ὥστε δώδεκα
οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' 12
αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων * * αἱρέσει ἢ κλήρῳ [γίνεσθαι] ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἁπάντων δ' ἢ ἐκ τινῶν ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει ἢ ἀμφοῖν, ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν * * ἀμφοῖν (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει), πο-

23 τέτταρες M^s P^1 H^a, τέσσαρες Π^2, sed numeri ipsius ratio perobscura **24** ἢ secl. Thurotus, ἄλλως εἰ mg. p^1 **26** πολιτῶν Ar., πολιτικῶν ΓΠ || post ἁπάντων) add. ἢ πάντες ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρῳ Conringius || ἢ καὶ Rabeus, καὶ ἢ Π^1 H^a, καὶ Π^2 et corr. P^1 **27** τὰς μὲν et τὰς δὲ (item 29. 30) Spengelius **30** ἐκ πάντων secl. Hayduckius || post κλήρῳ add. καὶ τὰ μὲν ἐκ τινῶν αἱρέσει τὰ δὲ κλήρῳ Nickesius **31** δύο om. pr. P^1 (suppl. mg.^1) **32** πάντας] πάντα Π^1 (crx. p^1) || post πάντων add. καὶ τὸ πάντας ἐκ τινῶν Rabeus **33** γίνεσθαι auctore Thuroto secl. Spengelius
34 καθεστᾶναι (etiam 38) M^s, καθεστάναι P^1 (crx. p^1), *instituere* Guil. **35** δ' (δὲ H^a)] om. Π^1 (suppl. p^1) **36** ἢ τὰς — ἀμφοῖν del. p^1, om. (partim usque ad 37 ἀμφοῖν) π^3 || post τινῶν add. ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ ἢ Spengelius || ἀμφοῖν alterum om. et 37 τὸ δὲ — αἱρέσει post prius ἀμφοῖν tri. Rabeus
37 πολιτικόν — 39 αἱρέσει om. pr. P^1 et H^a postque 39 αἱρέσει om. 40 ὀλιγαρχικόν Π^1 dupliciter suppl. mg. p^1: ἄλλως πολιτικόν· καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἱρέσει καθιστάναι τὰς δὲ κλήρῳ ἢ ἀμφοῖν ὀλιγαρχικόν, sed idem etiam: τῆς καλουμένης ἐστὶ πολιτείας· τὸ δὲ τινὰς ἐκ πάντων καθιστάναι τοὺς μὲν αἱρέσει τοὺς δὲ κλήρῳ ὀλιγαρχικόν.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

λιτικόν. καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων ἢ αἱρέσει καθιστάναι ἢ κλήρῳ ἢ ἀμφοῖν (τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει· [ὀλιγαρχικόν] ὀλιγαρχικώτερον δέ, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν,
13 [τὸ δὲ] τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν) πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς. [ἢ τὰς μὲν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ]. τὸ δὲ τι- 1300 b
νὰς ἐκ τινῶν ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν κλήρῳ (μὴ γινόμενον δ' ὁμοίως), καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν. τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἀπάντων τοτὲ δὲ ἐκ τινῶν αἱρέσει πάντας ἀριστοκρατικόν. οἱ μὲν οὖν τρόποι τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς το-
(p. 176) σοῦτοι τὸν ἀριθμόν εἰσι, καὶ διῄρηνται κατὰ τὰς πολιτείας οὕτως· τίνα δὲ τίσι συμφέρει καὶ πῶς δεῖ γίνεσθαι τὰς καταστάσεις, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀρχῶν καὶ τίνες εἰσὶν ἔσται φανερόν. λέγω δὲ δύναμιν ἀρχῆς οἷον τὴν κυρίαν τῶν προσόδων καὶ τὴν κυρίαν τῆς φυλακῆς· ἄλλο γὰρ εἶδος δυνάμεως οἷον στρατηγίας καὶ τῆς τῶν περὶ τὴν ἀγορὰν συμβολαίων κυρίας.

XIII **16** *Λοιπὸν* δὲ τῶν τριῶν τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν. ληπτέον δὲ καὶ τούτων τοὺς τρόπους κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις, ἐξ ὧν τε καὶ

38 ἢ Immischius, τὰς μὲν ΓΠ **39** ἢ (prius) Immischius, τε ἢ M[s], *aut* Guil., τὰς δὲ cet. **41** τὸ δὲ om. Π[1] (suppl. p[1]) **1300b 1** ἢ — κλήρῳ secl. Thurotus **2** αἱρέσει ante ὀλιγαρχικόν add. Lambinus, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν αἱρέσει post κλήρῳ add. Thurotus (post ὀλιγαρχικόν Rabeus); καὶ hoc loco auget: atque etiam sortitione (nam electio per se convenit in oligarchiam) **3** μὴ γινόμενον (γενόμενον Π[2], γιγνόμενον H[a]) δ' ὁμοίως post 1300b 38 κινήσεις tri. Newmanus (γινομένων mutans), secl. Lambinus: vertenda videntur *licet (sortitio) usu tamen non veniat pari ratione i. e. tam frequenter quam electio.* Sed cf. etiam Keilius, die solon. Verfassung in Aristoteles Verfassungsgesch. Athens (Berol. 1892) p. 114 **4** post ἀπάντων add. *non oligarchicum* Guil., οὐκ ὀλιγαρχικόν glossam praebet p[2] || τοτὲ δὲ Rabeus, τότε δὲ P[2.3]H[a]π[3], τὸ δὲ Π[1] (τὸ τὲ δὲ p[1]) et π[3], τό τε Ar. || αἱρέσει post πάντας Spengelius **8** καὶ τίνες] τίνες Π[1] (crx. p[1]), αἵτινες Buecheler et Madvigius **13** τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν] εἰπεῖν τὸ δικαστικὸν περὶ δικαστηρίων (δικαστηρίας P[1]) Π[1]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

περὶ ὧν καὶ πῶς. λέγω δὲ ἐξ ὧν μέν, πότερον ἐκ πάν-
των ἢ ἐκ τινῶν· περὶ ὧν δέ, πόσα εἴδη δικαστηρίων· τὸ δὲ
πῶς, πότερον κλήρῳ ἢ αἱρέσει. πρῶτον οὖν διαιρείσθω πόσα
εἴδη δικαστηρίων. ἔστι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ, ἓν μὲν εὐθυν-
τικόν, ἄλλο δὲ εἴ τίς τι τῶν κοινῶν ἀδικεῖ, ἕτερον ὅσα εἰς
τὴν πολιτείαν φέρει, τέταρτον [καὶ] ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις ὅσα
περὶ ζημιώσεων ἀμφισβητοῦσιν, πέμπτον τὸ περὶ τῶν ἰδίων
συναλλαγμάτων καὶ ἐχόντων μέγεθος, καὶ παρὰ ταῦτα
τό τε φονικὸν καὶ τὸ ξενικόν (φονικοῦ μὲν οὖν εἴδη, ἄν τ' 2
ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασταῖς ἄν τ' ἐν ἄλλοις, περί τε τῶν ἐκ
προνοίας καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων, καὶ ὅσα ὁμολογεῖται μέν,
ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου, τέταρτον δὲ ὅσα τοῖς
φεύγουσι φόνου ἐπὶ καθόδῳ ἐπιφέρεται, οἷον Ἀθήνησι λέγε-
ται καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον, συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα
ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγα καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν·
τοῦ δὲ ξενικοῦ ἓν μὲν ξένοις πρὸς ξένους, ἄλλο ξένοις πρὸς
ἀστούς), ἔτι δὲ παρὰ πάντα ταῦτα περὶ τῶν μικρῶν συναλ-
λαγμάτων, ὅσα δραχμιαῖα καὶ πεντάδραχμα καὶ μικρῷ
πλείονος· δεῖ μὲν γὰρ καὶ περὶ τούτων γίνεσθαι κρίσιν, οὐκ
ἐμπίπτει δὲ εἰς δικαστῶν πλῆθος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων 3
ἀφείσθω καὶ τῶν φονικῶν καὶ τῶν ξενικῶν, περὶ δὲ τῶν
πολιτικῶν λέγωμεν, περὶ ὧν μὴ γινομένων καλῶς διαστά-
σεις γίνονται καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ κινήσεις. ἀνάγκη δ' (p. 177)
ἤτοι πάντας περὶ πάντων κρίνειν τῶν διῃρημένων αἱρέσει
ἢ κλήρῳ, ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δ'
αἱρέσει, ἢ περὶ ἐνίων τῶν αὐτῶν τοὺς μὲν κλήρῳ τοὺς δ'

17 *περὶ δὲ ὧν δὲ* M[s] et pr. P[1] **21** *καὶ* secl. Sauppeus **23** post *μέγεθος* add. *ἕκτον τὸ περὶ ὕβρεως* mg. p[1] **27** *δικαίως* Spengelius **28** *φεύγουσι ἐπὶ καθόδῳ φέρεται φόνου* Π[1] || *οἷον — 29 δικαστήριον* secl. Chandler **29** *καὶ*] *πάλαι*? Susem., secl. Spengelius || *φρεατοῖ* M[s] (*ἐν Φρεάτου* de rep. Ath. 57, 3) **30** *παντὶ*] *παρόντι* Π[1] **32** *ἀστούς*] *αὐτούς* Γ M[s], *ἀστούς* (*στ* in ras.) P[1], *ἀοστούς* H[a]: cf. 1278 a 34 **38** Cf. adnot. ad 1300 b 3 **41** *κληρωτοὺς* Lambinus

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

αἱρετούς.[6] *οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμόν· τοσοῦτοι δ' ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος. πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν καὶ οἱ δικάζοντες περὶ πάντων αἱρέσει, ἢ ἐκ τινῶν περὶ πάντων κλήρῳ, ἢ τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δὲ αἱρέσει, ἢ ἔνια δικαστήρια περὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἱρετῶν. οὗτοι* 1301 a

4 *μὲν οὖν, ὥσπερ ἐλέχθησαν, οἱ τρόποι * * τοῖς εἰρημένοις·*[7] *ἔτι δὲ τὰ αὐτὰ συνδυαζόμενα, λέγω δ' οἷον τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν τὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν, οἷον εἰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου εἶεν οἱ μὲν ἐκ πάντων οἱ δ' ἐκ τινῶν, καὶ ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει ἢ ἀμφοῖν. ὅσους μὲν οὖν ἐνδέχεται τρόπους εἶναι τὰ δικαστήρια, εἴρηται· τούτων δὲ τὰ μὲν πρῶτα δημοτικά, ὅσα ἐκ πάντων [ἢ] περὶ πάντων, τὰ δὲ δεύτερα ὀλιγαρχικά, ὅσα ἐκ τινῶν περὶ πάντων, τὰ δὲ τρίτα ἀριστοκρατικὰ καὶ πολιτικά, ὅσα τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν.*

E

I **1** *Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προειλόμεθα σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων· ἐκ τίνων δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι καὶ πόσων καὶ ποίων, καὶ τίνες ἑκάστης πολιτείας φθοραί, καὶ ἐκ ποίων εἰς ποίας μάλιστα μεθίστανται, ἔτι δὲ σωτηρίαι τίνες καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἑκάστης εἰσίν, ἔτι δὲ*

1301 a 3 *καὶ* secl. Spengelius, ante 2 *ἐκ τινῶν* traiciendum esse ci. Susem. **5** *οὗτοι*] *τοῦτο* H^a, *οἱ αὐτοὶ* (sine lacuna in proximis)? Immischius **6** *οἱ αὐτοί εἰσι* post *τρόποι* add. Victorius, *ἀντίστροφοι* ibidem Newmanus, *ἴσοι* post *εἰρημένοις* Schneider **8** *αὐτοῦ* om. Π^1 **12** *ἢ* aut secludendum aut *καὶ* scribendum censet Susem. **Lib. V 1301 a 19:** in universum hunc respicit Mich. Eph. in libr. V Eth. Nic. p. 48, 20 Hayd. (locum 1301 a 25 squ. idem p. 19, 1. 20, 24. 43, 13) **22** *εἰς ποίας*] *ἐφ' ὁποίας* Π^1 **23** *ἔτι* — 24 *ἑκάστη* secl. Gifanius, pro membri praecedentis altera recensione habuit Spengelius (22 *ἔτι δ' εἰ σωτηρίαι τινὲς* scr. et 23 *ἔτι δὲ* del. Goettlingius)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

διὰ τίνων ἂν μάλιστα σῴζοιτο τῶν πολιτειῶν ἑκάστη, σκεπτέον ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. Δεῖ δὲ πρῶτον ὑπολαβεῖν 2
τὴν ἀρχήν, ὅτι πολλαὶ γεγένηνται πολιτεῖαι πάντων μὲν ὁμολογούντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον, τούτου δ' ἁμαρτανόντων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. δῆμος μὲν γὰρ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἴσους ὁτιοῦν ὄντας οἴεσθαι ἁπλῶς ἴσους (p 194)
εἶναι (ὅτι γὰρ ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως, ἁπλῶς ἴσοι εἶναι νομίζουσιν), ὀλιγαρχία δὲ ἐκ τοῦ ἀνίσους ἕν τι ὄντας ὅλως εἶναι ἀνίσους ὑπολαμβάνειν (κατ' οὐσίαν γὰρ ἄνισοι ὄντες ἁπλῶς ἄνισοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι). εἶτα οἱ μὲν ὡς ἴσοι 3
ὄντες πάντων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν· οἱ δ' ὡς ἄνισοι ὄντες πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν, τὸ γὰρ πλεῖον ἄνισον. ἔχουσι μὲν οὖν τι πᾶσαι δίκαιον, ἡμαρτημέναι δ' ἁπλῶς εἰσιν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ τὴν ὑπόληψιν ἣν ἑκάτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες μετέχωσι τῆς πολιτείας, στασιάζουσιν. πάντων δὲ δικαιότατα μὲν ἂν στασιάζοιεν, ἥκιστα δὲ τοῦτο πράττουσιν, οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες· μά-
1301 b λιστα γὰρ εὔλογον ἀνίσους ἁπλῶς εἶναι τούτους μόνον. εἰσὶ δέ τινες οἳ κατὰ γένος ὑπερέχοντες οὐκ ἀξιοῦσι τῶν ἴσων αὑτοὺς διὰ τὴν ἀνισότητα ταύτην· εὐγενεῖς γὰρ εἶναι δο-

27 καί] εἶναι olim Spengelius (Bk.²), secl. Bonitzius, Ind. Ar. 512a 34 **29** ὄντας] μὴ ὄντας H^a **30** ὅτι γὰρ — εἶναι om. $P^{2\cdot 3}H^a\pi^3$ (add. mg. rubr. m. 1: ὅτι γὰρ ἐλεύθεροι ὄντες πάντες, ὁμοίως ἁπλῶς εἶναι ἴσοι H^a), ὅτι γὰρ — 31 νομίζουσιν om. π^3 (νομίζουσιν expunxit etiam corr.² P^2), εἶναι — 31 εἶναι om. pr. π^3 (suppl. mg. rc.) **31** ἕν τι] ἔτι M^s, ἑ et post litterae lacunam τι pr. P^1 (suppl. ἕν τι p^1), *in quocumque* (fortasse ὁτιοῦν, ut 29) Guil. **34** πάντων τῶν ἴσων: formula sollemni (ἐπὶ τοῖς ἴσοις πᾶσιν Diod. XV 29 contulit Newmanus)

36 post τι (om. M^s) add. αἱ πολιτεῖαι ΓM^s (αἱ πολιτεῖαι δηλονότι glossa p^2) **38** ἣν ἑκάτεροι Γ (ut vid.) et H^a, ἑκάτεροι ἣν M^sP^1, ἑκάτεροι (suppl. ἣν per itacismum post ὑπόληψιν omissum corr.² P^2) moxque τυγχάνωσιν (em. corr.² P^2) Π^2

39 post στασιάζουσιν tr. 1303b 3 στασιάζουσι — 7 ὄντες Newmanus, eadem post 1301b 5 εἰσίν (omissis ὅθεν στασιάζουσιν) Welldon; et cf. adnot. ad 1301b 26 **1301 b 3** αὑτοὺς M^sP^2 (et P^3?)$H^a\pi^3$

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

4 κοῦσιν οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος. Ἀρχαὶ μὲν οὖν ὡς εἰπεῖν αὗται καὶ πηγαὶ τῶν στάσεών εἰσιν, ὅθεν στασιάζουσιν (διὸ καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται διχῶς· ὁτὲ μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς καθεστηκυίας ἄλλην μεταστήσωσιν, οἷον ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίαν ἢ δημοκρατίαν ἐξ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν ἐκ τούτων, ἢ ταύτας ἐξ ἐκείνων, ὁτὲ δ' οὐ πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν κατάστασιν προαιροῦνται τὴν αὐτήν, δι' αὐτῶν δ' εἶναι βούλονται ταύτην, οἷον τὴν
5 ὀλιγαρχίαν ἢ τὴν μοναρχίαν, ἔτι περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον, οἷον ἢ ὀλιγαρχίαν οὖσαν εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἧττον, ἢ δημοκρατίαν οὖσαν εἰς τὸ μᾶλλον δημοκρατεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἧττον, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, ἢ ἵνα ἐπιταθῶσιν ἢ ἀνεθῶσιν, ἔτι πρὸς τὸ μέρος τι κινῆσαι τῆς πολιτείας, οἷον ἀρχήν τινα καταστῆσαι ἢ ἀνελεῖν, ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονί φασι Λύσανδρόν τινες ἐπιχειρῆσαι καταλῦσαι τὴν βασιλείαν καὶ Παυσα-
(p. 195) 6 νίαν τὸν βασιλέα τὴν ἐφορείαν, καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ δὲ μετέβαλεν ἡ πολιτεία κατὰ μόριον, ἀντὶ γὰρ τῶν φυλάρχων βουλὴν ἐποίησαν, εἰς δὲ τὴν ἡλιαίαν ἐπάναγκές ἐστιν ἔτι τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι βαδίζειν τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐπιψηφίζηται ἀρχή τις, ὀλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ εἷς ἦν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ)· πανταχοῦ γὰρ διὰ τὸ ἄνισον ἡ στάσις, οὗ μὴ τοῖς ἀνίσοις ὑπάρχει ἀνάλογον (ἀίδιος

4 *Ἀρχαὶ* — 26 *ταύτῃ* secl. Welldon, eadem inde a 6 *διὸ* Postgateus   5 lac. ante *ὅθεν* Susem. (post 6 *στασιάζουσιν* Conringius)   6 *διχῶς*] *δικαίως* Π^{2} H^{a} 10 *οὐ*] *οὐδὲ* ΓM^{s} 12 *αὐτῶν* P^{1}, *αἱ τῶν* π^{3} 16 *δὲ*] *δὴ* P^{1} et corr. M^{s} 23 *ἁλίαν* Schneider   26 *ἦν* om. Π^{1} ‖ *τῇ πολιτείᾳ* post *ταύτῃ* Π^{1} | post *ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ* tri. 10 *ὁτὲ* — 13 *μοναρχίαν* et 1303b 3 *στασιάζουσι* — 7 *ὄντες* Susem.: cf. adnot. ad 1301a 39 ‖ *πανταχοῦ*] *πάντων* P^{3} et (partim em.) π^{3} 27 aut *οὗ μὴ* aut *οὐ μὴν εἰ* schol. H^{a} et divinaverat illud Schneider, hoc Newmanus (*nisi* Ramus, *cum non* Sepulveda), *οὐ μὴν* (addito *δὲ* P^{1}) ΓΠ et conatur hoc explicare schol. mg.^{2} P^{1}

Digitized by Google   Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

γὰρ βασιλεία ἄνισον, ἐὰν ᾖ ἐν ἴσοις)· ὅλως γὰρ τὸ ἴσον
ζητοῦντες στασιάζουσιν. ἔστι δὲ διττὸν τὸ ἴσον· τὸ μὲν γὰρ 7
ἀριθμῷ τὸ δὲ κατ' ἀξίαν ἐστίν. λέγω δὲ ἀριθμῷ μὲν τὸ πλήθει ἢ μεγέθει ταὐτὸ καὶ ἴσον, κατ' ἀξίαν δὲ τὸ τῷ λόγῳ· οἷον ὑπερέχει κατ' ἀριθμὸν μὲν ἴσῳ τὰ τρία τοῖν δυοῖν καὶ ταῦτα τοῦ ἑνός, λόγῳ δὲ τὰ τέτταρα τοῖν δυοῖν καὶ ταῦτα τοῦ ἑνός· ἴσον γὰρ μέρος τὰ δύο τῶν τεττάρων καὶ τὸ ἓν τοῖν δυοῖν, ἄμφω γὰρ ἡμίση. ὁμολογοῦντες δὲ τὸ ἁπλῶς εἶναι δίκαιον τὸ κατ' ἀξίαν, διαφέρονται, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, οἱ μὲν ὅτι, ἐὰν κατά τι ἴσοι ὦσιν, ὅλως ἴσοι νομίζουσιν εἶναι, οἱ δ' ὅτι, ἐὰν κατά τι ἄνισοι, πάντων ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτούς. διὸ καὶ μάλιστα δύο γίνονται 8
πολιτεῖαι, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία· εὐγένεια γὰρ καὶ ἀρετὴ ἐν ὀλίγοις, ταῦτα δ' ἐν πλείοσιν· εὐγενεῖς γὰρ καὶ ἀγαθοὶ οὐδαμοῦ ἑκατόν, εὔποροι δὲ πολλαχοῦ. τὸ δὲ ἁπλῶς πάντῃ καθ' ἑκατέραν τετάχθαι τὴν ἰσότητα φαῦλον. φανερὸν δ' ἐκ τοῦ συμβαίνοντος· οὐδεμία γὰρ μόνιμος ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἀδύνατον ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἡμαρτημένου μὴ ἀπαντᾶν εἰς τὸ τέλος κακόν τι. διὸ δεῖ τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι χρῆσθαι, τὰ δὲ τῇ κατ' ἀξίαν. ὅμως δὲ ἀσφαλεστέρα καὶ 9
ἀστασίαστος μᾶλλον ἡ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίνονται δύο, ἥ τε πρὸς ἀλλήλους στάσις καὶ ἔτι ἡ πρὸς τὸν δῆμον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις

28 *ἄνισος* Π^2 (em. corr.[1] $P^{2.3}$) et H^a (sed *ἄνισον* schol.) **30** *λέγω δὲ ἀριθμὸν μὲν* | *τῶ* H^a **32** *ἴσον* $\Pi^2 p^1$ **33** *λόγῳ* — **34** *ἑνός* om. $H^a \pi^3$ ‖ *λόγῳ*] *λέγω* pr. P^1(?) et pr. P^3 et π^3 (unde interpol. *κατ' ἀξίαν δὲ λέγω ἴσον ὑπερέχειν* π^3) ‖ *τὰ* om. $P^{2.3}\pi^3$ ‖ *τῶν δύο* pr. P^2 (em. corr.[1]) et π^3 **35** *τοῖν* corr.[1] P^1, *τῶν* cet. ‖ *δύω* M^s, *δυεῖν* $P^{2.3}$ ‖ *δὲ τὸ*] *δὲ* Sylburgius **37** *ἴσοι ὅλως εἶναι νομίζουσιν* Π^1 **1302a 1** *ὀλίγοις*] *λόγοις* $P^{2.3}\pi^3$ ‖ *ταῦτα*] *τἀναντία* Lambinus **2** *ἄποροι* Γ et rc. P^3; *εὔποροι δὲ* ⟨*καὶ ἄποροι*⟩ ci. moxque (cum π^3) *πολλοὶ πολλαχοῦ* Stahrius **3** *καθ' ἑτέραν* $M^s H^a$ **9** *μᾶλλον*] post 8 *ἀσφαλεστέρα* P^1, om. M^s, *securior magis et minus seditiosa* Guil.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἢ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μόνον, αὑτῷ δὲ πρὸς αὑτόν, ὅ τι (p. 196) *καὶ ἄξιον εἰπεῖν, οὐκ ἐγγίνεται τῷ δήμῳ στάσις· ἔτι δὲ ἡ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἐγγυτέρω τοῦ δήμου ἢ [ἡ] τῶν ὀλίγων, ἥπερ ἐστὶν ἀσφαλεστάτη τῶν τοιούτων πολιτειῶν.*

II **2** *Ἐπεὶ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τίνων αἵ τε στάσεις γίνονται καὶ αἱ μεταβολαὶ περὶ τὰς πολιτείας, ληπτέον καθόλου πρῶτον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. εἰσὶ δὲ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἃς διοριστέον καθ' αὑτὰς τύπῳ πρῶτον. δεῖ γὰρ λαβεῖν πῶς τε ἔχοντες στασιάζουσι καὶ τίνων ἕνεκεν, καὶ τρίτον τίνες ἀρχαὶ γίνονται τῶν πολιτικῶν ταραχῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους στάσεων. Τοῦ μὲν οὖν αὐτοὺς ἔχειν πως πρὸς τὴν μεταβολὴν αἰτίαν καθόλου μάλιστα θετέον περὶ ἧς ἤδη τυγχάνομεν εἰρηκότες. οἱ μὲν γὰρ ἰσότητος ἐφιέμενοι στασιάζουσιν, ἂν νομίζωσιν ἔλαττον ἔχειν ὄντες ἴσοι τοῖς πλεονεκτοῦσιν, οἱ δὲ τῆς ἀνισότητος καὶ τῆς ὑπεροχῆς, ἂν ὑπολαμβάνωσιν ὄντες ἄνισοι μὴ*
2 *πλέον ἔχειν ἀλλ' ἴσον ἢ ἔλαττον (τούτων δ' ἔστι μὲν ὀρέγεσθαι δικαίως, ἔστι δὲ καὶ ἀδίκως)· ἐλάττους τε γὰρ ὄντες ὅπως ἴσοι ὦσι στασιάζουσι, καὶ ἴσοι ὄντες ὅπως μείζους. Πῶς μὲν οὖν ἔχοντες στασιάζουσιν, εἴρηται· περὶ ὧν δὲ στασιάζουσιν, ἐστὶ κέρδος καὶ τιμὴ καὶ τἀναντία τούτοις, καὶ γὰρ ἀτιμίαν φεύγοντες καὶ ζημίαν, ἢ ὑπὲρ αὑτῶν ἢ τῶν*
3 *φίλων, στασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν. Αἱ δ' αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν κινήσεων, ὅθεν αὐτοί τε διατίθενται τὸν εἰρημένον τρόπον καὶ περὶ τῶν λεχθέντων, ἔστι μὲν ὡς τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ τυγχάνουσιν οὖσαι, ἔστι δ' ὡς πλείους. ὧν δύο μέν ἐστι ταὐτὰ τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· διὰ κέρδος γὰρ καὶ διὰ τιμὴν παροξύνονται πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἵνα κτήσωνται σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἀλλ' ἑτέ-*

14 *ἡ* om. π³, *τῆς* Victorio duce ci. Stahrius **15** *τοιούτων* om. P¹π³ **18** *εἰσὶ δὲ* ΓHᵃπ³, *ἔστι δὲ* MˢP¹, *εἰσὶ δὴ* P²·³π³ **31** *περὶ δὲ ὧν* MˢP¹ **33** *αὐτῶν* ΓP¹ **37** *ἑπτὰ τυγχάνουσιν*] *τυγχάνουσιν ἑπτὰ* P¹, *ἑπτὰ* ΓMˢ

1302 b ρους δρῶντες τοὺς μὲν δικαίως τοὺς δ' ἀδίκως πλεονεκτοῦντας τούτων· ἔτι διὰ ὕβριν, διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχήν, διὰ καταφρόνησιν, διὰ αὔξησιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον· ἔτι δὲ ἄλλον τρόπον δι' ἐριθείαν, δι' ὀλιγωρίαν, διὰ μικρότητα,

3 διὰ ἀνομοιότητα. Τούτων δὲ ὕβρις μὲν καὶ κέρδος τίνα ἔχου- 4 (p. 197)
σι δύναμιν καὶ πῶς αἴτια, σχεδόν ἐστι φανερόν· ὑβριζόντων τε γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ πλεονεκτούντων, στασιάζουσι καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς πολιτείας τὰς διδούσας τὴν ἐξουσίαν· ἡ δὲ πλεονεξία γίνεται ὁτὲ μὲν ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁτὲ δὲ ἀπὸ τῶν κοινῶν. δῆλον δὲ καὶ ἡ τιμή, καὶ τί δύναται καὶ πῶς αἰτία στάσεως· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀτιμαζόμενοι καὶ ἄλλους δρῶντες τιμωμένους στασιάζουσιν· ταῦτα δὲ ἀδίκως μὲν γίνεται ὅταν παρὰ τὴν ἀξίαν ἢ τιμῶνταί τινες ἢ ἀτιμάζωνται, δικαίως δὲ ὅταν κατὰ τὴν ἀξίαν. δι' ὑπεροχὴν δέ, ὅταν τις ᾖ τῇ δυνάμει μείζων (ἢ εἷς ἢ πλείους) ἢ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πολιτεύματος· γίνεσθαι γὰρ εἴωθεν ἐκ τῶν τοιούτων μοναρχία ἢ δυναστεία· διὸ ἐνιαχοῦ εἰώθασιν ὀστρακίζειν, οἷον ἐν Ἄργει 5
καὶ Ἀθήνησιν· καίτοι βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὁρᾶν ὅπως μὴ ἐνέσονται τοσοῦτον ὑπερέχοντες, ἢ ἐάσαντας γενέσθαι ἰᾶσθαι ὕστερον. διὰ δὲ φόβον στασιάζουσιν οἵ τε ἠδικηκότες, δεδιότες μὴ δῶσι δίκην, καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι, ὥσπερ ἐν Ῥόδῳ συνέστησαν οἱ γνώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας.
διὰ καταφρόνησιν δὲ καὶ στασιάζουσι καὶ ἐπιτίθενται, οἷον 6
ἔν τε ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ὦσιν οἱ μὴ μετέχοντες τῆς πολιτείας (κρείττους γὰρ οἴονται εἶναι), καὶ ἐν ταῖς

1302 b 2 διὰ φόβον post διὰ ὑπεροχήν tri. Spengelius **3** παρὰ] περὶ M^s et pr. P^1 **4** σμικρότητα M^sP^1 **6** πῶς αἴτια M^sP^1, πῶς αἰτία (cf. 11) H^a et (adiunctis σχεδόν ἐστι) Γ, πόσ' (πόσα $π^3$) αἴτιά $Π^2$ **8** ἀλλήλους] αὑτοὺς Niemeyer **13** παρὰ] περὶ M^sH^a **14** ἀτιμάζονται $M^sH^aπ^3$ **17** εἴωθε post τοιούτων M^sP^1 **19** ἐνέσονται] ἓν ἔσονται pr. P^2 et corr. P^3 et $π^3$, αἰνέσονται γρ. mg.[1] P^2 et mg. rc. P^3, ἔσονται P^1H^a

δημοκρατίαις οἱ εὔποροι καταφρονήσαντες τῆς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας, οἷον καὶ ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις μάχην κακῶς πολιτευομένοις ἡ δημοκρατία διεφθάρη, καὶ ἡ Μεγαρέων δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθέντων, καὶ ἐν Συρακούσαις πρὸ τῆς Γέλωνος τυραννίδος, καὶ ἐν Ῥόδῳ ὁ
7 δῆμος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. γίνονται δὲ καὶ δι' αὔξησιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν. ὥσπερ γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι ἀνάλογον, ἵνα μένῃ ἡ συμμετρία, εἰ δὲ μή, φθείρεται, ὅταν ὁ
(p. 198) μὲν πους τεττάρων πηχῶν ᾖ τὸ δ' ἄλλο σῶμα δυοῖν σπιθαμαῖν, ἐνίοτε δὲ κἂν εἰς ἄλλου ζῴου μεταβάλλοι μορφήν, εἰ μὴ μόνον κατὰ ποσὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποιὸν αὐξάνοιτο παρὰ τὸ ἀνάλογον, οὕτω καὶ πόλις σύγκειται ἐκ μερῶν, ὧν πολλάκις λανθάνει τι αὐξανόμενον, οἷον τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ πολιτείαις.
8 συμβαίνει δ' ἐνίοτε τοῦτο καὶ διὰ τύχας, οἷον ἐν Τάραντι ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν Ἰαπύγων μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν δημοκρατία ἐγένετο ἐκ πολιτείας, καὶ ἐν Ἄργει τῶν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἀπολομένων ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λάκωνος ἠναγκάσθησαν παραδέξασθαι τῶν περιοίκων τινάς, καὶ ἐν Ἀθήναις ἀτυχούντων πεζῇ οἱ γνώριμοι ἐλάττους ἐγένοντο διὰ τὸ ἐκ καταλόγου στρατεύεσθαι ὑπὸ τὸν Λακωνικὸν πόλεμον. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτο ἐν ταῖς δημοκρατίαις, ἧττον δέ· πλειόνων γὰρ τῶν εὐπόρων γινομένων ἢ τῶν οὐσιῶν αὐξανομένων μετα-
9 βάλλουσιν εἰς ὀλιγαρχίας καὶ δυναστείας. μεταβάλλουσι δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ἄνευ στάσεως διά τε τὰς ἐριθείας, ὥσ-

30 πολιτευομένων $\Pi^2 p^1$ 31 ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν $M^s P^1$ 34 παρὰ] περὶ $P^{2.3} H^a \pi^3$ 36 ἡ om. Π^2 et (in principio versus) H^a 37 ἢ om. Π^1 || σπιθαμῶν $M^s P^1 \pi^3$, σπιθαμαῖον π^3 38 μεταβάλλῃ (em. corr.[1]) P^1, μεταβάλοι $P^{2.3}$ 39 κατὰ τὸ ποσὸν π^3 1303a 2 ταῖς om. $M^s P^1$ 11 καὶ τοῦτο (i. e. etiam quod sequitur) Susem., τοῦτο καὶ ΓΠ || γὰρ] γὰρ δὴ Π^1 12 ἀπόρων ΓM^s

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

περ ἐν Ἡραίᾳ (ἐξ αἱρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρωτάς ὅτι ᾑροῦντο τοὺς ἐριθευομένους)· καὶ δι' ὀλιγωρίαν, ὅταν ἐάσωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς κυρίας παριέναι τοὺς μὴ τῆς πολιτείας φίλους· ὥσπερ ἐν Ὠρεῷ κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία τῶν ἀρχόντων γενομένου Ἡρακλεοδώρου, ὃς ἐξ ὀλιγαρχίας πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν κατεσκεύασεν· ἔτι διὰ τὸ παρὰ μικρόν· λέγω δὲ παρὰ μικρόν, ὅτι πολλάκις λανθάνει μεγάλη γινομένη μετάβασις τῶν νομίμων, ὅταν παρορῶσι τὸ μικρόν· ὥσπερ ἐν Ἀμβρακίᾳ μικρὸν ἦν τὸ τίμημα, τέλος δ' ⟨ἀπ'⟩ οὐθενὸς ἦρχον, ὡς ἔγγιον ἢ μηθὲν διαφέρον τοῦ μηθὲν τὸ μικρόν. στασιωτικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον, ἕως ἂν 10
συμπνεύσῃ· ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἐκ τοῦ τυχόντος πλήθους πόλις γίγνεται, οὕτως οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι χρόνῳ· διὸ ὅσοι ἤδη συνοίκους ἐδέξαντο ἢ ἐποίκους, οἱ πλεῖστοι διεστασίασαν· οἷον (p. 199)
Τροιζηνίοις Ἀχαιοὶ συνῴκησαν Σύβαριν, εἶτα πλείους οἱ Ἀχαιοὶ γενόμενοι ἐξέβαλον τοὺς Τροιζηνίους, ὅθεν τὸ ἄγος συνέβη τοῖς Συβαρίταις· καὶ ἐν Θουρίοις Συβαρῖται τοῖς συνοικήσασιν (πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιοῦντες, ὡς σφετέρας τῆς χώρας, ἐξέπεσον)· καὶ Βυζαντίοις οἱ ἔποικοι ἐπιβουλεύοντες, φωραθέντες ἐξέπεσον διὰ μάχης· καὶ Ἀντισσαῖοι τοὺς Χίων 11
φυγάδας εἰσδεξάμενοι διὰ μάχης ἐξέβαλον· Ζαγκλαῖοι δὲ Σαμίους ὑποδεξάμενοι ἐξέπεσον αὐτοί· καὶ Ἀπολλωνιᾶται οἱ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἐποίκους ἐπαγαγόμενοι ἐστασίασαν· καὶ Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικὰ τοὺς ξένους
1303b καὶ τοὺς μισθοφόρους πολίτας ποιησάμενοι ἐστασίασαν καὶ

15 ἡραία M^s H^a (pars codd. Guilelmi) **20** πολιτείαν καὶ Aretino auctore addubitat Schneider (καὶ i. e. aut *sive mavis* aut *et deinde*) **22** γενομένη M^s et fortasse Γ || παρορῶσι dativus et **23** ἢ pro ἦν H^a π^3 (ὂν pro ἦν P^1) **24** ἀπ' add. Aretino auctore Schneider || ὡς ἔγγιον] *tamquam propinquum sit* Guil. (ὡς ἐγγὺς ὂν? ὡς ἐγγίζον?) **28** ἐστασίασαν Bk. cum π^3 **34** φωραθέντες δὲ H^a (ἐξέπεσον om. π^3) **35** ζαγκλαῖοι Π^1, ζαγχαῖοι π^3 **36** καὶ αὐτοί Bk. cum π^3 || ἀπολλωνιάται M^s, ἀπολλωνειάται P^{2.3} et (partim ἀπολλωνείαται) π^3, ἀπολλωνοιᾶται H^a

εἰς μάχην ἦλθον· καὶ Ἀμφιπολῖται, δεξάμενοι Χαλκιδέων
ἐποίκους, ἐξέπεσον ὑπὸ τούτων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. [στασιάζουσι
δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ πολλοὶ ὡς ἀδικούμενοι, ὅτι
οὐ μετέχουσι τῶν ἴσων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἴσοι ὄντες,
ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις οἱ γνώριμοι, ὅτι μετέχουσι τῶν
12 ἴσων οὐκ ἴσοι ὄντες.] στασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ
τοὺς τόπους, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν
εἶναι πόλιν, οἷον ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χυτῷ πρὸς τοὺς
ἐν νήσῳ, καὶ Κολοφώνιοι καὶ Νοτιεῖς· καὶ Ἀθήνησιν οὐχ
ὁμοίως εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκοῦν-
τες τῶν τὸ ἄστυ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ διαβά-
σεις τῶν ὀχετῶν, καὶ τῶν πάνυ σμικρῶν, διασπῶσι τὰς
φάλαγγας, οὕτως ἔοικε πᾶσα διαφορὰ ποιεῖν διάστασιν.
μεγίστη μὲν οὖν ἴσως διάστασις ἀρετὴ καὶ μοχθηρία, εἶτα
πλοῦτος καὶ πενία, καὶ οὕτως δὴ ἑτέρα ἑτέρας μᾶλλον, ὧν
III 4 μία καὶ ἡ εἰρημένη ἐστί. Γίγνονται μὲν οὖν αἱ στάσεις
οὐ περὶ μικρῶν ἀλλ' ἐκ μικρῶν, στασιάζουσι δὲ περὶ μεγά-
λων. μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις
γένωνται, οἷον συνέβη καὶ ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις
χρόνοις. μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων στα-
(p. 200) σιασάντων, ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν.
θατέρου γὰρ ἀποδημοῦντος ἑταῖρος ὤν τις τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ
ὑπεποιήσατο, πάλιν δ' ἐκεῖνος τούτῳ χαλεπήνας τὴν γυ-
ναῖκα αὐτοῦ ἀνέπεισεν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν· ὅθεν προσλαμβά-
2 νοντες τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι διεστασίασαν πάντας. διόπερ

1303 b 2 *χαλκιδαίων* $M^s H^a$, *χαλκίδων* π^3 **3** *ἐποίκους* Spengelius, *ἀποίκους* Π (*expulsos* Guil.): cf. 1306 a 3 || *στασιάζουσι* — 7 *ὄντες* aut secludenda aut traicienda: cf. adnot. ad 1301 a 39 et b 26 **7** *οὐκ ἴσοι*] *ἴσοι μὴ* H^a **9** *Χυτῷ* Sylburgius, *χύτρῳ* ΓΠ: cf. Ephor. fr. 136 M. et *τοὺς ἐπὶ Χυτῷ* tit. Att. in Sylloge Dittb. no. 73 (I^2 113), ab altera parte *Χύτριον* Strab. XIV 645 **13** *μικρῶν* H^a **20** *καὶ* om. $ΓP^2$ **23** ⟨*ἅτερος*⟩ *ἑταῖρος ὢν* omisso *τις* Coraes, *ἅτερος ὢν* ⟨*ὑβρισ*⟩*τὴς* vel simile ci. Susem. **25** *αὐτὸν* P^1, *αὑτὸν* cet.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἀρχομένων εὐλαβεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων, καὶ διαλύειν τὰς
τῶν ἡγεμόνων καὶ δυναμένων στάσεις· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίνε-
ται τὸ ἁμάρτημα, ἡ δ' ἀρχὴ λέγεται ἥμισυ εἶναι παντός,
ὥστε καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μικρὸν ἁμάρτημα ἀνάλογόν ἐστι πρὸς
τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν. ὅλως δὲ αἱ τῶν γνωρίμων στά-
σεις συναπολαύειν ποιοῦσι καὶ τὴν ὅλην πόλιν, οἷον ἐν
Ἑστιαίᾳ συνέβη μετὰ τὰ Μηδικά, δύο ἀδελφῶν περὶ τῆς
πατρῴας νομῆς διενεχθέντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπορώτερος,
ὡς οὐκ ἀποφαίνοντος τὴν οὐσίαν οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ὃν
εὗρεν ὁ πατήρ, προσήγετο τοὺς δημοτικούς, ὁ δ' ἕτερος ἔχων
οὐσίαν πολλὴν τοὺς εὐπόρους. καὶ ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γε- 3
νομένης διαφορᾶς, ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων τῶν
ὕστερον· ὁ μὲν γὰρ οἰωνισάμενός τι σύμπτωμα, ὡς ἦλθεν
ἐπὶ τὴν νύμφην, οὐ λαβὼν ἀπῆλθεν, οἱ δ' ὡς ὑβρισθέντες
ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων θύοντος, κἄπειτα ὡς ἱερό-
συλον ἀπέκτειναν. καὶ περὶ Μυτιλήνην δὲ ἐξ ἐπικλήρων
στάσεως γενομένης, πολλῶν ἐγένετο ἀρχὴ κακῶν καὶ τοῦ
πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ Πάχης ἔλαβε τὴν πόλιν
αὐτῶν· Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος
δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ οὐ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ
Δέξανδρος ἦρξε τῆς στάσεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε,
πρόξενος ὢν τῆς πόλεως. καὶ ἐν Φωκεῦσιν ἐξ ἐπικλήρου 4
στάσεως γενομένης περὶ Μνασέαν τὸν Μνάσωνος πατέρα καὶ
Εὐθυκράτη τὸν Ὀνομάρχου, ἡ στάσις αὕτη ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ

27 *ἀρχόμενον* m. 1 in mg. H^a (in textu *ἀρχομένων*) 29 addendus locus testimoniis a Rzachio (in ed. mai.) ad Hesiodi Op. 40 adscriptis 31 *τὰ* $\Gamma\pi^3$, *τὰς* cet. 33 *ἑστίαι* cum incerto compendio M^s, *esticis* codd. plerique Guilelmi, *ἑστιαία* pr. P^3 || *Μηδικά* (*midica* Guil.)] *δημοτικά* $P^{2\cdot 3}\pi^3$ 34 *πατρῴων* $\Pi^2 H^a$, *τῶν πατρῴων* Victorius 35 *θατέρου* post *ἀποφαίνοντος* add. π^3 1304 a 3 *θύοντα* Γ, *θύοντες* P^1 4 *μυτιλήνην* pr. P^3, *μιτυλήνην* cet. 7 *αὐτοῦ* $P^{2\cdot 3}$ || *ἀπόρων* ΓM^s 8 *περιωρισθεὶς* $\Gamma M^s \pi^3$, *περιωθεὶς* π^3 || *αὐτοῦ* $P^1 H^a \pi^3$ 9 *δόξανδρος* $P^3 \Pi^3$ 11 *μνασίαν* Π^1 || *Μνάσωνος* Alb. et Thom., *μνήσωνος* $P^1\Pi^2$ et (ω ex corr. m. 1) H^a, *μνήσορος* ΓM^s

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πολέμου κατέστη τοῖς Φωκεῦσιν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἡ πολιτεία ἐκ γαμικῶν· ὑπομνηστευσάμενος γάρ
(p. 201) τις, ὡς ἐζημίωσεν αὐτὸν ὁ τοῦ ὑπομνηστευθέντος πατὴρ γενόμενος τῶν ἀρχόντων, ἅτερος συμπαρέλαβε τοὺς
5 ἐκτὸς τῆς πολιτείας ὡς ἐπηρεασθείς. μεταβάλλουσι δὲ καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς δῆμον καὶ εἰς πολιτείαν ἐκ τοῦ εὐδοκιμῆσαί τι ἢ αὐξηθῆναι ἢ ἀρχεῖον ἢ μόριον τῆς πόλεως· οἷον ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ εὐδοκιμήσασα ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἔδοξε συντονωτέραν ποιῆσαι τὴν πολιτείαν· καὶ πάλιν ὁ ναυτικὸς ὄχλος γενόμενος αἴτιος τῆς περὶ Σαλαμῖνα νίκης καὶ διὰ ταύτης τῆς ἡγεμονίας διὰ τὴν κατὰ θάλατταν δύναμιν τὴν δημοκρατίαν ἰσχυροτέραν ἐποίησεν· καὶ ἐν Ἄργει οἱ γνώριμοι εὐδοκιμήσαντες περὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπεχείρησαν
6 καταλύειν τὸν δῆμον· καὶ ἐν Συρακούσαις ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος τῆς νίκης τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ πολιτείας εἰς δημοκρατίαν μετέβαλεν· καὶ ἐν Χαλκίδι Φόξον τὸν τύραννον μετὰ τῶν γνωρίμων ὁ δῆμος ἀνελὼν εὐθὺς εἴχετο τῆς πολιτείας· καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς ἐπιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύ-
7 ραννον εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. καὶ ὅλως δὴ δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὡς οἱ δυνάμεως αἴτιοι γενόμενοι, καὶ ἰδιῶται καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ ὁποιονοῦν πλῆθος, στάσιν κινοῦσιν· ἢ γὰρ οἱ τούτοις φθονοῦντες τιμωμένοις ἄρχουσι τῆς στάσεως, ἢ οὗτοι διὰ τὴν ὑπεροχὴν οὐ θέλουσι μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων. κινοῦνται δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ὅταν τἀναντία εἶναι δοκοῦντα μέρη τῆς πόλεως ἰσάζῃ ἀλλήλοις, οἷον οἱ πλούσιοι καὶ ὁ δῆμος, μέσον δ' ᾖ μηθὲν 1304 b
ἢ μικρὸν πάμπαν· ἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ὁποτερονοῦν τῶν

15 post τις add. θυγατέρα π³ 17 πολ sequente lac. pr. M^s (crx. rc.), πόλεως P¹ 18 ἐκ] καὶ ἐκ Π¹ 39 εἶναι post δοκοῦντα Π¹ 1304 b 1 ἢ μηθὲν ἢ μικρὸν H^a, ἢ μηδὲν ἢ μικρὸν Π¹, ἢ μικρὸν ἢ μηθὲν Π².

μερῶν, πρὸς τὸ φανερῶς κρεῖττον τὸ λοιπὸν οὐ θέλει κινδυνεύειν. διὸ καὶ οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες οὐ ποιοῦσι στάσιν ὡς εἰπεῖν· ὀλίγοι γὰρ γίγνονται πρὸς πολλούς. Καθόλου μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰτίαι τῶν στάσεων καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον· κι- 8
νοῦσι δὲ τὰς πολιτείας ὁτὲ μὲν διὰ βίας ὁτὲ δὲ δι' ἀπάτης, (p. 202)
διὰ βίας μὲν ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὕστερον ἀναγκάζοντες. καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη διττή. ὁτὲ μὲν γὰρ ἐξαπατήσαντες τὸ πρῶτον ἑκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν, εἶθ' ὕστερον βίᾳ κατέχουσιν ἀκόντων, οἷον ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, φάσκοντες τὸν βασιλέα χρήματα παρέξειν πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ψευσάμενοι δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν· ὁτὲ δὲ ἐξ ἀρχῆς τε πείσαντες καὶ ὕστερον πάλιν πεισθέντων ἑκόντων ἄρχουσιν αὐτῶν. Ἁπλῶς μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας ἐκ τῶν εἰρημένων συμβέβηκε γίνεσθαι τὰς μεταβολάς.

5 *Καθ' ἕκαστον δ' εἶδος πολιτείας ἐκ τούτων μερίζοντας* IV
τὰ συμβαίνοντα δεῖ θεωρεῖν. Αἱ μὲν οὖν δημοκρατίαι μάλιστα μεταβάλλουσι διὰ τὴν τῶν δημαγωγῶν ἀσέλγειαν· τὰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ συκοφαντοῦντες τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας, συστρέφουσιν αὐτούς (συνάγει γὰρ καὶ τοὺς ἐχθίστους ὁ κοινὸς φόβος), τὰ δὲ κοινῇ τὸ πλῆθος ἐπάγοντες. καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλῶν ἄν τις ἴδοι γιγνόμενον οὕτω. καὶ γὰρ ἐν Κῷ ἡ 2
δημοκρατία μετέβαλε πονηρῶν ἐγγενομένων δημαγωγῶν (οἱ γὰρ γνώριμοι συνέστησαν)· καὶ ἐν Ῥόδῳ· μισθοφοράν τε γὰρ οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον, καὶ ἐκώλυον ἀποδιδόναι

6 *αἰτίαι*] *αἱ* Π^2, *αι* (inc. spir.) H^a, *αἱ αἰτίαι* Schmidinger 8 *διὰ πάτης* pr. M^s et P^1 12 *τριακοσίων* (addito *οἱ* Γ) Π^1: cf. 1305 b 27 23 *συστρέφουσιν*] *συνάγουσιν* mg.^{1} P^1 et glossa p^2 *αὐτούς* non vert. Guil. 25 *οὕτως* H^a, om. Π^1 27 *μισθοφορᾶν* Γ M^s 28 *τε γὰρ* om. Π^{1}π^3, *γὰρ* om. pr. P^2 (suppl. corr.^{3}, sed *ἐν ἄλλω· μισθοφορὰν οἱ δημαγωγοὶ καὶ ἑξῆς* mg.^{3}) || *οἱ* om. H^a, sed. add. verbis *μισθοφοραν* (sic) *τε γὰρ οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον* in mg. repetitis m. 1

τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τριηράρχοις, οἱ δὲ διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας ἠναγκάσθησαν συστάντες καταλῦσαι τὸν δῆμον. κατελύθη δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ὁ δῆμος μετὰ τὸν ἀποικισμὸν εὐθὺς διὰ τοὺς δημαγωγούς· ἀδικούμενοι γὰρ ὑπ' αὐτῶν οἱ γνώριμοι ἐξέπιπτον, ἔπειτα ἀθροισθέντες οἱ

3 *ἐκπίπτοντες καὶ κατελθόντες κατέλυσαν τὸν δῆμον. παραπλησίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάροις κατελύθη δημοκρατία· οἱ γὰρ δημαγωγοί, ἵνα χρήματα ἔχωσι δημεύειν, ἐξέβαλον πολλοὺς τῶν γνωρίμων, ἕως πολλοὺς ἐποίησαν τοὺς φεύγοντας, οἱ δὲ κατιόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι τὸν δῆμον καὶ κατέστησαν τὴν ὀλιγαρχίαν. συνέβη δὲ ταὐτὸν καὶ περὶ*

(p. 203) *Κύμην ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἣν κατέλυσε Θρασύμαχος.* 1305a *σχεδὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἄν τις ἴδοι θεωρῶν τὰς μεταβολὰς τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. ὁτὲ μὲν γάρ, ἵνα χαρίζωνται, ἀδικοῦντες τοὺς γνωρίμους συνιστᾶσιν, ἢ τὰς οὐσίας ἀναδάστους ποιοῦντες ἢ τὰς προσόδους ταῖς λειτουργίαις, ὁτὲ δὲ διαβάλλοντες, ἵν' ἔχωσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν πλου-*

4 *σίων. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτε γένοιτο ὁ αὐτὸς δημαγωγὸς καὶ στρατηγός, εἰς τυραννίδα μετέβαλλον· σχεδὸν γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων τυράννων ἐκ δημαγωγῶν γεγόνασιν. αἴτιον δὲ τοῦ τότε μὲν γίγνεσθαι νῦν δὲ μή, ὅτι τότε μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγούντων (οὐ γάρ πω δεινοὶ ἦσαν λέγειν)· νῦν δὲ τῆς ῥητορικῆς ηὐξημένης οἱ δυνάμενοι λέγειν δημαγωγοῦσι μέν, δι' ἀπειρίαν δὲ τῶν πολεμικῶν οὐκ ἐπιτίθενται, πλὴν εἴ που βραχύ τι γέγονε*

5 *τοιοῦτον. ἐγίγνοντο δὲ τυραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν καὶ διὰ τὸ μεγάλας ἀρχὰς ἐγχειρίζεσθαί τισιν, ὥσπερ ἐν Μιλήτῳ ἐκ τῆς πρυτανείας (πολλῶν γὰρ ἦν καὶ μεγάλων κύριος ὁ πρύτανις). ἔτι δὲ διὰ τὸ μὴ μεγάλας εἶναι τότε τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκεῖν τὸν*

36 *ἐξέβαλλον* M^s π^3 1305a 8 *τότε* M^s, *τοτὲ* P^1 14 *τι* post *εἴ* M^s P^1, post *πού* ut vid. Γ 19 *τὸν ἀγρὸν* M^s et pr. P^1 (em. corr.^1) et H^a

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δῆμον, ἄσχολον ὄντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ προστάται τοῦ δήμου, ὅτε πολεμικοὶ γένοιντο, τυραννίδι ἐπετίθεντο. πάντες δὲ τοῦτο ἔδρων ὑπὸ τοῦ δήμου πιστευθέντες, ἡ δὲ πίστις ἦν ἡ ἀπέχθεια ἡ πρὸς τοὺς πλουσίους· οἷον Ἀθήνησί τε Πεισίστρατος στασιάσας πρὸς τοὺς πεδιακούς, καὶ Θεαγένης ἐν Μεγάροις τῶν εὐπόρων τὰ κτήνη ἀποσφάξας, λαβὼν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐπινέμοντας, καὶ Διονύσιος κατηγορῶν Δαφναίου καὶ τῶν πλουσίων ἠξιώθη τῆς τυραννίδος, διὰ τὴν ἔχθραν
πιστευθεὶς ὡς δημοτικὸς ὤν. μεταβάλλουσι δὲ καὶ ἐκ τῆς 6
πατρίας δημοκρατίας εἰς τὴν νεωτάτην· ὅπου γὰρ αἱρεταὶ μὲν αἱ ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τιμημάτων δέ, αἱρεῖται δὲ ὁ δῆμος, δημαγωγοῦντες οἱ σπουδαρχιῶντες εἰς τοῦτο καθιστᾶσιν ὡς κύριον εἶναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων. ἄκος δὲ τοῦ ἢ
μὴ γίνεσθαι ἢ τοῦ γίνεσθαι ἧττον τὸ τὰς φυλὰς φέρειν τοὺς (p. 204)
ἄρχοντας, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον. Τῶν μὲν οὖν δημοκρατιῶν αἱ μεταβολαὶ γίγνονται πᾶσαι σχεδὸν διὰ ταύτας τὰς αἰτίας.

6 Αἱ δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι διὰ δύο μάλιστα τρό- V
πους τοὺς φανερωτάτους. ἕνα μὲν ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλῆθος· πᾶς γὰρ ἱκανὸς γίνεται προστάτης, μάλιστα δ' ὅταν ἐξ αὐτῆς συμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα, καθάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμις, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν
1305b Ναξίων. ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐξ ἄλλων ἀρχὴ στάσεως διαφο- 2
ράς. ὁτὲ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν εὐπόρων, οὐ τῶν ὄντων δ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς, γίγνεται κατάλυσις, ὅταν ὀλίγοι σφόδρα ὦσιν οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς, οἷον ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐν Ἴστρῳ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι συμβέβη-

30 μὴ ἀπὸ τιμημάτων δὲ] post δῆμος tri. Thurotus, secludenda ci. Susem. 32 ἢ om. $Π^1$ 41 ναξύλω Γ, ἀξύλω M^s || ἐτυράννευσεν $M^s H^a$ 1305 b 1 post Ναξίων (ναξύλων ut vid. Γ, ἐξιῶν M^s, ἀξίων $H^a π^3$) lacunam Conringius || ἄλλων] ἀλλήλων Spengelius (moxque ἀρχὴν στάσεως διαφορά), αὐτῶν mg. Bas.^{3}, αὑτῶν Nickesius 4 μασαλία ΓM^s

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*κεν· οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν ἐκίνουν, ἕως μετέ-
λαβον οἱ πρεσβύτεροι πρότερον τῶν ἀδελφῶν, ὕστερον δ'
οἱ νεώτεροι πάλιν· οὐ γὰρ ἄρχουσιν ἐνιαχοῦ μὲν ἅμα πα-
τήρ τε καὶ υἱός, ἐνιαχοῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος
ἀδελφός· καὶ ἔνθα μὲν πολιτικωτέρα ἐγένετο ἡ ὀλιγαρχία,
ἐν Ἴστρῳ δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν, ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ*
3 *ἐλαττόνων εἰς ἑξακοσίους ἦλθεν· μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Κνίδῳ
ἡ ὀλιγαρχία στασιασάντων τῶν γνωρίμων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς
διὰ τὸ ὀλίγους μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ πατήρ,
υἱὸν μὴ μετέχειν, μηδ' εἰ πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν
πρεσβύτατον· ἐπιλαβόμενος γὰρ στασιαζόντων ὁ δῆμος, καὶ
λαβὼν προστάτην ἐκ τῶν γνωρίμων, ἐπιθέμενος ἐκράτησεν,*
4 *ἀσθενὲς γὰρ τὸ στασιάζον· καὶ ἐν Ἐρυθραῖς δὲ ἐπὶ τῆς
τῶν Βασιλιδῶν ὀλιγαρχίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, καί-
περ καλῶς ἐπιμελομένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅμως διὰ
τὸ ὑπ' ὀλίγων ἄρχεσθαι ἀγανακτῶν ὁ δῆμος μετέβαλε
τὴν πολιτείαν. κινοῦνται δ' αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν καὶ
διὰ φιλονικίαν δημαγωγούντων. ἡ δημαγωγία δὲ διττή,*
(p. 205) *ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις — ἐγγίγνεται γὰρ δημαγωγὸς
κἂν πάνυ ὀλίγοι ὦσιν, οἷον ἐν τοῖς τριάκοντα Ἀθήνησιν οἱ
περὶ Χαρικλέα ἴσχυσαν τοὺς τριάκοντα δημαγωγοῦντες, καὶ
ἐν τοῖς τετρακοσίοις οἱ περὶ Φρύνιχον τὸν αὐτὸν τρόπον —,*
5 *ἢ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες,
οἷον ἐν Λαρίσῃ οἱ πολιτοφύλακες διὰ τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς
τὸν ὄχλον ἐδημαγώγουν, καὶ ἐν ὅσαις ὀλιγαρχίαις οὐχ οὗτοι
αἱροῦνται τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν οἱ ἄρχοντές εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν*

6 *ἐκένουν* ΓM^s ‖ *μετέβαλλον* $M^s\pi^3$, *μετέβαλον* pr. P^1 (crx. mg. p^1), *transmutarent* Guil. **10** *ἡ* om. π^3 **13** *αὐτοὺς* $M^sP^{2\cdot 3}H^a\pi^3$ **18** *ῥύθραις* ΓM^s **19** *Βασιλιδῶν* Camerarius, *βασιλίδων* ΓΠ, *Βασιλειδῶν* ci. Goettlingius **22** *αυτῶν* M^s, *αὐτῶν* P^1 **23** *φιλονεικίαν* (sed *εικί* in ras. P^1, *φιλονεικείαν* π^3) Π, *contentionem* Guil. **24** *ἡ* om. $P^{2\cdot 3}\pi^3$ **25** *ἀλήνησιν* Γ, *ἀλκύησιν* M^s **27** *τριακοσίοις* Π^1: cf. 1304b 12 **29** *Λαρίσῃ* Bk.[2], *λαρίσσῃ* ΓΠ

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἀρχαὶ ἐκ τιμημάτων μεγάλων εἰσὶν ἢ ἑταιριῶν, αἱροῦνται
δ' οἱ ὁπλῖται ἢ ὁ δῆμος, ὅπερ ἐν Ἀβύδῳ συνέβαινεν, καὶ
ὅπου τὰ δικαστήρια μὴ ἐκ τοῦ πολιτεύματός ἐστι — δημαγω-
γοῦντες γὰρ πρὸς τὰς κρίσεις μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν,
ὅπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ἐγένετο τῇ ἐν τῷ Πόντῳ· —, ἔτι δ' 6
ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἕλκωσι τὴν ὀλιγαρχίαν· οἱ γὰρ τὸ
ἴσον ζητοῦντες ἀναγκάζονται βοηθὸν ἐπαγαγέσθαι τὸν δῆ-
μον. γίνονται δὲ μεταβολαὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ὅταν
ἀναλώσωσι τὰ ἴδια ζῶντες ἀσελγῶς· καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι
καινοτομεῖν ζητοῦσι, καὶ ἢ τυραννίδι ἐπιτίθενται αὐτοὶ ἢ
1306a κατασκευάζουσιν ἕτερον· (ὥσπερ Ἱππαρῖνος Διονύσιον ἐν Συ-
ρακούσαις, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, ᾧ ὄνομα ἦν Κλεότιμος, τοὺς
ἐποίκους τοὺς Χαλκιδέων ἤγαγε, καὶ ἐλθόντων διεστασίασεν
αὐτοὺς πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ἐν Αἰγίνῃ ὁ τὴν πρᾶξιν τὴν
πρὸς Χάρητα πράξας ἐνεχείρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν
διὰ τοιαύτην αἰτίαν)· ὁτὲ μὲν οὖν εὐθὺς ἐπιχειροῦσί τι κινεῖν, 7
ὁτὲ δὲ κλέπτουσι τὰ κοινά, ὅθεν πρὸς αὐτοὺς στασιάζουσιν ἢ
οὗτοι ἢ οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι κλέπτοντας, ὅπερ ἐν
Ἀπολλωνίᾳ συνέβη τῇ ἐν τῷ Πόντῳ. ὁμονοοῦσα δὲ ὀλι-
γαρχία οὐκ εὐδιάφθορος ἐξ αὑτῆς. σημεῖον δὲ ἡ ἐν Φαρ-
σάλῳ πολιτεία· ἐκεῖνοι γὰρ ὀλίγοι ὄντες πολλῶν κύριοί εἰσι
διὰ τὸ χρῆσθαι σφίσιν αὐτοῖς καλῶς. καταλύονται δὲ 8
καὶ ὅταν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἑτέραν ὀλιγαρχίαν ἐμποιῶσιν.
τοῦτο δ' ἔστιν ὅταν τοῦ παντὸς πολιτεύματος ὀλίγου ὄντος τῶν
μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέχωσιν οἱ ὀλίγοι πάντες, ὅπερ ἐν (p. 206)
Ἤλιδι συνέβη ποτέ· τῆς πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὔσης
τῶν γερόντων ὀλίγοι πάμπαν ἐγίνοντο διὰ τὸ ἀιδίους εἶναι

32 ἑταιρειῶν pr. $M^s P^{1.3}$ et H^a **34** ἐστι] εἰσὶ M^s, εἴσι P^1
1306a 3 ἀποίκους Coraes: cf. 1303b 3 || τοὺς] τῶν $M^s P^1$
6 εὐθὺς om. Π^2 (post 1305b 41 καὶ suppl. mg. π^3) || τι post κινεῖν Π^1 **7** αὐτοὺς ci. Victorius vertitque Lambinus
8 κλέπτοντες $H^a \pi^3$, secl. Lambinus **10** αὐτῆς ΓP^1 **16** ἤλιδι $P^{1.2.3}$ et (partim ἔλιδι) π^3

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἐνενήκοντα ὄντας, τὴν δ' αἵρεσιν δυναστευτικὴν εἶναι καὶ
9 ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γερόντων. γίγνεται δὲ με-
ταβολὴ τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ.
ἐν μὲν πολέμῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον ἀπιστίαν στρατιώ-
ταις ἀναγκαζομένων χρῆσθαι (ᾧ γὰρ ἂν ἐγχειρίσωσιν,
οὗτος πολλάκις γίνεται τύραννος, ὥσπερ ἐν Κορίνθῳ Τι-
μοφάνης· ἂν δὲ πλείους, οὗτοι αὑτοῖς περιποιοῦνται δυνα-
στείαν), ὁτὲ δὲ ταῦτα δεδιότες μεταδιδόασι τῷ πλήθει τῆς
πολιτείας διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τῷ δήμῳ χρῆσθαι· ἐν δὲ
τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρί-
ζουσι τὴν φυλακὴν στρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς
ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων· ὅπερ συνέβη ἐν Λαρίσῃ
ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ Σῖμον, καὶ ἐν
10 Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν ἑταιριῶν ὧν ἦν μία ἡ Ἰφιάδου. γίνονται
δὲ στάσεις καὶ ἐκ τοῦ περιωθεῖσθαι ἑτέρους ὑφ' ἑτέρων τῶν
ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ αὐτῶν καὶ καταστασιάζεσθαι κατὰ γά-
μους ἢ δίκας, οἷον ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι
πρότερον, καὶ τὴν ἐν Ἐρετρίᾳ δ' ὀλιγαρχίαν τὴν τῶν ἱπ-
πέων Διαγόρας κατέλυσεν ἀδικηθεὶς περὶ γάμον· ἐκ
δὲ δικαστηρίου κρίσεως ἡ ἐν Ἡρακλείᾳ στάσις ἐγένετο καὶ ἐν
Θήβαις, ἐπ' αἰτίᾳ μοιχείας, δικαίως μὲν στασιαστικῶς δὲ
ποιησαμένων τὴν κόλασιν, τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ κατ' Εὐε-

18 ἐννενήκοντα P^2 et corr. P^3 || καὶ] καὶ ⟨οὐχ⟩ ci. Coraes 20 ὀλιγαρχικῶν pr. $π^3$ (Bk.) 22 ἐγχειρήσωσιν $M^s H^a$ 24 αὐτοῖς $M^s P^{2.3} H^a π^3$: *isti amplius* (*isti ipsis* cod. Phillippsianus) *acquirunt* Guil. 29 Λαρίσῃ Bk.², λαρίσσῃ ΓΠ (nisi quod λαρίσαι $π^3$) 30 ἀλωαδῶν $Π^1$, ἀλευάδων H^a et corr.^{1} P^1 || τῶν non vertit Guil., secl. Welldon, τοῖς Niemeyer || Σῖμον Schlosser, σάμον ΓΠ (suspectaverat Camerarius) 31 ἑταιριῶν $P^1 π^3$, ἑταιρειῶν cet. 32 δὲ] δὲ καὶ $Γ M^s$ 33 αὐτῶν] ὄντων mg. Bas.³ 35 δ' et alterum τὴν om. et ὀλιγαρχίαν post ἱππέων H^a 36 δὲ post Διαγόρας add. $Π^2$ (in lac. om. $π^3$) 37 καὶ] καὶ ἡ? Newmanus 38 στασιωτικῶς $Π^2$, στρατιωτικῶς H^a 39 κατ'] ἠτ' (an ἢ τ' ?) H^a || εὐετίωνος $M^s P^1$ et perperam scriptum εὐαιτίωνος P^3 (sed εὐαι in ras.) et H^a, εὐεκτίωνος Γ, εὐριτίωνος $P^2 π^3$, εὐρυτίωνος et εὐτίωνος $π^3$

1306 b τίωνος, τῶν δ' ἐν Θήβαις κατ' Ἀρχίου (ἐφιλονίκησαν γὰρ
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ ὥστε δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ κύφωνι).
πολλαὶ δὲ καὶ διὰ τὸ ἄγαν δεσποτικὰς εἶναι τὰς ὀλιγαρ- 11
χίας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν δυσχερανάντων κατε-
λύθησαν, ὥσπερ ἡ ἐν Κνίδῳ καὶ ἡ ἐν Χίῳ ὀλιγαρχία.
γίγνονται δὲ καὶ ἀπὸ συμπτώματος μεταβολαὶ καὶ τῆς
καλουμένης πολιτείας καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἐν ὅσαις ἀπὸ
τιμήματος βουλεύουσι καὶ δικάζουσι καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς (p. 207)
ἄρχουσιν. πολλάκις γὰρ τὸ ταχθὲν πρῶτον τίμημα πρὸς
τοὺς παρόντας καιρούς, ὥστε μετέχειν ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ
ὀλίγους ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ τοὺς μέσους, εὐετηρίας γιγνομένης
δι' εἰρήνην ἢ δι' ἄλλην τιν' εὐτυχίαν συμβαίνει πολλαπλα-
σίου γίγνεσθαι τιμήματος ἀξίας τὰς αὐτὰς κτήσεις, ὥστε
πάντας πάντων μετέχειν, ὁτὲ μὲν ἐκ προσαγωγῆς καὶ
κατὰ μικρὸν γινομένης τῆς μεταβολῆς καὶ λανθανούσης,
ὁτὲ δὲ καὶ θᾶττον. Αἱ μὲν οὖν ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι 12
καὶ στασιάζουσι διὰ τοιαύτας αἰτίας (ὅλως δὲ καὶ αἱ δη-
μοκρατίαι καὶ αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξίστανται ἐνίοτε οὐκ εἰς τὰς
ἐναντίας πολιτείας ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γένει, οἷον
ἐκ τῶν ἐννόμων δημοκρατιῶν καὶ ὀλιγαρχιῶν εἰς τὰς κυ-
ρίους καὶ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνας).

Ἐν δὲ ταῖς ἀριστοκρατίαις γίνονται αἱ στάσεις αἱ μὲν VI
διὰ τὸ ὀλίγους τῶν τιμῶν μετέχειν, ὅπερ εἴρηται κινεῖν καὶ
τὰς ὀλιγαρχίας, διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ὀλιγαρχίαν

1306 b 1 ἐφιλονίκησαν pr. P^3 (crx. rc.), ἐφιλονείκησαν cet. || αὐτοῖς Liddellius-Scottius s. v. φιλονεικέω **2** κύφωνι Victorius, κυφῶνι $P^1 \Pi^2 H^a$, κοφῶνι ΓM^s **4** τινῶν non vertit Guil. **8** ἄλλας om. Π^1 **9** anacoluthia defensa a Bonitzio Ind. Arist. 46 b 46: γὰρ ταχθὲν τὸ? Immischius, γὰρ ταχθέντος (et τιμήματος) vel γὰρ παρὰ τὸ ταχθὲν Spengelius, possis etiam coll. 1308 b 1 squ. paullo infra cum Schmidtio scribere **12** συμβαίνει ⟨πολλοστὸν — sive πολλοστημόριον — γίγνεσθαι διὰ τὸ⟩ πολλαπλασίου **18** αἱ om. $\Pi^2 H^a$ **20** ἐκ τῶν νόμων ΓM^s propter **21** κυρίους, ideoque mox quasi δημοκρατικῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν vertit Guil., idem εἰς τοὺς cum $M^s p^1 \pi^3$

*εἶναί πως (ἐν ἀμφοτέραις γὰρ ὀλίγοι οἱ ἄρχοντες, οὐ μέν-
τοι διὰ ταὐτὸν ὀλίγοι)· ἐπεὶ δοκεῖ γε διὰ ταῦτα καὶ ἡ
ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι. μάλιστα δὲ τοῦτο συμβαίνειν
ἀναγκαῖον, ὅταν ᾖ τι πλῆθος τῶν πεφρονηματισμένων ὡς
ὁμοίων κατ' ἀρετήν, οἷον ἐν Λακεδαίμονι οἱ λεγόμενοι Παρ-
θενίαι (ἐκ τῶν ὁμοίων γὰρ ἦσαν), οὓς φωράσαντες ἐπιβου-*
2 *λεύσαντας ἀπέστειλαν Τάραντος οἰκιστάς· ἢ ὅταν τινὲς ἀτι-
μάζωνται, μεγάλοι ὄντες καὶ μηθενὸς ἥττους κατ' ἀρετήν,
ὑπό τινων ἐντιμοτέρων, οἷον Λύσανδρος ὑπὸ τῶν βασιλέων·*
3 *ἢ ὅταν ἀνδρώδης τις ὢν μὴ μετέχῃ τῶν τιμῶν, οἷον Κι-
νάδων ὁ τὴν ἐπ' Ἀγησιλάου συστήσας ἐπίθεσιν ἐπὶ τοὺς
Σπαρτιάτας· ἔτι ὅταν οἱ μὲν ἀπορῶσι λίαν οἱ δ' εὐπο-
ρῶσιν (καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται· συνέβη
δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν Μεσηνιακὸν πόλε-
μον· δῆλον δὲ [καὶ] τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς κα-*
(p. 208) *λουμένης Εὐνομίας, θλιβόμενοι γάρ τινες διὰ τὸν πόλεμον* 1307a
*ἠξίουν ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χώραν)· ἔτι ἐάν τις μέγας ᾖ
καὶ δυνάμενος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ, ὥσπερ ἐν
Λακεδαίμονι δοκεῖ Παυσανίας ὁ στρατηγήσας κατὰ τὸν Μη-*
3 *δικὸν πόλεμον, καὶ ἐν Καρχηδόνι Ἄννων. λύονται δὲ μά-
λιστα αἵ τε πολιτεῖαι καὶ αἱ ἀριστοκρατίαι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ
τῇ πολιτείᾳ τοῦ δικαίου παρέκβασιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ με-
μεῖχθαι καλῶς, ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ δημοκρατίαν καὶ ὀλι-
γαρχίαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ταῦτά τε καὶ τὴν ἀρετήν,
μάλιστα δὲ τὰ δύο· λέγω δὲ τὰ δύο δῆμον καὶ ὀλιγαρ-
χίαν· ταῦτα γὰρ αἵ πολιτεῖαί τε πειρῶνται μιγνύναι καὶ*
4 *αἱ πολλαὶ τῶν καλουμένων ἀριστοκρατιῶν. διαφέρουσι γὰρ*

26 *ἐπεὶ* — **27** *εἶναι* secl. Camerarius, pro altera recensione verborum **24** *διὰ τὸ* — **25** *πως* habuit Spengelius || *ταῦτα*] *ταὐτὰ* Schneider, *τοῦτο* Spengelius **28** *τι* Congreveus, *τὸ* ΓΠ
29 *ὁμοίων* Lambinus, *ὅμοιον* ΓΠ **35** *Ἀγησιλάου* Schneider, *ἀγησιλάῳ* ΓΠ **38** *μεσσηνιακὸν* $P^{2.3}π^{3}$ **39** *καὶ* non vertit Guil., quasi *τοῦτο καὶ* Ar., *καὶ τοῦτο* secl. cum Verrallio Newmanus

τῶν ὀνομαζομένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκρατίαι τούτῳ, καὶ διὰ τοῦτ' εἰσὶν αἱ μὲν ἧττον αἱ δὲ μᾶλλον μόνιμοι αὐτῶν· τὰς γὰρ ἀποκλινούσας μᾶλλον πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἀριστοκρατίας καλοῦσιν, τὰς δὲ πρὸς τὸ πλῆθος πολιτείας· διόπερ ἀσφαλέστεραι αἱ τοιαῦται τῶν ἑτέρων εἰσίν· κρεῖττόν τε γὰρ τὸ πλεῖον, καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσιν ἴσον ἔχοντες, οἱ δ' ἐν ταῖς εὐπορίαις, ἂν ἡ πολιτεία διδῷ τὴν ὑπεροχήν, ὑβρίζειν ζητοῦσι καὶ πλεονεκτεῖν. ὅλως δ' ἐφ' ὁπότερον ἂν 5 ἐγκλίνῃ ἡ πολιτεία, ἐπὶ ταῦτα μεθίσταται, ἑκατέρων τὸ σφέτερον αὐξανόντων, οἷον ἡ μὲν πολιτεία εἰς δῆμον, ἀριστοκρατία δ' εἰς ὀλιγαρχίαν· ἢ εἰς τἀναντία, οἷον ἡ μὲν ἀριστοκρατία εἰς δῆμον (ὡς ἀδικούμενοι γὰρ περισπῶσιν εἰς τοὐναντίον οἱ ἀπορώτεροι), αἱ δὲ πολιτεῖαι εἰς ὀλιγαρχίαν (μόνον γὰρ μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον καὶ τὸ ἔχειν τὰ αὐτῶν). συνέβη δὲ τὸ εἰρημένον ἐν Θουρίοις· διὰ μὲν γὰρ 6 τὸ ἀπὸ πλείονος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχάς, εἰς ἔλαττον μετέβη καὶ εἰς ἀρχεῖα πλείω, διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην τοὺς γνωρίμους συγκτήσασθαι παρὰ τὸν νόμον (ἡ γὰρ πολιτεία ὀλιγαρχικωτέρα ἦν, ὥστε ἐδύναντο πλεονεκτεῖν), * * ὁ δὲ δῆμος, γυμνασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ, τῶν φρουρῶν ἐγένετο κρείττων, ἕως ἀφεῖσαν τῆς χώρας ὅσοι πλείω ἦσαν ἔχοντες. (p. 209) ἔτι διὰ τὸ πάσας τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας ὀλιγαρχι- 7 κὰς εἶναι, μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν οἱ γνώριμοι, οἷον καὶ ἐν Λακεδαίμονι εἰς ὀλίγους αἱ οὐσίαι ἔρχονται· καὶ ἔξεστι ποιεῖν ὅ τι ἂν θέλωσι τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον, καὶ κηδεύειν ὅτῳ θέλουσιν, διὸ καὶ ἡ Λοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς

1307 a 13 αἱ ἀριστοκρατίαι i. e. αἱ καλούμεναι ἀριστοκρατίαι || τούτῳ i. e. ratione miscendi **20** ζητοῦσι] δοκοῦσι H^a || ὁπότερα (vel 21 τοῦτο) Spengelius **27** αὐτῶν $\Gamma M^s P^3 \pi^3$ **28** εἰς ἔλαττον scil. τίμημα **29** μετέβη scil. ἡ πολιτεία **31** ἠδύναντο $M^s P^1$ || de lacuna vel vitio monuit Schneider (δὲ om. Coraes) **32** τῶν φρουρῶν om. Π^1 **33** τὴν χώραν $M^s P^2 \pi^3$ || ἦσαν ἔχοντες] γρ. εἶχον καὶ ἑκόντες mg. m. 1 H^a **37** ἐθέλωσι $M^s H^a$ **38** θέλωσι Π^2 et (ω corr. m. 1 ex ου) H^a

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Διονύσιον κηδείας, ὃ ἐν δημοκρατίᾳ οὐκ ἂν ἐγένετο, οὐδ' ἂν ἐν ἀριστοκρατίᾳ εὖ μεμειγμένῃ. μάλιστα δὲ λανθάνουσιν αἱ ἀριστοκρατίαι μεταβάλλουσαι τῷ λύεσθαι κατὰ μικρόν, 1307b ὅπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον καθόλου κατὰ πασῶν τῶν πολιτειῶν, ὅτι αἴτιον τῶν μεταβολῶν καὶ τὸ μικρόν ἐστιν· ὅταν γάρ τι προῶνται τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλο μικρῷ μεῖζον εὐχερέστερον κινοῦσιν, ἕως ἂν πάντα

8 κινήσωσι τὸν κόσμον. συνέβη δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς Θουρίων πολιτείας. νόμου γὰρ ὄντος διὰ πέντε ἐτῶν στρατηγεῖν, γενόμενοί τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ παρὰ τῷ πλήθει τῶν φρουρῶν εὐδοκιμοῦντες, καταφρονήσαντες τῶν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥᾳδίως κατασχήσειν, τοῦτον τὸν νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥστ' ἐξεῖναι τοὺς αὐτοὺς συνεχῶς στρατηγεῖν, ὁρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειροτονήσοντα προθύμως. οἱ δ' ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρχόντων, οἱ καλούμενοι σύμβουλοι, ὁρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναντιοῦσθαι συνεπείσθησαν, ὑπολαμβάνοντες τοῦτον κινήσαντας τὸν νόμον ἐάσειν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δὲ βουλόμενοι κωλύειν ἄλλων κινουμένων οὐκέτι πλέον ἐποίουν οὐθέν, ἀλλὰ μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυνα-

9 στείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν. Πᾶσαι δ' αἱ πολιτεῖαι λύονται ὁτὲ μὲν ἐξ αὑτῶν ὁτὲ δ' ἔξωθεν, ὅταν ἐναντία πολιτεία ᾖ ἢ πλησίον ἢ πόρρω μὲν ἔχουσα δὲ δύναμιν. ὅπερ συνέβαινεν ἐπ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι πανταχοῦ τὰς ὀλιγαρχίας, οἱ δὲ Λάκωνες τοὺς δήμους κατέλυον. Ὅθεν μὲν οὖν αἱ μεταβολαὶ γίγνονται

(p. 210) τῶν πολιτειῶν καὶ αἱ στάσεις, εἴρηται σχεδόν.

1307b 3 ὅτι — ἐστιν: an marginale? Immischius 4 προόωνται $M^s P^1 \pi^3$ 6 δὲ τοῦτο καὶ] δὲ καὶ τοῦτο καὶ H^a, καὶ τοῦτο καὶ π^3, δὲ καὶ τοῦτο Garveus 8 παρὰ om. $H^a \pi^3$ 9 τῶν φρουρῶν non vertit Ar. 11 τοὺς αὐτοὺς post 12 συνεχῶς Π^1 12 χειροτονήσαντα $M^s H^a$, χειροτονήσαντας P^1 18 μετέβαλλεν pr. M^s et π^3, μετέβαλλον $P^{2 \cdot 3} H^a \pi^3$ 20 αὐτῶν ΓP^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

8 Περὶ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἑκάστης πολι- VII
τείας ἐχόμενόν ἐστιν εἰπεῖν. πρῶτον μὲν οὖν δῆλον ὅτι, εἴπερ
ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτεῖαι, ἔχομεν καὶ δι' ὧν
σῴζονται· τῶν γὰρ ἐναντίων τἀναντία ποιητικά, φθορὰ δὲ
σωτηρίᾳ ἐναντίον. ἐν μὲν οὖν ταῖς εὖ κεκραμέναις πολι-
τείαις ὥσπερ ἄλλο τι δεῖ τηρεῖν ὅπως μηθὲν παρανομῶσι,
καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν· λανθάνει γὰρ παρα- 2
δυομένη ἡ παρανομία, ὥσπερ τὰς οὐσίας τὸ μικρὸν δαπάνημα
ἀναιρεῖ πολλάκις γινόμενον. λανθάνει γὰρ ἡ δαπάνη
διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίγνεσθαι· παραλογίζεται γὰρ ἡ διά-
νοια ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος· εἰ ἕκαστον μι-
κρόν, καὶ πάντα. τοῦτο δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ· τὸ
γὰρ ὅλον καὶ τὰ πάντα οὐ μικρόν, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ
μικρῶν. μίαν μὲν οὖν φυλακὴν πρὸς ταύτην τὴν ἀρχὴν
δεῖ ποιεῖσθαι· ἔπειτα μὴ πιστεύειν τοῖς σοφίσματος χάριν
1308 a πρὸς τὸ πλῆθος συγκειμένοις, ἐξελέγχεται γὰρ ὑπὸ τῶν
ἔργων (ποῖα δὲ λέγομεν τῶν πολιτειῶν σοφίσματα, πρό-
τερον εἴρηται). ἔτι δ' ὁρᾶν ὅτι ἔνιαι μένουσιν οὐ μόνον ἀρι- 3

32 παραδυομένη — **34** γὰρ om. $\Pi^2 H^a$ (ἀπολείπει τι mg. rc. P^3; suppl. inde a 32 λανθάνει usque ad 35 γίγνεσθαι praemissis verbis οὕτως δεῖ γράφειν τὴν λέξιν mg. m. 1 H^a; suppl. ex Guilelmo cod. Par. 1858 et Victorius) ‖ παραδυομένη ἡ παρανομία (ut vidit Hicksius, ex Plat. de rep. 424 D) $M^s P^1$, παραδυομένη ἡ παροιμία (sed in scholio παρανομία) mg. H^a, *subintrans praevaricatio* Guil., unde ὑπεισδύουσα ἡ παράβασις Par., ἐπεισδύουσα ἡ παράβασις (παρέκβασις in mg. Victorianae prioris Monacensis) Victorius **33** ὥσπερ τὰς οὐσίας] καὶ ἀναιρεῖ ὥσπερ καὶ mg. H^a ‖ *parvae expensae consumunt saepe factae* Guil., unde αἱ μικραὶ δαπάναι δαπανῶσι πολλάκις γινόμεναι Par. et Victorius **34** γὰρ] γὰρ καὶ mg. H^a, δὲ ΓM^s et ex Guilelmo Par. (in ras.) et Victorius ‖ ἡ δαπάνη] ἡ ἀπάτη M^s, *seductio* vel *seditio* codd. Guil., *corruptio* Ar., ἡ μετάβασις Par. (in ras.) et Victorius (sed in versione *sumptus*), ἡ φθορὰ mg. $Bas.^{2.3}$, aut secludendum aut ἀμφότερα mutandum ci. Schmidtius **35** μὴ (obscurum) s. v. inter τὸ et ἀθρόους γίνεσθαι (sic) mg. H^a **36** ὁ om. M^s et pr. P^1 (suppl. $corr.^1$) **37** ὡς] ὧς $M^s P^1$ **39** πρὸς post ταύτην? Immischius **1308 a 3** ἔτι] ἔστι Π^2

12*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

στοκρατίαι ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχίαι οὐ διὰ τὸ ἀσφαλεῖς εἶναι τὰς πολιτείας, ἀλλὰ διὰ τὸ εὖ χρῆσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς γινομένους καὶ τοῖς ἔξω τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἐν τῷ πολιτεύματι, τοὺς μὲν μὴ μετέχοντας τῷ μὴ ἀδικεῖν καὶ τῷ τοὺς ἡγεμονικοὺς αὐτῶν εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς μὲν φιλοτίμους μὴ ἀδικεῖν εἰς ἀτιμίαν τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς κέρδος, πρὸς αὑτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας τῷ χρῆσθαι ἀλλήλοις δημοτικῶς· ὃ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλήθους ζητοῦσιν οἱ δημοτικοὶ τὸ ἴσον, τοῦτ' ἐπὶ τῶν ὁμοίων οὐ μόνον δίκαιον
4 ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἐστίν. διὸ ἐὰν πλείους ὦσιν ἐν τῷ πολιτεύματι, πολλὰ συμφέρει τῶν δημοτικῶν νομοθετημάτων, οἷον τὸ ἑξαμήνους τὰς ἀρχὰς εἶναι, ἵνα πάντες οἱ ὅμοιοι μετέχωσιν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἤδη οἱ ὅμοιοι
(p. 211) (διὸ καὶ ἐν τούτοις ἐγγίγνονται δημαγωγοὶ πολλάκις, ὥσπερ εἴρηται πρότερον), ἔπειθ' ἧττον εἰς δυναστείας ἐμπίπτουσιν αἱ ὀλιγαρχίαι καὶ ἀριστοκρατίαι (οὐ γὰρ ὁμοίως ῥᾴδιον κακουργῆσαι ὀλίγον χρόνον ἄρχοντας καὶ πολύν, ἐπεὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ δημοκρατίαις γίγνονται τυραννίδες· ἢ γὰρ οἱ μέγιστοι ἐν ἑκατέρᾳ ἐπιτίθενται τυραννίδι, ἔνθα μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἔνθα δ' οἱ δυνάσται, ἢ οἱ τὰς
5 μεγίστας ἔχοντες ἀρχάς, ὅταν πολὺν χρόνον ἄρχωσιν). σῴζονται δ' αἱ πολιτεῖαι οὐ μόνον διὰ τὸ πόρρω εἶναι τῶν διαφθειρόντων, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ τὸ ἐγγύς· φοβούμενοι γὰρ διὰ χειρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν. ὥστε δεῖ τοὺς τῆς πολιτείας φροντίζοντας φόβους παρασκευάζειν, ἵνα φυλάττωσι καὶ μὴ καταλύωσιν ὥσπερ νυκτερινὴν φυλακὴν τὴν τῆς πολιτείας τήρησιν, καὶ τὸ πόρρω ἐγγὺς ποιεῖν. ἔτι τὰς τῶν γνωρίμων φιλονικίας καὶ στάσεις καὶ διὰ τῶν νόμων πειρᾶσθαι δεῖ φυλάττειν, καὶ τοὺς ἔξω τῆς φιλονικίας ὄντας πρὶν παρειληφέναι καὶ αὐτούς, ὡς τὸ ἐν

10 αὐτοὺς $M^s \Pi^2 H^a$ || καὶ explicativum 31 et 32 φιλονεικείας π^3, φιλονεικίας cet.

ἀρχῇ γινόμενον κακὸν γνῶναι οὐ τοῦ τυχόντος ἀλλὰ πολι-
τικοῦ ἀνδρός. πρὸς δὲ τὴν διὰ τὰ τιμήματα γιγνομένην 6
μεταβολὴν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμβαίνῃ
τοῦτο μενόντων μὲν τῶν αὐτῶν τιμημάτων εὐπορίας δὲ
νομίσματος γιγνομένης, συμφέρει τοῦ τιμήματος ἐπισκο-
πεῖν τοῦ καινοῦ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ παρελθόν, ἐν ὅσαις μὲν
πόλεσι τιμῶνται κατ' ἐνιαυτόν, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον,
1308b *ἐν δὲ ταῖς μείζοσι διὰ τριετηρίδος ἢ πενταετηρίδος, κἂν ᾖ*
πολλαπλάσιον ἢ πολλοστημόριον τοῦ πρότερον, ἐν ᾧ αἱ τι-
μήσεις κατέστησαν τῆς πολιτείας, νόμον εἶναι καὶ τὰ τιμή-
ματα ἐπιτείνειν ἢ ἀνιέναι, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ, ἐπιτείνον-
τας κατὰ τὴν πολλαπλασίωσιν, ἐὰν δ' ἐλλείπῃ, ἀνιέντας
καὶ ἐλάττω ποιοῦντας τὴν τίμησιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλι- 7
γαρχίαις καὶ ταῖς πολιτείαις μὴ ποιούντων, οὕτως μὲν ἔνθα
μὲν ὀλιγαρχίαν ἔνθα δὲ δυναστείαν γίνεσθαι συμβαίνει,
ἐκείνως δὲ ἐκ μὲν πολιτείας δημοκρατίαν, ἐκ δ' ὀλιγαρ-
χίας πολιτείαν ἢ δῆμον. κοινὸν δὲ καὶ ἐν δήμῳ καὶ ὀλι- (p. 212)
γαρχίᾳ [καὶ ἐν μοναρχίᾳ] καὶ πάσῃ πολιτείᾳ μήτ' αὐξάνειν
λίαν μηθένα παρὰ τὴν συμμετρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πει-
ρᾶσθαι μικρὰς καὶ πολυχρονίους διδόναι τιμὰς ἢ ταχὺ
μεγάλας (διαφθείρονται γάρ, καὶ φέρειν οὐ παντὸς ἀνδρὸς
εὐτυχίαν), εἰ δὲ μή, μή τοί γ' ἀθρόας δόντας ἀφαιρεῖσθαι
πάλιν ἀθρόας, ἀλλ' ἐκ προσαγωγῆς· καὶ μάλιστα μὲν 8
πειρᾶσθαι τοῖς νόμοις οὕτω ῥυθμίζειν ὥστε μηδένα ἐγγίγνεσθαι
πολὺ ὑπερέχοντα δυνάμει μήτε φίλων μήτε χρημάτων,

35 *τὰ τιμήματα*] *τιμήματα* π^3, *τιμήματος* Γ$M^s\pi^3$ **39** *και-νοῦ* Coraes, *κοινοῦ* ΓΠ **40** *κατὰ τοῦτον* (*κατὰ τοῦτο* H^a) *τὸν χρόνον* hoc loco Π^1H^a (sed supra *χρόνον* signum criticum H^a), ante 39 *ἐν* Π^2 **1308 b 6** *μὲν* secl. Susem.[4] **7** *οὕτως μὲν* Niemeyer, *μὲν οὕτως* ΓΠ **10** *καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ* Π^1 **11** *καὶ ἐν μοναρχίᾳ* om. Π^2H^a, del. rubr. corr. P^1 **15** *τοί γ'*] *τι γ'* $P^{2.3}H^a\pi^3$, *τ'* Π^1 **16** *καὶ* om. Π^2 (suppl. π^3) **17** *οὕτω ῥυθμίζειν*] *οὕτως ἄγειν* Π^2H^a, sed *ἐν ἄλλω· οὕτω ῥυθμίζειν* corr.[1] P^2 et *οὕτω ῥυγμίζειν* (superscr. *ἀντὶ ἄγειν* p^2) mg.[3] P^2

εἰ δὲ μή, ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι τὰς παραστάσεις αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους βίους νεωτερίζουσιν, δεῖ ἐμποιεῖν ἀρχήν τινα τὴν ἐποψομένην τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν, ἐν μὲν δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν, ἐν δὲ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ἑκάστῃ. καὶ τὸ εὐημεροῦν δὲ τῆς πόλεως ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· τούτου δ' ἄκος τὸ αἰεὶ τοῖς ἀντικειμένοις μορίοις ἐγχειρίζειν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀρχάς (λέγω δ' ἀντικεῖσθαι τοὺς ἐπιεικεῖς τῷ πλήθει, καὶ τοὺς ἀπόρους τοῖς εὐπόροις) καὶ τὸ πειρᾶσθαι ἢ συμμιγνύναι τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος καὶ τὸ τῶν εὐπόρων ἢ τὸ μέσον αὔξειν (τοῦτο γὰρ διαλύει τὰς διὰ
9 τὴν ἀνισότητα στάσεις). μέγιστον δὲ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ τὸ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἄλλῃ οἰκονομίᾳ οὕτω τετάχθαι ὥστε μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς κερδαίνειν. τοῦτο δὲ μάλιστα ἐν ταῖς ὀλιγαρχικαῖς δεῖ τηρεῖν. οὐ γὰρ οὕτως ἀγανακτοῦσιν εἰργόμενοι τοῦ ἄρχειν οἱ πολλοί, ἀλλὰ καὶ χαίρουσιν ἐάν τις ἐᾷ πρὸς τοῖς ἰδίοις σχολάζειν, ὡς ἐὰν οἴωνται τὰ κοινὰ κλέπτειν τοὺς ἄρχοντας, τότε δ' ἀμφότερα λυπεῖ, τό τε
10 τῶν τιμῶν μὴ μετέχειν καὶ τὸ τῶν κερδῶν. μοναχῶς δὲ καὶ ἐνδέχεται ἅμα εἶναι δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν, εἰ τοῦτο κατασκευάσειέ τις, ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν καὶ τοὺς γνωρίμους καὶ τὸ πλῆθος ἔχειν ἃ βούλονται ἀμφοτέρους.
(p. 213) τὸ μὲν γὰρ ἐξεῖναι πᾶσιν ἄρχειν δημοκρατικόν, τὸ δὲ τοὺς γνωρίμους εἶναι ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀριστοκρατικόν, τοῦτο δ' ἔσται ὅταν μὴ ᾖ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν· οἱ γὰρ ἄποροι οὐ βουλήσονται ἄρχειν τῷ μηδὲν κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἰδίοις εἶναι μᾶλλον, οἱ δὲ εὔποροι δυνήσονται διὰ τὸ μηδενὸς προσδεῖσθαι τῶν κοινῶν· ὥστε συμβήσεται τοῖς μὲν

22 τὴν alterum om. M^{s}P^1 25 τοῦτο Π^1 26 τὸ om. M^{s}P^1 28 καὶ τοὺς ἀπόρους] τοὺς ἀπόρους M^{s}P^1, *egenos autem* Guil. 36 ὡς] ὥστε (sic) M^s, *quare* Guil. 1309 a 7 μηδὲν Bk. cum P^2

ἀπόροις γίγνεσθαι εὐπόροις διὰ τὸ διατρίβειν πρὸς τοῖς
ἔργοις, τοῖς δὲ γνωρίμοις μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων.
τοῦ μὲν οὖν μὴ κλέπτεσθαι τὰ κοινά, ἡ παράδοσις γιγνέσθω 11
τῶν χρημάτων παρόντων πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντί-
γραφα κατὰ φατρίας καὶ λόχους καὶ φυλὰς τιθέσθωσαν·
τοῦ δὲ ἀκερδῶς ἄρχειν, τιμὰς εἶναι δεῖ νενομοθετημένας
τοῖς εὐδοκιμοῦσιν. δεῖ δ' ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τῶν
εὐπόρων φείδεσθαι, μὴ μόνον τῷ τὰς κτήσεις μὴ ποιεῖν ἀνα-
δάστους, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς καρπούς, ὃ ἐν ἐνίαις τῶν πολιτειῶν
λανθάνει γιγνόμενον· βέλτιον δὲ καὶ βουλομένους κωλύειν
λειτουργεῖν τὰς δαπανηρὰς μὲν μὴ χρησίμους δὲ λειτουργίας,
οἷον χορηγίας καὶ λαμπαδαρχίας καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦ-
ται· ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ τῶν ἀπόρων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι 12
πολλήν· καὶ τὰς ἀρχὰς ἀφ' ὧν λήμματα τούτοις ἀπονέ-
μειν· κἄν τις ὑβρίσῃ τῶν εὐπόρων εἰς τούτους, μείζω τὰ
ἐπιτίμια εἶναι ἢ ἂν σφῶν αὐτῶν· καὶ τὰς κληρονομίας μὴ
κατὰ δόσιν εἶναι ἀλλὰ κατὰ γένος, μηδὲ πλειόνων ἢ μιᾶς
τὸν αὐτὸν κληρονομεῖν, οὕτω γὰρ ἂν ὁμαλώτεραι αἱ οὐσίαι
εἶεν καὶ τῶν ἀπόρων εἰς εὐπορίαν ἂν καθίσταιντο πλείους.
συμφέρει δὲ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τῶν 13
ἄλλων ἢ ἰσότητα ἢ προεδρίαν νέμειν τοῖς ἧττον κοινωνοῦσι
τῆς πολιτείας, ἐν μὲν δήμῳ τοῖς εὐπόροις, ἐν δ' ὀλιγαρ-
χίᾳ τοῖς ἀπόροις, πλὴν ὅσαι ἀρχαὶ κύριαι τῆς πολιτείας,
ταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας ἐγχειρίζειν μόνοις ἢ
πλείοσιν.

9 *Τρία δέ τινα χρὴ ἔχειν τοὺς μέλλοντας ἄρξειν τὰς* 14
κυρίας ἀρχάς, πρῶτον μὲν φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν (p. 214)
πολιτείαν, ἔπειτα δύναμιν μεγίστην τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς,
τρίτον δ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἑκάστῃ πολιτείᾳ τὴν

10 *τοῦ μὲν οὖν*] *καὶ τοῦ* Γ, *τοῦ μὲν* M[s] **12** *λόχους* Γp[1]π[3], *λόγους* (sed mg. m. 1 *γρ. καὶ λόχους*) H[a], *λόγους* cet. **15** *τῷ*] *τοῦ* P[1], om. Π[2] || *μὴ* om. P[1]H[a] **29** post *πολιτείας* add. *ταύτης* Π[1] **31** *ταῦτα* Π[1] (*ταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας* om. P[2])

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πρὸς τὴν πολιτείαν (εἰ γὰρ μὴ ταὐτὸν τὸ δίκαιον κατὰ πάσας τὰς πολιτείας, ἀνάγκη καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι διαφοράς). ἔχει δ' ἀπορίαν, ὅταν μὴ συμβαίνῃ ταῦτα πάντα περὶ τὸν αὐτόν, πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν· οἷον εἰ στρατηγικὸς μέν τις εἴη, πονηρὸς δὲ καὶ μὴ τῇ πο- 1309b
λιτείᾳ φίλος, ὁ δὲ δίκαιος καὶ φίλος, πῶς δεῖ ποιεῖσθαι
15 τὴν αἵρεσιν; ἔοικε δὲ δεῖν βλέπειν εἰς δύο, τίνος πλεῖον μετέχουσι πάντες καὶ τίνος ἔλαττον· διὸ ἐν στρατηγίᾳ μὲν εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς ἀρετῆς (ἔλαττον γὰρ στρατηγίας μετέχουσι, τῆς δ' ἐπιεικείας πλεῖον), ἐν δὲ φυλακῇ καὶ ταμιείᾳ τἀναντία (πλείονος γὰρ ἀρετῆς δεῖται ἢ ὅσην οἱ πολλοὶ ἔχουσιν, ἡ δὲ ἐπιστήμη κοινὴ πᾶσιν). ἀπορήσειε δ' ἄν τις κἂν δύναμις ὑπάρχῃ καὶ τῆς πολιτείας φιλία, τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; ποιήσει γὰρ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δύο. ἢ ὅτι ἐνδέχεται τοὺς τὰ δύο ταῦτα ἔχοντας ἀκρατεῖς εἶναι, ὥστε καθάπερ καὶ αὑτοῖς οὐχ ὑπηρετοῦσιν, εἰδότες καὶ φιλοῦντες αὑτούς, οὕτω καὶ πρὸς τὸ κοινὸν οὐθὲν κωλύει ἔχειν
16 ἐνίους; ἁπλῶς δέ, ὅσα ἐν τοῖς νόμοις ὡς συμφέροντα λέγομεν ταῖς πολιτείαις, ἅπαντα ταῦτα σῴζει τὰς πολιτείας, καὶ τὸ πολλάκις εἰρημένον μέγιστον στοιχεῖον, τὸ τηρεῖν ὅπως κρεῖττον ἔσται τὸ βουλόμενον τὴν πολιτείαν πλῆθος τοῦ μὴ βουλομένου. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα δεῖ μὴ λανθάνειν, ὃ νῦν λανθάνει τὰς παρεκβεβηκυίας πολιτείας, τὸ μέσον· πολλὰ γὰρ τῶν δοκούντων δημοτικῶν λύει τὰς δημοκρα-
17 τίας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ δ' οἰόμενοι ταύτην εἶναι μίαν ἀρετὴν ἕλκουσιν εἰς τὴν ὑπερβολήν,

40 αἵρεσιν corr. cod. Paris. 2025, διαίρεσιν cet. **1309b 2** post φίλος add. μὴ στρατηγικὸς δέ π[3], quod novisse videntur iam Thom. et Alb. 7 τοὐναντίον ΓM[s] 8 κοινῇ P[1.2.3]H[a]π[3]
9 καὶ τῆς πολιτείας ci. Stahrius, τῆς πολιτείας καὶ ΓΠ (τῆς πολιτείας secl. Spengelius, φιλίας scribere maluit Zwinger) 10 καὶ τὰ] κατὰ (τὰ corr. π[3]) Π[2]H[a] 12 αὐτοῖς Π[1] (sed de P[1] non constat) et H[a]π[3] 13 αὐτούς ΓM[s]P[2]H[a] 14 ἐνίοις Π[2]
19 νῦν] δὴ ΓM[s]

ἀγνοοῦντες ὅτι, καθάπερ ῥίς ἐστι παρεκβεβηκυῖα μὲν τὴν
εὐθύτητα τὴν καλλίστην πρὸς τὸ γρυπὸν ἢ τὸ σιμόν, ἀλλ'
ὅμως ἔτι καλὴ καὶ χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μὴν
ἀλλ' ἐὰν ἐπιτείνῃ τις ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπερβολήν, πρῶ- (p. 215)
τον μὲν ἀποβαλεῖ τὴν μετριότητα τοῦ μορίου, τέλος δ' οὕτως
ὥστε μηδὲ ῥῖνα ποιήσει φαίνεσθαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ
τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐναντίων, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ
περὶ τῶν ἄλλων μορίων, συμβαίνει δὴ τοῦτο καὶ περὶ τὰς
ἄλλας πολιτείας. καὶ γὰρ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν 18
ἔστιν ὥστ' ἔχειν ἱκανῶς, καίπερ ἐξεστηκυίας τῆς βελτίστης
τάξεως· ἐὰν δέ τις ἐπιτείνῃ μᾶλλον ἑκατέραν αὐτῶν, πρῶ-
τον μὲν χείρω ποιήσει τὴν πολιτείαν, τέλος δ' οὐδὲ πολι-
τείαν. διὸ δεῖ τοῦτο μὴ ἀγνοεῖν τὸν νομοθέτην καὶ τὸν πο-
λιτικόν, ποῖα σῴζει τῶν δημοτικῶν καὶ ποῖα φθείρει τὴν
δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῶν ὀλιγαρχικῶν τὴν ὀλιγαρχίαν.
οὐδετέραν μὲν γὰρ ἐνδέχεται αὐτῶν εἶναι καὶ διαμένειν
ἄνευ τῶν εὐπόρων καὶ τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὅταν ὁμαλότης
γένηται τῆς οὐσίας, ἄλλην ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολι-
τείαν, ὥστε φθείροντες τοῖς καθ' ὑπεροχὴν νόμοις φθείρουσι
τὰς πολιτείας. ἁμαρτάνουσι δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις 19
καὶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις οἱ δη-
μαγωγοί, ὅπου τὸ πλῆθος κύριον τῶν νόμων· δύο γὰρ
ποιοῦσιν ἀεὶ τὴν πόλιν, μαχόμενοι τοῖς εὐπόροις· δεῖ δὲ
τοὐναντίον αἰεὶ δοκεῖν λέγειν ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, ἐν δὲ ταῖς ὀλι-
γαρχίαις ὑπὲρ τοῦ δήμου τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς ὅρκους
ἐναντίους ἢ νῦν ὀμνύναι τοὺς ὀλιγαρχικούς· νῦν μὲν γὰρ ἐν

27 ἀποβαλεῖ] ἀποβάλῃ pr. P^2 (ἀποβάλλει corr.^{1}) et P^3H^a, ἀποβάλλῃ et ἀποβάλει et ὑπερβαλεῖ π^3 28 ποιήσῃ M^s et pr. P^2 (em. corr.^{1}), ποιῃ et σ superscr. P^3 30 τὰς ἄλλας] τἆλλα καὶ τὰς Thurotus, τὰς [ἄλλας] Victorio auctore Schneider 32 ὥστ' secl. Bk.^{2} 37 ποῖαι $P^{2.3}\pi^3$ 38 μὲν om. $\Pi^1H^a\pi^3$ (γὰρ add. ante μὲν γὰρ corr. π^3) || ἐνδέχεται post αὐτῶν Π^1 1310a 1 φθείροντες scil. τοὺς εὐπόρους καὶ τὸ πλῆθος 6 τῶν cod. Parisinus 1858, om. cet.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*ἐνίαις ὀμνύουσι "καὶ τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω
ὅ τι ἂν ἔχω κακόν," χρὴ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν καὶ ὑπο-
κρίνεσθαι τοὐναντίον, ἐπισημαινομένους ἐν τοῖς ὅρκοις ὅτι "οὐκ*
20 *ἀδικήσω τὸν δῆμον." μέγιστον δὲ πάντων τῶν εἰρημένων
πρὸς τὸ διαμένειν τὰς πολιτείας, οὗ νῦν ὀλιγωροῦσι πάντες,
τὸ παιδεύεσθαι πρὸς τὰς πολιτείας. ὄφελος γὰρ οὐθὲν τῶν
ὠφελιμωτάτων νόμων καὶ συνδεδοξασμένων ὑπὸ πάντων
τῶν πολιτευομένων, εἰ μὴ ἔσονται εἰθισμένοι καὶ πεπαι-*
(p. 216) *δευμένοι ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημο-
τικῶς, εἰ δ' ὀλιγαρχικοί, ὀλιγαρχικῶς. εἴπερ γὰρ ἔστιν ἐφ'*
21 *ἑνὸς ἀκρασία, ἔστι καὶ ἐπὶ πόλεως. ἔστι δὲ τὸ πεπαιδεῦ-
σθαι πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ τοῦτο, τὸ ποιεῖν οἷς χαίρουσιν οἱ
ὀλιγαρχοῦντες ἢ οἱ δημοκρατίαν βουλόμενοι, ἀλλ' οἷς δυνή-
σονται οἱ μὲν ὀλιγαρχεῖν οἱ δὲ δημοκρατεῖσθαι. νῦν δ' ἐν
μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ τῶν ἀρχόντων υἱοὶ τρυφῶσιν, οἱ
δὲ τῶν ἀπόρων γίγνονται γεγυμνασμένοι καὶ πεπονηκότες,*
22 *ὥστε καὶ βούλονται μᾶλλον καὶ δύνανται νεωτερίζειν. ἐν δὲ
ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκούσαις δημοκρα-
τικαῖς τοὐναντίον τοῦ συμφέροντος καθέστηκεν, αἴτιον δὲ τούτου
ὅτι κακῶς ὁρίζονται τὸ ἐλεύθερον. δύο γάρ ἐστιν οἷς ἡ δη-
μοκρατία δοκεῖ ὡρίσθαι, τῷ τὸ πλεῖον εἶναι κύριον καὶ τῇ
ἐλευθερίᾳ· τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἴσον δοκεῖ εἶναι, ἴσον δ' ὅ τι
ἂν δόξῃ τῷ πλήθει, τοῦτ' εἶναι κύριον, ἐλεύθερον δὲ [καὶ
ἴσον] τὸ ὅ τι ἂν βούληταί τις ποιεῖν· ὥστε ζῇ ἐν ταῖς τοιαύ-
ταις δημοκρατίαις ἕκαστος ὡς βούλεται, καὶ εἰς ὃ χρῄζων,
ὥς φησιν Εὐριπίδης· τοῦτο δ' ἐστὶ φαῦλον· οὐ γὰρ δεῖ
οἴεσθαι δουλείαν εἶναι τὸ ζῆν πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ
σωτηρίαν. Ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ πολιτεῖαι μεταβάλλουσι καὶ*

9 *κακόνους*] geminata litt. *ν* s. v. M^s et corr.[1] P^1 10 *ἔχῃ* ΓM^s, *ω* ad *ἔχ* postea add. P^1 18 *ἤπερ* Π^1 21 *ἢ*] *καὶ* ΓP^1 31 *καὶ ἴσον* damnabat Spengelius 34 Euripides fr. 891 N.[2] (*εἰς ὃ χρήζειν* π^3, *ad quod abundat* Guil.)

φθείρονται, καὶ διὰ τίνων σῴζονται καὶ διαμένουσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν τοσαῦτά ἐστιν.

10 Λείπεται δ' ἐπελθεῖν καὶ περὶ μοναρχίας, ἐξ ὧν τε VIII
φθείρεται καὶ δι' ὧν σῴζεσθαι πέφυκεν. σχεδὸν δὲ παρα-
1310b πλήσια τοῖς εἰρημένοις περὶ τὰς πολιτείας ἐστὶ καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὰς βασιλείας καὶ τὰς τυραννίδας. ἡ μὲν γὰρ βασιλεία κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἐστίν, ἡ δὲ τυραννὶς ἐξ ὀλιγαρχίας τῆς ὑστάτης σύγκειται καὶ δημοκρατίας· διὸ δὴ καὶ βλαβερωτάτη τοῖς ἀρχομένοις ἐστίν, ἅτε ἐκ δυοῖν συγκειμένη κακῶν καὶ τὰς παρεκβάσεις καὶ τὰς ἁμαρτίας ἔχουσα τὰς παρ' ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν. ὑπάρχει 2
δ' ἡ γένεσις εὐθὺς ἐξ ἐναντίων ἑκατέρᾳ τῶν μοναρχιῶν·
ἡ μὲν γὰρ βασιλεία πρὸς βοήθειαν τὴν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῖς (p. 217)
ἐπιεικέσι γέγονεν, καὶ καθίσταται βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐπιεικῶν καθ' ὑπεροχὴν ἀρετῆς ἢ πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἢ καθ' ὑπεροχὴν τοιούτου γένους, ὁ δὲ τύραννος ἐκ τοῦ δήμου καὶ τοῦ πλήθους ἐπὶ τοὺς γνωρίμους, ὅπως ὁ δῆμος ἀδικῆται μηδὲν ὑπ' αὐτῶν. φανερὸν δ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων. σχεδὸν 3
γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων γεγόνασιν ἐκ δημαγωγῶν ὡς εἰπεῖν, πιστευθέντες ἐκ τοῦ διαβάλλειν τοὺς γνωρίμους. αἱ μὲν γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον κατέστησαν τῶν τυραννίδων, ἤδη τῶν πόλεων ηὐξημένων, αἱ δὲ πρὸ τούτων ἔκ τε τῶν βασιλέων παρεκβαινόντων τὰ πάτρια καὶ δεσποτικωτέρας ἀρχῆς ὀρεγομένων, αἱ δὲ ἐκ τῶν αἱρετῶν ἐπὶ τὰς κυρίας ἀρχάς (τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι καθίστασαν πολυχρονίους τὰς δημιουργίας καὶ τὰς θεωρίας), αἱ δ' ἐκ τῶν ὀλιγαρχιῶν αἱρουμένων ἕνα τινὰ κύριον ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. πᾶσι 4
γὰρ ὑπῆρχε τοῖς τρόποις τούτοις τὸ κατεργάζεσθαι ῥᾳδίως,

38 ἁπλῶς — 40 σῴζεσθαι om. H[a] 39 καὶ om. Π[1]
1310b 5 δυεῖν P[2] et pr. P[3] (crx. rc.) 9 ἐπὶ τὸν δῆμον Rassovius 10 βασιλεὺς ἐκ] βασιλεὺς Π[1], *rex unus* Thom. et Alb. 15 δημαγωγοῦ P[2. 3] 17 τῶν τυράννων π[3], αἱ τυραννίδες Π[1] 18 τε om. π[3] 24 τούτοις] τοῦτο εἰς Π[1] (em. corr. P[1])

*εἰ μόνον βουληθεῖεν, διὰ τὸ δύναμιν προϋπάρχειν, τοῖς μὲν
βασιλικῆς ἀρχῆς τοῖς δὲ τὴν τῆς τιμῆς· οἷον Φείδων μὲν
περὶ Ἄργος καὶ ἕτεροι τύραννοι κατέστησαν βασιλείας
ὑπαρχούσης, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Φάλαρις ἐκ τῶν
τιμῶν, Παναίτιος δ' ἐν Λεοντίνοις καὶ Κύψελος ἐν Κορίνθῳ,
καὶ Πεισίστρατος Ἀθήνησι, καὶ Διονύσιος ἐν Συρακούσαις,*
5 *καὶ ἕτεροι τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐκ δημαγωγίας. καθάπερ οὖν
εἴπομεν, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν.
κατ' ἀξίαν γάρ ἐστιν, ἢ κατ' ἰδίαν ἀρετὴν ἢ κατὰ γένους,
ἢ κατ' εὐεργεσίας, ἢ κατὰ ταῦτά τε καὶ δύναμιν. ἅπαν-
τες γὰρ εὐεργετήσαντες ἢ δυνάμενοι τὰς πόλεις ἢ τὰ ἔθνη
εὐεργετεῖν ἐτύγχανον τῆς τιμῆς ταύτης, οἱ μὲν κατὰ πό-
λεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὥσπερ Κόδρος, οἱ δ' ἐλευθε-
ρώσαντες, ὥσπερ Κῦρος, ἢ κτίσαντες ἢ κτησάμενοι χώραν,
ὥσπερ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς καὶ Μακεδόνων καὶ*
6 *Μολοττῶν. βούλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ, ὅπως οἱ*
(p. 218) *μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας μηθὲν ἄδικον πάσχωσιν, ὁ δὲ
δῆμος μὴ ὑβρίζηται μηθέν· ἡ δὲ τυραννίς, ὥσπερ εἴρηται
πολλάκις, πρὸς οὐδὲν ἀποβλέπει κοινόν, εἰ μὴ τῆς ἰδίας
ὠφελείας χάριν. ἔστι δὲ σκοπὸς τυραννικὸς μὲν τὸ ἡδύ,
βασιλικὸς δὲ τὸ καλόν. διὸ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ
μὲν χρήματα τυραννικά, τὰ δ' εἰς τιμὴν βασιλικὰ μᾶλ-
λον· καὶ φυλακὴ βασιλικὴ μὲν πολιτική, τυραννικὴ δὲ*
7 *διὰ ξένων. ὅτι δ' ἡ τυραννὶς ἔχει κακὰ καὶ τὰ τῆς δη-
μοκρατίας καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, φανερόν· ἐκ μὲν ὀλι-
γαρχίας τὸ τὸ τέλος εἶναι πλοῦτον (οὕτω γὰρ καὶ διαμέ-
νειν ἀναγκαῖον μόνως τήν τε φυλακὴν καὶ τὴν τρυφήν)*

29 *κύψελλος* P¹π³ **33** *γένος* Π¹ **37** *ὥσπερ Κόδρος* (*κέδρος* P²·³π³ et in parte codd. Guil.) offendit Spengelium aliosque: cf. Toepffer, att. Genealogie p. 230 **1311 a 6** *χρημάτων* Γ, *κτήματα* Hᵃ (cf. tamen schol.) **8** post *τυραννὶς* add. *τά τε τῆς ὀλιγαρχίας* (sed etiam 9 *καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας*) Hᵃ **10** *τὸ τὸ* Ar. et corr. cod. Parisini 1858, *τῷ τὸ* ΓMˢΠ², *τῷ* P¹, *τὸ* Hᵃ **11** *τροφήν* Π²Hᵃ

καὶ τὸ τῷ πλήθει μηδὲν πιστεύειν (διὸ καὶ τὴν παραίρεσιν ποιοῦνται τῶν ὅπλων, καὶ τὸ κακοῦν τὸν ὄχλον καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἄστεως ἀπελαύνειν καὶ διοικίζειν ἀμφοτέρων κοινόν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος), ἐκ δημοκρατίας δὲ τὸ πολεμεῖν τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθείρειν λάθρᾳ καὶ φανερῶς καὶ φυγαδεύειν ὡς ἀντιτέχνους καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐμποδίους, ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίγνεσθαι καὶ τὰς ἐπιβουλάς, τῶν μὲν ἄρχειν αὐτῶν βουλομένων, τῶν δὲ μὴ δουλεύειν. ὅθεν καὶ τὸ Περιάνδρου πρὸς Θρασύβουλον συμβούλευμά ἐστιν, ἡ τῶν ὑπερεχόντων σταχύων κόλουσις, ὡς δέον αἰεὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν. Καθάπερ 8
οὖν σχεδὸν ἐλέχθη, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖ νομίζειν περί τε τὰς πολιτείας εἶναι τῶν μεταβολῶν καὶ περὶ τὰς μοναρχίας· διά τε γὰρ ἀδικίαν καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ καταφρόνησιν ἐπιτίθενται πολλοὶ τῶν ἀρχομένων ταῖς μοναρχίαις, τῆς δὲ ἀδικίας μάλιστα δι' ὕβριν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν ἰδίων στέρησιν. ἔστι δὲ καὶ τὰ τέλη ταὐτά, καθάπερ κἀκεῖ, καὶ περὶ τὰς τυραννίδας καὶ τὰς βασιλείας· μέγεθος γὰρ ὑπάρχει πλούτου καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχοις, ὧν ἐφίενται πάντες. τῶν δ' ἐπιθέσεων αἱ μὲν ἐπὶ τὸ σῶμα 9
γίγνονται τῶν ἀρχόντων, αἱ δ' ἐπὶ τὴν ἀρχήν. αἱ μὲν οὖν δι' ὕβριν ἐπὶ τὸ σῶμα. τῆς δ' ὕβρεως οὔσης πολυμεροῦς, (p. 219)
ἕκαστον αὐτῶν αἴτιον γίγνεται τῆς ὀργῆς· τῶν δ' ὀργιζομένων σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τιμωρίας χάριν ἐπιτίθενται, ἀλλ' οὐχ ὑπεροχῆς. οἷον ἡ μὲν τῶν Πεισιστρατιδῶν διὰ τὸ προ-

12 *παραίνεσιν* M^s et pr. P^3 (crx. rc.) et π^3: cf. 1315a 38 14 *ἄστεος* Π 15 *δὲ*] *δὲ καὶ* Γ$M^s$$H^a$ 20 *βουλεύειν* M^s, (*his autem non*) *volentibus* Guil. 22 *τοὺς ὑπερέχοντας* post *τῶν πολιτῶν* $M^s P^1$ 23 *σχεδὸν* om. P^1 (suppl. mg.[1]) et H^a, ante *τὰς αὐτὰς* tri. Spengelius 24 *τῶν μεταβολῶν* ante 23 *αὐτὰς* ΓM^s 28 *ταῦτα* $\Pi^2 H^a$ 30 *μονάρχαις* $M^s P^1$ 36 *διὰ* — 39 *Ἁρμόδιον* citat Musurus in schol. Aristoph. Ach. 980

πηλακίσαι μὲν τὴν Ἁρμοδίου ἀδελφὴν ἐπηρεάσαι δ' Ἁρ-
μόδιον (ὁ μὲν γὰρ Ἁρμόδιος διὰ τὴν ἀδελφήν, ὁ δὲ Ἀρι-
στογείτων διὰ τὸν Ἁρμόδιον)· ἐπεβούλευσαν δὲ καὶ Περιάν-
δρῳ τῷ ἐν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ διὰ τὸ συμπίνοντα μετὰ
10 τῶν παιδικῶν ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει· ἡ δὲ 1311b
Φιλίππου ὑπὸ Παυσανίου διὰ τὸ ἐᾶσαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν περὶ Ἄτταλον, καὶ ἡ Ἀμύντου τοῦ μικροῦ ὑπὸ
Δέρδα διὰ τὸ καυχήσασθαι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ ἡ
τοῦ εὐνούχου Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ, διὰ γὰρ τὸ τὴν γυναῖκα
11 παρελέσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτεινεν ὡς ὑβρισμένος. πολ-
λαὶ δ' ἐπιθέσεις γεγένηνται καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰσχῦ-
ναι τῶν μονάρχων τινάς. οἷον καὶ ἡ Κραταίου εἰς Ἀρχέ-
λαον· αἰεὶ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς τὴν ὁμιλίαν, ὥστε ἱκανὴ
καὶ ἐλάττων ἐγένετο πρόφασις, ἢ διότι τῶν θυγατέρων οὐδε-
μίαν ἔδωκεν ὁμολογήσας αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν μὲν προτέραν,
κατεχόμενος ὑπὸ πολέμου πρὸς Σίρραν καὶ Ἀρράβαιον,
ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς Ἐλιμείας, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ
υἱεῖ Ἀμύντᾳ, οἰόμενος οὕτως ἂν ἐκεῖνον ἥκιστα διαφέρεσθαι
καὶ τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας· ἀλλὰ τῆς γε ἀλλοτριότητος
ὑπῆρχεν ἀρχὴ τὸ βαρέως φέρειν πρὸς τὴν ἀφροδισιαστικὴν
12 χάριν. συνεπέθετο δὲ καὶ Ἑλλανοκράτης ὁ Λαρισαῖος διὰ
τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὡς γὰρ χρώμενος αὐτοῦ τῇ ἡλικίᾳ οὐ
κατῆγεν ὑποσχόμενος, δι' ὕβριν καὶ οὐ δι' ἐρωτικὴν ἐπι-
θυμίαν ᾤετο εἶναι τὴν γεγενημένην ὁμιλίαν. Πύθων δὲ

37 ἐπηρεάσαι — 38 ἀδελφήν in textu omissa add. rc. mg. H^a || Ἁρμόδιον] obtritum in mg. H^a, ἁρμοδίω M^s et ut videtur Γ 38 μὲν om. mg. H^a et Musurus 1311 b 3 Ἀμύντου ὑπὸ Δέρδα [τοῦ μικροῦ] Thompson 7 αἰσχύνεσθαι $Π^2$ et corr. rc. H^a (unde mox ὑπὸ τῶν ci. Victorius) 8 μοναρχῶν Γ || κραταιοῦ $M^s P^1$ 10 ἢ] ἡ $Π^1$ et pr. H^a (em. rc.), om. Victorius 12 ἀράβαιον pr. P^1 (em. corr.^{1}) et pr. H^a (em. m. 1) 13 ἐλιβείας (cum signo corruptelae $π^3$) $Π^2$ 14 υἱῷ $M^s P^1$ || Ἀμύντᾳ an Ἀμύντα, ex codd. non patet (ἀμύντω H^a) 18 αὐτοῦ post ἡλικίᾳ $Π^1$ 20 Πύθων admonente Fabio Benevolentio Victorius, πύρρων $Π^1$, πάρρων (πάρων $π^3$) $Π^2$ et corr.^{1} P^1 et mg. rc. H^a, πάρθων H^a

καὶ Ἡρακλείδης οἱ Αἴνιοι Κότυν διέφθειραν τῷ πατρὶ τι-
μωροῦντες, Ἀδάμας δ' ἀπέστη Κότυος διὰ τὸ ἐκτμηθῆναι
παῖς ὢν ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑβρισμένος. πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ 13
εἰς τὸ σῶμα αἰκισθῆναι πληγαῖς ὀργισθέντες οἱ μὲν διέ-
φθειραν οἱ δ' ἐνεχείρησαν ὡς ὑβρισθέντες, καὶ τῶν περὶ (p. 220)
τὰς ἀρχὰς καὶ βασιλικὰς δυναστείας. οἷον ἐν Μυτιλήνῃ
τοὺς Πενθιλίδας Μεγακλῆς περιιόντας καὶ τύπτοντας ταῖς
κορύναις ἐπιθέμενος μετὰ τῶν φίλων ἀνεῖλεν, καὶ ὕστερον
Σμέρδης Πένθιλον πληγὰς λαβὼν καὶ παρὰ τῆς γυναικὸς
ἐξελκυσθεὶς διέφθειρεν. καὶ τῆς Ἀρχελάου δ' ἐπιθέσεως Δε-
κάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, παροξύνων τοὺς ἐπιθεμένους πρῶ-
τος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι
Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ' Εὐριπίδης ἐχαλέπαινεν εἰπόντος
τι αὐτοῦ εἰς δυσωδίαν τοῦ στόματος. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ 14
διὰ τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν ἀνῃρέθησαν οἱ δ' ἐπεβουλεύθη-
σαν. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ φόβον· ἓν γάρ τι τοῦτο τῶν αἰτίων
ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον
Ξέρξην Ἀρταπάνης φοβούμενος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δα-
ρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν οὐ κελεύσαντος Ξέρξου, ἀλλ' οἰόμενος
συγγνώσεσθαι ὡς ἀμνημονοῦντα διὰ τὸ δειπνεῖν. αἱ δὲ διὰ
1312a καταφρόνησιν, ὥσπερ Σαρδανάπαλλον ἰδών τις ξαίνοντα
μετὰ τῶν γυναικῶν (εἰ ἀληθῆ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες
λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκείνου, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου γε ἂν γένοιτο
τοῦτο ἀληθές), καὶ Διονυσίῳ τῷ ὑστέρῳ Δίων ἐπέθετο διὰ τὸ
καταφρονεῖν, ὁρῶν τούς τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ

26 μιτυλήνη (μιτιλήνη pr. P[3] et π[3]) ΓΠ 27 Πενθιλίδας Schneider, πενθαλίδας (πενθαλήδας pr. M[s], πενταλίδας π[3]) ΓΠ || περιιόντας P[1]π[3] 29 Σμέρδις Camotius; an Σμερδίης? Immischius || πένθιλον (πένθιμον π[3]) Π[2]H[a] 35 τοιαύτης Π[2]H[a] 36 αἰτιῶν ΓM[s]H[a]Π[3] 37 καὶ περὶ τὰς πολιτείας om. Π[1] (suppl. mg. p[1]) 40 συγγνῶσθαι (συγγνώσθαι pr. P[1], indulgeri Guil.) Π[1] (crx. p[1]) 1312 a 1 σαρδανάπαλλον H[a], σαρδανάπαλον cet. 4 τοῦτο (τ super alterum τ add. M[s]) Π[1]H[a], τὸ P[2. 3]π[3], om. π[3]

15 αὐτὸν ἀεὶ μεθύοντα. καὶ τῶν φίλων δέ τινες ἐπιτίθενται διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ τὸ πιστεύεσθαι καταφρονοῦσιν ὡς λήσοντες. καὶ οἱ οἰόμενοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν τρόπον τινὰ διὰ τὸ καταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὡς δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες τοῦ κινδύνου διὰ τὴν δύναμιν ἐπιχειροῦσι ῥᾳδίως· ὥσπερ οἱ στρατηγοῦντες τοῖς μονάρχοις· οἷον Κῦρος Ἀστυάγει καὶ τοῦ βίου καταφρονῶν καὶ τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύναμιν ἐξηργηκέναι αὐτὸν δὲ τρυφᾶν· καὶ Σεύθης ὁ Θρᾷξ Ἀμαδόκῳ στρατηγὸς ὤν. οἱ δὲ καὶ διὰ πλείω τούτων ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρονοῦντες καὶ διὰ κέρδος· ὥσπερ Ἀριοβαρζάνῃ Μιθριδάτης.
(p. 221) μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς, τιμὴν δ' ἔχοντες πολεμικὴν παρὰ τοῖς μονάρχοις· ἀνδρεία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστίν, δι' ἃς ἀμφοτέρας, ὡς ῥᾳδίως κρατήσοντες, ποιοῦνται τὰς ἐπιθέσεις.
16 τῶν δὲ διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕτερος τρόπος ἐστὶ τῆς αἰτίας παρὰ τοὺς εἰρημένους πρότερον. οὐ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι τοῖς τυράννοις ἐπιχειροῦσιν ὁρῶντες κέρδη τε μεγάλα καὶ τιμὰς μεγάλας οὔσας αὐτοῖς, οὕτω καὶ τῶν διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕκαστος προαιρεῖται κινδυνεύειν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, οὗτοι δ' ὥσπερ κἂν ἄλλης τινὸς γενομένης πράξεως περιττῆς καὶ δι' ἣν ὀνομαστοὶ γίγνονται καὶ γνώριμοι τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ τοῖς μονάρχοις ἐγχειροῦσιν, οὐ κτήσασθαι βουλόμενοι
17 μοναρχίαν ἀλλὰ δόξαν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐλάχιστοί γε τὸν ἀριθμόν εἰσιν οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁρμῶντες· ὑποκεῖ-

6 *μεθύοντα*: cf. adn. ad 17 10 *καὶ* om. Π¹ 12 *ἀστυάγῃ* (et *ἀστηάγει*) π³ 14 *θρὰξ* MˢP¹Hᵃ || post *ὤν* desiderat lucri cupidine incitatos Susem. 17 *μάλιστα* — 20 *ἐπιθέσεις* post 6 *μεθύοντα* traicienda censet Newmanus (propter 20 *ἀμφοτέρας*, relatum perperam ad 15 *πλείω*, locus luxatus videtur Immischio) 19 *θάρσος* Gifanius 24 *αὐτοῖς* (*αὑτοῖς* fort. P¹) om. Hᵃ 28 *καὶ γνώριμοι* post *τοῖς ἄλλοις* Π¹ 29 *μονάρχαις* ΓMˢ 31 *οἱ* om. MˢP¹

σθαι γὰρ δεῖ τὸ τοῦ σωθῆναι μηδὲν φροντίζειν, ἂν μὴ μέλλῃ κατασχήσειν τὴν πρᾶξιν. οἷς ἀκολουθεῖν μὲν δεῖ τὴν Δίωνος ὑπόληψιν, οὐ ῥᾴδιον δ' αὐτὴν ἐγγενέσθαι πολλοῖς· ἐκεῖνος γὰρ μετ' ὀλίγων ἐστράτευσεν ἐπὶ Διονύσιον, οὕτως ἔχειν φάσκων ὡς, ὅπου περ ἂν δύνηται προελθεῖν, ἱκανὸν αὐτῷ τοσοῦτον μετασχεῖν τῆς πράξεως· οἷον εἰ μικρὸν ἐπιβάντα τῆς γῆς εὐθὺς συμβαίη τελευτῆσαι, τοῦτον καλῶς ἔχειν αὐτῷ τὸν θάνατον. Φθείρεται δὲ τυραννὶς ἕνα 18
μὲν τρόπον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη πολιτειῶν, ἔξω-
1312 b θεν, ἐὰν ἐναντία τις ᾖ πολιτεία κρείττων (τὸ μὲν γὰρ βούλεσθαι δῆλον ὡς ὑπάρξει διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς προαιρέσεως· ἃ δὲ βούλονται, δυνάμενοι, πράττουσι πάντες), ἐναντίαι δ' αἱ πολιτεῖαι, δῆμος μὲν τυραννίδι καθ' Ἡσίοδον ὡς κεραμεῖ κεραμεύς (καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία ἡ τελευταία τυραννίς ἐστιν), βασιλεία δὲ καὶ ἀριστοκρατία διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς πολιτείας (διὸ Λακεδαιμόνιοι πλείστας κατέλυσαν τυραννίδας καὶ Συρακούσιοι κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἐπολιτεύοντο καλῶς)· ἕνα δ' ἐξ αὑτῆς, ὅταν οἱ μετέχοντες 19 (p. 222)
στασιάζωσιν· ὥσπερ ἡ τῶν περὶ Γέλωνα, καὶ νῦν ἡ τῶν περὶ Διονύσιον. ἡ μὲν Γέλωνος, Θρασυβούλου τοῦ Ἱέρωνος ἀδελφοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημαγωγοῦντος καὶ πρὸς ἡδονὰς ὁρμῶντος, ἵν' αὐτὸς ἄρχῃ· τῶν δὲ οἰκείων συστησάντων, ἵνα μὴ τυραννὶς ὅλως καταλυθῇ ἀλλὰ Θρασύβουλος· οἱ δὲ συστάντες αὐτῶν, ὡς καιρὸν ἔχοντες, ἐξέβαλον ἅπαντας

32 μὴ om. Π[1] (suppl. p[1]) **34** δι' αὐτοῖς (o e corr.: an pro δι' αὐτῆς?) H[a] (sed δ' αὐτὴν mg. rc.) || γενέσθαι (*adesse* Guil.) Π[1] **36** ὅποι Thompson **37** αὐτῷ Γ **38** post τελευτῆσαι add. τὸν βίον P[1] et mg. π[3] **39** αὐτῷ Γ, αὐτὸν pr. M[s], αὐτοῦ H[a] **40** ἑκάστη post πολιτειῶν Π[1] **1312 b 2** βουλεύεσθαι ΓM[s]π[3] **4** δ' αἱ] δὲ Π[1] || Hesiodi Op. 25 **5** κεραμεὺς κεραμεῖ cum codd. Hesiodeis Π[1] **9** ἐξ αὑτῆς M[s], ἐξαυτῆς H[a], ἐξ αὐτῆς ΓP[1], ἐξ αὐ superscripto τ P[2.3], ἐξ αὐτοῦ vel ἐξ αὐτοῦ vel ἐξ αὐτῶν π[3] **13** συστϋσάντων (sed συ incertum) H[a], συστάντων ΓM[s]P[2] **14** οἱ δὲ συστάντες „quasi substantivum" Postgateus

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

αὐτούς· Διονύσιον δὲ Δίων στρατεύσας, κηδεστὴς ὢν καὶ

20 *προσλαβὼν τὸν δῆμον, ἐκεῖνον ἐκβαλὼν διεφθάρη. δύο δὲ οὐσῶν αἰτιῶν δι' ἃς μάλιστ' ἐπιτίθενται ταῖς τυραννίσι, μίσους καὶ καταφρονήσεως, θάτερον μὲν δεῖ τούτων ὑπάρχειν τοῖς τυράννοις, τὸ μῖσος, ἐκ δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι πολλαὶ γίνονται τῶν καταλύσεων. σημεῖον δέ· τῶν μὲν γὰρ κτησαμένων οἱ πλεῖστοι καὶ διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς, οἱ δὲ παραλαβόντες εὐθὺς ὡς εἰπεῖν ἀπολλύουσι πάντες. ἀπολαυστικῶς γὰρ ζῶντες εὐκαταφρόνητοί τε γίνονται καὶ*

21 *πολλοὺς καιροὺς παραδιδόασι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. μόριον δέ τι τοῦ μίσους καὶ τὴν ὀργὴν δεῖ τιθέναι· τρόπον γάρ τινα τῶν αὐτῶν αἰτία γίνεται πράξεων. πολλάκις δὲ καὶ πρακτικώτερον τοῦ μίσους· συντονώτερον γὰρ ἐπιτίθενται διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι λογισμῷ τὸ πάθος (μάλιστα δὲ συμβαίνει τοῖς θυμοῖς ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ὕβριν, δι' ἣν αἰτίαν ἥ τε τῶν Πεισιστρατιδῶν κατελύθη τυραννὶς καὶ πολλαὶ τῶν ἄλλων), ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μῖσος· ἡ μὲν γὰρ ὀργὴ μετὰ λύπης πάρεστιν, ὥστε οὐ ῥᾴδιον λογίζεσθαι, ἡ δ' ἔχθρα ἄνευ λύπης. ὡς δὲ ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, ὅσας αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου καὶ τελευταίας καὶ τῆς δημοκρατίας τῆς ἐσχάτης, τοσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος θετέον· καὶ γὰρ αὗται τυγχάνουσιν οὖσαι διαιρεταὶ τυραν-*

22 *νίδες. Βασιλεία δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν ἥκιστα φθείρεται, διὸ καὶ πολυχρόνιός ἐστιν· ἐξ αὐτῆς δ' αἱ πλεῖσται φθοραὶ συμβαίνουσιν. φθείρεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἕνα μὲν*

(p. 223) *στασιασάντων τῶν μετεχόντων τῆς βασιλείας, ἄλλον δὲ τρόπον τυραννικώτερον πειρωμένων διοικεῖν, ὅταν εἶναι κύριοι*

16 *συστρατεύσας* H^a 20 ⟨*αἱ*⟩ *πολλαὶ* Coraes, *plurimae* Ar. 21 *τῶν μὲν* — 23 *πάντες*: cf. adnot. ad 1315b 11 squ. 23 *ἀπολλύασι* pr. P^2 et H^{a}Π^3 et *γρ.* mg. P^3 et p^1, *ἀπολλύουσι* corr.^{1} P^2 cum cet. 26 *δεῖ* post *τιθέναι* M^{s}P^1 29 *συμβαίνει*] *σημαίνει* Γ M^s 37 *αἱρεταὶ* π^3 39 *αὐτῆς* Γ P^1 π^3

πλειόνων ἀξιῶσι καὶ παρὰ τὸν νόμον. οὐ γίγνονται δ' ἔτι βασιλεῖαι νῦν, ἀλλ' ἄν περ γίγνωνται, μοναρχίαι καὶ τυραννίδες μᾶλλον, διὰ τὸ τὴν βασιλείαν ἑκούσιον μὲν ἀρχὴν εἶναι, μειζόνων δὲ κυρίαν, πολλοὺς δ' εἶναι τοὺς ὁμοίους, καὶ μηδένα διαφέροντα τοσοῦτον ὥστε ἀπαρτίζειν πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς. ὥστε διὰ μὲν τοῦτο ἑκόντες οὐχ ὑπομένουσιν· ἂν δὲ δι' ἀπάτης ἄρξῃ τις ἢ βίας, ἤδη δοκεῖ τοῦτο εἶναι τυραννίς. ἐν δὲ ταῖς κατὰ γένος βα- 23
σιλείαις τιθέναι δεῖ τῆς φθορᾶς αἰτίαν πρὸς ταῖς εἰρημέναις καὶ τὸ γίνεσθαι πολλοὺς εὐκαταφρονήτους, καὶ τὸ δύναμιν μὴ κεκτημένους τυραννικὴν ἀλλὰ βασιλικὴν τιμὴν ὑβρίζειν· ῥᾳδία γὰρ ἐγίνετο ἡ κατάλυσις· μὴ βουλομένων γὰρ εὐθὺς οὐκ ἔσται βασιλεύς, ἀλλ' ὁ τύραννος καὶ μὴ βουλομένων. Φθείρονται μὲν οὖν αἱ μοναρχίαι διὰ ταύτας καὶ τοιαύτας ἑτέρας αἰτίας.

11 Σῴζονται δὲ δῆλον ὡς ἁπλῶς μὲν εἰπεῖν ἐκ τῶν IX
ἐναντίων, ὡς δὲ καθ' ἕκαστον τῷ τὰς μὲν βασιλείας ἄγειν ἐπὶ τὸ μετριώτερον. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλαττόνων ὦσι κύριοι, πλείω χρόνον ἀναγκαῖον μένειν πᾶσαν τὴν ἀρχήν· αὐτοί τε γὰρ ἧττον γίγνονται δεσποτικοὶ καὶ τοῖς ἤθεσιν ἴσοι μᾶλλον, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχομένων φθονοῦνται ἧττον. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ περὶ Μολοττοὺς πολὺν χρόνον βασιλεία διέμεινεν, καὶ ἡ Λακεδαιμονίων διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη διαιρεθῆναι τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν Θεοπόμπου μετριάσαντος τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταστήσαντος· τῆς γὰρ δυνάμεως ἀφελὼν ηὔξησε τῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν, ὥστε τρόπον τινὰ ἐποίησεν οὐκ ἐλάττον' ἀλλὰ

1313 a 4 μοναρχίαι hoc loco ut 1302 b 17 (cf. 1316 a 24): coniunxit γίνωνται μοναρχίαι secluso καὶ Spengelius **6** κυρίαν δὲ μειζόνων ΓM^{s} **8** ἑκόντες post 9 ὑπομένουσιν ΓM^{s} **9** ἐὰν M^{s}P^{1} **10** τοῦτο δοκεῖ τυραννὶς εἶναι Π^{1} **18** δῆλον] Aretino auctore secl. Schneider, δῆλον ὅτι Vahlenus **20** ἂν om. Π^{1} **22** ἧττον post γίνονται ΓM^{s} (ut P^{1}Π^{2} codex, unde H^{a}: nam hic post ἧττον absunt γίγνονται — 23 ἧττον)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μείζονα αὐτήν. ὅπερ καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἀποκρίνασθαί φασιν αὐτόν, εἰποῦσαν εἰ μηδὲν αἰσχύνεται τὴν βασιλείαν ἐλάττω παραδιδοὺς τοῖς υἱέσιν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλα-
(p. 224) βεν· "οὐ δῆτα" φάναι· "παραδίδωμι γὰρ πολυχρονιωτέραν."

2 Αἱ δὲ τυραννίδες σῴζονται κατὰ δύο τρόπους τοὺς ἐναντιωτάτους, ὧν ἅτερός ἐστιν ὁ παραδεδομένος καὶ καθ' ὃν διοικοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. τούτων δὲ τὰ πολλά φασι καταστῆσαι Περίανδρον τὸν Κορίνθιον· πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τῆς Περσῶν ἀρχῆς ἔστι τοιαῦτα λαβεῖν. ἔστι δὲ τά τε πάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὡς οἷόν τε, τῆς τυραννίδος, τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολούειν καὶ τοὺς φρονηματίας ἀναιρεῖν, καὶ μήτε συσσίτια ἐᾶν μήτε ἑταιρίαν μήτε παιδείαν μήτε ἄλλο μηθὲν τοιοῦτον, ἀλλὰ πάντα φυλάττειν ὅθεν εἴωθε γίγνεσθαι δύο, φρόνημά τε καὶ πίστις, καὶ μήτε σχολὰς μήτε ἄλλους συλλόγους ἐπιτρέπειν γίγνεσθαι σχολαστικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα ἀγνῶτες ἀλλήλοις ἔσονται πάντες (ἡ γὰρ γνῶσις πίστιν
3 ποιεῖ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους)· καὶ τὸ τοὺς ἐπιδημοῦντας αἰεὶ φανεροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας (οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοιντο μικρὸν αἰεὶ δουλεύοντες)· καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ καὶ βάρβαρα τυραννικά ἐστιν (πάντα γὰρ ταὐτὸν δύναται)· καὶ τὸ μὴ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέγων ἢ πράττων τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἶναι κατασκόπους, οἷον περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι, καὶ τοὺς

31 τὴν βασιλείαν post **32** ἐλάττω ΓM^s **38** τῆς] τῶν pr. P^3 (em. corr.[1]), τῆς τῶν $H^a\pi^3$ **39** δὲ et τε om. M^s, τε om. P^1 || οἷόν τε] nonne οἴονται? Bk. **41** ἑταιρείαν pr. P^3 et (corr. ex ἑταιρεῖαν) H^a **1313 b 1** παιδείαν ⟨κοινὴν⟩ Trieber **2** φρονήματά ΓM^s, $P^{2.3}\pi^3$ **7** καὶ om. Π^1 (suppl. corr.[1] P^1) **8** ἐθίζωνται pr. H^a (ται in το corr. m. 1), ἐθίζοντο pr. M^s et (crx. rc.) P^3 **13** συρρακούσας H^a, συρρακουσίους M^s, *Syracusanos* Guil. || οἱ προσαγωγίδαι καλούμενοι e Plut. Dion. 28 et de curios. 16 Budaeus

ὠτακουστὰς ἐξέπεμπεν Ἱέρων, ὅπου τις εἴη συνουσία καὶ σύλ-
λογος (παρρησιάζονταί τε γὰρ ἧττον, φοβούμενοι τοὺς τοιού-
τους, κἂν παρρησιάζωνται, λανθάνουσιν ἧττον)· καὶ τὸ δια- 4
βάλλειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ
τὸν δῆμον τοῖς γνωρίμοις καὶ τοὺς πλουσίους ἑαυτοῖς. καὶ τὸ
πένητας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους τυραννικόν, ὅπως μήτε φυ-
λακὴ τρέφηται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἄσχολοι
ὦσιν ἐπιβουλεύειν. παράδειγμα δὲ τούτου αἵ τε πυραμίδες
αἱ περὶ Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν,
καὶ τοῦ Ὀλυμπίου ἡ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν,
καὶ τῶν περὶ Σάμον, ἔργα Πολυκράτεια, (πάντα γὰρ ταῦτα (p. 225)
δύναται ταὐτόν, ἀσχολίαν καὶ πενίαν τῶν ἀρχομένων)· καὶ 5
ἡ εἰσφορὰ τῶν τελῶν, οἷον ἐν Συρακούσαις (ἐν πέντε γὰρ
ἔτεσιν ἐπὶ Διονυσίου τὴν οὐσίαν ἅπασαν εἰσενηνοχέναι συνέ-
βαινεν). ἔστι δὲ καὶ πολεμοποιὸς ὁ τύραννος, ὅπως δὴ ἄσχολοί
τε ὦσι καὶ ἡγεμόνος ἐν χρείᾳ διατελῶσιν ὄντες. καὶ ἡ
μὲν βασιλεία σῴζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ
μάλιστ' ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων,
δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων. καὶ τὰ περὶ τὴν δημοκρα- 6
τίαν δὲ γιγνόμενα τὴν τελευταίαν τυραννικὰ πάντα, γυ-
ναικοκρατία τε περὶ τὰς οἰκίας, ἵν' ἐξαγγέλλωσι κατὰ τῶν
ἀνδρῶν, καὶ δούλων ἄνεσις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὔτε γὰρ
ἐπιβουλεύουσιν οἱ δοῦλοι καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς τυράννοις,
εὐημεροῦντάς τε ἀναγκαῖον εὔνους εἶναι καὶ ταῖς τυραννίσι

14 ὠτακουστάς, οὓς Π¹ (οὓς ὠτακουστὰς Coraes) || ὁ Ἱέρων M^s P¹ 15 γὰρ om. M^s P¹ 18 καὶ τὸ — 29 ὄντες novit Theophrastus ἐν τῷ περὶ καιρῶν fr. 128 W. (cf. fr. 99 et supra 1311 a 13) 19 μήτε] ἥ τε Victorius 22 τὸ ἀνάθημα τὸ Cobetus || κυψελίδων Π¹ 23 Ὀλυμπιείου vir doctus in misc. obs. Belg. VII p. 47 || τῶν Πεισιστρατιδῶν] Πεισιστράτου H^a 24 τῶν περὶ Σάμον (scil. οἰκοδομήσεις)] τὰ περὶ Σάμον Sauppeus (ἔργων τὰ pro ἔργα Coraes) 26 ἡ om. H^a || Συρρακούσαις M^s H^a 28 ὅπως δὴ] ὅπως P²Π³, ὅπερ H^a, om. una cum ἄσχολοί τε in lac. pr. P³ (suppl. rc.) 32 τούτων] om. ΓM^s, τούτων αὐτὸν καθελεῖν π³ 33 δὲ] δ' ἔτι Π¹

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

καὶ ταῖς δημοκρατίαις· καὶ γὰρ ὁ δῆμος εἶναι βούλεται μόναρχος. διὸ καὶ ὁ κόλαξ παρ' ἀμφοτέροις ἔντιμος, παρὰ μὲν τοῖς δήμοις ὁ δημαγωγός (ἔστι γὰρ ὁ δημαγωγὸς τοῦ δήμου κόλαξ), παρὰ δὲ τοῖς τυράννοις οἱ ταπεινῶς ὁμιλοῦντες, ὅπερ ἐστὶν ἔργον κολακείας. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο φιλοπόνηρον 1314a
ἡ τυραννίς· κολακευόμενοι γὰρ χαίρουσιν, τοῦτο δ' οὐδ' ἂν εἷς ποιήσειε φρόνημα ἔχων ἐλεύθερον, ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπιεικεῖς ἢ οὐ κολακεύουσιν. καὶ χρήσιμοι οἱ πονηροὶ εἰς τὰ πο-
7 νηρά· ἥλῳ γὰρ ὁ ἧλος, ὥσπερ ἡ παροιμία. καὶ τὸ μηδενὶ χαίρειν σεμνῷ μηδ' ἐλευθέρῳ τυραννικόν· αὐτὸν γὰρ εἶναι μόνον ἀξιοῖ τοιοῦτον ὁ τύραννος, ὁ δ' ἀντισεμνυνόμενος καὶ ἐλευθεριάζων ἀφαιρεῖται τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ δεσποτικὸν τῆς τυραννίδος· μισοῦσιν οὖν ὥσπερ καταλύοντας τὴν ἀρχήν. καὶ τὸ χρῆσθαι συσσίτοις καὶ συνημερευταῖς ξενικοῖς μᾶλλον ἢ πολιτικοῖς τυραννικόν, ὡς τοὺς μὲν πολεμίους τοὺς δ' οὐκ ἀντιποιουμένους. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τυραννικὰ μὲν καὶ σωτήρια τῆς ἀρχῆς, οὐθὲν δ' ἐλλείπει
(p. 226) 8 μοχθηρίας. ἔστι δ' ὡς εἰπεῖν πάντα ταῦτα περιειλημμένα τρισὶν εἴδεσιν. στοχάζεται γὰρ ἡ τυραννὶς τριῶν, ἑνὸς μὲν τοῦ μικρὰ φρονεῖν τοὺς ἀρχομένους· οὐθενὶ γὰρ ἂν μικρόψυχος ἐπιβουλεύσειεν· δευτέρου δὲ τοῦ διαπιστεῖν ἀλλήλοις· οὐ καταλύεται γὰρ πρότερον τυραννὶς πρὶν ἢ πιστεύσωσί τινες ἑαυτοῖς· διὸ καὶ τοῖς ἐπιεικέσι πολεμοῦσιν ὡς βλαβεροῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν ἄρχεσθαι δεσποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πιστοὺς καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς

39 ἀμφοτέραις Π[1] 1314a 1 φιλοπόνηρον coll. Eth. Nic. 1165b 15 et Theophr. Char. 29 Immischius, πονηρόφιλον ΓΠ, πονηροφίλον Lindauius 2 τοῦτο δ' οὐδεὶς ἂν ΓΜ[s] 4 ἢ i. e. *aut certe* 5 ἥλῳ — παροιμία citat Eustath. ad Hom. Il. p. 126, 12 squ. ‖ μηδὲν Π[2] (em. corr.[1] P[2] et γρ. mg. rc. — postea abstersum — P[3]) 6 αὐτὸν P[1], αὑτὸν cet. 8 καὶ prius om. Π[3] 10 συσσιτίοις Π[1]π[3] (em. corr. P[1]) 13 δ' ἐλλείπει] δὲ λείπει P[1], δὲ λύπει M[s] 17 ἀπιστεῖν Spengelius 18 πιστεύσουσί Π[2]H[a] (sed ου in ras. P[3]) 19 ἑαυτοῖς ⟨καὶ τοῖς ἄλλοις⟩ Spengelius

ἄλλοις εἶναι καὶ μὴ καταγορεύειν μήτε ἑαυτῶν μήτε τῶν
ἄλλων· τρίτον δ' ἀδυναμία τῶν πραγμάτων, (οὐθεὶς γὰρ
ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀδυνάτοις, ὥστε οὐδὲ τυραννίδα καταλύειν μὴ
δυνάμεως ὑπαρχούσης). εἰς οὓς μὲν οὖν ὅρους ἀνάγεται τὰ 9
βουλήματα τῶν τυράννων, οὗτοι τρεῖς τυγχάνουσιν ὄντες·
πάντα γὰρ ἀναγάγοι τις ἂν τὰ τυραννικὰ πρὸς ταύτας
τὰς ὑποθέσεις, τὰ μὲν ὅπως μὴ πιστεύωσιν ἀλλήλοις, τὰ
δ' ὅπως μὴ δύνωνται, τὰ δ' ὅπως μικρὸν φρονῶσιν. Ὁ μὲν
οὖν εἷς τρόπος δι' οὗ γίγνεται σωτηρία ταῖς τυραννίσι τοιοῦτός
ἐστιν· ὁ δ' ἕτερος σχεδὸν ἐξ ἐναντίας ἔχει τοῖς εἰρημένοις 10
τὴν ἐπιμέλειαν. ἔστι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς
τῶν βασιλειῶν. ὥσπερ γὰρ τῆς βασιλείας εἷς τρόπος τῆς
φθορᾶς τὸ ποιεῖν τὴν ἀρχὴν τυραννικωτέραν, οὕτω τῆς τυ-
ραννίδος σωτηρία ποιεῖν αὐτὴν βασιλικωτέραν, ἓν φυλάτ-
τοντα μόνον, τὴν δύναμιν, ὅπως ἄρχῃ μὴ μόνον βουλομέ-
νων ἀλλὰ καὶ μὴ βουλομένων· προϊέμενος γὰρ καὶ τοῦτο
προΐεται καὶ τὸ τυραννεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ ὑπόθε-
σιν δεῖ μένειν, τὰ δ' ἄλλα τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοκεῖν
ὑποκρινόμενον τὸν βασιλικὸν καλῶς. πρῶτον μὲν [τοῦ δοκεῖν] 11
1314b φροντίζειν τῶν κοινῶν, μήτε δαπανῶντα ⟨εἰς⟩ δωρεὰς τοιαύτας
ἐφ' αἷς τὰ πλήθη χαλεπαίνουσιν, ὅταν ἀπ' αὐτῶν μὲν
λαμβάνωσιν ἐργαζομένων καὶ πονούντων γλίσχρως, διδῶσι
δ' ἑταίραις καὶ ξένοις καὶ τεχνίταις ἀφθόνως, λόγον τε
ἀποδιδόντα τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανωμένων, ὅπερ
ἤδη πεποιήκασί τινες τῶν τυράννων· (οὕτω γὰρ ἄν τις διοι-
κῶν οἰκονόμος ἀλλ' οὐ τύραννος εἶναι δόξειεν)· οὐ δεῖ δὲ φο- (p 227)

25 *οὖν* om. M^{s}Π^{2}H^{a} || *ὅρους* om. Γ 27 *ἂν*] post *γὰρ* ΓM^{s}, om. pr. P^{1} (suppl. corr.^{1}) 35 *τὸ ποιεῖν* P^{1} || *ἓν φυλάττοντα*] *ἑνὸς φυλάττοντος* M^{s}, *unius servantem* Guil. 40 *τὸν*] *τὸ* ΓH^{a}π^{3} || *τοῦ δοκεῖν*] *δοκεῖν* Π^{2}H^{a}, secl. Spengelius **1314b 1** *εἰς* add. Schneider 3 *διδόασι* M^{s}P^{1} 4 *ἑτέραις* M^{s} et fort. pr. P^{2} (em. corr.^{1}) et π^{3} idemque coeperat, sed corr. H^{a} 7 *δόξει* Π^{2}H^{a}

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

βεῖσθαι μή ποτε ἀπορήσῃ χρημάτων, κύριος ὢν τῆς πό-
12 *λεως· ἀλλὰ τοῖς γ' ἐκτοπίζουσι τυράννοις ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ συμφέρει τοῦτο μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀθροίσαντας· ἧττον γὰρ ἂν οἱ φυλάττοντες ἐπιτιθεῖντο τοῖς πράγμασιν, εἰσὶ δὲ φοβερώτεροι τῶν τυράννων τοῖς ἀποδημοῦσιν οἱ φυλάττοντες τῶν πολιτῶν· οἱ μὲν γὰρ συναποδημοῦσιν, οἱ δὲ ὑπομένουσιν· ἔπειτα τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς λειτουργίας δεῖ φαίνεσθαι τῆς τε οἰκονομίας ἕνεκα συνάγοντα, κἄν ποτε δεηθῇ χρῆσθαι πρὸς τοὺς πολεμικοὺς καιρούς, ὅλως τε αὑτὸν παρασκευάζειν φύλακα καὶ ταμίαν ὡς κοινῶν ἀλλὰ*
13 *μὴ ὡς ἰδίων· καὶ φαίνεσθαι μὴ χαλεπὸν ἀλλὰ σεμνόν, ἔτι δὲ τοιοῦτον ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλὰ μᾶλλον αἰδεῖσθαι, τούτου μέντοι τυγχάνειν οὐ ῥᾴδιον ὄντα εὐκαταφρόνητον, διὸ δεῖ κἂν μὴ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐπιμέλειαν ποιῆται, ἀλλὰ τῆς πολεμικῆς, καὶ δόξαν ἐμποιεῖν περὶ αὑτοῦ τοιαύτην· ἔτι δὲ μὴ μόνον αὐτὸν φαίνεσθαι μηθένα τῶν ἀρχομένων ὑβρίζοντα, μήτε νέον μήτε νέαν, ἀλλὰ μηδ' ἄλλον μηδένα τῶν περὶ αὑτόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκείας ἔχειν γυναῖκας πρὸς τὰς ἄλλας, ὡς καὶ διὰ γυναικῶν ὕβρεις πολλαὶ τυραννίδες ἀπολώλασιν·*
14 *περί τε τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς τοὐναντίον ποιεῖν ἢ νῦν τινες τῶν τυράννων ποιοῦσιν (οὐ γὰρ μόνον εὐθὺς ἕωθεν τοῦτο δρῶσιν, καὶ συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις βούλονται τοῦτο πράττοντες, ἵν' ὡς εὐδαίμονας καὶ μακαρίους θαυμάσωσιν), ἀλλὰ μάλιστα*

8 *ἀπορήσας* M^s, *ἀπορήσειε* P^1, *ἀπορήσει* π^3 **9** *γ'* om. $M^s P^1$ ‖ *ἐκτυπίζουσι* M^s, *extorquentibus* Guil. (sed *extorribus* Thomas), *ἐντοπίζουσι* H^a ‖ *οἰκίας* $P^{2.3} H^a \pi^3$ (*a domo* Guil.) **11** *ἐπιτίθοιντο* $P^1 H^a$, *ἐπίθοιντο* M^s, *ἐπιτιθοῖντο* pr. P^3 (em. rc.), *ἐπιτιθεῖν τὸ* π^3 **17** *αὑτὸν* $M^s \Pi^2 H^a$ ‖ *κοινῶν* Π^1 et in ras. P^2 et $H^a \pi^3$, *κοινὸν* $P^3 \pi^3$ **18** *καὶ* et **19** *ἔτι δὲ*] *ἔτι δὲ* et *καὶ* Susem., *καὶ* et *ἔστι δὲ* Ald. **22** *ποιεῖται* $M^s H^a$ ‖ *πολεμικῆς* Madvigius, *πολιτικῆς* ΓΠ **23** *αὐτοῦ* $M^s P^2 \Pi^3 H^a$ et corr. rc. P^3 **26** *ἄλλας* (cf. etiam schol.)] *τῶν ἄλλων* Π^1 **32** *θαυμάζωσιν* corr. cod. Parisini 1858

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μὲν μετριάζειν τοῖς τοιούτοις, εἰ δὲ μή, τό γε φαίνεσθαι
τοῖς ἄλλοις διαφεύγειν (οὔτε γὰρ εὐεπίθετος οὔτ' εὐκατα-
φρόνητος ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, οὐδ' ὁ ἄγρυπνος, ἀλλ'
ὁ καθεύδων)· τοὐναντίον τε ποιητέον τῶν πάλαι λεχθέντων 15
σχεδὸν πάντων. κατασκευάζειν γὰρ δεῖ καὶ κοσμεῖν τὴν
πόλιν ὡς ἐπίτροπον ὄντα καὶ μὴ τύραννον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς
τοὺς θεοὺς φαίνεσθαι ἀεὶ σπουδάζοντα διαφερόντως (ἧττόν τε (p. 228)
γὰρ φοβοῦνται τὸ παθεῖν τι παράνομον ὑπὸ τῶν τοιούτων,
1315a ἐὰν δεισιδαίμονα νομίζωσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
τίζειν τῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἧττον ὡς συμμάχους
ἔχοντι καὶ τοὺς θεούς), δεῖ δὲ ἄνευ ἀβελτερίας φαίνεσθαι
τοιοῦτον· τούς τε ἀγαθοὺς περί τι γιγνομένους τιμᾶν οὕτως 16
ὥστε μὴ νομίζειν ἄν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πο-
λιτῶν αὐτονόμων ὄντων, καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
νέμειν αὐτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἑτέρων ἀρχόντων καὶ δι-
καστηρίων. κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηθένα
ποιεῖν ἕνα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους (τηρήσουσι γὰρ ἀλλή-
λους), ἐὰν δ' ἄρα τινὰ δέῃ ποιῆσαι μέγαν, μή τοι τό γε
ἦθος θρασύν (ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιοῦτον ἦθος πε-
ρὶ πάσας τὰς πράξεις), κἂν τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παρα-
λύειν, ἐκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον
ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν. ἔτι δὲ πάσης μὲν ὕβρεως εἴργε- 17
σθαι, παρὰ πάσας δὲ δυοῖν, τῆς τε εἰς τὰ σώματα [κο-
λάσεως] καὶ τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. μάλιστα δὲ ταύτην ποιη-
τέον τὴν εὐλάβειαν περὶ τοὺς φιλοτίμους· τὴν μὲν γὰρ εἰς
τὰ χρήματα ὀλιγωρίαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως,
τὴν δ' εἰς ἀτιμίαν οἵ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπιεικεῖς τῶν

1315a 2 *τῶν*] *ῶν* in ras. P³, *τα* et s. v. *ῶν* (m. 1) Hᵃ **3** *ἀβελτηρίας* Hᵃ et (partim *ἀμελτηρίας*) π³ **4** *γενομένους* Susem. **7** *ἀρχόντων καὶ δικαστηρίων* secl. Onckenius **11** *περί*] *παρὰ* Π¹ **15** *δυοῖν* Π³ et corr. (m. 1) Hᵃ, *δυεῖν* cet. ‖ *τὸ σῶμα* Π¹ ‖ *κολάσεως* secl. Schneider (maluit 16 *ἡλικίαν* ⟨*ὁμιλίας*⟩ Coraes: cf. adnot. ad 22) **19** *εἰς* secl. Spengelius (*τὴν δ' εἰς τιμὴν* maluit Schneider)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἀνθρώπων. διόπερ ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς
μὲν κολάσεις πατρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι'
ὀλιγωρίαν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὁμιλίας δι' ἐρωτικὰς
αἰτίας ἀλλὰ μὴ δι' ἐξουσίαν, ὅλως δὲ τὰς δοκούσας ἀτι-
18 μίας ἐξωνεῖσθαι μείζοσι τιμαῖς. τῶν δ' ἐπιχειρούντων ἐπὶ
τὴν τοῦ σώματος διαφθορὰν οὗτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται
πλείστης φυλακῆς, ὅσοι μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ
ζῆν διαφθείραντες. διὸ μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τοὺς ὑβρί-
ζεσθαι νομίζοντας ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν·
ἀφειδῶς γὰρ ἑαυτῶν ἔχουσιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες,
καθάπερ καὶ Ἡράκλειτος εἶπε, χαλεπὸν φάσκων εἶναι
(p. 229) 19 θυμῷ μάχεσθαι, ψυχῆς γὰρ ὠνεῖσθαι. ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις
ἐκ δύο συνεστήκασι μορίων, ἔκ τε τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων
καὶ τῶν εὐπόρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους ὑπολαμβάνειν
δεῖ σῴζεσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ἑτέρους ὑπὸ τῶν ἑτέ-
ρων ἀδικεῖσθαι μηδέν· ὁπότεροι δ' ἂν ὦσι κρείττους, τούτους
ἰδίους μάλιστα ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὡς, ἂν ὑπάρξῃ τοῦτο
τοῖς πράγμασιν, οὔτε δούλων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι
τὸν τύραννον οὔτε ὅπλων παραίρεσιν· ἱκανὸν γὰρ θάτερον
μέρος πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον ὥστε κρείττους εἶναι
20 τῶν ἐπιτιθεμένων. περίεργον δὲ τὸ λέγειν καθ' ἕκαστον τῶν
τοιούτων· ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν
ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχο- 1315 b
μένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετριό-
τητας τοῦ βίου διώκειν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τοὺς μὲν
γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν. ἐκ γὰρ
τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ
ζηλωτοτέραν τῷ βελτιόνων ἄρχειν καὶ μὴ τεταπεινωμένων

22 ὁμιλίας om. P¹: cf. adnot. ad 15   28 αὐτοὺς Γ et fort. P¹   30 fr. 105 Byw. (85 Diels.)   31 δ' αἱ] δὲ αἱ Mˢ, δὲ Hᵃ   38 ἀφαίρεσιν Π¹ (sed ἀφ in ras. P¹) et mg. π³, παραίνεσιν pr. P³ (crx. rc.), Hᵃ et pr. π³: cf. 1311a 12 et de rep. Ath. 15, 2. 4; 37, 2   40 τῶν (prius) om. Mˢ et pr. P¹ (suppl. corr.¹)   1315b 1 οἰκονομικὸν Bas.³   6 τῷ] τῶν MˢP¹π³

Digitized by Google   Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέραν· ἔτι δ' αὐτὸν διακεῖσθαι κατὰ τὸ ἦθος ἤτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρηστον ὄντα, καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

12 *Καίτοι πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσιν* 21
ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς. πλεῖστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἡ περὶ Σικυῶνα τυραννίς, ἡ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νόμοις ἐδούλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἐδημαγώγουν. λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα τῆς νίκης αὐτὸν ὡς ἐστεφάνωσεν· ἔνιοι δ' εἰκόνα φασὶν εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτως τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ καθήμενον. φασὶ δὲ καὶ Πεισίστρατον ὑπομεῖναί ποτε προσ- (p. 230)
κληθέντα δίκην εἰς Ἄρειον πάγον. δευτέρα δὲ περὶ Κόριν- 22
θον ἡ τῶν Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἓξ μῆνας· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυράννησεν ἔτη τριάκοντα, Περίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ ἥμισυ, Ψαμμήτιχος δ' ὁ Γόργου τρία ἔτη. τὰ δ' αἴτια ταὐτὰ καὶ ταύτης· ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος

7 *τὴν ἀρχὴν εἶναι* secl. Coraes 11 *καίτοι* — 39 *παντελῶς* secl. Susem., locum una cum 1312b 21 squ. respicere videtur Eustath. opusc. p. 281, 60 Tafel. || *ὀλιγοχρονιώταται* vel potius *ὀλιγοχρονιωτάτη* moxque *ἐστιν* [*ὀλιγαρχία καὶ*] Spengelius 12 *ἐγένετο* post *χρόνον* Π[1] 14 *αὐτή* (*αὐτη* P[1]) Π[1] 18 *οὖν* Π[1] 24 *ἓξ* post *μῆνας* ΓM[s] || *ἐτυράννευσεν* (*ἐτυράνευσεν* P[1]) Π[1] 25 *τετταράκοντα καὶ ἥμισυ* Stahrio praeeunte Hirschius (cf. Busoltii hist. Graec. I[2], p. 638), *τετταράκοντα* (*τεσσαράκοντα* P[1]H[a]) *καὶ τέτταρα* (*τέσσαρα* M[s]P[1]) ΓΠ 26 *ψαμμήτιχος* H[a] et (unus *ψαμμήτικος*) π[3], *ψαμμίτιχος* cet. || *Γόργου* Susem., *γορδίου* ΓΠ (*gorgie* cod. Monacensis Guilelmi: cf. Plut. Sept. sap. convivium c. 17 squ.) 27 *ταὐτὰ* (vel *ταυτὰ*) ΓH[a]π[3], *ταῦτα* (*ταυ* et *τ* s. v. M[s]) cet. || *κύψελλος* ΓP[1]π[3]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δ' ἐγένετο μὲν τυραννικός, ἀλλὰ πολεμικός. τρίτη δ' ἡ τῶν Πεισιστρατιδῶν Ἀθήνησιν. οὐκ ἐγένετο δὲ συνεχής· δὶς γὰρ ἔφυγε Πεισίστρατος τυραννῶν· ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα καὶ τρισὶν ἑπτακαίδεκα ἔτη τούτων ἐτυράννησεν, ὀκτωκαίδεκα δὲ οἱ παῖδες, ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε. τῶν δὲ λοιπῶν ἡ ⟨τῶν⟩ περὶ Ἱέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ Συρακούσας. ἔτη δ' οὐδ' αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ σύμπαντα δυοῖν δέοντα εἴκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυραννήσας τῷ ὀγδόῳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἱέρων, Θρασύβουλος δὲ τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ ἐξέπεσεν. ** αἱ δὲ πολλαὶ τῶν τυραννίδων ὀλιγοχρόνιαι πᾶσαι γεγόνασι παντελῶς.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰ περὶ τὰς μοναρχίας, ἐξ ὧν τε φθείρονται καὶ πάλιν σῴζονται, σχεδὸν

X εἴρηται περὶ πάντων. Ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μέντοι λέγεται καλῶς. τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὔσης οὐ λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ μένειν μηθὲν ἀλλ' ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ' εἶναι τούτων ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο ἁρμονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε φυούσης φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας· τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ

31 cf. Busoltii hist. Graec. II² p. 312 et Ed. Meyeri Forschungen z. alten Gesch. II p. 241 squ. **32** ἐτυράννησεν P², ἐτυράννευσεν (ἐτυράνευσεν P¹) cet. **34** ἡ τῶν περὶ et περὶ Συρακούσας Boiesenius, ἡ περὶ et περὶ συρακούσας (συρρακούσας MˢHᵃ) Π¹Hᵃπ³, ἡ περὶ et περὶ συρακούσαις P²·³π³, ἡ περὶ et ἐν Συρακούσαις (aut cum Sylburgio παρὰ Συρακουσίοις) Schneider **35** αὐτὴ Π¹ **36** δυεῖν MˢP²·³ **37** τυραννήσας Immischius, τυραννεύσας Π **38** desiderari cum alii tum Dionysii (405—345) videntur Immischio **1316a 1** post τῇ add. τοῦ πλάτωνος π³ **4** de rep. 546 B: cf. Hultschius in Procli in remp. comm. II p. 400 squ. Kr. et Adam in ed. Platonis de rep. vol. II p. 264 squ. **6** πεμπτάδι Mˢ, πεντάδι γρ. (mg.¹ ut videtur) P¹ et mg. p² || συζυγεῖς δύο ἁρμονίας Hᵃ **8** γένηται post στερεὸς ΓMˢ **9** μὲν οὖν] non vertit Guil., μὲν Mˢ

λέγων ἴσως οὐ κακῶς (ἐνδέχεται γὰρ εἶναί τινας οὓς παιδευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον), ἀλλ' αὕτη τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης ἀρίστης πολιτείας μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν (p. 231)
γιγνομένων πάντων; καὶ διά γε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει 2
πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίγνεσθαι ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει; πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰτίαν ἐκ ταύτης εἰς τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; πλεονάκις γὰρ εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἢ τὴν σύνεγγυς. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μεταβολῶν. ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησί, μεταβάλλει εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα δὲ ἐκ δημοκρατίας. καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν, οἷον ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρχίαν. ἔτι 3
δὲ τυραννίδος οὐ λέγει οὔτ' εἰ ἔσται μεταβολὴ οὔτ' εἰ μὴ ἔσται, ⟨οὔτ' εἰ ἔσται,⟩ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ εἰς ποίαν πολιτείαν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι οὐ ῥᾳδίως ἂν εἶχε λέγειν· ἀόριστον γάρ, ἐπεὶ κατ' ἐκεῖνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· οὕτω γὰρ ἂν ἐγίγνετο συνεχὲς καὶ κύκλος. ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ εἰς τυραννίδα τυραννίς, ὥσπερ ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλκίδι ἡ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ Χαριλάου ἐν Λακεδαίμονι, καὶ ἐν Καρχηδόνι. καὶ εἰς τυ- 4

14 *γε* corr. cod. Parisini 1858, *τε* cet. (om. pr. Par. 1858) ⟨*τὸ*⟩ *τοῦ χρόνου* Thompson, *τὸν χρόνον* Coraes **16** *οἷον* — **17** *μεταβάλλει* om. M[s] **17** *ἄρα*] om. ΓP[1], *ἔτι* H[a] **26** supplevit Casaubonus **28** *δεῖ*] *δεῖ καὶ* Π[1] **29** *συνεχῶς* Π[2] **32** *τῶν* — **33** *ἡ* om. ΓM[s] || *τῶν*] *τοῦ* P[1] et (post *τοῦ* del. *λέοντος* man. 1) H[a], *τῶν τοῦ* Goettlingius **34** *καὶ ἐν Καρχηδόνι*] om. pr. P[3] (suppl. mg. rc.), post *καὶ* nomen Poenorum regis excidisse suspicatur Klugeus (nisi ignoravit potius illud nomen philosophus), *καὶ ἐν Χαλκηδόνι* Hilarius coll. 1272b 32 et mox 1316b 5 squ.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ραννίδα μεταβάλλει ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ
σχεδὸν αἱ πλεῖσται τῶν ἀρχαίων ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν
Παναιτίου τυραννίδα καὶ ἐν Γέλᾳ εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν
Ῥηγίῳ εἰς τὴν Ἀναξιλάου καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν
ὡσαύτως. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ οἴεσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ
τοῦτο μεταβάλλειν ὅτι φιλοχρήματοι καὶ ⟨φιλο-⟩χρηματισταὶ οἱ
ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ᾽ οὐχ ὅτι οἱ πολὺ ὑπερέχοντες ταῖς 1316b
οὐσίαις οὐ δίκαιον οἴονται εἶναι ἴσον μετέχειν τῆς πόλεως
τοὺς κεκτημένους μηθὲν τοῖς κεκτημένοις· ἐν πολλαῖς τε
ὀλιγαρχίαις οὐκ ἔξεστι χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ νόμοι εἰσὶν οἱ
(p. 232) κωλύοντες, ἐν Καρχηδόνι δὲ δημοκρατουμένῃ χρηματίζον-
5 ται καὶ οὔπω μεταβεβλήκασιν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ φάναι
δύο πόλεις εἶναι τὴν ὀλιγαρχικήν, πλουσίων καὶ πενήτων.
τί γὰρ αὕτη μᾶλλον τῆς Λακωνικῆς πέπονθεν, ἢ ὁποιασοῦν
ἄλλης, οὗ μὴ πάντες κέκτηνται ἴσα, ἢ μὴ πάντες ὁμοίως
εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες; οὐδενὸς δὲ πενεστέρου γενομένου ἢ πρότε-
ρον, οὐδὲν ἧττον μεταβάλλουσιν εἰς δῆμον ἐξ ὀλιγαρχίας, ἂν
γένωνται πλείους οἱ ἄποροι, καὶ ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν,
ἐὰν κρεῖττον ᾖ τοῦ πλήθους τὸ εὔπορον, καὶ οἱ μὲν ἀμελῶ-
σιν οἱ δὲ προσέχωσι τὸν νοῦν. πολλῶν τε οὐσῶν αἰτιῶν δι᾽
ὧν γίγνονται αἱ μεταβολαί, οὐ λέγει ἀλλὰ μίαν, ὅτι ἀσω-
τευόμενοι κατατοκιζόμενοι γίγνονται πένητες, ὡς ἐξ ἀρχῆς
6 πλουσίων ὄντων πάντων ἢ τῶν πλείστων. τοῦτο δ᾽ ἐστὶ ψεῦ-
δος· ἀλλ᾽ ὅταν μὲν τῶν ἡγεμόνων τινὲς ἀπολέσωσι τὰς
οὐσίας, καινοτομοῦσιν, ὅταν δὲ τῶν ἄλλων, οὐθὲν γίγνεται

36 αἱ om. $M^s P^1$ 37 παναστίου ΓP^1, πανεστίου M^s 38 ἀναξιλάου $P^1 H^a \pi^3$, ἀνεξιλάου cet. 39 Plat. 550 E squ. 40 φιλοχρηματισταὶ e Platone Spengelius 1316b 1 πολὺ] πολλοὶ $M^s \Pi^2$ et γρ. mg. p^1 2 εἶναι om. ΓM^s 5 ἀριστοκρατουμένῃ Schneider, τιμοκρατουμένῃ? Newmanus, [δημοκρατουμένῃ] Welldon: cf. Meltzeri hist. Carth. II p. 459 6 μεταβεβήκασιν $M^s P^1$ || Plat. 551 D || δὲ καὶ] δὲ ΓM^s 8 αὐτὴ $\Pi^2 H^a$ 10 εἰσὶν] ἦσαν ΓM^s 15 Plat. 555 D 16 ⟨καὶ⟩ κατατοκιζόμενοι Lambinus 18 τινες post ἀπολέσωσί $M^s P^1$

δεινόν, καὶ μεταβάλλουσιν οὐθὲν μᾶλλον οὐδὲ τότε εἰς δῆμον ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν. ἔτι δὲ κἂν τιμῶν μὴ μετέχωσιν, κἂν ἀδικῶνται ἢ ὑβρίζωνται, στασιάζουσι καὶ μεταβάλλουσι τὰς πολιτείας, κἂν μὴ καταδαπανήσωσι τὴν οὐσίαν. * * διὰ τὸ ἐξεῖναι ὅ τι ἂν βούλωνται ποιεῖν· οὗ αἰτίαν τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν εἶναί φησιν. πλειόνων δ' οὐσῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ δημοκρατιῶν, ὡς μιᾶς οὔσης ἑκατέρας λέγει τὰς μεταβολὰς ὁ Σωκράτης.

Z

1 Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ I
καὶ κυρίου τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως καὶ περὶ δικαστηρίων, καὶ ποία πρὸς ποίαν συντέτακται πολιτείαν, ἔτι δὲ περὶ φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε γίνεται καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἴδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπόν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. ἔτι δὲ καὶ 2
τὰς συναγωγὰς αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων
1317 a τῶν τρόπων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιεῖ τὰς πολιτείας
ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ (p. 178)
πολιτείας δημοκρατικωτέρας. λέγω δὲ τοὺς συνδυασμούς, οὓς δεῖ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρ-

20 *οὐδὲ τότε* Camotius, *οὐδέποτε* (*οὐ δὲ ποτε* P¹, *οὐ δέ ποτε* Hᵃ) ΓΠ **23** lacunam Schneider (ad democratiam quae sequuntur pertinent: cf. Plat. 557 B) **24** post *ἐξεῖναι* add. *οι* Mˢ, *οἱ* P¹, *sibi* Guil **25** *φασί* (*φᾶσί* P³) Π²Hᵃ **27** desideratur sollemnis ex more Aristotelis clausula (Conringius).
Lib. VI 1316 b 33 *ποῖα* Γ et pr. P³ et Hᵃ, *ποια* P² **34** *ἔτι* — **35** *αἰτίας*, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius: cf. 1317 a 37 et 1319 b 4. 37 **1317 a 2** *τε* post *ὀλιγαρχικάς* MˢP¹ **5** post *τὸ μὲν* add. *περὶ τὸ* Spengelius

χικῶς ἢ συντεταγμένον, τὰ δὲ περὶ τὰ δικαστήρια ἀριστο-
κρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλι-
γαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ
κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολι-
3 τείας οἰκεῖα. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἁρμότ-
τει πόλιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχιῶν ποίῳ
πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν τίς συμφέρει τίσιν,
εἴρηται πρότερον· ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι δῆλον μὴ μόνον
ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ
πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας, ἐπέλ-
θωμεν συντόμως. καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἴπωμεν·
ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν,
4 αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσί τινες ὀλιγαρχίαν. Ληπτέον δὲ
πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικὰ καὶ τὰ δο-
κοῦντα ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τούτων συντι-
θεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἴδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ
πλείους δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους. δύο γάρ
εἰσιν αἰτίαι δι' ἅσπερ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσί, πρῶτον
μὲν ἡ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι, γίνεται
γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάναυσον καὶ θητι-
κόν· ὧν τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβανομένου, καὶ τοῦ
τρίτου πάλιν τοῖς ἀμφοτέροις, οὐ μόνον διαφέρει τῷ βελτίω
καὶ χείρω γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ
5 τὴν αὐτήν, δευτέρα δὲ περὶ ἧς νῦν λέγομεν, τὰ γὰρ ταῖς

5 *ὀλιγαρχικῶς* — 8 *ἀρχαιρεσίας* om. M^{s}H^a, in his verbis 6 *τὰ δὲ* — 7 *μὲν* om. etiam pr. P^3 (suppl. rc., postea abstersum) et Π^3 6 *τὰ δὲ*] *τὸ δὲ* Spengelius || *τὰ* post *περὶ* om. etiam P^1 11 *ὀλιγαρχιῶν* Γ et pr. H^a (*κ* s. v. m. 1) et cod. Par. 1858 (Victorius aliique plurimi), *ὀλιγαρχικῶν* cet. (*oligarchicarum* etiam cod. Guelph. g Guilelmi, *oligarchicum* cod. Paris. b) 12 *τίς* cod. Laur. 81, 6, *τί* (*τὶ* P^1) cet. || *τισὶν* P$^{2.3}$H^a 13 *δὲ δεῖ*] quasi *δ' ἐπεὶ δεῖ* verterunt Lambinus et Ramus, *δ' εἰ δεῖ*? Susem., *δὲ δεῖν* (i. qu. *δέον*) Schmidtius 14 *ἀρίστη ταῖς*] *αἱρετὴ ποίαις* Spengelius 23 *περ* om. M^{s}P^1 || *πρώτη* Conringius

δημοκρατίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντ' εἶναι τῆς πολιτείας οἰκεῖα ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας· τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ' ἅπαντα ταῦτα. χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρός τε τὸ κατασκευάζειν ἣν ἄν τις αὐτῶν τύχῃ βουλόμενος, (p. 179)
καὶ πρὸς τὰς διορθώσεις. ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεῖα συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἁμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον. νυνὶ δὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἤθη καὶ ὧν ἐφίενται λέγωμεν.

2 *Ὑπόθεσις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευ-* 6
θερία (τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ
1317b *ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαί φασι πᾶσαν δημοκρατίαν)· ἐλευθερίας δὲ ἓν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν. καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατὰ ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ' ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ δίκαιον· φασὶ γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν· ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γάρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς*
πλείοσι δόξαν. ἓν μὲν οὖν τῆς ἐλευθερίας σημεῖον τοῦτο, ὃν 7
τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὅρον· ἓν δὲ τὸ ζῆν ὡς βούλεταί τις. τοῦτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναί

33 *δ'* | *δὴ* Susem. **36** *συνάγειν* Ms P¹ **37** *καθάπερ* — **38** *πρότερον*, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius (38 *ἐροῦμεν ὕστερον* maluit Spengelius): cf. 1316 b 34 et 1319 b 4. **37** **39** *δὲ*] *δὲ καὶ* Hª || *λέγομεν* P²·³ Hª π³ **1317 b 1** *τούτου* — **2** *δημοκρατίαν* pro altera antecedentium recensione habet Wilamowitzius **3** *δημοκρατικὸν* Π¹ **6** *τοῦτ' εἶναι τέλος*] *τοῦτ' εἶναι καὶ τέλος* Π², *καὶ τοῦτ' εἶναι τέλος* Thurotus, *τοῦτ' ἔχειν καὶ τέλος* Wilamowitzius (incidens post *τέλος*) **12** *γὰρ*] *γὰρ τὸ* Mˢ P¹

φασιν, εἴπερ τοῦ δουλεύοντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βούλεται. τῆς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος οὗτος δεύτερος· ἐντεῦθεν δ' ἐλήλυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηθενός, εἰ δὲ μή, κατὰ μέρος. καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τὴν κατὰ τὸ ἴσον.

8 Τούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύτης οὔσης τῆς ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα δημοτικά· τὸ αἱρεῖσθαι τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων· τὸ ἄρχειν πάντας μὲν ἑκάστου ἕκαστον δ' ἐν μέρει πάντων· τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσαι μὴ ἐμπειρίας δέονται καὶ τέχνης· τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηθενὸς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μικροτάτου· τὸ μὴ δὶς τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγά-(p. 180)κις ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον· τὸ ὀλιγοχρονίους εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται· τὸ δικάζειν πάντας καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείστων καὶ τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθυνῶν καὶ πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων· τὸ τὴν ἐκκλησίαν κυρίαν εἶναι πάντων, ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηθενὸς ἢ

9 ὅτι ὀλιγίστων, ἢ τῶν μεγίστων ⟨βουλὴν⟩ κυρίαν (τῶν δ' ἀρχῶν δημοτικώτατον βουλή, ὅπου μὴ μισθοῦ εὐπορία πᾶσιν· ἐνταῦθα γὰρ ἀφαιροῦνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς αὑτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπορῶν μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης), ἔπειτα τὸ μισθοφορεῖν μάλιστα μὲν πάντας, ἐκ-

13 *δουλεύοντος*] *δούλου ὄντος* Π^{2} et (corr. m. 1 ex *δούλου εἶναι*) H^{a} **15** *μὲν*] *δὲ* ΓM^{s} **16** *καὶ — ἐλευθερίαν* suspectat Bonitzius, Ind. Arist. 715a 2squ. **17** *τούτων*] *τοιούτων* Π^{1} **23** *ἢ ὀλιγάκις* secl. Wilamowitzius **24** *εἶναι* om. $\Pi^{2}H^{a}$ **26** *καὶ ἐκ*] *ἢ ἐκ* Γ, post lacunam *ἐκ* M^{s} || *καὶ* ante *περὶ* secl. Wilamowitzius **28** *πολιτείας*] *περὶ πολιτείας* Π^{1} (vel $M^{s}P^{1}$) **30** *ὀλιγοστῶν* M^{s} et pr. P^{1} (*ὀλιγιστῶν* corr.^{1}) || *βουλὴν* add. Immischius, *ἢ οὐ* (rectius *μὴ*) *τῶν μεγίστων* Lambinus, *ἢ τῶν μεγίστων* post 29 *πάντων* (cum Bas.^{3}) tri. et 30 *κυρίαν* secl. Schneider **33** *αὑτὸν* $M^{s}P^{2.3}$ et (corr. m. 1 ex *αὐτὴν*) H^{a} et π^{3} **34** scil. Δ 1299b 38squ. (Δ et Ε in unum coniunguntur: cf. 1318b 7)

κλησίαν δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ βουλὴν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ τῶν ἀρχῶν ἃς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων. ἔτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὁρίζεται, τὰ δημοτικὰ δοκεῖ τἀναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πενία βαναυσία. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν ἀίδιον εἶναι, 10
1318a ἐὰν δέ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας μεταβολῆς, τότε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἱρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. τὰ μὲν οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστί· συμβαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ἡ μάλιστ' εἶναι δοκοῦσα δημοκρατία καὶ δῆμος. ἴσον γὰρ τὸ μηθὲν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν· οὕτω γὰρ ἂν ὑπάρχειν νομίζοιεν τήν τ' ἰσότητα τῇ πολιτείᾳ καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

3 Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπορεῖται, πῶς ἕξουσι τὸ ἴσον; πό- 11
τερον δεῖ τὰ τιμήματα διελεῖν χιλίοις τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις; ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθέναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν μὲν οὕτως, ἔπειτα ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν (p. 181)
δικαστηρίων; πότερον οὖν αὕτη ἡ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ

37 *καὶ βουλὴν*] *καὶ βουλὰς* ΓM^{s}, expunxit corr. P^{1}, *καὶ τὴν βουλὴν* Schneider **38** *ἔτι*] *ἔτι δὲ* pr. H^{a}, *adhuc autem* codd. plerique Guilelmi || *ἔτι* — **41** *βαναυσία* secl. Susem. **41** *ἐπὶ*] *ἐπεὶ* H^{a}, *ἔτι* Aretino praeeunte Lambinus **1318 a 1** *τότε*] *τό γε* Coraes **3** *τὰ μὲν* — b 5 *φροντίζουσιν* secl. Susem. (inde a 3 *συμβαίνει* Susem.[2]) || *τῆς δημοκρατίας* Π^{1} **7** *εὐπόρους* bis pr. P^{3} (em. corr.[1]), primum *εὐπόρους* tum *ἀπόρους* Ar. et cod. Par. 1858: cf. 1291 b 32 **9** *πολιτείᾳ*] *πόλει* Π^{1} **14** *κατὰ τούτων* P^{1}, *in his* Guil. **16** *αἱρέσεων* Camotius, *διαιρέσεων* ΓΠ **17** *αὕτη ἡ*] *haec quae secundum multitudinem honoribilitatum* Guil., unde in cod. Par. 1858 *αὕτη* eras. et *ἡ κατὰ* scr. et in mg. add. *τὸ πλῆθος τῶν τιμημάτων* (sed iam in Guilelmi cod. Mon. *uacat, glosa est*(?) superscr. man. rc.)

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἡ κατὰ τὸ πλῆθος; φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὅ τι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ· κατὰ
12 πλῆθος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. ἔχει δ' ἀμφότερα ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὅ τι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ ἐὰν εἷς ἔχῃ πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὅ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμόν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλαττόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον. τίς ἂν οὖν εἴη ἰσότης ἣν ὁμολογήσουσιν ἀμφότεροι, σκεπτέον ἐξ ὧν ὁρίζονται δικαίων ἀμφότεροι. λέγουσι γὰρ ὡς ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον.
13 ἔστω δὴ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ ἢ τοῖς πλείοσι, τοῦτο κύριον ἔστω, ἐὰν δὲ τἀναντία δόξῃ, ὅ τι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλεῖον. οἷον εἰ οἱ μὲν δέκα οἱ δὲ εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων τοῖς ἓξ τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντεκαίδεκα, προσγεγένηνται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων· ὁποτέρων οὖν τὸ τίμημα ὑπερτείνει
14 συναριθμουμένων ἀμφοτέρων ἑκατέροις, τοῦτο κύριον. ἐὰν δὲ ἴσοι συμπέσωσι, κοινὴν εἶναι ταύτην νομιστέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, ἐὰν δίχα ἡ ἐκκλησία γένηται ἢ τὸ δικαστήριον· ἢ γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιητέον. Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δικαίου, κἂν ᾖ πάνυ χαλεπὸν εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾷον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοὺς δυναμένους πλεονεκτεῖν· ἀεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν.

25 ⟨οὐκ⟩ ἀδικήσουσι Stahrius 27 ὁμολογήσουσιν $P^3 H^a \pi^3$, ὁμολογοῦσιν cet. 32 τοῦτο] τοῦτο τὸ ΓM^s 33 καὶ explicativum (vel secl. vel post ὧν tri. Spengelius) 34 εἰ om. $\Pi^2 H^a$ 37 ποτέρων M^s et pr. P^1 (em. corr.[1]) 40 δίχα (χα in lac. suppl. rc. P^3) Π^2, δίχαι H^a, διχθῇ ΓM^s (*divisa in duo* Guil.), διχῇ P^1 1318b 4 τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἴσον Π^1

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

4 *Δημοκρατιῶν δ' οὐσῶν τεττάρων, βελτίστη μὲν ἡ πρώτη τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἂν τις διέλοι τοὺς δήμους. βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός ἐστιν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν ὅπου ζῇ τὸ πλῆθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς.* [2] *διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολλὴν οὐσίαν ἔχειν, ἄσχολος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν· διὰ δὲ τὸ [μὴ] ἔχειν τἀναγκαῖα, πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον αὐτοῖς τὸ ἐργάζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ᾖ λήμματα μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν.* [3] *οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον ὀρέγονται τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. σημεῖον δέ· καὶ* 2 *γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν, ἐάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κωλύῃ μηδ' ἀφαιρῆται μηθέν· ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν οἱ δ' οὐκ ἀποροῦσιν.* [4] *ἔτι δὲ τὸ κυρίους εἶναι τοῦ ἑλέσθαι καὶ εὐθύνειν ἀναπληροῖ τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν· ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, κἂν μὴ μετέχωσι τῆς αἱρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλά τινες αἱρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλεύεσθαι κύριοι ὦσιν, ἱκανῶς ἔχει τοῖς πολλοῖς. (καὶ δεῖ νομίζειν καὶ τοῦτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ποτ' ἦν.)* [5] *διὸ δὴ καὶ* 3 *συμφέρον ἐστὶ τῇ πρότερον ῥηθείσῃ δημοκρατίᾳ καὶ ὑπάρχειν εἴωθεν, αἱρεῖσθαι μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν καὶ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγίστας αἱρετοὺς καὶ ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπὸ μειζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμη-*

II (p. 182)

1318 b 16 *μεγάλα*: hinc incipit codicis H^a supplementum prius

7 scil. Δ 1292 b 22 squ.: cf. 1317 b 34 9 *διέλῃ* $ΓP^{1.2}$ 10 *βελτίστην* post *ἐνδέχεται* add. Camerarius 13 *μὴ* secl. Boiesenius 14 *αὐτοῖς* om. $Π^2$ 17 *ἢ* om. $M^s P^{1.2.3} π^3$ ‖ *καὶ γὰρ καὶ* $π^3$

μάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. ἀνάγκη δὲ
πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι καλῶς (αἵ τε γὰρ ἀρχαὶ
αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται, τοῦ δήμου βουλομένου καὶ τοῖς
ἐπιεικέσιν οὐ φθονοῦντος), καὶ τοῖς ἐπιεικέσι καὶ γνωρίμοις
ἀρκοῦσαν εἶναι ταύτην τὴν τάξιν· ἄρξονται γὰρ οὐχ ὑπ᾽
ἄλλων χειρόνων, καὶ ἄρξουσι δικαίως διὰ τὸ τῶν εὐθυνῶν
(p. 183) 4 εἶναι κυρίους ἑτέρους. τὸ γὰρ ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν
ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δόξῃ, συμφέρον ἐστίν· ἡ γὰρ ἐξουσία
τοῦ πράττειν ὅ τι ἂν ἐθέλῃ τις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν
ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων φαῦλον. ὥστε ἀναγκαῖον συμβαί- 1319a
νειν ὅπερ ἐστὶν ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς πολιτείαις, ἄρχειν
τοὺς ἐπιεικεῖς ἀναμαρτήτους ὄντας, μηδὲν ἐλαττουμένου τοῦ
πλήθους. ὅτι μὲν οὖν αὕτη τῶν δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανε-
ρόν, καὶ διὰ τίν᾽ αἰτίαν, ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν
5 δῆμον· πρὸς δὲ τὸ κατασκευάζειν γεωργὸν τὸν δῆμον τῶν
τε νόμων τινὲς τῶν παρὰ [τοῖς] πολλοῖς κειμένων τὸ ἀρ-
χαῖον χρήσιμοι πάντως, ἢ τὸ ὅλως μὴ ἐξεῖναι κεκτῆσθαι
πλείω γῆν μέτρου τινὸς ἢ ἀπό τινος τόπου πρὸς τὸ ἄστυ
καὶ τὴν πόλιν (ἦν δὲ τό γε ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι
νενομοθετημένον μηδὲ πωλεῖν ἐξεῖναι τοὺς πρώτους κλήρους·
ἔστι δὲ καὶ ὃν λέγουσιν Ὀξύλου νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι δυ-
νάμενος, τὸ μὴ δανείζειν εἴς τι μέρος τῆς ὑπαρχούσης
6 ἑκάστῳ γῆς), νῦν δὲ δεῖ διορθοῦν καὶ τῷ Ἀφυταίων νόμῳ,
πρὸς γὰρ ὃ λέγομέν ἐστι χρήσιμος· ἐκεῖνοι γάρ, καίπερ
ὄντες πολλοὶ κεκτημένοι δὲ γῆν ὀλίγην, ὅμως πάντες γεωρ-

34 βουλευομένου Π[1] (crx. mg. p[1]) 38 ἐπανακρεμᾶσθαι M[s]P[1] || πᾶσαν ΓM[s] 1319a 1 φῦλον Π[1] (crx. mg. p[1]) 3 non recte huc refert pap. Herc. 1020, col. I 5 Croenertius, Hermae vol. XXXVI p. 549 7 πολλοῖς Madvigius, τοῖς πολλοῖς Π[2]H[a], τοῖς παλαιοῖς Π[1] 8 πάντως Coraes (idem et mox καὶ pro ἢ Sauppeus), πάντες ΓΠ 10 δὲ <καὶ>? Susem. || γε om. Π[1] 12 ἐξύλου ΓM[s], ὀξύλου π[3] || δυνάμενον M[s]P[1] 14 Ἀφυταίων Sepulveda, ἀφυτάλω M[s], ἀφυτάλων (λ in ras. P[3]) cet.

γοῦσιν· τιμῶνται γὰρ οὐχ ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ
τηλικαῦτα μόρια διαιροῦντες ὥστ' ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς
τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας. μετὰ δὲ τὸ γεωργικὸν πλῆθος 7
βέλτιστος δῆμός ἐστιν ὅπου νομεῖς εἰσι καὶ ζῶσιν ἀπὸ βο-
σκημάτων· πολλὰ γὰρ ἔχει τῇ γεωργίᾳ παραπλησίως,
καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις μάλισθ' οὗτοι γεγυ-
μνασμένοι τὰς ἕξεις καὶ χρήσιμοι τὰ σώματα καὶ δυ-
νάμενοι θυραυλεῖν. τὰ δ' ἄλλα πλήθη πάντα σχεδόν, ἐξ
ὧν αἱ λοιπαὶ δημοκρατίαι συνεστᾶσι, πολλῷ φαυλότερα
τούτων· ὁ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ οὐθὲν ἔργον μετ' ἀρετῆς
ὧν μεταχειρίζεται τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ
τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν. ἔτι δὲ διὰ τὸ
περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ἄστυ κυλίεσθαι πᾶν τὸ τοιοῦτον
γένος ὡς εἰπεῖν ῥαδίως ἐκκλησιάζει· οἱ δὲ γεωργοῦντες διὰ (p. 184)
τὸ διεσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν οὔτ' ἀπαντῶσιν οὔθ' ὁμοίως
δέονται τῆς συνόδου ταύτης. ὅπου δὲ καὶ συμβαίνει τὴν 8
χώραν τὴν θέσιν ἔχειν τοιαύτην ὥστε τὴν χώραν πολὺ τῆς
πόλεως ἀπηρτῆσθαι, ῥᾴδιον καὶ δημοκρατίαν ποιεῖσθαι χρη-
στὴν καὶ πολιτείαν· ἀναγκάζεται γὰρ τὸ πλῆθος ἐπὶ τῶν
ἀγρῶν ποιεῖσθαι τὰς ἀποικίας, ὥστε δεῖ, κἂν ἀγοραῖος
ὄχλος ᾖ, μὴ ἐπιπολάζειν ἐν ταῖς δημοκρατικαῖς ἐκκλησίαις ἄνευ
τοῦ κατὰ τὴν χώραν πλήθους. Πῶς μὲν οὖν δεῖ κατασκευά-
ζειν τὴν βελτίστην καὶ πρώτην δημοκρατίαν, εἴρηται· φα-
νερὸν δὲ καὶ πῶς τὰς ἄλλας, ἑπομένως γὰρ δεῖ παρεκ-
1319b βαίνειν καὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ πλῆθος χωρίζειν. Τὴν δὲ τελευ- 9

22 καὶ τὰς (τὰ M^s) πρὸς τὰ πολεμικὰ Γ$M^s H^a$, καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς ci. Schneider **31** ἐσπάρθαι M^s (sine spiritu) et π^3 et addiderat ἐσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν post 28 διὰ τὸ pr. P^1
33 aut prius aut alterum τὴν χώραν secludendum censet Coraes **36** δεῖ non vertit Ar., secl. Coraes **37** ἐπιπολάζειν (nisi mavis πλεονάζειν) Immischius, ποιεῖν ΓΠ || δημοκρατικαῖς ἐκκλησίαις] δημοκρατικαῖς ἐκκλησίας (ut haberet ποιεῖν obiectum) corr.[1] P^3 et π^3, δημοκρατίαις (vel τοιαύταις δημοκρατίαις Susem.) ἐκκλησίας Lambinus

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ταίαν, διὰ τὸ πάντας κοινωνεῖν, οὔτε πάσης ἐστὶ πόλεως φέρειν, οὔτε ῥᾴδιον διαμένειν μὴ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθεσιν εὖ συγκειμένην (ἃ δὲ φθείρειν συμβαίνει καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας, εἴρηται πρότερον τὰ πλεῖστα σχεδόν). πρὸς δὲ τὸ καθιστάναι ταύτην τὴν δημοκρατίαν καὶ τὸν δῆμον ποιεῖν ἰσχυρὸν εἰώθασιν οἱ προεστῶτες προσλαμβάνειν ὡς πλείστους καὶ ποιεῖν πολίτας μὴ μόνον τοὺς γνησίους ἀλλὰ καὶ τοὺς νόθους καὶ τοὺς ἐξ ὁποτερουοῦν πολίτου, λέγω δὲ οἷον πατρὸς ἢ μητρός· ἅπαν γὰρ οἰκεῖον
10 τοῦτο τῷ τοιούτῳ δήμῳ μᾶλλον. εἰώθασι μὲν οὖν οἱ δημαγωγοὶ κατασκευάζειν οὕτω, δεῖ μέντοι προσλαμβάνειν μέχρι ἂν ὑπερτείνῃ τὸ πλῆθος τῶν γνωρίμων καὶ τῶν μέσων, καὶ τούτου μὴ πέρα προβαίνειν· ὑπερβάλλοντες γὰρ ἀτακτοτέραν τε ποιοῦσι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς γνωρίμους πρὸς τὸ χαλεπῶς ὑπομένειν τὴν δημοκρατίαν παροξύνουσι μᾶλλον, ὅπερ συνέβη τῆς στάσεως αἴτιον γενέσθαι περὶ Κυρήνην· ὀλίγον μὲν γὰρ πονηρὸν παρορᾶται, πολὺ δὲ
11 γινόμενον ἐν ὀφθαλμοῖς μᾶλλόν ἐστιν. ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα κατασκευάσματα χρήσιμα πρὸς τὴν δημοκρατίαν τὴν τοιαύτην, οἷς Κλεισθένης τε Ἀθήνησιν ἐχρήσατο βουλό-
(p. 185) μενος αὐξῆσαι τὴν δημοκρατίαν, καὶ περὶ Κυρήνην οἱ τὸν δῆμον καθιστάντες. φυλαί τε γὰρ ἕτεραι ποιητέαι πλείους καὶ φατρίαι, καὶ τὰ τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτέον εἰς ὀλίγα καὶ κοινά, καὶ πάντα σοφιστέον ὅπως ἂν ὅτι μάλιστα ἀναμειχθῶσι πάντες ἀλλήλοις, αἱ δὲ συνήθειαι διαζευχθῶσιν

1319b 4 ἃ — 6 σχεδόν, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius: cf. infra 37 et 1316b 34, 1317a 37 **8** προσλαμβάνειν] τῷ προσλαμβάνειν (ut sit post 6 δημοκρατίαν incidendum) Π^2 **11** τοῦτο om. Π^1 **12** μέχρις Π^{2}H^a **17** τῆς στάσεως post αἴτιον Π^1 **17** περὶ] τῇ H^a (voluit ergo κυρήνηι), τὴν π^3 **19** ἐν ὀφθαλμοῖς post μᾶλλον Π^1 ‖ ἔτι] ἔστι H^a **21** οἷς] οἷον (ν eras. P^1) Π^1 **24** φρατρίαι P^{3}π^3 ‖ καὶ τὰ P^1 et γρ. mg. π^3, κατὰ cet. **25** ἀναμιχθῶσιν ἀλλήλοις πάντες M^{s}P^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

αἱ πρότερον. ἔτι δὲ καὶ τὰ τυραννικὰ κατασκευάσματα 12
δημοτικὰ δοκεῖ πάντα, λέγω δ' οἷον ἀναρχία τε δούλων
(αὕτη δ' ἂν εἴη μέχρι του συμφέρουσα) καὶ γυναικῶν καὶ
παίδων, καὶ τὸ ζῆν ὅπως τις βούλεται παρορᾶν· πολὺ γὰρ
ἔσται τὸ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ βοηθοῦν, ἥδιον γὰρ τοῖς πολ-
λοῖς τὸ ζῆν ἀτάκτως ἢ τὸ σωφρόνως.

5 Ἔστι δ' ἔργον τοῦ νομοθέτου καὶ τῶν βουλομένων συν- III
ιστάναι τινὰ τοιαύτην πολιτείαν οὐ τὸ καταστῆσαι μέγιστον
[ἔργον] οὐδὲ μόνον, ἀλλ' ὅπως σῴζηται μᾶλλον· μίαν γὰρ
ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας οὐ χαλεπὸν μεῖναι πολιτευομένους
ὁπωσοῦν. διὸ δεῖ, περὶ ὧν τεθεώρηται πρότερον, τίνες σωτη-
ρίαι καὶ φθοραὶ τῶν πολιτειῶν, ἐκ τούτων πειρᾶσθαι κατα-
σκευάζειν τὴν ἀσφάλειαν, εὐλαβουμένους μὲν τὰ φθείροντα,
τιθεμένους δὲ τοιούτους νόμους καὶ τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γε-
1320a γραμμένους οἳ περιλήψονται μάλιστα τὰ σῴζοντα τὰς πο-
λιτείας, καὶ μὴ νομίζειν τοῦτ' εἶναι δημοτικὸν μηδ' ὀλι-
γαρχικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι
ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλεῖστον χρόνον. οἱ δὲ νῦν δη- 2
μαγωγοί, χαριζόμενοι τοῖς δήμοις, πολλὰ δημεύουσι διὰ
τῶν δικαστηρίων. διὸ δεῖ πρὸς ταῦτα ἀντιπράττειν τοὺς κη-
δομένους τῆς πολιτείας, νομοθετοῦντας μηδὲν εἶναι δημόσιον
τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόμενον πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ'
ἱερόν· οἱ μὲν γὰρ ἀδικοῦντες οὐθὲν ἧττον εὐλαβεῖς ἔσονται
(ζημιώσονται γὰρ ὁμοίως), ὁ δ' ὄχλος ἧττον καταψηφιεῖ-
ται τῶν κρινομένων, λήψεσθαι μηθὲν μέλλων. ἔτι δὲ τὰς
γινομένας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγά-

27 πρότεραι Π¹ et corr. π³ **34** τινὰ post τοιαύτην Π¹ **35** ἔργον secl. Lambinus (post 33 ἔστι δ' maluit Scaliger) **37** περὶ — πρότερον, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius (θεωρήσομεν ὕστερον maluit Spengelius): cf. 1316 b 34, 1317 a 37, 1319 b 4 **1320a 4** ἢ] μηδ' Π¹ (em. corr.¹ P¹) **8** φερόμενον Bernaysius (opusc. I 173), φερομένων ΓP¹, φερόντων cet. **10** καταψηφίζεται M^s P¹ et pr. P^{2.3} (em. corr.¹) et π³, καταψηφίζειται H^a

(p. 186) λοις ἐπιτιμίοις τοὺς εἰκῇ γραφομένους κωλύοντας· οὐ γὰρ
τοὺς δημοτικοὺς ἀλλὰ τοὺς γνωρίμους εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ
δὲ καὶ ⟨ταύτῃ⟩ τῇ πολιτείᾳ πάντας μάλιστα μὲν εὔνους εἶναι τοὺς
πολίτας, εἰ δὲ μή, μή τοί γε ὡς πολεμίους νομίζειν τοὺς
3 κυρίους. ἐπεὶ δ' αἱ τελευταῖαι δημοκρατίαι πολυάνθρωποί
τέ εἰσι καὶ χαλεπὸν ἐκκλησιάζειν ἀμίσθους, τοῦτο δ' ὅπου
πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι πολέμιον τοῖς γνωρίμοις
(ἀπό τε γὰρ εἰσφορᾶς καὶ δημεύσεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι
καὶ δικαστηρίων φαύλων, ἃ πολλὰς ἤδη δημοκρατίας ἀνέ-
τρεψεν)· ὅπου μὲν οὖν πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι, δεῖ
ποιεῖν ὀλίγας ἐκκλησίας, καὶ δικαστήρια πολλῶν μὲν ὀλί-
γας δ' ἡμέρας (τοῦτο γὰρ φέρει μὲν καὶ πρὸς τὸ μὴ φο-
βεῖσθαι τοὺς πλουσίους τὰς δαπάνας, κἂν οἱ μὲν εὔποροι μὴ
λαμβάνωσι δικαστικόν, οἱ δ' ἄποροι, φέρει δὲ καὶ πρὸς τὸ
κρίνεσθαι τὰς δίκας πολὺ βέλτιον· οἱ γὰρ εὔποροι πολ-
λὰς μὲν ἡμέρας οὐκ ἐθέλουσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπεῖναι, βρα-
4 χὺν δὲ χρόνον ἐθέλουσιν), ὅπου δ' εἰσὶ πρόσοδοι, μὴ ποιεῖν ὃ
νῦν οἱ δημαγωγοὶ ποιοῦσιν (τὰ γὰρ περιόντα νέμουσιν· λαμ-
βάνουσι δὲ ἅμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὁ τετρημέ-
νος γάρ ἐστι πίθος ἡ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις), ἀλλὰ
δεῖ τὸν ἀληθινῶς δημοτικὸν ὁρᾶν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λίαν
ἄπορον ᾖ, τοῦτο γὰρ αἴτιον τοῦ μοχθηρὰν εἶναι τὴν δημοκρα-
τίαν. τεχναστέον οὖν ὅπως ἂν εὐπορία γένοιτο χρόνιος. ἐπεὶ
δὲ συμφέρει τοῦτο καὶ τοῖς εὐπόροις, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν προ-
σόδων γινόμενα συναθροίζοντας ἀθρόα χρὴ διανέμειν τοῖς
ἀπόροις, μάλιστα μὲν εἴ τις δύναται τοσοῦτον ἀθροίζειν ὅσον

13 ἐπιζημίοις Π^1 15 ταύτῃ add. Immischius (καὶ non vertit Guil., om. H^a) 16 τοί $H^a\pi^3$, τι cet. 21 δικαστήριον M^s, *praetoria* Guil. 23 ὀλίγας post ἐκκλησίας Π^1 || ὀλίγας δ' ἡμέρας pr. P^1 et corr.^{1} P^2 et $H^a\Pi^3$, ὀλίγαις δ' ἡμέραις cum cet. corr.^{1} P^1 et pr. P^2 25 κἂν Immischius, ἐὰν ΓΠ (in lacuna suppl. rc. P^3) 29 θέλουσιν M^sP^1 (ἐθέλουσιν in ras. P^3)
32 ἐστι πίθος] ἔτι πίθος H^a, πίθος ἐστὶν Π^1 35 γίνοιτο M^sP^1 38 ἀθροίζειν Bas.^{3}, ἀθροίζων Π^2H^a, συναθροίζων M^sP^1 (fort. Π^1), συναθροίζειν Susem.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

εἰς γηδίου κτῆσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ἐμπορίας καὶ
1320 b γεωργίας, καὶ εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φυλὰς ἤ
τι μέρος ἕτερον ἐν μέρει διανέμειν, ἐν δὲ τούτῳ πρὸς τὰς
ἀναγκαίας συνόδους τοὺς εὐπόρους εἰσφέρειν τὸν μισθόν, ἀφιε-
μένους τῶν ματαίων λειτουργιῶν. τοιοῦτον δέ τινα τρόπον Καρ- 5
χηδόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆμον· ἀεὶ γάρ (p. 187)
τινας ἐκπέμποντες τοῦ δήμου πρὸς τὰς περιοικίδας ποιοῦσιν
εὐπόρους. χαριέντων δ' ἐστὶ καὶ νοῦν ἐχόντων γνωρίμων καὶ
διαλαμβάνοντας τοὺς ἀπόρους ἀφορμὰς διδόντας τρέπειν
ἐπ' ἐργασίας. καλῶς δ' ἔχει μιμεῖσθαι καὶ τὰ Ταραντίνων·
ἐκεῖνοι γὰρ κοινὰ ποιοῦντες τὰ κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐπὶ τὴν
χρῆσιν εὔνουν παρασκευάζουσι τὸ πλῆθος· ἔτι δὲ τὰς ἀρχὰς
πάσας ἐποίησαν διττάς, τὰς μὲν αἱρετὰς τὰς δὲ κληρωτάς,
τὰς μὲν κληρωτὰς ὅπως ὁ δῆμος αὐτῶν μετέχῃ, τὰς δ'
αἱρετὰς ἵνα πολιτεύωνται βέλτιον. ἔστι δὲ τοῦτο ποιῆσαι καὶ
τῆς αὐτῆς ἀρχῆς μερίζοντας, τοὺς μὲν κληρωτοὺς τοὺς δ'
αἱρετούς. Πῶς μὲν οὖν δεῖ τὰς δημοκρατίας κατασκευάζειν,
εἴρηται.

6 Σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ φανερὸν IV
ἐκ τούτων. ἐκ τῶν ἐναντίων γὰρ δεῖ συνάγειν ἑκάστην ὀλι-
γαρχίαν, πρὸς τὴν ἐναντίαν δημοκρατίαν ἀναλογιζόμενον,
τὴν μὲν εὔκρατον μάλιστα τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ πρώτην —
αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σύνεγγυς τῇ καλουμένῃ πολιτείᾳ, ᾗ δεῖ τὰ
τιμήματα διαιρεῖν, τὰ μὲν ἐλάττω τὰ δὲ μείζω ποιοῦντας,

39 εὐπορίας Π² (γρ. ἐμπειρίας καὶ τοῦτο δοκεῖ κάλλιον mg.¹ P² et mg. rc. P³, ubi postea erasa), ἀπορίας Hᵃ 1320 b 3 ἐφιεμένους MˢΠ²Hᵃ, ἀφειμένους Schneider 6 περιοικιδίας P³Hᵃπ³, *negotia domus* Guil., unde ficta videntur περιοικιδίους a corr. cod. Parisini 1858 et περιοικίας in Ald. 9 τὰ Ταραντίνων] τὴν ταραντίνων P¹ idemque addita lacuna 4 vel 5 litterarum Mˢ, *Tarentinorum principatum* Guil., τὴν Ταραντίνων ἀρχήν Susem. 12 ἐποίησαν post διττὰς Π¹ 15 αὐτῆς ἀρχῆς Γ, ἀρχῆς αὐτῆς Π (ἤτοι τῆς μιᾶς glossa p²) 19 δεῖ συνάγειν post ἑκάστην ὀλιγαρχίαν Π¹ 22 ⟨ἐν⟩ ᾗ Bas.³

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἐλάττω μὲν ἀφ' ὧν τῶν ἀναγκαίων μεθέξουσιν ἀρχῶν, μείζω δ' ἀφ' ὧν τῶν κυριωτέρων· τῷ τε κτωμένῳ τὸ τίμημα μετέχειν ἐξεῖναι τῆς πολιτείας, τοσοῦτον εἰσαγομένους τοῦ δήμου πλῆθος διὰ τοῦ τιμήματος, μεθ' οὗ κρείττονες ἔσονται τῶν μὴ μετεχόντων· ἀεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν ἐκ τοῦ

2 βελτίονος δήμου τοὺς κοινωνούς. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν ἐπιτείνοντας δεῖ μικρὸν κατασκευάζειν. τῇ δ' ἀντικειμένῃ τῇ τελευταίᾳ δημοκρατίᾳ, τῇ δυναστικωτάτῃ καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσῳ περ χειρίστη, τοσούτῳ δεῖ πλείονος φυλακῆς. ὥσπερ γὰρ τὰ μὲν εὖ σώματα διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα τὰ πρὸς ναυτιλίαν καλῶς ἔχοντα τοῖς πλωτῆρσιν ἐπιδέχεται πλείους ἁμαρτίας ὥστε μὴ φθείρεσθαι δι' αὐτάς, τὰ δὲ νοσερῶς ἔχοντα τῶν σωμάτων καὶ τὰ τῶν πλοίων ἐκλελυμένα καὶ πλωτήρων (p. 188) τετυχηκότα φαύλων οὐδὲ τὰς μικρὰς δύνανται φέρειν ἁμαρτίας, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χείρισται πλείστης δέονται

3 φυλακῆς. Τὰς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅλως ἡ πολυανθρωπία σῴζει (τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν)· τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τοὐναντίον ὑπὸ τῆς εὐταξίας δεῖ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας.

7 Ἐπεὶ δὲ τέτταρα μέν ἐστι μέρη μάλιστα τοῦ πλήθους, γεωργικὸν βαναυσικὸν ἀγοραῖον θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρήσιμα πρὸς πόλεμον, ἱππικὸν ὁπλιτικὸν ψιλὸν ναυτικόν, ὅπου μὲν συμβέβηκε τὴν χώραν εἶναι ἱππάσιμον, ἐνταῦθα μὲν εὐφυῶς ἔχει κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν ἰσχυράν (ἡ γὰρ σωτηρία τοῖς οἰκοῦσι διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως, αἱ δ' ἱπποτροφίαι τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσίν),

25 τῶν τε κτωμένων Π²Hᵃ **26** εἰσαγομένου Π²Hᵃ **30** δεῖ] δὴ ΓP¹ **33** εὖ post σώματα Bk. cum Bas.³ **35** τοῖς πλωτῆρσιν] praemittunt καὶ Thurotus, ⟨τοῖς τε ἄλλοις καὶ⟩ Rassovius, secl. Spengelius ‖ ἐπιδέχονται Hᵃ (potius **38** δύναται π³) **1321a 5** μάλιστα] κάλλιστα Π², κάλιστα Hᵃ **6** βάναυσον Bk. cum π³ et mg. rc. Mˢ, ναυσικὸν pr. Mˢ, ***nautica*** Guil. **8** εἶναι post ἱππάσιμον Π¹

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ὅπου δ' ὁπλῖτιν, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν (τὸ γὰρ ὁπλι-
τικὸν τῶν εὐπόρων ἐστὶ μᾶλλον ἢ τῶν ἀπόρων), ἡ δὲ ψιλὴ
δύναμις καὶ ναυτικὴ δημοτικὴ πάμπαν. νῦν μὲν οὖν 4
ὅπου τοιοῦτον πολὺ πλῆθός ἐστιν, ὅταν διαστῶσι, πολλάκις
ἀγωνίζονται χεῖρον· δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον παρὰ τῶν
πολεμικῶν λαμβάνειν στρατηγῶν, οἳ συνδυάζουσι πρὸς τὴν
ἱππικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὁπλιτικὴν τὴν ἁρμόττουσαν τῶν
ψιλῶν. ταύτῃ δ' ἐπικρατοῦσιν ἐν ταῖς διαστάσεσιν οἱ δῆμοι
τῶν εὐπόρων· ψιλοὶ γὰρ ὄντες πρὸς ἱππικὴν καὶ ὁπλιτικὴν
ἀγωνίζονται ῥᾳδίως. τὸ μὲν οὖν ἐκ τούτων καθιστάναι ταύ- 5
την τὴν δύναμιν ἐφ' ἑαυτούς ἐστι καθιστάναι· δεῖ δὲ διῃρη-
μένης τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρεσβυτέρων τῶν
δὲ νέων, ἔτι μὲν ὄντας νέους τοὺς αὑτῶν υἱεῖς διδάσκεσθαι
τὰς κούφας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκριμένους δὲ ἐκ
παίδων ἀθλητὰς εἶναι αὐτοὺς τῶν ἔργων. τὴν δὲ μετάδοσιν
γίνεσθαι τῷ πλήθει τοῦ πολιτεύματος ἤτοι καθάπερ εἴρηται
πρότερον, τοῖς τὸ τίμημα κτωμένοις, ἢ καθάπερ Θηβαίοις,
ἀποσχομένοις χρόνον τινὰ τῶν βαναύσων ἔργων, ἢ καθά-
περ ἐν Μασσαλίᾳ κρίσιν ποιουμένους τῶν ἀξίων τῶν ἐν τῷ (p. 189)
πολιτεύματι καὶ τῶν ἔξωθεν. ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς 6
κυριωτάταις, ἃς δεῖ τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέχειν, δεῖ
προσκεῖσθαι λειτουργίας, ἵν' ἑκὼν ὁ δῆμος μὴ μετέχῃ καὶ
συγγνώμην ἔχῃ τοῖς ἄρχουσιν ὡς μισθὸν πολὺν διδοῦσι τῆς
ἀρχῆς. ἁρμόττει δὲ θυσίας τε εἰσιόντας ποιεῖσθαι μεγα-
λοπρεπεῖς καὶ κατασκευάζειν τι τῶν κοινῶν, ἵνα τῶν περὶ
τὰς ἑστιάσεις μετέχων ὁ δῆμος καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κοσμου-

12 *ὁπλῖτιν* Lambinus, *ὁπλίτην* Π, *ὁπλιτικήν* fort. Γ (*armativam* Guil.) et Camerarius **14** *δημοκρατικὴ* Bk. cum π^3 **16** *χείρω* Π^{2}H^a **20** *πρὸς ἱππικὸν καὶ ὁπλιτικὸν* M^{s}P^1, *et ad equestrem et armativam* Guil., *πρὸς ἱππικὴν* H^{a}π^3 **22** *αὐτοῖς* M^s, *αὑτοῖς* P^1, *sibi ipsis* (om. *ἐφ'* ?) Guil., *ἑαυτοῖς* π^3 **24** *αὑτῶν*: ipsorum, non plebeculae **30** *μασαλία* M^{s}P^1 et codd. aliquot Guilelmi ‖ *τῶν ἐν*] *τοὺς ἐν* Niemeyer **31** post *ἔξωθεν* add. *τῆς πόλεως* ΓM^s

μένην τὰ μὲν ἀναθήμασι τὰ δὲ οἰκοδομήμασιν, ἄσμενος ὁρᾷ μένουσαν τὴν πολιτείαν· συμβήσεται δὲ καὶ τοῖς γνωρίμοις εἶναι μνημεῖα τῆς δαπάνης. ἀλλὰ τοῦτο νῦν οἱ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας οὐ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον· τὰ λήμματα γὰρ ζητοῦσιν οὐχ ἧττον ἢ τὴν τιμήν. διόπερ εὖ ἔχει λέγειν ταύτας εἶναι δημοκρατίας μικράς. Πῶς μὲν οὖν χρὴ καθ- 1321 b *ιστάναι τὰς δημοκρατίας καὶ τὰς ὀλιγαρχίας, διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.*

V **8** *Ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τὸ διῃρῆσθαι καλῶς τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ τίνων, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χωρὶς ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς. ἔτι δ' ἀναγκαῖον ἐν μὲν ταῖς μικραῖς ἐλάττους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πλείους, ὥσπερ τυγχάνει πρότερον εἰρημένον· ποίας οὖν ἁρμόττει συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθάνειν.* 2 *πρῶτον μὲν οὖν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἡ περὶ τὴν ἀγοράν, ἐφ' ᾗ δεῖ τινα ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περί τε τὰ συμβόλαια καὶ τὴν εὐκοσμίαν· σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον πάσαις ταῖς πόλεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίαν χρείαν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑπογυιότατον πρὸς αὐτάρκειαν, δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν συνελθεῖν.* 3 *ἑτέρα δὲ ἐπιμέλεια ταύτης ἐχομένη καὶ σύνεγγυς ἡ τῶν περὶ τὸ ἄστυ δημοσίων καὶ ἰδίων, ὅπως* (p. 190) *εὐκοσμία ᾖ, καὶ τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους, ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα τῆς ἐπιμελείας ὁμοιότροπα. καλοῦσι δ' ἀστυνομίαν οἱ πλεῖστοι τὴν τοιαύτην ἀρχήν, ἔχει δὲ μόρια πλείω τὸν ἀριθμόν, ὧν ἑτέρους ἐφ' ἕτερα καθιστᾶσιν ἐν ταῖς πολυανθρωποτέραις πό-*

1321 b 16 *ὑπογυιότατον* Bk. cum π³, *ὑπογυώτατον* Mˢ P¹, *ὑπογυότατον* etc.

Digitized by Google · Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/ucl.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

*λεσιν, οἷον τειχοποιοὺς καὶ κρηνῶν ἐπιμελητὰς καὶ λιμένων
φύλακας. ἄλλη δ' ἀναγκαία τε καὶ παραπλησία ταύτῃ·* 4
*περὶ τῶν αὐτῶν μὲν γάρ, ἀλλὰ περὶ τὴν χώραν ἐστὶ καὶ
[τὰ] περὶ τὰ ἔξω τοῦ ἄστεως· καλοῦσι δὲ τοὺς ἄρχοντας τούτους
οἱ μὲν ἀγρονόμους οἱ δ' ὑλωρούς. αὗται μὲν οὖν ἐπιμέλειαί
εἰσι τούτων τρεῖς· ἄλλη δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν αἱ πρόσοδοι τῶν
κοινῶν ἀναφέρονται, παρ' ὧν φυλαττόντων μερίζονται πρὸς
ἑκάστην διοίκησιν· καλοῦσι δ' ἀποδέκτας τούτους καὶ ταμίας.
ἑτέρα δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι δεῖ τά τε ἴδια συμ-
βόλαια καὶ τὰς κρίσεις ἐκ τῶν δικαστηρίων· παρὰ δὲ τοῖς
αὐτοῖς τούτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν γίνεσθαι δεῖ καὶ
τὰς εἰσαγωγάς. ἐνιαχοῦ μὲν οὖν μερίζουσι καὶ ταύτην εἰς
πλείους, ἔστι δ' ⟨οὗ⟩ μία κυρία τούτων πάντων· καλοῦνται δὲ
ἱερομνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ τούτοις ἄλλα
ὀνόματα σύνεγγυς. μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη μὲν ἀναγκαιο-* 5
*τάτη δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτη τῶν ἀρχῶν ἐστιν ἡ περὶ
τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων καὶ τῶν προτιθεμένων*
1322a *κατὰ τὰς ἐγγραφὰς καὶ περὶ τὰς φυλακὰς τῶν σωμάτων.
χαλεπὴ μὲν οὖν ἐστι διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν ἀπέχθειαν, ὥστε
ὅπου μὴ μεγάλα ἔστι κερδαίνειν, οὔτ' ἄρχειν ὑπομένουσιν
αὐτὴν οὔθ' ὑπομείναντες ἐθέλουσι πράττειν κατὰ τοὺς νόμους·
ἀναγκαία δ' ἐστίν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος γίνεσθαι μὲν δίκας περὶ
τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος· ὥστ' εἰ μὴ
γιγνομένων, κοινωνεῖν ἀδύνατον ἀλλήλοις, καὶ πράξεων μὴ
γιγνομένων. διὸ βέλτιον μὴ μίαν εἶναι ταύτην τὴν ἀρχήν,* 6
ἀλλ' ἄλλους ἐξ ἄλλων δικαστηρίων, καὶ περὶ τὰς προθέσεις (p. 191)
τῶν ἀναγεγραμμένων ὡσαύτως πειρᾶσθαι διαιρεῖν· ἔτι δ'

26 *λιμένος* Π[1] **29** *τὰ* om. Γ ‖ *περὶ τὰ ἔξω*] *περὶ τοῦ ἔξω* M[s], *de eo quod extra* Guil. ‖ *ἄστεος* Π **31** *εἰσὶ* post *τούτων* Π[1] **35** ⟨*τὰς*⟩ *ἐκ* Wilamowitzius **38** *δ' οὗ* Thurotus, *δὲ* ΓΠ **1322 a 1** *κατὰ*] *καὶ* H[a] **5** *ἀναγκαῖα* M[s]P[1] **7** *ἀδύνατον* post *ἀλλήλοις* Π[1] **9** *ἄλλους*] *ἄλλας* (sed *ἄλας* M[s] nec satis constat de Γ) Π[1]P[2]π[3]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

*ἔνια πράττεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς τάς τε ἄλλας καὶ τὰς τῶν ἕνων μᾶλλον τὰς νέας, καὶ τὰς τῶν ἐνεστώτων ἑτέρας καταδικασάσης ἑτέραν εἶναι τὴν πραττομένην, οἷον ἀστυνόμους τὰς παρὰ τῶν ἀγορανόμων, τὰς δὲ παρὰ τούτων ἑτέρους. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττων ἀπέχθεια ἐνῇ τοῖς πραττομένοις, τοσούτῳ μᾶλλον λήψονται τέλος αἱ πράξεις· τὸ μὲν οὖν τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοὺς καταδικάσαντας καὶ πραττομένους ἀπέχθειαν ἔχει διπλῆν, τὸ δὲ περὶ πάντων τοὺς αὐτοὺς ** πολεμίους πᾶσιν.*

7 *πολλαχοῦ δὲ δὴ προσήρτηται καὶ ἡ φυλάττουσα πρὸς τὴν πραττομένην, οἷον Ἀθήνησιν τῶν ἕνδεκα καλουμένων. διὸ βέλτιον καὶ ταύτην χωρίζειν, καὶ τὸ σόφισμα ζητεῖν καὶ περὶ ταύτην. ἀναγκαία μὲν γάρ ἐστιν οὐχ ἧττον τῆς εἰρημένης, συμβαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς φεύγειν μάλιστα ταύτην τὴν ἀρχήν, τοὺς δὲ μοχθηροὺς οὐκ ἀσφαλὲς ποιεῖν κυρίους· αὐτοὶ γὰρ δέονται φυλακῆς μᾶλλον ἢ φυλάττειν ἄλλους δύνανται. διὸ δεῖ μὴ μίαν ἀποτεταγμένην ἀρχὴν εἶναι πρὸς αὐτοῖς, μηδὲ συνεχῶς τὴν αὐτήν, ἀλλὰ τῶν τε νέων, ὅπου τις ἐφήβων ἢ φρουρῶν ἔστι τάξις, καὶ τῶν ἀρχῶν δεῖ κατὰ μέρη ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ἑτέρους.*

8 *ταύτας μὲν οὖν τὰς ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον εἶναι πρώτας, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἀναγκαίας μὲν οὐθὲν ἧττον, ἐν σχήματι δὲ μείζονι τεταγμένας· καὶ γὰρ ἐμπειρίας καὶ πίστεως δέονται πολλῆς. τοιαῦται δ' εἶεν ἂν αἵ τε περὶ τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. δεῖ*

11 *καὶ τὰς*] *καὶ τὰ* Niemeyer (idemque 12 *καὶ τὰ* et 14 bis *τὰ*) **12** *ἕνων* Scaliger, *νέων* ΓΠ **14** *παρὰ* prius om. Π[1] **18** post *πᾶσιν* add. *ποιεῖ* vel *ἀπεργάζεται* mg. Bas.[3], post *αὐτοὺς* add. *ποιεῖ* Welldon, *ποιεῖ αὐτοὺς* Susem. (pro *πολεμίους inimicum est* Ar.) **19** *δὴ* ⟨*προσ*⟩*ήρ*⟨*τ*⟩*ηται* Immischius, *διήρηται* ΓΠ, *συνῆκται*? Niemeyer (20 *οἷον — καλουμένων* secl. Susem.) **20** ⟨*ἡ*⟩ *τῶν* Coraes **21** *καὶ τὸ*] *καί τι* mg. Bas.[3] **22** *τοῖς εἰρημένοις* M[s] et ut vid. pr. P[1] (em. corr.[1] P[1]) **25** *μᾶλλον*] *ἄλλων* M[s], *aliorum magis* Guil. **27** *αὐτοῖς*] *αὐτοὺς* Coraes **31** *ἐν μείζονι δὲ σχήματι* Π[1] **33** *εἶεν ἂν αἵ* Π[1], *εἶεν αἵ* Π[2], *εἶναι* H[a]

δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν τε καὶ τειχῶν φυ-
λακῆς ὁμοίως ἐπιμελητὰς εἶναι καὶ ἐξετάσεως καὶ συντά-
ξεως τῶν πολιτῶν. ἔνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρχαὶ 9
πλείους εἰσίν, ἔνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι
μία περὶ πάντων· καλοῦσι δὲ στρατηγοὺς καὶ πολεμάρχους
1322b τοὺς τοιούτους. ἔτι δὲ κἂν ὦσιν ἱππεῖς ἢ ψιλοὶ ἢ τοξόται ἢ (p. 192)
ναυτικόν, καὶ ἐπὶ τούτων ἑκάστων ἐνίοτε καθίσταται ἀρχή,
αἳ καλοῦνται ναυαρχίαι καὶ ἱππαρχίαι καὶ ταξιαρχίαι, καὶ
κατὰ μέρος δὲ αἱ ὑπὸ ταύτας τριηραρχίαι καὶ λοχαγίαι
καὶ φυλαρχίαι καὶ ὅσα τούτων μόρια. τὸ δὲ πᾶν ἕν τι τού-
των ἐστὶν εἶδος, ἐπιμελείας πολεμικῶν. περὶ μὲν οὖν ταύτην 10
τὴν ἀρχὴν ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπεὶ δὲ ἔνιαι τῶν ἀρχῶν,
εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγ-
καῖον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομένην λογισμὸν καὶ προσευθυ-
νοῦσαν, αὐτὴν μηθὲν διαχειρίζουσαν ἕτερον· καλοῦσι δὲ τούτους
οἱ μὲν εὐθύνους οἱ δὲ λογιστὰς οἱ δ' ἐξεταστὰς οἱ δὲ συνη-
γόρους. παρὰ πάσας δὲ ταύτας τὰς ἀρχὰς ἡ μάλιστα κυ-
ρία πάντων ἐστίν· ἡ γὰρ αὐτὴ πολλάκις ἔχει τὸ τέλος καὶ
τὴν εἰσφοράν, ἢ προκάθηται τοῦ πλήθους, ὅπου κύριός ἐστιν ὁ
δῆμος· δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πολιτείας.
καλεῖται δὲ ἔνθα μὲν πρόβουλοι διὰ τὸ προβουλεύειν, ὅπου
δὲ πλῆθός ἐστι, βουλὴ μᾶλλον. αἱ μὲν οὖν πολιτικαὶ τῶν
ἀρχῶν σχεδὸν τοσαῦταί τινές εἰσιν· ἄλλο δ' εἶδος ἐπιμε- 11
λείας ἡ περὶ τοὺς θεούς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν
περὶ τὰ ἱερὰ τοῦ σῴζεσθαί τε τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀνορθοῦσθαι
τὰ πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τέτα-
κται πρὸς τοὺς θεούς. συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην

39 περὶ] ἐπὶ Sylburgius 1322b 2 ἕκαστον ΓMˢ || καθ-ίστανται ἀρχαί (ἀρχαῖς pr. Mˢ) Π¹ 6 ἐπιμέλεια Lambinus 7 τοῦτον ante ἔχει MˢP¹ 11 συνηγόρας Γ et corr. Mˢ 14 εἰσφοράν] ἐφορείαν Π¹ || ἢ Mˢ, ᾗ Γ, ἡ cet. 16 post ἔνθα μὲν add. νομοφύλακες ἔνθα δὲ Schneider 18 σχεδὸν om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹)

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἐνιαχοῦ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνιαχοῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, οἷον ἱεροποιοὺς καὶ ναοφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων. ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ πρὸς τὰς θυσίας ἀφωρισμένη τὰς κοινὰς πάσας, ὅσας μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς ἑστίας ἔχουσι τὴν τιμήν· καλοῦσι δ' οἱ μὲν

12 *ἄρχοντας τούτους οἱ δὲ βασιλεῖς οἱ δὲ πρυτάνεις. αἱ μὲν οὖν ἀναγκαῖαι ἐπιμέλειαί εἰσι περὶ τούτων, ὡς εἰπεῖν συγκεφαλαιωσαμένους, περί τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πολεμικὰ* (p. 193) *καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ περὶ ἀγορὰν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας καὶ τὴν χώραν, ἔτι τὰ περὶ τὰ δικαστήρια καὶ συναλλαγμάτων ἀναγραφὰς καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπὶ λογισμούς τε καὶ ἐξετάσεις καὶ πρὸς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, καὶ τέλος αἳ περὶ*

13 *τὸ βουλευόμενόν εἰσι τῶν κοινῶν· ἴδιαι δὲ ταῖς σχολαστικωτέραις καὶ μᾶλλον εὐημερούσαις πόλεσιν, ἔτι δὲ φροντιζούσαις εὐκοσμίας, γυναικονομία νομοφυλακία παιδονομία γυμνασιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶνας ἐπιμέλεια γυμνικοὺς καὶ Διονυσιακούς, κἂν εἴ τινας ἑτέρας συμβαίνει τοιαύτας γίνεσθαι θεωρίας. τούτων δ' ἔνιαι φανερῶς εἰσιν οὐ δημοτικαὶ τῶν ἀρχῶν, οἷον γυναικονομία καὶ παιδονομία· τοῖς γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρῆσθαι καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν ὥσπερ ἀκολούθοις διὰ τὴν ἀδουλίαν. τριῶν δ' οὐσῶν ἀρχῶν*

32 *καὶ τὰ*] *καὶ περὶ τὰ* Π^{2}H^{a} **34** *τὰ* prius om. pr. Par. 1858 (Schneider) || *συναλλάγματα* Π^{2}H^{a} **35** *ἐπὶ λογισμούς* Spengelius (*circa ratiocinationes* Guil.), *ἐπιλογισμούς* Π (contra mox 36 *προσευθύνας* ut vid. Γ, coll. 1322b 9) **37** *βουλόμενόν* P$^{2.3}$H^{a}π^{3} || *ἰδίᾳ* (i. e. *ἰδίᾳ*) Π^{2}H^{a}, *ἴδια* Schneider || *ταῖς*] *τὰς* P$^{2.3}$ et (unus *σχολαστικωτέρας* quoque) π^{3} **39** *γυναικονομίαν νομοφυλακίαν παιδονομίαν γυμνασιαρχίαν* M^{s}, *γυναικονομίας κτλ.* Γ **1323a 2** *συμβαίνῃ* M^{s}P^{1} **3** *γενέσθαι* Π^{3} **6** *ἀδουλείαν* M^{s} et pr. P^{3} (crx. rc.) et corr. π^{3}, *δουλείαν* H^{a}π^{3} || *τριῶν* — 9 *δημοτικόν* secl. Wilamowitzius: sed cf. 1299b 31 et 36 — 1300a 8 et 1317b 30

καθ' ἃς αἱροῦνταί τινες ἀρχὰς τὰς κυρίους, νομοφυλάκων προβούλων βουλῆς, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστοκρατικόν, ὀλιγαρχικὸν δ' οἱ πρόβουλοι, βουλὴ δὲ δημοτικόν. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν' —

H

(p. 93)

1 Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν προσήκουσαν ζήτησιν ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον τίς αἱρετώτατος βίος. ἀδήλου γὰρ ὄντος τούτου καὶ τὴν ἀρίστην ἀναγκαῖον ἄδηλον εἶναι πολιτείαν· ἄριστα γὰρ πράττειν προσήκει τοὺς ἄριστα πολιτευομένους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς, ἐὰν μή τι γίγνηται παράλογον. 2 διὸ δεῖ πρῶτον ὁμολογεῖσθαι τίς ὁ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν αἱρετώτατος βίος, μετὰ δὲ τοῦτο πότερον κοινῇ καὶ χωρὶς ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερος. Νομίσαντας οὖν ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι †καὶ τῶν† ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρηστέον αὐτοῖς. 3 ὡς ἀληθῶς γὰρ πρός γε μίαν διαίρεσιν οὐδεὶς ἀμφισβητήσειεν ἂν ὡς οὐ τριῶν οὐσῶν μερίδων, τῶν τε ἐκτὸς καὶ τῶν ἐν τῷ σώματι καὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, πάντα ταῦτα ὑπάρχειν τοῖς μακαρίοις χρή. 4 οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη μακάριον τὸν μηθὲν μόριον ἔχοντα ἀνδρείας μηδὲ σωφροσύνης μηδὲ δικαιοσύνης μηδὲ φρονήσεως, ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετομένας μυίας, ἀπεχόμενον δὲ μηθενὸς, ἂν ἐπιθυμήσῃ τοῦ φαγεῖν ἢ

I 2 (p. 94)

1323 a 14: incipit codicis H^a suppl. alterum

7 *καθ'* secl. Heinsio auctore Schneider || *τινες*] *τὰς* Wilamowitzius **10** post *πασῶν* locum de iudiciis et rebus publicis mixtis desiderat Conringius **Lib. VII 1323 a 14:** cf. adnot. ad 1288 b 5 || Respicit libros VII et VIII Mich. Ephes. in Eth. Nic. V p. 48, 24 Hayd. || Cap. 1 ex dialogis depromptum ab Aristotele dixit Bernaysius *Dialoge d. Ar. p. 69 squ.*, peculiariter tractavit Vahlenus in actis acad. Vindob. LXXII p. 5 squ. || *περὶ*] *περὶ δὲ* P^2 || *τῆς ἀρίστης* P^1 et mg. π^3 **15** *πρῶτον*] *πρότερον* ΓM^s **21** *Νομίσαντας κτλ.*: cf. Eth. Eudem. 1218 b 32 **27** *χρὴ*] om. Π^2 (partim suppl. π^3), *δεῖ* Victorius

πιεῖν, τῶν ἐσχάτων, ἕνεκα δὲ τεταρτημορίου διαφθείροντα τοὺς φιλτάτους φίλους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν οὕτως ἄφρονα καὶ διεψευσμένον ὥσπερ τι παιδίον ἢ μαινό-
3 μενον. [5] ἀλλὰ ταῦτα μὲν λεγόμενα ὥσπερ πάντες ἂν συγχωρήσειαν, διαφέρονται δ' ἐν τῷ ποσῷ καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς. τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς ἔχειν ἱκανὸν εἶναι νομίζουσιν ὁποσονοῦν, πλούτου δὲ καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως καὶ δόξης καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἰς ἄπειρον ζητοῦσι τὴν ὑπερβολήν. [6] ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς ἐροῦμεν ὅτι ῥᾴδιον μὲν περὶ τούτων καὶ διὰ τῶν ἔργων λαμβάνειν τὴν πίστιν, ὁρῶντας ὅτι κτῶνται καὶ φυλάττουσιν οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκεῖνα ταύταις, καὶ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶν εἴτ' ἐν ἀρετῇ 1323b
τοῖς ἀνθρώποις εἴτ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι μᾶλλον ὑπάρχει τοῖς τὸ ἦθος μὲν καὶ τὴν διάνοιαν κεκοσμημένοις εἰς ὑπερβολήν, περὶ δὲ τὴν ἔξω κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν μετριάζουσιν, ἢ τοῖς ἐκεῖνα μὲν κεκτημένοις πλείω τῶν χρησίμων, ἐν δὲ τούτοις
4 ἐλλείπουσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον σκοπουμένοις εὐσύνοπτόν ἐστιν. [7] τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς ἔχει πέρας, ὥσπερ ὄργανόν τι (πᾶν δὲ τὸ χρήσιμον εἴς τι), ὧν τὴν ὑπερβολὴν ἢ βλάπτειν ἀναγκαῖον ἢ μηθὲν ὄφελος εἶναι [αὐτῶν] τοῖς ἔχουσιν, τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἕκαστον ἀγαθῶν, ὅσῳ περ ἂν
(p. 95) ὑπερβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον χρήσιμον εἶναι, εἰ δεῖ καὶ τούτοις ἐπιλέγειν μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρήσιμον.

31 πιεῖν] τοῦ ποιεῖν M^s (sed em. πιεῖν) et P^1, *bibere* Guil. **32** φίλους secl. Coraes || τὴν διάνοιαν om. in lac. 4 vel 5 litterarum M^s; *similiter autem et quae circa prudentiam se habent: neque enim beatificant sic imprudentem* Guil. (sed *se habent* om. cod. Parisinus a, *se habent: neque enim beatificant* om. Thomas et in lac. cod. Parisini b man. pr.) **34** ὥσπερ πάντες coll. Rhet. 1363a 11 tuetur Vahlenus **40** λαμβάνειν Lambinus, διαβαίνειν Π^1, διαλαμβάνειν Π^{2}p^1 **1323 b 6** ἀλλὰ om. M^s et pr. P^1 **8** ἔς (rectius εἴς) τι Vahlenus, ἐστιν ΓΠ **9** αὐτῶν om. Π^1 **11** gravius incidentes ante 10 τῶν δὲ voluerunt ⟨χρὴ⟩ χρήσιμον εἶναι Bernaysius, χρήσιμόν ἐστιν Spengelius, χρήσιμον [εἶναι] Schneider

ὅλως τε δῆλον ὡς ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἑκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑπεροχήν, ἥνπερ εἴληχε διάστασιν ὧν φαμεν αὐτὰς εἶναι διαθέσεις ταύτας. ὥστ' εἴπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τῆς κτήσεως καὶ τοῦ σώματος τιμιώτερον καὶ ἁπλῶς καὶ ἡμῖν, ἀνάγκη καὶ τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἑκάστου ἀνάλογον τούτων ἔχειν. ἔτι δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκεν ταῦτα πέφυκεν αἱρετὰ καὶ δεῖ πάντας αἱρεῖσθαι τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἕνεκεν τὴν ψυχήν. Ὅτι μὲν οὖν ἑκάστῳ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιβάλλει τοσοῦτον 5
ὅσον περ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τοῦ πράττειν κατὰ ταύτας, ἔστω συνωμολογημένον ἡμῖν, μάρτυρι τῷ θεῷ χρωμένοις, ὃς εὐδαίμων μέν ἐστι καὶ μακάριος, δι' οὐθὲν δὲ τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ δι' αὐτὸν αὐτὸς καὶ τῷ ποιός τις εἶναι τὴν φύσιν· ἐπεὶ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας διὰ ταῦτ' ἀναγκαῖον ἑτέραν εἶναι (τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν τῆς ψυχῆς αἴτιον ταὐτόματον καὶ ἡ τύχη, δίκαιος δ' οὐδεὶς οὐδὲ σώφρων ἀπὸ τύχης οὐδὲ διὰ τὴν τύχην ἐστίν)· ἐχόμενον δ' ἐστὶ καὶ τῶν αὐτῶν λόγων δεόμενον καὶ πόλιν εὐδαίμονα τὴν ἀρίστην εἶναι καὶ πράττουσαν καλῶς. ἀδύνατον δὲ καλῶς πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν· οὐθὲν δὲ καλὸν ἔργον οὔτ' ἀνδρὸς οὔτε πόλεως χωρὶς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως· ἀνδρεία δὲ πόλεως καὶ δικαιοσύνη καὶ φρόνησις τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν καὶ μορφήν, ὧν μετασχὼν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων λέγεται δίκαιος καὶ φρόνιμος καὶ σώφρων. Ἀλλὰ γὰρ 6
ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἔστω πεφροιμιασμένα τῷ λόγῳ· οὔτε γὰρ μὴ θιγγάνειν αὐτῶν δυνατόν, οὔτε πάντας τοὺς οἰκείους ἐπεξελθεῖν ἐνδέχεται λόγους, ἑτέρας γάρ ἐστιν ἔργον σχολῆς

15 *εἴληφε* Π² (em. corr.³ P²) || *αὐτὰς* post *εἶναι* et *διαθέσεις* post **16** *ταύτας* Π¹ **17** *τιμιώτερον* (*τιμιωτέραν* Mˢ, *pretiosior* Guil.) post **16** *ψυχὴ* Π¹ **18** *δὲ*] *δὲ καὶ* ΓMˢ **19** *αἱρετὰ πέφυκε ταῦτα* Π¹ **20** *τοὺς*] *καὶ τοὺς* ΓMˢ **25** *τῷ*] *τὸ* MˢP¹ **31** *δὲ*] *γὰρ* Bernaysius **32** *τοῖς* et *πράττουσαν* Mˢ, *τὴν* et *πράττουσαν* Spengelius **34** *φρόνησις* ⟨*καὶ σωφροσύνη*⟩ et **36** ⟨*ἀνδρεῖος καὶ*⟩ *σώφρων* Coraes

ταῦτα· νῦν δὲ ὑποκείσθω τοσοῦτον, ὅτι βίος μὲν ἄριστος, καὶ
(p. 96) χωρὶς ἑκάστου καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ὁ μετ' ἀρετῆς κεχορηγημένης ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μετέχειν τῶν κατ' ἀρετὴν πρά- 1324 a
ξεων, πρὸς δὲ τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἐάσαντας ἐπὶ τῆς νῦν μεθόδου, διασκεπτέον ὕστερον, εἴ τις τοῖς εἰρημένοις τυγχάνει μὴ πειθόμενος.

II **2** *Πότερον* δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον ἑνός τε ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεως ἢ μὴ τὴν αὐτήν, λοιπόν ἐστιν εἰπεῖν. φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο, πάντες γὰρ ἂν ὁμολογήσειαν εἶναι τὴν αὐτήν. [2] ὅσοι γὰρ ἐν πλούτῳ τὸ ζῆν εὖ τίθενται ἐφ' ἑνός, οὗτοι καὶ τὴν πόλιν ὅλην, ἐάν ᾖ πλουσία, μακαρίζουσιν· ὅσοι τε τὸν τυραννικὸν βίον μάλιστα τιμῶσιν, οὗτοι καὶ πόλιν τὴν πλείστων ἄρχουσαν εὐδαιμονεστάτην ἂν εἶναι φαῖεν· εἴ τέ τις τὸν ἕνα δι' ἀρετὴν ἀποδέχεται,
2 καὶ πόλιν εὐδαιμονεστέραν φήσει τὴν σπουδαιοτέραν. [3] ἀλλὰ ταῦτ' ἤδη δύο ἐστὶν ἃ δεῖται σκέψεως, ἓν μὲν πότερος αἱρετώτερος βίος, ὁ διὰ τοῦ συμπολιτεύεσθαι καὶ κοινωνεῖν πόλεως ἢ μᾶλλον ὁ ξενικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπολελυμένος, ἔτι δὲ τίνα πολιτείαν θετέον καὶ ποίαν διάθεσιν πόλεως ἀρίστην, εἴτε πᾶσιν ὄντος αἱρετοῦ κοινωνεῖν πόλεως εἴτε καὶ τισὶ μὲν μὴ τοῖς δὲ πλείστοις. [4] ἐπεὶ δὲ τῆς πολιτικῆς διανοίας καὶ θεωρίας τοῦτ' ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐ τὸ περὶ ἕκαστον αἱρετόν, ἡμεῖς δὲ ταύτην προῃρήμεθα νῦν τὴν σκέψιν, ἐκεῖνο μὲν [γὰρ] πάρεργον ἂν εἴη τοῦτο δὲ ἔργον τῆς μεθόδου
3 ταύτης. [5] Ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείαν ἀρίστην ταύ-

41 ἑκάστῳ P² et, ut videtur, mg. rc. P³ (om. *χωρὶς ἑκάστου καὶ* pr. P³ et π³) **1324 a 5** *Πότερον* — **13** *σπουδαιοτέραν* pro altera recensione loci 1323 b 29 *ἐχόμενον* — **36** *σώφρων* habuit Susem. **12** *ἂν* post *φαῖεν* Π¹ **13** *ἀλλὰ* — 1325 b 34 *πρότερον* secl. Susem. **14** *πότερον* Γ et (incerto compendio) Mˢ et π³ **18** *αἱρετοῦ* ⟨*τοῦ*⟩ Coraes **19** *ἐπεὶ δὲ*] *ἐπεὶ διὰ* Mˢ (*τὸ δὲ περισσόν* mg. p², nisi forte spectat ad 21) **21** *προῃρήμεθα* post *νῦν* Π¹ **22** *γὰρ*] om. Γπ³, retinet apodosin incipiens a 23 *ὅτι* Newmanus

την καθ' ἣν τάξιν κἂν ὁστισοῦν ἄριστα πράττοι καὶ ζῴη μακαρίως, φανερόν ἐστιν· ἀμφισβητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν ὁμολογούντων τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἱρετώτατον, πότερον ὁ πολιτικὸς καὶ πρακτικὸς βίος αἱρετὸς ἢ μᾶλλον ὁ πάντων τῶν ἐκτὸς ἀπολελυμένος, οἷον θεωρητικός τις, ὃν μόνον τινές φασιν εἶναι φιλόσοφον. 6 σχεδὸν γὰρ τούτους τοὺς δύο βίους τῶν ἀνθρώπων οἱ φιλοτιμότατοι πρὸς ἀρετὴν φαίνονται προαιρούμενοι, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν· λέγω δὲ δύο τόν τε πολιτικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον. διαφέρει δὲ οὐ 4 (p. 97)
μικρὸν ποτέρως ἔχει τὸ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ τόν γε εὖ φρονοῦντα πρὸς τὸν βελτίω σκοπὸν συντάττεσθαι καὶ τῶν ἀνθρώπων ἕκαστον καὶ κοινῇ τὴν πολιτείαν. 7 νομίζουσι δ' οἱ μὲν τὸ τῶν πέλας ἄρχειν δεσποτικῶς μὲν γιγνόμενον μετ' ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης, πολιτικῶς δὲ τὸ μὲν ἄδικον οὐκ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῇ περὶ αὐτὸν εὐημερίᾳ· τούτων δ' ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι δοξάζοντες· μόνον γὰρ ἀνδρὸς τὸν πρακτικὸν εἶναι βίον καὶ πολιτικόν, ἐφ' ἑκάστης γὰρ ἀρετῆς οὐκ εἶναι πράξεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώταις
1324b ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσι καὶ πολιτευομένοις. 8 οἱ μὲν οὖν οὕτως ὑπολαμβάνουσιν, οἱ δὲ τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραννικὸν 5
τρόπον τῆς πολιτείας εἶναι μόνον εὐδαίμονά φασιν. παρ' ἐνίοις δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος ὅρος τῶν νόμων, ὅπως δεσπόζωσι τῶν πέλας. διὸ καὶ τῶν πλείστων νομίμων χύδην ὡς εἰπεῖν κειμένων παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅμως εἴ πού τι πρὸς ἓν οἱ νόμοι βλέπουσι, τοῦ κρατεῖν στοχάζονται πάντες, ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ πρὸς τοὺς πολέμους συντέτακται

24 ἧς Ar. || ζῇ M^s, ζη pr. P^1 (em. corr.[1]) **29** φιλόσοφοι Jackson || τούτους post τοὺς δύο M^sP^1 **31** πρότερον? Spengelius **33** γε Spengelius, τε Π, om. Par. 1858, secl. Congreveus **35** ἕκαστον et τὴν πολιτείαν Π^2 et γρ. mg. P^1, ἑκάστῳ et τῇ πολιτείᾳ Π^1 **37** τινὸς om. Π^1 **1324 b 1** lacunam ante οἱ μὲν Boecker **4** δ' οὗτος καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας ὅρος ΓM^s, δ' οὗτος καὶ τῆς πολιτείας ὅρος τῶν νόμων P^1 || ὅρος] om. π^3, ὅρος ⟨καὶ⟩ Congreveus **8** πολεμίους Π^1

σχεδὸν ἥ τε παιδεία καὶ τὸ τῶν νόμων πλῆθος· ἔτι δ' ἐν τοῖς ἔθνεσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις πλεονεκτεῖν ἡ τοιαύτη τετίμηται δύναμις, οἷον ἐν Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ Θρᾳξὶ

6 *καὶ Κελτοῖς. ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι τινές εἰσι παροξύνοντες πρὸς τὴν ἀρετὴν ταύτην, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι φασὶ τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν ὅσας ἂν στρατεύσωνται στρατείας· ἦν δέ ποτε καὶ περὶ Μακεδονίαν νόμος τὸν μηθένα ἀπεκταγκότα πολέμιον ἄνδρα περιεζῶσθαι τὴν φορβειάν· ἐν δὲ Σκύθαις οὐκ ἐξῆν πίνειν ἐν ἑορτῇ τινι σκύφον περιφερόμενον τῷ μηθένα ἀπεκταγκότι πολέμιον· ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσιν, ἔθνει πολεμικῷ, τοσούτους τὸν ἀριθμὸν ὀβελίσκους καταπηγνύουσι περὶ τὸν τάφον ὅσους ἂν διαφθείρῃ τῶν πολεμίων· καὶ ἕτερα δὴ παρ' ἑτέροις ἔστι τοιαῦτα πολλά,*

(p. 98) 7 *τὰ μὲν νόμοις κατειλημμένα τὰ δὲ ἔθεσιν. Καίτοι δόξειεν ἂν ἄγαν ἄτοπον ἴσως εἶναι τοῖς βουλομένοις ἐπισκοπεῖν, εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἔργον τοῦ πολιτικοῦ, τὸ δύνασθαι θεωρεῖν ὅπως ἄρχῃ καὶ δεσπόζῃ τῶν πλησίον καὶ βουλομένων καὶ μὴ βουλομένων. πῶς γὰρ ἂν εἴη τοῦτο πολιτικὸν ἢ νομοθετικόν, ὅ γε μηδὲ νόμιμόν ἐστιν; οὐ νόμιμον δὲ τὸ μὴ μόνον δικαίως ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἄρχειν, κρατεῖν δ' ἔστι καὶ μὴ δικαίως.*

8 *ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις τοῦτο δρῶμεν· οὔτε γὰρ τοῦ ἰατροῦ οὔτε τοῦ κυβερνήτου ἔργον ἐστὶ τὸ ἢ πεῖσαι ἢ βιάσασθαι, τοῦ μὲν τοὺς θεραπευομένους τοῦ δὲ τοὺς πλωτῆρας. ἀλλ' ἐοίκασιν οἱ πολλοὶ τὴν δεσποτικὴν πολιτικὴν οἴεσθαι εἶναι, καὶ ὅπερ αὑτοῖς ἕκαστοι οὔ φασιν εἶναι δίκαιον οὐδὲ συμφέρον, τοῦτ' οὐκ αἰσχύνονται πρὸς τοὺς ἄλλους ἀσκοῦντες· αὐτοὶ μὲν γὰρ παρ' αὑτοῖς τὸ δικαίως ἄρχειν ζητοῦσι, πρὸς*

16 *ἀπεκτονότα* P^1 (*ἐπταικότα* M^s), *ἀπεκτανκότα* pr. P^3 (crx. mg. rc.), *ἀπεκτακότα* π^3 **18** *ἀπεκτακότι* $M^s P^1 \pi^3$, *ἀπεκτανκότι* pr. P^3 (crx. rc.) **27** *δικαίως μόνον* (*iuste solum* Guil.) cod. Par. 1858 **29** *ἀλλὰ — δρῶμεν* om. Π^1 (suppl. mg. P^1) **30** *ἐστὶ τὸ πεῖσαι ἢ τὸ ἰάσασθαι* (*βιάσασθαι* corr. P^1)Π^1 **33** (et **35**) *αὐτοῖς* $M^s P^{2\cdot 3} \pi^3$

δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν μέλει τῶν δικαίων. ἄτοπον δὲ εἰ μὴ 9
φύσει τὸ μὲν δεσποστόν ἐστι τὸ δὲ οὐ δεσποστόν, ὥστε εἴπερ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, οὐ δεῖ πάντων πειρᾶσθαι δεσπόζειν, ἀλλὰ τῶν δεσποστῶν, ὥσπερ οὐδὲ θηρεύειν ἐπὶ θοίνην ἢ θυσίαν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὰ πρὸς τοῦτο θηρευτόν· ἔστι δὲ θηρευτὸν ὃ ἂν ἄγριον ᾖ ἐδεστὸν ζῷον. ἀλλὰ μὴν εἴη γ' ἂν καὶ
1325a καθ' ἑαυτὴν μία πόλις εὐδαίμων, ἣ πολιτεύεται δηλονότι καλῶς, εἴπερ ἐνδέχεται πόλιν οἰκεῖσθαί που καθ' ἑαυτὴν νόμοις χρωμένην σπουδαίοις, ἧς τῆς πολιτείας ἡ σύνταξις οὐ πρὸς πόλεμον οὐδὲ πρὸς τὸ κρατεῖν ἔσται τῶν πολεμίων· μηθὲν γὰρ ὑπαρχέτω τοιοῦτον. Δῆλον ἄρα ὅτι πάσας τὰς 10
πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιμελείας καλὰς μὲν θετέον, οὐχ ὡς τέλος δὲ πάντων ἀκρότατον, ἀλλ' ἐκείνου χάριν ταύτας. τοῦ δὲ νομοθέτου τοῦ σπουδαίου ἐστὶ τὸ θεάσασθαι πόλιν καὶ γένος ἀνθρώπων καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν, ζωῆς ἀγαθῆς πῶς μεθέξουσι καὶ τῆς ἐνδεχομένης αὐτοῖς εὐδαιμονίας. διοίσει μέντοι τῶν ταττομένων ἔνια νομίμων· καὶ τοῦτο τῆς νομοθετικῆς ἐστιν ἰδεῖν, ἐάν τινες ὑπάρχωσι γειτνιῶντες, ποῖα (p. 99)
πρὸς ποίους ἀσκητέον ἢ πῶς τοῖς καθήκουσι πρὸς ἑκάστους χρηστέον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν κἂν ὕστερον τύχοι τῆς προσηκούσης σκέψεως, πρὸς τί τέλος δεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν συντείνειν·

1 πρὸς δὲ τοὺς ὁμολογοῦντας μὲν τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι III
βίον αἱρετώτατον, διαφερομένους δὲ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, λεκτέον ἡμῖν πρὸς ἀμφοτέρους αὐτούς (οἱ μὲν γὰρ ἀποδοκιμάζουσι τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νομίζοντες τόν τε τοῦ ἐλευθέρου βίον ἕτερόν τινα εἶναι τοῦ πολιτικοῦ καὶ πάντων αἱρετώτατον, οἱ δὲ τοῦτον ἄριστον· ἀδύνατον γὰρ τὸν μηθὲν πράττοντα

36 *μὴ* secl. Thurotus, lacunam suspicatur Schneider, *μὴ* ⟨*φύσει πειθόμεθα, καὶ*⟩ vel simile quid ci. Susem. **37** *δεσποστόν* (bis) Stahrius, *δεσπόζον* (bis) ΓΠ **39** *δεσποστῶν* Lambinus (et corr. rc. in cod. Par. 1858), *δεσποτικῶν* π³, *δεσποτῶν* cet. **1325 a 5** *ἄρα ὅτι* Γπ³, *ὅτι ἄρα* cet. **8** *τοῦ* om. M^{s}P¹ **18** *οἱ μὲν* — **23** *ταὐτόν* post **24** *ὀρθῶς* tri. P$^{2.3}$ (litteris *αβγ* usi)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πράττειν εὖ, τὴν δ' εὐπραγίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι ταὐτόν), ὅτι τὰ μὲν ἀμφότεροι λέγουσιν ὀρθῶς τὰ δὲ οὐκ ὀρθῶς[2] *οἱ μὲν ὅτι ὁ τοῦ ἐλευθέρου βίος τοῦ δεσποτικοῦ ἀμείνων, τοῦτο γὰρ ἀληθές· οὐθὲν γὰρ τό γε δούλῳ, ᾗ δοῦλος, χρῆσθαι σεμνόν· ἡ γὰρ ἐπίταξις ἡ περὶ τῶν ἀναγκαίων οὐδενὸς μετέχει τῶν καλῶν.*

2 *τὸ μέντοι νομίζειν πᾶσαν ἀρχὴν εἶναι δεσποτείαν οὐκ ὀρθόν· οὐ γὰρ ἔλαττον διέστηκεν ἡ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ τῆς τῶν δούλων ἢ αὐτὸ τὸ φύσει ἐλεύθερον τοῦ φύσει δούλου· διώρισται δὲ περὶ αὐτῶν ἱκανῶς ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις.*[3] *τὸ δὲ μᾶλλον ἐπαινεῖν τὸ ἀπρακτεῖν τοῦ πράττειν οὐκ ἀληθές· ἡ γὰρ εὐδαιμονία πρᾶξίς ἐστιν, ἔτι δὲ πολλῶν καὶ καλῶν τέλος ἔχουσιν αἱ τῶν δικαίων καὶ σωφρόνων πράξεις.*

3 *καίτοι τάχ' ἂν ὑπολάβοι τις τούτων οὕτω διωρισμένων ὅτι τὸ κύριον εἶναι πάντων ἄριστον· οὕτω γὰρ ἂν πλείστων καὶ καλλίστων κύριος εἴη πράξεων.*[4] *ὥστε οὐ δεῖ τὸν δυνάμενον ἄρχειν παριέναι τῷ πλησίον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ μήτε πατέρα παίδων μήτε παῖδας πατρὸς μήθ' ὅλως φίλον φίλου μηθένα ὑπόλογ⟨ον ποιεῖσθαι⟩ μηδὲ πρὸς τοῦτο φροντίζειν· τὸ γὰρ ἄριστον αἱρετώτατον, τὸ δ' εὖ πράττειν ἄριστον.*

4 *τοῦτο μὲν οὖν ἀληθῶς ἴσως λέγουσιν, εἴπερ ὑπάρξει τοῖς ἀποστεροῦσι καὶ βιαζομένοις τὸ τῶν ὄντων αἱρετώ-* 1325b
(p. 100) *τατον·*[5] *ἀλλ' ἴσως οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, ἀλλ' ὑποτίθενται τοῦτο ψεῦδος. οὐ γὰρ ἔτι καλὰς τὰς πράξεις ἐνδέχεται εἶναι τῷ μὴ διαφέροντι τοσοῦτον ὅσον ἀνὴρ γυναικὸς ἢ πατὴρ τέκνων ἢ δεσπότης δούλων· ὥστε ὁ παραβαίνων οὐθὲν ἂν τηλικοῦτον κατορθώσειεν ὕστερον ὅσον ἤδη παρεκβέβηκε τῆς ἀρετῆς. τοῖς γὰρ ὁμοίοις τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐν τῷ*

22 *εἶναι* ante *καὶ* $M^s P^1$ **25** *τό*] *τῷ* $M^s P^{1\cdot 2} \pi^3$ **28** *δεσποτικὴν* P^1 et fort. Γ **29** *αὐτὸ τὸ* corr.[1] P^2, *αὖ τὸ* $\Gamma P^1 \pi^3$, *αὐτὸ* $M^s \pi^3$, *αὐτῷ* pr. P^2 et $P^3 \pi^3$ **36** *δεῖν* Susem. **39** *ὑπόλογον ποιεῖσθαι* Madvigius, *ὑπολογιεῖν* (*ὑπολογεῖν* π^3) Π, *reputare* Guil., *ὑπολογίζειν* Bas.[3], *ὑπόλογ⟨ον ἔ⟩χειν* Dindorfius in Thesauro **1325b 3** *ψεῦδος*] non vertit Guil., *ψευδῶς* (*falso*) Ar.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

⟨ἐν⟩ μέρει, τοῦτο γὰρ ἴσον καὶ ὅμοιον· τὸ δὲ μὴ ἴσον τοῖς ἴσοις καὶ τὸ μὴ ὅμοιον τοῖς ὁμοίοις παρὰ φύσιν, οὐδὲν δὲ τῶν παρὰ φύσιν καλόν. διὸ κἂν ἄλλος τις ᾖ κρείττων κατ' ἀρετὴν καὶ κατὰ δύναμιν τὴν πρακτικὴν τῶν ἀρίστων, τούτῳ καλὸν ἀκολουθεῖν καὶ τούτῳ πείθεσθαι δίκαιον· δεῖ δ' οὐ μόνον ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν ὑπάρχειν, καθ' ἣν ἔσται πρακτικός. ἀλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν 5
εὐπραγίαν θετέον, καὶ κοινῇ πάσης πόλεως ἂν εἴη καὶ καθ' ἕκαστον ἄριστος βίος ὁ πρακτικός. ἀλλὰ τὸν πρακτικὸν οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἑτέρους, καθάπερ οἴονταί τινες, οὐδὲ τὰς διανοίας εἶναι μόνας ταύτας πρακτικὰς τὰς τῶν ἀποβαινόντων χάριν γιγνομένας ἐκ τοῦ πράττειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὰς αὐτοτελεῖς καὶ τὰς αὑτῶν ἕνεκεν θεωρίας καὶ διανοήσεις· ἡ γὰρ εὐπραξία τέλος, ὥστε καὶ πρᾶξίς τις· μάλιστα δὲ καὶ πράττειν λέγομεν κυρίως καὶ τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων τοὺς ταῖς διανοίαις ἀρχιτέκτονας. ἀλλὰ μὴν οὐδ' 6
ἀπρακτεῖν ἀναγκαῖον τὰς καθ' αὑτὰς πόλεις ἱδρυμένας καὶ ζῆν οὕτω προῃρημένας· ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μέρη καὶ τοῦτο συμβαίνειν· πολλαὶ γὰρ κοινωνίαι πρὸς ἄλληλα τοῖς μέρεσι τῆς πόλεώς εἰσιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο ὑπάρχει καὶ καθ' ἑνὸς ὁτουοῦν τῶν ἀνθρώπων· σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι καλῶς καὶ πᾶς ὁ κόσμος, οἷς οὐκ εἰσὶν ἐξωτερικαὶ πράξεις παρὰ τὰς οἰκείας τὰς αὑτῶν. Ὅτι μὲν οὖν τὸν αὐτὸν βίον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἄριστον ἑκάστῳ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις, φανερόν ἐστιν·

4 Ἐπεὶ δὲ πεφροιμίασται τὰ νῦν εἰρημένα περὶ αὐτῶν, IV (p. 101)
καὶ περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῖν τεθεώρηται πρότερον,

8 ἐν add. Thurotus 20 αὑτῶν Victorius, αὐτῶν ΓΠ 21 μάλιστα — 23 ἀρχιτέκτονας citat Iulianus, ep. ad Them. p. 263 D 22 δὲ καὶ] δὲ Π¹ Iul. ‖ τῶν] τὸ Iul. 23 τῆς διανοίας Iul. 32 καὶ τοῖς ἀνθρώποις] aut secludenda (Bk.²) aut mutanda καὶ τοῖς ἄλλοις (scil. τοῖς ἄλλως πως κοινωνοῦσι) ci. Coraes 34 καὶ — πρότερον Spengelio auctore secl. Bk.²

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ἀρχὴ τῶν λοιπῶν εἰπεῖν πρῶτον ποίας τινὰς δεῖ τὰς ὑποθέσεις εἶναι περὶ τῆς μελλούσης κατ' εὐχὴν συνεστάναι πόλεως. οὐ γὰρ οἷόν τε πολιτείαν γενέσθαι τὴν ἀρίστην ἄνευ συμμέτρου χορηγίας. διὸ δεῖ πολλὰ προϋποτεθεῖσθαι καθάπερ εὐχομένους, εἶναι μέντοι μηθὲν τούτων ἀδύνατον· λέγω δὲ
2 οἷον περί τε πλήθους πολιτῶν καὶ χώρας. ὥσπερ γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς, οἷον ὑφάντῃ καὶ ναυπηγῷ, δεῖ τὴν ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς τὴν ἐργασίαν (ὅσῳ 1326a γὰρ ἂν αὕτη τυγχάνῃ παρεσκευασμένη βέλτιον, ἀνάγκη καὶ τὸ γιγνόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης εἶναι κάλλιον), οὕτω καὶ τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ νομοθέτῃ δεῖ τὴν οἰκείαν ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείως ἔχουσαν. Ἔστι δὲ πολιτικῆς χορηγίας πρῶτον τό τε πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πόσους τε καὶ ποίους τινὰς ὑπάρχειν δεῖ φύσει, καὶ κατὰ τὴν χώραν ὡσαύτως, πόσην
3 τε εἶναι καὶ ποίαν τινὰ ταύτην. Οἴονται μὲν οὖν οἱ πλεῖστοι προσήκειν μεγάλην εἶναι τὴν εὐδαίμονα πόλιν· εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, ἀγνοοῦσι ποία μεγάλη καὶ μικρὰ πόλις. κατ' ἀριθμοῦ γὰρ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων κρίνουσι τὴν μεγάλην, δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δὲ δύναμιν ἀποβλέπειν. ἔστι γάρ τι καὶ πόλεως ἔργον, ὥστε τὴν δυναμένην τοῦτο μάλιστ' ἀποτελεῖν, ταύτην οἰητέον εἶναι μεγίστην, οἷον Ἱπποκράτην οὐκ ἄνθρωπον ἀλλ' ἰατρὸν εἶναι μείζω φήσειεν
4 ἄν τις τοῦ διαφέροντος κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν εἰ δεῖ κρίνειν πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέποντας, οὐ κατὰ τὸ τυχὸν πλῆθος τοῦτο ποιητέον (ἀναγκαῖον γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ἴσως ὑπάρχειν καὶ δούλων ἀριθμὸν πολλῶν καὶ μετοίκων καὶ ξένων), ἀλλ' ὅσοι πόλεώς εἰσι μέρος καὶ

36 *περὶ* om. M^s 38 *προϋποτίθεσθαι* (aut 39 *εὐχομένοις*) ci. Sylburgius, *praesupponi* Guil. **1326a 2** *αὕτη*] *αὐτὴ* Π² 7 *πόσην* Sylburgius, *ὅσην* Π 8 *Οἴονται κτέ.* respicit Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 520, 31 squ. Heylb. 10 *καὶ*] *καὶ ποία* ΓM^s 14 *οἰητέον* om. Π¹ 18 *ποιητέον* Camerarius, *οἰητέον* (cf. 14) ΓΠ 19 *ἐν ταῖς πόλεσιν* post *ἴσως* Π¹ 20 *ὅσοι μέρος εἰσὶ πόλεως* M^sP¹

ἐξ ὧν συνίσταται πόλις οἰκείων μορίων· ἡ γὰρ τούτων ὑπερ-
οχὴ τοῦ πλήθους μεγάλης πόλεως σημεῖον, ἐξ ἧς δὲ βάναυ-
σοι μὲν ἐξέρχονται πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὁπλῖται δὲ ὀλίγοι, (p 102)
ταύτην ἀδύνατον εἶναι μεγάλην· οὐ γὰρ ταὐτὸν μεγάλη τε
πόλις καὶ πολυάνθρωπος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε ἐκ τῶν 5
ἔργων φανερὸν ὅτι χαλεπόν, ἴσως δ' ἀδύνατον, εὐνομεῖσθαι
τὴν λίαν πολυάνθρωπον. τῶν γοῦν δοκουσῶν πολιτεύεσθαι
καλῶς οὐδεμίαν ὁρῶμεν οὖσαν ἀνειμένην πρὸς τὸ πλῆθος.
τοῦτο δὲ δῆλον καὶ διὰ τῆς τῶν λόγων πίστεως. ὅ τε γὰρ
νόμος τάξις τίς ἐστι, καὶ τὴν εὐνομίαν ἀναγκαῖον εὐταξίαν
εἶναι, ὁ δὲ λίαν ὑπερβάλλων ἀριθμὸς οὐ δύναται μετέχειν
τάξεως· θείας γὰρ δὴ τοῦτο δυνάμεως ἔργον, ἥτις καὶ τόδε
συνέχει τὸ πᾶν· ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλήθει καὶ μεγέθει 6
εἴωθε γίνεσθαι. διὸ καὶ πόλις, ἧς μετὰ μεγέθους ὁ λεχθεὶς
ὅρος ὑπάρχει, ταύτην εἶναι καλλίστην ἀναγκαῖον. ἀλλ' ἔστι
τι καὶ πόλεως μεγέθους μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πάν-
των, ζῴων φυτῶν ὀργάνων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον οὔτε λίαν
μικρὸν οὔτε κατὰ μέγεθος ὑπερβάλλον ἕξει τὴν αὑτοῦ δύνα-
μιν, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ὅλως ἐστερημένον ἔσται τῆς φύσεως ὁτὲ
δὲ φαύλως ἔχον, οἷον πλοῖον σπιθαμιαῖον μὲν οὐκ ἔσται
πλοῖον ὅλως, οὐδὲ δυοῖν σταδίοιν, εἰς δὲ τὶ μέγεθος ἐλθὸν ὁτὲ
1326b μὲν διὰ σμικρότητα φαύλην ποιήσει τὴν ναυτιλίαν, ὁτὲ δὲ
διὰ τὴν ὑπερβολήν· ὁμοίως δὲ καὶ πόλις ἡ μὲν ἐξ ὀλίγων 7
λίαν οὐκ αὐτάρκης (ἡ δὲ πόλις αὔταρκες), ἡ δὲ ἐκ πολλῶν
ἄγαν ἐν μὲν τοῖς ἀναγκαίοις αὐτάρκης, ὥσπερ ⟨δ'⟩ ἔθνος ἀλλ'
οὐ πόλις· πολιτείαν γὰρ οὐ ῥᾴδιον ὑπάρχειν· τίς γὰρ στρατη-
γὸς ἔσται τοῦ λίαν ὑπερβάλλοντος πλήθους, ἢ τίς κῆρυξ μὴ

21 μορίων] μερῶν M^{s}P^1 25 ἀλλὰ μὴν] οὐ μὴν ἀλλὰ Π^1 29 τε om. M^{s}P^1 33 ἐπεὶ — 34 γίνεσθαι post 35 ἀναγκαῖον tri. Boecker (haeserat Schneider) 34 πόλιν ΓM^s || ἧ Coraes 36 πόλεσι Π^2 38 αὐτοῦ M^{s}Π^2 1326 b 3 ἡ δὲ πόλις αὔταρκες om. P^{1}Π^3 4 μὲν τοῖς] τοῖς μὲν P$^{2.3}$π^3 || ὥσπερ ⟨δ'⟩ vel ⟨αὐτάρκης δ'⟩ ὥσπερ Iackson 5 πολιτείαν] πολι superscr. τ P$^{2.3}$, πολίτην π^3

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Στεντόρειος; διὸ πρώτην μὲν εἶναι πόλιν ἀναγκαῖον τὴν ἐκ τοσούτου πλήθους ὃ πρῶτον πλῆθος αὔταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν ἐστι κατὰ τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν· ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν ταύτης ὑπερβάλλουσαν κατὰ πλῆθος εἶναι μείζω πόλιν, ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἴπομεν, ἀόριστον. τίς δ' ἐστὶν ὁ τῆς ὑπερβολῆς ὅρος, ἐκ τῶν ἔργων ἰδεῖν ῥᾴδιον. εἰσὶ γὰρ αἱ πράξεις τῆς πόλεως τῶν μὲν ἀρχόντων τῶν δ' ἀρχομένων, (p. 103) ἄρχοντος δ' ἐπίταξις καὶ κρίσις ἔργον· πρὸς δὲ τὸ κρίνειν περὶ τῶν δικαίων καὶ πρὸς τὸ τὰς ἀρχὰς διανέμειν κατ' ἀξίαν ἀναγκαῖον γνωρίζειν ἀλλήλους ποῖοί τινές εἰσι τοὺς πολίτας, ὡς ὅπου τοῦτο μὴ συμβαίνει γίγνεσθαι, φαύλως ἀνάγκη γίγνεσθαι τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς κρίσεις. περὶ ἀμφότερα γὰρ οὐ δίκαιον αὐτοσχεδιάζειν, ὅπερ ἐν 8 τῇ πολυανθρωπίᾳ τῇ λίαν ὑπάρχει φανερῶς. ἔτι δὲ ξένοις καὶ μετοίκοις ῥᾴδιον μεταλαμβάνειν τῆς πολιτείας, οὐ γὰρ χαλεπὸν τὸ λανθάνειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλήθους. δῆλον τοίνυν ὡς οὗτός ἐστι πόλεως ὅρος ἄριστος, ἡ μεγίστη τοῦ πλήθους ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνοπτος. Περὶ μὲν οὖν μεγέθους πόλεως διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

V 5 Παραπλησίως δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας ἔχει. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ποίαν τινά, δῆλον ὅτι τὴν αὐταρκεστάτην πᾶς τις ἂν ἐπαινέσειεν (τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τὴν παντοφόρον· τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν καὶ δεῖσθαι μηθενὸς αὔταρκες)· πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τοσαύτην ὥστε δύνασθαι τοὺς οἰκοῦντας ζῆν σχολάζοντας ἐλευθερίως ἅμα καὶ σωφρόνως. τοῦτον δὲ τὸν ὅρον εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγομεν, ὕστερον ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, ὅταν ὅλως περὶ κτήσεως καὶ τῆς περὶ τὴν οὐσίαν εὐπορίας συμβαίνῃ ποιεῖσθαι μνείαν πῶς δεῖ καὶ τίνα τρόπον ἔχειν πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτήν· πολλαὶ γὰρ περὶ τὴν σκέψιν ταύτην εἰσὶν ἀμφισ-

8 εὖ post 9 ζῆν Π[1] **10** μείζω secl. Schneider **32** τοῦτον δὲ τὸν ὅρον] τοῦτον (τοῦτο π[3]) δὲ Π[2], sed suppl. corr.[3]P[2] **36** αὐτῆς? Richardsius, αὐτήν scil. τὴν εὐπορίαν intellegit Guil.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

βητήσεις διὰ τοὺς ἕλκοντας ἐφ' ἑκατέραν τοῦ βίου τὴν ὑπερβολήν, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν γλισχρότητα τοὺς δὲ ἐπὶ τὴν τρυφήν. Τὸ δ' εἶδος τῆς χώρας οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν (δεῖ δ' ἔνια 2
πείθεσθαι καὶ τοῖς περὶ τὴν στρατηγίαν ἐμπείροις), ὅτι χρὴ μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι δυσέμβολον αὐτοῖς δ' εὐέξοδον.
1327a *ἔτι δ' ὥσπερ τὸ πλῆθος τὸ τῶν ἀνθρώπων εὐσύνοπτον ἔφαμεν εἶναι δεῖν, οὕτω καὶ τὴν χώραν· τὸ δ' εὐσύνοπτον τὸ εὐβοήθητον εἶναι τὴν χώραν ἐστίν. Τῆς δὲ πόλεως τὴν θέσιν εἰ χρὴ ποιεῖν κατ' εὐχήν, πρός τε τὴν θάλατταν προσήκει* (p. 104)
κεῖσθαι καλῶς πρός τε τὴν χώραν. εἷς μὲν ὁ λεχθεὶς ὅρος (δεῖ γὰρ πρὸς τὰς ἐκβοηθείας κοινὴν εἶναι τῶν τόπων ἁπάντων)· ὁ δὲ λοιπὸς πρὸς τὰς τῶν γινομένων καρπῶν παραπομπάς, ἔτι δὲ τῆς περὶ ξύλα ὕλης, κἂν εἴ τινα ἄλλην ἐργασίαν ἡ χώρα τυγχάνοι κεκτημένη τοιαύτην εὐπαρακόμιστον.

6 *Περὶ δὲ τῆς πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας, πότερον* 3
ὠφέλιμος ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν ἢ βλαβερά, πολλὰ τυγχάνουσιν ἀμφισβητοῦντες· τό τε γὰρ ἐπιξενοῦσθαί τινας ἐν ἄλλοις τεθραμμένους νόμοις ἀσύμφορον εἶναί φασι πρὸς τὴν εὐνομίαν, καὶ τὴν πολυανθρωπίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ ἐκ τοῦ χρῆσθαι τῇ θαλάσσῃ διαπέμποντας καὶ δεχομένους ἐμπόρων πλῆθος, ὑπεναντίαν δ' εἶναι πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι καλῶς. ὅτι μὲν οὖν, εἰ ταῦτα μὴ συμβαίνει, βέλτιον καὶ 4
πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐπορίαν τῶν ἀναγκαίων μετέχειν τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τῆς θαλάττης, οὐκ ἄδηλον. καὶ γὰρ πρὸς τὸ ῥᾷον φέρειν τοὺς πολεμίους εὐβοηθήτους

38 *τὴν* prius om. $P^1\Pi^3$ **39** parenthesis cum Wysio **1327a 1** *εὐσύνοπτον* post *ἔφαμεν* M^sP^1 **5** *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Schneider **9** *κεκτημένη* post *τοιαύτην* M^sP^1 ‖ *τοιαύτην εὐπαρακόμιστον* absque incisione cum Iacksonio **12** *πολλοὶ* Camerarius, incertum compendium in M^s, *πολλὰ*, sed *ὰ* ut videtur e corr., P^1 **14** *εἶναι* post *φασιν* Π^1 **15** *πολυανθρωπίαν* cum *γίνεσθαι* iungit (om. mox *γὰρ*) Ar. **20** *τὴν πόλιν* om. ΓM^s **21** *πολέμους* Sylburgius

εἶναι δεῖ κατ' ἀμφότερα τοὺς σωθησομένους, καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ πρὸς τὸ βλάψαι τοὺς ἐπιτιθεμέ-
νους, εἰ μὴ κατ' ἄμφω δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ θάτερον ὑπάρ-
ξει μᾶλλον ἀμφοτέρων μετέχουσιν. ὅσα τ' ἂν μὴ τυγχάνῃ
παρ' αὐτοῖς ὄντα, δέξασθαι ταῦτα, καὶ τὰ πλεονάζοντα
τῶν γιγνομένων ἐκπέμψασθαι τῶν ἀναγκαίων ἐστίν. αὑτῇ
γὰρ ἐμπορικήν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἄλλοις δεῖ εἶναι τὴν πόλιν·
5 οἱ δὲ παρέχοντες σφᾶς αὐτοὺς πᾶσιν ἀγοράν, προσόδου
χάριν ταῦτα πράττουσιν· ἣν δὲ μὴ δεῖ πόλιν τοιαύτης
μετέχειν πλεονεξίας, οὐδ' ἐμπόριον δεῖ κεκτῆσθαι τοιοῦτον.
ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ὁρῶμεν πολλαῖς ὑπάρχοντα καὶ χώραις
καὶ πόλεσιν ἐπίνεια καὶ λιμένας εὐφυῶς κείμενα πρὸς τὴν
πόλιν, ὥστε μήτε τὸ αὐτὸ νέμειν ἄστυ μήτε πόρρω λίαν,
ἀλλὰ κρατεῖσθαι τείχεσι καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἐρύμασι,
φανερὸν ὡς εἰ μὲν ἀγαθόν τι συμβαίνει γίνεσθαι διὰ τῆς
(p. 105) κοινωνίας αὐτῶν, ὑπάρξει τῇ πόλει τοῦτο τὸ ἀγαθόν, εἰ δέ
τι βλαβερόν, φυλάξασθαι ῥάδιον, τοῖς νόμοις φράζοντας
καὶ διορίζοντας τίνας οὐ δεῖ καὶ τίνας ἐπιμίσγεσθαι δεῖ
6 πρὸς ἀλλήλους. περὶ δὲ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ὅτι μὲν
βέλτιστον ὑπάρχειν μέχρι τινὸς πλήθους, οὐκ ἄδηλον (οὐ γὰρ
μόνον αὑτοῖς ἀλλὰ καὶ τῶν πλησίον τισὶ δεῖ καὶ φοβεροὺς
εἶναι καὶ δύνασθαι βοηθεῖν, ὥσπερ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ
θάλατταν)· περὶ δὲ πλήθους ἤδη καὶ μεγέθους τῆς δυνάμεως
ταύτης πρὸς τὸν βίον ἀποσκεπτέον τῆς πόλεως. εἰ μὲν γὰρ
ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ζήσεται βίον, ἀναγκαῖον καὶ ταύ-
την τὴν δύναμιν ὑπάρχειν πρὸς τὰς πράξεις σύμμετρον.
7 τὴν δὲ πολυανθρωπίαν τὴν γιγνομένην περὶ τὸν ναυτικὸν

28 πρὸς secl. Argyriades **30** ἣν $P^{2\cdot3}\pi^3$ **32** ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ Π^2 || ὑπάρχοντα καὶ Welldon, ὑπάρχοντα Congreveus, ὑπάρχον καὶ ΓΠ **34** τὸ αὐτὸ] *ipsum* Guil. **1327b 1** καὶ φοβεροὺς εἶναι post 2 βοηθεῖν rectius se habere vid. Victorius aliique **5** in ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ictum habet ἡγεμονικόν, ita ut καὶ sit i. qu. καὶ μὴ μόνον, quod ci. Schneider (cuius ex translatione ἡγεμονικὸν καὶ πολεμικὸν Coraes)

ὄχλον οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν. οὐθὲν γὰρ αὐτοὺς μέρος εἶναι δεῖ τῆς πόλεως. τὸ μὲν γὰρ ἐπιβατικὸν ἐλεύθερον καὶ τῶν πεζευόντων ἐστίν, ὃ κύριόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῆς ναυτιλίας· πλήθους δὲ ὑπάρχοντος περιοίκων καὶ τῶν τὴν χώραν γεωργούντων, ἀφθονίαν ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ναυτῶν. ὁρῶμεν δὲ καὶ τοῦτο καὶ νῦν ὑπάρχον τισίν, οἷον τῇ πόλει τῶν Ἡρακλεωτῶν· πολλὰς γὰρ ἐκπληροῦσι τριήρεις, κεκτημένοι τῷ μεγέθει πόλιν ἑτέρων ἐμμελεστέραν.

Περὶ μὲν οὖν χώρας καὶ λιμένων καὶ πόλεων καὶ θαλάττης καὶ περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔστω διωρισμένα τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ πλήθους, τίνα μὲν VI
7 ὅρον ὑπάρχειν χρή, πρότερον εἴπομεν· ποίους δέ τινας τὴν φύσιν εἶναι δεῖ, νῦν λέγωμεν. σχεδὸν δὴ κατανοήσειεν ἄν τις τοῦτό γε, βλέψας ἐπί τε τὰς πόλεις τὰς εὐδοκιμούσας τῶν Ἑλλήνων καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὡς διείληπται τοῖς ἔθνεσιν. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμοῦ μέν ἐστι πλήρη, διανοίας δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης, διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν οὐ δυνάμενα· τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ (p. 106)
τὴν ψυχήν, ἄθυμα δέ, διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ· τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει. καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστιν· διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον, καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων, μιᾶς τυγχάνον πολιτείας. τὴν αὐτὴν δ' ἔχει διαφορὰν καὶ τὰ 2
τῶν Ἑλλήνων ἔθνη [καὶ] πρὸς ἄλληλα· τὰ μὲν γὰρ ἔχει

8 οὐδὲ ΓM[s] (οὐδὲν P[1]) 13 δὲ καὶ] δὲ Π[1]: cf. 1327a 32 16 καὶ πόλεων] secl. Conringius, καὶ πόλεως Congreveus (idem ante καὶ λιμένων Susem., ante [καὶ] λιμένων Welldon), καὶ ἐπινείων Coraes, καὶ ἐμπορίων Schmidtius 24 καὶ explicativum, secl. Spengelius (τὰ potius secl. Susem.) 28 καὶ] μὲν καὶ Π[1] 31 βέλτιστα] μάλιστα (*maxime*) Γ 34 καὶ om. ΓP[1]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὴν φύσιν μονόκωλον, τὰ δὲ εὖ [τε] κέκραται πρὸς ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ταύτας. φανερὸν τοίνυν ὅτι δεῖ διανοητικούς τε εἶναι καὶ θυμοειδεῖς τὴν φύσιν τοὺς μέλλοντας εὐαγώγους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ πρὸς τὴν ἀρετήν. ὅπερ γάρ φασί τινες δεῖν ὑπάρχειν τοῖς φύλαξι, τὸ φιλητικοὺς μὲν εἶναι τῶν γνωρίμων πρὸς δὲ τοὺς ἀγνῶτας ἀγρίους, ὁ θυμός ἐστιν ὁ ποιῶν τὸ φιλητικόν, αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς
3 δύναμις ᾗ φιλοῦμεν. σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις 1328a
καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἴρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς ἀγνῶτας, ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. διὸ καὶ Ἀρχίλοχος προσηκόντως, τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν, διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν·

σὺ γὰρ δὴ περὶ φίλων ἀπάγχεαι.

καὶ τὸ ἄρχον δὲ καὶ τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπάρχει πᾶσιν· ἀρχικὸν γὰρ καὶ ἀήττητον ὁ θυμός. οὐ καλῶς δ' ἔχει λέγειν χαλεποὺς εἶναι πρὸς τοὺς ἀγνῶτας· πρὸς οὐθένα γὰρ εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οὐδέ εἰσιν οἱ μεγαλόψυχοι τὴν φύσιν ἄγριοι, πλὴν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας. τοῦτο δὲ μᾶλλον ἔτι πρὸς τοὺς συνήθεις πάσχουσιν, ὅπερ εἴρηται
4 πρότερον, ἂν ἀδικεῖσθαι νομίσωσιν. καὶ τοῦτο συμβαίνει κατὰ λόγον· παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεσθαι δεῖν τὴν εὐεργεσίαν ὑπολαμβάνουσι, πρὸς τῷ βλάβει καὶ ταύτης ἀποστερεῖσθαι νομίζουσιν· ὅθεν εἴρηται "χαλεποὶ πόλεμοι γὰρ ἀδελφῶν" καὶ "οἵ τοι πέρα στέρξαντες οἵδε καὶ πέρα μισοῦσιν."

35 *τε*] in ras. P[3], om. Π[1] **39** Plat. de rep. 375 C **1328 a 3** fr. 67 Be.[4] **5** *σὺ* Schneider (Addenda p. 506), *οὐ* ΓΠ ‖ *περὶ*] *ab* Guil. et Ar., unde *παρὰ* primus cod. Parisinus 1858 ‖ *ἀπάγχεαι* P[1], *ἀπέγχεαι* M[s] (*a lanceis perforationes* Guil.), *ἀπάγχεο* P[2. 3]π[3] (*ἀπάγχετο*, *ἀπέγχεο* π[3]), *ἀπήγχεο* (aut apud Guil. mutans, ut postea Spengelius, *perforatus es* aut secundum Aretini *transfixus es*) cod. Parisinus 1858 **13** *δεῖν*] *δεῖ* M[s], *δὲ* pr. P[1] (ut videtur; crx. p[1]), non vertit Guil., secl. Schneider **14** *ὑπολαμβάνουσι*] *νομίζουσι* Π[1] **15** Euripides, fr. 975 N[2]. ‖ *πόλεμοι* (*πολέμιοι* Γ) *γὰρ* Π[1] Plut. de frat. am. 480 D, *γὰρ πόλεμοι* Π[2] **16** Trag. incert. fr. 78 N.[2] ‖ *πέρα* (bis) Nauckius, *πέρα* (bis) Π[2], *πέραν* (bis) M[s] P[1] ‖ *οἵδε* Gomperzius, *οἱ δὲ* (sed *δὲ* om. π[3]) ΓΠ

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτευομένων, πόσους τε ὑπάρχειν
δεῖ καὶ ποίους τινὰς τὴν φύσιν, ἔτι δὲ τὴν χώραν πόσην
τέ τινα καὶ ποίαν τινά, διώρισται σχεδόν (οὐ γὰρ τὴν (p.107)
αὐτὴν ἀκρίβειαν δεῖ ζητεῖν διά τε τῶν λόγων καὶ τῶν*
8 *γιγνομένων διὰ τῆς αἰσθήσεως). Ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν* VII
*ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν συνεστώτων οὐ ταῦτά ἐστι μόρια τῆς
ὅλης συστάσεως ὧν ἄνευ τὸ ὅλον οὐκ ἂν εἴη, δῆλον ὡς οὐ-
δὲ πόλεως μέρη θετέον ὅσα ταῖς πόλεσιν ἀναγκαῖον ὑπάρ-
χειν, οὐδ' ἄλλης κοινωνίας οὐδεμιᾶς ἐξ ἧς ἕν τι τὸ γένος (ἓν
γάρ τι καὶ κοινὸν εἶναι δεῖ καὶ ταὐτὸ τοῖς κοινωνοῖς, ἄν τε ἴσον
ἄν τε ἄνισον μεταλαμβάνωσιν)· οἷον εἴτε τροφὴ τοῦτό ἐστιν
εἴτε χώρας πλῆθος εἴτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστίν. ὅταν* 2
*δ' ᾖ τὸ μὲν τούτου ἕνεκεν τὸ δ' οὗ ἕνεκεν, οὐθὲν ἕν γε τούτοις
κοινὸν ἀλλ' ἢ τῷ μὲν ποιῆσαι τῷ δὲ λαβεῖν· λέγω δ' οἷον
ὀργάνῳ τε παντὶ πρὸς τὸ γιγνόμενον ἔργον καὶ τοῖς δημιουρ-
γοῖς· οἰκίᾳ γὰρ πρὸς οἰκοδόμον οὐθέν ἐστιν ὃ γίγνεται κοινόν,
ἀλλ' ἔστι τῆς οἰκίας χάριν ἡ τῶν οἰκοδόμων τέχνη. διὸ κτή-
σεως μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ' ἐστὶν ἡ κτῆσις μέρος τῆς
πόλεως. πολλὰ δ' ἔμψυχα μέρη τῆς κτήσεώς ἐστιν· ἡ δὲ
πόλις κοινωνία τίς ἐστι τῶν ὁμοίων, ἕνεκεν δὲ ζωῆς τῆς ἐνδε-
χομένης ἀρίστης. ἐπεὶ δ' ἐστὶν εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, αὕτη δὲ* 3
*ἀρετῆς ἐνέργεια καὶ χρῆσίς τις τέλειος, συμβέβηκε δὲ οὕτως
ὥστε τοὺς μὲν ἐνδέχεσθαι μετέχειν αὐτῆς τοὺς δὲ μικρὸν ἢ
μηδέν, δῆλον ὡς τοῦτ' αἴτιον τῷ γίγνεσθαι πόλεως εἴδη καὶ
διαφορὰς καὶ πολιτείας πλείους· ἄλλον γὰρ τρόπον καὶ δι'*
1328b *ἄλλων ἕκαστοι τοῦτο θηρεύοντες, τούς τε βίους ἑτέρους ποιοῦνται
καὶ τὰς πολιτείας. Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ πόσα ταυτί ἐστιν ὧν*

18 *ὁπόσην* M^sP^1 **22** *ταυτά* M^sP^1 (*ταὐτ'* π^3), *πάντα* Wysius **25** parenthesis cum Postgateo **26** *τι*] *τοι* $M^sP^{2.3}$ || *δεῖ* $\Pi^1\pi^3$, *δὴ* cet. || *ταὐτὸ*] *τοῦτο* Π^1 **29** *δ' ᾖ*] *δὴ* Π^2 || *οὐδὲν* P^1, *οὐδὲ* ΓM^s || *ἕν* M^s et ut videtur P^1 **30** *λαβεῖν*] *παθεῖν* Postgateus **34** *μὲν* om. et *δεῖ* post 33 *διὸ* ΓM^s || *ἐστί* post 35 *πόλεως* M^sP^1 **40** *τῷ*] *τοῦ* Π^2 **1328 b 2** *ταῦτα* Bas.^{3}, *ταῦτ'* Schneider

ἄνευ πόλις οὐκ ἂν εἴη· καὶ γὰρ ἃ λέγομεν εἶναι μέρη πό-
4 λεως, ἐν τούτοις ἂν εἴη διὰ τὸ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. ληπτέον τοίνυν τῶν ἔργων τὸν ἀριθμόν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσται δῆλον. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν, ἔπειτα τέχνας (πολλῶν γὰρ ὀργάνων δεῖται τὸ ζῆν), τρίτον δὲ ὅπλα (τοὺς γὰρ κοινωνοῦν-
(p. 108) τας ἀναγκαῖον καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχειν ὅπλα πρός τε τὴν ἀρχήν, τῶν ἀπειθούντων χάριν, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντας), ἔτι χρημάτων τινὰ εὐπορίαν, ὅπως ἔχωσι καὶ πρὸς τὰς καθ' αὑτοὺς χρείας καὶ πρὸς πολεμικάς, πέμπτον δὲ καὶ πρῶτον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐπιμέλειαν, ἣν καλοῦσιν ἱερατείαν, ἕκτον δὲ τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντων ἀναγκαιότατον, κρίσιν περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαίων τῶν
5 πρὸς ἀλλήλους. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτ' ἐστὶν ὧν δεῖται πᾶσα πόλις ὡς εἰπεῖν (ἡ γὰρ πόλις πλῆθός ἐστιν οὐ τὸ τυχὸν ἀλλὰ πρὸς ζωὴν αὔταρκες, ὥς φαμεν, ἐὰν δέ τι τυγχάνῃ τούτων ἐκλεῖπον, ἀδύνατον ἁπλῶς αὐτάρκη τὴν κοινωνίαν εἶναι ταύτην)· ἀνάγκη τοίνυν κατὰ τὰς ἐργασίας ταύτας συνεστάναι πόλιν· δεῖ ἄρα γεωργῶν τ' εἶναι πλῆθος, οἳ παρασκευάσουσι τὴν τροφήν, καὶ τεχνίτας, καὶ τὸ μάχιμον, καὶ τὸ εὔπορον, καὶ ἱερεῖς, καὶ κριτὰς τῶν δικαίων καὶ συμφερόντων.

VIII **9** Διωρισμένων δὲ τούτων λοιπὸν σκέψασθαι πότερον πᾶσι κοινωνητέον πάντων τούτων (ἐνδέχεται γὰρ τοὺς αὐτοὺς ἅπαντας εἶναι καὶ γεωργοὺς καὶ τεχνίτας καὶ τοὺς βουλευομένους καὶ δικάζοντας), ἢ καθ' ἕκαστον ἔργον τῶν εἰρημένων ἄλλους ὑποθετέον, ἢ τὰ μὲν ἴδια τὰ δὲ κοινὰ τούτων ἐξ ἀνάγκης ἐστίν. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ ταὐτὸ πολιτείᾳ· καθάπερ γὰρ εἴπομεν, ἐνδέχεται καὶ πάντας κοινωνεῖν πάντων καὶ μὴ πάντας

4 *διὰ τὸ* Γ (ut docuit Newmanus), *διὸ* MˢP¹ (unde *εἴη. διὸ* * * Susem.), om. Π², *ἃ* Newmanus **11** ⟨*τὰς*⟩ *πολεμικάς* Schneider; cf. 1330b 1 **15** *ὧν*] *ἃ* MˢP¹ **17** *τυγχάνῃ* post 18 *τούτων* cum hiatu Π¹ **20** *συνεστᾶναι* MˢP¹ **21** *παρασκευάζουσι* MˢP¹Π³ (*qui praeparent* Guil.) **23** *δικαίων* Lambinus, *ἀναγκαίων* ΓΠ **29** *ταὐτὸ* Spengelius, *τοῦτο* ΓΠ

πάντων ἀλλὰ τινὰς τινῶν. ταῦτα γὰρ καὶ ποιεῖ τὰς πο-
λιτείας ἑτέρας· ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις μετέχουσι
πάντες πάντων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις τοὐναντίον. ἐπεὶ 2
δὲ τυγχάνομεν σκοποῦντες περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, αὕτη
δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἡ πόλις ἂν εἴη μάλιστ' εὐδαίμων, τὴν δ'
εὐδαιμονίαν ὅτι χωρὶς ἀρετῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν εἴρηται
πρότερον, φανερὸν ἐκ τούτων ὡς ἐν τῇ κάλλιστα πολιτευο-
μένῃ πόλει καὶ τῇ κεκτημένῃ δικαίους ἄνδρας ἁπλῶς, ἀλλὰ
μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε βάναυσον βίον οὔτ' ἀγοραῖον δεῖ
ζῆν τοὺς πολίτας (ἀγεννὴς γὰρ ὁ τοιοῦτος βίος καὶ πρὸς (p. 109)
ἀρετὴν ὑπεναντίος), οὐδὲ δὴ γεωργοὺς εἶναι τοὺς μέλλοντας
1329 a ἔσεσθαι (δεῖ γὰρ σχολῆς καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ἀρετῆς
καὶ πρὸς τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς). ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πο- 3
λεμικὸν καὶ τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν συμφερόντων καὶ
κρῖνον περὶ τῶν δικαίων ἐνυπάρχει καὶ μέρη φαίνεται τῆς
πόλεως μάλιστα ὄντα, πότερον ἕτερα ⟨ἑτέροις⟩ καὶ ταῦτα θετέον ἢ
τοῖς αὐτοῖς ἀποδοτέον ἄμφω; φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο, διότι
τρόπον μέν τινα τοῖς αὐτοῖς τρόπον δέ τινα καὶ ἑτέροις.
ᾗ μὲν γὰρ ἑτέρας ἀκμῆς ἑκάτερον τῶν ἔργων, καὶ τὸ μὲν
δεῖται φρονήσεως τὸ δὲ δυνάμεως, ἑτέροις· ᾗ δὲ τῶν ἀδυ-
νάτων ἐστὶ τοὺς δυναμένους βιάζεσθαι καὶ κωλύειν, τούτους
ὑπομένειν ἀρχομένους ἀεί, ταύτῃ δὲ τοῖς αὐτοῖς· οἱ γὰρ τῶν
ὅπλων κύριοι καὶ μένειν ἢ μὴ μένειν κύριοι τὴν πολιτείαν.
λείπεται τοίνυν τοῖς αὐτοῖς μὲν ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι τὴν 4
πολιτείαν ταύτην, μὴ ἅμα δέ, ἀλλ' ὥσπερ πέφυκεν ἡ
μὲν δύναμις ἐν νεωτέροις, ἡ δὲ φρόνησις ἐν πρεσβυτέροις

32 μὲν om. Π¹ **37** καλλίστη Π¹ **40** ζῆν] *quaerere* Guil., unde ζητεῖν cod. Parisinus 1858 **41** ἀρετὴν] τὴν ἀρετὴν MˢP¹ ‖ δὴ] δεῖ Π¹ **1329 a 1** post ἔσεσθαι add. πολίτας π³ **5** ἕτερα ἑτέροις Coraes, ἑτέροις Schneider **6** δὲ] δὴ Π¹
11 δὲ τοῖς αὐτοῖς Camerarius, δὲ (om. Guil.) τοὺς αὐτούς ΓΠ, δεῖ τοὺς αὐτούς Goettlingius **13** ἀμφότερα (et 14 ταῦτα) ci. Susem. **14** ταύτην] aut del. aut post 16 ἀμφοῖν tri. Thurotus, τὴν αὐτὴν Ueberwegius

ἐστίν· οὐκοῦν οὕτως ἀμφοῖν νενεμῆσθαι συμφέρει καὶ δίκαιον
5 *[εἶναι]· ἔχει γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν.* [7] *ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς κτήσεις δεῖ περὶ τούτους ⟨εἶναι⟩. ἀναγκαῖον γὰρ εὐπορίαν ὑπάρχειν τοῖς πολίταις, πολῖται δὲ οὗτοι. τὸ γὰρ βάναυσον οὐ μετέχει τῆς πόλεως, οὐδ' ἄλλο οὐθὲν γένος ὃ μὴ τῆς ἀρετῆς δημιουργόν ἐστιν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ὑποθέσεως· τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν μετὰ τῆς ἀρετῆς, εὐδαίμονα δὲ πόλιν οὐκ εἰς μέρος τι βλέψαντας δεῖ λέγειν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς πολίτας.* [8] *φανερὸν δὲ καὶ ὅτι δεῖ τὰς κτήσεις εἶναι τούτων, εἴπερ ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς γεωργοὺς δούλους ἢ βαρβάρους [ἢ] περιοίκους.*
6 *λοιπὸν δ' ἐκ τῶν καταριθμηθέντων τὸ τῶν ἱερέων γένος. φανερὰ δὲ καὶ ἡ τούτων τάξις.* [9] *οὔτε γὰρ γεωργὸν οὔτε βάναυσον ἱερέα καταστατέον (ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν πρέπει τιμᾶσθαι τοὺς θεούς)· ἐπεὶ δὲ διῄρηται τὸ πολιτικὸν εἰς δύο* (p. 110) *μέρη, τοῦτ' ἐστὶ τό τε ὁπλιτικὸν καὶ τὸ βουλευτικόν, πρέπει δὲ τήν τε θεραπείαν ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς καὶ τὴν ἀνάπαυσιν ἔχειν περὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ τὸν χρόνον ἀπειρηκότας, τούτους ἂν εἴη ταῖς ἱερωσύναις ἀποδοτέον.* [10] *Ὧν μὲν τοίνυν ἄνευ πόλις οὐ συνίσταται καὶ ὅσα μέρη πόλεως, εἴρηται (γεωργοὶ μὲν γὰρ καὶ τεχνῖται καὶ πᾶν τὸ θητικὸν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, μέρη δὲ τῆς πόλεως τό τε ὁπλι-*

16 *ἐστίν* et 17 *εἶναι*] *εἶναι* et *ἐστιν* Lambinus, *ἐστίν* et *ἐστιν* Welldon **17** *εἶναι*] *esse videtur* Guil. Ar. (unde cod. Parisinus 1858 *εἶναι δοκεῖ*), post 18 *τούτους* tri. Camerarius **18** *δεῖ*] *oportet esse* Guil. Ar. (unde cod. Parisinus 1858 *δεῖ εἶναι*) **20** *γένος*] *μέρος* Π[1] **25** *ὅτι* et *εἴπερ*] *εἴπερ* et *ὅτι* Hayduckius **26** *ἢ* secl. Susem.: cf. 1330a 29 **27** *ἱερέων* Γπ[3], *ἱερῶν* cet. **32** *καὶ τὴν*] *καί τιν'* et 33 *περὶ αὐτοὺς τοὺς*] *περιττὴν τοὺς* ci. Immischius **33** *περὶ αὐτοὺς*? Susem. ‖ *τούτους* Γ, *τούτοις* cet. (unde mox *τὰς ἱερωσύνας* Bas.[3])
34 *ὧν μὲν* — 1329b 35 *ζητεῖν* suspectat Newmanus (1329b 5 *ἀρχαία* — 25 *Σεσώστριος* Boiesenius, eodem usque sed inde a 3 *τά τε* Chandler, 1329a 40 *Ἔοικε* — 1329b 39 *χώραν* Susem.)
35 *γεωργοὺς* et 36 *τεχνίτας* ci. Scaliger (37 *ὑπάρχειν* secl. Spengelius)

τικὸν καὶ βουλευτικόν, καὶ κεχώρισται δὴ τούτων ἕκαστον, τὸ μὲν ἀεὶ τὸ δὲ κατὰ μέρος).

10 Ἔοικε δὲ οὐ νῦν οὐδὲ νεωστὶ τοῦτ' εἶναι γνώριμον τοῖς περὶ IX
πολιτείας φιλοσοφοῦσιν, ὅτι δεῖ διῃρῆσθαι χωρὶς κατὰ γένη
1329 b τὴν πόλιν καὶ τό τε μάχιμον ἕτερον εἶναι καὶ τὸ γεωργοῦν. ἐν Αἰγύπτῳ τε γὰρ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι καὶ νῦν, τά τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἴγυπτον Σεσώστριος, ὥς φασιν, οὕτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ περὶ Κρήτην. ἀρχαία δὲ ἔοικεν εἶναι καὶ τῶν συσσιτίων ἡ 2
τάξις, τὰ μὲν περὶ Κρήτην, γενόμενα περὶ τὴν Μίνω βασιλείαν, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν πολλῷ παλαιότερα τούτων. φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλόν τινα γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ' οὗ τό τε ὄνομα μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τοὔνομα λαβεῖν, ὅση τετύχηκεν ἐντὸς οὖσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλλητικοῦ καὶ τοῦ Λαμητικοῦ· ἀπέχει δὲ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμισείας ἡμέρας. τοῦτον δὴ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς 3
Οἰνωτροὺς ὄντας ποιῆσαι γεωργούς, καὶ νόμους ἄλλους τε αὐτοῖς θέσθαι καὶ τὰ συσσίτια καταστῆσαι πρῶτον· διὸ καὶ νῦν ἔτι τῶν ἀπ' ἐκείνου τινὲς χρῶνται τοῖς συσσιτίοις καὶ τῶν νόμων ἐνίοις. ᾤκουν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρηνίαν Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι τὴν ἐπωνυμίαν Αὔσονες, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰόνιον Χῶνες, τὴν καλουμένην Σιρῖτιν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες

38 δὴ] δὲ Schneider **1329 b 2** τοῦτον τὸν τρόπον Π[1] (τὸν τρόπον τοῦτον γρ. mg. P[1]) || ἔτι] ἔτι δὲ Π[1] (ἔτι γρ. mg. P[1]) **4** μένω M[s]P[1] **13** Ναπητίνου ci. Sylburgius, nam Ναπητῖνον vel Ναπιτῖνον novit Antiochus, Dion. Hal. A. R. I 35 et Strab. VI 254 || δὲ] γὰρ Π[2] **18** τυρηνίαν M[s]P[2.3]π[3] **20** αὔσωνες M[s]π[3] **21** χάωνες bis (χάονες priore loco π[3])Π[2] || Σιρῖτιν Goettlingius (cf. Antiochus, Strab. VI 255), *Syrtem* Guil., σύρτην pr. P[3], σύρτιν cum cet. rc. P[3], Σίριν (immo Σῖριν) ex Aristot. apud Ath. XII 523 c (fr. 584 Rose[3]) Heyneus

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

(p. 111) 4 *Οἰνωτροὶ τὸ γένος. ἡ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων τάξις ἐντεῦθεν γέγονε πρῶτον, ὁ δὲ χωρισμὸς ὁ κατὰ γένος τοῦ πολιτικοῦ πλήθους ἐξ Αἰγύπτου· πολὺ γὰρ ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν Μίνω βασιλείαν ἡ Σεσώστριος. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα δεῖ νομίζειν εὑρῆσθαι πολλάκις ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ, μᾶλλον δ' ἀπειράκις· τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν χρείαν διδάσκειν εἰκὸς αὐτήν, τὰ δ' εἰς εὐσχημοσύνην καὶ περιουσίαν ὑπαρχόντων ἤδη τούτων εὔλογον λαμβάνειν τὴν αὔξησιν· ὥστε καὶ τὰ περὶ τὰς πολιτείας οἴεσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν*
5 *ἔχειν τρόπον. ὅτι δὲ πάντα ἀρχαῖα, σημεῖον τὰ περὶ Αἴγυπτόν ἐστιν· οὗτοι γὰρ ἀρχαιότατοι μὲν δοκοῦσιν εἶναι, νόμων δὲ τετυχήκασιν ⟨ἀεὶ⟩ καὶ τάξεως πολιτικῆς. διὸ δεῖ τοῖς μὲν εὑρημένοις ἱκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα πειρᾶσθαι ζητεῖν.*

Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τὴν χώραν εἶναι τῶν ὅπλα κεκτημένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων, εἴρηται πρότερον, καὶ διότι τοὺς γεωργοῦντας αὐτῶν ἑτέρους εἶναι δεῖ, καὶ
6 *πόσην τινὰ χρὴ καὶ ποίαν εἶναι τὴν χώραν· περὶ δὲ τῆς διανομῆς καὶ τῶν γεωργούντων, τίνας καὶ ποίους εἶναι χρή, λεκτέον πρῶτον, ἐπειδὴ οὔτε κοινήν φαμεν εἶναι δεῖν τὴν κτῆσιν, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀλλὰ τῇ χρήσει φιλικῶς γινομένην κοινήν, οὔτ' ἀπορεῖν οὐθένα τῶν πολιτῶν τροφῆς. περὶ συσσιτίων τε συνδοκεῖ πᾶσι χρήσιμον εἶναι ταῖς εὖ κατεσκευασμέναις πόλεσιν ὑπάρχειν· δι' ἣν δ' αἰτίαν συνδοκεῖ καὶ ἡμῖν, ὕστερον ἐροῦμεν. δεῖ δὲ τούτων κοινωνεῖν πάντας τοὺς πολίτας, οὐ ῥᾴδιον δὲ τοὺς ἀπόρους ἀπὸ τῶν ἰδίων τε εἰσφέρειν τὸ συντεταγμένον καὶ διοικεῖν τὴν ἄλ-*
7 *λην οἰκίαν. ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς δαπανήματα κοινὰ πάσης τῆς πόλεώς ἐστιν. ἀναγκαῖον τοίνυν εἰς δύο μέρη*

28 *διδάσκειν* post *εἰκὸς* Π¹ **33** *ἀεὶ* add. eodem tempore Bernaysius et Susem., *πρῶτοι* (vel simile aliquid) Schneider **34** *εὑρημένοις* Lambinus, *εἰρημένοις* ΓΠ **41** *εἶναι* post *δεῖν* Π¹ **1330 a 2** *γινομένῃ* Congreveus: cf. 1263 a 38 squ.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

διῃρῆσθαι τὴν χώραν, καὶ τὴν μὲν εἶναι κοινὴν τὴν δὲ τῶν
ἰδιωτῶν, καὶ τούτων ἑκατέραν διῃρῆσθαι δίχα πάλιν, τῆς
μὲν κοινῆς τὸ μὲν ἕτερον μέρος εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς
λειτουργίας τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν τῶν συσσιτίων δαπάνην, (p. 112)
τῆς δὲ τῶν ἰδιωτῶν τὸ ἕτερον μέρος τὸ πρὸς τὰς ἐσχα-
τιάς, ἕτερον δὲ τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ἵνα δύο κλήρων ἑκάστῳ
νεμηθέντων ἀμφοτέρων τῶν τόπων πάντες μετέχωσιν. τό 8
τε γὰρ ἴσον οὕτως ἔχει καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρὸς τοὺς
ἀστυγείτονας πολέμους ὁμονοητικώτερον. ὅπου γὰρ μὴ τοῦτον
ἔχει τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀλιγωροῦσι τῆς πρὸς τοὺς ὁμόρους
ἔχθρας, οἱ δὲ λίαν φροντίζουσι καὶ παρὰ τὸ καλόν. διὸ
παρ' ἐνίοις νόμος ἐστὶ τοὺς γειτνιῶντας τοῖς ὁμόροις μὴ συμ-
μετέχειν βουλῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς πολέμων, ὡς διὰ τὸ ἴδιον
οὐκ ἂν δυναμένους βουλεύσασθαι καλῶς. Τὴν μὲν οὖν χώραν
ἀνάγκη διῃρῆσθαι τὸν τρόπον τοῦτον διὰ τὰς προειρημένας
αἰτίας· τοὺς δὲ γεωργήσοντας μάλιστα μέν, εἰ δεῖ κατ' 9
εὐχήν, δούλους εἶναι, μήτε ὁμοφύλων πάντων μήτε θυ-
μοειδῶν (οὕτω γὰρ ἂν πρός τε τὴν ἐργασίαν εἶεν χρήσιμοι
καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς), δεύτερον δὲ
βαρβάρους περιοίκους παραπλησίους τοῖς εἰρημένοις τὴν φύ-
σιν, τούτων δὲ τοὺς μὲν ἰδίους ἐν τοῖς ἰδίοις εἶναι τῶν κε-
κτημένων τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐπὶ τῇ κοινῇ γῇ κοινούς. τίνα
δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις, καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς
δούλοις ἆθλον προκεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ὕστερον ἐροῦμεν.

11 Τὴν δὲ πόλιν ὅτι μὲν δεῖ κοινὴν εἶναι τῆς ἠπείρου τε X
καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς χώρας ἁπάσης ὁμοίως ἐκ τῶν

10 τῶν ἰδιωτῶν] *propriam* Guil. **14** ἐσχατιάς] citant locum Phot. et Suid. v. ἐσχατιά: cf. Stob. ecl. II p. 152, 13 squ. W. **20** διὸ παρ'] διόπερ Π^1 **22** βουλῆς] τιμῆς ΓM^s (Tyrtaei in Eunomia pentametrum fuisse συμμετέχειν βουλῆς τῶν ὁμόρων πολέμων suspicatur Newmanus) **25** εἰ δεῖ scil. ποιεῖν] ἔδει Sylburgius, δεῖ Schneider **29** ⟨ἢ⟩ περιοίκους Schneider: cf. 1329a 26 **30** ἰδίους suo loco cod. Parisinus 1858 (Guilelmo auctore), cum hiatu post εἶναι π^3, utroque loco cet. **35** θαλάττης M^s

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἐνδεχομένων, εἴρηται πρότερον· αὐτῆς δὲ προσάντην εἶναι τὴν θέσιν εὔχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν, πρὸς τέτταρα δὴ βλέποντας. πρῶτον μέν, ὡς ἀναγκαῖον, πρὸς ὑγίειαν (αἵ τε γὰρ πρὸς ἕω τὴν ἔγκλισιν ἔχουσαι καὶ πρὸς τὰ πνεύματα τὰ πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι, δεύτερον δὲ
2 *κατὰ βορέαν· εὐχείμεροι γὰρ αὗται μᾶλλον)· τῶν δὲ λοιπῶν πρός τε τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ πολεμικὰς καλῶς* 1330b *ἔχει. πρὸς μὲν οὖν τὰς πολεμικὰς αὐτοῖς μὲν εὐέξοδον εἶναι χρή, τοῖς δ' ἐναντίοις δυσπρόσοδον καὶ δυσπερίληπτον,* (p. 113) *ὑδάτων τε καὶ ναμάτων μάλιστα μὲν ὑπάρχειν πλῆθος οἰκεῖον, εἰ δὲ μή, τοῦτό γε εὕρηται διὰ τοῦ κατασκευάζειν ὑποδοχὰς ὀμβρίοις ὕδασιν ἀφθόνους καὶ μεγάλας, ὥστε μηδέποτε ὑπολείπειν εἰργομένους τῆς χώρας διὰ πόλεμον·*
3 *ἐπεὶ δὲ δεῖ περὶ ὑγιείας φροντίζειν τῶν ἐνοικούντων, τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν τῷ κεῖσθαι τὸν τόπον ἔν τε τοιούτῳ καὶ πρὸς τοιοῦτον καλῶς, δεύτερον δὲ ὕδασιν ὑγιεινοῖς χρῆσθαι, καὶ τούτου τὴν ἐμπιμέλειαν ἔχειν μὴ παρέργως. οἷς γὰρ πλείστοις χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα καὶ πλειστάκις, ταῦτα πλεῖστον συμβάλλεται πρὸς τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ*

36 *προσάντην* Immischius, *πρὸς αὐτὴν* (*πρὸς αὐτὴν* M^s P^2 π^3) ΓΠ ‖ ⟨*εἰ δεῖ κατ' εὐχὴν*⟩ *εἶναι* et comma post 37 *θέσιν* ci. Newmanus (*ipsius autem ad se ipsam si ad votum oportet adipisci positionem quattuor utique respicientes* Guil., unde *εἶναι* om. cod. Parisinus 1858) **37** *εὔχεσθαι*] *ἄρχεσθαι* M^s ‖ *κατατυγχάνειν* suspectat Bonitzius, *κατ' εὐχὴν* Richardsius: cf. 1332a 29 ‖ *πρὸς* om. Π^1 (suppl. p^1) ‖ *δὴ*] om. Π^2, *δεῖ* (et 36 cum Guilelmo *εἰ* pro *εἶναι*) ci. Schneider **38** *αἵ τε*] *ἅτε* P^{2. 3} π^3, *αἱ* Π^1 **40** *δὲ* ⟨*αἱ*⟩ Coraes **41** *εὐχείμεροι*] *recentiores* Guil. **1330b 1** ante *πρός τε* lacunam (coll. 31 *πρὸς κόσμον*) Susem. **2** *ἔχει* (scil. *ἡ θέσις*) Immischius, *ἔχειν* ΓΠ ‖ *μὲν* om. Π^1 **4** *τε*] *autem* Guil., unde *δὲ* cum cod. Parisin. 1858 Susem. **5** *εὑρῆσθαι* Lambinus **6** *ὀμβρίοις ὕδασιν* π^3, *aquarum imbrium* Guil., *ὀμβρίους ὕδασιν* M^s P^{1. 3} π^3, *ὀμβρίους ὕδατος* P^2 **7** *ἐπιλείπειν* Coraes **8** *ἐπεὶ*] *εἴπερ* ci. et proxima usque ad 17 *χρείαν* ante 1330a 41 *τῶν δὲ* tri. Boecker **11** *τούτου* i. e. eius quod sequitur ‖ *ἔχειν* scil. *δεῖ* **13** *τὴν* om. pr. P^1 (suppl. mg.^1) et P^2

πνεύματος δύναμις τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν. διόπερ ἐν ταῖς εὖ φρονούσαις δεῖ διωρίσθαι πόλεσιν, ἐὰν μὴ πάνθ' ὅμοια μήτ' ἀφθονία τοιούτων ᾖ ναμάτων, χωρὶς τά τε εἰς τροφὴν ὕδατα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄλλην χρείαν. περὶ δὲ 4 τόπων τῶν ἐρυμνῶν οὐ πάσαις ὁμοίως ἔχει τὸ συμφέρον ταῖς πολιτείαις· οἷον ἀκρόπολις ὀλιγαρχικὸν καὶ μοναρχικόν, δημοκρατικὸν δ' ὁμαλότης, ἀριστοκρατικὸν δὲ οὐδέτερον, ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχυροὶ τόποι πλείους. ἡ δὲ τῶν ἰδίων οἰκήσεων διάθεσις ἡδίων μὲν νομίζεται καὶ χρησιμωτέρα πρὸς τὰς ἄλλας πράξεις, ἂν εὔτομος ᾖ καὶ κατὰ τὸν νεώτερον καὶ τὸν Ἱπποδάμειον τρόπον, πρὸς δὲ τὰς πολεμικὰς ἀσφαλείας τοὐναντίον ὡς εἶχον κατὰ τὸν ἀρχαῖον χρόνον· δυσέξοδος γὰρ ἐκείνη τοῖς ξενικοῖς καὶ δυσεξερεύνητος τοῖς ἐπιτιθεμένοις. διὸ δεῖ τούτων ἀμφοτέρων μετέχειν (ἐνδέχε- 5 ται γάρ, ἄν τις οὕτως κατασκευάζῃ καθάπερ ἐν τοῖς γεωργοῖς ἃς καλοῦσί τινες τῶν ἀμπέλων συστάδας) καὶ τὴν μὲν ὅλην μὴ ποιεῖν πόλιν εὔτομον, κατὰ μέρη δὲ καὶ τόπους· οὕτω γὰρ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς κόσμον ἕξει καλῶς. περὶ δὲ τειχῶν, οἱ μὴ φάσκοντες δεῖν ἔχειν τὰς τῆς ἀρετῆς ἀντιποιουμένας πόλεις λίαν ἀρχαίως ὑπολαμβάνουσιν, καὶ ταῦθ' ὁρῶντες ἐλεγχομένας ἔργῳ τὰς ἐκείνως καλλωπισαμένας. ἔστι δὲ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοίους καὶ μὴ πολὺ τῷ 6 (p. 114) πλήθει διαφέροντας οὐ καλὸν τὸ πειρᾶσθαι σῴζεσθαι διὰ τῆς τῶν τειχῶν ἐρυμνότητος· ἐπεὶ δὲ καὶ συμβαίνει καὶ

14 ταύτην Π^1 16 μηδ' Coraes || τούτων $P^{2.3}\pi^3$ 18 τόπων τῶν] τόπων $M^s P^1$, τῶν τόπων τῶν π^3 21 ἰδίων] οἰκείων M^s et pr. P^1 (crx. mg.) 22 μὲν om. Π^1 23 καὶ om. Π^1 24 καὶ (explicativum) secl. Schneider || ἱπποδάμιον Π^2 25 χρόνον] τρόπον ΓM^s 26 δυσέξοδος] δυσεξερεύνητος et mox δυσείσοδος Iackson 27 τούτων post ἀμφοτέρων cum hiatu Π^1 28 γεωργίοις Scaliger, γεωργικοῖς Camerarius 30 πόλιν] ante μὴ ποιεῖν ΓM^s, om. P^1 31 πρὸς alterum om. Π^2 37 καὶ prius om. M^s, καὶ συμβαίνει post καὶ ἐνδέχεται traiciebat Stahrius

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἐνδέχεται πλείω τὴν ὑπεροχὴν γίγνεσθαι τῶν ἐπιόντων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀρετῆς, εἰ δεῖ σῴζεσθαι καὶ μὴ πάσχειν κακῶς μηδὲ ὑβρίζεσθαι, τὴν ἀσφαλεστάτην ἐρυμνότητα τῶν τειχῶν οἰητέον εἶναι πολεμικωτάτην, ἄλλως τε καὶ νῦν εὑρημένων τῶν περὶ τὰ 1331 a *βέλη καὶ τὰς μηχανὰς εἰς ἀκρίβειαν πρὸς τὰς πολιορκίας.*

7 *ὅμοιον γὰρ τὸ τείχη μὴ περιβάλλειν ταῖς πόλεσιν ἀξιοῦν καὶ τὸ τὴν χώραν εὐέμβολον ζητεῖν καὶ περιαιρεῖν τοὺς ὀρεινοὺς τόπους, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς οἰκήσεσι ταῖς ἰδίαις μὴ περιβάλλειν τοίχους ὡς ἀνάνδρων ἐσομένων τῶν κατοικούντων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε δεῖ λανθάνειν, ὅτι τοῖς μὲν περιβεβλημένοις τείχη περὶ τὴν πόλιν ἔξεστιν ἀμφοτέρως χρῆσθαι ταῖς πόλεσιν, καὶ ὡς ἐχούσαις τείχη καὶ ὡς μὴ*

8 *ἐχούσαις, ταῖς δὲ μὴ κεκτημέναις οὐκ ἔξεστιν. εἰ δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐχ ὅτι τείχη μόνον περιβλητέον, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς κόσμον ἔχῃ τῇ πόλει πρεπόντως καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τάς τε ἄλλας καὶ τὰς νῦν ἐπεξευρημένας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐπιτιθεμένοις ἐπιμελές ἐστι δι' ὧν τρόπων πλεονεκτήσουσιν, οὕτω τὰ μὲν εὕρηται τὰ δὲ δεῖ ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν καὶ τοὺς φυλαττομένους· ἀρχὴν γὰρ οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἐπιτίθεσθαι τοῖς εὖ παρεσκευασμένοις.*

12 *Ἐπεὶ δὲ δεῖ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐν συσσιτίοις κατανενεμῆσθαι, τὰ δὲ τείχη διειλῆφθαι φυλακτηρίοις καὶ πύργοις κατὰ τόπους ἐπικαίρους, δῆλον ὡς αὐτὰ προκαλεῖται. παρασκευάζειν ἔνια τῶν συσσιτίων ἐν τούτοις τοῖς φυλακτηρίοις. καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοῦτον ἄν τις δια-*

XI *κοσμήσειε τὸν τρόπον· τὰς δὲ τοῖς θείοις ἀποδεδομένας οἰκή-*

38 *καὶ* non vertit Guil., secl. (una cum 39 *καὶ*) Spengelius **1331 a 5** *ὀρινοὺς* Π² || *ταῖς ἰδίαις οἰκήσεσι* Π¹ **10** *τοῖς δὲ μὴ κεκτημένοις* concinnius cum Aretino Lambinus aliique **16** *δεῖ*] post *ζητεῖν* Γ M^s, om. pr. P¹ (suppl. corr.¹) **21** *δῆλον* — **23** *φυλακτηρίοις* om. Π¹ (suppl. mg. p¹ || *αὐτὸ* Bonitzius **24** ante *τὰς δὲ* inserenda censet 1331 b 4 *ἐπεὶ δὲ* — 6 *τάξιν* Immischius || *θεοῖς* π³

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

σεις καὶ τὰ κυριώτατα τῶν ἀρχείων συσσίτια ἁρμόττει
τόπον ἐπιτήδειόν τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ τῶν
ἱερῶν ὁ νόμος ἀφορίζει χωρὶς ἤ τι μαντεῖον ἄλλο πυθό- (p. 115)
χρηστον. εἴη δ' ἂν τοιοῦτος ὁ τόπος ὅστις ἐπιφάνειάν τε ἔχει
πρὸς τὴν τῆς θέσεως ἀρετὴν ἱκανῶς καὶ πρὸς τὰ γειτνιῶντα
μέρη τῆς πόλεως ἐρυμνοτέρως. πρέπει δ' ὑπὸ μὲν τοῦτον 2
τὸν τόπον τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι κατασκευὴν οἵαν καὶ περὶ
Θετταλίαν ὀνομάζουσιν, ἣν ἐλευθέραν καλοῦσιν, αὕτη δ'
ἐστὶν ἣν δεῖ καθαρὰν εἶναι τῶν ὠνίων πάντων, καὶ μήτε
βάναυσον μήτε γεωργὸν μήτ' ἄλλον μηδένα τοιοῦτον παρα-
βάλλειν μὴ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. εἴη δ' ἂν
εὔχαρις ὁ τόπος, εἰ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν πρεσβυτέρων
ἔχοι τὴν τάξιν ἐνταῦθα· πρέπει γὰρ διῃρῆσθαι κατὰ τὰς
ἡλικίας καὶ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ παρὰ μὲν τοῖς νεωτέ-
ροις ἄρχοντάς τινας διατρίβειν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους παρὰ
τοῖς ἄρχουσιν· ἡ γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἀρχόντων παρου-
σία μάλιστα ἐμποιεῖ τὴν ἀληθινὴν αἰδῶ καὶ τὸν τῶν ἐλευ-
1331 b θέρων φόβον. τὴν δὲ τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἑτέραν τε δεῖ ταύ-
της εἶναι καὶ χωρίς, ἔχουσαν τόπον εὐσυνάγωγον τοῖς τε
ἀπὸ τῆς θαλάττης πεμπομένοις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας
πᾶσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ ⟨προεστὸς⟩ διαιρεῖται τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς 3
εἰς ἄρχοντας, πρέπει καὶ τῶν ἱερέων συσσίτια περὶ τὴν τῶν

25 *ἀρχείων* cod. Parisinus 1858, *ἀρχῶν* π³, *ἀρχαίων* cet. || *συσσίτια* secl. Spengelius (*τὰ τῶν κυριωτάτων ἀρχείων συσσίτια* ci. Susem.) **28** *ἐπιφάνειαν* i. e. superficiem sive **aream** **29** *θέσεως ἀρετὴν* Lambinus (*πρὸς* ut sit finale; sed est interpretandum *pro positionis virtute*, *i. e. eminentia vel acclivitate*: cf. 1330a 36), *ἀρετῆς θέσιν* ΓΠ, *ἀρετῆς ἐπιφάνειαν* (et 28 *θέσιν*) Thomas Aquinas, *ἀρετῆς θέαν* Schneider **31** *καὶ* i. e. etiam (non modo apud Persas: cf. Xenoph. Cyrup. I 2, 3) **32** *ὀνομάζουσιν*] *νομίζουσιν* Lambinus **34** *τοιοῦτον*] *τῶν τοιούτων* pr. P¹, *talium* pauci codd. Guilelmi **1331 b 4** *ἐπεὶ* — 6 *τάξιν*: cf. adnot. ad 1331a 24 || *προεστὸς* ci. Newmanus, *πλῆθος* ΓΠ || *διαιρεῖται* post *τῆς πόλεως* cum hiatu Π¹ **5** ⟨*καὶ*⟩ *εἰς* Thom. Alb. aliique: cf. 1262a 12 || *τὴν*] om. Π¹ (suppl. corr. P¹), *τὰ* (et 6 *οἰκοδομήματα*) Ridgewayus

ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἔχειν τὴν τάξιν.[7] *τῶν δ' ἀρχείων ὅσα περὶ τὰ συμβόλαια ποιεῖται τὴν ἐπιμέλειαν, περί τε γραφὰς δικῶν καὶ τὰς κλήσεις καὶ τὴν ἄλλην τὴν τοιαύτην διοίκησιν, ἔτι δὲ περὶ τὴν ἀγορανομίαν καὶ τὴν καλουμένην ἀστυνομίαν, πρὸς ἀγορᾷ μὲν δεῖ καὶ συνόδῳ τινὶ κοινῇ κατεσκευάσθαι, τοιοῦτος δ' ὁ περὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀγοράν ἐστι τόπος· ἐνσχολάζειν μὲν γὰρ τὴν ἄνω τίθεμεν, ταύτην δὲ*
4 *πρὸς τὰς ἀναγκαίας πράξεις.*[8] *Μεμιμῆσθαι δὲ χρὴ τὴν εἰρημένην τάξιν καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν· καὶ γὰρ ἐκεῖ τοῖς ἄρχουσιν, οὓς καλοῦσιν οἱ μὲν ὑλωροὺς οἱ δὲ ἀγρονόμους, καὶ φυλακτήρια καὶ συσσίτια πρὸς φυλακὴν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, ἔτι δὲ ἱερὰ κατὰ τὴν χώραν εἶναι νενεμημένα, τὰ*
(p. 116) *μὲν θεοῖς τὰ δὲ ἥρωσιν.*[9] *Ἀλλὰ τὸ διατρίβειν νῦν ἀκριβολογουμένους καὶ λέγοντας περὶ τῶν τοιούτων ἀργόν ἐστιν· οὐ γὰρ χαλεπόν ἐστι τὰ τοιαῦτα νοῆσαι, ἀλλὰ ποιῆσαι μᾶλλον· τὸ μὲν γὰρ λέγειν εὐχῆς ἔργον ἐστί, τὸ δὲ συμβῆναι τύχης. διὸ περὶ μὲν τῶν τοιούτων τό γε ἐπὶ πλεῖον ἀφείσθω τὰ νῦν·*

XII **13** *Περὶ δὲ τῆς πολιτείας αὐτῆς, ἐκ τίνων καὶ ποίων δεῖ συνεστάναι τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι πόλιν μακαρίαν καὶ πολιτεύεσθαι καλῶς, λεκτέον.*[2] *ἐπεὶ δὲ δύ' ἐστὶν ἐν οἷς γίγνεται τὸ εὖ πᾶσι, τούτοιν δ' ἐστὶν ἓν μὲν ἐν τῷ τὸν σκοπὸν κεῖσθαι καὶ τὸ τέλος τῶν πράξεων ὀρθῶς, ἓν δὲ τὰς πρὸς τὸ τέλος φερούσας πράξεις εὑρίσκειν (ἐνδέχεται γὰρ ταῦτα καὶ διαφωνεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφωνεῖν· ἐνίοτε γὰρ*

6 *οἰκοδομημάτων ⟨χώραν⟩* Bas.[3], *οἰκοδομημάτων ⟨χώραν εἶναι καὶ τὰ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς ἀρχείοις τὴν αὐτήν⟩* Spengelius **8** *τὴν* alterum om. M[s]P[1] **10** *καί*] *κἂν*? Susem. **13** *μεμιμῆσθαι*] *νενεμῆσθαι* Π[1] et corr. P[2] (*νενεμιμῆσθαι* in ras. π[3]) **24** *καί*] *καὶ ἐκ* Π[2] **25** *συνεστᾶναι* M[s]P[1] **26** *πολιτεύσεσθαι* Coraes || *ἐπεὶ* — 38 *πράξεις* novisse videtur Eudemus, Eth. 1227b 19 squ. || *ἐπεὶ* — 1332a 27 *τέχνης* secl. Congreveus, — 1332b 11 *ἀκούοντες* secl. Broughton (cf. adnot. ad 1334b 6), pro breviario capitum 14 et 15 caput 13 habet Wilson **28** post *τῶν* add. *ὀρθῶν* π[3] (plerique)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ὁ μὲν σκοπὸς ἔκκειται καλῶς, ἐν δὲ τῷ πράττειν τοῦ τυχεῖν αὐτοῦ διαμαρτάνουσιν, ὁτὲ δὲ τῶν μὲν πρὸς τὸ τέλος πάντων ἐπιτυγχάνουσιν, ἀλλὰ τὸ τέλος ἔθεντο φαῦλον, ὁτὲ δὲ ἑκατέρου διαμαρτάνουσιν, οἷον περὶ ἰατρικήν· οὔτε γὰρ ποιόν τι δεῖ τὸ ὑγιαῖνον εἶναι σῶμα κρίνουσιν ἐνίοτε καλῶς, οὔτε πρὸς τὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς ὅρον τυγχάνουσι τῶν ποιητικῶν· δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμφότερα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις)· ὅτι μὲν οὖν τοῦ τε εὖ ζῆν καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐφίενται 2
πάντες, φανερόν, ἀλλὰ τούτων τοῖς μὲν ἐξουσία τυγχάνειν, τοῖς δὲ οὔ, διά τινα τύχην ἢ φύσιν (δεῖται γὰρ καὶ χο-
1332a ρηγίας τινὸς τὸ ζῆν καλῶς, τούτου δὲ ἐλάττονος μὲν τοῖς ἄμεινον διακειμένοις, πλείονος δὲ τοῖς χεῖρον), οἱ δ' εὐθὺς οὐκ ὀρθῶς ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης. ἐπεὶ δὲ τὸ προκείμενόν ἐστι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἰδεῖν, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄριστ' ἂν πολιτεύοιτο πόλις, ἄριστα δ' ἂν πολιτεύοιτο καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν μάλιστα ἐνδέχεται τὴν πόλιν· δῆλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν δεῖ, τί ἐστι, μὴ λανθάνειν. Φα- 3
μὲν δὲ (καὶ διωρίσμεθα ἐν τοῖς ἠθικοῖς, εἴ τι τῶν λόγων ἐκείνων ὄφελος) ἐνέργειαν εἶναι καὶ χρῆσιν ἀρετῆς τελείαν, καὶ ταύ- (p. 117)
την οὐκ ἐξ ὑποθέσεως ἀλλ' ἁπλῶς. λέγω δ' 'ἐξ ὑποθέσεως' τἀναγκαῖα, τὸ δ' 'ἁπλῶς' τὸ καλῶς· οἷον τὰ περὶ τὰς δικαίας πράξεις· αἱ δίκαιαι τιμωρίαι καὶ κολάσεις ἀπ' ἀρετῆς μέν εἰσιν, ἀναγκαῖαι δέ, καὶ τὸ καλῶς ἀναγκαίως ἔχουσιν (αἱρετώτερον μὲν γὰρ μηδενὸς δεῖσθαι τῶν τοιούτων

31 καλός ΓP¹ **32** ὁτὲ] ἐνίοτε P² **34** γὰρ om. Π¹ **41** φύσιν ἢ τύχην ΓP¹ (de M^s non liquet) **1332a 1** τούτου] ταύτης ci. Schneider **4** τὴν om. M^sP¹ **6** ἐνδέχοιτο M^s et fort. Γ **8** parenthesin hic et (Spengelio duce) mox 21—25 Immischius ‖ διωρίσμεθα om. Π² ‖ Eth. Nic. 1098a 16 et 1099a 31 squ. ‖ τι] τε M^s, τι γε corr.¹P¹, non vertit Guil. **9** ταύτης? Stahrius **12** αἱ ⟨γὰρ⟩ Reizius ‖ δίκαι αἱ τιμωρίαι ΓM^s, διὰ τὰς τιμωρίας Iackson **13** ante ἀναγκαῖαι add. καὶ ΓM^s **14** μὲν secl. Coraes

μήτε τὸν ἄνδρα μήτε τὴν πόλιν), αἱ δ' ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ
τὰς εὐπορίας ἁπλῶς εἰσι κάλλισται πράξεις. τὸ μὲν γὰρ
ἕτερον κακοῦ τινος ἀναίρεσίς ἐστιν, αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις
τοὐναντίον· κατασκευαὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσι καὶ γεννήσεις.
4 χρήσαιτο δ' ἂν ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ καὶ πενίᾳ καὶ νόσῳ καὶ
ταῖς ἄλλαις τύχαις ταῖς φαύλαις καλῶς· ἀλλὰ τὸ μα-
κάριον ἐν τοῖς ἐναντίοις ἐστίν (καὶ γὰρ τοῦτο διώρισται κατὰ
τοὺς ἠθικοὺς λόγους, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὁ σπουδαῖος, ᾧ διὰ τὴν
ἀρετὴν [τὰ] ἀγαθά ἐστι τὰ ἁπλῶς ἀγαθά, δῆλον δ' ὅτι καὶ
τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον σπουδαίας καὶ καλὰς εἶναι ταύτας
ἁπλῶς)· διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἴτια
τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ὥσπερ εἰ τοῦ κιθαρίζειν λαμ-
πρὸν καὶ καλῶς αἰτιῷτο τὴν λύραν μᾶλλον τῆς τέχνης.
Ἀναγκαῖον τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν ὑπάρχειν, τὰ
5 δὲ παρασκευάσαι τὸν νομοθέτην. διὸ κατατυχεῖν εὐχόμεθα
τὴν τῆς πόλεως σύστασιν ὧν ἡ τύχη κυρία (κυρίαν γὰρ
ὑπάρχειν τίθεμεν)· τὸ δὲ σπουδαίαν εἶναι τὴν πόλιν
οὐκέτι τύχης ἔργον ἀλλ' ἐπιστήμης καὶ προαιρέσεως. ἀλλὰ
μὴν σπουδαία γε πόλις ἐστὶ τῷ τοὺς πολίτας τοὺς μετέχοντας
τῆς πολιτείας εἶναι σπουδαίους· ἡμῖν δὲ πάντες οἱ πολῖται
μετέχουσι τῆς πολιτείας. τοῦτ' ἄρα σκεπτέον, πῶς ἀνὴρ γί-
νεται σπουδαῖος. καὶ γὰρ εἰ πάντας ἐνδέχεται σπουδαίους
εἶναι, μὴ καθ' ἕκαστον δὲ τῶν πολιτῶν, οὕτως αἱρετώτερον·
6 ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ καθ' ἕκαστον καὶ τὸ πάντας. Ἀλλὰ μὴν
ἀγαθοί γε καὶ σπουδαῖοι γίγνονται διὰ τριῶν. τὰ τρία δὲ

16 *εὐπορίας*] *προεδρίας*? Iackson ‖ *καλαὶ* Spengelius
17 *ἀναίρεσίς* Sepulveda duce Schneider, *αἵρεσίς* ΓΠ **22** Eth. Nic. **1113a** 15 squ. (Eud. 1248b 26; Magn. Mor. 1207b 32) ‖ *διὰ τὴν*] *δι'* M^{s}P^1 **23** *τὰ* secl. Reizius (cf. Magn. Mor. loc. cit.) ‖ *δ'*] *δὴ* Sepulveda **27** *αἰτιῷτο*] add. *τις* mg. cod. Parisini 1858 (Bk.^{2}), *αἰτιῷντο* Muretus: *pro causa habetur* (vel *habeatur*) *lyra* Guil. **29** *κατατυχεῖν* Coraes, *κατ' εὐχὴν* ΓΠ: cf. 1330a 37
30 *γὰρ*] *γὰρ αὐτὴν* π^3 **32** *τύχης*] *τῆς τύχης* M^{s}P^1
33 *γε* om. Π^2 ‖ *τῷ* Γ et corr.^{1}P^2 et π^3, *τὸ* cet.

ταῦτά ἐστι φύσις ἔθος λόγος. καὶ γὰρ φῦναι δεῖ πρῶτον· οἷον ἄνθρωπον ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων τι ζῴων, οὕτω καὶ (p. 118) ποιόν τινα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἔνια δὲ οὐθὲν ὄφελος 1332b φῦναι· τὰ γὰρ ἔθη μεταβαλεῖν ποιεῖ· ἔνια γάρ ἐστι διὰ τῆς φύσεως ἐπαμφοτερίζοντα διὰ τῶν ἐθῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ βέλτιον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῶν ζῴων μάλιστα μὲν 7 τῇ φύσει ζῇ, μικρὰ δ' ἔνια καὶ τοῖς ἔθεσιν, ἄνθρωπος δὲ καὶ λόγῳ· μόνος γὰρ ἔχει λόγον· ὥστε δεῖ ταῦτα συμφωνεῖν ἀλλήλοις. πολλὰ γὰρ παρὰ τοὺς ἐθισμοὺς καὶ τὴν φύσιν πράττουσι διὰ τὸν λόγον, ἐὰν πεισθῶσιν ἄλλως ἔχειν βέλτιον. Τὴν μὲν τοίνυν φύσιν οἵους εἶναι δεῖ τοὺς μέλλοντας εὐχειρώτους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ, διωρίσμεθα πρότερον· τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον ἤδη παιδείας, τὰ μὲν γὰρ ἐθιζόμενοι μανθάνουσι τὰ δ' ἀκούοντες.

14 Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία συνέστηκεν ἐξ ἀρ- XIII χόντων καὶ ἀρχομένων, τοῦτο δὴ σκεπτέον, εἰ ἑτέρους εἶναι δεῖ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους ἢ τοὺς αὐτοὺς διὰ βίου· δῆλον γὰρ ὡς ἀκολουθεῖν δεήσει καὶ τὴν παιδείαν κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην. εἰ μὲν τοίνυν εἴησαν τοσοῦτον διαφέροντες ἅτεροι τῶν ἄλλων ὅσον τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας ἡγούμεθα τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, εὐθὺς πρῶτον κατὰ τὸ σῶμα πολλὴν ἔχοντας ὑπερβολήν, εἶτα κατὰ τὴν ψυχήν, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι καὶ φανερὰν τὴν ὑπεροχὴν τοῖς ἀρχομένοις τὴν τῶν ἀρχόντων, δῆλον ὅτι βέλτιον ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς τοὺς μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄρχεσθαι καθάπαξ· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' οὐ ῥᾴδιον λαβεῖν οὐδ' ἔστιν ὥσπερ ἐν 2 Ἰνδοῖς φησι Σκύλαξ εἶναι τοὺς βασιλέας τοσοῦτον διαφέ-

41 οὕτω] *εἶτα* mg. rc. cod. Parisini 1858 (Lambinus Victorius aliique) **42** *quaedam autem* Guil., ἐνιά τε Π **1332b 1** μεταβάλλειν M^s P^1 || διὰ del. Goettlingius **2** διὰ ⟨δὲ⟩ Thom. Alb. **5** *solus* Thom. Alb. **8** τοίνυν φύσιν] φύσιν δὴ cum hiatu M^s et pr. P^1 (crx. p^1) **10** ἐθιζόμενα Π^2 **13** δὴ] ἤδη ΓM^s, εἶναι (corr. δὴ) P^1 **24** Geogr. gr. min. I p. XXIV M.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ροντας τῶν ἀρχομένων, φανερὸν ὅτι διὰ πολλὰς αἰτίας ἀναγκαῖον πάντας ὁμοίως κοινωνεῖν τοῦ κατὰ μέρος ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. τό τε γὰρ ἴσον ταὐτὸν τοῖς ὁμοίοις, καὶ χαλεπὸν μένειν τὴν πολιτείαν τὴν συνεστηκυῖαν παρὰ τὸ δίκαιον. μετὰ γὰρ τῶν ἀρχομένων ὑπάρχουσι νεωτερίζειν βουλόμενοι πάντες οἱ κατὰ τὴν χώραν, τοσούτους τε εἶναι

(p. 119) τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι κρείττους πάν-

3 των τούτων, ἕν τι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ τοὺς ἄρχοντας διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀναμφισβήτητον. πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται καὶ πῶς μεθέξουσι, δεῖ σκέψασθαι τὸν νομοθέτην. εἴρηται δὲ πρότερον περὶ αὐτοῦ. ἡ γὰρ φύσις δέδωκε τὴν διαίρεσιν, ποιήσασα αὐτὸ τῷ γένει ταὐτὸ τὸ μὲν νεώτερον τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὧν τοῖς μὲν ἄρχεσθαι πρέπει τοῖς δ' ἄρχειν· ἀγανακτεῖ δὲ οὐδεὶς καθ' ἡλικίαν ἀρχόμενος, οὐδὲ νομίζει εἶναι κρείττων, ἄλλως τε καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τοῦτον τὸν ἔρανον, ὅταν τύχῃ

4 τῆς ἱκνουμένης ἡλικίας. ἔστι μὲν ἄρα ὡς τοὺς αὐτοὺς ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι φατέον, ἔστι δὲ ὡς ἑτέρους. ὥστε καὶ τὴν παιδείαν ἔστιν ὡς τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἔστι δ' ὡς ἑτέραν εἶναι. τόν τε γὰρ μέλλοντα καλῶς ἄρχειν ἀρχθῆναί φασι δεῖν πρῶτον. (ἔστι δὲ ἀρχή, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται λόγοις, ἡ μὲν τοῦ ἄρχοντος χάριν ἡ δὲ τοῦ ἀρχομένου. τούτων δὲ τὴν μὲν δεσποτικὴν εἶναί φαμεν, τὴν δὲ τῶν

5 ἐλευθέρων. ** διαφέρει δ' ἔνια τῶν ἐπιταττομένων οὐ τοῖς ἔργοις ἀλλὰ τῷ τίνος ἕνεκα. διὸ πολλὰ τῶν εἶναι δοκούντων δια-

27 ἴσον ⟨τῷ δικαίῳ⟩ Thurotus, ἴσον ⟨καὶ τὸ δίκαιον⟩ e Duebneri translatione Susem. **30** βουλομένων e Victorii translatione Reizius **31** πάντων post 32 τούτων ΓMˢ
36 διαίρεσιν Ar., αἵρεσιν ΓΠ ‖ αὐτὸ τῷ] αὐτῷ τῷ Mˢ, τῷ P¹, τῷ αὐτῷ Γ; post γένει vero ταὐτῷ Mˢ et pr. P¹ (em. corr.¹), non vertit ταὐτὸ Guil. **37** τοτὲ μὲν et τοτὲ δὲ MˢP¹
39 νομίζει] εἰ νομίζει Sepulveda („debebat εἰ νομίζοι" Schneider), νομίζων? Immischius **40** τοῦτον τὸν] τὸν τοιοῦτον Π¹
1333 a 1 ἔστιν] ἔστι μὲν Bk.² **6** lacunam Conringius: cf. 1277 a 29 squ.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

κονικῶν ἔργων καὶ τῶν νέων τοῖς ἐλευθέροις καλὸν διακο-
νεῖν· πρὸς γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ καλὸν οὐχ οὕτω δια-
φέρουσιν αἱ πράξεις καθ' αὐτὰς ὡς ἐν τῷ τέλει καὶ τῷ
τίνος ἕνεκεν). ἐπεὶ δὲ πολίτου καὶ ἄρχοντος τὴν αὐτὴν
ἀρετὴν εἶναί φαμεν καὶ τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, τὸν δ' αὐτὸν
ἀρχόμενόν τε δεῖν γίγνεσθαι πρότερον καὶ ἄρχοντα ὕστερον,
τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον, ὅπως ἄνδρες ἀγα-
θοὶ γίγνωνται, καὶ διὰ τίνων ἐπιτηδευμάτων, καὶ τί τὸ
τέλος τῆς ἀρίστης ζωῆς. Διῄρηται δὲ δύο μέρη τῆς ψυχῆς, 6
ὧν τὸ μὲν ἔχει λόγον καθ' αὑτό, τὸ δ' οὐκ ἔχει μὲν καθ'
αὑτό, λόγῳ δ' ὑπακούειν δυνάμενον. ὧν φαμεν τὰς ἀρε-
τὰς εἶναι καθ' ἃς ἀνὴρ ἀγαθὸς λέγεταί πως. τούτων δὲ ἐν
ποτέρῳ μᾶλλον τὸ τέλος, τοῖς μὲν οὕτω διαιροῦσιν ὡς ἡμεῖς
φαμεν οὐκ ἄδηλον πῶς λεκτέον. αἰεὶ γὰρ τὸ χεῖρον τοῦ (p. 120)
βελτίονός ἐστιν ἕνεκεν, καὶ τοῦτο φανερὸν ὁμοίως ἔν τε τοῖς
κατὰ τέχνην καὶ τοῖς κατὰ φύσιν· βέλτιον δὲ τὸ λόγον
ἔχον. διῄρηταί τε διχῇ, καθ' ὅνπερ εἰώθαμεν τρόπον διαι- 7
ρεῖν, ὁ μὲν γὰρ πρακτικός ἐστι λόγος ὁ δὲ θεωρητικός·
ὡσαύτως οὖν ἀνάγκη διῃρῆσθαι καὶ τοῦτο τὸ μέρος δηλον-
ότι. καὶ τὰς πράξεις δ' ἀνάλογον ἐροῦμεν ἔχειν, καὶ δεῖ τὰς
τοῦ φύσει βελτίονος αἱρετωτέρας εἶναι τοῖς δυναμένοις τυγ-
χάνειν ἢ πασῶν ἢ τοῖν δυοῖν· αἰεὶ γὰρ ἑκάστῳ τοῦθ' αἱρε-
τώτατον οὗ τυχεῖν ἔστιν ἀκροτάτου. διῄρηται δὲ καὶ πᾶς ὁ 8
βίος εἰς ἀσχολίαν καὶ εἰς σχολήν, καὶ πόλεμον καὶ εἰρή-
νην, καὶ τῶν πρακτῶν τὰ μὲν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρή-
σιμα τὰ δὲ εἰς τὰ καλά. περὶ ὧν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν
αἵρεσιν εἶναι καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι καὶ ταῖς πράξε-
σιν αὐτῶν, πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν, ἀσχολίαν δὲ
σχολῆς, τὰ δ' ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τῶν καλῶν ἕνεκεν.

11 *πολίτου* (*πολιτεια* M[s])] *πολιτικοῦ* Rassovius, *ἀρίστου* potius pro *καὶ ἄρχοντος* Spengelius **24** *διῄρηται* — 26 *δηλονότι* secl. Susem. **26** *διῃρῆσθαι* post *μέρος* ΓM[s] **32** (et 33) *εἰς τὰ* del. Bonitzius

Digitized by Google — Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

9 πρὸς πάντα μὲν τοίνυν τῷ πολιτικῷ βλέποντι νομοθετητέον, καὶ κατὰ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ βελτίω καὶ τὰ τέλη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοὺς βίους καὶ τὰς τῶν πραγμάτων αἱρέσεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀσχολεῖν δύνασθαι καὶ πολεμεῖν, μᾶλλον δ' εἰρήνην ἄγειν καὶ σχολάζειν, καὶ τἀ- 1333b ναγκαῖα καὶ τὰ χρήσιμα δὲ πράττειν, τὰ δὲ καλὰ δεῖ μᾶλλον. ὥστε πρὸς τούτους τοὺς σκοποὺς καὶ παῖδας ἔτι ὄντας παιδευτέον καὶ τὰς ἄλλας ἡλικίας, ὅσαι δέονται

10 παιδείας. οἱ δὲ νῦν ἄριστα δοκοῦντες πολιτεύεσθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νομοθετῶν οἱ ταύτας καταστήσαντες τὰς πολιτείας, οὔτε πρὸς τὸ βέλτιστον τέλος φαίνονται συντάξαντες τὰ περὶ τὰς πολιτείας οὔτε πρὸς πάσας τὰς ἀρετὰς τοὺς νόμους καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ φορτικῶς ἀπέκλιναν πρὸς τὰς χρησίμους εἶναι δοκούσας καὶ πλεονεκτικωτέρας. παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ τῶν ὕστερόν τινες γραψάντων ἀπεφήναντο τὴν αὐτὴν δόξαν· ἐπαινοῦντες γὰρ τὴν Λακε-

(p. 121) δαιμονίων πολιτείαν, ἄγανται τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπόν, ὅτι

11 πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν. ἃ καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν εὐέλεγκτα καὶ τοῖς ἔργοις ἐξελήλεγκται νῦν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ζηλοῦσι τὸ πολλῶν δεσπόζειν, ὅτι πολλὴ χορηγία γίγνεται τῶν εὐτυχημάτων, οὕτω καὶ Θίβρων ἀγάμενος φαίνεται τὸν τῶν Λακώνων νομοθέτην, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος τῶν γραφόντων περὶ ⟨τῆς⟩ πολιτείας αὐτῶν, ὅτι διὰ τὸ γεγυμνάσθαι

12 πρὸς τοὺς κινδύνους πολλῶν ἦρχον· καίτοι δῆλον ὡς ἐπειδὴ νῦν γε οὐκέτι ὑπάρχει τοῖς Λάκωσι τὸ ἄρχειν, οὐκ εὐδαί-

41 αἱρέσεις Coraes (cf. supra 34), διαιρέσεις (δι' αἱρέσεις π³) ΓΠ 1333 b 2 δὲ prius] om. Π¹, δεῖ ci. Stahrius 7 βέλτιον Π² (βέλτιον ⟨καὶ τὸ⟩ ci. Schneider) 8 πάσας om. Π¹ 14 ἐνομοθέτησαν ΓMˢ 16 νῦν om. Π¹ ‖ ζητοῦσι Camotius 17 τὸ] τῶν Π³ ‖ πολλῇ χορηγίᾳ (dativus) γίνονται ΓMˢ 18 Θίμβρων Π¹ 20 τῆς add. Schneider ‖ γεγυμνᾶσθαι MˢP¹ 22 νῦν post γε MˢP¹

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μονες, οὐδ' ὁ νομοθέτης ἀγαθός. ἔστι δὲ τοῦτο γελοῖον, εἰ
μένοντες ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, καὶ μηδενὸς ἐμποδίζοντος
πρὸς τὸ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἀποβεβλήκασι τὸ ζῆν κα-
λῶς. οὐκ ὀρθῶς δ' ὑπολαμβάνουσιν οὐδὲ περὶ τῆς ἀρχῆς ἣν
δεῖ τιμῶντα φαίνεσθαι τὸν νομοθέτην· τοῦ γὰρ δεσποτικῶς
ἄρχειν ἡ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ καλλίων καὶ μᾶλλον μετ'
ἀρετῆς. ἔτι δὲ οὐ διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομί- 13
ζειν καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαινεῖν, ὅτι κρατεῖν ἤσκησεν ἐπὶ τὸ
τῶν πέλας ἄρχειν, ταῦτα γὰρ μεγάλην ἔχει βλάβην.
δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τῶν πολιτῶν τῷ δυναμένῳ τοῦτο πει-
ρατέον διώκειν, ὅπως δύνηται τῆς οἰκείας πόλεως ἄρχειν·
ὅπερ ἐγκαλοῦσιν οἱ Λάκωνες Παυσανίᾳ τῷ βασιλεῖ, καί-
περ ἔχοντι τηλικαύτην τιμήν. οὔτε δὴ πολιτικὸς τῶν τοιού-
των λόγων καὶ νόμων οὐθεὶς οὔτε ὠφέλιμος οὔτε ἀληθής ἐστιν.
ταὐτὰ γὰρ ἄριστα καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ, τόν ⟨τε⟩ νομοθέτην ἐμ-
ποιεῖν δεῖ ταῦτα ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων· τήν τε τῶν 14
πολεμικῶν ἄσκησιν οὐ τούτου χάριν δεῖ μελετᾶν, ἵνα κατα-
δουλώσωνται τοὺς ἀναξίους, ἀλλ' ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὶ μὴ
δουλεύσωσιν ἑτέροις, ἔπειτα ὅπως ζητῶσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς
1334 a ὠφελείας ἕνεκα τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ μὴ πάντων δεσπο-
τείας, τρίτον δὲ τὸ δεσπόζειν τῶν ἀξίων δουλεύειν. ὅτι δὲ 15
δεῖ τὸν νομοθέτην μᾶλλον σπουδάζειν ὅπως καὶ τὴν περὶ
τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν ἄλλην νομοθεσίαν τοῦ σχολάζειν (p. 122)
ἕνεκεν τάξῃ καὶ τῆς εἰρήνης, μαρτυρεῖ τὰ γιγνόμενα τοῖς
λόγοις. αἱ γὰρ πλεῖσται τῶν τοιούτων πόλεων πολεμοῦσαι
μὲν σῴζονται, κατακτησάμεναι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπόλλυνται.

23 ἔστι Congreveus, ἔτι ΓΠ **30** κρατεῖν] secl. Reizius, καρτερεῖν ci. Congreveus || ἤσκησεν] ἴσχυσεν ΓP², ἤσχυσεν M^s || τὸ] τῷ Scaliger **36** νόμων καὶ λόγων Π¹, καὶ νόμων π³ **37** ταῦτα Π¹π³ (et om. 38 ταῦτα π³) || τόν ⟨τε⟩ Thurotus, ⟨καὶ⟩ τὸν Congreveus **38** ἀνθρώπων τήν τε τῶν bis Π¹ **39** πολεμίων ΓM^s **1334 a 2** τὸ] τῷ Victorius, τοῦ Coraes **3** ὅπως — 4 σχολάζειν om. ΓM^s, unde 5 *gratia ordinis* (τάξεως) *et pacis* Guil. **5** τέξῃ M^s, τάξει pr. P¹

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τὴν γὰρ βαφὴν ἀνιᾶσιν, ὥσπερ ὁ σίδηρος, εἰρήνην ἄγοντες. αἴτιος δ' ὁ νομοθέτης οὐ παιδεύσας δύνασθαι σχολάζειν.

16 **15** Ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ τέλος εἶναι φαίνεται καὶ κοινῇ καὶ
ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον ἀναγκαῖον εἶναι
τῷ τε ἀρίστῳ ἀνδρὶ καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φανερὸν ὅτι
δεῖ τὰς εἰς τὴν σχολὴν ἀρετὰς ὑπάρχειν· τέλος γάρ,
ὥσπερ εἴρηται πολλάκις, εἰρήνη μὲν πολέμου σχολὴ δ'
17 ἀσχολίας.[2] χρήσιμοι δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσι πρὸς τὴν σχολὴν
καὶ διαγωγήν, ὧν τε ἐν τῇ σχολῇ τὸ ἔργον καὶ ὧν ἐν τῇ
ἀσχολίᾳ. δεῖ γὰρ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν, ὅπως
ἐξῇ σχολάζειν· διὸ σώφρονα τὴν πόλιν εἶναι προσήκει
καὶ ἀνδρείαν καὶ καρτερικήν· κατὰ γὰρ τὴν παροιμίαν, οὐ
σχολὴ δούλοις, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι κινδυνεύειν ἀνδρείως
18 δοῦλοι τῶν ἐπιόντων εἰσίν.[3] ἀνδρείας μὲν οὖν καὶ καρτερίας
δεῖ πρὸς τὴν ἀσχολίαν, φιλοσοφίας δὲ πρὸς τὴν σχολήν,
σωφροσύνης δὲ καὶ δικαιοσύνης ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρόνοις, καὶ μᾶλλον εἰρήνην ἄγουσι καὶ σχολάζουσιν· ὁ μὲν
γὰρ πόλεμος ἀναγκάζει δικαίους εἶναι καὶ σωφρονεῖν, ἡ δὲ
τῆς εὐτυχίας ἀπόλαυσις καὶ τὸ σχολάζειν μετ' εἰρήνης
19 ὑβριστὰς ποιεῖ μᾶλλον.[4] πολλῆς οὖν δεῖ δικαιοσύνης καὶ
πολλῆς σωφροσύνης τοὺς ἄριστα δοκοῦντας πράττειν καὶ
πάντων τῶν μακαριζομένων ἀπολαύοντας, οἷον εἴ τινές
εἰσιν, ὥσπερ οἱ ποιηταί φασιν, ἐν μακάρων νήσοις· μάλιστα
γὰρ οὗτοι δεήσονται φιλοσοφίας καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, ὅσῳ μᾶλλον σχολάζουσιν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν τοιού-

8 *βαφὴν ἀνιᾶσιν* (*ἀφιᾶσιν* Π²) non vertit, sed interpretatur Guil. per *robiginem contrahunt* 14 *ὑπάρχειν*] *ὑπερέχειν* Susem. 19 ἐξῆς ΓMˢ ‖ *σώφρονα* secl. Susem. 28 *δεῖ* cum accusativo (cf. schol.)] *δέονται* (*δέ* in ras.) moxque 29 *οἱ ἄριστα δοκοῦντες πράττειν* et 30 *ἀπολαύοντες* cod. Parisinus 1858 ex Guil. *indigent* . . . *qui optime videntur agere et* . . . *frui* (*ἀπολαύειν*?), maluit post 29 *σωφροσύνης* addere *μετέχειν* Coraes

των ἀγαθῶν. διότι μὲν οὖν τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονήσειν
καὶ σπουδαίαν ἔσεσθαι πόλιν τούτων δεῖ τῶν ἀρετῶν μετέ-
χειν, φανερόν· αἰσχροῦ γὰρ ὄντος μὴ δύνασθαι χρῆσθαι (p. 123)
τοῖς ἀγαθοῖς, ἔτι μᾶλλον τὸ μὴ δύνασθαι ἐν τῷ σχολάζειν
χρῆσθαι, ἀλλ' ἀσχολοῦντας μὲν καὶ πολεμοῦντας φαίνεσθαι
ἀγαθούς, εἰρήνην δ' ἄγοντας καὶ σχολάζοντας ἀνδραποδώ-
δεις. διὸ δεῖ μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων πόλις τὴν ἀρε- 20
τὴν ἀσκεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἄλ-
1334 b λων, τῷ μὴ νομίζειν ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις μέγιστα τῶν
ἀγαθῶν, ἀλλὰ τῷ γίνεσθαι ταῦτα μᾶλλον διά τινος ἀρε-
τῆς· ἐπεὶ δὲ μείζω τε ἀγαθὰ ταῦτα καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τὴν
τούτων ἢ τὴν τῶν ἀρετῶν **. * * καὶ ὅτι δι' αὐτήν, φανερὸν
ἐκ τούτων· πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἔσται, τοῦτο δὴ θεωρητέον. 21
τυγχάνομεν δὴ διῃρημένοι πρότερον ὅτι φύσεως καὶ ἔθους
καὶ λόγου δεῖ. τούτων δὲ ποίους μέν τινας εἶναι χρὴ τὴν
φύσιν, διώρισται πρότερον, λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι πότερον παι-
δευτέοι τῷ λόγῳ πρότερον ἢ τοῖς ἔθεσιν. ταῦτα γὰρ δεῖ
πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην· ἐνδέχε-
ται γὰρ διημαρτηκέναι καὶ τὸν λόγον τῆς βελτίστης ὑπο-
θέσεως, καὶ διὰ τῶν ἐθῶν ὁμοίως ἦχθαι. φανερὸν δὴ τοῦτό 22
γε πρῶτον μέν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἡ γένεσις ἀπ'
ἀρχῆς ἐστι καὶ τὸ τέλος ἀπό τινος ἀρχῆς ἄλλου τέλους, ὁ

37 *τοῖς* — 38 *χρῆσθαι* ΓP¹ (et ex Guil., ut testatur omissum *τὸ*, cod. Parisinus 1858), om. M^s et pr. P³, *τοῖς ἀγαθοῖς* P²Π³ et suppl. rc. P³ **1334 b 2** *γίνεσθαι* ci. Schneider, *γενέσθαι* Π **3** *τε*] *τὰ* P¹ (et ex Guil. cod. Parisinus 1858) ‖ *ταῦτα*] *τὰ πολέμου ταῦτα* M^s, *quam quae* (*quae* om. codd. nonnulli) *belli haec* Guil. novitque Ar., unde *ἢ τὰ τοῦ πολέμου ταῦτα* cum Victorius aliique tum cod. Parisinus 1858 (*τὰ πολεμικὰ* glossa p²) **4** lacunam Camerarius primus animadvertit: cf. 1271 b 4 squ. et Eudemi Eth. 1248 b 37 squ.
6 *τυγχάνομεν* — 12 *ἦχθαι* secl. Broughton: cf. adnot. ad 1331 b 26 **9** *πρότερον* om. Π³ **11** *καὶ τὸν λόγον*] *τὸν λόγον* P², *τὸν λόγον καὶ* ci. Coraes **12** *ἐθῶν ὁμοίως* π³ cum γρ. mg. P¹, *ἐθῶν ὁμοίων* P²·³π³, *ὁμοίων* ΓM^s et pr. P¹, *ἐθῶν ὁμοίους* Ar.

δὲ λόγος ἡμῖν καὶ ὁ νοῦς τῆς φύσεως τέλος, ὥστε πρὸς τούτους τὴν γένεσιν καὶ τὴν τῶν ἐθῶν δεῖ παρασκευάζειν
23 μελέτην· ἔπειτα ὥσπερ ψυχὴ καὶ σῶμα δύ' ἐστίν, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς ὁρῶμεν δύο μέρη, τό τε ἄλογον καὶ τὸ λόγον ἔχον, καὶ τὰς ἕξεις τὰς τούτων δύο τὸν ἀριθμόν, ὧν τὸ μέν ἐστιν ὄρεξις τὸ δὲ νοῦς, ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα πρότερον τῇ γενέσει τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ ἄλογον τοῦ λόγον ἔχοντος. φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο· θυμὸς γὰρ καὶ βούλησις, ἔτι δὲ ἐπιθυμία, καὶ γενομένοις εὐθὺς ὑπάρχει τοῖς παιδίοις, ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ὁ νοῦς προϊοῦσιν ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν. διὸ πρῶτον μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν ἀναγκαῖον εἶναι προτέραν ἢ τὴν τῆς ψυχῆς, ἔπειτα τὴν
(p. 124) τῆς ὀρέξεως, ἕνεκα μέντοι τοῦ νοῦ τὴν τῆς ὀρέξεως, τὴν δὲ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς.

XIV **16** Εἴπερ οὖν ἀπ' ἀρχῆς τὸν νομοθέτην ὁρᾶν δεῖ ὅπως βέλτιστα τὰ σώματα γίνηται τῶν τρεφομένων, πρῶτον μὲν ἐπιμελητέον περὶ τὴν σύζευξιν, πότε καὶ ποίους τινὰς ὄντας χρὴ ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τὴν γαμικὴν ὁμιλίαν. Δεῖ δ' ἀποβλέποντα νομοθετεῖν ταύτην τὴν κοινωνίαν πρὸς αὐτούς τε καὶ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον, ἵνα συγκαταβαίνωσι ταῖς ἡλικίαις ἐπὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ μὴ διαφωνῶσιν αἱ δυνάμεις, τοῦ μὲν ἔτι δυναμένου γεννᾶν τῆς δὲ μὴ δυναμένης, ἢ ταύτης μὲν τοῦ δ' ἀνδρὸς μή (ταῦτα γὰρ ποιεῖ καὶ στά-
2 σεις πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφοράς)· ἔπειτα καὶ πρὸς τὴν τῶν τέκνων διαδοχήν, δεῖ γὰρ οὔτε λίαν ὑπολείπεσθαι ταῖς ἡλικίαις τὰ τέκνα τῶν πατέρων (ἀνόνητος γὰρ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ἡ χάρις παρὰ τῶν τέκνων, ἡ δὲ παρὰ τῶν

23 δὲ] δὲ καὶ $M^s P^1$ et pauci codd. Guilelmi **24** ἐγγίνεσθαι post 25 πέφυκεν ΓM^s **27** τὴν δὲ τοῦ σώματος] τοῦ δὲ σώματος P^1, τοῦ δὲ τρίτου M^s, *huius autem eorum quae* (i. e. τοῦ δὲ τῶν) Guil. **29** δεῖ ante τὸν (propter hiatum)? Hicksius **30** βέλτιστα post τὰ σώματα Π^1 || γένηται Π^2 **32** πρὸς ἀλλήλους om. ΓM^s **39** τῶν om. $P^{2.3}$ || λίαν om. Π^1 || ταῖς ἡλικίαις post 40 τὰ τέκνα Π^1

1335 a πατέρων βοήθεια τοῖς τέκνοις) οὔτε λίαν πάρεγγυς εἶναι
(πολλὴν γὰρ ἔχει δυσχέρειαν· ἥ τε γὰρ αἰδὼς ἧττον ὑπάρ-
χει τοῖς τοιούτοις ὥσπερ ἡλικιώταις, καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν
ἐγκληματικὸν τὸ πάρεγγυς)· ἔτι δ', ὅθεν ἀρχόμενοι δεῦρο
μετέβημεν, ὅπως τὰ σώματα τῶν γεννωμένων ὑπάρχῃ
πρὸς τὴν τοῦ νομοθέτου βούλησιν. σχεδὸν δὴ πάντα ταῦτα 3
συμβαίνει κατὰ μίαν ἐπιμέλειαν. ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος
τῆς γεννήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ
τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸς ἔσχατος, πεντήκοντα δὲ
γυναιξί, δεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν
εἰς τοὺς χρόνους καταβαίνειν τούτους. ἔστι δ' ὁ τῶν νέων συν- 4
δυασμὸς φαῦλος πρὸς τὴν τεκνοποιίαν· ἐν γὰρ πᾶσι ζῴοις
ἀτελῆ τὰ τῶν νέων ἔκγονα καὶ θηλυτόκα μᾶλλον καὶ
μικρὰ τὴν μορφήν, ὥστ' ἀναγκαῖον ταὐτὸ τοῦτο συμβαίνειν
καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. τεκμήριον δέ· ἐν ὅσαις γὰρ τῶν
πόλεων ἐπιχωριάζεται τὸ νέους συζευγνύναι καὶ νέας, ἀτε-
λεῖς καὶ μικροὶ τὰ σώματά εἰσιν. ἔτι δὲ ἐν τοῖς τόκοις
αἱ νέαι πονοῦσί τε μᾶλλον καὶ διαφθείρονται πλείους· διὸ (p. 125)
καὶ τὸν χρησμὸν γενέσθαι τινές φασι διὰ τοιαύτην αἰτίαν
τοῖς Τροιζηνίοις, ὡς πολλῶν διαφθειρομένων διὰ τὸ γαμί-
σκεσθαι τὰς νεωτέρας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν κο-
μιδήν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην συμφέρει τὰς ἐκδό- 5
σεις ποιεῖσθαι πρεσβυτέραις· ἀκολαστότεραι γὰρ εἶναι δο-
κοῦσι νέαι χρησάμεναι ταῖς συνουσίαις. καὶ τὰ τῶν ἀρρένων
δὲ σώματα βλάπτεσθαι δοκεῖ πρὸς τὴν αὔξησιν, ἐὰν ἔτι
τοῦ σπέρματος αὐξανομένου ποιῶνται τὴν συνουσίαν· καὶ γὰρ

1335 a 2 *γὰρ* alterum om Π[1] **3** *ὡς παρ'* Ellisius **6** *ταῦτα*] ante *πάντα* M[s], non vertit Guil. **12** *τὴν* om. Π[3] **13** *ἔγγονα* Π[2] **14** *ταὐτὸ*] *αὐτὸ* Π[1] **16** *ἐπιχωριάζει* M[s] et post lacunam pr. P[1] (em. mg. p[1]) **18** *ἔνιαι* (*ἄλλως αἱ νέαι* mg. p[1]) *τε πονοῦσι* Π[1] **19** cf. schol. **23** *εἶναι* om. Π[1] **25** *δὲ* om. Π[1] **26** *σπέρματος*] *σώματος* Γ et (*ἄλλως*) mg. P[1] et corr.[3] P[2]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τούτου τις ὡρισμένος χρόνος, ὃν οὐχ ὑπερβαίνει πληθύον ἔτι.
6 διὸ τὰς μὲν ἁρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἡλι-
κίαν συζευγνύναι, τοὺς δ' ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἢ μικρόν.
ἐν τοσούτῳ γὰρ ἀκμάζουσί τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται,
καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται
τοῖς χρόνοις εὐκαίρως· ἔτι δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν τέκνων τοῖς
μὲν ἀρχομένοις ἔσται τῆς ἀκμῆς, ἐὰν γίγνηται κατὰ λό-
γον εὐθὺς ἡ γένεσις, τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένης τῆς ἡλι-
7 κίας πρὸς τὸν τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμόν. περὶ μὲν
οὖν τοῦ πότε δεῖ ποιεῖσθαι τὴν σύζευξιν εἴρηται· τοῖς δὲ
περὶ τὴν ὥραν χρόνοις ὡς οἱ πολλοὶ χρῶνται, καλῶς καὶ
νῦν, ὁρίσαντες χειμῶνος τὴν συναυλίαν ποιεῖσθαι ταύτην.
δεῖ δὲ καὶ αὐτοὺς ἤδη θεωρεῖν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν τά τε
παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγόμενα καὶ τὰ παρὰ τῶν φυσικῶν·
οἵ τε γὰρ ἰατροὶ τοὺς καιροὺς τῶν σωμάτων ἱκανῶς λέγουσι,
καὶ περὶ τῶν πνευμάτων οἱ φυσικοί, τὰ βόρεια τῶν νο- 1335 b
8 τίων ἐπαινοῦντες μᾶλλον. ποίων δέ τινων τῶν σωμάτων
ὑπαρχόντων μάλιστ' ἂν ὄφελος εἴη τοῖς γεννωμένοις, ἐπιστή-
σασι μὲν μᾶλλον λεκτέον ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας,
τύπῳ δὲ ἱκανὸν εἰπεῖν καὶ νῦν. οὔτε γὰρ ἡ τῶν ἀθλητῶν
χρήσιμος ἕξις πρὸς πολιτικὴν εὐεξίαν οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν

27 *ὡρισμένος* post *χρόνος* Γ M^s || *πλη* superscr. ϑ' M^s, *multum* Guil., *πληθῦον* Bk.^{2} **29** *ἑπτὰ*] ἓξ Ar., *πέντε* olim Spengelius || ἢ *μικρὸν*] *aut paulo plus minusve* Victorius, *aut paulo ante* Ramus, om. Sepulveda, post **27** *ἔτι* tri. Goettlingius, ἢ *μικρὸν* ⟨*πρότερον*⟩, ut **1303 a 5** *μικρὸν ὕστερον*, ci. Immischius
30 *τοσούτῳ*] *τούτῳ* mg.^{1}P^1 et Π^3 || *ἀκμάσουσί* M^s, *ἀκμάζουσά* π^3 **33** *ἀρχομένης* ex Guil. corr. cod. Parisini 1858 **34** *γέννησις* Reizius **37** *ὡς*] *δεῖ χρᾶσθαι* (*χρῆσθαι* Victorius aliique) *οἷς* cum hiatu Π^1, secl. Madvigius **38** *τὴν συναυλίαν*] post *ποιεῖσθαι* Π^1, *τὴν συνουσίαν* Zwinger **39** *δὲ*] *δὴ* Π^2 (sed corr. rc. ex *δι'* P^5) **41** *ἱκανῶς* post *λέγουσιν* Π^1
1335 b 3 *μάλιστα ἂν* Schoellio teste M^s, *μάλιστα* cet. **4** *παιδείας* Π^1 (crx. mg. p^1) **6** post *εὐεξίαν* add. *οὔτε πρὸς εὐεξίαν* Γ M^s || *οὐδὲ* Coraes, *οὔτε* Π || *ὑγείαν* M^{s}P^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

καὶ τεκνοποιίαν, οὔτε ἡ θεραπευτικὴ καὶ κακοπονητικὴ λίαν, ἀλλ’ ἡ μέση τούτων. πεπονημένην μὲν οὖν ἔχειν δεῖ τὴν (p. 126) *ἕξιν, πεπονημένην δὲ πόνοις μὴ βιαίοις, μηδὲ πρὸς ἕνα μόνον, ὥσπερ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἕξις, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν ἐλευθερίων πράξεις. ὁμοίως δὲ δεῖ ταῦτα ὑπάρχειν ἀνδράσι καὶ γυναιξίν. χρὴ δὲ καὶ τὰς ἐγκύους ἐπιμελεῖσθαι* **9** *τῶν σωμάτων, μὴ ῥᾳθυμούσας μηδ’ ἀραιᾷ τροφῇ χρωμένας. τοῦτο δὲ ῥᾴδιον τῷ νομοθέτῃ ποιῆσαι προστάξαντι καθ’ ἡμέραν τινὰ ποιεῖσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν τῶν εἰληχότων τὴν περὶ τῆς γενέσεως τιμήν. τὴν μέντοι διάνοιαν τοὐναντίον τῶν σωμάτων ῥᾳθυμοτέρως ἁρμόττει διάγειν· ἀπολαύοντα γὰρ φαίνεται τὰ γεννώμενα τῆς ἐχούσης ὥσπερ τὰ φυόμενα τῆς γῆς. περὶ δὲ ἀποθέσεως καὶ* **10** *τροφῆς τῶν γιγνομένων, ἔστω νόμος μηδὲν πεπηρωμένον τρέφειν, διὰ δὲ πλῆθος τέκνων, ἐὰν ἡ τάξις τῶν ἐτῶν κωλύῃ, μηθὲν ἀποτίθεσθαι τῶν γιγνομένων (ὥρισται γὰρ δὴ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος)· ἐὰν δέ τισι γίγνηται παρὰ ταῦτα συνδυασθέντων, πρὶν αἴσθησιν ἐγγενέσθαι καὶ ζωήν, ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἄμβλωσιν· τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ*

7 *θεραποντικὴ καὶ κακοποιητικὴ* M^s et pr. P^1 (crx. p^1) **9** *ἓν* (cum glossa mg.^{3} P^2) Schneider, mavult **10** *μόνον* ⟨*σκοπόν*⟩ Susem. (*ad unum finem* interpr. Victorius), an *πόνον* pro *μόνον*? Immischius **11** *ἐλευθέρων* ΓP^1 ‖ *ταῦτα*] *ταὐτὸ* Π^1 ‖ *ἀνδράσι*] *καὶ ἀνδράσι* Π^1 **12** *ἐγγύους* $P^1\pi^3$ **16** *his quae sortitae sunt* (*ταῖς εἰληχυίαις*) Guil. **18** *absumentia* (vel *assumentia*) Guil., *ἀπολάβοντα* M^s ‖ *γενόμενα* Π^2 **19** *τὰ*] *καὶ τὰ* Π^3 **20** *γινομένων* M^s, *γενομένων* P^1, *γεννωμένων* cod. Parisinus 1858 **21** *si is qui mox illustrabitur* (26 squ.) *ordo annorum obstabit nimiae procreationi* ‖ *ἐὰν* om. (add. mg. P^1) et **22** *κωλύει* (crx. corr.^{1} P^1) Π^1 ‖ *ἐτῶν* Immischius, *ἐθῶν* $M^sP^{1.2.3}\pi^3$, vel *gentium* vel (pauci) *suetudinum* codd. Guilelmi, *ἐθνῶν* π^3 (cf. 1264 a 2) **22** *γενομένων* vel (cum Scaligero) *γεννωμένων* Coraes ‖ *ὥρισται* scil. illo annorum ordine recepto; quo facto problema illud B 6, 1265 b 6 squ. iamiam (*δὴ*) profligatum est] *ὡρίσθαι* (*ὥρισθαι* M^s) ΓM^s et mg. P^1 et corr.^{1} P^2, *ὁρισθῆναι* pr. P^1, quare mox **23** *δεῖ* (sed *δὴ* mg. P^1) Π^1 et errore pr. P^3 (em. rc.) **25** *μὴ* om. Π^2

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

11 διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν
ἀρχὴ τῆς ἡλικίας ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ διώρισται, πότε ἄρχε-
σθαι χρὴ τῆς συζεύξεως, καὶ πόσον χρόνον λειτουργεῖν ἁρ-
μόττει πρὸς τεκνοποιίαν, ὡρίσθω. τὰ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων
ἔκγονα, καθάπερ τὰ τῶν νεωτέρων, ἀτελῆ γίγνεται καὶ τοῖς
σώμασι καὶ ταῖς διανοίαις, τὰ δὲ τῶν γεγηρακότων ἀσθενῆ.
διὸ κατὰ τὴν τῆς διανοίας ἀκμήν· αὕτη δ' ἐστὶν ἐν τοῖς
πλείστοις ἥνπερ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν οἱ μετροῦντες
ταῖς ἑβδομάσι τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸν χρόνον τὸν τῶν πεν-
12 τήκοντα ἐτῶν. ὥστε τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσιν ὑπερβάλλοντα
τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀφεῖσθαι δεῖ τῆς εἰς τὸ φανερὸν γεν-
νήσεως· τὸ δὲ λοιπὸν ὑγιείας χάριν ἤ τινος ἄλλης τοιαύ-
της αἰτίας φαίνεσθαι δεῖ ποιουμένους τὴν ὁμιλίαν. περὶ δὲ
τῆς πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλον, ἔστω μὲν ἁπλῶς μὴ καλὸν
(p. 127) ἁπτόμενον φαίνεσθαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ὅταν ᾖ καὶ προσ-
αγορευθῇ πόσις· περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν τῆς τεκνοποιίας
ἐάν τις φαίνηται τοιοῦτόν τι δρῶν, ἀτιμίᾳ ζημιούσθω πρε- 1336a
πούσῃ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν.
XV 17 Γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἴεσθαι ⟨δεῖ⟩ μεγάλην εἶναι δια-
φορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὁποία
τις ἂν ᾖ. φαίνεται δὲ διά τε τῶν ἄλλων ζῴων ἐπισκο-
ποῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελές ἐστιν ἄγειν τὴν
πολεμικὴν ἕξιν, ἡ τοῦ γάλακτος πλήθουσα τροφὴ μάλιστ'
2 οἰκεία τοῖς σώμασιν, ἀοινοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα. ἔτι

28 *χρὴ*] *δεῖ* $M^s P^1$ || *ζεύξεως* M^s et pr. P^1 (em. corr.[1]) **30** *τὰ τῶν*] *τῶν* M^s, *τὰ* P^1 **31** *γηρασκόντων* $M^s P^1$, sed *γεγηρακότων* (*decrepitorum* Guil.) *γρ.* mg. P^1 **33** Solonis fragm. 27 Be.[4] **35** *ὥστε*] *ὡς* Π^1 (em. corr.[1] P^1) **37** *ὑγείας* M^s (una cum *χάριν* om. in lac. pr. P^1) **39** *ᾖ*] *καὶ* Π^1 **1336a 3** *δεῖ* (vel *χρὴ*) add. Spengelius, an potius ⟨*δεῖ*⟩ *διαφορὰν*? Susem. **5** *δὲ* ex Guil. et Ar. cod. Parisinus 1858, *τε* Π **6** *ἄγειν* Π^1 (*inducere* Guil., ut 1306a 3 *ἤγαγε* *induxit*: hinc decepti *εἰσάγειν* cod. Parisinus 1858 teste Susem.[4] et Victorius), *ἀεὶ* Π^2, *ἀσκεῖν* Coraes, *ἐπάγειν*? Susem. **7** *πληθύουσα* Victorius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δὲ καὶ κινήσεις ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικούτων συμ-
φέρει. πρὸς δὲ τὸ μὴ διαστρέφεσθαι τὰ μέλη δι' ἀπαλό-
τητα χρῶνται καὶ νῦν ἔνια τῶν ἐθνῶν ὀργάνοις τισὶ μη-
χανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀστραβές. συμ-
φέρει δ' εὐθὺς καὶ πρὸς τὰ ψύχη συνεθίζειν ἐκ μικρῶν
παίδων· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πολεμικὰς
πράξεις εὐχρηστότατον. διὸ παρὰ πολλοῖς ἐστι τῶν βαρ-
βάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνό-
μενα ψυχρόν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπίσχειν, οἷον
Κελτοῖς. πάντα γὰρ ὅσα δυνατὸν ἐθίζειν, εὐθὺς ἀρχο- 3
μένων βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν·
εὐφυὴς δ' ἡ τῶν παίδων ἕξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν
ψυχρῶν ἄσκησιν. περὶ μὲν οὖν τὴν πρώτην συμφέρει ποιεῖ-
σθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλη-
σίαν· τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πέντε ἐτῶν, 4
ἣν οὔτε πω πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν οὐδεμίαν
οὔτε πρὸς ἀναγκαίους πόνους, ὅπως μὴ τὴν αὔξησιν ἐμποδί-
ζωσιν, δεῖ δὲ τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν
τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων· ἣν χρὴ παρασκευάζειν καὶ δι'
ἄλλων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδιᾶς. δεῖ δὲ καὶ τὰς
παιδιὰς εἶναι μήτε ἀνελευθέρους μήτε ἐπιπόνους μήτε ἀνει-
μένας. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποίους τινὰς ἀκούειν 5
δεῖ τοὺς τηλικούτους, ἐπιμελὲς ἔστω τοῖς ἄρχουσιν οὓς καλοῦσι (p. 128)
παιδονόμους. πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προοδοποιεῖν πρὸς
τὰς ὕστερον διατριβάς· διὸ τὰς παιδιὰς εἶναι δεῖ τὰς πολ-
λὰς μιμήσεις τῶν ὕστερον σπουδαζομένων. τὰς δὲ διατά- 6

10 *διαφέρεσθαι* M^s et corr.[1] P^1, *διαφέρθαι* pr. P^1 (*διαστρέφεσθαι γρ.* mg.), *defluere* Guil. **14** *ὑγείαν* M^sP^1 || *πρὸς* alterum om. M^sP^1 **16** *τοῖς*] *τῶν* M^sP^1 || *γενόμενα* Susem., *γεννώμενα* Scaliger **17** *ψυχρὸν* secl. Susem. || *μικρὸν*] *ψυχρὸν* P^1 et corr. π^3 (Susem.) || *ἀμπισχεῖν* ut videtur $P^{2.3}$ **18** *ἀρχομένω* $P^{2.3}\pi^3$ **26** *δὲ* om. $\Pi^1\pi^3$ **34** *studendorum* Guil. (unde *σπουδασθησομένων* cod. Parisinus 1858), *σπουδασομένων* Coraes, *σπουδασμάτων* Ridgewayus

σεις τῶν παίδων καὶ κλαυθμοὺς οὐκ ὀρθῶς ἀπαγορεύουσιν οἱ κωλύοντες ἐν τοῖς Νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὔξησιν· γίγνεται γὰρ τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἡ γὰρ τοῦ πνεύματος κάθεξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς πονοῦσιν, ὃ συμβαίνει καὶ τοῖς παιδίοις διατεινομένοις. ἐπισκεπτέον δὲ τοῖς παιδονόμοις τὴν τούτων διαγωγὴν τήν τ' ἄλλην, καὶ ὅπως ὅτι ἥκιστα μετὰ δούλων ἔσται· ταύτην γὰρ τὴν ἡλικίαν, καὶ μέχρι τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἀναγκαῖον οἴκοι τὴν τρο- 1336b
7 φὴν ἔχειν· εὔλογον οὖν ἀπολαύειν ἀπὸ τῶν ἀκουσμάτων καὶ τῶν δραμάτων ἀνελευθερίαν καὶ τηλικούτους ὄντας. ὅλως μὲν οὖν αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἄλλο τι, δεῖ τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν (ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὁτιοῦν τῶν αἰσχρῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς)· μάλιστα μὲν οὖν ἐκ τῶν νέων, ὅπως μήτε λέγωσι μήτε ἀκούωσι μηδὲν τοιοῦτον. ἐὰν δέ τις φαίνηταί τι λέγων ἢ πράττων τῶν ἀπηγορευμένων, τὸν μὲν ἐλεύθερον μήπω δὲ κατακλίσεως ἠξιωμένον ἐν τοῖς συσσιτίοις [ἀτιμίαις] κολάζειν καὶ πληγαῖς, τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀτιμίαις
8 ἀνελευθέροις ἀνδραποδωδίας χάριν. ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τι τῶν τοιούτων ἐξορίζομεν, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν ἢ γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμονας. ἐπιμελὲς μὲν οὖν ἔστω τοῖς ἄρχουσι μηθὲν μήτε ἄγαλμα μήτε γραφὴν εἶναι τοιούτων πράξεων μίμησιν, εἰ μὴ παρά τισι θεοῖς τοιούτοις οἷς καὶ τὸν τωθασμὸν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος· πρὸς δὲ τούτοις ἀφίησιν ὁ νόμος τοὺς τὴν ἡλικίαν ἔχοντας [ἔτι] τὴν ἱκνουμένην καὶ

35 *καὶ*] *καὶ τοὺς* M^{s}P^{1}, *κατὰ τοὺς*? Γ (*in ploratibus* Guil.) **36** Plato Legg. 792 B **1336b 2** *absumere* vel *assumere* (*ἀπολαβεῖν*?) Guil., *ἀπελαύνειν* Π^{2} (unde 3 *δραμάτων τῶν ἀνελευθέρων* π^{3}) **4** *ὥσπερ*] *εἴπερ* Lambinus || *ἄλλο* post *τι* Π^{1} **8** *τῶν* om. et 9 *ἀπηγορευμένον* Π^{1} **10** *ἀτιμίαις*] secl. Buecheler, *αἰκίαις* Schmidtius (*καὶ πληγαῖς* potius, auctore Schneidero, secl. Coraes) **14** *ἔστω* P^{1}, *ἔστι* cet. **17** *τούτους* Reizius **18** *τοὺς* — *ἱκνουμένην* om. Π^{2} (π^{3} iam inde a 17 *πρὸς δὲ*), *eos qui habent aetatem amplius provectam* Guil., unde *τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν πλέον* (*πλέον* in ras.) *προήκουσαν* cod. Parisinus 1858, Victorius alii || *ἔτι*] secl. Welldon, *ἤδη* Susem.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ὑπὲρ αὑτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν τιμαλφεῖν τοὺς θεούς. τοὺς δὲ νεωτέρους οὔτ' ἰάμβων οὔτε κωμῳδίας θεατὰς νομοθε- 9 τητέον, πρὶν ἢ τὴν ἡλικίαν λάβωσιν ἐν ᾗ καὶ κατακλίσεως (p. 129) ὑπάρξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ μέθης, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν τοιούτων γιγνομένης βλάβης ἀπαθεῖς ἡ παιδεία ποιήσει πάντας. νῦν μὲν οὖν ἐν παραδρομῇ τοῦτον πεποιήμεθα τὸν λόγον· ὕστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ διορίσαι μᾶλλον, εἴτε μὴ δεῖ πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας, καὶ πῶς δεῖ· κατὰ δὲ τὸν παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὡς ἀναγκαῖον. ἴσως γὰρ οὐ 10 κακῶς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον Θεόδωρος ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτής· οὐθενὶ γὰρ πώποτε παρῆκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν, οὐδὲ τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκειουμένων τῶν θεατῶν ταῖς πρώταις ἀκοαῖς· συμβαίνει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων· πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. διὸ δεῖ τοῖς νέοις πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δ' αὐτῶν ὅσα ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. διελθόντων δὲ τῶν πέντε ἐτῶν, τὰ δύο μέχρι τῶν ἑπτὰ δεῖ θεωροὺς ἤδη γίγνεσθαι τῶν μαθήσεων ἃς δεήσει μανθάνειν αὐτούς. Δύο δ' εἰσὶν 11 ἡλικίαι πρὸς ἃς ἀναγκαῖον διῃρῆσθαι τὴν παιδείαν, μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μέχρι ἥβης, καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀφ' ἥβης μέχρι τῶν ἑνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. οἱ γὰρ ταῖς ἑβδομάσι διαιροῦντες τὰς ἡλικίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λέγουσιν οὐ
1337 a κακῶς, δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα γὰρ τέχνη καὶ παιδεία τὸ προσλεῖπον βούλεται τῆς φύ-

19 *αὐτῶν* P^1 || *καὶ γυναικῶν* om. Π^1 (suppl. mg.^{1} P^1) || *τιμαλφᾶν* $M^s P^1$ **20** *θεατὰς θετέον* (*θετητέον* M^s) Π^1 **23** *ἀπαθῆς* M^s et, ut videtur, pr. P^1 || *πάντας* suspectat Iackson, *πάντως* ci. Susem. **24** *τοῦτον* P^1 et (post *οὖν*) π^3, *τούτων* ΓM^s et (post *οὖν*) $P^{2.3}\pi^3$ **28** *καλῶς* ΓM^s **30** *θεάτρων* (*θεατῶν γρ.* mg. P^1) Π^1 **34** *αὐτῶν* post *ὅσα* ΓM^s **35** *δυσμένειαν* de *iambis* intellegendum **36** *ἤδη* om. Π^1 **38** *τὴν* om. M^s et pr. P^1 (suppl. corr.^{1}) **39** *μέχρις* $M^s P^1$ **1337 a 1** *κακῶς* Muretus, *καλῶς* ΓΠ **2** *βούλεται* post *τῆς φύσεως* cum hiatu non illegitimo Π^1

σεως ἀναπληροῦν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον τάξιν τινὰ περὶ τοὺς παῖδας, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ᾽ ἴδιον τρόπον (ὃ γίγνεται καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων), τρίτον δὲ ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην.

Θ

I 1 *Ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον*
(p. 130) *περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειε· καὶ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν οὐ γιγνόμενον τοῦτο βλάπτει τὰς πολιτείας· δεῖ γὰρ πρὸς ἑκάστην παιδεύεσθαι· τὸ γὰρ ἦθος τῆς πολιτείας ἑκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρατικὸν δημοκρατίαν τὸ δ᾽ ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· ἀεὶ δὲ*
2 *τὸ βέλτιστον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας. ἔτι δὲ πρὸς πάσας δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προπαιδεύεσθαι καὶ προεθίζεσθαι πρὸς τὰς ἑκάστων ἐργασίας, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις· ἐπεὶ δ᾽ ἓν τὸ τέλος τῇ πόλει πάσῃ, φανερὸν ὅτι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων, καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ᾽ ἰδίαν, ὃν τρόπον νῦν ἕκαστος ἐπιμελεῖται τῶν αὐτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων· δεῖ δὲ τῶν κοινῶν κοινὴν ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄσκησιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν αὐτὸν αὑτοῦ τινα εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς*

3 *Πρῶτον* — 7 *ταύτην* libro octavo praemittere maluit Spengelius **7** *δεῖται* M[s], *oportet esse* Guil. **Lib. VIII 1337a 11:** in universum respicit librum octavum Mich. Ephes. in lib. V Eth. Nic. p. 14, 7. 24 Hayduck **14** *παιδεύεσθαι* Susem. (Aretinus: *disciplinam accommodari*), *πολιτεύεσθαι* ΓΠ: cf. 1341a 1 **18** *βέλτιστον*] *βέλτιον* M[s] (Ar., cod. Parisinus 1858) **24** *νῦν* post 25 *ἕκαστος* Π[1] **28** *αὑτὸν* et (spir. inc. P[2]) *αὑτοῦ* Π[2], *ἀν* superscr. *τ* et *αὐτῷ* M[s], *αὐτὸν* et *αὐτῷ* P[1], *αὐτῶν* et *αὐτῷ* Γ, *αὐτὸν* et *αὐτοῦ* H[a]

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

*πόλεως, μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως· ἡ δ' ἐπιμέλεια
πέφυκεν ἑκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπιμέλειαν.
ἐπαινέσειε δ' ἄν τις κατὰ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ* 3
πλείστην ποιοῦνται σπουδὴν περὶ τοὺς παῖδας καὶ κοινῇ ταύτην.

2 *Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην
κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν ἡ παιδεία καὶ πῶς
χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβη-
τεῖται περὶ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταὐτὰ πάντες ὑπολαμβά-
νουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν
βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερὸν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν
πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμ-* 4
*ποδὼν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πό-
τερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα
πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κρι-*
1337 b *τάς τινας)· περί τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμε-* (p. 131)
*νον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶ-
σιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).
Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων,* II
*οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διῃρημένων τῶν τε ἐλευθέρων
ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερὸν ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ
μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ
βάναυσον. βάναυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ
τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ
τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ
σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ
τάς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι τὸ σῶμα παρασκευάζουσι*

29 *μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως* om. Π[1] **31** *κατὰ* Sylburgius, *καὶ* ΓΠ **34** *communiter* Guil., *κοινῶς* M[s], *κοινῇ* P[1]: cf. 32 **36** *διὰ* (sed *περὶ* mg. p[1]) Π[1] **40** *οὐδενὶ* Π[1]π[3]
1337 b 4 *δεῖ* om. ΓM[s] **5** *ὅτι*] *ἐπεί*, quomodo iam Lambinus vertit, ci. Coraes (maluit 6 ⟨*καὶ*⟩ *ὅτι* Richardsius) || *ἐλευθερίων* (*liberalibus* Guil.) ci. Schneider **6** *ἀνελευθερίων* P[1], *illiberalibus* (sed eodem modo infra 19) Guil. **11** *ἢ τὴν ψυχὴν* secl. Susem. **12** *τε* om. M[s]P[1], non vertit Guil. || *τὸ σῶμα* post *παρασκευάζουσι* Π[1]

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

χεῖρον διακεῖσθαι βαναύσους καλοῦμεν, καὶ τὰς μισθαρνι-
κὰς ἐργασίας· ἄσχολον γὰρ ποιοῦσι τὴν διάνοιαν καὶ τα-
2 *πεινήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν*
τινὸς ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, τὸ δὲ προσεδρεύειν λίαν
πρὸς ἀκρίβειαν ἔνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ
πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος ἕνεκεν πράττει τις ἢ μαν-
θάνει· τὸ μὲν γὰρ αὑτοῦ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν οὐκ ἀνε-
λεύθερον, ὁ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων δι' ἄλλους πολλάκις
θητικὸν καὶ δουλικὸν δόξειεν ἂν πράττειν. Αἱ μὲν οὖν κα-
ταβεβλημέναι νῦν μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον,
3 **3** *ἐπαμφοτερίζουσιν· ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύ-*
ειν εἰώθασι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικήν, καὶ
τέταρτον ἔνιοι γραφικήν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφι-
κὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον οὔσας καὶ πολυχρήστους, τὴν
δὲ γυμναστικὴν ὡς συντείνουσαν πρὸς ἀνδρείαν· τὴν δὲ μουσικὴν
ἤδη διαπορήσειεν ἄν τις. νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς χάριν οἱ
πλεῖστοι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παι-
δείᾳ διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλάκις εἴρη-
ται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύ-
νασθαι καλῶς. αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν
4 *εἴπωμεν περὶ αὐτῆς. εἰ γὰρ ἄμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ*

16 *τὸ δὲ* — 19 *ἀνελεύθερον* om. Π^2 (suppl. mg. π^3): *assiduare autem* (*προσεδρεύειν δὲ* Victorius et in lacuna suppl. rc. cod. Parisini 1858) *valde ad perfectionem* (*extremum* Ar., *τὸ τέλειον* cod. Par., *τὸ ἐντελὲς* Victorius) *obnoxium dictis* (*ῥηθείσαις* Par.) *nocumentis. habet autem multam differentiam et quod cuius gratia* (*χάριν* Par., Victorius) *agit quis aut addiscit: ipsius quidem enim* (*αὑτοῦ μὲν γὰρ* Par., Victorius) *gratia aut amicorum* (*τῶν φίλων* Par.) *aut propter virtutem non illiberale* Guil. **20** *πράσσων* Π^2 ‖ *αὐτὸ*] *ταὐτὸ* Richardsius ‖ *δι' ἄλλους* post *πολλάκις* Π^1 **21** *δόξειε* post *ἂν* Π^1
22 *ἐλέχθη*] *εἴρηται* $M^s P^1$, *dictum est* Guil. **25** *τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν* om. Π^1 (suppl. mg. p^1)
27 *de musica* Guil., unde *περὶ δὲ τῆς μουσικῆς* cod. Parisinus 1858 idemque ducibus Guil. et Ar. om. 28 *ἤδη*
33 *γὰρ*] *δ'* Susem.

αἱρετὸν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας καὶ τέλος, ζητητέον (p. 132
ὅ τι δεῖ ποιοῦντας σχολάζειν. οὐ γὰρ δὴ παίζοντας· τέλος γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ βίου τὴν παιδιὰν ἡμῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστέον ταῖς παιδιαῖς (ὁ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἡ δὲ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεώς ἐστιν· τὸ δ' ἀσχολεῖν συμβαίνει μετὰ πόνου καὶ συντονίας), διὰ τοῦτο δεῖ παιδιὰς εἰσάγεσθαι καιροφυλακοῦντας τὴν χρῆσιν, ὡς προσάγοντας φαρμακείας χάριν· ἄνεσις γὰρ ἡ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς,
1338 a καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάπαυσις. τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν 5
αὐτὸ δοκεῖ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ζῆν μακαρίως. τοῦτο δ' οὐ τοῖς ἀσχολοῦσιν ὑπάρχει ἀλλὰ τοῖς σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ ἀσχολῶν ἕνεκά τινος ἀσχολεῖ τέλους ὡς οὐχ ὑπάρχοντος, ἡ δ' εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν οὐ μετὰ λύπης ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς οἴονται πάντες εἶναι. ταύτην μέντοι τὴν ἡδονὴν οὐκέτι τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν ἕξιν τὴν αὑτῶν, ὁ δ' ἄριστος τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλλίστων. ὥστε φανερὸν ὅτι δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ σχολὴν μανθάνειν ἄττα καὶ παιδεύεσθαι, καὶ ταῦτα μὲν τὰ παιδεύματα καὶ ταύτας τὰς μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἀσχολίαν ὡς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. διὸ καὶ τὴν 6
μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν οὐχ ὡς ἀναγκαῖον (οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον), οὐδ' ὡς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γράμ-

34 τῆς — **35** σχολάζειν om. Π² (suppl. mg. π³): *quam non-vacatio, et finaliter* (τελευταῖον cod. Parisinus 1858, ὅλως Victorius) *quaerendum*, *quod* (τί Par., Victorius) *facientes oportet* (ποιοῦντας δεῖ Par., Victorius) *vacare* Guil. || post τέλος distinxit Welldon, post ἀσχολίας vulgo **36** ἂν ἦν ante ἀναγκαῖον add. Schneider, ἦν post ἀναγκαῖον Spengelius **41** καιροφυλακτοῦντας cod. Parisinus 1858, Bas.²·³, Sylburgius alii || καιροφυλακοῦντα et προσάγοντα Π¹ **1338 a 3** δ'] γὰρ Susem. **8** αὐτῶν] αὑτῶν π³ et corr.¹ P¹, αὐτὴν Mˢ et pr. P¹ **10** σχολῇ διαγωγήν, ut 21, Coraes (ἐν τῇ διαγωγῇ secl. Spengelius, σχολὴν secl., ut sit ἡδονὴν intellegendum, Iackson)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ματα πρὸς χρηματισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν καὶ πρὸς μάθησιν καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλάς, δοκεῖ δὲ καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον, οὐδ' αὖ καθάπερ ἡ γυμναστικὴ πρὸς ὑγίειαν καὶ ἀλκήν (οὐδέτερον γὰρ τούτων ὁρῶμεν γιγνόμενον ἐκ τῆς μουσικῆς)· λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγήν, εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν. ἣν γὰρ οἴονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τάτ- (p. 133) τουσιν. διόπερ Ὅμηρος οὕτως ἐποίησεν

ἀλλ' οἷον μέν ἐστι καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην,

καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέρους τινὰς "οἳ καλέουσιν ἀοιδόν" φησίν, "ὅ κεν τέρπῃσιν ἅπαντας". καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην εἶναι διαγωγήν, ὅταν εὐφραινομένων τῶν ἀνθρώπων "δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἥμενοι ἑξείης".

III Ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι παιδεία τις ἣν οὐχ ὡς χρησίμην παιδευτέον τοὺς υἱεῖς οὐδ' ὡς ἀναγκαίαν ἀλλ' ὡς ἐλευθέριον καὶ καλήν, φανερόν ἐστιν· πότερον δὲ μία τὸν ἀριθμὸν ἢ πλείους, καὶ τίνες αὗται καὶ πῶς, ὕστερον λεκτέον περὶ αὐτῶν. νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων ἔχομέν τινα μαρτυρίαν ἐκ τῶν καταβεβλημένων παιδευμάτων· ἡ γὰρ μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δῆλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν χρησίμων ὅτι δεῖ τινα παιδεύεσθαι τοὺς παῖδας οὐ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον, οἷον τὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολ-

20 ὑγεῖαν $M^s P^1$ **24** cf. ρ 382 squ. **25** versum exemplaria Homerica non exhibent || οἷον Schneider, οἷον ΓΠ || μέν Aristotelis lapsus videtur, μὴν Schneider, μέν γ' Goettlingius, μέν τ' Spengelius, γε μέν Welldon, μόνον Newmanus, θέμις Ellisius (ἔοικε pro ἐστι Schmidtius) || καλεῖν post ἐπὶ δαῖτα Π^1 || θαλίην P^1, θαλείων M^s, *congaudere* Guil. **26** οἳ καλέουσιν exempl. Hom. non exhibent, οὓς καλοῦσιν aut οἳ καλοῦνται (ut Aristotelis verba) Spengelius **27** ὅ] ὧς Π^1, ὅς π^3 || ἅπαντας] ἀείδων exempl. Hom. **28** ὁ Ὀδυσσεὺς Newmanus **31** ἀναγκαῖον Π^2 **33** μίαν τῷ ἀριθμῷ Π^1

λὰς ἐνδέχεσθαι γίγνεσθαι δι' αὐτῶν μαθήσεις ἑτέρας, ὁμοίως 2
δὲ καὶ τὴν γραφικὴν οὐχ ἵνα ἐν τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ δια-
μαρτάνωσιν ἀλλ' ὦσιν ἀνεξαπάτητοι πρὸς τὴν τῶν σκευῶν
1338 b ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι ποιεῖ θεωρητικὸν τοῦ
περὶ τὰ σώματα κάλλους. τὸ δὲ ζητεῖν πανταχοῦ τὸ χρή-
σιμον ἥκιστα ἁρμόττει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευ-
θέροις. Ἐπεὶ δὲ φανερὸν πρότερον τοῖς ἔθεσιν ἢ τῷ λόγῳ
παιδευτέον εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα πρότερον ἢ τὴν διά-
νοιαν, δῆλον ἐκ τούτων ὅτι παραδοτέον τοὺς παῖδας γυμνα-
στικῇ καὶ παιδοτριβικῇ· τούτων γὰρ ἡ μὲν ποιάν τινα ποιεῖ
τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰ ἔργα.

4 Νῦν μὲν οὖν αἱ μάλιστα δοκοῦσαι τῶν πόλεων ἐπιμε- 3
λεῖσθαι τῶν παίδων αἱ μὲν ἀθλητικὴν ἕξιν ἐμποιοῦσι, λω-
βώμεναι τά τε εἴδη καὶ τὴν αὔξησιν τῶν σωμάτων, οἱ
δὲ Λάκωνες ταύτην μὲν οὐχ ἥμαρτον τὴν ἁμαρτίαν, θη-
ριώδεις δ' ἀπεργάζονται τοῖς πόνοις, ὡς τοῦτο πρὸς ἀνδρείαν
μάλιστα συμφέρον. καίτοι, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, οὔτε (p. 134)
πρὸς μίαν οὔτε πρὸς μάλιστα ταύτην βλέποντα ποιητέον
τὴν ἐπιμέλειαν· εἴ τε καὶ πρὸς ταύτην, οὐδὲ τοῦτο ἐξευρί-
σκουσιν. οὔτε γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις οὔτε ἐπὶ τῶν ἐθνῶν
ὁρῶμεν τὴν ἀνδρείαν ἀκολουθοῦσαν τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀλλὰ
μᾶλλον τοῖς ἡμερωτέροις καὶ λεοντώδεσιν ἤθεσιν. πολλὰ 4
δ' ἔστι τῶν ἐθνῶν ἃ πρὸς τὸ κτείνειν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρω-
ποφαγίαν εὐχερῶς ἔχει, (καθάπερ τῶν περὶ τὸν Πόντον
Ἀχαιοί τε καὶ Ἡνίοχοι καὶ τῶν ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν ἕτερα,
τὰ μὲν ὁμοίως τούτοις τὰ δὲ μᾶλλον), ἃ λῃστρικὰ μέν ἐστιν,

40 *δι' αὐτῶν* ante *ἐνδέχεσθαι* Π[1] **42** *ἀλλ'* et 1338 b 1 *ἢ μᾶλλον*] *ἢ* et *ἀλλὰ μᾶλλον* Reizius, *ἀλλ'* et *ἀλλὰ μᾶλλον* Thurotus, *ἀλλ'* et *μᾶλλον ἢ* Postgateus **1338 b 1** *θεωρητικὴν* (*θεωριτικὴν* π[3]) Π[2] **3** *ἁρμόζει* M[s]P[1] || *ἐλευθερίοις*? Susem. **4** *πρότερον* Demetrius Chalcondylas (corr.[1] P[1]): *πότερον* cum cet. pr. P[1], unde 5 *εἶναι* om. Π[1] **5** *παιδευτέον* post 4 *ἔθεσιν* Π[1] **6** ⟨*πρότερον*⟩ *παραδοτέον* ci. Susem. **23** *λῄϊστικα* pr. P[3], *λῃστικὰ* P[2]π[3]

ἀνδρείας δ' οὐ μετειλήφασιν.[4] *ἔτι δ' αὐτοὺς τοὺς Λάκωνας ἴσμεν, ἕως μὲν αὐτοὶ προσήδρευον ταῖς φιλοπονίαις, ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων, νῦν δὲ καὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς πολεμικοῖς λειπομένους ἑτέρων· οὐ γὰρ τῷ τοὺς νέους γυμνάζειν τὸν τρόπον τοῦτον διέφερον, ἀλλὰ τῷ μόνον μὴ*
5 *πρὸς ἀσκοῦντας ἀσκεῖν.*[5] *ὥστε τὸ καλὸν ἀλλ' οὐ τὸ θηριῶδες δεῖ πρωταγωνιστεῖν· οὐδὲ γὰρ λύκος οὐδὲ τῶν ἄλλων θηρίων ἀγωνίσαιτο ἂν οὐθένα καλὸν κίνδυνον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνὴρ ἀγαθός.*[6] *οἱ δὲ λίαν εἰς ταῦτα ἀνέντες τοὺς παῖδας καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπαιδαγωγήτους ποιήσαντες, βαναύσους κατεργάζονται κατά γε τὸ ἀληθές, πρὸς ἕν τε μόνον ἔργον τῇ πολιτικῇ χρησίμους ποιήσαντες, καὶ πρὸς τοῦτο χεῖρον, ὥς φησιν ὁ λόγος, ἑτέρων.*[7] *δεῖ δὲ οὐκ ἐκ τῶν προτέρων ἔργων κρίνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν νῦν· ἀνταγωνιστὰς γὰρ τῆς*
IV *παιδείας νῦν ἔχουσι, πρότερον δ' οὐκ εἶχον. Ὅτι μὲν οὖν χρηστέον τῇ γυμναστικῇ, καὶ πῶς χρηστέον, ὁμολογούμενόν ἐστιν (μέχρι μὲν γὰρ ἥβης κουφότερα γυμνάσια προσοιστέον, τὴν βίαιον τροφὴν καὶ τοὺς πρὸς ἀνάγκην πόνους ἀπείργοντας, ἵνα μηθὲν ἐμπόδιον ᾖ πρὸς τὴν αὔξησιν·*[8] *σημεῖον γὰρ οὐ μικρὸν ὅτι δύνανται τοῦτο παρασκευάζειν, ἐν γὰρ τοῖς ὀλυμ-* 1339a
πιονίκαις δύο τις ἂν ἢ τρεῖς εὕροι τοὺς αὐτοὺς νενικηκότας
p. 135) *ἄνδρας τε καὶ παῖδας, διὰ τὸ νέους ἀσκοῦντας ἀφαιρεῖσθαι*
2 *τὴν δύναμιν ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων·*[9] *ὅταν δ' ἀφ' ἥβης ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γένωνται, τότε*

26 *γυμνασίοις* et inde *ἀγῶσι* post 27 *πολεμικοῖς* Π² **28** *τῷ μόνον*] „pro *μόνον τῷ*, nisi potius ita scribendum" Reizius **30** *οὐδὲ*] *οὐ* Π² ‖ *θηρίων*] *ferarum aliqua* Guil., *θηρίων τι* Victorius, *θηρίων οὐθὲν* (*οὐθεὶς* mire Camotius) Coraes; *οὐθὲν* potius pro 31 *οὐθένα* ci. Goettlingius (*οὐδὲν οὐδένα?* Susem.) **33** *ἀπαιδαγωγήτους* P², *ἀπαιδαγώγους* cet. **40** *μὲν* om. Mˢ, non vertit Guil. ‖ *κουφότερα γυμνάσια* P³, *leviora exercitia* Guil., *κουφότερα γυμνασία* Mˢ, *κουφοτέρα γυμνάσια* P¹π³, *κουφοτέρα γυμνασια* P², *κουφοτέρα* (vel *ᾳ*) *γυμνασία* (vel *ᾳ*) π³
1339 a 1 *δύναται* P²·³π³ ‖ *ταῖς* Π² **2** *ἂν*] *ἀνὴρ* Π¹ (*ἠρ* eras. P¹) **5** *γίνωνται* Π¹

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

ἁρμόττει καὶ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀναγκοφαγίαις καταλαμβάνειν τὴν ἐχομένην ἡλικίαν· ἅμα γὰρ τῇ τε διανοίᾳ καὶ τῷ σώματι διαπονεῖν οὐ δεῖ, τοὐναντίον γὰρ ἑκάτερος ἀπεργάζεσθαι πέφυκε τῶν πόνων, ἐμποδίζων ὁ μὲν τοῦ σώματος πόνος τὴν διάνοιαν ὁ δὲ ταύτης τὸ σῶμα).

5 Περὶ δὲ μουσικῆς ἔνια μὲν διηπορήκαμεν τῷ λόγῳ 3 καὶ πρότερον, καλῶς δ' ἔχει καὶ νῦν ἀναλαβόντας αὐτὰ προαγαγεῖν, ἵνα ὥσπερ ἐνδόσιμον γένηται τοῖς λόγοις οὓς ἄν τις εἴπειεν ἀποφαινόμενος περὶ αὐτῆς. οὔτε γὰρ τίνα ἔχει δύναμιν ῥᾴδιον περὶ αὐτῆς διελεῖν, οὔτε τίνος δεῖ χάριν μετέχειν αὐτῆς, πότερον παιδιᾶς ἕνεκα καὶ ἀναπαύσεως, καθάπερ ὕπνου καὶ μέθης (ταῦτα γὰρ καθ' αὑτὰ μὲν οὔτε τῶν σπουδαίων, ἀλλ' ἡδέα, καὶ ἅμα παύει μέριμναν, ὥς φησιν Εὐριπίδης· διὸ καὶ τάττουσιν αὐτὴν καὶ χρῶνται πᾶσι τούτοις ὁμοίως, ὕπνῳ καὶ μέθῃ καὶ μουσικῇ· τιθέασι δὲ καὶ τὴν ὄρχησιν ἐν τούτοις), ἢ μᾶλλον οἰητέον 4 πρὸς ἀρετήν τι τείνειν τὴν μουσικήν, ὡς δυναμένην, καθάπερ ἡ γυμναστικὴ τὸ σῶμα ποιόν τι παρασκευάζει, καὶ τὴν μουσικὴν τὸ ἦθος ποιόν τι ποιεῖν, ἐθίζουσαν δύνασθαι χαίρειν ὀρθῶς, ἢ πρὸς διαγωγήν τι συμβάλλεται καὶ πρὸς φρόνησιν (καὶ γὰρ τοῦτο τρίτον θετέον τῶν εἰρημένων). Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τοὺς νέους μὴ παιδιᾶς ἕνεκα παιδεύειν, οὐκ ἄδηλον (οὐ γὰρ παίζουσι μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ ἡ μάθησις)· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ διαγωγήν γε παισὶν ἁρμόττει

11 *Περὶ δὲ μουσικῆς* usque ad exitum libri ex peculiari ipsius de musica disputatione ipsum Aristotelem in hunc locum transtulisse censet Amsdorfius. Respici videntur passim a Philodemo de musica, cf. p. 45. 48. 62 squ. Kemke || *διηπορήσαμεν* Π² **14** *εἴπειεν* P², *εἴποιεν* cet. **15** *ἔχει* post *δύναμιν* Π¹ **18** *οὐδὲ* aut *οὔτε* ⟨*τῶν καλῶν οὔτε*⟩ Reizius || Eurip. Bacch. 381: *ἀποπαῦσαί τε μερίμνας* || *ἅμα μέριμναν παύει* Π¹, *ἀναπαύει μέριμναν* Goettlingius **20** *ὕπνῳ* Ar. et mg. rc. in Guilelmi cod. Parisino b, *οἴνῳ* ΓΠ **21** *οἰητέον* post **22** *μουσικὴν* Mˢ P¹ **22** *τι* om. Mˢ P¹ **23** *παρασκευάζειν* ΓMˢ **24** *δύνασθαι* om. ΓMˢ **29** *γε*] *τε* Π², om. Mˢ, non vertit Guil.

καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀποδιδόναι ταῖς τοιαύταις (οὐθενὶ γὰρ
5 ἀτελεῖ προσήκει τέλος). ἀλλ' ἴσως ἂν δόξειεν ἡ τῶν παίδων σπουδὴ παιδιᾶς εἶναι χάριν ἀνδράσι γενομένοις καὶ τελειωθεῖσιν. ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἐστὶ τοιοῦτον, τίνος ἂν ἕνεκα δέοι (p. 136) μανθάνειν αὐτούς, ἀλλὰ μή, καθάπερ οἱ τῶν Περσῶν καὶ Μήδων βασιλεῖς, δι' ἄλλων αὐτὸ ποιούντων μεταλαμβάνειν τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς μαθήσεως; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον βέλτιον ἀπεργάζεσθαι τοὺς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένους ἔργον καὶ τέχνην τῶν τοσοῦτον χρόνον ἐπιμελουμένων ὅσον πρὸς μάθησιν μόνον. εἰ δὲ δεῖ τὰ τοιαῦτα διαπονεῖν αὐτούς, καὶ περὶ τὴν τῶν ὄψων πραγματείαν αὐτοὺς ἂν δέοι παρασκευάζειν· ἀλλ'
6 ἄτοπον. τὴν δ' αὐτὴν ἀπορίαν ἔχει καὶ εἰ δύναται τὰ ἤθη βελτίω ποιεῖν· ταῦτα γὰρ τί δεῖ μανθάνειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ἑτέρων ἀκούοντας ὀρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν, ὥσπερ οἱ Λάκωνες; ἐκεῖνοι γὰρ οὐ μανθάνοντες ὅμως δύνανται κρίνειν ὀρθῶς, ὥς φασι, τὰ χρηστὰ καὶ τὰ μὴ χρηστὰ τῶν μελῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος κἂν εἰ πρὸς εὐημερίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον χρηστέον αὐτῇ· τί δεῖ μαν-
7 θάνειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ἑτέρων χρωμένων ἀπολαύειν; σκοπεῖν δ' ἔξεστι τὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχομεν περὶ τῶν θεῶν· οὐ γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἀείδει καὶ κιθαρίζει τοῖς ποιηταῖς. ἀλλὰ καὶ βαναύσους καλοῦμεν τοὺς τοιούτους καὶ τὸ πράττειν οὐκ ἀνδρὸς μὴ μεθύοντος ἢ παίζοντος. Ἀλλ' ἴσως περὶ μὲν
V τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον· ἡ δὲ πρώτη ζήτησίς ἐστι πότερον οὐ θετέον εἰς παιδείαν τὴν μουσικὴν ἢ θετέον, καὶ τί δύναται τῶν διαπορηθέντων τριῶν, πότερον παιδείαν ἢ παιδιὰν ἢ διαγωγήν. εὐλόγως δ' εἰς πάντα τάττεται καὶ

30 *οὐθενὶ* Π^2, *οὐδὲν* M^{s}P^1, *neque* (*οὐδὲ*) Guil. **33** *δεῖ* (*δέοι* corr.^{1} P^1) Π^1 **35** *δι'* om. P^2 **39** *εἰ δὲ* — **41** *ἄτοπον* respicere videtur Sextus adv. mus. 33 || *δεῖ* post *τὰ τοιαῦτα* Π^1 || ⟨*τὰ*⟩ *περὶ* Argyriades **40** *ἂν δέοι*] *δέοι* M^{s}P^1, *oportebit* Guil. **1339 b 1** *καὶ* post *δύνασθαι* tri. Spengelius **4** *εἰ*] *εἴη* P$^{2.3}$π^3 **13** *παιδιὰν ἢ παιδείαν* Victorius

φαίνεται μετέχειν. ἥ τε γὰρ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεώς ἐστι, τὴν δ' ἀνάπαυσιν ἀναγκαῖον ἡδεῖαν εἶναι (τῆς γὰρ διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τίς ἐστιν), καὶ τὴν διαγωγὴν ὁμολογουμένως δεῖ μὴ μόνον ἔχειν τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ἡδονήν (τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἐστίν)· τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναί φαμεν τῶν ἡδίστων, καὶ ψι-
λὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελῳδίας (φησὶ γὰρ καὶ Μουσαῖος 2
εἶναι "βροτοῖς ἥδιστον ἀείδειν·" διὸ καὶ εἰς τὰς συνουσίας καὶ διαγωγὰς εὐλόγως παραλαμβάνουσιν αὐτὴν ὡς δυναμένην εὐφραίνειν), ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ἄν τις ὑπολάβοι παιδεύε- (p. 137)
σθαι δεῖν αὐτὴν τοὺς νεωτέρους. ὅσα γὰρ ἀβλαβῆ τῶν ἡδέων, οὐ μόνον ἁρμόττει πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν· ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ τέλει συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις ὀλιγάκις γίγνεσθαι, πολλάκις δὲ ἀναπαύονται καὶ χρῶνται ταῖς παιδιαῖς οὐχ ὅσον ἐπὶ πλέον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἡδονήν, χρήσιμον ἂν εἴη διαναπαύειν ἐν ταῖς ἀπὸ
ταύτης ἡδοναῖς. συμβέβηκε δὲ τοῖς ἀνθρώποις ποιεῖσθαι 3
τὰς παιδιὰς τέλος· ἔχει γὰρ ἴσως ἡδονήν τινα καὶ τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὴν τυχοῦσαν, ζητοῦντες δὲ ταύτην, λαμβάνουσιν ὡς ταύτην ἐκείνην, διὰ τὸ τῷ τέλει τῶν πράξεων ἔχειν ὁμοίωμά τι. τό τε γὰρ τέλος οὐθενὸς τῶν ἐσομένων χάριν αἱρετόν, καὶ αἱ τοιαῦται τῶν ἡδονῶν οὐθενός εἰσι τῶν ἐσομένων ἕνεκεν, ἀλλὰ τῶν γεγονότων, οἷον πόνων καὶ λύπης. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν γίγνεσθαι διὰ τούτων τῶν ἡδονῶν, ταύτην ἄν τις εἰκότως ὑπο-
λάβοι τὴν αἰτίαν· περὶ δὲ τοῦ κοινωνεῖν τῆς μουσικῆς, οὐ 4
διὰ ταύτην μόνην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι πρὸς τὰς ἀναπαύσεις, ὡς ἔοικεν. οὐ μὴν ἀλλὰ ζητητέον μή ποτε

21 *γὰρ*] *γοῦν* Π² **24** *ἄν τις* post *ὑπολάβοι* Π¹ **29** *καὶ διὰ*] *δι' αὐτὴν* Spengelius **33** *δὲ* om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹) **37** *οἷον* om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹) **39** *ἄν τις* post *εἰκότως* Π¹ **41** *χρησιμώτατον*, nisi mavis ⟨*πάντων μάλιστα*⟩ *χρήσιμον* Flachius

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τοῦτο μὲν συμβέβηκε, τιμιωτέρα δ' αὐτῆς ἡ φύσις ἐστὶν ἢ 1340a κατὰ τὴν εἰρημένην χρείαν, καὶ δεῖ μὴ μόνον τῆς κοινῆς ἡδονῆς μετέχειν ἀπ' αὐτῆς, ἧς ἔχουσι πάντες αἴσθησιν (ἔχει γὰρ ἡ μουσικὴ τὴν ἡδονὴν φυσικήν, διὸ πάσαις ἡλικίαις καὶ πᾶσιν ἤθεσιν ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐστι προσφιλής), ἀλλ' ὁρᾶν εἴ πῃ καὶ πρὸς τὸ ἦθος συντείνει καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. τοῦτο δ' ἂν εἴη δῆλον, εἰ ποιοί τινες τὰ ἤθη γιγνόμεθα δι'

5 αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν ὅτι γιγνόμεθα ποιοί τινες, φανερὸν διὰ πολλῶν μὲν καὶ ἑτέρων, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τῶν Ὀλύμπου μελῶν· ταῦτα γὰρ ὁμολογουμένως ποιεῖ τὰς ψυχὰς ἐνθουσιαστικάς, ὁ δ' ἐνθουσιασμὸς τοῦ περὶ τὴν ψυχὴν ἤθους πάθος ἐστίν. ἔτι δὲ ἀκροώμενοι τῶν μιμήσεων γίγνονται πάντες συμπαθεῖς, καὶ χωρὶς τῶν ῥυθμῶν καὶ τῶν μελῶν (p. 138) αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ συμβέβηκεν εἶναι τὴν μουσικὴν τῶν ἡδέων, τὴν δ' ἀρετὴν περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν, δεῖ δηλονότι μανθάνειν καὶ συνεθίζεσθαι μηθὲν οὕτως ὡς τὸ κρίνειν ὀρθῶς καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἐπιεικέσιν ἤθεσι καὶ

6 ταῖς καλαῖς πράξεσιν· ἔστι δὲ ὁμοιώματα μάλιστα παρὰ τὰς ἀληθινὰς φύσεις ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τοῖς μέλεσιν ὀργῆς καὶ πρᾳότητος, ἔτι δ' ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης, καὶ πάντων τῶν ἐναντίων τούτοις καὶ τῶν ἄλλων ἠθικῶν (δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἔργων· μεταβάλλομεν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀκροώμενοι τοιούτων)· ὁ δ' ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐθισμὸς τοῦ λυπεῖσθαι καὶ χαίρειν ἐγγύς ἐστι τῷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον (οἷον εἴ τις χαίρει τὴν εἰκόνα τινὸς θεώμενος μὴ

1340 a 1 *ἡ φύσις αὐτῆς ἐστιν* P^1, *ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς* ΓM^s **6** *πρὸς* alterum om. M^sP^1 **8** *ποιοί* — **9** *δὲ καὶ* om. pr. P^3 (suppl. mg. rc.) et (partim suppl.) π^3 **12** *ἔτι δὲ* (*ἐπειδὴ* Susem.) — **14** *αὐτῶν* post **23** *τοιούτων* tri. Susem. || *ἀκροώμενοι*] praeter *ἀκ* in M^s suppl. rc., non vertit Guil., qui lacuna indicata coniecerat *manifestum quod* (*δῆλον ὅτι*) **13** post *χωρὶς* lacuna fuit in Γ, qua indicata coniecit Guilelmus *imitatione* (*μιμήσεως*), Albertus *musicis et* (*μουσικῶν καὶ*) idemque **12** *mutationum* i. e. *κινήσεων* || *τῶν* prius om. pr. M^s (suppl. rc.) **14** *εἶναι* post *τὴν μουσικὴν* Π^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

δι' ἄλλην αἰτίαν ἀλλὰ διὰ τὴν μορφὴν αὐτήν, ἀναγκαῖον τούτῳ καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν, οὗ τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἡδεῖαν εἶναι). συμβέβηκε δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐν μὲν τοῖς 7 *ἄλλοις μηδὲν ὑπάρχειν ὁμοίωμα τοῖς ἤθεσιν, οἷον ἐν τοῖς ἁπτοῖς καὶ τοῖς γευστοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἠρέμα. σχήματα γάρ ἐστι τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπὶ μικρόν, κοὐ πάντες τῆς τοιαύτης αἰσθήσεως κοινωνοῦσιν· ἔτι δὲ οὐκ ἔστι ταῦτα ὁμοιώματα τῶν ἠθῶν, ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον τὰ γιγνόμενα σχήματα καὶ χρώματα τῶν ἠθῶν, καὶ ταῦτ' ἐστὶν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐν τοῖς πάθεσιν· οὐ μὴν ἀλλ' ὅσον διαφέρει καὶ περὶ τὴν τούτων θεωρίαν, δεῖ μὴ τὰ Παύσωνος θεωρεῖν τοὺς νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγνώτου κἂν εἴ τις ἄλλος τῶν γραφέων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἐστιν ἠθικός, ἐν δὲ τοῖς μέλεσιν* 8 *αὐτοῖς ἔστι μιμήματα τῶν ἠθῶν (καὶ τοῦτ' ἐστὶ φανερόν· εὐθὺς γὰρ ἡ τῶν ἁρμονιῶν διέστηκε φύσις, ὥστε ἀκούοντας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον πρὸς ἑκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐνίας ὀδυρτικωτέρως καὶ συνεστηκότως μᾶλλον, οἷον πρὸς τὴν μιξολυδιστὶ καλουμένην, πρὸς δὲ τὰς μαλακωτέρως τὴν διάνοιαν, οἷον πρὸς τὰς ἀνειμένας, μέσως δὲ καὶ καθεστηκότως μάλιστα πρὸς* (p. 139) *ἑτέραν, οἷον δοκεῖ ποιεῖν ἡ δωριστὶ μόνη τῶν ἁρμονιῶν, ἐνθουσιαστικοὺς δ' ἡ φρυγιστί. ταῦτα γὰρ καλῶς λέγουσιν οἱ περὶ* 9 *τὴν παιδείαν ταύτην πεφιλοσοφηκότες· λαμβάνουσι γὰρ τὰ μαρτύρια τῶν λόγων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων), τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥυθμούς (οἱ μὲν γὰρ ἦθος ἔχουσι*

27 *τούτω κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν τὴν εἰκόνα οὐ θεωρεῖ* $M^s P^1$, ***huic illam visionem, cuius videt imaginem, secundum se*** (*καθ' αὐτήν*) Guil., sine hiatu post *θεωρεῖ* || *αὐτὴν ἐκείνου* Ar., *αὑτοῦ ἐκείνου* Lambinus **31** *γάρ ἐστι* vulgo || post *καὶ* add. *οὐ* Ed. Mueller (malebat *ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν* post 32 *κοινωνοῦσιν* traicere Spengelius) **34** *τοῦτ'* Π^1 || *ἀπὸ* (sed *ἐπὶ* mg. p^1) Π^1 **36** *πάσωνος* Π^2 (em. in π^3) **1340 b 6** *παιδείαν* Ar., *παιδιὰν* ΓΠ **7** *δὲ*] *γὰρ* Π^2 **8** *τὰ* om. pr. P^1 (suppl. $corr.^1$) et Π^3 || *ἦθος* post *ἔχουσιν* Π^1

στασιμώτερον οἱ δὲ κινητικόν, καὶ τούτων οἱ μὲν φορτικωτέρας ἔχουσι τὰς κινήσεις οἱ δὲ ἐλευθεριωτέρας). ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερὸν ὅτι δύναται ποιόν τι τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ἡ μουσικὴ παρασκευάζειν· εἰ δὲ τοῦτο δύναται ποιεῖν, δῆλον ὅτι προσακτέον καὶ παιδευτέον ἐν αὐτῇ τοὺς νέους.
10 ἔστι δὲ ἁρμόττουσα πρὸς τὴν φύσιν τὴν τηλικαύτην ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς· οἱ μὲν γὰρ νέοι διὰ τὴν ἡλικίαν ἀνήδυντον οὐθὲν ὑπομένουσιν ἑκόντες, ἡ δὲ μουσικὴ φύσει τῶν ἡδυσμένων ἐστίν. καί τις ἔοικε συγγένεια ταῖς ἁρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς εἶναι· διὸ πολλοί φασι τῶν σοφῶν οἱ μὲν ἁρμονίαν εἶναι τὴν ψυχήν, οἱ δ' ἔχειν ἁρμονίαν.

VI 6 Πότερον δὲ δεῖ μανθάνειν αὐτοὺς ᾄδοντάς τε καὶ χειρουργοῦντας ἢ μή, καθάπερ ἠπορήθη πρότερον, νῦν λεκτέον. οὐκ ἄδηλον δὴ ὅτι πολλὴν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γίγνεσθαι ποιούς τινας, ἐάν τις αὐτὸς κοινωνῇ τῶν ἔργων· ἓν γάρ τι τῶν ἀδυνάτων ἢ χαλεπῶν ἐστι μὴ κοινωνήσαντας τῶν ἔργων κριτὰς γενέσθαι σπουδαίους. ἅμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβήν, καὶ τὴν Ἀρχύτου πλαταγὴν οἴεσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδόασι τοῖς παιδίοις, ὅπως χρώμενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. αὕτη μὲν οὖν ἐστι τοῖς νηπίοις ἁρμόττουσα τῶν παιδίων, ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζοσι τῶν νέων. Ὅτι μὲν οὖν παιδευτέον τὴν μουσικὴν οὕτως ὥστε καὶ κοινωνεῖν τῶν ἔργων, φανερὸν ἐκ τῶν τοιού-
2 των· τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ μὴ πρέπον ταῖς ἡλικίαις οὐ χαλεπὸν διορίσαι, καὶ λῦσαι πρὸς τοὺς φάσκοντας βάναυ-

14 ἔστι] ἔχει M^{s}Π^2 (unde mox ἁρμοζόντως π^3) 17 ἡδυσμάτων? Bywater || *cognatio ad animam* cod. Guelf. h Guilelmi, malebant ante 18 εἶναι addere ἡμῖν Ar., πρὸς ἡμᾶς vel πρὸς τὴν ψυχὴν Reizius 20 αὐτοὺς (ipsos)] τοὺς αὐτοὺς Π^1 22 δὲ ΓM^{s}Π^3 26 ἀρχύτα M^s et (em. corr.^{1}) P^1, *Anchytae* Guil. 27 γίνεσθαι ΓP^1 29 τοῖς νηπίοις post 30 ἁρμόττουσα Π^1 30 παιδίων P^1, παιδιῶν (παιδικῶν π^3) cet. 32 καὶ om. Π^1

σον εἶναι τὴν ἐπιμέλειαν.[4] πρῶτον μὲν γάρ, ἐπεὶ τοῦ κρίνειν (p. 140) χάριν μετέχειν δεῖ τῶν ἔργων, διὰ τοῦτο χρὴ νέους μὲν ὄντας χρῆσθαι τοῖς ἔργοις, πρεσβυτέρους δὲ γενομένους τῶν μὲν ἔργων ἀφεῖσθαι, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κρίνειν καὶ χαίρειν ὀρθῶς διὰ τὴν μάθησιν τὴν γενομένην ἐν τῇ νεότητι· [5] περὶ δὲ τῆς ἐπιτιμήσεως ἥν τινες ἐπιτιμῶσιν ὡς ποιούσης 3 τῆς μουσικῆς βαναύσους, οὐ χαλεπὸν λῦσαι, σκεψαμένους μέχρι τε πόσου τῶν ἔργων κοινωνητέον τοῖς πρὸς ἀρετὴν 1341a παιδευομένοις πολιτικήν, καὶ ποίων μελῶν καὶ ποίων ῥυθμῶν κοινωνητέον, ἔτι δὲ ἐν ποίοις ὀργάνοις τὴν μάθησιν ποιητέον, καὶ γὰρ τοῦτο διαφέρειν εἰκός.[6] ἐν τούτοις γὰρ ἡ λύσις ἐστὶ τῆς ἐπιτιμήσεως· οὐδὲν γὰρ κωλύει τρόπους τινὰς τῆς μουσικῆς ἀπεργάζεσθαι τὸ λεχθέν. Φανερὸν τοίνυν ὅτι 4 δεῖ τὴν μάθησιν αὐτῆς μήτε ἐμποδίζειν πρὸς τὰς ὕστερον πράξεις, μήτε τὸ σῶμα ποιεῖν βάναυσον καὶ ἄχρηστον πρὸς τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς ἀσκήσεις, πρὸς μὲν τὰς χρήσεις ἤδη, πρὸς δὲ τὰς μαθήσεις ὕστερον.[7] συμβαίνοι δ' ἂν περὶ τὴν μάθησιν, εἰ μήτε τὰ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς τεχνικοὺς συντείνοντα διαπονοῖεν, μήτε τὰ θαυμάσια καὶ περιττὰ τῶν ἔργων, ἃ νῦν ἐλήλυθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐκ δὲ τῶν ἀγώνων εἰς τὴν παιδείαν,[8] ἀλλὰ καὶ τὰ ⟨μὴ⟩ τοιαῦτα μέχρι περ ἂν δύνωνται χαίρειν τοῖς καλοῖς μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς, καὶ μὴ μόνον τῷ κοινῷ τῆς μουσικῆς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔνια ζῴων, ἔτι δὲ καὶ πλῆθος ἀνδραπόδων καὶ παιδίων. Δῆλον δὲ ἐκ τούτων καὶ ποίοις ὀργάνοις χρηστέον. 5

37 *γενομένους* (Schoellio teste) M^s, *factos* Guil., *γινομένους* (*γιγνομένους* π^3) cet. **39** *γινομένην* M^s P^1 **1341 a 1** *παιδευομένοις*] *πολιτευομένοις* Γ M^s: cf. 1337 a 14 **8** permutabant *τὰς χρήσεις* et *τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς ἀσκήσεις* Schneider, *χρήσεις* et **9** *μαθήσεις* Boiesenius, aut haec aut **9** *ἤδη* et *ὕστερον* Spengelius; *χρήσεις* et **9** *μαθήσεις* delebat Goettlingius **13** *παιδιάν* M^s P^1 || *ἀλλὰ καὶ* (*καὶ* om. Π^1) *τὰ* ⟨*μὴ*⟩ *τοιαῦτα* Immischius, *ἀλλὰ κατὰ τὰ τοιαῦτα* Madvigius **15** *κοινωνῷ* M^s Π^2 (crx. p^2)

οὔτε γὰρ αὐλοὺς εἰς παιδείαν ἀκτέον οὔτ᾽ ἄλλο τι τεχνικὸν ὄργανον, οἷον κιθάραν κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ὅσα ποιήσει αὐτῶν ἀκροατὰς ἀγαθοὺς ἢ τῆς μουσικῆς παιδείας ἢ τῆς ἄλλης· ἔτι δὲ οὐκ ἔστιν ὁ αὐλὸς ἠθικὸν ἀλλὰ μᾶλλον ὀργιαστικόν, ὥστε πρὸς τοὺς τοιούτους αὐτῷ καιροὺς χρηστέον ἐν οἷς ἡ θεωρία κάθαρσιν δύναται μᾶλλον ἢ μά-
(p. 141) θησιν. προσθῶμεν δὲ ὅτι συμβέβηκεν αὐτῷ ἐναντίον πρὸς παιδείαν καὶ τὸ κωλύειν τῷ λόγῳ χρῆσθαι τὴν αὔλησιν. διὸ καλῶς ἀπεδοκίμασαν αὐτοῦ οἱ πρότερον τὴν χρῆσιν ἐκ τῶν νέων καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ χρησάμενοι τὸ πρῶ-
6 τον αὐτῷ. σχολαστικώτεροι γὰρ γιγνόμενοι διὰ τὰς εὐπορίας καὶ μεγαλοψυχότεροι πρὸς τὴν ἀρετήν, ἔτι τε πρότερον καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων, πάσης ἥπτοντο μαθήσεως, οὐδὲν διακρίνοντες ἀλλ᾽ ἐπιζητοῦντες. διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἤγαγον πρὸς τὰς μαθήσεις. καὶ γὰρ ἐν Λακεδαίμονί τις χορηγὸς αὐτὸς ηὔλησε τῷ χορῷ, καὶ περὶ Ἀθήνας οὕτως ἐπεχωρίασεν ὥστε σχεδὸν οἱ πολλοὶ τῶν ἐλευθέρων μετεῖχον αὐτῆς· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ πίνακος ὃν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδῃ χορηγήσας.
7 ὕστερον δ᾽ ἀπεδοκιμάσθη διὰ τῆς πείρας αὐτῆς, βέλτιον δυναμένων κρίνειν τὸ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ μὴ πρὸς ἀρετὴν συντεῖνον. ὁμοίως δὲ καὶ πολλὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἀρχαίων, οἷον πηκτίδες καὶ βάρβιτοι καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν συντείνοντα τοῖς ἀκούουσι τῶν χρωμένων, ἑπτάγωνα καὶ τρίγωνα καὶ σαμβῦκαι, καὶ πάντα τὰ δεόμενα χειρουργικῆς ἐπιστήμης. 1341 b

18 *τι* om. Π^2 **19** *ἕτερόν*] *ἄλλο* $M^s P^1$, *ἄλλο ἕτερόν* corr. π^3, *alterum* (non *aliud*) Guil. **20** *ὅσα ἂν ποιήσειεν* propter hiatum ci. Immischius ‖ *παιδιᾶς* ΓM^s **21** *ὁ αὐλὸς*] *ὁ αὐτὸς* M^s, *id ipsum* Guil. **23** *δύναται μᾶλλον* $M^s P^1$, *μᾶλλον δύναται* Π^2 **24** *αὐτῷ* post *ἐναντίον* Π^2 **28** *γενόμενοι* Schneider **29** *τὴν* om. Bk. cum π^3 **31** *ἥποντο* M^s, *sequebantur* (*εἵποντο*) Guil. **33** *αὐτὸς* om. Π^1 (suppl. mg. p^1) **41** *χρωμένων*] *χρωμάτων*? Immischius **1341 b 1** *σαμβῦκαι* Goettlingius, *ἴαμβοι* Π^1, *σαμβύκαι* Π^2 et mg. p^1

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

εὐλόγως δ' ἔχει καὶ τὸ περὶ τῶν αὐλῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων 8 *μεμυθολογημένον. φασὶ γὰρ δὴ τὴν Ἀθηνᾶν εὑροῦσαν ἀποβαλεῖν τοὺς αὐλούς. οὐ κακῶς μὲν οὖν ἔχει φάναι καὶ διὰ τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου τοῦτο ποιῆσαι δυσχεράνασαν τὴν θεόν, οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον εἰκὸς ὅτι πρὸς τὴν διάνοιαν οὐθέν ἐστιν ἡ παιδεία τῆς αὐλήσεως, τῇ δὲ Ἀθηνᾷ τὴν ἐπιστήμην περιτίθεμεν καὶ τὴν τέχνην. Ἐπεὶ δὲ τῶν τε ὀργάνων* VII *καὶ τῆς ἐργασίας ἀποδοκιμάζομεν τὴν τεχνικὴν παιδείαν (τεχνικὴν δὲ τίθεμεν τὴν πρὸς τοὺς ἀγῶνας· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ πράττων οὐ τῆς αὑτοῦ μεταχειρίζεται χάριν ἀρετῆς, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκουόντων ἡδονῆς, καὶ ταύτης φορτικῆς, διόπερ οὐ τῶν ἐλευθέρων κρίνομεν εἶναι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ θητικωτέραν· καὶ βαναύσους δὴ συμβαίνει γίγνεσθαι, πονηρὸς γὰρ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ποιοῦνται τὸ τέλος· ὁ γὰρ* (p. 142) *θεατὴς φορτικὸς ὢν μεταβάλλειν εἴωθε τὴν μουσικήν, ὥστε καὶ τοὺς τεχνίτας τοὺς πρὸς αὐτὸν μελετῶντας αὐτούς τε ποιούς τινας ποιεῖ καὶ τὰ σώματα διὰ τὰς κινήσεις)·*

7 *Σκεπτέον δέ τι περί τε τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς,* 2 *καὶ πρὸς παιδείαν· πότερον πάσαις χρηστέον ταῖς ἁρμονίαις καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς ἢ διαιρετέον, ἔπειτα τοῖς πρὸς παιδείαν διαπονοῦσι πότερον τὸν αὐτὸν διορισμὸν θήσομεν ἢ τρίτον δεῖ τινα ἕτερον (ἐπειδὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὁρῶμεν διὰ*

2 *αὐλῶν*] *ἄλλων* ΓM^s 3 *δὴ* om. $Π^1$ 4 *μὲν οὖν*] *enim* Guil., *μὲν* et in lac. suppl. rc. *οὖν* M^s 7 *δὲ*] *γὰρ* Susem. 9 *παιδιάν* $Π^1$ (crx. *γρ.* mg. p^1) 11 *αὐτοῦ* (*suimet* Guil.) Γ, *αὑτοῦ* Π 14 *θητικωτέραν καὶ βάναυσον* Coraes 18 *ποιούς τινας*] *illius modi* (*τοιούτους?*) Ar., *πτοίους τινὰς* Lindauius 19 *δέ τι* P^3, *δὲ* (vel *δ'*) *ἔτι* $Π^1P^2Π^3$, *ἔτι* cod. Par. 1858, *δὲ τὰ* Reizius, *ἔτι τὰ* Schneider, *δὴ ἔτι?* Susem. 20 *καὶ πρὸς παιδείαν* (i. e. *καὶ καθόλως καὶ πρὸς παιδείαν*)] cum sequentibus iungunt auctore Schneidero, non vertit Ar., secl. Bonitzius, *καὶ πρὸς παιδιὰν* Orellius || *πάσαις χρηστέον* post *ταῖς ἁρμονίαις* $Π^1$

21 *καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς* om. $π^3$ (fort. $Π^3$) 23 *δεῖ*] *δὴ* $π^3$, non vertit Ar. (*τρίτον δὲ* post *τινα ἕτερον* tri. et 25 *καὶ* del. Susem., *τρίτον δεῖ* secl. et mox *ἔτι δὲ* pro *ἐπειδὴ* ci. Newmanus)

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

μελοποιίας καὶ ῥυθμῶν οὖσαν, τούτων δ' ἑκάτερον οὐ δεῖ λεληθέναι τίνα δύναμιν ἔχει πρὸς παιδείαν) καὶ πότερον προαιρετέον μᾶλλον τὴν εὐμελῆ μουσικὴν ἢ τὴν εὔρυθμον.
3 νομίσαντες οὖν πολλὰ καλῶς λέγειν περὶ τούτων τῶν τε νῦν μουσικῶν ἐνίους καὶ τῶν ἐκ φιλοσοφίας ὅσοι τυγχάνουσιν ἐμπείρως ἔχοντες τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας, τὴν μὲν καθ' ἕκαστον ἀκριβολογίαν ἀποδώσομεν ζητεῖν τοῖς βουλομένοις παρ' ἐκείνων, νῦν δὲ νομικῶς διέλωμεν, τοὺς τύπους
4 μόνον εἰπόντες περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδεχόμεθα τῶν μελῶν ὡς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, τὰ μὲν ἠθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθουσιαστικὰ τιθέντες, καὶ τῶν ἁρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκαστα τούτων οἰκείαν ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος τιθέασι, φαμὲν δ' οὐ μιᾶς ἕνεκεν ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλειόνων χάριν (καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως — τί δὲ λέγομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἁπλῶς, πάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον —, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν, πρὸς ἄνεσίν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν)·
5 φανερὸν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἁρμονίαις, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν παιδείαν ταῖς ἠθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἑτέρων χειρουργούντων καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς (ὃ
(p. 143) γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχὰς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν πάσαις ὑπάρχει, τῷ δὲ ἧττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον,

25 δύναμιν post ἔχει P³Π³ **31** νομικῶς: cf. νόμου χάριν Metaphys. 1076 a 27 **36** μέρος] μέλος Tyrwhittus **38** γὰρ] γὰρ καὶ P¹·²π³ || παιδιᾶς Π¹P² **40** τρίτον δὲ — **41** ἀνάπαυσιν] καὶ ταῦτα πρὸς διαγωγὴν καὶ πρὸς ἄνεσίν κτλ. Liepertus, ταύτης δὲ (vel ταύτης δ' ἢ) πρὸς διαγωγὴν ἢ πρὸς ἄνεσίν κτλ. Susem., aut τρίτον δὲ post διαγωγήν aut τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν post **41** ἀνάπαυσιν Spengelius, πρὸς διαγωγήν secl. Welldon, ἢ post διαγωγὴν ci. Newmanus, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγὴν μὲν οὔ, πρὸς ἄνεσιν δὲ κτλ. Immischius **1342 a 1** οὐ — **2** χρηστέον om. Π¹ **3** ἀκρόασιν] κάθαρσιν cod. Par. 2043 (Twiningius)

οἷον ἔλεος καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός· καὶ γὰρ ὑπὸ
ταύτης τῆς κινήσεως κατακώχιμοί τινές εἰσιν, ἐκ τῶν δ'
ἱερῶν μελῶν ὁρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιά-
ζουσι τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυ-
χόντας καὶ καθάρσεως· [5] ταὐτὸ δὴ τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν 6
καὶ τοὺς ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικοὺς καὶ τοὺς ὅλως πα-
θητικοὺς τοὺς [δ'] ἄλλους, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων
ἑκάστῳ, καὶ πᾶσι γίγνεσθαί τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι
μεθ' ἡδονῆς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ καθαρτικὰ παρέ-
χει χαρὰν ἀβλαβῆ τοῖς ἀνθρώποις). [6] διὸ ταῖς μὲν τοιαύ-
ταις ἁρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι θετέον τοὺς τὴν
θεατρικὴν μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς (ἐπεὶ δ' ὁ 7
θεατὴς διττός, ὁ μὲν ἐλεύθερος καὶ πεπαιδευμένος, ὁ δὲ
φορτικὸς ἐκ βαναύσων καὶ θητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συγ-
κείμενος, ἀποδοτέον ἀγῶνας καὶ θεωρίας καὶ τοῖς τοιούτοις
πρὸς ἀνάπαυσιν· [7] εἰσὶ δὲ ὥσπερ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ παρε-
στραμμέναι τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως, οὕτω καὶ τῶν ἁρμονιῶν
παρεκβάσεις εἰσὶ καὶ τῶν μελῶν τὰ σύντονα καὶ παρακε-
χρωσμένα, ποιεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν ἑκάστοις τὸ κατὰ φύσιν
οἰκεῖον, διόπερ ἀποδοτέον ἐξουσίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς
τὸν θεατὴν τὸν τοιοῦτον τοιούτῳ τινὶ χρῆσθαι τῷ γένει τῆς
μουσικῆς)· [8] πρὸς δὲ παιδείαν, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς ἠθικοῖς τῶν 8

8 τῶν δ'] δὲ τῶν π^3 || respicit huc fort. Iulianus ep. 56 p. 442 B **10** καθισταμένας Π^1P^2 (crx. p^1) **11** καὶ] secl. Spengelius, τῆς Ueberwegius **12** τοὺς ὅλως παθητικοὺς τοὺς ἄλλους Immischius, τοὺς ὅλως (τοὺς ἄλλως Ar., ὅλως τοὺς Reizius) παθητικούς, τοὺς δ' ἄλλους ΓΠ **15** post ἡδονῆς (propter ὁμοίως δὲ) desiderat aliquid de purgationis via et ratione Thurotus || καθαρτικὰ] πρακτικὰ Sauppeus **16** χαρὰν] χώραν Π^1 (em. corr.^{1} P^1) et corr.^{1} P^2 **17** θετέον] θεατέον corr.^{1} P^1 et $P^3\Pi^3$ (crx. γρ. mg. π^3), θελκτέον Coraes, θεαστέον vel θειαστέον Goettlingius, ⟨χρῆσθαι⟩ ἐατέον Ed. Mueller, ⟨χρῆσθαι⟩ θετέον Spengelius, παιδευτέον Iebbius **18** θεατρικὴν om. Π^1P^2 (ut glossam superscr. p^2) **24** παρακεχωρημένα Π^1P^2 (crx. γρ. mg. p^1) **28** παιδιάν Π^1P^2 (em. mg. p^1 et corr.^{1} P^2)

μελῶν χρηστέον καὶ ταῖς ἁρμονίαις ταῖς τοιαύταις. τοιαύτη δ' ἡ δωριστί, καθάπερ εἴπομεν πρότερον· δέχεσθαι δὲ δεῖ κἄν τινα ἄλλην ἡμῖν δοκιμάζωσιν οἱ κοινωνοὶ τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβῆς καὶ τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας. ὁ δ' ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης οὐ καλῶς τὴν φρυγιστὶ μόνην καταλείπει μετὰ τῆς δωριστί, καὶ ταῦτα ἀποδοκιμάσας τῶν ὀργάνων τὸν αὐλόν· ἔχει γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἡ 1342b
φρυγιστὶ τῶν ἁρμονιῶν ἥνπερ αὐλὸς ἐν τοῖς ὀργάνοις·

p. 144) 9 ἄμφω γὰρ ὀργιαστικὰ καὶ παθητικά. δηλοῖ δ' ἡ ποίησις. πᾶσα γὰρ βακχεία καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη κίνησις μάλιστα τῶν ὀργάνων ἐστὶν ἐν τοῖς αὐλοῖς, τῶν δ' ἁρμονιῶν ἐν τοῖς φρυγιστὶ μέλεσι λαμβάνει ταῦτα τὸ πρέπον. οἷον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ Φρύγιον. καὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τὴν σύνεσιν ταύτην, ἄλλα τε καὶ διότι Φιλόξενος ἐγχειρήσας ἐν τῇ δωριστὶ ποιῆσαι [διθύραμβον] τοὺς μύθους οὐχ οἷός τ' ἦν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν φρυγιστὶ τὴν

10 προσήκουσαν ἁρμονίαν πάλιν. περὶ δὲ τῆς δωριστὶ πάντες ὁμολογοῦσιν ὡς στασιμωτάτης οὔσης καὶ μάλιστα ἦθος ἐχούσης ἀνδρεῖον. ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ μέσον μὲν τῶν ὑπερβολῶν ἐπαινοῦμεν καὶ χρῆναι διώκειν φαμέν, ἡ δὲ δωριστὶ ταύτην ἔχει τὴν φύσιν πρὸς τὰς ἄλλας ἁρμονίας, φανερὸν ὅτι τὰ Δώρια μέλη πρέπει παιδεύεσθαι μᾶλλον τοῖς νεωτέροις. εἰσὶ δὲ δύο σκοποί, τό τε δυνατὸν καὶ τὸ πρέπον· καὶ γὰρ τὰ δυνατὰ δεῖ μεταχειρίζεσθαι μᾶλλον καὶ τὰ πρέποντα ἑκάστους. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὡρισμένα ταῖς ἡλικίαις, οἷον τοῖς ἀπειρηκόσι διὰ χρόνον οὐ ῥᾴδιον ᾄδειν τὰς συντόνους ἁρμονίας, ἀλλὰ τὰς ἀνειμένας ἡ φύσις ὑποβάλλει τοῖς τηλι-

10 *διθύραμβον*] secl. Immischius, *διθυραμβικοὺς* (omisso *τοὺς*) legisse videtur Ramus (contra *τοὺς μύθους* vel vitiosum vel insiticium censuit Victorius, *τοὺς Μυσοὺς* Reizio duce ci. Schneider) 17 *τοὺς νεωτέρους* Coraes || *εἰσὶ — 34 πρέπον* interpolatori tribuit Susem. 19 *ἑκάστοις* cod. Par. 1858
21 *χρόνον* P³Π³, incerto compendio Mˢ, *χρόνου* cet.

κούτοις. διὸ καλῶς ἐπιτιμῶσι καὶ τοῦτο Σωκράτει τῶν περὶ τὴν μουσικήν τινες, ὅτι τὰς ἀνειμένας ἁρμονίας ἀποδοκιμάσειεν εἰς τὴν παιδιάν, ὡς μεθυστικὰς λαμβάνων αὐτάς, οὐ κατὰ τὴν τῆς μέθης δύναμιν (βακχευτικὸν γὰρ ἥ γε μέθη ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλ' ἀπειρηκυίας. ὥστε καὶ πρὸς τὴν ἐσομένην ἡλικίαν, τὴν τῶν πρεσβυτέρων, δεῖ καὶ τῶν τοιούτων ἁρμονιῶν ἅπτεσθαι καὶ τῶν μελῶν τῶν τοιούτων. ἔτι δ' εἴ τίς ἐστι τοιαύτη τῶν ἁρμονιῶν ἣ πρέπει τῇ τῶν παίδων ἡλικίᾳ διὰ τὸ δύνασθαι κόσμον τ' ἔχειν ἅμα καὶ παιδείαν, οἷον ἡ λυδιστὶ φαίνεται πεπονθέναι μάλιστα τῶν ἁρμονιῶν, δῆλον ὅτι τούτους ὅρους τρεῖς ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν, τό τε μέσον καὶ τὸ δυνατὸν καὶ τὸ πρέπον. 11

23 *τῷ Σωκράτει* Wilson (cf. Plat. Rp. 398 E) 25 *παιδιάν* Immischius, *παιδείαν* ΓΠ 27 *καὶ*] non vertit Guil., *εἰ καὶ* (post 29 *τοιούτων* comma) Spengelius 28 *καὶ* non vertit Guil. 32 *παιδιάν* C. E. Ch. Schneider (ad Platonis Rp. 399 A) || *παιδείαν οἷον* (*οἵαν* pr. P^3)] *διάνοιαν* $Π^1$ (crx. p^1) et corr.[1] P^2
33 *δῆλον*] *ἢ δῆλον* P^1 et corr.[1] P^2, ** *δῆλον* Conringius (*ἢ* ** *δῆλον* Susem.), *δῆλον οὖν* Schneider, *ᾗ δῆλον* Goettlingius || *τούτους ὅρους τρεῖς*] *τρεῖς τούτ* cum lacuna pr. P^1 (postea suppl.), *τρεῖς τούτους* P^2, *tres has* (vel *hos*) Guilelmi codd., *tres hos terminos* Guil. apud Thom., *τρεῖς τούτους*, *ὅρους* Goettlingio suadente Susem. || *παιδιάν* $P^{1 \cdot 2}$ (crx. mg. p^1) 34 *πρέπον*] *decens. Reliqua huius operis in Graeco nondum inveni* Guil.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

SCHOLIA ET GLOSSAE

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Quae fontis indice non adiecto afferuntur, petita sunt ex codice H^a, omnia rubricata paucissimis exceptis, ubi de origine recentiore monui.

Argumentorum indices similisque generis marginalia codicum P^1 et $P^{2 \cdot 3}$ supplenda sunt ex ed. Susem.^{1} p. X. XVII. XIX.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

A

52 a 17: *τὴν διαιρετικήν, ἣν ἤδη*(?) *ὑπέφηνε*(?) . . . . . *τὴν ἐκ τῶν ὥ(ς) ἐπὶ τὸ πολὺ δεικνύουσ(αν) τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἣν ἤδη τὰ (εἰς) τὸν πρῶτον λόγον τῶν ἠθικῶν ὑφήγηται* (cf. Eustratius in Eth. Nic. p. 21, 16 squ. Heylb.).

52 b 6: *τὸ φύσει ἄρχον*] *ἤτοι τὸν νοῦν* p^2.

14: *ὁμοσιπύους, σιπύη. ὁμοκάπους, κάπη* mg. Marc. Ven. 213.

25: *αὐτοὶ*] *οἱ ἄνθρωποι* mg.[1] P^1.

29: *ὡς συνελόντα* (*συνελόντι* P^1) *εἰπεῖν* p^2 et mg.[1] P^1.

53 a 7: *ἄζυξ ὢν*] *ἀναριπτῶν* mg. rc. Flor. Castigl.

33: *ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅπλα ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ δικαίου φρονήσει καὶ ἀρετῇ* [*καὶ τῇ φρονήσει*]. *τούτοις χρησαμένη ἀφροσύνη καὶ ἀδικία χαλεπωτάτη ἐστίν. — διὰ τούτων κατασκευάζει τὸ πῶς ὁ πρῶτα συστησάμενος πόλιν μεγίστων ἀγαθῶν γέγονεν αἴτιος* (53 a 30). *εἰ γὰρ ὁ δίκαιος καὶ η δικαιοσύνη μέγιστα ἀγαθὰ τυγχάνουσιν, ἔστι δὲ ἡ δικαιοσύνη πολιτικόν* (53 a 37), *τουτέστι* (s. v. *ἔτι δὲ*) *ἡ δικαιοσύνη ἕξις τῶν συζώντων καὶ συμπολιτευομένων, συμπολιτεύονται καὶ οἱ ἐν πόλει οἰκοῦντες.*

37 squ.: *καὶ ἡ δίκη τοῦ δικαίου κρίσις. ἡ τοῦ δικαίου κρίσις πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν. ἡ δίκη ἔτι πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ἡ δικαιοσύνη δίκη ἐστίν. ἡ δικαιοσύνη ἔτι τάξις ἐστὶ πολιτική. εἰ δὲ παρὰ φύσιν, οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη. αἱ γὰρ ἐπιστῆμαι τεταγμέναι, τὸ δὲ παρὰ φύσιν ἄτακτον.*

53 b 26: *ὄργανον εἰς κτῆμα καὶ ὄργανον τὸ ἀντιδιῃρημένον τῷ κτήματι. ὥσπερ ἡ καθόλου δικαιοσύνη διαιρεῖται εἰς τὴν ἀντιδιῃρημένην δικαιοσύνην τῇ ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ, οὕτως καὶ τὸ ὄργανον διαιρεῖται εἰς κτῆμα καὶ ὄργανον.*

54 a 2: *τὸ κτῆμά φησιν ἔστω ὄργανον πρακτικόν, οἷον τὸ ἱμάτιον. τῆς μὲν ποιήσεως τὸ ὄργανον ῥηθείη ἂν ποιητικὸν*

16 post *δικαιοσύνη* expunxit m. ead. *πολιτικόν* **17** *καὶ οἱ ἐν πόλει οἰκοῦντες* add. m. 1, textus atramento **18** *κρίσις* bis **23** post *ἄτακτον* schema, quo ratio illustretur intercedens inter *δικαιοσύνη, δίκη, δικαία κρίσις, πολιτικῆς κοινωνίας τάξις*

ὄργανον, καὶ πράξεως πρακτικόν. οἷον τὰ τοῦ πολέμου ὄργανα πρακτικά, ἡ κερκὶς ὄργανον οὖσα ποιητικὸν ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος, ἡ δὲ ἐσθὴς πρακτικόν· ἐπράχθη μὲν γὰρ ἡ ἐσθὴς καὶ γέγονεν, ἔπραξε δὲ ἡ κερκὶς τρόπον τινὰ καὶ ἐποίησε. δεῖ δὲ εἰδέναι οὗ μὲν ὀργάνου [ὅτι] ἐστὶν ἕτερόν τι παρὰ τὴν χρῆσιν αὐτήν, ποιητικὸν ὄργανον τὸ τοιοῦτον λέγεται, οὗ δὲ μὴ ἔστι, πρακτικὸν ὄργανον. ὥστε κατὰ τοῦτο ὁ δοῦλος ποτὲ μὲν πρακτικὸν ὄργανον ῥηθήσεται, ὁτὲ δὲ ποιητικόν.

13—17: *φύσει δοῦλός ἐστιν ὁ μὴ διορατικὸς τῶν πρακτέων δι' ἀφυΐαν ἀλλ' ὑπηρετικός. — ἦν ἂν σαφὴς ἡ λέξις, εἰ οὕτω εἶχε· τῶν ὀργάνων τὰ μὲν λέγεται ποιητικὰ ὄργανα, τὰ δὲ λέγεται κτήματα τουτέστι πρακτικὰ ὄργανα. τέως γὰρ λέγειν κτῆμα οὐδὲν ἄλλο λέγειν ἐστὶν ἢ ὄργανον πρακτικόν. — τὸ χωριστὸν διὰ τὰ ἐν ἡμῖν μόρια, ὄργανα ὄντα ἀχώριστα ἡμῶν.*

39 squ.: *μοχθηρός ἐστιν ὁ κατ' ἐνέργειαν τοῦ κακοῦ, ὃς καὶ ἴαστος, εἰ μήπω μοχθηρῶς ἔχει· ὃ γὰρ μοχθηρῶς ἔχει, τὸ καθ' ἕξιν τέλος, ὃ τῇ φύσει ἐξίσωται* mg.[3] P[2].

54b 4—9: *ἡ ὄρεξις ἀναιρεῖται εἰς θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ βούλησιν. καὶ ἔστιν ἡ μὲν τῶν ἡδονῶν ἐπιθυμία, ἥτις ἐν πᾶσιν ἔστι τοῖς ζῴοις. ἡ δὲ ὄρεξις τοῦ τιμωρήσασθαί τινα.*

τῶν ἀγαθῶν ὄρεξις μετὰ κρίσεως γινομένη βουλὴ καλεῖται, ἥτις ἐν ἀνθρώποις γίνεται μόνοις. τούτων οὕτως ἐχόντων ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ σώματος ἐν ἅπασιν τοῖς ζῴοις ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν (ὡς ὀργάνῳ γὰρ καὶ κτήματι χρῶνται αἱ ψυχαὶ τοῖς σώμασιν), ἐν ἀνθρώπῳ δὲ κατὰ φύσιν ἔχοντι ἄρχει ὁ νοῦς τῆς ὀρέξεως βασιλικὴν καὶ πολιτικήν. ὀρέξεως δὲ δηλονότι τῆς βουλῆς· ἡ γὰρ ὄρεξις τῷ δύνασθαι ὑποτάσσεσθαι τῷ λόγῳ καὶ πείθεσθαι αὐτῷ, ὅταν ὀρέγηται τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου κριθέντων, βούλησις καλεῖται, νοῦν δὲ τὴν λογικὴν ἔθος αὐτῷ καλεῖν ψυχήν. — Σημείωσαι, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δούλου, ἔχειν οὕτως ἐπὶ ψυχῆς καὶ σώματος (κἀκεῖ γὰρ ὃ βούλεται ὁ δεσπότης πράττει ὁ δοῦλος· κἀνταῦθα ὃ βούλεται ἡ ψυχὴ πράττει τὸ σῶμα), ἐπὶ δὲ ὀρέξεως καὶ νοῦ οὐχ οὕτως, ἀλλ' εἰ μὲν σχοίη τὴν ὄρεξιν ἑπομένην, πράττει, εἰ δὲ μή, ἀφίσταται. οὕτως καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βουλή. εἰ μὲν ἀρέσκει τὰ βουλευθέντα τοῖς βασιλευομένοις ἢ τῷ δήμῳ, πράττουσιν, εἰ δὲ μή, οὔ. διαφέρει δὲ ὅτι ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ ὁ νοῦς δύνανται βουλεύεσθαι, ἐκεῖνα δὲ οὔ.

54b 36: *πάντες φαῖεν ἂν κτλ.* (?)] *οὐδείς φησιν ἀμφιβάλλει οὐδὲ λέγει, ὅτι τὸ κρατοῦν δίχα ἀρετῆς ἤτοι ἀνδρείας καὶ φρονήσεως κρατεῖ. δῆλον γάρ, ὅτι μετὰ ἀρετῆς κρατεῖ. ἀλλὰ τὸ*

5 *αὐτῆς* **11** post *λέγεται* exp. m. 1 *ὄργανα* **16** ὃ] *οὐ* ci. Susem. (sine commate post *ἔχει*): sed intellegas *τὸ καθ' ἕξιν τέλος* scil. *ἐστίν* **21** *τῶν ἀγαθῶν* novo versus initio, sed nullo praecedentis lacunae indicio

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ζητούμενόν ἐστιν, εἰ φύσει δίκαιόν ἐστι πάντα τὸν βίᾳ κρατηθέντα δουλεύειν.

55 a 8: *γράφεται καὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις ὥσπερ ῥήτορα.*

13: *ἡ ἀρετή, φησί, ἐὰν τύχῃ καὶ χορηγίας, βιάζεσθαι δύναται. λέγει δὲ χορηγίαν τὰ ἐκτός, οἷον χρήματα κτήματα. εἰ γὰρ εἴη τις ἤ τινες ἀνδρεῖος ἢ ἀνδρεῖοι, ἐστέρηνται δὲ ὅπλων καὶ ἵππων καὶ ἄλλων τινῶν ὧν χρῄζουσιν, οὐκ ἂν βιάσασθαι δυνήσωνται.*

21: *δεῖ μέν, ἀλλὰ τῇ φύσει δούλων, οὐ μὴν τῶν φύσει ἐλευθέρων βιασθέντων δέ.*

26: *εἰ δὲ μή*] *εἰ δὲ φήσει ἄξιον δουλεύειν* p².

28: *αὐτοὺς*] *τοὺς εὐγενεῖς καὶ κρατηθέντας* p² (post *ληφθέντας* in textum recepit Mˢ).

55 b 4 squ. (?): *ἀλλά, τὸ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι μὲν οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ καθόλου πάντες οἱ δουλεύοντες φύσει εἰσὶ δοῦλοι, οὐδὲ πάντες οἱ δεσπόζοντες φύσει δεσπόται δῆλον.*

20 squ.: *τοῦ μὲν πῶς δεῖ κτᾶσθαι δοῦλον οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, τοῦ δὲ πῶς δεῖ χρῆσθαι κτησάμενον ἔστιν ἐπιστήμη. τὸ γὰρ ἀλλὰ τῷ τοιόσδε εἶναι* (21) *ἴσον ἐστὶν ἀλλὰ ἐν τῷ δύνασθαι ὡς δεῖ χρῆσθαι λέγεται ἐπιστήμων* (cf. 32).

34: *τὰ κοινὰ καὶ οἷς πάντες χρῶνται ἀναγκαίοις οὖσι.*

56 a 7 squ.: *εἰδοποιητικὰ ὄργανα, ἡ δὲ χαλκεύεσθαι ὕλην. τὸ δὲ* ⟨*ἔρια*⟩ *οὐκ εἴρηται ὡς τῆς κερκιδοποιητικῆς ὕλην παρεχούσης τῷ ὑφάντῃ, ἣν . . . . μὴ γὰρ χορηγεῖ αὐτὴν τὴν ὕλην, ἀλλ' ὡς παράδειγμα ἐπήνεγκε σαφηνίζων, τίς ἐστιν ἡ ὕλη.*

56 b 8: *ὁρῶμεν, ὅπως ἀπέδειξε τἀληθὲς τὸ πάντα ἕνεκεν ἡμῶν γεγονέναι καὶ πλωτὰ* (?) *καὶ πεζὰ καὶ πτηνὰ καὶ φυτά.*

38: *δι' ἣν αἰτίαν*] *χάριν τῆς ζωῆς* p² (cf. etiam adnot. crit. ad 56b 26).

57 b 28: *καὶ ταύτης γὰρ τὸ τέλος τὸ ἀεὶ χρηματίζεσθαι καὶ τὸ ἀεὶ ἀντικαταλλάττεσθαι. τὸ δ' ἀεὶ δῆλον ὡς ἐπ' ἄπειρον συναγόμενον.*

58 a 15: *δι' αἰτίαν τίνα*] *διὰ τὰς ἀπολαύσεις* p².

18: *ὅρον*] *ἤτοι αὐτάρκειαν* p².

58 b 40: *Χαριτιάδης ὁ Πάριος, Ἀπολλόδωρος ὁ Λήμνιος* (rec.).

59 b 2 squ.: *ἤτοι εἰ μὴ τὸ ἐναντίον γένηται, ὃ παρὰ φύσιν καλεῖ* mg.³ P².

14: *δηλονότι πατέρα εἰπών* p² (in textum receperunt ΓMˢ).

36: *δηλονότι τῷ μᾶλλον ἔχειν ἀρετήν* p².

38: *οὐ ποιεῖ εἴδους διαφορὰν καὶ διαλλαγήν* p².

60 b 19 squ.: *ἤτοι ἐκ παίδων εἰσὶν οἱ κοινωνοῦντες τῆς πολιτείας* mg.³ P².

21 *παντά* **22** *ἢ δὲ* 17 lac. 7 fere litterarum **25** *σαφανίζων* **31** *ὡς ἐπάπορον* **38** *καιεῖ*, corr. Susem.

B

61 a 10: *ἐν τῷ ε̄ τῶν ἑαυτοῦ πολιτειῶν ὁ Πλάτων τοῦτο λέγει καὶ κατασκευάζει.*

27: *τῷ τοιούτῳ]* ⟨. . . .⟩ *ἢ οἱ ἑκατὸν τοῖς ἑκατόν. ἔστι δὲ ἐλλιπὴς ἡ λέξις καὶ δεῖ προσυπακούειν τῷ μὴ ε ἶ ν α ι ἴ σ ο υ ς, ἵνα ᾖ τὸ πλῆθος τοιοῦτον. τὸ μὲν γὰρ μὴ εἶναι ἴσους „τῷ ποσῷ χρήσιμον“* (25). *εἰ δὲ τοῦτο, πῶς δεῖ τὴν πόλιν, ὡς ὁ Σωκράτης λέγει, κατασκευάζειν ὅτι μάλιστα μίαν; — εἰ οὖν τῷ ποσῷ διαφέρει ἔθνος πόλεως, εἰ γένοιντο ἴσα καὶ ἕν, ἀναιρεθήσονται καὶ οὐκ ἔσται οὔθ' ἡ πόλις ἔτι πόλις, οὔτε τὸ ἔθνος ἔθνος.*

32: *τοῦτ']* *τὸ τῷ εἴδει δηλονότι διαφέρειν. ὁ γὰρ ἄρχων ἢ ἄρχων καὶ ὁ ἀρχόμενος ἢ ἀρχόμενος διαφέρουσι τῷ εἴδει, κἂν ὡς ἐλεύθεροι οἱ αὐτοί εἰσιν. εἰ οὖν ἡ πόλις ἐξ ἀρχόντων ἐστὶ καὶ ἀρχομένων* † *οἳ διαφέρει τῷ εἴδει· ἂν δὲ τῶν εἴδει διαφερόντων, ἕν τι οὐ γίνεται. ἀδύνατον ἄρα τὴν πόλιν μίαν ὅτι μάλιστα, ὥς φησι Σωκράτης, γενέσθαι. μιᾶς γὰρ γενομένης οὐχ ἕξει τὰ εἴδει διαφέροντα, τούτων δὲ μὴ ὄντων οὐδὲ πόλις ἔσται. ἀναιρετικός ἐστι πόλεων ἀλλ' οὐ συστατικός ἐστι ὁ τοῦ Σωκράτους σκοπὸς καὶ τί τὸ τέλος.*

37: *βέλτιον οὕτως ἔχειν — τοὺς μὲν ἄρχειν, τοὺς δὲ ἀρχομένους καὶ εἴδει διαφέρειν καὶ μὴ ἓν εἶναι.*

61 b 31 squ.: *ὡδὶ δ']* *τουτέστι διακεκριμένως* p². *τουτέστι διακεκομμένως* mg. rubr.¹ P¹.

62 a 19 squ.: *σῇ ὅτι οἱ ἄνω Λίβυες κοινὰς εἶχον τὰς γυναῖκας* mg.³ P².

24: *δικαία ἵππος* (rec.)

62 b 23: *τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν]* *ἥ τε συγγένεια — ἡ ἀγάπη* mg.³ P².

32 squ.: *λέγει γὰρ ὁ Σωκράτης, ὅτι, ἐάν τις τῶν φυλάκων [τίς] φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους αὐτὸν ἀποπέμπεσθαι, λέγων ἄλλους τοὺς μὴ φύλακας ἀλλὰ τοὺς γεωργοὺς καὶ χειροτέχνας, ἐάν τις ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας.*

40: *αὐτό φησι καθ' αὑτὸ ἄν τις σκέψαιτο καὶ δίχα τοῦ σκοπεῖσθαι τίς ἐστιν ἡ ἀρίστη πολιτεία.*

63 a 8: *ἑτέρων μὲν οὖν κτλ.]* *τουτέστιν εἰ μέν εἰσιν οἱ γεωργοῦντες ἕτεροι, οἱ δὲ τοὺς καρποὺς κατεσθίοντες ἕτεροι, ἐνδέχεται μὴ ἔχειν τοὺς κατεσθίοντας πρὸς ἀλλήλους διαφοράν. οἱ γὰρ τὰ ἀλλότρια καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τρεφόμενοι, τούτοις οὐδὲν μέλλει „πλέον οὗτος ἢ οὗτος ἀνάλωσεν.“*

27: *ὁ γὰρ τὸ ἴδιον ἐργαζόμενος πῶς* (?) *ἂν ἑτέρῳ τινὶ ἐγκαλοίη;* mg.³ P².

5 *τῷ]* *τοῦ* **6** *ἢ* **12** *ἢ* prius] *ἢ'* **14** *οἳ]* an *ἔχει, ἃ?* || *εἴδει* alterum] *ἤδη* **15** *ἕν τι]* *ἔτι* **17** *τὰ]* *τὲ* **18** *ἐστι]* *ἔτι* || *ἄλλον* **30** *αὐτὸν]* *αὐτῶν* **35** *εἰ]* *οἱ*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

63b 2: τοῦτο] τὸ φίλαυτον corr.³ P².

5: ἕκαστον τῶν τοιούτων] τὸ φιλόφιλον, τὸ φιλοχρήματον mg. p².

29: ἀγαθῶν] σωφροσύνης καὶ ἐλευθερίας mg. p² || φαίνεται δ' κτλ.] εἰ πάντων κοινωνοῖμεν p².

32 squ.: οὐκ ἔσται πόλις, διὰ τὸ μὴ αὐτάρκης εἶναι. ἡ γὰρ αὐτάρκεια ἐκ τῶν διαφερόντων τῷ εἴδει. ἡ γὰρ ⟨. . .⟩ μία οὐκ ἐκ διαφόρων τῷ εἴδει ἀλλὰ τῶν αὐτῶν ἐστι τῷ εἴδει. — (33:) ἔσται δέ πως πάλιν πόλις, εἰ ἅμα συνοικοῦσιν οἱ ἐν αὐτῇ. — (35:) ἡ μὲν γὰρ ἁρμονία θεωρεῖται ἐν τῷ ὀξεῖ καὶ τῷ βαρεῖ, ὁ δὲ ῥυθμὸς κατὰ τὴν τοῦ μακροῦ καὶ βραχέος πρὸς ἄλληλα συμμετρίαν.

64a 1: σῇ ἀπόδειξιν ἐκ τοῦ χρόνου mg. p².

11: ὅλην πολιτείαν λέγει μὲν τοὺς φύλακας γεωργοὺς τοὺς τεχνίτας, κοινωνεῖν δὲ ἀλλήλοις ἀναγκαῖον δι' ἓν μέν, ὅτι δεῖ μίαν εἶναι τὴν πόλιν (ἐκ δὲ τῶν μὴ κοινωνούντων οὐκ ἂν ἓν γένοιτο), δι' ἕτερον δέ, ὅτι μεταφέρει τοὺς τῶν φυλάκων υἱεῖς καὶ ἐκγόνους φαύλους γεγονότας εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων σπουδαίους εἰς τοὺς φύλακας. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπειδὴ αἱ τῶν φυλάκων γυναῖκες κοιναί, καὶ οἱ τῶν γεωργῶν παῖδες οἱ εἰς τοὺς φύλακας ἀποπεμφθέντες κοινὰς ἕξουσι τὰς γυναῖκας. εἰ δὲ τοῦτο, διὰ τί μὴ καὶ γεωργοὶ κοινὰς ἕξουσιν αὐτάς; ἄλλως τε, εἰ οἱ φύλακες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας, διὰ τί οὐ καὶ υἱοὶ αὐτῶν οἱ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἀποπευφθέντες ἕξουσιν αὐτὰς κοινάς; — τὸ δὲ (13:) καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλλων πολιτῶν γίνεται πλῆθος ἀληθῶς γίνεται λέγεται. εἰ γὰρ οἱ τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν σπουδαῖοι υἱοὶ ἀποπέμπονται εἰς τοὺς φύλακας καὶ οἱ τῶν φυλάκων φαῦλοι εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ τεχνίτας, δῆλον ὅτι τὸ πλῆθος τῆς πόλεως ἤτοι οἱ γεωργοὶ γίνονται φυλάκων πλῆθος καὶ οἱ φύλακες γεωργῶν. — τὰ δὲ ἐφεξῆς λεγόμενα (17 squ.) τοιαῦτά ἐστιν· εἴπερ καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ φύλακες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας, τί διοίσουσιν ἀλλήλων; εἰ δὲ ἐκεῖνοι μὲν κοινὰς καὶ αὐτὰς καὶ τὰς τροφάς, οὗτοι δὲ ἰδίως καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς κτήσεις, πῶς ἂν διαφερόντων καὶ ὑπεναντίων ἔσται κοινωνία (cf. 24 squ.); ὅτι δὲ ὑπεναντίων, δῆλον καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ τοῖς γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχειν ἀνάγκη δίκας καὶ ἐγκλήματα κατ' ἀλλήλων (27 squ.), τοῖς δὲ φύλαξι διὰ τὴν παιδείαν μηδὲν τούτ⟨ων⟩, πῶς οὐχ ὑπεναντίοι; ἐναντίοι γάρ πως οἱ δικαζόμενοι καὶ ἀπαίδευτοι τῶν μὴ δικαζομένων καὶ πεπαιδευμένων. — (37 squ.:) τὰ αὐτὰ γὰρ ἅπαντα ἐπιτηδεύουσιν καὶ ἐκπαιδευόμενοι οἱ τῶν φυλάκων ἄρχοντες καὶ οἱ φύλακες, δι' ἣν αἰτίαν ἄρξουσι μηδεμίαν διαφορὰν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἔχον-

7 lac. 3/4 litterarum   9 εἰ] οἱ   14 μὲν] inc., an μὴ   36 ὑπεναντίον

Digitized by Google · Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

τες· ἢ οὐ περὶ τῶν φυλάκων καὶ τῶν ἀρχόντων εἶπε τῶν φυλάκων τοῦτο, ἀλλὰ περὶ τῶν φυλάκων καὶ τῶν γεωργῶν, οἵτινες γεωργοὶ ἄρχονται ὑπὸ τῶν φυλάκων (cf. 17 squ.);

36: *τοῦθ'*] *τὸ πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς γεωργοὺς κοινωνεῖν* p². 37: *τῶν ἐχομένων*] *ταῦτα εὐθὺς ἐπάγει* p². 40: *τούτους*] *τοὺς τεχνίτας καὶ γεωργούς* p².

64 b 17 squ.: *ἡ γὰρ εὐδαιμονία δεῖται καὶ τῶν ἐκτὸς οἷον οἰκιῶν μεγάλων καὶ καλῶν, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ θεραπόντων. ταῦτα δὲ πάντα ἀφαιρεῖται τοὺς φύλακας ὁ Σωκράτης καὶ οὐδὲ σῖτον οὐδ' ἄλλο τι ἔχειν αὐτοὺς νομοθετεῖ ἀλλὰ λαμβάνειν ἀπὸ τῶν γεωργῶν, οὐ βίᾳ ἀλλ' ὥσπερ μισθωτοί τινες· πῶς οὐ κἀφαιρεῖται αὐτοὺς τὴν εὐδαιμονίαν; πῶς δὲ ταύτην αὐτοὺς ἀφαιρούμενος ὅμως σπουδάζει τὴν πόλιν ὅλην εὐδαίμονα ποιεῖν; ὁ βουλόμενος μάθησιν* (?) *μετερχέσθω τὸ τρίτον τῶν Πολιτειῶν τοῦ Πλάτωνος βιβλίον ἐπὶ τέλει καὶ μαθήσεται.*

ibid. *ἀδύνατόν φησι τῷ μὲν ὅλῳ προσεῖναι τοῖς δὲ μέρεσι μή* mg.¹ P¹ et mg.³ P².

19 squ.: *οὐχ ὥσπερ ἔχει ὁ ἄρτιος ἀριθμὸς οὕτως ἔχει καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν. τοῦ μὲν γὰρ ἀρτίου ἀριθμοῦ τὰ μέρη περιττά εἰσιν, οἷον τοῦ δύο, τὸ δὲ ὅλον ἄρτιον· τὰ δὲ τῆς πόλεως μέρη, οἷον τοὺς φύλακας, οὐκ ἐνδέχεται μὴ εὐδαίμονας ὄντας τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομίζεσθαι* mg.¹ P¹ et mg.³ P².

20: *τοῦτο*] *τὸ ἄρτιον* p². 26: *νόμους*] *τοὺς πεποιημένους ἐν Κρησίν* p². 40: *λέγει γάρ, ὅτι δεῖ μουσικὴν* [*δεῖ*] *παιδεύεσθαι αὐτούς, οὐ τὴν θρηνώδη καὶ μιξολυδιστικὴν ἀλλὰ τὴν ταύτης ἐναντίαν, καὶ ἐν γυμνασίοις προσανέχειν καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες.*

65 a 10: 〈. . . .〉 *τοῖς ἐν τοῖς νόμοις. ἰστέον δὲ ὅτι πεντακισχιλίων καὶ τεσσαράκοντα λέγει αὐτὴν ὁ Πλάτων. λέγει γὰρ οὑτωσὶ ἐν Νόμοις* (737 E)· *πεντάκις μὲν χίλιοι ἔστωσαν καὶ τετταράκοντα, ἀριθμοῦ τινος ἕνεκα προσήκοντος, γεωμόροι τε καὶ ἀμυνοῦντες τῇ γῇ.*

38: *αὐτὴν*] *τὴν κτῆσιν* p.² — *ταύτας*] *τῆς ἐλευθερίας καὶ σωφροσύνης* p².

65 b 4: 〈*ἃ*〉 *λέγει ἐν Νόμοις* (740 B) *Πλάτων, ταῦτά ἐστιν· ὁ λαχὼν τὸν κλῆρον καταλιπέτω ἀεὶ ταύτης τῆς οἰκήσεως* 〈*κτλ.*〉.

66 a 14—20 (post locum Platonis Legg. 756 C *τέτταρα κατὰ ἐνενήκοντα* — 756 E *τὸν ἐνιαυτὸν βουλευτάς* lacunose et neglegenter descriptum): *τὰ μὲν οὖν τοῦ Πλάτωνος τοιαῦτα· λέγει δὲ ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτιπερ ἐκ τούτων ὀλιγαρχικὴ αὐτοῖς ἐσεῖται ἡ πολιτεία, εἴπερ τοῖς ἐκ τῶν β τιμημάτων μόνοις ἦν ἐπάναγκες. ἐκεῖνοι γὰρ ἴσως μόνοι τὴν ἀρχὴν δέξονται, ἄλλος δ' οὐδείς* mg.³ P².

7 *ἐκτῶν* **10** *νομοθετεῖν* **13** *σπουδάζειν* **20** *τοῦ* P², *τὰ* P¹ **32** *γῇ*] *νομῇ* Plat. **36** *καταλειπέτω* Plat.

66 b 9: *οὕτω νομοθετοῦντας*] *ἤτοι εἶναι τὰς οὐσίας.*

15: *ὁμαλότης*] *ἰσότης* p^2 et mg.^{1} P^1.

24: *γρ. ἀλλ' ἔστιν ἰσότητα μὲν.*

67 a 32: *Αὐταρνέα ὄνομα πόλεως* mg. p^2.

68 a 9: *ὡς οὔπω κτλ.*] *κατ' εἰρωνείαν εἴρηται·* mg. p^2.

31: *διαγίγνεσθαι*] *διαζῆν* mg. p^2.

37: *βούλεται δ' ὁ νομοθέτης*] *τούτους ἑτέρους εἶναι* mg. p^2.

68 b 7: *οὐ πλείονας λέγει τοὺς δικαστάς (οἱ γὰρ δικασταί, ᾗ δικασταί, οὐ πλείονες ἀλλ' εἷς εἰσι), πλείονας δὲ λέγει οἷον ὅταν ἐν ταυτῷ συνέλθωσι φίλοι συγγενεῖς γείτονες συνήθεις. ἢ καὶ πλείονας λέγοι ἂν τοὺς δικαστάς, ὅταν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀλλ' ἔν τινι τόπῳ ἑτέρῳ μὴ ὡς δικασταὶ ἀλλ' ἁπλῶς ὡς συνήθεις καὶ γνώριμοι καὶ φίλοι κοινολογῶνται.*

69 a 32 squ.: *οἷον εἰ προύκειτο συστῆσαι δημοκρατίαν καὶ τἀναντία ταύτῃ παρεκελεύετο* mg.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2.

37 squ.: *οὓς ἐν Λακεδαίμονι καλοῦσιν εἵλωτας, τούτους Θετταλοὶ καλοῦσι μενέστας. χρῶνται δὲ τῷ ὀνόματι Θετταλοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τῶν κρατηθέντων ἐν τῷ πολέμῳ καὶ δουλευόντων τοῖς κεκρατηκόσιν. Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους* (§ 199). *Πενέσται δὲ παρὰ Θετταλοῖς καλοῦνται οἱ παρὰ Λακεδαιμονίοις εἵλωτες.*

ibid.: *οἱ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις εἵλωτες, παρὰ τοῖς Θετταλοῖς πενέσται, καὶ ὃ παρ' ἐκείνοις εἱλωτεία, τοῦτο παρὰ τούτοις πενεστεία* mg. p^2 (et olim mg. rc. P^3).

69 b 25 squ.: *ἅτε ἀεὶ στρατευόμενοι καὶ μακρὰν τῶν γυναικῶν ὄντες* mg.^{3} P^2.

26 squ.: *φλυαρεῖ* mg. rc. P^3.

30: *κατακρατούμενοι* et 31: *ἐθεράπευον γὰρ αὐτὰς καὶ δεσποίνας προσηγόρευον.*

70 a 5: *ὁ στρατιωτικός φησι βίος πολλὰ μέρη ἔχει τῆς ἀρετῆς. οἱ δὲ ἔχοντες μέρη ἀρετῆς τινα πείθονται ταχέως εἰς τὸ δέξασθαι νόμον, κἂν ἐργῶδές τι ἐπαγγέλληται.*

8: *τῶν γενομένων*] *τοῦ γενέσθαι φαύλας τὰς γυναῖκας* mg.^{3} P^2.

9: *ταύτης τῆς ἁμαρτίας*] *τοῦ ἡττηθῆναι* mg.^{3} P^2.

16 squ.: *τοὺς μὲν κεκτῆσθαι πολλὴν οὐσίαν τοὺς δὲ λίαν μικρὰν συμβαίνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἐκ τοῦ πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν καὶ ἐκ τοῦ διδόναι καὶ καταλείπειν.*

27: *ἐπίκληρος ἡ ἐπὶ πολλᾷ κλήρῳ μονογενὴς ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσα* mg. p^2 (et olim mg. rc. P^3).

3 *γρ.* textus atramento, reliqua ut scholion rubro **4** *αὐταρνέα* corr. in *ἀταρναὶ* : glossa fuit etiam in mg. rc. P^3, nunc erasa **7** *ἕτερον εἶναι* post *νομοθέτης* in textum receperunt ΓM^s **20** *Πενέσται* i. e. non *μενέσται* ut 17: cf. Archemachus *ἐν τῇ τρίτῃ Εὐβοϊκῶν* apud Ath. VI 264 b: *ἐκλήθησαν τότε μὲν μενέσται, νῦν δὲ πενέσται.*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

32: *τὴν τάξιν ταύτην*] *ἤτοι τὴν νομοθεσίαν τὴν λέγουσαν, ὅτι ἔξεστι δοῦναι τὴν ἐπίκληρον, ὅτῳ ἂν βούληται, κἂν ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος.*

38: *ταῦτα*] *τὸ ἔχειν μυρίους* mg.^{3} P^{2}.

39: *ὡμαλισμένης*] *ἴσης* p^{2}.

40: *ταύτην τὴν διόρθωσιν*] *τὸ γενέσθαι πλῆθος ἀνθρώπων* p^{2}.

70 b 5: *οὕτω*] *δηλονότι εἰς ἄνισον* p^{2}.

7 squ.: *τουτέστιν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ μείζων ἦν ἐν αὐτοῖς τῶν ἄλλων ἀρχῶν, ἐγίγνοντο δὲ πάντες οἱ ἔφοροι ἐκ τοῦ δήμου.*

12: *καὶ τὰ συσσίτια Κρῆτες μὲν ἄνδρια, Λακεδαιμόνιοι δὲ φιδίτια προσαγορεύουσιν. ἀλλ' οὖν τό γε ἀρχαῖον καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ φιδίτια, ἀλλ' ἄνδρια αὐτὰ προσηγόρευον* H^{a} (cf. 1272 a 2). — ibidem: *ἄνδρια Κρῆτες ὀνομάζουσι τὰ συσσίτια* mg. p^{2} et mg. rc. P^{3}.

14 squ.: *ἠναγκάζοντό φησι καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὺς* (*τοὺς ἐφόρους*) *δημαγωγεῖν ἤτοι ὡς δῆμον τιμᾶν καὶ θεραπεύειν*

23: *καὶ τί οὕτως ἔχουσιν; ἀντὶ τοῦ βούλονται σῴζεσθαι τὴν βασιλείαν. διότι γὰρ τιμῶνται, βούλονται εἶναι τὴν βασιλείαν, οἱ δὲ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ βούλονται σῴζεσθαι τὴν γερουσίαν διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς εἰς ταύτην ἔρχεσθαι τὴν τιμήν. ὁ δῆμος πάλιν ὡσαύτως.*

29: *αὐτογνώμονας*] *ἐξ οἰκείας γνώμης ἀλλ' οὐ κατὰ τοὺς νόμους* p^{2}.

71 a 5: *ταύτης*] *τῆς τῶν γερόντων* p^{2}.

ad proxima: *ἔδει οὖν φησι τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν μὴ ἀνεύθυνον εἶναι. ἐπεὶ δὲ εἰς εὐθύνας ἰοῦσα ἀπὸ τῶν ἐφόρων ἤμελλεν εὐθύνεσθαι, κατὰ τοῦτο ἀνεύθυνον εἶναι δεῖ ταύτην· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν τὴν γερουσίαν ὑπὸ τῶν ἐφόρων εὐθύνεσθαι ὄντων ἐκ τοῦ δήμου καὶ ὠνίων διὰ τὴν ἀπορίαν. καὶ τοῦτόν φησι τὸν τρόπον ἐχούσης τῆς πολιτείας, ὥστε τοὺς ἐφόρους τοὺς δι' ἀπορίαν ὄντας ὠνίους εὐθύνειν τὰς ἀρχάς, οὐ λέγομεν δεῖν εὐθύνεσθαι τὴν γερουσίαν. σπουδαίων μὲν γὰρ ὄντων τῶν εὐθυνόντων τὰς ἀρχὰς ἔδει τοὺς γέροντας εὐθύνας διδόναι, νῦν δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐχόντων τῶν ἐφόρων ἀνεύθυνος ἔστω ἡ γερουσία.*

10: *αἰτεῖσθαι παρακαλεῖν* p^{2}.

20: *οἷον, εἰ πεντήκοντα μοδίους ἄρτος ἦν, φέρε εἰπεῖν, τὸ ἀρκοῦν σήμερον καὶ πρόβατα δέκα καὶ οἶνος μέτρα τόσα, ἔδει σήμερον μὲν ἐμὲ ταῦτα πάντα ἀναλῶσαι, κἂν ἄπορός εἰμι, αὔριον δὲ σὲ καὶ τὴν ἑξῆς ἐκεῖνον καὶ οὕτως ἕκαστον καθεκάστην.*

71 b 6: *τούτου*] *τοῦ ἀεὶ πολεμεῖν καὶ μηδὲν ἄλλο εἰδέναι* mg.^{3} P^{2}.

21 squ.: *ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῶν Κρητῶν πολιτεία ἀρχαιοτάτη ἐστὶ τῆς τῶν Λακώνων, μᾶλλόν ἐστι γλαφυρὰ ἡ τῶν Λακώνων τῆς τῶν Κρητῶν. τὰ γὰρ ἀρχαιότερα ἀτελέστερα.*

18 *βούλωνται* **43** *λαιόνων*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

24: *φασὶ γὰρ*] *διὰ τούτων δείκνυσιν ὅτι ἀρχαιοτέρα ἡ τῶν Κρητῶν πολιτεία τῆς τῶν Λακώνων.*

40: *Καμικόν*] *ὄνομα τόπου* mg.[3] P[2].

72 a 22 squ.: *παμμίαρος ὁ τοῦτο νομοθετήσας* H[a]. — ibid.: *φλυαρία* olim mg. rc. P[3], nunc eras.

35: *τουτέστιν ἐκ τῶν γεγονότων κόσμων. οἱ γὰρ γεγονότες πρότερον κόσμοι ὕστερον ἐγένοντο γέροντες.*

72 b 17: *τουτέστιν οὐκ ἐᾷ ὁ τόπος ξενηλάσεις γίνεσθαι. οὐ γὰρ ῥάδιον εὐπορεῖν πλείους τοὺς ξένυυς, ἵνα ἀπέρχωνται καὶ πολεμῶσι τοῖς Κρησί.*

19 squ.: *ἤτοι οὐκ ἄρχουσί τινων μακρὰν διαγόντων* mg.[3] P[2].

31: *τουτέστιν ἡσυχάζειν* p[2].

32: *ἤτοι ἀξιόλογον* p[2].

39: *ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ.*

73 a 6 squ.: *ἔλεγεν ὁ νόμος, ἂν ὁμογνωμονῶσι καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ γέροντες περὶ οὗ ἂν δικάσωσιν ἢ βουλεύσωνται ἢ ψηφίσωνται, ἔξεστιν αὐτοῖς τὸ δόξαν καὶ κοινοῦσθαι τῷ δήμῳ καὶ μὴ κοινοῦσθαι, ἂν δὲ μὴ ὁμογνωμονῶσιν, ἀνάγκην ἐχέτωσαν ἀναφέρειν πρὸς τὸν δῆμον τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς. κύριοι οὖν φησιν οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν γερόντων, τουτέστιν ἐπὶ τῷ θελήματι αὐτῶν ἐστιν, ἂν ὁμογνωμονῶσιν, ⟨ἂν δὲ μή⟩, ἄκοντες προσάξουσι πρὸς τὸν δῆμον. τοῦτο δὲ οὐκ ἀριστοκρατία ἀλλὰ δημοκρατία, τοῦ δήμου κυρίου ὄντος ὃ ἂν βούληται κρίνειν.*

15: *ταύτας*] *τὰς πενταρχίας* p[2].

17: *ἀμίσθους*] *ἤτοι χωρὶς δώρων καὶ μισθῶν λαμβάνειν ἀρχήν* p[2] (aut corr.[3] P[2]).

73 b 1: *ἐθίζεσθαι κτλ.*] *ἀνάγκη γὰρ καὶ τὸν ὠνησάμενον φροντίζειν, ὅπως ἐπισυναύξῃ ἃ δέδωκε. τοῦτο δὲ οὐ σχολῆς, ἀλλὰ καὶ ἀσχολίας. ἵνα μή τις εἴπῃ "ἀλλ' οὐ βουλήσεται κερδαίνειν ὁ ὠνησάμενος, ἵν' ἀσχολῆται, ἀλλ' ἀρκεσθήσεται τῇ ἐκ τῆς ἀρχῆς τιμῇ", τοῦτο λύων ἐπήγαγε ταῦτα λέγων· „εἰ γὰρ ὁ ἐπιεικὴς πένης ὢν βούλεται κερδαίνειν, πολλῷ μᾶλλον ὁ φαυλότερος ἄλλως τε καὶ δαπανήσας πρὸς τὴν τῆς ἀρχῆς ὠνήν". τοῦτο δὲ ὡς ἔστι πανάληθες, βεβαιοῦσιν οἱ καθ' ἡμῶν κόρακες.*

74 a 9: *μισθοφόρα*] *ὥστε μισθὸν λαμβάνειν* p[2].

37: *ἀντὶ τοῦ ὁρᾶται θάτερος ἀπὸ θατέρου.*

38: *τοῦ μὲν*] *Φιλολάου* p[2].

41: *τοῦ χώματος*] *τοῦ τάφου δηλονότι* H[a]. — ibid. *τοῦ μνήματος* p[2].

8 inc. an *τρόπος* || *ξενηλάσας* (sic): intellegit non *peregrinorum exactiones*, sed *mercennariorum incursiones* (cf. Aristot. 72 b 20) **9** *ἀπέρχωνται*, scil. *οἱ περίοικοι* **15** inter *νόμος* et *ἂν* perperam leguntur *ἂν ὁμογνωμονῶσι πάντες τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς γέροντας*, quae delere oblitus est librarius **17** *ψηφίσονται*

Γ

75a 6: *ποιητὸς πολίτης λέγεται ὁ συνταττόμενος μετὰ τῶν πολιτῶν ἀλλότριος, οἷον μετὰ τῶν Ἀθηναίων Κύπριος ὤν.*

20 squ.: *ἀπορεῖν φησιν ἔστι καὶ περὶ τῶν ἀτίμων καὶ φυγάδων, πότερον πολῖταί εἰσιν ἢ οὔ, καὶ λύειν λέγοντας μετὰ προσθήκης ὅτι ἄτιμοι πολῖται καὶ φυγάδες πολῖται. ἁπλῶς δὲ πολίτας οὐ ῥητέον.*

26: *ἀορίστους ἄρχοντας καλεῖ τὸν δικαστὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν διὰ τὸ μὴ λέγεσθαι τοὺς τοιούτους τότε ἄρχοντας. Καὶ τὴν βασιλείαν ἀρχήν, ὁμοίως καὶ τοὺς γέροντας ἄρχοντας καὶ τὴν γερουσίαν ἀρχὴν καὶ τοὺς κόσμους ἄρχοντας καὶ ἀρχὴν τὴν τῶν κόσμων ἐξουσίαν καὶ τὰς ἄλλας ἃς εἶπε καὶ πρότερον καὶ πάλιν ἐρεῖ, τοὺς δὲ ἐκκλησιαστὰς καὶ δικαστὰς ἐκκλησιαστὰς καὶ δικαστὰς ἔλεγον, ἄρχοντας δ' οὐδαμῶς. καὶ διὰ τοῦτο ἀορίστους ἄρχοντας αὐτοὺς καλεῖ.*

75b 16 squ.: *τοῦτο οὕτω συντακτέον· περὶ πάντων γὰρ* ⟨*ἢ περὶ τινῶν*⟩ *τούτων, ἤ* ⟨*τοι*⟩ *τῶν ἐν πολιτείᾳ, ἢ πᾶσιν ἀποδέδοται τὸ βουλεύεσθαι ἢ τισὶ τοῖς μὴ ἔχουσι ὡρισμένας ἀρχάς* mg.[3] P[2].

17 squ.: *τίς ὁ πολίτης. — ἐπειδὴ γὰρ κρίνουσι καὶ βουλεύονται ἔν τισι πολιτείαις οἱ ὡρισμένοι ἄρχοντες, ἔν τισι δὲ κρίνουσι καὶ βουλεύονται καὶ οἱ μὴ ὡρισμένοι, ἀρχὴν ἔχοντες, δίκαιόν ἐστι πολίτην λέγειν τὸν ἐξουσίαν ἔχοντα ἀρχῆς βουλευτικῆς ἢ κριτικῆς. ἐπειδὴ γὰρ εἴρηται „πολίτης ἀναντιρήτως λέγεται ὁ κοινωνῶν ἀρχῆς ὡρισμένης“, ἔν τισι δὲ οἱ τοιοῦτοι ἅμα καὶ βουλευτικοὶ καὶ κριτικοί εἰσι, πολίτης ἄρα ἐστὶν ὁ εἰρημένος.*

30: *τὸ ἀπορηθέν φησιν ἁπλοῦν ἐστιν ἤτοι εὐδιάλυτον καὶ εἰλικρινές* (?), *ὅτι, εἰ μετέχει ἀρχῆς, πολίτης ῥηθήσεται. — πρῶτος μέν ἐστιν οὗ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἦσαν πολῖται, δεύτερος οὗ καὶ οἱ πάπποι, τρίτος ὁ ποιητός, καὶ τέταρτος ὁ μέτοικος.*

34 squ.: *πρὸς τοὺς φυλετευθέντας φησὶν οὐκ ἀμφισβητεῖται, τίνες τούτων εἰσὶ πολῖται· δῆλον γὰρ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ πολίτου, ὅτι ὅσοι μετέσχον ἐξ αὐτῶν ἀρχῆς ὡρισμένης ἢ ἀορίστου πολῖταί εἰσιν, ὅσοι δὲ καὶ μὴ μετέσχον, οὐκ εἰσίν. . . . δι' ἣν εἶπεν εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου* (cf. 1274b 34) *εἰπών „νῦν μὲν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν". βούλεται ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τῆς τυραννίδος καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας καὶ ἁπλῶς ἐπὶ πασῶν τῶν πολιτειῶν λέγειν, ὅτι τὸ πραχθὲν ἡ πόλις ἔπραξεν ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος ἢ ὁ δῆμος. [ἐπειδὴ γὰρ πόλις ἐστίν, ἡ δὲ*

4 *εὐπορεῖν* 8 *ἀρίστους* 14 *ἀρίστους* 24 *ἀναντηρήτως* 25 *κοινωνεῖν* 26 *βουλευτικαὶ καὶ κριτικαὶ* 27 *ἀδιάλυτον* 28 *εἰλικρινές*] *εἰλν* et reliqua incerta 31 *φυλοτευθέντες* 33 *μετέσχεν* 34 lacuna 2/3 litterarum 39 *ἐπειδὴ* — p. 305, 1 *τύραννος* delere oblitus est librarius

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πόλις . . . . ὥστε ἡ πόλις ἔπραξεν ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος] *ὁ τύραννος ἄρχων, ὁ δὲ ἄρχων πολίτης, ὁ τύραννος πολίτης. ἡ δὲ πόλις ὁ πολίτης, ὁ τύραννος ἄρα πόλις, ὥστε ἡ πόλις ἔπραξεν ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος.*

76a 14: *κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον*] *κατὰ τὸ κοινῇ συμφέρον* p^2.

76b 8: *καίπερ τῶν αὐτῶν χορδῶν οὐσῶν.*

13 squ.: *εἰ δίκαιόν φησι διαλύειν τὰ συμβόλαια ἢ μὴ διαλύειν, ἕτερος ἔστω λόγος.*

17 squ.: *ἐπειδὴ ἡ πόλις ἐκ πολιτῶν, οἱ δὲ πολῖται διάφοροι (διαφέρει γὰρ τὸ στρατιωτικὸν τῆς βουλῆς καὶ αὕτη τῆς γερουσίας καὶ αὕτη τῆς βασιλείας), δῆλον, ὡς καὶ αἱ τούτων ἀρεταί, ᾗ στρατιῶται καὶ ᾗ στρατηγοὶ καὶ ᾗ ἐκκλησιασταί, διάφοροί εἰσιν, ὥσπερ καὶ τοῦ πρωρέως, ᾗ πρωρεύς, ἑτέρα ἡ ἀρετὴ τῷ εἴδει τῆς τοῦ κυβερνήτου. παντὸς δὲ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ, ᾗ ἁπλῶς ἀγαθός, μία τῷ εἴδει ἡ ἀρετή. ὥστε οὐκ ἂν εἴη παντὸς πολίτου καὶ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ ἡ αὐτὴ ἀρετή, ἀλλὰ τινός, ὅταν ὁ αὐτὸς ἁπλῶς ἀγαθὸς ὢν καὶ ἀρχήν τινα ἄρχῃ· καὶ ἔστιν οὗτος ὃν καλοῦσιν πολιτικὸν εὐδαίμονα, ἄλλος ὢν τοῦ θεωρητικοῦ εὐδαίμονος, ὡς ἐν τῷ κάππα τῶν ἠθικῶν μεμαθήκαμεν* (cf. Mich. Ephes. ad Eth. Nic. 1177a 12 squ. comm. Ar. XX 578), *ὅστις πολιτικὸς εὐδαίμων καὶ ἄρχειν μόνον δύναται, οὐ μὴν καὶ ἄρχεσθαι, μέχρις ἂν εὐδαιμονήσειε* (cf. 1277a 13 — b 30). *φθάσας δὲ πάλιν φησὶ τοῖς ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ δεῖ τὴν τοῦ σπουδαίου ἀρετὴν ὑπάρχειν* (1277a 1 squ.). *ᾗ γὰρ σπουδαῖος, οὐδὲν διαφέρει, ὥσπερ οὐδ' ὁ ἄνθρωπος καὶ ἵππος, ᾗ ζῷα, ᾗ δὲ τοιοίδε εἰσίν, οἷον ἔφοροι ἢ φύλακες ἢ ἄλλο τι ἕτεροι. διὸ καὶ αἱ ἀρεταὶ αὐτῶν ἕτεραι. διαφέρει δὲ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τοῦ σπουδαίου πολίτου, ὅτι ὁ μὲν σπουδαῖος πολίτης δύναται καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, ὁ δὲ ἀγαθὸς ἄρχειν μόνον.*

77a 13 squ.: *διὰ τούτων συνάγειν πειρᾶται τὴν τοῦ ἄρχοντος ἀρετὴν ἑτέραν τῆς τοῦ σπουδαίου πολίτου ἀρετῆς. εἰ δὲ τοῦτο, μήποτε ἡ τοῦ ἄρχοντος ἀρετὴ ἡ αὐτὴ ἔσται τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἀρετῇ. καὶ εἰ τοῦτο ἔσται, ἡ αὐτὴ ἀρετὴ σπουδαίου τινὸς πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ.*

23: *διὰ τὸ εἶναι ἑτέραν τὴν τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ ἀρχομένου.*

25: *ἰδιώτης ἀντὶ τοῦ ἀρχόμενος. οὐκ ἠπίστατο ἄρχεσθαι ἀλλ' ἄρχειν.* (26:) *καὶ πολίτου δοκεῖ αὕτη ἀρετὴ εἶναι.*

29 squ.: *ἀνδρεῖος μὲν γὰρ καὶ ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀρχόμενος, ὁμοίως καὶ σώφρονες ἀμφότεροι, ἀλλ' ἕτερον εἶδος ἀνδρείας τῆς τοῦ ἄρχοντος καὶ ἕτερον τῆς τοῦ ἀρχομένου. ὁμοίως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης. ὥστε οὐ ταὐτόν ἐστιν ἡ ἀνδρεία τοῦ ἄρχοντος τῇ τοῦ ἀρχομένου ἀνδρείᾳ* (cf. 1277b 17 squ.).

1 in codice nulla lacuna **23** *εὐδαιμονίσειε* **27** *ᾗ*] *ἡ* **28** *ἕτεροι* **38** *αὐτὴ* **41** *τῆς*] *ταῖς*

30: *ἀμφότερα*] *δηλονότι τὸ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι* p^2.

77 b 2: *πρὶν δῆμον γενέσθαι*] *τουτέστι πρὶν δημοκρατῆσαι* p^2.

4: *ἀγαθὸν*] *ἄνδρα* p^2. — *τὸν πολιτικὸν*] *τὸν ἄρχοντα* p^2.

13: *τούτων*] *δηλονότι ἡ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν λοιπῶν* H^a. — ibid. *ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου* p^2.

16: *ἀμφότερα* (et 17 *ἄμφω*)] *ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι* p^2.

28 squ.: *ὁ ἀρχόμενος δοξάζει μόνον τόδε ἀγαθὸν εἶναι καὶ τοῦτο παρ' ἄλλου μαθών· ἔστι γὰρ ὥσπερ αὐλοποιός* mg.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2.

37: *τὴν τοιαύτην ἀρετήν*] *τὸ δύνασθαι ἄρχειν.* — *οὗτος γὰρ πολίτης*] *ὁ δυνάμενος μετέχειν.*

78 a 1: *ἀντὶ τοῦ οὐδὲ γὰρ οἱ δοῦλοι τῶν πολιτῶν πολῖται.*

11: *καὶ ἀντὶ τοῦ μὴ ἀναγκαζόμενοι ὑπηρετεῖν τὰς διακονικὰς πράξεις.* — *τίνες οἱ δοῦλοι καὶ τίνες οἱ βάναυσοι καὶ θῆτες.*

25 squ.: *ὅταν δηλονότι πλουτήσας ἀποστῇ τῆς ἀγορᾶς. τότε γὰρ οὐ βάναυσος. ὁ γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ βάναυσος.*

29: *οὐ μὴν κτλ.*] *ἐπεὶ πολιτῶν ἀποροῦντές εἰσί τινες διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν, καὶ τοὺς νόθους πολιτογραφοῦσιν, ὅταν δὲ εὐπορήσωσιν ὄχλου, μόνους ἡγοῦνται πολίτας τοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν προελθόντας* mg.^{3} P^2.

78 b 9: *τάξις ἐστὶ πολιτείας τὸ τὴν πρώτην τῶν ἀρχῶν ἔχειν τὰ πρωτεῖα καὶ τὴν δευτέραν τὰ δευτερεῖα καὶ ἑξῆς τὰς ἄλλας. καὶ μὴ ψεύδειν . . . φέρε εἰπεῖν ἀρχὴν πρωτεύειν. ὡσαύτως τάξις ἐστὶ τὸ μένειν πάσας τὰς ἀρχάς, οἷον, εἰ τρεῖς εἶεν, σῴζεσθαι τὰς τρεῖς καὶ μὴ συστέλλεσθαι εἰς δύο.*

21: *κοινῇ συμφέρον ἤτοι κοινόν ἐστι συμφέρον τὸ συνίστασθαι καὶ σῴζεσθαι τὴν πολιτείαν.*

24 squ.: *τὸ ζῆν εἶναί ἐστι, τὸ δ' εἶναι καλόν· τὸ ζῆν ἔτι καλόν. ἢ οὕτως· τὸ εἶναι ἡμῶν τὸ ζῆν ἐστι, τὸ δὲ ζῆν καλόν· τὸ εἶναι ἄρα καλόν.*

28: *πρόδηλον τοῦτο ἐκ τῶν πολιορκουμένων. καίπερ σφόδρα πεινῶντες καὶ διψῶντες καὶ παντοίως κακοπαθοῦντες καρτεροῦσιν ἐντὸς τοῦ ἄστεος ἔρωτι τοῦ ζῆν καὶ εἶναι. πάντα γὰρ ἐφίεται τοῦ εἶναι· τὸ γὰρ εἶναι ἀγαθόν.*

39: *ἀμφοῖν*] *ἑαυτοῦ δηλονότι καὶ τῶν ἀρχομένων* p^2.

79 a 15: *φησίν, εἴ τις νοσώδης ὤν, ὁπηνίκα μὲν ἦρχεν, ὑγιὴς διετέλει, ἀποβαλὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἐνόσει, ἐβούλετο ἂν συνεχῶς ἄρχειν, ἵνα καὶ ὑγιαίνῃ, διὰ τὸ ἕπεσθαι τῇ ἀρχῇ τὴν ὑγίειαν. οὕτως οὖν βούλονται συνεχῶς ἄρχειν διὰ τὰς ὠφελείας.*

32: *καλεῖν κτλ.*] *τίς βασιλεία. τίς ἀριστοκρατία. τίς πολιτεία.*

39: *ἄλογόν ἐστι, φησί, μὴ καλεῖν ἀριστοκρατίαν ἀλλὰ πολιτείαν, ἐν ᾗ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύεται.*

15 *βάναυσος* prius] *βάναυσον* **18** *εὐπωρήσουσιν* **20** *τὸ*] *τῶ* **22** post *ψεύδειν* exstat *τ̃* et compendii nescioquid **34** *εἴ*] *ἤ* **39** *ἄλογόν*] legit igitur *ἀλόγως*: hinc etiam 79 b 1 *ἀλλὰ* per *καὶ* interpretatus esse videtur: quamquam quomodo hac ratione quae statim sequuntur expedierit non video

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

79 b 1: *τὸ ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ καί· καὶ μάλιστα ἠκριβωμένους εὑρεῖν κατὰ τὴν πολεμικὴν χαλεπόν ἐστιν.*

12: *ὁ δὲ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ γάρ.*

16 squ.: *σῆ περὶ τυραννίδος* mg. p².

80 a 11: *τὸ τὸ τῷ ἴσον προσκείσθω* mg.³ P².

25: *εἰ μὲν γὰρ κτλ.*] *οἶμαι τὸ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι, οἵα ἐστὶν ἡ κοινωνία αὐτῶν, τοιαύτη τούτων καὶ ἡ πολιτεία. ἀλλ' εἷς γὰρ ἀμφότεροι.*

30: *οὔτε φησὶ τῶν καταρχὰς τῆς πόλεως κτισθείσης οὔτε τῶν ὕστερον ἐπιγινομένων τῶν αὐτῶν μεθέξουσιν* mg.³ P².

31 squ.: *τὸ τῆς λέξεως συνεχὲς τοιοῦτον· εἰ δὲ μήτε τοῦ ζῆν μόνον ἕνεκεν μήτε συμμαχίας ἕνεκε . . . . τὰς διὰ τὰς ἀλλαγάς, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ εὖ ζῆν. ὃ δὲ λέγει, ἐστίν· εἰ δὲ μὴ τούτου ἕνεκεν συνῆλθον, ἀλλ' ἕνεκεν εὐζωίας, ἀνισχυρός ἐστιν ὁ τῶν ὀλιγαρχικῶν λόγος· τούτου γὰρ δεῖ προσυπακούειν. καὶ οὐ λήψονται πλείονα ἐν ταῖς γοῦν χρημάτων διανομαῖς οἱ εὐπορώτεροι ἢ ἐν ταῖς τῶν τιμῶν μείζονας τιμάς, ἀλλ' ὅσοι πλείονα συμβάλλονται καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν τοῦ εὖ καὶ εὐδαιμόνως ζῆν κοινωνίαν, ἐκεῖνοι ἐν ἁπάσαις ταῖς διανομαῖς μεθέξουσι τοῦ πλείονος.*

80 b 2: *ποίους τινὰς*] *ἤτοι ἀγαθοὺς* p².

12: *οὐ δυνατός, φησίν, ἐστὶν ὁ νόμος ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς πολίτας ἀλλ' ἡ ἀρετή. — ὅτι δὲ*] *τουτέστιν· ὅτι δὲ μία πόλις ἐστίν, ἐν ᾗ ἐστι κοινωνία τοῦ εὖ ζῆν, αἱ δὲ ἄλλαι οὐκ εἰσὶ μία. φανερόν φησιν, ἐπάγει.*

34: *τοῖς γένεσι*] *τοῖς καθ' αἷμα* p².

40: *ὅρος πόλεως.*

81 a 14 squ.: *λαμβάνει πρῶτον τῶν τῆς διαιρέσεως τμημάτων τὸ λέγον, ὅτι δεῖ κύριον εἶναι τὸ πλῆθος. λαμβάνει δὲ καὶ τὸν νόμον διαταττόμενον ἐξουσίαν ἔχειν τὸ πλῆθος διὰ τὸ κύριον εἶναι ποιεῖν ὃ βούλεται. καὶ ταῦτα λαβὼν συνάγει τὰ παρόντα ἄτοπα.* (16:) *τὸ κύριον οἷον νόμος ἐστίν, ὃ δὲ δοκεῖ τῷ νόμῳ, δίκαιόν ἐστι. —* (17 squ.:) *ἐάν, φησί, πάντα τὰ χρήματα τῶν πλουσίων ληφθῇ ὑπὸ τῶν πενήτων καὶ ὑφ' ἑαυτῶν τῶν πενήτων ἑαυτοῖς διανεμηθῇ, ἐὰν οἱ πλείους τούτων τῶν διανειμαμένων τὰ τῶν πλουσίων ὁμονοήσαντες ἀφέλωνται τὰ τῶν ἐλαττόνων καὶ ἑαυτοῖς διανείμωσι, φανερόν, ὅτι φθεροῦσι τὴν πόλιν. αὐτοὶ γὰρ καὶ ἔσονται κύριοι μόνοι. ἀλλὰ μὴν ἡ πολιτεία ἦν μετὰ τοῦ κἀκείνους κυρίους εἶναι· λέγω δὲ ἐκείνους οὐ τοὺς πρώην πλουσίους,* ⟨*ἀλλ'* . . . . . .⟩.

1 *ἠκριβωμένος* **5** *ἴσον*] *ἴσω* **6** legitne *οἳ μὲν γάρ*? (*οἱ μὲν γὰρ* Hᵃ in textu) **7** *ἀλλ' κτλ.* non expedio **12** lacuna 7/8 litterarum **31** *τῷ* | *τῶν* **34** *ἑαυτοῖς*] *ἑαυτοῦ* **38** *κἀκεῖνον* **39** *πλουσίους* ipse scholiographus mutavit in *πλουσίων* lacuna propter scholion sequens (*ἀλλ' ἴσως κτλ.*) sine ulla distinctione huic scholio adsutum

34: *ἀλλ' ἴσως, φησί, τὶς εἴποι συμβαῖνον ἅπερ εἶπον οὐ διὰ τὸ τὸν νόμον φαῦλον εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν κύριον ἄνθρωπον εἶναι ἔχοντα τὰ συμβαίοντα πάθη, ἤτοι ἐπιθυμίας χρημάτων καὶ πλεονεξιῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὧν εἶπεν Ἀριστοτέλης. καὶ εἴη ἂν τὸ κατάλληλον τῆς λέξεως τοιοῦτον· ἀλλ' ἴσως φαίη τις εἶναι τὸ κύριον, τοῦ τοιαῦτα δηλονότι γίνεσθαι, ἄνθρωπον ἔχοντα τὰ συμβαίνοντα πάθη, ἀλλὰ μὴ εἶναι τὸν νόμον φαῦλον. οὐ διὰ φαυλότητα οὖν τοῦ νόμου ταῦτα συμβαῖνον, ἀλλὰ διὰ τὸ κύριον ἄνθρωπον εἶναι πάθεσι δουλεύοντα καὶ* (cf. 40 squ.) *τῷ τὸν μὲν σπουδαῖον ἔχειν πάντα ὁμοῦ, τοὺς δὲ πολλοὺς μέρος ἢ μέρη. τοῦτό ἐστιν ἡ ἀπορία ἣν πρὸ ὀλίγου εἶπεν λέγων· δόξειε δ' ἂν λύεσθαι καί τινα ἔχειν ἀπορίαν, ἤτοι ἔνστασιν πρὸς τὴν λύσιν. λέγει γὰρ ἡ λύσις, ὅτι οὐκ ἂν ἀδικήσωσιν οἱ πολλοὶ τοὺς ὀλίγους καὶ πλουσίους, ἐὰν τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα εἴη ἴσον καὶ ὅμοιον ἑνὶ σπουδαίῳ πλῆθος. [πῶς ἔσται τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα ὥσπερ εἷς σπουδαῖος; ἀμήχανόν ἐστιν. ὥστε ἀδικήσουσι τοὺς πλουσίους.] λύεται, φησίν, ἡ πρώτη ἀπορία διὰ τούτου. ἑνὸς γὰρ ἑκάστου ἔχοντος μίαν ἀρετὴν πάντες δὲ ὁμοῦ τὴν ὅλην ἀρετὴν τὴν τοῦ σπουδαίου καὶ ἀρίστου ἀνδρός, οὐκ ἂν διανεμηθῇ τὰ τῶν πλουσίων οὐδ' ἂν ἀδικήσωσιν αὐτούς, διὰ τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα εἶναι οἷον ἕνα ἄνδρα σπουδαῖον καὶ δίκαιον.*

81 b 21: *τὴν πρότερον κτλ.*] *τὴν συνιστῶσαν τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν πόλιν φθείρουσαν* p².

33: *οὐ καθαυτοὶ καθαυτοὺς δηλονότι τὰς ἀρχὰς αἱροῦνται, ἀλλὰ μετὰ τῶν βελτιόνων.*

40 squ.: *ὁ ἰατρὸς γὰρ κρίνει, ὥς τις ἰατρεύσει τὸν κάμνοντα* mg.³ P².

82 a 3 squ.: *δημιουργὸν λέγοι ἂν τὸν ἐμπειρικόν, ἀρχιτεκτονικὸν τὸν λογικόν. ἢ δημιουργικοὺς λέγοι ἂν τοὺς οὓς νῦν ὑπουργοὺς καλοῦσιν, ἀρχιτεκτονικοὺς δὲ τοὺς λεγομένους νῦν ἰατροὺς καὶ ἀρχιατρούς. τίνες δέ εἰσιν οἱ περὶ πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένοι, εἴρηται αὐτῷ ἐν τῷ προοιμίῳ εὐθὺς τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ περὶ ζῴων μορίων* (639 a 1 squ.), *εἴρηται δὲ καὶ ἐμοὶ ἐκεῖσε ἐξηγουμένῳ τὸ βιβλίον* (cf. Mich. Ephes. in libro de partibus animalium, comm. Arist. XXII 2 p. 1, 18 squ.).

83 a 1 squ.: *οὐδὲν συμβάλλονται εἰς τὴν αὐλητικὴν ὁ πλοῦτος ⟨καὶ ἡ εὐγένεια⟩. εἰ γὰρ ὅλως δεῖ συμβαίνειν εὐγένειαν πρὸς αὐλητικήν, συγκριτέον καὶ μέγεθος πρὸς ἀρετὴν καὶ λευκότητα πρὸς χυμὸν καὶ οὐσίαν πρὸς ποιὸν καὶ ὅλως πάντα πρὸς*

2 *τὸ*] *τὸν* (bis) **11** *πρὸ ὀλίγου*: re vera in sequentibus 81 a 41: patet igitur in ipso commentario, unde haec excerpta, locum 81 a 34—38 post capitis 11 principia iam explanata tractatum esse, scil. ad 81 b 21 (*διὸ καὶ τὴν πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν*) **16** *ἀμήχανος*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πάντα H^a. — ibid.: *ἐν γὰρ τῷ ἐργάζεσθαι δεῖ τὴν ἐργασίαν πλούτου καὶ εὐγενείας ὑπερέχειν* et (olim etiam mg. rc. P^3, nunc eras.) *συμβάλλονται*] *ὁ πλοῦτος δηλαδὴ καὶ ἡ εὐγένεια* mg.^{3} P^2.

18 squ.: *ὥσπερ, φησίν, ἄνευ τῶν προτέρων* (*ἤτοι εὐγενῶν καὶ εὐπόρων*) *ἀδύνατόν ἐστιν* ⟨*οἰκεῖσθαι*⟩ *πόλιν, οὕτως πόλιν ἀδύνατόν ἐστι καλῶς κεῖσθαι χωρὶς δικαιοσύνης καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς.*

84 a 17: *διὸ*] *διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τοὺς ὑπερέχοντας κατὰ πολὺ συναριθμεῖσθαι τοῖς πολλοῖς. ἐξωστράκιζε γὰρ ὁ δῆμος τοὺς διαφέροντας κατὰ πολὺ πλούτῳ ἢ εὐγενείᾳ ἢ φίλων πλήθει.*

18: *αὗται*] *αἱ δημοκρατούμεναι.*

22: *ὡρισμένους*] *διαφέρει ὁ ὀστρακισμὸς φυγαδείας, ὅτι ὁ μὲν ὀστρακισμὸς ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ ἐγίνετο, οἷον ἔτεσι ἓξ ἢ ἑπτά, ἡ δὲ φυγαδεία μέχρι τέλους τῆς τοῦ φυγαδευθέντος ζωῆς.*

μυθολογεῖται κτλ.] *αἰσχύνην γὰρ καὶ ὕβριν νομίσας ὁ Ἡρακλῆς ἑαυτοῦ εἶναι τὸ συμπλεῖν μετὰ τοιούτων, ὧν ὁμοῦ πάντων πολὺ πάμπαν ὑπερεῖχεν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καταλιπὼν γὰρ τὸ πλοῖον καὶ τοὺς πλωτῆρας . . . . . .*

ibid.: *αἰσχύνην γὰρ ἡγεῖτο Ἡρακλῆς τὸ συμπλεῖν τοιούτοις πλωτῆρσι πολὺ τούτων ὑπερέχων* mg.^{3} P^2 olimque (nunc abstersa) mg. rc. P^3.

84 b 14 squ.: *τὸ συμφωνεῖν ταῖς πόλεσι ταυτόν ἐστι τῷ τὰ αὐτὰ ποιεῖν ταῖς πόλεσιν. ἤτοι οὐδὲν κωλύει, ὥσπερ αἱ πόλεις ἐξοστρακίζουσι τοὺς ὑπερέχοντας, οὕτως καὶ τοὺς μονάρχας ἐξοστρακίζειν ἢ φυγαδεύειν τοὺς ὑπερέχοντας κατὰ πλοῦτον ἢ εὐγένειαν πολίτας. εἰ γὰρ εἰς ὠφέλειαν τῆς πόλεως ἄρχουσιν, ἐξοστρακιστέον τοὺς ὑπερέχοντας. βλάψουσι γὰρ τὴν πόλιν ἐπὶ μεῖζον καθεκάστην αἱρόμενοι.*

85 a 8: *ἀίδιος*] *ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχει ἰδιότητα. ἢ τὸ ἀίδιον ἀντὶ τοῦ ἀναφαίρετον. ἐς γὰρ ἂν ζῇ, ἔχει αὐτήν.*

18: *δύναμιν*] *μοναρχίας.*

19: *νόμος γὰρ κεῖται ἐν αὐτοῖς, ἵνα τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδέχηται ὁ υἱός. διὰ τοῦτο δὴ καὶ πατρικὴ λέγεται, ἀλλ' οὐχ ὅτι πατρικῶς κήδεται ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευομένων.*

31: *αἰσυμνῆται οἱ τοῦ ἀγῶνος προεστῶτες* (Hom. *ϑ* 258). *ἢ οἱ νεανίαι* (cf. *κούρῳ αἰσυμνητῆρι* Aristarchus *Ω* 347). *ἢ οἱ νεμηταί. ἅπαξ δὲ εἴρηται ἡ λέξις* (scil. apud Homerum).

85 b 14: *συνεχῶς*] *ὁμοῦ πάντων.*

86 a 2: *περὶ τῆς τοιαύτης κτλ.*] *οἷον τῆς κατὰ νόμον, οἷα ἡ τῶν Λακώνων. — τὸ ἕνα ὄντα ἄρχειν πολλῶν νομοθέτου ἐστίν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὸν νόμον λέγειν ἄρχειν ἢ τὸν θέντα τὸν νόμον.* 9: *δοκοῦσι δὴ κτλ.*] *οἱ λέγοντες, φησίν, ὅτι συμφέρει*

3 *συγγένεια* **5** *πόλιν* alterum] *πόλις* **6** an ⟨*οἰ*⟩*κεῖσθαι?* **25** *εὐμένειαν* **32** *διαδέχεται* **33** *τῶν βασιλευόντων* **34** *αἰσεμνῆται*; cf. Suidas s. v.

μᾶλλον βασιλεύεσθαι ἢ πρὸς τῶν νόμων ἄρχεσθαι, ἔλεγον, ὅτι ὁ νόμος τὸ καθόλου διορίζει, οἷον ὅτι "ξένος ἐὰν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ τεῖχος, θανάτῳ τελευτάτω", περὶ δὲ τῶν καθεκάστην προσπιπτόντων οὐδὲν λέγει· ὥστε δεῖ βασιλεύεσθαι, ὡς ἂν ὑπὸ τοῦ βασιλέως διορίζηται περὶ τῶν προσπιπτόντων τὸ ποιητέον. — λόγον καθόλου τὸν νόμον λέγει, οἷον τὸν λέγοντα "δεῖ πάντα ἀριστέα στεφανοῦν" καὶ "πᾶς ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος ξένος θνησκέτω" καὶ τοὺς ἄλλους ὡσαύτως. τοῦτον δή φησι τὸν καθόλου δεῖ ὑπάρχειν καὶ γινώσκεσθαι τοῖς ἄρχουσι, καὶ γινώσκουσι δή. εἰ οὖν οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ κατὰ μέρος γινώσκουσιν, ὁ δὲ νόμος τὸ καθόλου μόνον, λέγω κρεῖσσον ἄνθρωπον ἄρχειν ἀλλὰ μὴ νόμον. ἢ μᾶλλον λέγοι ἄν, ὅτι, εἰ δεῖ τὸν καθόλου λόγον ὑπάρχειν τοῖς ἄρχουσιν, ἵνα πρὸς ἐκεῖνον ὥσπερ τινὰ κανόνα βλέποντες ἐνεργῶσι, κρεῖσσον τὸν νόμον ἄρχειν, οὗ χωρὶς ἀδυνατοῦσιν οἱ ἄρχοντες τὰ καθέκαστα πράττειν.

17: *ᾧ] οἷον τῷ νόμῳ* et 18: *ᾧ] τῷ ἀνθρώπῳ* p^2.

19: *τοῦτο] τὸ παθητικὸν* p^2.

20: *τούτου] τοῦ νόμου* et *βουλεύσεται] ὁ βασιλεὺς* p^2.

31: *ἔτι μᾶλλον κτλ.] σῆ ὡς τὸν μὲν ἕνα ἄνθρωπον ἐνδέχεται καὶ ὀργῇ κρατεῖσθαι καὶ πάθεσι ὑποκεῖσθαι, τὸ δὲ πλῆθος ἅπαν οὐ ῥᾴδιον* mg.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2.

ἀδιάφθορον] ἤτοι μὴ χρήμασι δουλούμενον.

37: *αὐτόν] τὸν νόμον δηλονότι* p^2.

38: *εἰ δὲ δὴ μὴ ῥᾴδιον ἐν πολλοῖς τὸ ἐλεύθερον εὑρεθῆναι, ποιητέον ἅ φησιν ἑξῆς.*

86 b 24: *γιγνομένων] τῶν τέκνων* et *ὁποῖοί τινες] ἤτοι φαῦλοι* p^2.

39: *συνεβούλευε] Πλάτων* mg.^{3} P^2.

87 a 10: *βασιλεύς] κατὰ κοινοῦ τὸ λεκτέον* p^2 (adicit quasi ex ipso textu *dicendum* Guil.).

17 squ.: *τὸ ἀνὰ μέρος ἄρχειν τοὺς ἴσους τάξις· νόμος· φυσικός· διὸ κάλλιστος.*

32: *νοῦν τὸ λογικόν φησι μέρος τῆς ψυχῆς.*

41: *ἀλλὰ μὴν κτλ.] καὶ διὰ τούτων τὸ αὐτὸ κατασκευάζει, λέγω δὴ τὸ μὴ δεῖν ἕνα θεραπεύειν ἀλλὰ πλείους σὺν τοῖς νόμοις* H^a. — ibid.: *οἱ ἀρρωστοῦντες ἰατροὶ ἅμα μὲν καὶ μὴ τεμεῖν τὸ οἰκεῖον μέρος βουλόμενοι, ἅμα δὲ καὶ ἐν πάθει ὄντες καὶ νοσηλευόμενοι τὸ ἀληθὲς κρίνειν οὐ δύνανται* mg. rubr.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2.

87 b 10: *τοῦτο] τὸ εἶναι πολλοὺς ἄρχοντας* p^2 et mg. rubr.^{1} P^1.

15: *ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὡς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον* p^2 et mg. rubr.^{1} P^1 (glossam, *ἕνα* in *ἵνα* mutato, in textum receperunt ΓM^s).

1 *ἢ πρὸς] ἤπερ*; cf. *ἄρχεσθαι πρὸς ἐκείνου* schol. 88 a 5 **9** *εἰ] οἱ* **20** *πάθει* P^1 **35** *θεραπεύειν] ἕρπειν* ‖ *τῶν νόμων*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

88 a 1 squ.: *κἄν τε νόμοι μὴ ὦσι, φησί, κἄν τε ὦσιν, οὐ δεῖ ἕνα κύριον πάντων εἶναι, οὐδὲ ἂν ᾖ σπουδαιότατος, εἰ μὴ εἴη πάσας ἔχων τὰς ἀρετὰς καὶ τοιοῦτος οἷος θεὸς νομίζεσθαι, ὁποῖον προείρηκεν* (1284 a 3 squ.) mg.[1] P[1] et mg.[3] P[2].

5: *ὅταν ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ διαφέρῃ καὶ μείζων ᾖ τῆς τῶν ἄλλων ὁμοῦ συμπάσης ἀρετῆς. ὅταν γὰρ αἱ ἀρεταὶ πάντων ὡς μία συγκρινόμεναι τῇ ἐκείνου ἀρετῇ ἐλάττους ὦσι, τότε δὴ τούτους ἄρχεσθαι πρὸς ἐκείνου* H[a]. — ibid.: *τρόπον τινά*] *θεὸς νομιζόμενος* p[2].

24 squ.: *οὐ δεῖ γὰρ τὸν τοιοῦτον φονεύεσθαι παρὰ τῶν βασιλευομένων ἢ ὅλους ἀρχομένων οὔτε ἐξοστρακίζεσθαι οὔτε συναριθμεῖσθαι ὅλοις αὐτοῖς. ὅλον γὰρ τοιοῦτος, ἐπειδὴ πάντων ὑπερέχει, οἱ δὲ μέρος, ὅτι ἥττων ἡ πάντων ἀρετὴ τῆς ἐκείνου* H[a]. — ibid.: *οὐ δεῖν φησιν ἐξοστρακίζεσθαι τὸν ὑπερφέροντα κατ' ἀρετήν, ὡς ἀξιοῦσί τινες δῆθεν συνιστῶντες τὰς πολιτείας, ὡς προείρηται. ἀξιοῦσι γὰρ πάντας τοὺς καθ' ὁποιανοῦν ὑπεροχὴν ὑπερφέροντας ἐξοστρακίζειν* mg.[1] P[1] et mg.[3] P[2].

28: *τοῦτο*] *δηλονότι τὸ εἶναι πᾶν* p[2].

88 b 4: cf. app. crit.

Δ

88 b 11: *κατὰ μόριον, οἷον ἡ θεραπευτικὴ τέχνη· ὁμοίως κατὰ μόριον ἡ ὑγιεινή, περὶ γένος δὲ καὶ κοινόν τι ἡ ἰατρική. ὁμοίως κατὰ μόριον ἡ ἀριθμητικὴ ἡ γεωμετρία ἡ μουσικὴ ἡ σφαιρική, κατὰ γένος δὲ ἡ μαθηματική. ὁμοίως κατὰ μόριον ἡ δημοκρατία ἡ βασιλεία ἡ ἀριστοκρατία ἡ ὀλιγαρχία, κατὰ γένος δὲ ἡ πολιτική.*

14: *τῷ κεχορηγημένῳ ἀντὶ τοῦ τῷ κεκοσμημένῳ ὑπὸ τῆς φυσικῆς ὅλης ἀρετῆς* H[a] et p[2] olimque (postea eras.) mg. rc. P[3].

16: *ἰκνουμένης*] *καὶ ἱκνουμένης ἀντὶ τοῦ τελείας.*

19: *ὁμοίως κτλ.*] *οἶδε γὰρ καὶ ὁ ἰατρός, τίς ἡ ἰατρεία καὶ τίς τίνι συμφέρει* mg.[1] P[1] et mg.[3] P[2].

25: *ὥστε τὴν κτλ.*] *δεῖ, φησί, τὸν πολιτικὸν οὐ μόνον γινώσκειν τὴν ἁπλῶς ἀρίστην πολιτείαν, τί ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην. ἄλλη γὰρ ἡ ἁπλῶς ἀρίστη καὶ ἄλλη ἐκ τῶν ὑποκειμένων· οἷον ἥδε τις ἡ πολιτεία ὡς μὲν δημοκρατία ἔσται ἀρίστη, ἁπλῶς δὲ ἀρίστη οὐκ ἔσται. εἰ γὰρ πάντα τὰ μέρη, ὅσα ὑπόκειται δεῖν ἔχειν τὴν δημοκρατίαν καὶ οἷα δεῖν ἔχειν, ἔχει, δημοκρατία μὲν ἀρίστη ἔσται, ἁπλῶς δὲ ἀρίστη οὐκ ἔσται.*

1 *μὴ* om. P[1] *τε*] *τε μὴ* P[1] **11** an *ὅλως*? **13** *ὑπερέχειν* **15** *συνιστῶντες* post *τὰς πολιτείας* P[1] **22** *ατρικὴ* **23** *ἡ* primum bis **27** *τῷ — τῷ*] *ἤτοι* p[2] *κεκοσμημένῳ*] *κεκτημένω* H[a] **28** *ὅλης* om. p[2] **37** *οἷα δεῖν*] *οἷαν δεῖ*

28: ἐξ ὑποθέσεως λέγει, ἣν ἄν τις ὑπόθηται ὅτι δημοκρατία ἔσται, ἐὰν γίνωνται τάδε καὶ τάδε. καὶ καλλίστη πολιτεία ἔσται, ἐὰν οἱ πολῖται μὴ σχολάζωσι περὶ τὴν τῶν ἀναγκαίων εὐπορίαν. [εἰ] σχολάζουσι δέ, εἰ ἔχουσι ὅτι πλείστους εἵλωτας τοὺς ἐργαζομένους. δεῖ οὖν δύνασθαι τὸν πολιτικὸν θεωρεῖν, πότερον ὑπεναντίως ἔχει ταῦτα πρὸς τὸ σῴζεσθαι τὴν δημοκρατίαν καὶ πρὸς τὸ καλῶς πολιτεύεσθαι καὶ συμφωνεῖ καὶ συνεργεῖ. ἔτι, εὐδαιμονεστάτη πόλις ἔσται, ἂν ὦσιν αἱ τῶν φυλάκων γυναῖκες κοιναί; καί, ἂν μηδέν τι ἔχωσιν οἱ φύλακες καὶ ἐὰν ζῶσι κεκολασμένως, ἆρα καὶ ταῦτα συνᾴδει πρὸς τὸ τὴν πόλιν εὐδαιμονεῖν ἢ μᾶλλον ἐναντιοῦται;

89a 1: χρὴ δὲ κτλ.] ὅτι δεῖ τὸν πολιτικὸν οὐ μόνον καινὰς πολιτείας εἰσηγεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπανορθοῦν τὰς κειμένας, εἴ τί που σφάλλονται mg. p². — ibid.: εἰσηγεῖσθαι] ἐνεργεῖν et 6: ὑπαρχούσαις] ἐνεργουμέναις et 7: τοῦτο] τὸ οὕτω ποιεῖν p².

13: πρὸς γὰρ κτλ.] ὥστε αἱ πολιτεῖαι κυριώτεραι· κατ' αὐτὰς γὰρ οἱ νόμοι τίθενται et ad 15: ὅρος τῆς πολιτείας et 17: τῆς κοινωνίας] τῆς πολιτείας mg. p².

16: οὐ γὰρ ὡσαύτως ἐν πάσαις ταῖς πολιτείαις αἱ ἀρχαὶ δίδονται, ἀλλ' ἐν ἄλλαις μέν εἰσι κληρωταί, ἐν ἑτέραις δὲ ἀπὸ τιμήματος, καὶ ἐν τινὶ μὲν πολλάκις ὁ αὐτὸς ἄρχει, ἐν τινὶ δὲ ἅπαξ (δὶς γὰρ οὐκ ἐφεῖται), ἐν τινὶ δὲ ὀλιγάκις καὶ ὀλίγας, ἐν τινὶ δὲ πολλάκις καὶ πολλάς, καὶ ἐν τινὶ μὲν οὐκ ἔξεστι πολὺν χρόνον τὸν αὐτὸν ἄρχειν, ἐν τινὶ δὲ ἀνάπαλιν. πολλοὶ οὖν οἱ τρόποι τῆς τῶν ἀρχῶν διανεμήσεως καὶ πολλαὶ αἱ τάξεις.

18: τὸ κεχωρισμένοι ἀντὶ τοῦ διάφοροι, τὸ δὲ δηλούντων ἀντὶ τοῦ συνιστώντων. ἔστι δέ, ὃ λέγει· οἱ νόμοι οἱ συνιστῶντες ἑκάστην πολιτείαν διάφοροί εἰσιν, ἄλλοι γὰρ ἀριστοκρατίαν, ἄλλοι δημοκρατίαν. ἢ λέγοι ἄν, ὅτι κεχωρισμένοι καὶ ἕτεροι ὀφείλουσιν εἶναι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ οἱ προστάττοντες πῶς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν νόμοι τῶν δηλούντων νόμων, πῶς δεῖ τοὺς πολίτας πολιτεύεσθαι. ἄλλους γάρ, φησί, δεῖ εἶναι τοὺς νόμους τούτους καὶ ἄλλους τοὺς διοριζομένους, πῶς δεῖ ἄρχειν τοὺς ἄρχοντας καὶ φυλάττειν τοὺς παραβαίνοντας. καὶ δεῖ καὶ ταῦτα μετὰ τῆς αὐτῆς φρονήσεως γινώσκειν τὸν πολιτικόν. δεῖ γὰρ ⟨αὐ⟩τὸν μὴ μόνον γινώσκειν τοὺς ἁρμόζοντας ἑκάστῃ τῶν πολιτειῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ οὐ ταῦτα μόνον. ἀλλὰ καὶ τί τὸ κύριον, καὶ πρὸς τούτοις γινώσκειν καὶ ὅτι οἱ νόμοι κεχωρισμένοι εἰσὶ τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῶν διοριζομένων, πῶς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν.

21: πολιτείας δέκα, ἡ τυραννὶς ἕν, ἡ ὀλιγαρχία δύο, ἡ ἀριστοκρατία ὀκτώ.

1 post ὑπόθηται iterum τις **20** ἄλλαις] ἀλλήλοισ **23** πολλάς] πόσαν **32** τοὺς] τὰ **36** πολίτην **42** πολίτης ‖ ἀριστοκρατεία

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

89 b 2 squ.: *ἀρίστη* | *πολιτ⟨εία⟩* | *ὀλιγαρ|χία* | *ἀριστο|κρατία* | *τυραννίς.*

ibid.: *πολιτείας*] *ἀπὸ τοῦ λέγεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι πολιτείαν· οὐδὲ γὰρ δίκαιον* mg.^{3} P^2.

9: *ἡμεῖς δὲ κτλ.*] *διὰ τὸ πάσας παρεκβάσεις οὔσας ἡμαρτῆσθαι* mg.^{3} P^2.

12: *ἡμῖν δὲ κτλ.*] . . . . *δηλώσει πῶς* . . . . *ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ δημοκρατία λέγεται* mg.^{3} P^2.

28: *τὸ πλείω τὸν ἀριθμὸν ταυτόν ἐστι τῷ πλείω τῷ εἴδει. καὶ ὅτι τὸ τὸν ἀριθμὸν ὡς ἴσον τῷ εἴδει ἔλαβεν, ἐδήλωσεν μετ' ὀλίγον εἰπών* (1290 a 5 squ.)· *φανερὸν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείας εἴδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ' εἴδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν.*

33: *γνωρίμων*] *γνωρίμους λέγει τοὺς πλοῦτον πολὺν περιβεβλημένους, τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς ἐναρέτους, τοὺς πεπαιδευμένους.*

35: *ἱπποτροφίας*] *οὐ γὰρ πάντες ἔχουσιν ἀγέλην ἢ ἀγέλας ἵππων θηλειῶν, ἃς νῦν φορβάδας καλοῦσιν, ἀλλὰ τινὲς μέν, τινὲς δ' οὔ.*

90 a 3: *τούτων γὰρ κτλ.*] *δῆλον γάρ, ὅτι ἡ χρωμένη πολιτεία πᾶσι τοῖς τοιούτοις μέρεσιν ἑτέρα ἐστὶ τῆς μὴ χρωμένης πᾶσι.*

4: *ὁτὲ μὲν*] *ὅτε δημοκρατία* p^2.

9: *κατά τιν' αὐτῶν ἰσότητα κοινήν*] *κατ' ἐλευθερίαν* p^2.

24: *δυοῖν*] *οἱονεὶ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς βασιλείας* p^2.

27: *συντονώτεραι λέγονται, ὧν οἱ ἄρχοντες ἐμβριθεῖς εἰσι καὶ ὑψηλογνώμονες καὶ μεγαλόφρονες καὶ μετὰ συντονίας καὶ σπουδῆς καὶ ὁρμῆς σφοδροτέραν τῶν πραγμάτων ἐπιμέλειαν ποιοῦνται. δεσποτικὴ δέ ἐστιν ἀρχή, οἵα ἡ καθ' ἡμῶν βασιλεία.*

90 b 22: *διότι δὲ πλείους*] *τῆς κυρίας δημοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας· εἰσὶ γὰρ καὶ δημοκρατιῶν εἴδη πλείω καὶ ὀλιγαρχιῶν* H^a. — ibid.: *τῶν εἰρημένων*] *τῶν τριῶν* p^2.

29: *εἰ δὴ κτλ.*] *εἰ εἶεν, φησί, τοσαῦτα εἴδη* [*ὅσα*] *ὅσαι καὶ διαφοραὶ εἶεν τῶν μορίων, ἃ καὶ ἐφεξῆς ἐπάγει, συζευγνύμεναι λοιπὸν αὗται τὰ εἴδη ποιήσουσι* mg.^{3} P^2.

39: *ἓν μὲν κτλ.*] *γεωργοί, βάναυσον, ἀγοραῖον, θητικόν, τὸ προπολεμοῦν* (*ᾱ γεωργοί, β̄ βάναυσοι, γ̄ τὸ ἀγοραῖον, δ̄ τὸ θητικόν, ε̄ τὸ προπολεμοῦν, ς̄ τὸ βουλευτικόν, ζ̄ τὸ ταῖς οὐσίαις λειτουργοῦν, η̄ τὸ δημιουργικόν* mg. p^2 olimque, sed nunc erasa, mg. rc. P^3).

91 a 3: *τὰς μὲν*] *οἷον τὸν ἀρτοποιητικήν* p^2.

10: *τὸ δοῦλον οὐκ αὔταρκες, ὅτι ἐκείνων μόνων εὐπορεῖ, ἃ ἂν ὁ δεσπότης αὐτοῖς ἐπιτρέψῃ ἔχειν.*

1 *ὀλιγαρχεία* 7 *πῶς*] an *ποσαχῶς*? 9 *τὸ*] *τῶ* 29 *καὶ τίς ὀλιγαρχία*

14: *πάλιν δὲ κτλ.*] *καίτοι μὴ ἐκείνων μόνων χρήζων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πλειόνων δεόμενος* . . . .

17: *δύο γὰρ πόλεις συνίστησι. τὴν τῶν γεωργῶν καὶ τὴν τῶν φυλάκων* mg.[3] P[2].

31: *ταῦτα*] *τὸ κρῖνον καὶ βουλευόμενον* p[2].

33 squ.: *τὸ ταῖς οὐσίαις λειτουργοῦν* H[a]. — ibid.: *τὸ χρημάτων(?) εὐποροῦν καὶ λειτουργοῦν ἐν τῇ πόλει* p[2].

34: ad *δημιουργικὸν* olim mg. p[2] glossam praebuit, nunc evanidam.

35: *τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν*] *λειτουργία γὰρ καὶ οἷον διακονία ἦν τότε ἡ ἀρχή, ἀλλ' οὐχὶ κέρδους καὶ πλούτου αἰτία ὥσπερ νῦν.*

91 b 26: *σχολάζειν*] *δηλονότι ἐν δικαστηρίοις* p[2].

92 a 18: *διὸ καὶ κτλ.*] *καὶ ὁ δῆμος καὶ ὁ τύραννος δεσπόζουσι τῶν βελτιόνων, δέον τοὺς βελτίονας δεσπόζειν τοῦ δήμου καὶ τῶν τυράννων.*

27: *οἱ γὰρ δημαγωγοὶ αἴτιοι τοῦ τὸν δῆμον δοξάζεσθαι καὶ τιμᾶσθαι* mg.[3] P[2].

28: *⟨ὁ βουλόμενός⟩ πως, φησίν, ἐγκαλεῖν ἄρχοντί τινι τὸν δῆμον αἱρεῖται κριτήν* mg.[3] P[2].

92 b 35: *τοῖς ἀνυπευθύνοις κατὰ τὸ γένος*] *ἢ τοῖς ἔχουσι περιουσίαν ἢ τοῖς εὐγενέσιν* p[2] et mg. rubr.[1] P[1].

36: *τὸ δυνάμενον σχολάζειν ἴσον ἐστὶ τῷ „εἴπερ ἠδύναντο σχολάζειν, οὐ δύνανται δὲ σχολάζειν". τούτου γὰρ δεῖ προσυπακούειν. οὐ δύνανται σχολάζειν διὰ τὸ μὴ ἔχειν προσόδους τὴν πόλιν, ἐξ ὧν τρεφόμενοι σχολάσουσιν. διαφέρει δὲ αὕτη τῆς προειρημένης πολιτείας, ὅτι ἐπὶ ταύτης ἔξεστι πᾶσι δυναμένοις σχολάζειν, ἐπ' ἐκείνης δὲ οὐκ ἐξῆν πᾶσι.*

40: *αἰτίαν*] *ἤτοι διὰ τὸ μὴ πρόσοδον ἔχειν* p[2] et mg. rubr.[1] P[1].

93 a 38: *τὴν καλουμένην ἀριστοκρατίαν*] *αὕτη ἐστὶ περὶ ἧς οὐ λέγουσι. καλουμένην δὲ παρ' ἐκείνων — πῶς γάρ; περὶ ἧς οὐ λέγουσιν; ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ καλουμένην οὕτως.*

93 b 11: *αὕτη, φησίν, ἡ πολιτεία. ἐν ᾗ ἅμα αἱροῦνται πλουτίνδην καὶ ἀριστίνδην, διαφέρει ἀμφοῖν, τῆς τε ἀριστοκρατίας τῆς ἐκ τῶν ἁπλῶς ἀρίστων καὶ τῆς καλουμένης πολιτείας.*

22 squ.: *οὔτε ἡ ὀνομαζομένη, φησί, πολιτεία οὔτε αἱ προσεχῶς ῥηθεῖσαι ἀριστοκρατίαι εἰσὶ παρεκβάσεις τῆς ἀρίστης πολιτείας, συνηρίθμηνται δὲ ταῖς πολιτείαις, ὅτι παρεκβάσεις εἰσίν, ⟨ὥσπερ⟩ εἴρηται, οὐ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ἀλλὰ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς δημοκρατίας. εἰπεὶ οὖν ὑφ' ἁπάντων πολιτεῖαι λέγονται ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ δημοκρατία, αἱ δὲ εἰρημέναι ἀριστοκρατίαι καὶ ἡ καλουμένη πολιτεία παρεκβάσεις εἰσίν, ἡ μὲν πολιτεία τῆς*

19 *πῶς*(?) *φησὶ* Susem. **22** *περουσίαν* P[1] **26** *διαφέρει*] *διάφύσεως* **29** *ἤτοι* om. p[2] **32** *ἐκείνην*

δημοκρατίας, αἱ δὲ ἄλλαι τῆς ὀλιγαρχίας, διὰ τοῦτο ἐτάχθησαν μετ' αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ὕστερον τετυχήκασιν ἐπισκέψεως. ἀδύνατον γὰρ γνῶναι τὴν παρέκβασιν ἀγνοοῦντας ἐκεῖνο, οὗ ἐστιν ἡ παρέκβασις.

ibid.: *τὴν αἰτίαν φησὶ τοῦ νῦν μέλλειν εἰπεῖν περὶ πολιτείας καὶ τυραννίδος μετὰ τὰς παρεκβάσεις. καί φησιν εἰκότως τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ τῆς πολιτείας τῆς ἀρίστης ἐκείνας εἶναι παρεκβάσεις* mg.³ P² olimque ut vid. mg. rc. P³ (nunc eras.).

94 a 1 squ.: *τὸ μὴ εὐνομεῖσθαι νομίζειν τὴν ἀριστοκρατουμένην πολιτείαν ἀλλὰ μᾶλλον τὴν πονηρὰν ἀδύνατον* mg.³ P².

8: *αὐτοῖς*] *οἷον τῇδε ἢ τῇδε τῇ πόλει* p² et mg. rubr.¹ P¹.

25: *ὅτι μὲν οὖν κτλ.*] *αὗταί εἰσιν αἱ δύο πολιτεῖαι, περὶ ὧν εἴρηκε πρὸ ὀλίγου, ὅτε ἔλεγεν* (1293a 35)· *ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν λέγουσί τε πάντες καὶ εἴρηται.*

35: *σύμβολον*] *οἷον σύνθημα καὶ κανόνα καὶ σκοπόν* mg. rubr.² P¹.

41: *κοινὸν καὶ μέσον τούτων τουτέστι τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας ἢ τῶν τεταγμένων ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ δημοκρατίᾳ. τούτων οὖν μέσον ἐστὶ ταῦτα τουτέστιν ἡ ζημία καὶ ὁ μισθός, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὕστερον ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἐρεῖ* (1297a 38). *ἐπεὶ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἔκειτο τοὺς εὐπόρους ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ ἀπόρους μὴ λαμβάνειν μισθόν, ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ τοὺς εὐπόρους μὴ ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ ἀπόρους λαμβάνειν μισθόν, μέσον τούτων τῶν δύο συζυγιῶν ἐστι τὸ τοὺς εὐπόρους ζημιοῦσθαι καὶ τοὺς ἀπόρους λαμβάνειν μισθόν· οὕτω γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, οἱ μὲν εὔποροι διὰ τὸν φόβον τῆς ζημίας, οἱ δὲ ἄποροι διὰ τὸ λαβεῖν τὸν μισθόν, ἐκείνως δὲ τοῦτο οὐκ ἐνδέχεται, ἀλλ' ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οἱ μὲν εὔποροι κοινωνήσουσι φοβούμενοι τὴν ζημίαν, οἱ δ' ἄποροι οὐ κοινωνήσουσι διὰ τὸ μὴ τυγχάνειν μισθοῦ, ἔμπαλιν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ οἱ μὲν εὔποροι οὐ κοινωνήσουσι διὰ τὸ μὴ ζημιοῦσθαι, οἱ δ' ἄποροι κοινωνήσουσιν διὰ τὸν μισθόν. ἐκεῖ δ' ἀνάγκη ἀμφοτέρους κοινωνεῖν, τοὺς μὲν πλουσίους διὰ τὴν ζημίαν, τοὺς δ' ἀπόρους διὰ τὸν μισθόν. ὥστε μέσον αὕτη ἡ πολιτεία δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας.*

94 b 37: *ὡς νῦν οἱ Τοῦρκοι ἔξωθεν ὄντες καὶ πλείους ἡμῶν ὄντες βούλονται ἡμᾶς σῴζεσθαι· ἡ γὰρ σωτηρία κἀκείνων ἐστί. δι' ἑαυτῆς σῴζεται ἡ πολιτεία, ὅταν ἅπαντα τῆς πολιτείας ⟨μόρια⟩ βούλεται τὸ τῆς πολιτείας εἶδος σῴζεσθαι.*

95 a 5: *τῆς μάλιστα λεγομένης*] *τῆς ἡρωικῆς καὶ θείας* p².

25: *τίς δ' ἀρίστη κτλ.*] *οὐ ζητητέον, φησί, νῦν, τίς ἐστιν ἄριστος βίος ὁ πρέπων τοῖς ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας οὖσιν διὰ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ ζητητέος τις ἄριστος βίος, οὗ δύνανται κοινωνῆσαι*

11 *οἷον*] *ἤτοι* P¹ **15** *πάντες* bis **38** *ἡμᾶς*] *ἡμῶν* **44** *οὗ*] *οὐ*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

οἱ πολλοί. τούτου δεῖ γὰρ καὶ οἱ σπουδαῖοι καὶ σοφοὶ δύνανται κοινωνεῖν· οὗ δὲ οἱ σπουδαῖοι καὶ οἱ σοφοὶ κοινωνοῦσιν, οὐ ῥᾴδιον τοὺς πολλοὺς κοινωνεῖν.

30: *καὶ πολιτείαν ἧς κτλ.*] *τῆς γε δηλονότι καλουμένης πολιτείας καὶ ἧς οἱ πλεῖστοι κοινωνῆσαι δύνανται.*

95 b 9: *ὑβρισταί*] *οἱ ὑπερπλούσιοι.*

12: *εἰ τὸ φυλαρχεῖν* (sic) *καὶ βουλαρχεῖν* (*ἤτοι εἰ τὸ φιλεῖν ἄρχειν καὶ βούλεσθαι*) *βλαβερὸν πόλεσιν, οἱ δὲ μέσοι οὐδαμῶς φιλοῦσι τὰς φυλαρχίας* (sic) *καὶ τὰς βουλαρχίας, ἡ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἀρίστη.*

21: *γίνεται οὖν κτλ.*] *ἐκ τῶν ὑπερπλουτούντων καὶ ὑπερπτώχων.*

34: *δῆλον ἄρα κτλ.*] *ἀρίστη, φησί, πολιτεία ἐστίν, ἐν ᾗ πολὺ* [*καὶ*] *τὸ μέσον καὶ κρεῖττον ὑπάρχει, μάλιστα τοῦ τε μέρους τῶν ὑπερπλουσίων καὶ τοῦ μέρους τῶν ὑπερπενήτων, εἰ δὲ μὴ δυνατὸν εἶναι κρεῖττον* ⟨*ἀμφοτέρων*⟩, *ἀλλά γε τῶν ὑπερπλουσίων δεῖ κρεῖττον ὑπάρχειν.*

96 a 3: *ὑπερβολάς*] *τὴν ὀλιγαρχίαν τὴν ἐκ πολὺν σφόδρα πλοῦτον καὶ τὴν δημοκρατίαν τὴν ἐκ τοῦ μηθὲν ἔχειν.*

16: *τούτων*] *δηλονότι τῶν τιμῶν* p^2.

96 b 26: *δημοκρατίαν*] *εἰ μὲν γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι, γίνεται ἡ τῶν γεωργῶν δημοκρατία* mg.^{3} P^2 (in textu exhibent ΓM^s).

35: *προσλαμβάνειν*] *οἰκεῖσθαι* p^2.

38: *τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλῆθος*] *ἀντὶ τοῦ κατὰ τούτων τῶν μέσων δηλονότι. — ὅπου, φησίν, οἱ μέσοι πλείονές εἰσι τῶν εὐπόρων καὶ ἀπόρων* (*τούτους γὰρ εἶπεν ἄκρους*), *ἢ ὅπου πλείονες πάλιν οἱ μέσοι τῶν πλουσίων μόνων ἢ τῶν ἀπόρων μόνων, γενήσεται ἃ λέγει.*

97 a 19: *ἢ μόνοις τοῖς εὐπόροις ἐπικεῖσθαι ζημίαν, ἢ εἰ καὶ τοῖς ἀπόροις, ἀλλὰ μείζω πολὺ τοῖς εὐπόροις ἐπικεῖσθαι τὴν ζημίαν.*

97 b 1: *οὐχ ἁπλῶς λέγει ἐκ τῶν* ἐχόντων *ὅπλα, ἀλλὰ ἐχόντων καὶ χρῆσθαι δυναμένων, οἷοί εἰσιν οἱ στρατιῶται.*

18 squ.: *οἱ γὰρ ἱππεῖς οἱ τότε ἄοπλοι ἐπολέμουν, δίχα θυρεῶν καὶ θωράκων, ὁπλοφόροι δὲ τὸ πεζικόν.*

98 a 27: *ἐνδέχεται*] *οἷον κυβερνᾶν ὁ ἄριστα ἐπιστάμενος τοῦτο* mg.^{3} P^2 (nunc eras.) et in textu M^s.

98 b 13: *τὸ ἑξῆς τῆς λέξεως τοιοῦτον·* συμφέρει δὲ δημοκρατίᾳ τῇ μάλιστα, *ἥτις μάλιστα δημοκρατία ἐστίν, ἡ νῦν ἐπιπολάζουσα καὶ οὖσα. συμφέρει δὴ τῇ μάλιστα δημοκρατίᾳ, ὅπερ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις. τὰ δ' ἄλλα μεταξύ.*

2 *οὗ δὲ*] *οὐδὲ* **4** *γε*] *τε* **14** *ὑπάρχει*] *ὑπερέχει* **16** *κρείττους* **24** an *οἰκει*⟨*οῦ*⟩*σθαι*? **28** *μόνον* **31** *ἀπόροις*] *εὐπόροις*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

24 squ.: *καὶ γνωρίμους νῦν λέγει ⟨πολιτικούς⟩, συμμέτρους δὲ πρὸς τοὺς γνωρίμους λέγει τοὺς μὴ πολὺ λειπομένους κατὰ τὴν οὐσίαν ἀλλὰ κεκτημένους πλείονα μὲν τοῦ πλήθους τοῦ δημοτικοῦ, ἐλάττονα δὲ τῶν μέσων.*

99 a 19: *κήρυκές εἰσιν οἱ ἀποστελλόμενοι πρός τινας ἐπὶ τῷ ἀπαγγεῖλαί τινα.*

99 b 7: *συμβαίνει] διὰ τὸ διὰ πολλοῦ συμβαίνειν τὴν τούτων χρῆσιν* in textu add. P².

14: *κατὰ τόπον] τοιαῦται ἦσαν ἐνταῦθα αἱ λεγόμεναι γειτοναρχ'αι καὶ οἱ ἄρχοντες γειτονάρχαι.*

23 squ.: *τὸ τῆς λέξεως κατάλληλον τοιοῦτόν ἐστι· πότερον αἱ αὐταί εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι ἢ οὐχὶ αἱ αὐταὶ ἀλλ' ἕτεραι ἐν ἑτέραις; καὶ πότερον καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς τῶν ἀρχῶν εἰσὶ διαφοραὶ ἢ οὔ, οἷον ἡ ἐκ τῶν πεπαιδευμένων ἀρχὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ οὖσα ἔχει διαφορὰς ἢ οὔ; ταῦτα ἀπορήσας ἄρχει [δὲ] τῶν λύσεων λέγων· ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσι καὶ τὰ ἑξῆς. ἐλλιπής ἐστιν ἡ λέξις. δεῖ προσυπακούειν τοῦ διαφοραί, οὗ προσυπακουομένου ἐστὶ τὸ ὅλον τοιοῦτον· ἢ τυγχάνουσιν οὖσαι διαφοραὶ καὶ κατ' αὐτὰς τῶν ἀρχῶν τὰς διαφοράς.*

37: *τὸ καθιστᾶσιν ἐπὶ τοὺς βουλευτὰς ταυτόν ἐστι τῷ καθιστᾶσιν τοὺς βουλευτάς, ἤτοι γνωρίζονται τοὺς βουλευτάς, ἤτοι αἱροῦνται, κρίνουσιν ὡς ἀξίους* Hᵃ. — ibid.: *καθεστᾶσιν] ἤτοι κύριοί εἰσιν* p² et mg. rubr.¹ P¹.

00 b 3: *μὴ γινόμενον δ' ὁμοίως] ἤτοι κλήρῳ ἀλλ' αἱρέσει* et *ἀμφοῖν] αἱρέσει καὶ κλήρῳ* p².

4: *ἁπάντων] οὐκ ὀλιγαρχικόν* (*non oligarchicum* in textu Guil.) p².

19: *εὐθυντικόν ἐστι τὸ ῥυθμίζον καὶ πρὸς τὸ βέλτιον τὴν πολιτείαν εὐθῦνον* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

24: *τὸ ξενικὸν διαιρούμενον ποιεῖ ὀκτὼ εἶναι τὰ δικαστήρια* mg.³ P².

38: *ἀνάγκη δ' κτλ.] ἀνάγκη, φησίν, ἢ πάντας περὶ πάντων τῶν διαιρεθέντων κρίνειν ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ* mg.³ P².

E

01 a 20: *ἤτοι ἐκ τίνων ἀρχῶν καὶ αἰτιῶν. σκεπτέον οὖν φησιν, τίνες αἱ ἀρχαί εἰσι καὶ πόσαι καὶ ποῖαι, δι' ἃς μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι.*

36: *τι] αἱ πολιτεῖαι δηλονότι* p² (*αἱ πολιτεῖαι* in textu ΓMˢ).

39 squ.: *σῇ ὡς ὁ φιλόσοφος στασιάζειν μᾶλλον δεῖν φησι τοὺς σπουδαίους τὸν τρόπον, οἷα κρείττους, μὴ ποιεῖν δέ* mg.³ P².

9. 10 *γειτονιαρχίαι, γειτονιάρχαι?* **15** *τῶν λύσεων] τῶνυσεων* **21** *τῷ] ᾧ* **28** *ἐστι* om. P¹ || *καὶ] ἢ* P¹ **33** *διηρηθέιτων*

01b 6: *δικαίως* (*διχῶς* Π[1])] *ἤτοι εὐλόγως· εὔλογον γάρ ἐστι τοὺς στασιάζοντας μεταβάλλειν. διὸ ποτὲ μὲν πρὸς πολιτείαν στασιάζουσιν, ὁτὲ δὲ πρὸς ἄλλα ἃ λέγει.*

23: *ἡλιαίαν*] *ἡλιαία τὸ μέγα δικαστήριον ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ οἱ δικασταὶ ἡλιασταὶ ἐκαλοῦντο. — ἡλιαία βουλὴ συνεστῶσα ἐξ ἀνδρῶν χιλίων. ἐλέγετο δὲ καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ συνηθροίζοντο. ἡλιάζεσθαι δὲ καὶ ἡλίασίς ἐστι τὸ ἐν ἡλιαίᾳ δικάζεσθαι. — ἡλιαία μέν ἐστι τὸ μέγιστον δικαστήριον Ἀθήνησιν, ἐν ᾧ τὰ δημόσια τῶν πραγμάτων ἐκρίνετο, χιλίων δικαστῶν ἢ χιλίων καί φ συνιόντων. συνίασι δὲ οἱ μὲν χίλιοι ἐκ δυοῖν δικαστηρίων, οἱ δὲ ͵αφ ἐκ τριῶν* mg. rubr.[2] P[1] (easdem tres glossas coniunctas exhibet Suidas).

26 squ.: a) 27 *ἀΐδιος βασιλεία*] *ἐν ᾗ τοσοῦτον δυναστεύει τις ὡς δύνασθαι καταλύειν μέρος τι, ἤ⟨τοι⟩ μέρος πολιτείας, ἢ ἄλλην ἀντ' ἄλλης εἰσφέρειν ἀρχήν*; cf. supra 17 *ἔτι πρὸς κτλ.* b) 27 *οὐ μὴ κτλ.*] *εἰ οὖν χρὴ περισπᾶν τὴν λέξιν* (scil. *οὖ* pro *οὐ*) *καὶ οὕτως ἀναγινώσκειν οὖ μὴ τοῖς ἀνίσοις, τὴν συλλαβὴν δευτέραν, τὸ μὴν, δίχα τοῦ ν̄ στοιχείου* . . . . . (*λείπει*). Deinde inferuntur, quae pertinent ad 1302a 1 *ταῦτα*] *ταῦτα λέγει τὴν εὐπορίαν καὶ τὸν ἐγγὺς ἄπορον βίον, ἐξ ἧς μὲν εὐπορίας γίνεται ἡ ὀλιγαρχία, ἐξ οὗ δὲ ὁ δῆμος, ἤτοι κατὰ τὸν πλοῦτον μόνον ἢ τὴν ἐλευθερίαν. οὔτε γὰρ τοὺς ἐλευθέρους ἁπλῶς ἴσους δεῖ λέγειν οὔτε τοὺς πλουσίους, οὔτ' αὖ πάλιν ἁπλῶς ἀνίσους τοὺς ἐλευθέρους καὶ πλουσίους † πρὸς μόνον ἐλευθέρους ὄντας.* Redit brevi interstitio facto ad 1301b 27: *ὧδε ἀναγινώσκοντας, ὥσπερ τὴν πρώτην, τὴν οὖ, δασύνοντας καὶ περισπῶντας; ἢ δεῖ ὡς ἐλλιποῦς ἀκούειν τῆς λέξεως; καὶ εἴη ἂν τὸ πλῆρες αὐτῆς τοιοῦτον· οὐ μὴν γίνονται στάσεις, εἰ τοῖς ἀνίσοις ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον. εἰπὼν γὰρ πανταχοῦ διὰ τὸ ἄνισον ἡ στάσις σαφηνίζων, οἷόν ἐστι τὸ ἄνισον, ἐπήγαγε ἀΐδιος γὰρ βασιλεία ἄνισον, ἐὰν ᾖ ἐν ἴσοις, τὸ δὲ οὐ μὴν τοῖς ἀνίσοις ⟨ὑπάρχει ἀνάλογον⟩ μεταξὺ κεῖται. ἢ οὖν ἀναγνωστέον, ὡς εἴρηται, οὗ μὴ τοῖς ἀνίσοις, ἢ οὕτως οὐ μὴν εἰ τοῖς ἀνίσοις προσυπακούοντας καὶ τοῦ γίνονται στάσεις, προσγράφοντας καὶ τὸ εἰ ὑποτακτικὸν τοῖς ἀνίσοις, ἵν' ᾖ εἰ τοῖς ἀνίσοις* H[a]. — ibid. mg. rubr.[2] P[1]: *τουτέστιν εἰ καὶ διὰ τὸ ἄνισον ἡ στάσις, ἀλλ' ὅμως οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον τοῖς ἀνίσοις, ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ ἄνισοι πλέον ἔχουσιν οὗ δεῖ, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἧττον. εἰ γὰρ ἐν ἑκατέραις ἐσῴζετο τὸ ἀνάλογον, ὥστε ἔνθα μὲν ἔχειν τὸν ἄνισον πλέον ἀναλόγως, οὐ μὴν τοῦ δέοντος πλέον, ἔνθα δὲ μὴ τοῦ προσήκοντος ἧττον τυχεῖν, οὐκ ἂν στάσις ὑπῆρχεν. ἢ καὶ οὕτως· εἰ καὶ διὰ τὸ ἄνισον ἡ στάσις, ἀλλ' οὖν οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον τοῖς ἀνίσοις. εἰ γὰρ ὁ*

17 *οὐ μὴ τοῖς*] *ἡ μη τ̄* || *τὸ*] *τοῦ* **20** *ἐξ ἧς*] *ἐξῆς* **25** *ὧδε* **35** *εἰ*] *ἐὰν* (bis) **41** *τυχὸν* **42** *τὸ* Susem., *τὸν*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

πένης καὶ ὁ πλούσιος ἄνισοι, ἀλλ' ἐνδέχεται, ὅσῳ ὑπερέχεται τοῦ πλουσίου ὁ πένης τῷ πλούτῳ, τοσούτῳ ὑπερέχειν αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ. καὶ οὕτως ὅ τε πένης καὶ ὁ πλούσιος ἔσονται ἀνάλογον ἴσοι, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει ἀνίσοις οὖσι κατὰ τὸν πλοῦτον.

02 a 28: *τούτων*] *τῆς ἰσότητος δηλονότι καὶ ὑπεροχῆς* mg. p^2 et mg. rc. P^3 (in textu codices deteriores generis Π^2 complures).

29: *ἐλάττους*] *γέγραπται ὄπισθεν τοῦ φύλλου* (fol. 144): nec tamen invenitur scholion, de quo monuit, in fol. 144a.

02 b 4: *δι' ἐριθείαν*] *ἐριθεία ἡ διὰ λόγων φιλονεικία. λέγεται δὲ καὶ ἡ μισθαρνία* H^a, mg. p^2, mg. rc. P^3 (ex Suida).

33: *γίνονται δὲ καὶ κτλ.*] . . . . . *ποτὲ δ' οὐκ* (?) *ἄλλους κατὰ τὸ ποσὸν ὡς τὸ ποσὸν ἐξόλλυται, οἷον εἰ γένοιτό τινι ποὺς τετράπηχυς* (?) *κἀκ . . . μηδ' . . . ποδὶ . . . τὸ δὲ συμβήσεται καὶ ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως . . . . ταύτης πάντῃ αὐξήσαντος* mg.^{3} P^2.

03 a 6: *ἑβδόμῃ*] *ὀλυμπιάδι* mg. p^2 et mg. rc. P^3.

16: *καὶ δι' ὀλιγωρίαν κτλ.*] *γίνεται στάσις, ὅταν εἰς ἀρχήν τινα μεγάλην καταστήσωσί τινα μὴ στέργοντα ἐκείνην τὴν πολιτείαν· ὃ καὶ Ἡρακλεόδωρος ἄρχων γενόμενος διεπράξατο* mg ^{3} P^2.

18: *φίλους*] *τοὺς μὴ ἀποδεχομένους τὸ εἶδος τῆς πολιτείας ἀλλ' ἕτερον βουλομένους.*

25: *ἕως τότε στασιάζωσιν οἱ μὴ ὁμόφυλοι κατὰ τῶν πολιτῶν, ἕως ἂν οὐχ ὁμονοοῦσι μετὰ τῶν πολιτῶν. συμπνεύσαντες δὲ καὶ τὰ αὐτὰ αὐτοῖς φρονήσαντες οὐ στασιάζουσιν. ἡ γὰρ στάσις οὐκ ἐν τῇ συμπνοίᾳ συνίσταται ἀλλ' ἐν τῇ διαφωνίᾳ καὶ τῷ μὴ τὰ αὐτὰ φρονεῖν.*

03 b 8: *οἱ γὰρ ἐκ τῆς πόλεως στασιάζουσι πρὸς τοὺς ἐν τῷ τέλει* (= *ἐν τῇ ἐσχατιᾷ* 1330a 14) *οἰκοῦντας καὶ ἔμπαλιν ἐνίοτε.*

17: *ἡ εἰρημένη*] *ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα* mg.^{3} P^2.

19: *ἐν τοῖς κυρίοις*] *τοῖς ἔχουσιν ἀρχάς τινας* p^2.

20: *σῇ τὸ ἐν Συρρακούσαις.*

28: *ἐν ἀρχῇ*] *τῇ ἀρχῇ ἤτοι τοῖς ἄρχουσι, τοῖς ἡγεμόσι· ὅρα τὸ πᾶν.*

04 a 1 squ.: *ὁ μέλλων λαβεῖν τὴν νύμφην ἰδών τι κακόσημον τὸν γάμον ἀπηγήσατο* mg.^{3} P^2.

7 squ.: *δύο ἐπίκληροι θυγατέρες κατελείφθησαν καὶ δύο ἔκκληροι. ὁ Δέξανδρος οὖν μίαν τῶν ἐκκλήρων λαβεῖν σπεύδων καὶ διωχθεὶς παρὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐπικλήρου ἐστασίασεν* mg.^{3} P^2.

14: *ὑπομνηστευσάμενος ἀντὶ δοὺς τὴν οἰκείαν θυγατέρα πρὸς γάμον* mg.^{3} P^2.

21: *συντονωτέραν*] *ἀρχικωτέραν* p^2.

3 *ὅ τε*] *ὅτε* **10** *ἐρίθεια* H^a || *διὰ λόγων* om. p^{2}P^3 **23** *συμπλεύσαντες* **33** *ἤτοι τοῖς*] *ἤτοῖς* **36** *τὸν* Susem., *τὰν*

38: *κινοῦνται δ' κτλ.*] ὅτε, φησίν, ἴσα τυγχάνει τὰ ἐναντία μέρη, τότε κινοῦνται αἱ πολιτεῖαι· ἂν δὲ θάτερον κατὰ πολὺ ὑπερέχει θατέρου, ἡσυχάζει τὸ ἀσθενέστερον καὶ οὐ στασιάζει κατὰ τοῦ ἰσχυροτέρου. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ (04 b 3:) π ρ ὸ ς τ ὸ φ α ν ε ρ ῶ ς [ο ὐ] κ ρ ε ῖ τ τ ο ν ο ὐ θ έ λ ε ι κ ι ν δ υ ν ε ύ ε ι ν τ ὸ λ ο ι π ό ν.

04 b 13: *τὸν βασιλέα*] ἤτοι τὸν Ξέρξην p^2.

22 squ.: συκοφαντοῦντες οἱ δημαγωγοὶ τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας καὶ τὸν δῆμον κατ' αὐτῶν διεγείροντες συστρέφουσι τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας, ἤτοι ποιοῦσιν εἰς ἀλλήλους, κἂν ἐχθροὶ ὦσι, συστραφῆναι, ἤτοι ὁμονοῆσαι. ὁμονοήσαντες δὲ καταλύουσι τὸν δῆμον. ὁρῶντες γὰρ τὸν δῆμον κατ' αὐτῶν κινούμενον ὑπὸ τῆς τῶν δημαγωγῶν συκοφαντίας συνίστανται, κἂν τύχωσιν ἐχθροὶ ὄντες, καὶ καταλύουσι τὸν δῆμον.

23: *συστρέφουσιν*] συνάγουσιν p^2 et mg.^{1} P^1.

27 squ.: μισθοὺς ἀπαιτεῖν καὶ λαμβάνειν mg. p^2.

05 a 4: οἱ δημαγωγοί, φησίν, ὁτὲ μὲν συνιστᾶσιν, ἤτοι ὁμονοεῖν ποιοῦσι, τοὺς γνωρίμους κατὰ τοῦ δήμου ἀδικοῦντες αὐτούς (τοὺς γνωρίμους· ἀδικοῦσι δὲ χαριζόμενοι τῷ δήμῳ), ὁτὲ δὲ συνιστᾶσι δι' ἄλλας αἰτίας, ἃς λέγει.

31 squ.: τὸ δ η μ α γ ω γ ο ῦ ν τ ε ς ταυτόν ἐστι βοηθὸν ἐπαγόμενοι τὸν δῆμον· προσεκαλοῦντο γὰρ εἰς βοήθειαν τὸν δῆμον.

32: *ἄκος δὲ κτλ.*] τὸ ἑκάστην φυλὴν φέρειν ἀφ' ἑαυτῆς τὸν οἰκεῖον ἄρχοντα οὐκ ἂν ποιήσῃ τινὰ κόλακα τῆς πόλεως. εἰ δ' ἔσται τοῦτο, ἐκείνης ἂν τῆς αἱρουμένης μόνης οὐ κολα . . . . mg.^{3} P^2.

38: *τὸ πλῆθος*] ἀδικούμενον γὰρ τὸ πλῆθος συνίσταται κατὰ τῶν ἀρχόντων καὶ καταλύεται ἡ ὀλιγαρχία.

40: ἀποστάντι γὰρ ἀπὸ τῶν συνάρχων καὶ προστιθέντι τῷ πλήθει πιστεύουσιν αὐτῷ καὶ πείθονται . . . . . ὑπὲρ αὐτῶν φρονοῦντι.

05 b 6 squ.: δείκνυσι, πῶς ἐστασίαζον. οἱ πρεσβύτεροι, φησί, πρότερον τῶν νέων ἦρχον καὶ πατέρες υἱῶν καὶ οὐχ ἅμα, διὸ καὶ οἱ μὴ ἄρχοντες . . . . mg.^{3} P^2.

14 squ.: ἐπιτρέποι mg. p^1 (intellegens *εἰ πατὴρ υἱὸν μὴ μετέχειν ἐπιτρέποι*).

06 a 8: *οὗτοι*] δηλονότι οἱ ὀλιγαρχοῦντες p^2.

13: ὀλίγων γὰρ ὄντων, οἷον λόγου ἕνεκεν εἴκοσιν, οὐ μετέχουσιν οἱ εἴκοσιν ἀλλ' οἱ δέκα, ὥστε ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας γέγονεν ἑτέρα ἐλάττων τῆς ὅλης.

28: μ ε σ ί δ ι ό ς ἐστιν ὁ φροντιστὴς καὶ μέσος γινόμενος πράγματός τινος mg.^{3} P^2.

06 b 9: *πολλάκις κτλ.*] τοιοῦτόν τί φησιν, ὅτι πολλάκις

1 *ὅτε*] ὅσα *ἐναντία*] ἐν αὐτῷ **10** *ποιοῦσιν*] πασῶν **12** κινουμένων **21** ἐπαγόμενος **29** προστεθέντι

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

τάσσει ὁ νομοθέτης τίμημα τοῖς δικάζειν βουλομένοις, ὅπερ πολὺ μὲν οὐκ ἔστι, σύμμετρον δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἅτε μὴ ἐξ οἰκείων κτημάτων προσόδους ἐχόντων τῶν πολιτῶν δι' ἐπίθεσιν πολεμίων, ἀλλ' ὕστερον εὐετηρίας γενομένης ἔσχον ἅπαντες οὐκ ὀλίγην περιουσίαν ἐκ τῶν κτημάτων κἀκ τούτου πάντες ἂν μετέχωσι τοῦ δικάζειν mg.[3] P[2].

25: *οὐ μέντοι κτλ.*] *ἐν μὲν τῇ ἀριστοκρατίᾳ δι' ἀρετὴν ὀλίγοι, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ διὰ τὰ χρήματα* H[a]. — ibid.: *ἀλλ' ἐν τῇ μὲν δι' ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ διὰ πλοῦτον* mg.[3] P[2].

33: *διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ αὐτὸς ἐμήνισε Λύσανδρος* mg.[3] P[2].

07 a 13: *τούτῳ*] *τῷ μὴ καλῶς μεμίχθαι· τὸ γὰρ ἀποκλίνειν μᾶλλον εἰς ὀλιγαρχίαν, ὅπερ ὑπάρχει ταῖς ἀριστοκρατίαις, χεῖρον τοῦ ἀποκλίνειν εἰς πλῆθος, ὅπερ ὑπάρχει ταῖς πολιτείαις* H[a]. — ibid.: *τῷ μὴ καλῶς μίξιν ποιεῖν* mg.[3] P[2].

07 b 32 (cf. app. crit. p. 179): *οὕτως δεῖ γράφειν τὴν λέξιν· λανθάνει γὰρ παραδυομένη ἡ παρανομία καὶ ἀναιρεῖ, ὥσπερ καὶ τὸ μικρὸν δαπάνημα ἀναιρεῖ πολλάκις γινόμενον, λανθάνει γὰρ καὶ ἡ δαπάνη διὰ τὸ μὴ*(?) *ἀθρόα γίνεσθαι. δαπάνην τὴν κατὰ μικρὸν παραίρεσιν καὶ παράβασιν τῶν νόμων καὶ ἐθῶν τῶν τῆς πόλεως λέγει. ἡ γὰρ παρανομία οἱονεὶ δαπανᾷ καὶ κατεσθίει τὰ ἔννομα.*

36: *τὸ σόφισμα τοιοῦτον· ἆρά γε, εἰ ἕκαστον λευκόν, καὶ πάντα λευκά; ναί. καὶ ἆρά γε, εἰ ἕκαστον γλυκύ, καὶ πάντα γλυκέα; ναί. καὶ εἰ ἕκαστον ἄρα μικρόν, καὶ πάντα μικρὰ ἦτε τὸ ὅλον μικρόν. ἡ λύσις, ὅτι ποιὸν ἐρωτήσας συνάγει ποσόν. οὐ γὰρ τῷ ποιῷ συμβαῖνον ἀνάγκη καὶ τῷ ποσῷ συμβαίνειν.*

08 a 15: *πάντων τῶν ὁμοίων δηλονότι μετεχόντων τῆς ἀρχῆς καὶ μετεχόντων ἑξάμηνον. διὰ γὰρ τὸ πάντας μετέχειν οὐ στασιάζουσιν, διὰ δὲ τὸ ὀλιγοχρόνιον τῆς ἀρχῆς κακουργεῖν οὐ δύνανται. φθάνουσι γὰρ ἐκπίπτειν τῆς ἀρχῆς ἤ τι μελετῆσαι πρὸς λύσιν τῆς πολιτείας.*

27: *διὰ χειρῶν*] *διὰ φυλακῆς* p[2].

31 squ.: *φησὶ κωλύειν διὰ νόμων τὰς στάσεις τῶν πλουτούντων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξω τῆς αὐτῶν φιλονεικίας ὄντας κατέχειν πρὸ τοῦ καὶ αὐτοὺς κατεσχῆσθαι παρὰ τῶν πλουτούντων* mg.[3] P[2].

37: *τοῦτο*] *τὸ μεταβάλλειν* p[2]. — *μενόντων*] *ἐν τῇ πολιτείᾳ δηλονότι.*

08 b 9: *ἐκείνως δὲ κτλ.*] *ἤτοι ἐν ταῖς μεγίσταις πόλεσι γίνεται ἐκ πολιτείας δημοκρατία, ὅτι οἱ εὔποροι ζημιούμενοι διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν εἰσοδιαζομένων ἄποροι γεγόνασιν. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἀξιοῦσιν οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες διαμένειν τὰ*

5 *ἂν μετέχωσι*] *ἅμα μετέχουσι* Schmidtius **17** *παρανομία*] *παροιμία* **20** *ἀθρόους* **25** *ἄρα* **26** *οὐ*] *εἰ* **36** *κατασχέσθαι* **41** *ἀπορίαν* **42** *ὀλιγαρχίαις ἀξιοῦσιν*] *εὐπορίαις πλουτοῦσιν*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

αὐτὰ τιμήματα, ἃ ἦσαν καὶ πρὸ τῆς τῶν νομισμάτων εὐπορίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέχουσι πάντες ταῖς ἀρχαῖς, ὥσπερ φεύγουσιν ἐν ταῖς ἀπορίαις εἰ μένοιεν τὰ αὐτὰ τιμήματα. ἐπιτρέχοντες οὖν πάντες γίνεται πολιτεία, ὅταν οἱ πλείους μετέχωσι τῶν ἀρχῶν, ἢ δῆμος, ὅταν πάντες.

17: cf. app. crit. p. 181.

19: *τὸ παραστάσεις ἀντὶ τοῦ καθαιρέσεις ἤτοι τὰς ἀφαιρέσεις, ὡς φαμὲν „παρεστήσατο τὴν πόλιν“, ἤτοι καθεῖλεν ἐχειρώσατο. τὸ δὲ ἀπονημητικὸς* (sic) *διὰ μικροῦ, ὅπερ πρὸ ὀλίγ* (ου16) *ἐδήλωσεν ἐκ προσαγωγῆς. εἰς πόλιν ....* H^a. — ibid.: *ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι] ἤτοι ἐξοστρακίζειν* et *τὰς παραστάσεις] τὰς οἰκειότητας* p^2.

38: *τῶν τιμῶν μὲν δηλονότι μετέχειν αὐτούς, κερδῶν δὲ τὸ πλῆθος* mg.^{3} P^2.

40: *τοῦτο] τὸ μὴ κερδαίνειν τὰς ἀρχὰς δηλονότι.*

09a 12: *γρ. καὶ λόχους.*

22: *κἂν τις κτλ.] τιμώμενος γὰρ οὕτως ὁ δῆμος ἡσυχάζει.* — 31: *μόνοις ἢ πλείοσιν] ἤτοι ἐν μὲν δημοκρατίᾳ τοῖς ἐκ τοῦ δήμου, ⟨. . . . .⟩. πολιτεία γὰρ πολῖται, ἐν δημοκρατίᾳ ὁ δῆμός ἐστιν, ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ οἱ εὔποροι. δεῖ οὖν ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς ἐκ τῶν εὐπόρων ἐγχειρίζειν, ἐν δὲ δημοκρατίᾳ τοῖς ἐκ τοῦ δήμου.*

09b 3: *δεῖ βλέπειν. οἱ δίκαιοι, φησί, τῆς μὲν ἐπιεικείας πολὺ μετέχουσιν, ἔλαττον τῆς δὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας. διὸ δεῖ ἐν μὲν τοῖς πολέμοις τοὺς ἐμπείρους χειροτονεῖν καὶ τούτους αἱρεῖσθαι, εἰς δὲ χρημάτων φυλακὴν τοὺς ἐναρέτους ἤτοι δικαίους.*

39: *ἀλλ' ὅταν κτλ.] ὅταν ἄποροι πάντες γένωνται* p^2.

10a 4: *δύο γὰρ ποιοῦσιν] ἀντὶ τοῦ εἰς δύο μερίζονται* p^2.

39: *περὶ μοναρχίας* mg. p^2 et mg. rc. P^3.

10b 5: *δυοῖν] ἐκ μὲν ὀλιγαρχίας, ᾗ τέλος αὐτῆς ἐστι τὸ πλουτεῖν, ἐκ δὲ δημοκρατίας, ᾗ πολεμεῖ τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθείρει λάθρᾳ καὶ φανερῶς.*

11: *οἷον ἔχων ⟨ἂν⟩ἴσως ἀνδρείαν, πολλάκις δὲ καὶ πράξας τι τῇ πόλει λυσιτελῶς ἐξ αὐτῆς* mg.^{3} P^2.

13: *ἐπὶ τοὺς γνωρίμους] ἀντὶ τοῦ κατὰ τῶν γνωρίμων* p^2.

20: *ἄλλαι δὲ τυραννίδες συνέστησαν ἐκ τῶν ἐπὶ τὰς κυρίας καὶ μεγάλας ἀρχὰς αἱρουμένων* mg.^{3} P^2.

22: *τὰς θεωρίας] τοὺς συλλέγοντας τὰ θεωρητικὰ χρήματα καὶ φυλάττοντας θεωροὺς ἐκάλουν καὶ τὴν ἀρχὴν θεωρίαν ὥσπερ τῶν βουλευτῶν βουλήν.*

40: *τί βούλεται ὁ βασιλεύς* moxque: *ἀληθέστατα.*

2 *ἐπιτρέχοντες* || *φεύγοντες* **3** *εὐπορίαις* **9** voluit scholiographus *ἀπονεμητικὸς* || *μακροῦ* **10** *προαγωγῆς* **21** *πόρων* **34** *ἀνδρείαν* Sus., *ἀνδρείας*.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

11 a 4: *ἔστι δὲ κτλ.*] *πανάληθες* moxque 5: *ὁ πλεονεκτῶν εἰς χρήματα τύραννος, ὁ δὲ εἰς τιμὴν βασιλεύς. ὁ πλεονεκτῶν εἰς χρήματα καὶ τοῦτο σκοπῶν, λέγω δὴ τὸ πτωχίζειν τοὺς πολίτας, τύραννος, ὁ δὲ τιμῆς μόνης ἐφιέμενος βασιλεύς.*

12: *τὴν παραίρεσιν*] *τὴν ἀφαίρεσιν* p[2].

36: *οὐχ ὑπεροχῆς*] *οὐ τοῦ ἄρξαι καὶ κρατῆσαι* p[2].

11 b 6: *αὐτοῦ*] *δηλονότι τοῦ Εὐαγόρου* p[2].

8: *οἷον καὶ κτλ.*] stemmatis in similitudinem discripta (cf. Plat. Gorg. 471 A squ.):

ἀδελφοί
Περδίκ⟨κ⟩ας *καὶ* *Ἀλκέτας*

Ἀλέξανδρος υἱὸς Ἀλκέτου, ἀνεψιὸς (ἤτοι λάθριος) τοῦ Ἀρχελάου

Ἀρχέλαος υἱὸς Περδίκ⟨κ⟩ου ἐκ δούλης Ἀλκέτου

ἐκ τῆς Κλεοπάτρας τῆς οἰκ⟨ε⟩ίας μὲν γυναικὸς γεγέν⟨ν⟩ηκεν ὁ Περδίκ⟨κ⟩ας ἕτερον υἱόν

υἱὸς Ἀρχελάου (*ἀρχέλαος* cod.) *Ἀμύντας* (*ἀμυν* et superscr. *τωι* cod.), *ὃς ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφήν*

37: *οἷον Ξέρξην κτλ.*] *ὁ Ξέρξης υἱὸς ἦν Δαρείου, ὃς Δαρεῖος μεθύων προσέταξεν Ἀρταπάνῃ κρεμάσαι τινά, ὁ δὲ Ξέρξης νήφων προσέταξε τῷ Ἀρταπάνῃ μὴ κρεμάσαι. Οὐκ ἤκουσε δὲ αὐτοῦ ἀλλὰ καταφρονήσας ἐκρέμασεν. διὸ ἐδεδίει τὸν Ξέρξην ὡς μέλλοντα διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν Δαρεῖον* H[a]. — ibid.: *Ξέρξης δειπνῶν ἐκέλευσε τὸν Ἀρταπάνην κρεμάσαι τὸν Δαρεῖον, οὐχὶ τὸν βασιλέα ἀλλ' ἄνθρωπον αὐτοῦ οὕτω λεγόμενον· εἶτα κρεμάσας ὑπέλαβεν, ὅτι* (?) *συνέγνω ἂν Ξέρξης αὐτῷ* mg.[3] P[2] (40: *συγγνώσεσθαι*] *τὸν Ξέρξην* p[2]).

12 a 18: *τὸ τιμὴν δ' ἔχοντες πολεμικὴν ταὐτόν ἐστι τῷ τιμώμενοι διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαν καὶ ἀνδρείαν. καὶ δι' ἀμφότερα, τήν τε ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἔχειν δύναμιν συγχωροῦνται παρὰ τῶν μονάρχων, διὸ καὶ θρασύνονται.*

27: *περιττῆς*] *ἀντὶ μεγάλης, θαυμαστῆς* p[2].

12 b 6: *οὐ λέγει, ὅτι ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐναντίαι εἰσίν, ἀλλ' ὅτι ἐναντίαι καὶ αὗται τῇ τυραννίδι, ὥσπερ καὶ ὁ δῆμος. ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος ἐναντιοῦται τῇ τυραννίδι ὡς ὁ κεραμεὺς τῷ κεραμεῖ, τὰ αὐτὰ μὲν ποιοῦντες ἀμφότεροι, μὴ θέλοντες δ' ἑκάτερος ἑκάτερον εἶναι, ἡ δὲ βασιλεία καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐναντιοῦνται τῇ τυραννίδι ὡς τὰ ἐναντία καὶ βουλόμενοι καὶ πράττοντες.* — (11:) *ἡ μὲν γὰρ Γέλωνος, φησί, τυραννὶς κατελύθη τοῦ Θρασυβούλου τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημαγωγοῦντος. — τὸ ἑξῆς· ἡ μὲν γὰρ Γέλωνος διεφθάρη.*

22: *διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς*] *διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι εὐκαταφρονήτους* et *οἱ δὲ παραλαβόντες*] *οἱ δεξάμενοι ἐκ προγόνων* p[2].

28 *πολεμίζον* **38** *τὰ ἐναντία*] *τ' ἐναντίαι*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

25: *μόριον δὲ κτλ.*] *εἰ γὰρ οἵων ἐστὶ πράξεων αἴτιον τὸ μῖσος, τοιοῦτόν ἐστι καὶ ἡ ὀργή, ὑπὸ τὸ μῖσός ἐστιν. ὃν γάρ τις μισεῖ, τοῦτον καὶ ὀργίζεται.*

37: *διαιρεταὶ*] *εἰς πολλὰ διῃρημέναι* p².

13 a 6: *τὸ μειζόνων ἀντὶ τῶν πολλῷ μεγάλων.*

34 squ.: *λέγει εὐθὺς τοὺς πρότερον.*

13 b 2: *πάντα, φησί, δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει σῴζεσθαι, ἐκκόπτειν, ἀφ' ὧν γίνεται φρόνημα καὶ πίστις. γίνεται δὲ πίστις πρὸς ἀλλήλους ἀπό τε τῶν συσσιτίων καὶ ἑταιρειῶν, ἀπὸ δὲ τῆς παιδείας φρόνημα. ὥστε, εἴπερ ταῦτα κολούει, ἄφρονες ἔσονται καὶ ἄπιστοι. οὕτως δὲ ἔχοντες οὐδέποτε ὁμονοήσουσι κατὰ τοῦ τυράννου.*

14 a 5: *ἤλῳ κτλ.*] *πανάληθες.*

11: *τοὺς μὲν*] *τοὺς πολίτας* — 12: *τοὺς δ'*] *τοὺς ξένους* — *ἀντιποιουμένους*] *τῆς τυραννίδος.*

21: *διὰ τὸ πιστοὺς κτλ.*] *τοῦτο μάλιστα νῦν, φίλτατέ μοι Ἀριστότελες· διὰ τοῦτο πένης ἐγώ.*

37: *τοῦτο*] *δηλονότι τὴν δύναμιν* et 38 *τοῦτο*] *τὴν δύναμιν* p².

40: *τὸν βασιλικὸν*] *τὸν βασιλέα* p².

14 b 9: *ὁ ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ καὶ εἴληπται συνδέσμου.*

12: *πλέον, φησί, φοβεῖται ὁ τύραννος τοὺς φυλάττοντας πολίτας τῶν συναποδημούντων αὐτῷ.* — 25: *ὁμοίως κτλ.*] ⟨*ὡς*⟩ *ἔχει, φησίν, ὁ τύραννος πρὸς τοὺς πολίτας, οὕτως ἔχειν δεῖ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πρὸς τὰς τῶν πολιτῶν γυναῖκας· ταύτας γὰρ εἶπεν ἄλλας.* — (ibid. 26: *τὰς οἰκείας*] *δηλονότι τὰς τῶν τυράννων* p²).

16 a 1 squ.: *ἐν δὲ τῇ πολ.*] *σῇ ταῦτα, εἰ καλῶς εἴρηνται* mg. rc. P³.

5: *ἀρχὴν δ' κτλ.*] *περὶ τούτων καὶ Πρόκλῳ* (comm. in Platonis remp. ed. Krollius II 1 squ.) *καὶ Πορφυρίῳ εἴρηται ἐν τῇ τούτων ἐξηγήσει* mg. p².

18: *ταύτης*] *τῆς ἀρίστης* et *εἰς τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει*] *οὕτω γὰρ ὁ Σωκράτης λέγει* p².

28: *εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην*] *εἰ γὰρ εἰς τὰς σύνεγγυς αἱ μεταβολαὶ κατὰ Πλάτωνα. ἐκ δὲ τῆς ἀρίστης γίνεται ἡ μεταβολὴ εἰς τὴν Λακωνικὴν ὡς σύνεγγυς οὖσαν τῇ ἀρίστῃ, ἐκ τῆς Λακωνικῆς εἰς ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τυραννίδα. λείπεται ἐκ τῆς τυραννίδος γενέσθαι τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν ἀρίστην πολιτείαν. τοῦτο δὲ κύκλος.*

38: *Ῥηγίῳ*] *σῇ ἕτερον Ῥήγιον* mg. rc. P³ et mg. codicis Vat. Pal. 160 (Florentiae s. XV a Ioanne Scutariota scripti).

23 *αὐτῷ*] *αὐτῶν* **25** *αὐτῶν*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Z

17b 23: *ἐλλιπῶς εἴρηται. ἔστι δὲ τὸ πλῆρες τοιοῦτον· τὸ μὴ δὶς τὸν αὐτὸν ἄρχειν, πρὶν ἂν ἄρξωσι καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μήπω ἄρξαντες.*

24: *τὸ ὀλιγοχρονίους κτλ.*] *ἂν γάρ εἰσι μακροχρόνιοι, συμβήσεταί τινας μηδόλως ἄρξαι.*

18a 18: *πλῆθος*] *προσυπακουστέον τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ὡς οἱ ὀλιγαρχικοί φασιν, ἵνα ᾖ τὸ πλῆρες τοιοῦτον· ἢ μᾶλλον κατὰ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας, ὡς οἱ ὀλιγαρχικοὶ λέγουσι.*

30: *μὴ μέντοι πάντως*] *μὴ μέντοι κατὰ πάντα τὰ τοῦ πλείους* (?) *σημαινόμενα ἤτοι κατὰ τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ πλεῖον καὶ τὸ ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων* mg.[3] P[2].

18b 1: *ἀποκληρωτέον*] *ἀντὶ τοῦ κλήρους βλητέον.*

32: *τοὺς δυναμένους*] *ἤτοι τοὺς εὖ ἄρξειν εἰδότας κατ' ἐκείνην τὴν ἀρχήν* mg.[3] P[2].

19a 13: *ἤτοι τὸ μὴ δανείζειν καὶ εἰς ὑποθήκην λαμβάνειν γῆν* mg.[3] P[2].

19b 24: *φατρία ἐστὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς* mg.[3] P[2].

28: *λέγω δ' κτλ.*] *ἐνδέχεται, φησί, παρορᾶν τὸ ζῆν ὅπως τις βούλεται· οὕτω γὰρ πάντες βοηθοῖεν ἂν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ ἀτάκτως ζῆν συγχωρούμενοι* mg.[3] P[2].

20a 6: *διὸ δεῖ κτλ.*] *δεῖ, φησί, νομοθετεῖν τὰ τῶν καταδικαζομένων ἐπί τισιν χρήματα μὴ εἶναι κοινά, ἵνα μὴ οὕτως ὁ δῆμος παντὸς γνωρίμου κατηγοροίη, ἀλλ' ἱερὰ ταῦτα ποιεῖν, ἵνα καὶ οἱ ἀδικοῦντες καταστέλλωνται οἷα ζημιοῦσθαι μέλλοντες καὶ ὁ δῆμος μὴ καταψηφίζηται* mg.[3] P[2].

39: cf. app. crit. p. 219.

20b 5: *ἀεὶ γὰρ κτλ.*] *σῆ ὡς δεῖ τοὺς ἀπόρους πολλάκις ἐκπέμπειν εἰς τὰς πλησίον κώμας* mg.[3] P[2].

15: *τῆς ἀρχῆς αὐτῆς* (sic Π)] *ἤτοι τῆς μιᾶς* p[2].

21a 21: *τούτων*] *τῶν ἱππέων καὶ ὁπλιτῶν* p[2].

31: *ἔξωθεν*] *δηλονότι τῆς πόλεως* p[2] (in textu ΓM[s]). — *ἔτι δὲ κτλ.*] *σῆ ὡς δεῖ τοὺς εἰς ἀρχὴν μέλλοντας ἀνελθεῖν ἢ ἀνελθόντας τῇ πόλει τι συνεισφέρειν, ὡς ἂν ὁ δῆμος ὁρῶν τὰς τῶν ἀρχόντων δαπάνας ἑκών τε τῶν ἀρχῶν μὴ μετέχῃ καὶ συγγινώσκῃ τοῖς ἄρχουσιν* mg.[3] P[2].

21b 16: *ὑπογυιότατον*] *ἀντὶ τοῦ ἀναγκαιότατον* p[2].

30: *ἀγρονομία καὶ ὑλωρία* et 33: *ἀποδέκται οἱ καὶ ταμίαι* mg. p[2] olimque (postea eras.) mg. rc. P[3] itemque olim 22b 24 squ. *ἱεροποιοὺς καὶ νομοφύλακας* mg. rc. P[3].

22a 12: *σῆ ὡς δεῖν φησι νέας ἀρχὰς καθίστασθαι ἐπὶ ταῖς νέαις ὑποθέσεσι καὶ μὴ πάλαι ποτὲ δικασθείσαις* mg.[1] P[1] et mg.[3] P[2].

20 *βοηθεῖεν* **24** *κατηγοροῖεν* **32** errore ad 29 *ἀποσχομένοις* relata est glossa apud Susem. **41** *σῆ ὡς* om. P[1]

H

23a 19: *παράλογον*] *οἷον πολεμίων ἔφοδος ἤ τι τοιοῦτον* mg.^{3} P^2.

24 squ.: *οὐδείς, φησί, πάντων ἀμφισβητήσει περὶ τῆς διαιρέσεως ταύτης, ἣν καὶ ἐπάγει* mg.^{3} P^2.

23b 2: *μᾶλλον*] *ἀντὶ τοῦ λίαν* p^2. .

8: *χρήσιμόν ἐστιν* (sic ΓΠ)] *ἤτοι τὸ ὄργανον* p^2.

15: *αὐτὰ δηλονότι τὰ πράγματα ὧν* p^2.

19: cf. app. crit. p. 230.

24b 7: *πάντες*] *δηλονότι οἱ νόμοι* p^2.

33: *καὶ ὅπερ κτλ.*] *ἕκαστος γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐ καλὸν τὸ ἄρχεσθαι ἡγούμενος ἐφίεται τῶν πέλας ἄρχειν* mg.^{3} P^2.

35: *ἄρχειν*] *ἄλλους δηλονότι αὐτῶν* p^2.

25a 37: *παριέναι*] *παραχωρεῖν τῆς ἀρχῆς* p^2 et mg. rubr.^{1} P^1.

39: *ὑπολογιεῖν*] *ἐλαττοῦσθαι* p^2 et mg.^{1} P^1.

25b 23: *ἀρχιτέκτονας*] *ἤτοι τοὺς διανοουμένους καὶ πράττοντας* p^2.

25: *ἐνδέχεται κτλ.*] *τῇ πόλει, φησίν, ἐνδέχεται πράττειν καὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ οὐ πρὸς ἄλλην, ὅπερ καὶ ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων ἔστιν ἰδεῖν· πράττει γὰρ οἰκείας τινὰς πράξεις ὁ καθ' ἑαυτόν· εἰ γὰρ ἐκεῖναι μόναι πράξεις εἰσί, τὰ πρὸς τοὺς ἔξω, ἀπρακτῇ ἂν ὁ θεὸς τὰ καθ' ἑαυτὸν μόνα νοῶν* mg.^{3} P^2.

26b 32: *ὅρον*] *τὸν ζῆν λέγοντα ἐν σχολῇ* mg.^{3} P^2.

27a 18: *ταῦτα*] *τὸ ἐπιξενοῦσθαι ξένους* p^2.

27b 15: *ἐμμελεστέραν*] *μικροτάτην* p^2.

35: *μονόκωλον*] *τουτέστι θυμοειδῆ ἢ διανοητικὴν* p^2 et mg.^{1} P^1.

28a 3: *σῇ τὸ Ἀρχιλόχου* mg.^{3} P^2 et mg. rc. P^3.

29a 1: *ἔσεσθαι*] *δηλονότι εὐδαίμονας* p^2.

10: *τοὺς στρατιώτας λέγει· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ δυνάμενοι βιάζεσθαι τοὺς ἐναντίους* mg.^{3} P^2.

30b 14: *διόπερ κτλ.*] *δεῖν φησιν, εἰ μὴ ἄφθονα εἶεν τὰ ὕδατα τὰ γλυκέα καὶ πότιμα, διορίζειν ἀπὸ τῶν ἀχρήστων αὐτὰ καὶ τὰ μὲν λόγῳ τροφῆς προσφέρεσθαι, τὰ δὲ εἰς τὰς λοιπὰς χρείας* mg.^{3} P^2.

20: *ἀριστοκρατικὸν κτλ.*] *τῇ ἀριστοκρατίᾳ συμβάλλονται οἱ πλείους ἰσχυροὶ τόποι, ἵν' ἕκαστος τῶν ἀριστοκρατούντων ἐν τούτοις ὄντες μὴ δύνωνται ἅμα ἐπιβουλεύεσθαι* mg. rubr.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2.

23: *εὔτομος*] *εὐδιώδευτος* p^2 (idem 30: *εὐδιώδευτον*).

24: *καθ' ὃν δαμάζουσι τοὺς ἵππους· ἐν τόποις γὰρ*

8 *ὧν* (?)] *ων* (?) Susem. **20** *καθ' ἑαυτόν*] *καθΘ* **22** *ἀπρακτῇ* corr., ex *ἀπρακτοῖ* ut vid. **26** *τουτέστι* om. p^2 **37** *ἵν' ἕκαστος*] *ἵνα ὁ καθ' ἕνα* P^2 **38** *δύνανται*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632 Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

εὐθέσι τούτους δαμάζουσιν, οὐ μὴν ἕλικας ἔχουσι καὶ περιστροφάς mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P². — *διὸ ἐγύμναζον καὶ ἐδάμαζον τοὺς νέους ἵππους ἐν τοιούτοις τόποις* mg.³ P² et mg. rc. P³.

29: *οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουσιν ἐν τῇ κηπεύσει τόπον, δι' οὗ μόνοι δύναιντ' ἂν βαδίζειν· ὃς συστὰς ὀνομάζεται* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

32 squ.: *σῇ ταῦτα περὶ τειχῶν πόλεως* mg.¹ P² et mg. rc. P³.

31 a 30: *τοῦτον τὸν τόπον*] *ἔνθα τῶν θεῶν τὰ τεμένη* p².

31 b 6: *τῶν δ' ἀρχείων κτλ.*] *δεῖν φησι συνεστάναι τὰ συσσίτια ⟨τῶν⟩ περὶ τὰ συμβολαῖα ἀρχείων . . . . τῇ ἀγορᾷ* mg.³ P².

12: *τὴν ἄνω*] *ἤτοι τὴν προρρηθεῖσαν, ἣ ἐλευθέρα ὠνόμασται* mg.³ P².

13: *νενεμῆσθαι κτλ.*] *τὰ παρακεκελευσμένα ταῦτα οὐ μόνον ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναι δεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χώραις* mg.³ P².

40: *τοῖς μὲν*] *τοῖς μὴ πεπηρωμένοις ἢ κωλυομένοις ὑπὸ τύχης· οὔτε γὰρ ὁ ἠλίθιος ἢ ἀξύνετος εὐδαιμονήσει ποτὲ οὔτε ὁ κατὰ ταῦτα μὲν ἔχων καλῶς, μυρίοις δὲ κακοῖς περιβαλλόμενος διὰ δυσπραγίαν* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

32 a 29: *διὸ κτλ.*] *διὸ εὐχόμεθα τὴν σύστασιν τῆς πόλεως τῆς κατ' εὐχήν· οὕτω γὰρ χρὴ συντάττειν. ἐκεῖνα οὖν εὐχόμεθα, ὧν ἡ τύχη κυρία. ἐπεὶ περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν οὐ χρὴ εὔχεσθαι, ⟨ἀλλ'⟩ οἷον πλούτου, εὐκρασίας, νίκης* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

33 a 9: *πρὸς γὰρ κτλ.*] *τῶν μὲν γὰρ δουλικῶν πράξεων τὸ τέλος τοῦ δεσπότου ἕνεκεν, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους ἐπιτάγματα αὐτῶν χάριν τῶν ἐλευθέρων γίνεται* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

26: *τοῦτὸ τὸ μέρος*] *τὸ θεωρητικόν* p².

33 b 35: *ἔχοντι τηλικαύτην τιμήν*] *ἀντὶ τοῦ ἀξίῳ ὄντι* p².

40: *ἀναξίους*] *δηλονότι καταδουλοῦσθαι* p².

34 a 8: *ὥσπερ ὁ σίδηρος τὸ λεγόμενον στόμωμα ἀποβαλὼν ἀνενέργητός ἐστιν, οὕτως καὶ οἱ πολεμεῖν ἐθισθέντες κακῶς ἐν εἰρήνῃ διάγουσιν* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

14: *ἀρετάς*] *ἤτοι τὸ μὴ ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ τὴν ἀφιληδονίαν* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

28: *πολλῆς οὖν κτλ.*] *τὸ δεῖ αἰτιατικῇ συντάσσεται ἀττικῶς, ὡς τὸ εὐρυχωρίας σε δεῖ* (ex ps. Herodiani Philetaero p. 450 Pierson; cf. Cohn Rh. M. XLIII, 1888, 411 squ.) mg. p² et mg. rc P³.

34 b 2: *ἀλλὰ ἐν τούτῳ διαφέρουσιν, ἐν τῷ νομίζειν ταῦτα γενέσθαι διὰ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

3: cf. app. crit. p. 263.

5: *ἔσται*] *τὸ ἀσκεῖν τὴν ἀρετὴν μὴ κατὰ τοὺς Λάκωνας* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

1 *τοῦτο* P¹ **5** *μόνον* P¹ **7** *πόλεως* om. P² **10** *τῶν* add. Susem. **17** *κατὰ ταῦτα*] *κατ' αὐτὰ* **24** *ἕνεκα* P¹ **29** *λεγόμενον* om. P¹ **30** *οὕτω* P² **32** *ἤτοι* om. P¹ ‖ *ἐφίεσθαι δηλονότι τῶν* P¹ **38** *τῆς πολεμικῆς* om. P¹.

38: *ἔπειτα*, *φησί, μέγα συμβάλλεται τὸ μὴ κομιδῇ νέους συζευγνύναι πρὸς τὴν τῶν τέκνων διαδοχήν· δεῖ γὰρ μήτε γεραιοὺς ὄντας τεκνοποιεῖν (οὐδὲν γὰρ τῶν παίδων ὠφεληθήσονται), μήτ' αὖ ἄγαν νέους· οὐδὲ γὰρ αἰδεσθήσονται πάρεγγυς ὄντες οἱ παῖδες, μᾶλλον δὲ μέμφοιντ' ἂν ἔστιν ὅτε ταῖς τοῦ πατρὸς οἰκονομίαις.* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

35 a 19: *χρησμὸν*] *τὸ μὴ τέμνε νέαν ἄλοκα* mg.¹ P¹ et mg.³ P².

35 b 9: *σῇ, ὡς οὐ πρὸς ἕν τι δεῖ γυμνάζειν τοὺς παῖδας* mg.³ P².

20 squ.: *σῇ τὸ μηδὲν πεπηρωμένον τρέφειν* mg. rubr.² P¹.

21 squ.: *αἰτία τοῦ μὴ ἐκτίθεσθαι τὰ βρέφη* mg.³ P².

23: *ἐὰν δέ κτλ.*] *τί λέγει ὁ δαιμόνιος τούτοις;* mg. rc. P³.

33: *οἱ μετροῦντες κτλ.*] *οἱ εἰς ζ̄ ἡλικίας διαιροῦντες* p².

38: *περὶ δὲ κτλ.*] *ἐνταῦθα κωλύει ἑτέραις συνέρχεσθαι γυναιξὶ μετὰ τὸ ὅλως γαμεῖν· ὁμοίως δὲ μηδὲ τὴν γυναῖκα ἄλλῳ μοιχεύεσθαι* mg.³ P².

36 a 8: *ἔτι δὲ κτλ.*] *δεῖ καὶ τὰς κινήσεις τῶν τηλικούτων † ἐκόνας ποιεῖσθαι, ὅσας καὶ χρή* mg.³ P².

23: *τὴν δ' ἐχομένην κτλ.*] *σῇ, ὡς τὴν μέχρι ε̄ ἐτῶν ἡλικίαν ἐν ἀνέσει διορίζει διάγειν τοὺς παῖδας* mg.³ P².

34: *τὰς δὲ διατάσεις κτλ.*] *τοὺς κλαυθμοὺς τῶν παίδων, οἷα διὰ κατοχὴν ποιουμένους τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τοῦτο αὔξησιν, οὐ κωλύειν παρακελεύεται* mg.³ P².

Θ

37 a 42: *τὰ περιττὰ τῆς διανοίας* p² et mg.¹ P¹.

37 b 32: *αὕτη*] *ἢ ἡ φύσις ἢ ἡ σχολή* p².

38 a 26: *καταλέξας ἄλλους τινὰς τοὺς τοῦτο ἀσπαζομένους* mg.³ P².

38 b 4: *ἐπεὶ δὲ φανερὸν κτλ.*] *δέδεικται γὰρ ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ* (1334 b 8: *λοιπὸν δὲ κτλ.*) mg. p².

7: *παιδοτριβικῇ*] *τῇ διδασκούσῃ, ποῖα χρὴ τοὺς παῖδας παιδεύεσθαι* mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

15: *μίαν*] *τὴν πολεμικήν* p².

29: *ἀσκεῖν*] *μὴ ἀγωνίζεσθαι πρὸς ἀσκοῦντας* p².

36: *δεῖ δὲ κτλ.*] *χρῆναί φησι τοὺς Λάκωνας* ⟨*κρίνειν*⟩ *οὐκ ἀφ' ὧν ἐνίκων πρότερον αὐτοὶ μόνοι ἀσκούμενοι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν, ὅτε καὶ ἕτεροι ἀσκοῦνται· νικῶνται γάρ* mg.³ P².

41: *βίαιον*] *ἤτοι τὴν τραχεῖαν καὶ ταύτην ἐξηραμένην· αὕτη γὰρ ἡ βίαιος* mg.³ P².

1 *ἔπειτα*] *ἐπεί* P¹ ‖ *κομιδῇ* om. P¹ **3** *τῶν παίδων*] *τῆδε* P¹ **4** *αὖ ἄγαν* om. P¹ ‖ *οἱ παῖδες* om. P¹ **17** an *εἰκότως* (vel *πρεπόντως*)? ‖ *ὅσαι* **24** *τὰ περιττὰ* om. p².

39 a 6: *ἀναγκοφαγίαις*] *ξηροφαγία. λιμός* mg.^{3} P^2 (*siccis alimentis* Guil.).

39 b 23: *διαγωγὰς*] *τὰ συμπόσια* p^2.

27: *τῷ τέλει*] *τῇ εὐδαιμονίᾳ* p^2.

40 a 40: *εὐθὺς γαρ κτλ.*] *σῆ περὶ ἁρμονιῶν* mg. p^2 et mg. rc. P^3.

40 b 33: *ταῖς ἡλικίαις*] *ἀντὶ ἐκ τῶν ἡλικιῶν* p^2.

41 a 5: *τὸ λεχθέν*] *τουτέστι τὸ βάναυσον* p^2.

15: *τῷ κοινῷ*] *τουτέστι τῇ ἡδονῇ* mg. p^2.

21: *τῆς ἄλλης*] *τῆς κιθάρας* p^2.

23: *κάθαρσιν*] *ὀργιασμόν* p^2.

24: *προσθῶμεν δὲ κτλ.*] *σῆ, ὡς ἡ αὐλητικὴ ἐναντία τῷ λόγῳ ἅτε μὴ λέγουσα* mg. p^2.

36: *ὁ Θράσιππος χορηγήσας πίνακα τῷ Ἐκφαντίδῃ ἀνέθηκεν αὐλήσαντι ἐν τῇ χορηγίᾳ* mg.^{3} P^2.

Digitized by Google

Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ADNOTATIONIS CRITICAE SUPPLEMENTUM

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Composui in hoc supplemento eas codicum H^a et V^m scripturas, quae in adnotatione ipsa nec nominatim nec tacite (e silentio ut aiunt efficienda) insunt. Excepi *ν* paragogicum, elisionem, *γ* et *γν* in *γίγνομαι*, *ϑ* et *δ* in *οὐδείς μηδείς*, saltem ubi H^a solus afferendus erat (*ν* etiam ubi communiter cum V^m). Tacui etiam ubi codicis H^a librarius inter scribendum ipse se correxit sive delendo sive mutando sive addendo, nisi quid gravius latere videbatur. De compendiis aut usitatis aut quae certa ratione solvuntur nihil monui. — Quae siglis carent, codicis sunt H^a.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

A 52 a 26 *συνδιάζεσθαι* b 6 *γίγνεται* 8 *ἕλληνες* 13 *οὖν* om. 19 *ἔτι*] *ἐπὶ* 25 *φασὶ* om. 32 *τέλος*] *τέλειος*

53 a 1 *τούτων*] *τούτον* 10 *μόνον*] *μόνον ὅτι ὁ* 15 *ὥστε*] *ὥσπερ* 18 *δὲ*] *γὰρ* 21 *ἔσται*] *ἔστι* 22 *ὥσπερ*] *εἴπερ* 23 *ὥριστο* 24 *τὰ* om. 26 *ὁμοίως ὁ τοῖς* 29 *ἐν*] *ἐπὶ* 38 *δίκη καὶ τοῦ*

53 b 17 *περὶ* om. 19 *βασιλική*] *δεσποτική* 26 *εἰ* om.

54 a 7 *ἔχειν*] *ἔχει* 13 *δοῦλος δεσπότου* 15 *ἄλον* 17 *πότερον*] *πρότερον* et 18 *πότερον*] *πρῶτον* 28 *ἔργων* 32 *ἐν τοῖς*] *ἐν ᾧ*

54 b 5 *νοῦς* m. pr. add. in mg. 7 *τὸ*] *τῷ* 8 *μορίου τὸν λόγον* 27 *τῷ σώματι* 31 *εἰς τὴν πολιτικὴν*

55 a 1 *εἰσὶ* (om. in lac. pr. P[1])] *ἐστι* *τινὲς*] *τινός*

55 b 25 *δ' ἂν*] *γὰρ* 30 *εἰσι*] *ἐστίν* 34 *ποιεῖν*] *εἰπεῖν* sed corr. in mg.

56 a 14 *ἢ* om. 20 *πολλῆς* 31 *ἀγρότατοι* 36 *οἷον*] *οὗ* || *ἀφ' ἁλιείας*] *ἀσφαλείας* 40 *οἱ μὲν οὖν οἱ βίοι*

56 b 1 *ληστρικῷ ἁλιευτικῷ θηρευτικῷ* 12 *αὐτῷ* 14 *ἔχει τροφὴν* — 15 *γενομένοις* bis 28 *αὐτὴν*] *ἀντὶ τοῦ*

57 a 31 *ἐκείνους*

57 b 9 *διὰ τὸνπερί* 17 *χρυσὸν* 18 *καὶ ὀρθῶς* 30 *δ'* om.

58 a 5 *περὶ*] *πρὸς* 15 *δι' αἰτίαν τίνα*] *διατίνα* 38 *πᾶσιν*] *πασῶν* (*πᾶσαν* M[s])

58 b 2 *βολοστατική* 23 *ἕτερα ἕτερα ἑτέρων* 30 *τῶν*] *ὧν* 33 *τούτου* 37 *βαναυσώταται*

59 a 2 *περὶ ἄλλοις* || *μὲν οὖν* 3 *θεωρήτω* 4 *σχηματιζόμενοι* 18 *περὶ ὧν σπουδάζουσι* 21 *τῶν*] *ὧν* 23 *τις* om. || *τιθέντος* 25 *σιδηρων* (sic)

59 b 19 *τὴν* om. 20 *τὴν* prius om. 28 *ἀνθρώπου* 30 *ἐστὶν ἀρετὴ* 36 *οἷόν τε* — 38 *μᾶλλον* om.

60 a 8 *τῶν*] *ὧν* 10 *τοῦ*] *τῆς* 27 *τῶν*] *ὧν*.

60 b 1 *ἀφορισμένην* 6 *νουθετηθέον* B 30 *τῶν πόλεων* om. 34 *δοκεῖ* 35 *ταύτας* om.

61 a 3 *οἰκήσασθαι* 17 *οὐδὲ πόλεως* 19 *μὲν* om. 28 *τοιούτω ποσῷ καὶ* 39 *διὰ τὸ φύσιν* (corr. ex *φύσει*) *εἶναι πάντας*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

61 b 16 *οὐδ' εἰ*] *οὐ δεῖ*

62 a 2 *κάκὸς* 20 *ἄνω*] *ἄλλων* 24 *ἡ* om. 34 *μηδὲ*] *μὴ* 37 *δὲ* om. || *δι' ἄλλων*

62 b 9 *καὶ τὸ*] *τὸ καὶ* 32 *δοθέντας*

63 a 22 *ἔχει* bis 29 om. *δ'* in principio versus 40 om. *ἴδιόν* in principio versus

63 b 1 *τοῦτο* (in principio versus) bis 7 *ἓν ποιοῦσι*] *ἐμποιοῦσι* 12 om. *πράξει* (in exitu versus et ante *πρᾶξιν*) 22 *ἀκοινωνισίαν* 23 *μοχθηρίαν*] *μαρτυρίαν* 30 *σωκράτη* 33 *προϊοῦσα* post *πόλις*

64 a 17 *πάντων πάντα* 19 *μαθόντ' ὑπομένουσι* (ligatura enim *ες* abiit in similem litteram *υ*) 20 *σοφίζονται* 31 *οἷον* — 32 *παιδείαν* om.

64 b 12 *μέμι-||ταῖς ψυχαῖς* 14 *μιξα* (sic)

65 a 14 *βαβυλωνίοις* 30 *φησι* om. || *ὥσπερ*] *ὥστε* 38 *τὸ* prius om.

65 b 6 *ὁρισθαι* (sic) 15 *καὶ* om.

66 a 5 *ἔπειτἄν δέχουσα* 21 *ἐνίου* (incerta etiam initiali) 29 *τὰ μὲν οὖν τὰ περὶ* 35 *περὶ*] *πρὸς*

66 b 21 *λήρους* 25 *εἶναι* post *πολλὴν* 35 *μὲν*] *γὰρ*

67 a 18 *πολιτεύσωνται* 27 *καὶ τὸν ὁμοίων* 28 *οὐδὲν* om. 35 *λαβεῖν* 36 *ἀφροδάτην* || *παύσασθαι* post *τῆς πολιορκίας*

67 b 10 *δούλου* 11 *πλοῦτος*] *πλοῦ τε* 17 *ἐν* om. 19 *ἔχει* 22 *δὲ* om. 23 *αἱρεσιν* (*αἱ* s. v., coeperat ut vid. per *ε*) 29 *ἐνεχείρισεν* 37 *νομίμων*

68 a 30 *πᾶσα μὲν γὰρ* 32 *πορίζονται*

68 b 7 *γὰρ ἀλλήλοις* om. 17 *τῶν*] *ὧν* 21 *νομίζει* 25 *συκοφαντείας* 25 *ἐμπίπτει*] *ἐν πίστει* 32 *ἔχει* — 33 *βέλτιον* add. in mg. man. inc. 34 *ἐπεὶ* 35 *ἰατρικήν*. 36 *ὥστε ἐπὶ* 42 *νόμιμον*

69 a 2 *ἑαυτοῦ* 5 *συγγενεῖς* 24 *καὶ νοῦς* 34 *δεῖ* om.

69 b 30 *τὴν*] *τὸν* 32 *ὑπὸ*] *ἐπὶ* addito signo ÷, cui tamen in marg. nihil respondet

70 a 3 *μεσηνίους*, supra *σ* add. *σ* man. 1 4 *προωδοπεποιημένους*] inter *προ* et *δο* 3 litterae corr. 20 *καλῶν* 29 *θέλειν* 38 *εἴτε μή*] *τε εἰ μ̈* || 39 *τὴν* om.

70 b 13 *τὸ* om.

71 a 14 *φένεται* 16 *αἰτήσατο* 22 *τῶν*] *ὧν*

71 b 11 et 15 *τῷ*] *ᾧ* 20 *κριτικὴ* (item 41 cum pr. M[s]) 23 *ἡ*] *ᾗ* 34 *ἐπίκειτο* (*ἐπίκειτα* pr. P[3]) 36 *πελοπονήσου*

72 a 2 *τό γε*] *τό τε* vel *τότε* 8 *οὓς*] *οἷς* 17 *τῶν*] *ὧν* (item 18. 23) 21 *πρὸς δὲ*] *περὶ* 27 *τετάνεται* 31 *τὸ* om. 38 *αὐτῆς*

72 b 2 *ἄτοπον καὶ οὐ πολιτικὴν* (sed mox *δυναστευτική*) 19 *εἴλωτες*

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

73a 3 *ταῖς πολιτείαις ταῖς εἰρημέναις* 5 *μὲν*] *δὲ* 35 *ἀπορίαν* 39 *τὸ* in exitu versus om.

73b 3 *μὲν* om.

74a 11 *τὴν τοῦ Σόλωνος* 16 *αἱρεῖσθαι* 18 *καὶ* om. 21 *οἷς*] *ἧς* 23 *κταναῖος* 27 *καὶ* in exitu versus om. 29 *ζέλευκον ζαλεύκον*

74b 1 *παρὰ*] *παρὰ δὲ* 23 *ἀνδρομάδας* Γ 32 *τὸ*, sed mg. man. 1 *τὶς* 39 *ἐπεὶ δ' ᾗ*] *ἐπειδὴ*

75a 5 *τυγχάνοντας* post *ταύτης* 6 *ποιητὰς* (sed *ποιητοὺς* schol.) 11 *πολλαχοῦ*] *πολλὰ* 15 *ενγεγραμμενους* V^m 16 *μέν*] *μή* 22 *μαλον* V^m 26 *αοριστος* (*ο* prius s. v) V^m 31 *δὴ*] *δεῖ* 33 *ἂν*] *ὧν* 39 *τὰς δὲ προτέρας* om. vid. V^m

75b 10 *ἄλλος*] *αλλοις* V^m 11 *τις*] *της* V^m 24 *επι πλεον ζητουσιν οιον* bis V^m || *παμπτους* V^m 27 *ειρωνευομονος* V^m 28 *καθάπαν* 29 *υπο των* bis V^m 31 *διορισμος* V^m 33 *κτησάντων* 38 *ἀλλὰ πρότερον*

76a 1 *ταυτὸν* 13 *κοινὸν* 16 *καὶ τῆς*] *καὶ* 27 *τεῖχος ἓν* 28 *ἡ βαβυλὼν* 30 *αἴσεσθαι* 31 *χρήσιμον* 32 *γὰρ*] *δὲ* 34 *τῶν αὐτῶν*] *τὸν αὐτὸν* (sic)

76b 18 *ἢ μὴ*] corr. ex *ημιν* V^m || *μὴ* s. v. m. 1 21 *τῶν δὲ*] *τωδε* V^m 22 *ὄντων*] *ὄντων ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας* (cf. infra 28) 23 *τινα* (cum $M^s P^1$, *τιν'* $\Pi^2 V^m$) || *την* (ante *τοιαύτην*) add. V^m 29 *κοινωνία δ' ἐστὶν* om. V^m

77a 8 *κτησεις* V^m 9 *ανοποιων* V^m 11 *πάντων*] *μίαν* (sic) 16 *φρονημον* V^m 19 *ευρηπιδης* V^m 24 *πινην* V^m 29 *νετὰ ὁμοίως. ἐπεὶ* om. V^m

77b 15 *τὴν* om. 22 *οὕτως*] *οὗτος* 35 *εἰ μὲν οὖν καὶ τούτους θετέον* bis

78a 7 *δοῦλον*] *δῆλον* 16 *καὶ μάλιστα τοῦ*] *μάλιστα τοῦ ἀναγκαίου* (exp. *ἀναγκαίου* m. 1) 26 *δὲ*] *δ' ἐν* in exitu versus 29 *πολλοῖς*] *οις* in ras. V^m 30 *ἀλλὰ* $V^m H^a$ 31 *ολιγ(αν . .)θρωπιαν* V^m

78b 7 post *τίνες* (fortasse tamen post 8 *τίνες*) ras. maior V^m 10 *κυρίας*] *κυριος* V^m 16 *συνέστηκεν* (cum V^m) et *ἡ πόλις* 21 *κοινὸν* (sed novit *κοινῇ* schol.) 23 *τέλος*] *τερος* V^m 28 *κακοπαθιαν* V^m 36 *κατὰ τὸ*

79a 2 *παιδοτρειβην* V^m 9 *καὶ* om. 13 *κεινον* V^m 15 *ἀεὶ* om. H^a || *αρχ(ουσι νοσακ)αιροις* V^m 26 *σημαίνει ταὐτόν, πολίτευμα* om. V^m 34 *ἀποβλεπούσης* || *ὀλίγων*] *οντων* V^m 39 *μὲν* om. V^m

79b 9 *τῶι* ut vid. corr. m. 1 ex *τῶν* 34 *πο||τεια* V^m 38 *καὶ* om. 39 *γίγνεσθαι* $V^m H^a$ 40 *δημοκρατεια* V^m

80a 10 *πᾶν τὸ*] *παντα* V^m 14 *αφερουσιν* V^m 15 *αυτῶν* (*αὑτῶν* M^s) || *κριτά* 20 *μὲν*] *δὲ* || *διαλεχθεν* sine *το* V^m 21 *αὑτοὺς* (*αὑτὰς* M^s) 22 *τι* post alterum *δίκαιόν* rep. H^a 40 *καὶ* om.

80 b 1 *καθεστῶσιν* (*καθιστᾶσιν* M^s) 10 *ὁ νόμος*] *ὄνομα*, sed novit *ὁ νόμος* schol. || *λυκοφρον* V^m 17 *οὐδ᾽ εἴ τιν᾽ οἰκεῖεν* 23 *οὔπω που* 26 *οικειαι* V^m 29 *ὁμοίως* bis || *συνελθόντας* 34 *ταῖς γένεσι* 35 *καὶ*] *η* V^m

81 a 2 *τῶν καλῶν ἔτι πράξεων εἶναι χάριν θετέον εἶναι* 4 *τὴν* om. 15 *διανέμων* $\overset{α}{τ̃}$ $\overset{ά}{τ}$ 17 *παλι* V^m || *λειφθεντων* V^m 21 *τουτων* V^m 28 *τοὺς*] *καὶ* ut vid. 38 *γὰρ*] *δὲ*

81 b 31 *βούλεσθαι* 36 *βελτίωσι* 40 *ὀρθῶς*] *ὀρεφ᾽*

82 a 2 *οὕτως* 3 *καὶ ὁ*] *καὶ* 4 *τρίτον* 12 *τούτων* (*ω* corr., ut vid. ex *ο*, a m. 1) 15 *μὴ μίαν ἀνδραπῶδες* 16 *κρητὴς* 33 *ταῦθ᾽* (etiam M^s) et 34 *ὀρθῶς*

82 b 3 $\overset{β}{κ}$*ειμένους κυρί*$\overset{α}{ω}$*ς ὀρθῶς* (tri. m. 1) 4 *ἐξαδυτοῦσιν* 24 *ἂν ἴσως νεμῆσθαι* 25 *εἰπάντα* || *ὅμοιον* 29 *ὑπηρέχουσιν* 34 *τὴν* om. 39 *τήν* bis et om. *τ᾽* 41 *τοῦτο*

83 a 5 *ἐνάμιλον* 9 *ἐπεὶ δὲ ταῦτ᾽* 19 *οὐδ᾽*] *οὐκ* 29 *καὶ* om. 35 *γεναιότεροι*

83 b 1 *ἄρ᾽ οὖν·εἰ* (*εἰ* corr. m. 1 ex *οἰ*) 5 *διαφέρουσι δ᾽* et mox 6 *ἡ μὲν τῶν διὰ πλουσίων ἡ δὲ διὰ τῶν* 15 *οἱ διὰ*] *ἢ διὰ* 37 *νομοθετέον* (*νομοθητέον* M^s), *βουλλομένῳ* 39 *τῶν* — 41 *πρὸς τὸ* om.

84 a 17 *ἀξιοῦντας πάντας* 20 *ὑπερέχει* 24 *ἀργῶ* 28 *φασὶ μὲν γὰρ* 34 *τύρανοι*

84 b 2 *πεφρονημαστισμένους* (*πε* corr. m. 1 ex *περι* ut vid., *περιφρονηματισμένους* M^s) 31 *γὰρ* ut vid. del. m. 1 39 *ἄλλη τις*] *ἄλη τῇ*

85 a 6 *ἀποδέδοτε* 8 *ἐστιν* om. in exitu versus 14 *κῦνας* 17 *βασίλειαι* 31 *αἰσεμνήτας* (etiam schol.) 36 *φιγάδας*

85 b 1 *ἐπαινεόντες* 6 *πλήθου* 14 *ἔνδυμα* (*η* superscr. m. 1) 29 *πέπτον* 32 *οἰκείας*

86 a 28 *ὅσας τίς οὖν* 29 *ἑστίασις* (M^s) 32 *τῶν*] *ὧν* 34 *τινος*] *τι νους* 35 *ὀργησθῆναι*

86 b 15 *τὰς*] *τῆς* 40 *συ*$\overset{ρ}{ρ}$*ακουσίοις* (*συρακοσιοις* V^m)

87 a 5 *οἷον*]*οτον* V^m 19 *ἄρα*] *ἔτι* 20 post *τινας* iterata 19 *αἱρετώτερον* — 20 *τινας* (omisso 20 *τινά*) 27 *ἐπαρορθοῦσθαι* 38 *επηριαν* V^m 40 *θεραπιαν* V^m 41 *εἰσαγοντά* (*ἰσ* e corr.) || *αὐτοὺς*

87 b 5 et 6 *τῶν κατὰ*] *τωκατα* V^m 8 *ἔννα* 9 *υφαντου* V^m 11 *καταστησει* V^m 13 *τὸ*] *τῶ* 18 *αρξει* V^m 19 *περιλιφθηναι* V^m (*παραληφθῆναι* P^1) 25 *ἕνα*] *ἵνα* 27 *βελτίω* 32 *δὲ* om. V^m 35 *δι᾽ ἀμφισβητοῦντες* 38 *τι* om. H^a

88 a 4 post *κατὰ* (sic) bis *ἀρετὴν* 5 *εἰ* om. V^m 6 *δέ πως*] *πῶς* H^a || *ποτερον* V^m 14 *καταξιανδιανεμοντονκαταξιανδιανεμοντα* V^m 18 *βασιλεικον* V^m 21 *οἵ*] *ει* V^m 29 post *μέρος* add. *ειναι* V^m 30 *προτερον* V^m 31 *ταις*

πολεσιν η συμφερει bis V^m 33 *ὀρθὰς*] *ὁρμὰς* 34 *οικονουμενης* V^m 35 *τιν* V^m

88 b 1 *παιδια* V^m **Δ** 14 *καλιστα* V^m || *κεχορημενωι* V^m 26 *τε ἁπλῶς καὶ τὴν* om. V^m 28 *τρίτην καὶ τὴν* 35 *παρὰ*] *περὶ*

89 a 1 *συντίθεται* 13 *ἁρμόζοντας* 15 *πάντες* add. ante *πρὸς* 22 *οὐδὲ* 30 *βασιλείας*] *δημοκρατίας* (29 *δημοκρατίαν* — 30 *ἀριστοκρατίας* om. pr. P³)

89 b 1 *οὖσαν*] *οὐσῶν* 2 *τὴν* om. 9 *ἐξημαρτημένας* 10 *ἄλλης*] *ἄλλως* 15 *κοινωτάτη* 21 *τε*] *δὲ* 25 *κοινὴ* || *διά τινας* 34 *διαφορὰ* || *τὸν* om. (*τὸν πλοῦτον καὶ* om. pr. P¹) 37 *ὀλιγαρχία* 39 *χαλκηδεῖς*

90 a 4 *τῶν* om. || *πάντα μετέχει*] *μέχρι* 6 *εἴδει*] *εἰδὲ* (*εἴδη* M^s) 23 *περὶ*] *τε* 26 *παρέκβάσεις* 27 *μὲν*] *δὲ μὲν*, sed ut vid. *δὲ* del. (m. 1)

90 b 7 *διωρίσται* 8 *ἐπεὶ*] *ετι* V^m 11 *ὀλιγαρχία* (*δῆμος* codd.)] *δημοσι* V^m || *ἐν τῇ ἀπολλωνία τῇ ἐν τῇ* 12 *τουτωι* V^m || *τημαις* V^m 18 *κύρι* 21 *πολιτεία* (*πολιτειαν* fortasse V^m) || *πλείους καὶ δι' ἣν αἰτίαν* om. V^m (*καὶ δι' ἣν* — 22 *πλείους* om. M^s) 25 *εἴδη*] *ἤδη* . 28 post *κοιλίαν* add. *καὶ εἶεν* (?) . 29 post *εἴη* (codd. *εἴδη*) iterum 25 *πρῶτον ἂν* — 26 *ζῷον*, deinde interstitium usitato aliquatenus amplius 31 *αἰσθήσεων* 33 *πλείω*] *πλει* V^m 38 *οὐχ* 40 *καλλουμενοι* V^m

91 a 2 *οἰκεῖσθαι ἀδύνατον* 5 *καὶ τὰς ὠνὰς* om. V^m 6 *καπηλιας* V^m || *διατρίβον* 13 *τουτουτους* V^m 18 *μαλον* V^m 20 *αὐζομένης* 22 *μὴν ἐν τοῖς τέταρσι* 31 *τοῖς αὐτοῖς συμβαίνει* || *καὶ* post *ταῦτα* om. 33 *ἀναγκαῖόν ἐστι*] *αναγκαιων* V^m 34 *ογδον* V^m 41 *δικαιος* V^m

91 b 4 *καὶ τεχνίτας*] bis V^m || *βουλομένους* (*ἑλομένους* M^s) 12 *καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν*] bis (ut vid.) V^m 14 *ὅτι*] *ἔτι* 15 *ἐστι*] *εἰσὶ* || *διμοκρατειας* V^m 17 *λεγωμενων* V^m 20 *διατρίβον* (M^sP¹) 21 *τὸ* ante *μὲν* om. 22 *ἁλιευκτικόν* 23 *τριηρηκὸν* 27 *αμφοτερον* V^m || *καὶ κἂν* 30 *δημοκρατεια* V^m 36 *κοινωνούντουν*

92 a 7 *δὲ* om. 14 *ἕκαστον* 15 *ἅτε*] *ὅ τε* 23 *δειμαγωγοι* V^m 30 *αρχε* V^m 33 *εκαστα* vel *εκαστον* V^m

92 b 1 *αἱρῶνται* (pr. P³) 2 *ἐλλίποντας* (pr. P³) 6 *ὁ νόμος* corr. m. 1 ex *ὀνόματος* 8 *τελευτεας* V^m 9 *δημοκρατίας ἐν ταῖς* om. V^m 13 *κατὰ* et spatium 3 litt. V^m 17 *δὲ* post *τοῦτο* V^m 20 *διαμένουσιν*] *διαφέρουσιν* 30 *διωρισμένων*

93 a 3 *μὲν*] *γὰρ* 22 post *πλείω δὲ* add. *κεκτημένοι* (o e corr.) || *τῆς*] *τὰς* 25 *ὥστ'* om. 31 *μοναρ||χία δυναστίας*

93 b 2 *ἧς*] *οἷς* 3 *τῶν*] *τοῦ* 10 *ἀριστει^ν δην* (*ἀριστίνδην* schol.) 17 *ἔστι*] *ἔτι* || *μίξις*, sed *ι* inc. et ex corr. (*ῃ* an *εἶ*?) 22 *ἡμῶν* 25 *πᾶσι*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

94 a 21 *εὐγενία* 25 *ἔστι*] *εἰσὶ* 27 *ποῖαι* (vel *ποῖαν*)

94 b 2 *συνδιασμοῦ* 6/7 *τὸ μὲν, τὸ δ'* 7 *νόμον* om. 10 *ὀλιγαρχικὸν* — 13 *τιμήματος* om. 19 *συμβαίνει*] *σημαίνει* 30 *αἱρεῖσθαι* 31 *ἐφορίας* 38 *πονηρὰ πολιτεία* (Ms π3).

95 a 2 *αὐτήν* corr. m. 1 ex *αὐτῆς* 6 corr. m. 1 ex *πρότερον* 9 *ἐπαλάττειν* 14 *αἰσημνῆτας* || *δὲ*] *γάρ* 18 *τῇ*] *τ* (in exitu versus) 22 *τῶν* om. 38 *ἑκάστης*

95 b 6 *ὑπερευγενῆ*] in corr. vestigium ut vid. scripturae vel *ὑπερεὐγενῆ* (Ms) vel *ὑπερεὺγενῆ* (P1) vel utriusque 17 *τροφὴν* (π3) 21 *δὲ* om. 33 *φωκυλλίδης* 35 *ἄρα*] *ἔτι* 37 *μάλιστα*] *καὶ μάλιστα*

96 a 17 *ἀπώλλυνται* (P2) 29 *κακιστᾶσι*

96 b 22 *ἀγεννεῖς*] alterum *ν* s. v. m. 1 (*ἀγενεῖς* pr. Ms)

97 a 1 *συμφωνήσασιν* 16 *ὅπλησιν* 26 *μιγάλαι* 28 *ἀπογράφωσι* 34 *οἱ δὲ* — *μετέχωσιν* om. 39 *τις*] *τι*

97 b 17 *μετὰ τῆς* 19 *μὲν* om. in principio versus 20 *ὁπλητικόν* || *τῶν τοιούτων*] *τούτων* 27 *καὶ* om. in principio versus

98 a 18 *παραγγελόμενα* 28 *τέταρτος* bis, sed in altero secundum *τ* corr. m. 1 ex *τρ* (voluitne *τε τρόπος?*) 32 *ἦν*, sed mox *ὀλιγαρχία τε δυναστευτικὴ καὶ μοναρχία τυραννικὴ* 40 *βούλεσθαι*

98 b 10 *ἀριστοκρατορικῆς* 21 *γνωρίμων*] *εὐπόρων* 23 *κἂν*] *καὶ* 24 *κατὰ* om. 27 *κατασκευάσαντες* 32 *ταῦτα*

99 a 4 *τὸ* om. 6 *δι'*] *δ'*, sed antea del. (m. 1) *λα* 13 *ἐνδέχεσθαι* (*ἐνδέχεται* sed *ται* ut vid. in ras. P1) 22 *γυναικοκόμος* 25 *ταύτας*] *πάσας* 26 *ἀπεδέδοται* (secundum *ε* corr. m. 1 ex *ι* ut vid.) 27 in *ἐπιτάττειν* supra primum *τ* scr. (et ut vid. del.) m. 1 alterum *τ* (*ἐπιττάττειν* pr. Ms) 33 *ἅπασάν τε δὴ* (*τε δὴ* non vert. Guil.)] *πᾶσαν δὴ*, in principio versus 35 *τε*] *τι*

99 b 5 *αὐτῶν* bis et *ἀρχῶν* om., in exitu versus 8 *ἅμα μία*, in exitu versus 10 *λέγειν* post *πόσας* 14 *δεῖ*] *δὴ* 20 *ἄλλων* (π3) 23 *πότερον*] *πότερον μὲν* 28 *τὰς*] *τῶν* ut vid. (compendiose) || *ἀρχαῖς* (compendiose)

00 a 8 *ὀλιγαρχικῶν* 15 *καθεστᾶσιν* 19 *κληρῷ*] *κληρῷ τινὶ* || *συνδιαζόμενα* (pr. P3) 26 *διὰ*] *κατὰ* 27 *τὰ δὲ*] *ἢ* || *εἴ τινὲς*] *οἵτινὲς* (Ms π3)

00 b 5 *τοσοῦτοι* bis 8 *ἀρχόντων* 11 *τῆς*] s. v. m. 1 (om. Ms) 23 *παρὰ*] *περὶ* 32 *παρὰ*] *περὶ* (om. Ms) 33 *καὶ μικρῷ* om. in lac. 4/5 litterar. 39 *αἱρέσει*

E **01 a** 28 *μὲν* s. v. m. 1 (om. π3) 38 *ἔχοντες*] *ὄντες ἔχοντες* 39 *δὲ*] *μὲν* (etiam post *δικαιότατα*)

01 b 4 *ὑπάρχειν* 6 *καὶ*] *δὲ* (in principio versus) 23 *ἡλικίαν*

02 a 10 *ἐγίγνονται* 12 *αὐτόν* 19 *καθ' αὐτὰς*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

21 τίνος 34 post στασιάζουσι (sic) lac. fere 4 litterar., deinde ταῖς πόλεσιν ἐν ταῖς πόλεσιν 37 πλείους] nescio quid superscr.

02 b 19 Ἀθήνησι 20 ἐάσαντες 32 γέλωτος 37 ποῦς (M[s]) ‖ ἄλλον

03 a 6 τῶ ἑβδομως (compendiose) ἀπολλομένων (ἀπολλομένων P[1]) 9 κατὰ λόγον (M[s]) 12 μεταλαμβάνουσιν 13 μεταλαμβάνουσι 15 ἐξαιρετῶν 16 ὀλιγαρχίαν 19 ἡρεκλεοδώρου 20 παρεσκεύασεν 29 οἱ om. 30 γινόμενοι ἐξέβαλλον 37 ἐπαγόμενοι (M[s]) 38 συρ‖ρακούσιοι

03 b 10 λυκοφώνιοι καὶ γοτιεῖς 11 πειρᾶι 15 ἴσως om. 17 ἡ om. 20 συρρακούσαις 31 μέσεσιν 35 ἀποφαίνον‖το

04 a 26 ματινεία 27 σιρρακούσαις 32 συνεκβάλων 35 ὁποιοῦν οὖν πλῆθος

04 b 4 πλούσιοι (sed mg. m. 1, ut vid., ποιοῦσι) ‖ in στάσιν m. 1 e corr. σι (στάσι pr. P[3]) 9 μὲν ἢ] μὲν ἡ (inc. spir.) 19 δ' om. 22 ἔχοντες 26 μετέβαλλε

05 a 9 δημαγῶν 12 λέγειν] εἰς τὸ λέγειν 21 γέννοιντο ‖ ἐπιτίθεντο 28 ὡς om.

05 b 21 μετέβαλλε 33 ὁπλῖται

06 a 1 Συρρακούσαις 3 ἐπήγαγε 4 ἑ‖αυτοὺς 10 σημείω 19 λακεδαιμό‖νι (λακεδαίμοσι M[s]) 28 κεφαλήν (mg. m. rc. φυλακὴν) 32 καὶ om.

06 b 2 δὲ θῆναι 5 ἡ alterum om. 26 ἡ om. 30 ἐπιβουλεύσαντος 31 ταραντοοἰκιστάς 34 κινάδω

07 a 7 τῇ om. 14 νόμιμοι 33 κρεῖττον

07 b 22 ἐπ'] ἐξ 37 δ' ἔστι] ἐστὶ

08 a 4 ἀσφαλὲς 14 δημοτικῶν] πολιτικῶν 18 ἧτον 24 ἔχοντας 25 πολιτεία 27 ἔχουσι post μᾶλλον

08 b 2 προτέρου 5 ἐλλίπη, sed λι e corr. 12 παρὰ] περὶ 20 διὰ τοὺς βίους τοὺς ἰδίους 21 ἀρχὴν post τινα 39 καὶ prius om.

09 a 10 γίγνεσθαι 29 κοινωνῆσαι ‖ δήμῳ] δήμη 32 ἐγχειρίζει

09 b 10 ποιή cum incerto compendio 25 καλλὴ 34 χεῖρον

10 a 1 νόμοις] κόμοις 33 ζῆν (π[3]) 37 διά τινων

10 b 13 ἀδικεῖται, sed η s. v. m. 1 18 αἱ] ἀεὶ 26 τοῖς δὲ bis 30 συρρακούσαις 34 κατενεργεσίας (repetitum in mg.) em. m. 1 ex κατεργασίας 38 κτήσαντες (ut vid. pr. P[1])

11 a 23 ἐλέγχθη 27 τῆς ‖ δὲ ἀδικίαν 34 ὀργῆς] ἀρχῆς

11 b τῶν] τοῖς (compendio minus certo), superscr. rc. ῶν (τὸν pr. M[s] et fort. Γ) 9 ἱκανοὺς, sed ἱκανὴ corr. rc. 10 ἐλλάττων 12 σιρρὰν (σιρρᾶν M[s]) 15 κλεωπάτρας (sed

cf. schol.) 17 λαρισσαῖος 21 ἔνιοι (ἀίνιοι mg. rc.) 23 παῖς — 24 αἰκισθῆναι om. (add. rc. mg.)

12 a 2 ἀληθῆ ταῦτα οἱ in principio versus iterata 5 πολῖτας 15 καὶ alterum om. 17 τὴν μὲν φύσιν μὲν (Γ?) 19 ἀνδρεία 26 ὥσπερ] ὑπερ 29 κτήσασθαι] καταστήσασθαι 35 ὀλίγον (superscr. ω rc.)

12 b 2 ὑπάρξη 7 πλείστους (πλεῖστας pr. P[3]) 8 συρρακούσιοι (etiam corr. M[s], συρακόσιοι pr. P[3]) 20 δὲ om. (suppl. rc.)

13 a 9 ἀπάτην 18 αἰτίας (β s. v.) ἑτέρας (α s. v.) 24 ἢ in principio versus om. (Γ?) 29 ἔλαττον (ἐλάττον pr. P[3], ἔλαττόν' rc.) 32 ἐλάττω bis 39 ὡς ‖ οἷον τε ὡς οἷόν τε τῆς τυραννίδος (ὡς et τῆς s. v.)

13 b 6 ποιεῖ post μᾶλλον ‖ ἀεὶ (π[3]) 7 περὶ τὰς θύρας 16 παρρησιάζονται τε] susperscr. ω et τε delere velle videtur m. rc. 17 συγκρουας 24 περίσαμον (vel περίσευμον) ἔργοις 34 τὰς] τῆς

14 a 9 καταλύοντες 12 ταῦτα δὲ καὶ 32 τῆς — 34 φθορᾶς om.

14 b 4 τεχνίτες (ες s. v.) 25 αὐτήν (superscr. ον, m. 1 ut videtur) 31 καὶ] γὰρ 32 ὡς om. 34 εὐκατεφρόνητος

15 a 8 κοινῇ 10 τοι] τι 12 τινα post δοκῇ 15 δὲ] τὲ

15 b 13 συκιῶνα (σικεῶνα M[s], συκυῶνα pr. P[3]) 40 οὖν] οὖν τὰ

16 a 1 μὲν περὶ] μὲν ὑπὸ moxque περὶ (superscr. m. 1 ὑπὸ) τοῦ 9 κρεί τους 15 γίγνεσθαι] ἄρχεσθαι 19 μεταβάλλουσαι 33 συρρακούσαις

16 b 9 πάντως ὁμοίως 13 κρείττων 21 τιμῶν] τι 22 ὑβρίζονται (π[3])

Z **17 a** 1 συνδιαζόμενα (pr. P[3], crx. rc.) 3 συνδιασμούς 13 ποτερον (pr. P[3], crx. rc.) 26 προσλαμβανομένου] ante compendium ου (s. v.) etiam compendium οις 32 τῇ μὲν] fort. τῆς μὲν

17 b 7 πολιτειῶν 9 τὸ om. 10 σημεῖον τῆς ἐλευθερίας 14 ὅρος bis ‖ ἐντεῦθε 23 μηδεὶς, sed in schol. μὴ δὶς 28 συναλαγμάτων 33 εὐπόρων 40 πενία] παιδεία

18 a 1 καταληφθῇ 11 ἕξουσι 22 οἱ ὀλίγοι] οἰλόγοι 27 σκεπτέον — 28 ἀμφότεροι om. (pr. P[2]π[3]) 38 ἑκατέρας

libri Z supplementum (inde ab 1318 b 16 μεγάλα): 22 ἀναπληρεῖ 23 τῆς] τῶν 31 καὶ om. (non vertit Guil.) 32 οὐδὲ μίαν 40 τοῦ om.

19 a 3 μηδὲ (Π[3]) 29 τὸ ante τοιοῦτον om. (π[3]) 36 ἀποικείας

19 b 4 συγκειμένειν (π[3]) 9 ὁποτεροῦν (ωποτεροῦν M[s])

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

21 *τε*] *τε καὶ* 29 *του*] *τούτου* 31 *τῇ* om. 34 *καθιστάναι* (*καταστῆσαι* mg. man. ead.) 40 *καὶ τοὺς γραμμένους*

20 a 6 *ἀντιπράττει* 12 *ὀλίγας* 23 *δικαστήρια* ut videtur ex *δηκαστήρια* (pr. M^8) 26 *δικαστηκόν* (*δικαστήριον* π^3) 27 *οὐ γὰρ* (superscr. *οἱ* ead. man.).

20 b 4 *λειτουργειῶν* 5 *πολιτοιόμενοι* 14 *πολιτεύονται* 18 *σχεδὸν δὲ, πῶς γὰρ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ* 25 *κυριωτάτων* (*κυριωτέρων* mg. ead. man.) 31 *τῇ* alterum] *καὶ* (*τῇ* mg. ead. man.) 34 *ναυτηλίαν* (pr. P^3) 35 *ἁμαρτείας* 38 *μικρᾶς*

21 a 2 post *τὴν* del. *τ* (*τὴν* sequente ras. P^3) 11 *μακρᾶς* 17 *συνδιάζουσι* 22 *διῃρημένους* 29 *ἀποσχομένοις*] *ἀποχρωμένοις* ‖ *χρόνων* 32 *ταῖς* om. (π^3) ‖ *μετέχειν* 33 *προκεῖσθαι* (ο s. v. in exitu versus) ‖ *ἑκῶν* 36 *τί* (P^3) ‖ *περὶ τὰς*] *παρα* 38 *ἀσμένους*

21 b 1 *μικρᾶς* 12 *ἡ περὶ* om. (π^3) 18 *ἐχομένης* 20 *ὁδῶν*] *ὅλων* 21 *ὁρίων* 25 *καθιστᾶσιν* (π^3) 27 *φυλακὰς* 37 *εἰς*] *εἰ* 38 *ἱδρομνήμονες*

22 a 5 *δικάζειν* (π^3) 8 *ταύτης* (π^3) 25 *δύνανται ἄλλους φυλάττειν* (Γ?) 33 *πίστεως* (*πόλεως* mg. ead. man.) 36 post *ὁμοίως* spatium 8—10 litterarum (in exitu versus) 37 *τῶν* om. (π^3)

22 b 24 *ἱερωποιοὺς* 32 *ἀναλογιςκόμενα* (crx. mg.)

23 a 5 *γυναικὶ* 8 *φύλακες* 9 *δὲ* om. (π^3)

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

INDEX

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Contininet index **Nomina Propria** et **Memorabilia** quaedam (in rebus, non in verborum forma aut structura), maxime ex **Vocabulis Politicis**, exceptis eis, quorum per totum opus pro materia ab Aristotele tractata usus est frequentissimus. Qui delectus cum et ambiguus fuerit et inconstantiae plenus, reprehensione vix carebit.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Ἄβυδος 05 b 33. 06 a 31.
Ἀγαμέμνων 85 a 11. 87 b 14.
Ἀγησίλαος 06 b 35.
ἀγορανομία 31 b 9.
ἀγορανομικός 64 a 31.
ἀγορανόμος 99 b 17. 22 a 14.
ἄγραφοι νόμοι 19 b 40 (cf. 87 b 6).
ἀγρονόμος 21 b 30. 31 b 15.
ἀγῶνες γυμνικοί 83 a 13. 38 b 26. *γυμνικοὶ καὶ Διονυσιακοί* 23 a 1. *τεχνικοί* 41 a 10. [*μουσικοί*] 41 a 12. 41 b 10. 42 a 21.
Ἀδάμας 11 b 22.
Ἀθηνᾶ 41 b 3; 7.
Ἀθῆναι 67 b 18. 68 a 10. 75 b 35. 91 b 24. 00 b 28. 02 b 19. 03 a 8. 03 b 10. 05 a 23. 05 b 25. 10 b 30. 15 b 30. 19 b 21. 22 a 20. 41 a 34.
Ἀθηναῖοι 84 a 39. 04 a 6; 9; 28. 07 b 22; 23.
Αἴγινα 91 b 24. 06 a 4.
Αἴγυπτος 86 a 13. 13 b 22. 29 b 2; 3; 24; 32.
ἀίδιος 71 a 40. 84 b 33. 85 a 8. 85 b 28; 39. 87 a 5. 01 b 27. 06 a 17. 17 b 41.
Αἰθιοπία 90 b 5.
Αἴνιοι 11 b 21.
αἰσυμνητεία 85 b 25.
αἰσυμνήτης 85 a 31. 86 b 38. 95 a 14.
ἀκοσμία 72 b 8.
Ἀλευάδαι 06 a 30.
ἁλία (cf. *ἠλιαία*).
Ἀλκαῖος 85 a 37.
Ἀλκυόνη 74 a 35.
Ἀμάδοκος 12 a 14.
Ἄμασις 59 b 8.
Ἀμβρακία 03 a 23. 04 a 31. 11 a 40.
Ἀμύντας 11 b 3; — 14.
Ἀμφίπολις 06 a 2.
Ἀμφιπολῖται 03 b 2.
Ἀναξίλαος 16 a 38.
ἄνδρια 72 a 3 (cf. var. lect.).
Ἄνδριοι 70 b 12 (cf. var. lect.).
Ἀνδροδάμας 74 b 23.
Ἄννων 07 a 5.
Ἀντιλέων 16 a 32.
Ἀντιμενίδης 85 a 36.
Ἀντισθένης 84 a 15.
Ἀντισσαῖοι 03 a 34.
ἀπόθεσις (*παίδων*) 35 b 19.
Ἀπολλόδωρος (*ὁ Λήμνιος*) 59 a 1.
Ἀπολλωνία (*ἡ ἐν τῷ Ἰονίῳ*) 90 b 11.
Ἀπολλωνία (*ἡ ἐν τῷ Πόντῳ*) 06 a 9. — *Ἀπολλωνιᾶται* 03 a 36.
Ἀργεῖοι 69 b 4. 70 a 2.
Ἀργοναῦται 84 a 23.
Ἄργος 02 b 18. 03 a 6. 04 a 25. 10 b 27.
Ἀργώ 84 a 24.
Ἄρειος πάγος 73 b 39. 74 a 7. 04 a 20. 15 b 22.
Ἄρης 69 b 28.
Ἀριοβαρζάνης 12 a 16.
ἀριστίνδην 73 a 23. 93 b 10.
Ἀριστογείτων 11 a 38.
[*Ἀριστοτέλης*:] *ἠθικά* 61 a 31. 80 a 18. 82 b 20. 95 a 36. 32 a 8; 22. — *περὶ ποιητικῆς* 41 b 39.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Ἀριστοφάνης 62b 11.
Ἀρκάδες 61a 29. 69b 4. 70a 2.
Ἁρμόδιος 11a 37; 38; 39.
Ἀρράβαιος 11b 12.
Ἀρταπάνης 11b 38.
Ἀρχέλαος 11b 8; 30.
Ἀρχίας 06b 1.
Ἀρχίλοχος 28a 3.
Ἀρχύτας 40b 26.
Ἀσία 71b 36. 85a 21. 89b 40. 27b 27.
ἀστοί 78a 34. 00b 32.
ἄστυ 03b 12. 11a 14. 19a 9; 29. 21b 19; 29. 27a 34.
Ἀστυάγης 12a 12.
ἀστυγείτων 89b 38. 30a 18.
ἀστυνομία 21b 23. 31b 10.
ἀστυνομικός 64a 31.
ἀστυνόμος 22a 13.
Ἀταρνεύς 67a 32; 35.
Ἄτταλος 11b 3.
Αὔσονες 29b 20.
αὐτογνώμων 70b 29. 72a 39.
αὐτοκράτωρ 85a 8. 95a 12.
αὐτόνομος 15a 6.
Αὐτοφραδάτης 67a 32; 36.
Ἀφροδίτη 69b 29.
Ἀφυταῖοι 19a 14 (cf. var. lect.).
Ἀχαιοί (*οἱ Θετταλοῖς πρόσχωροι*) 69b 6. — (*οἱ συνοικίσαντες Σύβαριν*) 03a 29. — (*οἱ περὶ τὸν Πόντον*) 38b 22.

Βαβυλών 76a 28.
Βαβυλωνία 65a 14.
Βαβυλώνιοι 84b 1.
βαδίζειν 66b 24. 93a 24. 98a 15. 99a 36. 01b 24 (cf. *εἰσιέναι*).
βακχεία 42b 4 (cf. 26).
Βακχιάδαι 74a 33.
Βασιλίδαι 05b 19.
Βυζάντιον 91b 23.
Βυζάντιοι 03a 33.

γεγραμμένοι νόμοι 19b 40 (cf. 87b 5).
Γέλα 16a 37.
Γέλων 02b 32. 12b 10; 11; 12. 15b 34; 36. 16a 33.
γερουσία 70b 24. 72b 37. — *γέροντες* (*Λακεδ.*) 65b 38. 70b 36. 71a 9; 15. 72a 7; 34. 72b 38. 75b 10. 94b 31. 06a 19. — (*Κρητ.*) 72a 7; 34. — (*Καρχηδ.*) 72b 38. — (*Ἦλις*) 06a 17.
Γοργίας 60a 28. 75b 26.
Γόργος 15b 26 (cf. var. lect.).
κατὰ γράμματα 70b 30. 72a 38. 86a 12; 15. 87b 5 (cf. *ἐκ τῶν γραμμάτων* 87a 40).
γράφεσθαι 55a 8.
γραφή 80a 40. 21b 36. 31b 7.
γυμνασιαρχία 23a 1.
γυναικοκρατεῖσθαι 69b 24.
γυναικονομία 22b 39. 23a 4.
γυναικονόμος 99a 22. 00a 4.

Δαίδαλος 53b 35.
Δαρεῖος 11b 38.
Δαφναῖος 05a 26.
Δεκάμνιχος 11b 30.
Δελφικὴ μάχαιρα 52b 2.
Δελφοί 03b 37.
Δέξανδρος 04a 9 (cf. var. lect.).
Δέρδας 11b 4.
δημεύειν 04b 36. 05a 6. 18a 25. 20a 5.
δήμευσις 98a 6. 20a 20.
δημιουργία 10b 22.
δημιουργός 75b 29.
Διαγόρας 06a 36.
δίαιτα 68b 7.
διαιτητής 68b 6. 97a 5; 6.
διαλογή 68b 17.
διθύραμβος 42b 7; 10.
Δικαία (*ἵππος*) 62a 24.
Διοκλῆς 74a 33. 40.
Διονυσιακοὶ ἀγῶνες 23a 2.
Διονύσιος 59a 28. 86b 39. 05a 26. 06a 1. 07a 39. 10b 30. 12a 4; 35. 12b 11; 16. 13b 27.

Διόφαντος 67b 18.
διωβολία 67b 2.
Δίων 12a 4; 34. 12b 16.
Δράκων 74b 15.
Δώριος 76b 9. 90a 22. 42b 16.
Δωριστί 40b 4. 42a 30; 34. 42b 10; 12.

(*ἑβδόμη* 03a 6).
ἐγγραφή 22a 1.
ἐγγράφειν 75a 15.
ἔθνη (i. qu. *βάρβαροι*) 52b 20. 63a 5. — (opp. *πόλις*) 61a 28. 76a 29. 84a 38. 85b 30. 10b 35. 26b 4.
εἵλωτες 69a 38. 71b 41. 72b 19.
εἱλωτεία 64a 35. 69b 12.
εἰσαγωγή 21b 37.
εἰσιέναι 92b 5. 98b 4. 21a 35. (cf. *βαδίζειν*).
εἰσφέρειν 71b 13. 72a 14. 80a 29. 13b 26; 27. 20b 3. 30a 7 — 73a 9; 12. 98b 33.
εἰσφορά 71b 15. 13b 26. 14b 14. 20a 20. 22b 14.
Ἐκφαντίδης 41a 36.
Ἑλένη (*Θεοδέκτου*) 55a 36.
ἐλευθέρα ἀγορά 31a 32.
ἐλευθέριοι ἐπιστῆμαι 37b 15.
Ἐλίμεια 11b 13.
Ἑλλανοκράτης (*ὁ Λαρισαῖος*) 11b 17.
Ἑλλάς 96a 33.
Ἕλληνες 52b 8. 68b 40. 71b 34. 85a 21; 30. 95a 13. 97b 16. 27b 22; 29; 34. 33b 5.
Ἑλληνικός 71b 33.
ἐνιαύσιος 99a 7.
ἔνος 22a 12 (cf. app. crit.).
ἑξάμηνος ἀρχή 99a 6. 08a 15.
ἐξετασταί 22b 11.
ἐπιγαμία 80b 16; 36.
Ἐπίδαμνος 67b 18. 87a 7. 01b 21. 04a 13.
ἐπίκληρος 70a 24; 27. 74b 25. 04a 4; 10.
ἐπιμαχία 80b 27.
ἐπιμελητής 21b 26. 22a 36. 22b 19.
Ἐπιμενίδης 52b 14.
ἐπίσκηψις 74b 7.
ἐπιστάτης 21b 39. (cf. 99a 16).
ἐπιτροπεία 71b 25.
ἐπίτροπος 55b 36. 14b 38. 15b 2.
ἐπιψηφίζεσθαι 01b 25.
ἔποικος 03a 28; 33. 03b 3. 06a 3.
ἔρανος 32b 40.
Ἐρέτρια 06a 35.
Ἐρετριεῖς 89b 39.
ἐριθεία 02b 4. 03a 14. (*ἐρι-θεύεσθαι* 03a 16).
Ἐρυθραί 05b 18.
Ἑστιαία 03b 33.
ἐσχατιά 30a 14.
ἑταιρία 72b 34. 05b 32. 06a 31. 13a 41.
Εὐαγόρας 11b 5.
Εὔβουλος 67a 31.
Εὐετίων 06a 39 (cf. var. lect.).
Εὐθυκράτης 04a 12.
εὔθυνα 71a 8. 81b 33. 82a 2; 14; 26. 98a 6; 22; 25. 98b 6. 17b 27. 18b 37. 22b 36.
εὐθύνειν 71a 6. 74a 17. 18b 22; 29 (cf. *προσευθύνειν*).
εὔθυνος 22b 11.
εὐθυντικός 00b 19.
εὐκοσμία 99b 16; 19. 21b 14; 20. 22b 39.
Εὐνομία (*ποίησις Τυρταίου*) 07a 1.
Εὔξεινος πόντος 03a 37.
Εὐριπίδης [52b 8]. 77a 19. 10a 34. 11b 33. [28a 15]. 39a 19.
Εὐρυτίων: cf. *Εὐετίων*.
Εὐρυφῶν 67b 22.
Εὐρώπη 85a 21. 27b 24. 29b 11.
ἔφηβος 22a 28.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Ἐφιάλτης 74 a 8.
ἐφορεία 65 b 40. 70 b 7; 25. 71 a 7. 94 b 31. 01 b 21.
ἔφορος 65 b 39; 40. 70 b 31. 71 a 6. 72 a 5; 6; 28; 29; 41. 75 b 10. 13 a 27.

Ζαγκλαῖοι 03 a 35.
Ζάλευκος 74 a 22; 29.
ζευγῖται 74 a 20.
Ζεύς 59 b 13. 81 b 18. 84 b 31. 39 b 8.

ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδος 96 a 32.
ἡλιαία (*ἁλία*?) 01 b 23.
Ἦλις 06 a 16.
Ἡνίοχοι 38 b 22.
Ἡραία 03 a 15.
Ἡράκλεια 04 b 31. 05 b 5; 11. 06 a 37; 39.
Ἡράκλεια (*ἐν Πόντῳ*) 05 b 36.
Ἡρακλείδης (*ὁ Αἴνιος*) 11 b 21.
Ἡράκλειτος 15 a 30.
Ἡρακλεόδωρος 03 a 19.
Ἡρακλεῶται 27 b 14.
Ἡρακλῆς 84 a 23.
Ἡσίοδος 52 b 10. 12 b 4.
Ἡφαίστου τρίποδες 53 b 36.

Θαλῆς 59 a 6; 18; 31 — 74 a 28; 29.
Θεαγένης 05 a 24.
Θεοδέκτης 55 a 36.
Θεόδωρος (*ὑποκριτής*) 36 b 28.
Θεόπομπος 13 a 26.
θετικοὶ νόμοι 74 b 4.
Θετταλία 31 a 32.
Θετταλοί 69 a 37.
θεωρία 10 b 22.
Θῆβαι 74 a 35. 78 a 25. 02 b 29. 06 a 38. 06 b 1.
Θηβαῖοι 69 b 37. 74 a 32. 74 b 2. 21 a 28.
Θήρα 90 b 11.
θής 78 a 13; 18; 22. 42 a 20.
θητικός 74 a 21. 78 a 21. 91 a 6. 17 a 25. 19 a 28. 21 a 6. 29 a 36. 37 b 21. 41 b 14.
Θίβρων 33 b 18.
Θούριοι 03 a 31. 07 a 27. 07 b 6.
Θρᾶκες 12 a 14. 24 b 11.
Θράκη 74 b 24.
Θράσιππος 41 a 36.
Θρασύβουλος (*ὁ Μιλήσιος*) 84 a 27; 32. 11 a 20. — (*ὁ Συρακούσιος*) 12 b 11; 14. 15 b 38.
Θρασύμαχος 05 a 1.

ἴαμβος 36 b 20.
Ἰάπυγες 03 a 5.
Ἰαπυγία 29 b 20.
Ἰάσων 77 a 24.
Ἴβηρες 24 b 19.
ἱερατεία 28 b 13.
ἱερατικός 85 b 10.
ἱερεύς 99 a 17. 22 b 19; 27. 28 b 22. 29 a 27; 29. 31 b 4; 5.
ἱερομνήμων 21 b 39.
ἱεροποιός 22 b 24.
ἱερόσυλος 04 a 3.
Ἱέρων 12 b 11. 13 b 14. 15 b 34; 37.
ἱερωσύνη 22 b 24. 29 a 34.
Ἰνδοί 32 b 24.
Ἰόνιος (*κόλπος*) 90 b 11. 29 b 20.
Ἱππαρῖνος 06 a 1.
ἱππαρχεῖν 77 b 10.
ἱππαρχία 22 b 3.
ἱππάς 74 a 21.
ἱππέων ὀλιγαρχία ἐν Ἐρετρίᾳ 06 a 35.
Ἱππόδαμος 67 b 22. 68 a 15.
Ἱπποδάμειος τρόπος 30 b 24.
Ἱπποκράτης 26 a 15.
ἱπποτροφία 89 b 35. 21 a 11.
Ἴστρος 05 b 5; 11.
Ἰταλία 74 a 24. 29 b 7; 11.
Ἰταλός 29 b 8; 10; 14.
Ἰφιάδης 06 a 31.
Ἰωνία 10 b 28.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Κάμικος 71b 40 (cf. var. lect.)
Καρχηδόνιοι 72b 24; 29. 73a 21; 28. 73b 9; 25. 80a 36. 20b 4.
Καρχηδών 75b 12. 93b 15. 07a 5. 16a 34. 16b 5. 24b 13.
κατάκλισις 36b 9; 21.
κατάλογος 03a 9.
Καταναῖος 74a 23.
Κελτοί 69b 26. 24b 12. 36a 18.
κηδεία 62a 11. 80b 36. 03b 37. 07a 39.
κηδεστής 12b 16.
κηδεύειν 07a 37.
κῆρυξ 84a 29; 31. 99a 19. 26b 6.
Κινάδων 06b 34.
Κλαζομεναί 03b 9.
Κλέανδρος 16a 37.
Κλεισθένης (ὁ *Ἀθηναῖος*) 75b 36. 19b 21. — (ὁ *Σικυώνιος*) 15b 16; 18. 16a 31.
Κλεομένης 03a 7.
Κλεοπάτρα 11b 15.
Κλεότιμος 06a 2.
Κνίδος 05b 12. 06b 5.
Κόδρος 10b 37.
Κολοφών 90b 15.
Κολοφώνιοι 03b 10.
Κορινθία 74a 41.
Κορίνθιος 65b 13. 74a 31; 38. 80b 15. 13a 37.
Κόρινθος 06a 23. 10b 29. 15b 22.
κόσμοι 72a 6; 7; 10; 12; 28; 34; 41. 72b 4; 5. (*κοσμεῖν* 72a 35. — *ἀκοσμία* 72b 8).
Κότυς 11b 21; 22.
Κραταίας 11b 8.
Κρῆτες 52b 15. 64a 20. 69a 39. 72a 1; 3; 8; 9; 13; 27. 72b 17; 20.
Κρήτη 63b 41. 71a 29. 71b 26. 72a 5; 16. 74a 27. 24b 8. 29b 3; 5; 6.
Κρητικός 69a 29. 71b 20; 23; 40. 72b 28. 73b 25.
Κύμη 69a 1. 05a 1.
Κύπριος 11b 5.
Κυρήνη 19b 18; 22.
Κῦρος 10b 38. 12a 12.
Κυψελίδαι 13b 22. 15b 23.
Κύψελος 10b 29. 15b 24; 27.
κωμικός 76b 5.
κωμῳδία 36b 20.
Κῶς 04b 25.

Λακεδαιμόνιοι 64a 10. 65b 35. 69a 29. 71b 17. 73a 2. 73b 24; 35. 93b 16. 94b 19. 04a 26. 04b 14. 07b 22. 10b 39. 12b 7. 13a 25. 33b 12. 34a 40. 37a 31.
Λακεδαίμων 63a 35. 63b 41. 72a 14; 36. 72b 20. 73a 20. 75b 9. 01b 19. 06a 19. 06b 29; 38. 07a 4; 36. 16a 34. 24b 8. 41a 33.
Λάκωνες 65b 32. 69a 38. 69b 3; 31; 37; 40. 71a 29. 71b 23; 28. 72a 2; 13; 27. 72b 26. 03a 7. 07b 23. 33b 19; 22; 34. 38b 12; 24. 39b 2.
Λακωνικός 71b 41. 72b 28; 33. 85a 3. 85b 26; 35. 88b 41. 03a 10. 16a 18; 21. 16b 8.
Λαμητικὸς κόλπος 29b 13 (cf. var. lect.).
λαμπαδαρχία 09a 19.
Λάρισα 05b 29. 06a 29.
Λαρισαῖος 11b 17. 75b 29 (*λαρισοποιοί* ib. 30; cf. var. lect.)
λειτουργεῖν 78a 12. 79a 11. 91a 34; 35; 37. 09a 18. 35b 28.
λειτουργία 72a 20. 91a 38. 05a 5. 09a 18. 14b 14. 20b 4. 21a 33. 30a 13.
Λεοντῖνοι 10b 29. 16a 36.
Λέσβιοι 84a 40.
Λευκάς 66b 22.
Λίβυες 62a 20.
λογιστής 22b 11.

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Λοκροί 66b 19. 74a 22 (*οἱ Ἐπιζεφύριοι*); 27. 07a 38.
λοχαγεῖν 77b 11.
λοχαγία 22b 4.
λόχος 09a 12.
Λύγδαμις 05a 41.
λυδιστί 42b 32.
Λυδοί 90b 17.
Λυκοῦργος 70a 7. 71b 25. 73b 33. 74a 29. 96a 20.
Λυκόφρων ὁ σοφιστής 80b 10.
Λύκτιοι 71b 28.
Λύσανδρος 01b 19. 06b 33.

Μάγνητες 69b 7. — (*ἐπὶ Μαιάνδρῳ*) 89b 39.
Μαίανδρος 89b 40.
μακάρων νῆσοι 34a 31.
Μακεδονία 24b 15.
Μακεδόνες 10b 39.
Μαλιεῖς 97b 14.
Μαντίνεια 04a 26. 18b 25; 27.
Μασσαλία 05b 4. 21a 30.
Μεγακλῆς (*Μυτιληναῖος*) 11b 27.
Μέγαρα 00a 17. 04b 35. 05a 24.
Μεγαρεῖς 80b 14. 02b 31.
Μεσηνιακός 06b 38.
Μεσήνιοι 69b 4. 70a 3.
μεσίδιος ἄρχων 06a 28.
μέτοικος 75a 7; 12. 75b 37. 77b 39. 26a 20. 26b 21.
Μηδικός 74a 13. 03a 5. 03b 33. 04a 21. 07a 4. 41a 33.
Μῆδοι 84b 1. 39a 35.
Μίδας 57b 16.
Μιθριδάτης 12a 16.
Μιλήσιος 59a 6. 67b 22. 98a 13.
Μίλητος 59a 13. 05a 17.
Μίνως 71b 31; 38. 29b 4; 6; 25.
μιξολυδιστί 40b 1.
Μνασέας 04a 11 (cf. var. lect.)
Μνάσων 04a 11 (cf. var. lect.)
μνήμων 21b 39.
Μολοττοί 10b 40. 13a 24.
μονοπωλία 59a 21; 22; 33.
Μουσαῖος 39b 21.
μυριάνδρος πόλις 67b 31.
Μύρων 16a 30.
[*Μυσοί* Philoxeni dithyrambus 42b 10; cf. var. lect.]
Μυτιληναῖοι 85a 35.
Μυτιλήνη 04a 4. 11b 26.

Νάξιοι 05b 1.
Νάξος 05a 41.
ναοφύλαξ 22b 25.
ναυαρχία 71a 40. 74a 12. 22b 3.
ναύαρχος 71a 37.
νομοφυλακία 22b 39.
νομοφύλαξ 87a 21. 98b 29. 23a 7; 8.
Νοτιεῖς 03b 10.

ξενηλασία 72b 17.
Ξέρξης 11b 38; 39.

Ὀδυσσεύς 38a 28.
οἰκιστής 06b 31 (*οἰκίζειν* 71b 39).
Οἰνόφυτα 02b 29.
Οἰνωτρία 29b 9.
Οἰνωτροί 29b 10; 15; 22.
ὀλιγανθρωπία 70a 34. 78a 31. 97b 26. 99b 2; 9.
ὀλιγοσιτία 72a 22.
ὀλιγοχρόνιος 17b 24.
Ὀλυμπίασιν 74a 34.
Ὀλυμπιονῖκαι 39a 1.
Ὀλύμπιος 13b 23 (cf. app. crit.)
Ὄλυμπος (musicus) 40a 9.
Ὅμηρος 52b 22. 53a 5. [53b 36]. 59b 13. [67a 1]. 78a 37. 85a 10. [87b 14]. 92a 13. 38a 24.
ὁμογάλακτες 52b 18.
οἱ ὅμοιοι (*Λακεδ.*) 06b 30.
ὁμόκαπος 52b 15 (cf. var. lect.)
ὁμοσίπυοι 52b 15.
Ὀνομάκριτος (*Λοκρός*) 74a 25.
Ὀνόμαρχος 04a 12.
Ὀξύλος 19a 12.
Ὀπικοί 29b 19.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Ὀποῦς 87a 8.
Ὀρθαγόρας 15b 13; 14.
ὀστρακίζειν 84a 21. 88a 25. 02b 18.
ὀστρακισμός 84a 17; 36. 84b 17.

παιδονομία 22b 39. 23a 4. 35b 4.
παιδονόμος 99a 22. 00a 4. 36a 32; 40.
παμβασιλεία 85b 32; 36. 87a 8. 95a 18.
Παναίτιος 10b 29. 16a 37.
παρανόμων γράφεσθαι 55a 9 (*παρανομία* 07b 33. *παράνομος* 14b 40.
[*Πάρρων* cf. *Πύθων*].
Παρθενίαι 06b 29.
παροιμία 55b 29. 63a 30. 14a 5. 34a 20.
Παυσανίας (*ὁ βασιλεύς*) 01b 20. 07a 4. 33b 34.
Παυσανίας (*ὁ Φιλίππῳ ἐπιθέμενος*) 11b 2.
Παύσων 40a 36.
Πάχης 04a 6.
πεδιακοί 05a 24.
Πειραιεύς 67b 23. 03b 11.
Πεισιστρατίδαι 11a 36. 12b 31. 13b 23. 15b 30.
Πεισίστρατος 05a 23. 10b 30. 15b 21; 31.
Πελοπόννησος 71b 36. 76a 27.
πενεστεία 64a 35. 69a 37.
Πενθιλίδαι 11b 27 (cf. var. lect.)
Πενθίλος 11b 29.
πενταετηρίς 08b 1.
πεντακοσιομέδιμνοι 74a 19.
πενταρχίαι (*Καρχηδ.*) 73a 13.
Περίανδρος (*ὁ Ἀμβρακιώτης*) 04a 32. 11a 39.
Περίανδρος (*ὁ Κορίνθιος*) 84a 26; 28. 11a 20. 13a 37. 15b 25; 28.
Περικλῆς 74a 8; 9.
περιοικίς 20b 6.
περίοικοι 69b 3. 27b 11. 29a 26. 30a 29 — (*τῶν Κρητῶν*) 71b 30. 72a 1; 18. 72b 18 — (*τῶν Ἀργείων*) 03a 8.
Περραιβοί 69b 6 (cf. var. lect.)
Πέρσαι 84a 41. 13a 38. 24b 11. 39a 34.
Περσικός 13b 9.
Πιττακός 74b 18. 85a 35; 38; 39.
Πλάτων (nominatim citatus) 61a 6. 66b 5. 71b 1. 74b 9.
πλουτίνδην 73a 24; 26. 93b 10.
ποιητὸς πολίτης 75a 6.
πολέμαρχος 22a 39.
πολιτοφύλαξ 68a 22. 05b 29.
πολυανθρωπία 21a 1. 26b 20. 27a 15. 27b 7.
πολυάνθρωπος 20a 17. 21b 25. 26a 25; 27.
Πολύγνωτος 40a 37.
Πολυκράτεια ἔργα 13b 24.
πολύοχλος 91b 23.
Πόντος 38b 21 (cf. *Ἀπολλωνία*, *Εὔξεινος*, *Ἡράκλεια*).
ποταγωγίς 13b 13.
πρεσβευτής 99a 19.
προανακρίνειν 98a 31.
προβουλεύειν 98b 30. 99b 33. 22b 16.
πρόβουλος 98b 29. 99b 31; 35; 36; 38. 22b 16. 23a 7; 9.
προεδρία 92a 9. 09a 28.
πρόξενος 04a 10.
πρόκλησις 92a 29 (cf. var. lect.)
προσευθύνειν 22b 9 (cf. *εὐθύνειν*).
προστάτης (*τῶν μετοίκων*) 75a 13 — (*τοῦ δήμου*) 05a 20; 39. 05b 17.
πρυτανεία 05a 17.
πρύτανις 05a 18. 22b 29.
πυθόχρηστον μαντεῖον 31a 27.
Πύθων 11b 20 (cf. var. lect.)
πυραμίς 13b 21.
[*Πύρρων* cf. *Πύθων*].

Ῥηγῖνος 74b 23.
Ῥήγιον 16a 38.
Ῥόδος 71b 37. 02b 23; 32. 04b 27.

Σαλαμίς 04a 22.
σαμβύκη 41b 1 (cf. var. lect.)
Σάμιοι 84a 39. 03a 36.
Σάμος 13b 24 (cf. var. lect. 06a 30).
Σαρδανάπαλλος 12a 1.
Σέσωστρις 29b 4; 25.
Σεύθης 12a 14.
σιδηροφορεῖσθαι 68b 40.
Σικελία 59a 23. 71b 39. 74a 25. 16a 35.
Σικυών 15b 13. 16a 30.
Σῖμος 06a 30 (cf. var. lect.)
Σιρῖτις 29b 21 (σύρτιν codd.)
Σίρρας 11b 12.
σιτομέτρης 99a 23.
σκῆπτρον 85b 12.
σκολιὰ μέλη (Alcaei) 85a 38.
Σκύθαι 24b 11; 17.
Σκύλαξ 32b 24.
Σκυλλητικὸς κόλπος 29b 12.
Σμέρδης (Σμέρδις? Σμερδίης) 11b 29.
Σόλων 56b 32. 66b 17. 73b 34; 35; 41. 74a 11; 15. 81b 32. 96a 19.
[Σοφοκλῆς 60a 30].
Σπαρτιᾶται 70a 37. 70b 2. 71b 11; 13. 06b 36.
Στεντόρειος 26b 7.
στρατηγεῖν 77b 10. 82a 31. 05a 11. 07a 4. 07b 12. 12a 11.
στρατηγία 73a 37. 85a 7; 15. 85b 27. 86a 2. 87a 5. 00b 11. 09b 4; 5.
στρατηγός 68a 22. 71a 40. 73a 30. 85b 22; 38. 99a 21. 05a 8. 12a 14 21a 17. 22a 39. 26b 5.
Σύβαρις 03a 29.
Συβαρῖται 03a 31.
σύγκλητος 75b 8.
σύλλογος 13b 3; 14.
συμβόλαιον 63b 21. 75b 9. 76a 10. 83a 33. 00b 12. 21b 34. 31b 7.
σύμβολον 75a 10. 80a 37; 39. 94a 35.
σύμβουλοι 07b 14.
συμποσιαρχεῖν 74b 12.
συνάλλαγμα 00b 23; 32. 17b 28. 22b 34.
συναρχία 98a 14.
σύναρχος 87b 31.
συνάρχειν 72b 4.
συναυλία 35a 38.
συνεπιψηφίζειν 72a 11.
συνήγορος 22b 11.
συνημερευτής 14a 10.
σύνοδος 71a 28. 19a 32. 20b 3. 31b 10.
συνοικεῖν 78a 39. 03a 29; 32.
σύνοικος 03a 28.
Συρακοῦσαι 55b 24. 59a 30. 02b 32. 03b 20. 04a 27. 06a 1. 10b 30. 13b 13; 26. 15b 35. 16a 33.
Συρακούσιοι 86b 40. 03a 38. 12b 8.
Σύρτις (cf. Σιρῖτις).
συσσιτεῖν 17b 38.
συσσίτια 64a 8. 65a 8; 9. 66a 35. 74b 11. 13a 41. 30a 3; 13. 31a 19; 22; 25. 30b 5; 16. 36b 10 — (τῶν Λακεδαιμονίων) 65b 41. 71a 27; 33. 94b 27 (cf. 72a 14) — (τῶν Κρητῶν) 72a 2; 13; 20; 26. 29b 6 — (τῶν Καρχηδονίων) 72b 33 — (περὶ τὴν Ἰταλίαν) 29b 5; 16; 17.
σύσσιτος 14a 10.
Σωκράτης 60a 22. 61a 6; 12; 16. 61b 19; 21. 62b 6; 9. 63b 30. 64a 12; 29. 64b 7; 24; 29; 37. 65a 11. 91a 12.

16a 2. 16b 27. 42a 33. 42b 23.

ταμίας 14b 17. 21b 33. 22b 25.
ταμιεία 09b 7.
ταμιεύειν 82a 31.
ταξιαρχεῖν 77b 11.
ταξιαρχία 22b 3.
Ταραντῖνοι 20b 9.
Τάρας 91b 23. 03a 3. 06b 31.
τειχοποιός 21b 26.
Τένεδος 91b 25.
οἱ τετρακόσιοι 04b 12. 05b 27.
Τηλεκλῆς 98a 13.
τιμαλφεῖν 36b 19.
Τιμοφάνης (*ὁ Κορίνθιος*) 06a 23.
Τιμοφάνης (*ὁ Μυτιληναῖος*) 04a 7.
τραγικός 76b 5.
τραγῳδία 36b 28.
οἱ τριάκοντα 05b 25.
τριετηρίς 08b 1.
τριηραρχία 22b 4.
τριήραρχοι 04b 29.
Τριόπιον 71b 36.
Τροιζήνιοι 03a 29; 30. 35a 20.
Τυρρηνία 29b 18.
Τυρρηνοί 80a 36.
Τυρταῖος 06b 39.
τωθασμός 36b 17.

ὑλωρός 21b 30. 31b 15.

Φάλαρις 10b 28.
Φαλέας 66a 39. 66b 31. 67a 17. 67b 19. 74b 9.
Φάρσαλος 62a 24. 06a 10.
φατρία (*φρατρία*) 64a 8. 80b 37. 00a 25. 09a 12. 19b 24. (*φράτωρ* 62a 12).
Φείδων (*ὁ Ἀργεῖος*) 10b 26.
Φείδων (*ὁ Κορίνθιος*) 65b 12.
φιδίτια (*φιλίτια*) 71a 27. 72a 3. 72b 34.
Φίλιππος 11b 2.
Φιλόλαος (*ὁ Κορίνθιος*) 74a 31; 32; 41. 74b 2.
Φιλόξενος 42b 9 (cf. *Μυσοί*).
Φόξος 04a 29.
Φρεαττοῖ 00b 29.
φρουρός 64a 26. 07a 32. 07b 9. 22a 28.
Φρύγιος 76b 9. 90a 22. 42b 7.
Φρυγιστί 90a 22. 40b 5. 42a 33. 42b 2; 6; 11.
Φρύνιχος 05b 27.
φυλαρχία 22b 5.
φύλαρχοι 01b 22.
φυλετεύειν 75b 37.
φυλέτης 62a 13.
φυλή 64a 8. 98a 16. 00a 25. 04a 35. 09a 12. 19b 23. 20b 1.
Φωκεῖς 04a 10; 13.
Φωκυλίδης 95b 33.

Χαλκηδόνιος 66a 39.
Χαλκιδεῖς 89b 39. 03b 2. 06a 2.
Χαλκιδεῖς (*ἐπὶ Θράκης*) 74b 24.
Χαλκιδικός 74a 24.
Χαλκίς 04a 29. 16a 31.
Χάρης 06a 5.
Χάρης (*ὁ Πάριος*) 58b 40 (cf. var. lect.)
Χαρικλῆς 05b 26.
Χαρίλαος 16a 34.
Χάριλλος 71b 25.
Χαρώνδας 52b 14. 74a 23; 30. 74b 5. 96a 21. 97a 23.
χερνής 77a 38.
χερνητικόν 91b 25.
Χίος 59a 13. 91b 24. 06b 5.
Χῖοι 84a 40. 03a 34.
Χυτόν 03b 9 (*Χύτρῳ* codd.).
Χῶνες 29b 21.

Ψαμμήτιχος 15b 26 (cf. var. lect.)
ψηφοφορία 68a 2.

Ὠρεός 03a 18.

Errata:

p. 10 app. crit. ad 1255a 8: *adde* cf. schol.
p. 28 app. crit. ad 1261a 6: *adde* respicit huc Procli *ἐπισκεψις τῶν ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν δευτέρῳ τῶν Πολιτικῶν πρὸς τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν ἀντειρημένων* (comm. in Platonis Remp. II p. 360 squ. Kroll; cf. ib. I p. 8, 15).
p. 53 app. crit.: *corrige* 1269a 1 *pro* 1296a 1.
p. 80 app. crit. ad 1277a 26: *adde* cf. schol.
p. 135 p. 1293b 34: *corrige Εἰώθασι pro Ἐἰώθασι.*

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

THE UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA, SANTA CRUZ

This book is due on the last **DATE** stamped below.
To renew by phone, call **429-2756**
Books not returned or renewed within 14 days
after due date are subject to billing.

Series 2373

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Generated at University of Southern California on 2025-03-06 17:41 GMT / https://hdl.handle.net/2027/uc1.32106019317632
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA